

Forgotten Books

— www.forgottenbooks.com —

Copyright © 2016 FB &c Ltd.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, distributed, or transmitted in any form or by any means, including photocopying, recording, or other electronic or mechanical methods, without the prior written permission of the publisher, except in the case of brief quotations embodied in critical reviews and certain other noncommercial uses permitted by copyright law.

TRACTATUS
SOLEMNIS ET AUREVS
REVERENDISS. PATRIS
DOMINI ARNALDI ALBERTINI
MAIORICENSIS

Vtriusque censuræ Doctoris clarissimi, Episcopi Pactensis,
in Sicilia citeriori olim Apostolici inquisitoris solertis.

De Agnoscendis Assertionibus Catholicis, & Hæreticis.

OMNIBVS IVS CAESAREVM, PONTIFICIVM,
Et Sacram Theologiam profitentibus utilissimus.

*MENDIS OMNIBVS, QUIBVS INNVMERIS
depravatus erat, ita purgatus, ordinatus, & restitutus, vt exem=
plari comparatus e tenebris in lucem prodijse cognoscatur.*

Quæstionum Summis, & Indice aucto exornatus.

CVM PRIVILEGIIS.

VENETIIS, ad Candentis Salamandræ Insigne.
M D I X X I.

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
ASTOR LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS
455 FIFTH AVENUE
NEW YORK, N. Y. 10018

I L L U S T R I S S I M O

A C R E V E R E N D I S S I M O

D. I O. A N T O N I O F A C H I N E T O

A N V C E,

N E O C A S T R I E P I S C O P O,

Apud Sereniss. Venetorum Remp. Oratori Pontificio.

MAGNAM semper in omni tempore, Io. Antoni, vir praestantissime, Constantiae tributam esse laudem omnes fatentur: nec omnino quisquam est, qui non se ea excellere cupiat: quippe qui intelligat, quantum ornamenti, quantumque utilitatis ex ea colligere possit, quamque cum ijs agatur infelicitur, qui eius expertes non modo sint, verum etiam esse laetentur. Haec virtus ubique maxima est: verum, si in altiore loco resideat, maius inde lumen capiunt, qui in ea colenda operam suam locant. Quis Religionem ipsam non semper admiratus est? quis non immortalibus dignam laudibus, diuinoque praeconio iudicat? Hanc tamen viri nequissimi, eius pulchritudinis, propriaeque salutis obliti, multis erroribus perfundere conati sunt. Qui quamquam lucidissimam rem, ab omni labe immaculatam, nefandis suis consilijs nullo pacto foedare potuerunt; tamen cum sibi maximum inde detrimentum compararint, hoc ipso non contenti, ceteros quoque in eandem perditionem iniicere voluerunt. Hinc ortae sunt tot dissensiones, totque variarum opinionum sententiae. Ex quibus cum una tantum vera sit, quam Catholica Romana Ec-

a 2 clesia,

clesia, & Martyrum sanguine, & suis praeceptis compro-
bavit, in animis tamen quorundam huiusmodi pravas, &
corruptas opiniones impresserunt. Hos iampridem de co-
rum errore admonēdos refellendosque, censuit sapientissime
veterum Patrum auctoritas: postea, ubi pertinaces in er-
roribus esse perseuerent, damnandos etiam, & tanquam
exemplum alijs proponendos. O miram hominum incon-
stantiam. qui tot maiores suos, summa religione praeditos,
recta semita incedere, viderint; ij non ea uti volunt; ve-
rum, quasi magis sapere videantur, diuersam a suis viam
ingrediuntur. nae illi magno suo malo, quam falsi sint, sen-
tient. Quod si nunc sentirent, praecclare secum age-
retur, easque poenas, quas pro tam nefando errore maxi-
mas merentur, effugerent. Verum, qui luminibus occaecati
ita sunt, ut lumen verum non videant, qui ve, cum vi-
deant, non eo uti velint, verum suo prauo permanentes in-
consilio, perniciem sibi struunt; non ne ij summopere a cun-
ctis plane hominibus explendendi? Factum inde est, ut,
cum in ijs agnoscendis, emendandisque varie doctissimi vi-
ri, pro suo quisque iudicio, sentirent, varij varia scripse-
rint, quae hac de re notitiam quandam hominibus possent
tradere. Inter quos sine dubio excellere, primasque sibi
vindicare, Arnaldum Albertinum, Jurisconsultum ce-
leberrimum, iure omnes fatentur: qui omnem hanc mate-
riam, ex diuersis scriptorum voluminibus collectam, de-
vnum rededit, suoque iudicio, & probata auctoritate ita
facilem reddidit, discrepantesque sententias in concordiam
reduxit, ut nihil amplius, aut parum certe, in hoc genere de-
siderari

siderari possit. Hic liber cum a viris doctis desideraretur, qui longo temporis spatio paene obsoleverat, recte me facturum censui, si typis divulgandum committerem, expurgatumque mendis, quae plurima, si quis cum alijs exemplaribus conferat, fuisse sentiet, in apertum proferrem. Cui annectenda curavi, eiusdem argumenti, Calderini librum, & formam procedendi contra haereticos, ex Rochi Catanei, Protonotarij Apostolici, Auditoris tui, viri omni laude cumulati, qui te summopere observat, instructissima librorum omnium, & refertissima Bibliotheca, desumpta. gratum facturum me putans Religiosis, si hosce duos commentarios adiungerem. Cum vero edito libro de dicando cogitarem, non diutius haerendum mihi fuit. Nam tu statim opportune mihi occurristi, cui maiora omnia, ob praeclaras virtutes, debentur; quique ita in hoc Legationis munere fulges, ut tui prorsus simillimus videaris. Quid tu non praestas, te ipso, te ipso, inquam, dignum? nam, quos tibi comparem, non ita facile reperiturum me confido. Quam tu laudem ab Auenionensibus, & Cisalpinis non es consecutus? quas tibi gratias non habent? ij quidem ita te admirantur, ut te praecipuum semper in ore, sermoneque habeant. & merito. id enim tuae virtutes iure quodam suo exigunt. Nam, qui Theologiam, Philosophiam, & Juris scientiam simul teneant, paucissimi reperiuntur; qui vero ijs ita excellat, ut proxime ad tuam laudem accedat, non tam facile reperitur. Hinc te MARCELLVS ille II, iudicij in primis laude excellens, quem nimis immatura morte praereptum iure omnes lugent, te in suis semper habuit, tibi

D99151002R

*semper plurimum tribuit, te denique summopere amabat :
ut omnia ab eo summa expectare posses . Verum Vir-
tuti nunquam suus honos deest : quodq. casu quodam
uno tempore non accidit , id ut postea contingat ; saepe li-
cet inspicere . : P. IV. S. enim V. qui omnia sua consilia,
omnes cogitationes , in summi Dei cultu , inq. ornandis
ijs, quorū & uita , & mores maxime probantur, locavit, &
fixit , praecipuum te delegit , quem summis de rebus ad Se-
renissimam Venetorum Remp. mittendum censeret . . Qui
igitur & uita & uero scriptis huiusmodi homines ; prauis
insistentes opinionibus , refellat ; merito tibi inscribuntur,
quae ad eos expellendos , explendosque pertinent . Tu
velim ita tibi persuadeas, nullum me unquam laborem decre-
uisse fugere, nulli sumptui parcere, cum quo Catholicae Eccle-
siae , tuique similibus dignitatem coniunctam esse. sensero .
Vale. VENETIIS, Kal. Jan. M. D. LXXI.*

Amplitudinis tuae studiosissimus ,

Damianus Zenarus .

DON BARTOLOMEVS

SEBASTIAN. EPISCOPVS PA-

CTENSIS HAERETICAE PRAVITATIS IN-

QUISITOR, ET CAESAREAE MAIESTA-

TIS CONSILIARIVS.

AD LECTOREM.

*V*M primum omnium Diuino fauente numine, sedis Apostolicae gratia & Caesarea. Q. CAROLI maiestatis iussu, non modo Reuerendissimi Albertini Inquisitoris aduersus apostaticam haeticamque prauitatem in hoc Trinacriae Regno, & Episcopatus Patensis dignitati, uerum etiam Bibliothecae successissem, qui assuetus literarum amor erat, & quae mihi imminebat prouincia tum ad meorum, tum ad illius librorum suppellectilem, ex absolutis quidem ferijs; me compellebant, & dumtanti uiri nostra sanè, quam atate iuris peritorum principis scrutarer uolumina, inter plurimos eius, aliorumque manibus Archetypos hinc inde diffusos, praesens celeberrimum opus (ut animus praesagiebat) nostris subijt oculis. quod cum delibassem; indigestum licet, & scriptoris incuria, non modica sanè animaduersione indigens, alterna temporis intercapedine, prout negotiorum ratio concedebat, mihi perlegendum esse constitui. In cuius operis lectione adeo delectabar, ut non prius alicuius rei magnitudo me subtraheret, quin illico, ueluti magnete ferrum, ob diuersa ibi quaestionum decisionumque genera, cognitu necessaria, obque iurium antilogias eius Marte conciliatas, tam sententiarum apposita grauitate quam argutis eruditissimisque rationibus non inuitus alliciebar, & quo magis in ipsius studio nauarem operam, ac perlecta conciperem, eo altiora optatuque dignissima suggererebat, quae humanum an diuinum redoleant ingenium, omnium sit iudicio. Illud a quidem fatebor ingenue, me adeo ob eius melos in eam beniuolentiam atque necessitudinem adductum, ut nullis uigilijs nullisque peculij dispendijs parcendum esse dyudicarem, immo satis iniquum citra culpam fore, nisi aureum hoc opus in lucem euocaretur, cum ne tanti praesulis auctoritas sua spe suaque laude frustaretur, cum ne minimum quidem communi detractum esset utilitati, quam non mediocrem etiam doctissimus

quisque esset habiturus. In quod animum libenter appuli, quo dispersa suis aptarentur sedibus, liturae in clarissimas literarum series abirent, effigies consumpta tineis nouis induerentur uestibus, Errata dispersis scriptorum manibus germanam sonarent sententiam, solecismi romanum saperent eloquium, & inutilia; pro uiribus, absolutam ac locupletatam redolerent orationem, ijs æquidem conditionibus eum libellum nostris imprimendum expensis, ac studiosis tradendum esse fas erat, in eum enim qui de omnibus se benemeritum studebat, ingratum licet esse neminem, præcipue q̄ pharmaca eò præciosa continet, quo magis in medendis quibusque animi morbis, ac refocillandis uirtutibus, singulare aportat præsidium. Incipe igitur lector hoc, qui nunquam deperit, cibo pinguescere, non profectio Pagasei fontis latices, Verum demissos calitus imbres degustatos senties, quibus peruersorum hæresis demergendæ facultatem satis optimam lucraberis, & tandem ad omnium rerum opificem nostrum sempiternæ felicitatis obiectum iter nactus es apertissimum. Vale.

IOANNIS VRBANI GUIDARII.
Ad librum.

I, liber æthereas cursurus tutior auras:
I, potes ad doctas quaslibet ire manus.
Ortus es auspicijs: quæ raro contigit ulli
Ad natalitium sic habuisse suum.
Nam duo pontifices, & sancti quæstor uterque
Officij, natum te genuere suum.
Cui magis istorum debes? Arnaldus in umbris
Me tulit; in lucis Bartholomæus opem.

I D E M .

Bartholomæus habet partum de morte triumphum
Suscitatur Arnaldum quem dedit illa neci.

QVVM

QVVM AVTHOR TRACTATVM
tripartitum edidisset titulo Speculi inquisitorū ascri-
ptum, adferreturque Impræssoribus tradendus, Tri-
remibus Naufragantibus, totus pœne Fluctibus Ma-
ris dilutus est, saluis non nullis Cartarum foliis. Ex
quibus infra Exaratae quæstiones utilissimæ collectæ
sunt, quæ (ne periret labor Authoris) uisæ sunt publi-
candæ, cuius Prologus causam Operis & ordinem in-
sinuans sequebatur.

PROOEMIUM AVTHORIS.

VVM multiplicia variaq; negotiorum genera quo-
tidie magistratibus se offerant in iudiciis & emergâr,
quæ ipsorum animos iudicantium, etiam sapientum,
titubare trepidareque faciunt, ut nullus fere locus ali-
quando relinquatur quid optandum quidve censen-
dum sit, quia, testante Vlpiano iuriconsulto, in l. na-
tura. ff. de præscrip. uer. *natura rerum* introductum
est ut plura sint negocia quàm uocabula. Ideo prouinciã gubernandæ rei
publicæ subeûtes uigiles esse ad scripturarum scrutinium oportet, ut ho-
stibus in dies crassantibus pro uiribus obrstant. Et rursus quæ deceant li-
cent ac expediant canonice decernant, ut ii (quorum agunt curam) quie-
scant, & soporentur, ualeant inde tantæ sollicitudinis apud Deum & ho-
mines *rationem* reddere. ijs maxime deplorandis seculis, quibus quique
sui uiribus ingenij plus uero confidentes, seipso non Christum prædican-
tes, in aliorum perniciem & scandalum in labirintum errorum prolabun-
tur, ut unius sententiam (spreta ueterum Sancta Authoritate) suæ inniten-
tes prudentiæ inuiolabili totius Ecclesiæ iudicio præferre non erubescât
quasi ille solus Spiritum Dei habeat, cæteri uero humanum. quod quan-
ta uecordia sit plenum, nullus sapientum ignorat. ij enim sunt fontes si-
ne aqua turbine uentosæ nubilosæque elationis agitati, nugis que inuo-
luti in eam quam fecerunt foueam incidunt, magnæ quidem & damnan-
dæ temeritatis est falso dogmate plebem Christianam erudire, uel lon-
ge uario ab institutis Ecclesiæ, illiusque præcepta conari conuellere, &
demum exempla pernitiiosa noxiis dubiis in fide uacillantibus proponere, tri-

PROCEMIVM AVTHORIS.

re, tribuentes idiōtis & infirmis dubitandi offendiculum circa ea quæ fide recta & certa tenenda omnino sunt, in quibus non solum est superfluum hæsitare, & hæsitando disputare, sed etiam illicitum & periculosum. Et si unquam pastoribus uigilandi super gregem præcepta indicta sint, nūc uigiliarum necessitas urget, ne Lupus inmo Leo iam rugiens in ouile domini subintret, neue domini uinea siluescat, ac ne rursus inimicus homo in agro dominico zizaniam seminet, non ut dubios in ijs quæ fidei sunt pertinaci adhæsiōne nouis instruant scripturis; sed ut canonicis cohærceant cauteriis. latratu enim & baculo lupi arcentur. Ideo Paulus electionis uas Actuum. 20. ad hoc cautos reddidit pastores, inquit. Attendite uobis & uniuerso gregi in quo uos Spiritus Sanctus posuit Episcopos ad regendam ecclesiam Dei. nunquam etenim grauiorem affuit se necessitatem a quingentis annis citra opinor quàm nunc adest generi prospiciēdi Christiano, cum cernamus multos pseudo prophetas, magistros mendaces, nouarum introductores sectarum, sub inuolucro uerborum, & in fucata sapientia uetbi multis imposuisse fallacias & imponere. Merito igitur excubiæ flagitandæ sunt ab ijs quibus præciosi gregis cura incumbit, ut ab instantibus insidiis gregem ipsum dominicum tutentur, ne si (quod absit) depereat illorum incuria sanguis illius de manu ipsorum speculatorum requiratur, non enim decet torpere otio, non resolui deliciis, non demum ludis inferuire pernitiōis, & negociis secularibus immisceri (quæ ad rem non pertinent) ipsos uineæ custodes, quam humani generis redemptor suo mercatus est sanguine, olim quippe typicos pastores quibus uerbi diuini angelica legatione illuxit incarnatio non sopitos sed uigilantes super gregem Angeli inuenerunt Luc. ij. Minantibus ergo ijs periculosis temporibus a præpositis aduertendum est, ne ipsis dormitantibus uel nutantibus arcem occupent hostes, neue scintilla ex paruo igne succrescens totum populetur gregem, principiis obsistendum est; hæc nos pericula quæ uidemus docent, ut a lapsis temporibus non sint quærenda exempla sed sumenda medicaminum remedia. Et propterea priscorum monumenta patrum & authoritas nos edocent, animos nostros aliquo exercitationis genere excitari, cum ex ea mortalibus commodâ, dispendia uero ex segnitie animabus corporibusque proueniānt. Nam graue quidem est consuetudine otij indui, quam post exui difficultimum est, tunc enim quadam rubigine mēs obscuratur, Hoc sane ductus consilio Scipio Nasica calamitatem urbis Romanæ metuens nolēbat Carthaginem Romani imperij emulam dirui ut dicit Aug. in libr. j. de ciuita. Dei. decernētiq; ut dirueret obsistebat Catoni, timēs ne ex securitate infirmos animos horrida pestis intestinæ seditionis arriperet, cum

enim

PROOEMIUM AVTHORIS.

enim otio & quieti homines dantur, resolui in seordiam torporene
neesse est, hinc mēs hābetatur, memoria fluit, reminiscētia non ualet,
& quæ uultus sudore nostri iuuenes forsam nacti sumus, idem senes cor
poris segnicie amittimus, cum uirtutem capescentium spiritus senescen
te corpore ad altiora deberet conscendere. Nec putemus confidendum
in ijs quæ acquisiimus, nisi in dies acquiramus. Nam cito expenduntur
horrea quæ assidua non fulciuntur adiectione, thesaurusque facile pro
funditur si nullis iterum pecuniis reparatur, sic sensus humanus iugi iuuā
dus est lectioe; illorum præsertim qui Christianæ reipublicæ gubernacu
lo præsunt. Ne illis obijciatur quod Seruio Sulpitio iuriscōsulto a Quin
to Mutio legimus obiectum, inquit in l. 2. §. Seruius. ff. de origi. iuris.
turpe est patricio & uiro nobili causasque oranti ius in quo uersatur
ignorare. Cōcors est huic sententiæ quod princeps Apostolorum Petrus
prælatos exhortans inquit prima Pet. 3. c. parati semper sitis ad satisfa
ciendum omni poscenti uos rationem de ea (quæ est in uobis) fide iis mo
ti fuere complures qui ad literarum studia uacantes noua dictarum scri
pta, ut intellectus mole corporea rudis exerceretur, imitationisque exē
pla ad posteros transmitteret. Ego uero postquam agnouerim apud
hoc meum officium undique insurgere nonnullos non nouarum sed uete
rum sopitarum heresum suscitatores aduersus immaculatā Christi spon
sam se extollentium, qui spiritu ambitionis tumidi diuini eloquij uerba,
non uerum sensum sacri canonis (quem Spiritus Sanctus docuit) aucupā
tes, seipos & alios in errores manducebant. Et propterea in sua perie
runt ignauia, ac eostempestas ualida demersit & absorbit sicut ueteres
hæreticæ eorum magistri absorpti sunt, quia cum noluerint esse disci
puli, facti sunt angeli tenebrarum, quæ mente reuoluens, perscrutari cepi
catholicarum & hæreticarum assertionum naturam, probationis modū
ac pœnarum aduersus damnabilium assertionum authores statutarū cen
suras, non profecto auiditate laudis consequendæ, sed potius charitate
seminandæ ueritatis, utque sarcina huius officij humeris meis imposita
leuior redderetur, & utinam (dum iis intendimus) Deus omnipotens co
natus Cæsaris benefortunare dignetur, iis præsertim temporum calamita
tibus quibus Christiana religio malis undique circumseptæ est, nā hinc
Mahometanorum bestialitas fetet, isthinc Lutherana infania nos infestat,
illihinc demum ob Turcarum atroces minas tristamur. Quinimmo non
minæ solæ sunt; cum eius ferocitas beluina propugnacula christianitatis
profligauerit, instandum est ergo oportune, immo importune apud Ca
tholicos Reges ut aduersus hos serpentes suam excitent potentiam. Sed
iis forsitam quis obsistet, hunc inquitens laborem esse inane, cum ad hæc
peragenda

PROOEMIUM AVTHORIS.

peragenda uniuerso concilio opus sit, ubi de extirpandis hæresibus, & turcarum rabie comprimenda, deque nouandis clericorum moribus agendum esset, iis tamen aduersa sententia sanior uidetur, nam ad euulsionem hæresum eorumque cultorum iis non egemus commitiis, cum lapsis temporibus sint multa a sanctis patribus decreta, ut illa amplius in dubium uerti non ualeant sine læsione tantæ Maiestatis. ut in l. nullus. C. de Summa Trini. sed manu forti illa protegenda sunt, ut eorum exuflatores acriter conterantur, parque iudicium de altero ferendum est, ut principes catholici se ipsos abnegantes in hos Christi fedissimos hostes irruant, cum in foribus periculum sit, & totius populi Christiani nutet status. Si uero meliores clericorum mores optentur, pastores quos dominus constituit super familiam suam in edibus suæ uocationis permaneant, nec impune absint, cum tabulæ Christi testatoris hoc non designent Io. x. cum enim dispensatio familiæ demandatur, cætera in abissum prolabuntur, nam si ouibus lupo obuiat pastor pro eis animam suam ponit, mercenarius uero illum non fugat, sed fugit, & tunc oues incustoditæ immo derelictæ tum disperguntur, tum deuorantur. Nec est qui paruulis petentibus panem frangat. Inde hæreses pullulant, & peccatorum aceruus crescit, & nullus est qui anthidotum præstet. Adeo quòd licet clamare cum Hieremia propheta Hiere. 8. Ideo est obducta cicatrix filiæ populi mei, quia non est regina in Galaad, nec medicus ibi, siquidem pastores sic agerent, non noua nasceretur Ecclesia, sed collabens repararetur antiqua. Nec arbitror de futuros calumniatores iniquosque censores, cum mundus in maligno positus sit, qui aculeis uipereis que morsibus hæc paucula nostra lacera- bunt; clam legentes & palam iubsannantes. Præcor idcirco superiorem iudicem, ut si quid de huius opusculi editione delatum apud ipsum fuerit, hoc se præmuniat antidoto, aut scilicet explodat conatus inuidos, aut si placuerit, suspendat sententiam donec me respondentem audierit, ne priuata desidia negotium publicum lædant, cum in hac nubilosa ætate vnusquisque sibi soli etiam in alterius discrimen satisfacere conetur, ut non quid deceat expediat aut liceat intueatur, inde opinionibus, armis, studiis, liuore, & factionibus omnia pœne conuulsa sunt, & in præcipitium ruunt. Rursus culpabunt me in iis curis versantem incumbentia officio onera prætermisisse. Testor tamē Deum & Angelos eius, quòd ob hanc curam sessiones mei officij horis statutis non fraudauit, nec supplicum litigantiumq; propositiones prætermisisti, sed tēpus quod quieti, deambulationi, amicorumque uisitationi, ac colloquutioni conteri solet, id elucubrationibus meis adscripsi, ut ea literis traderem que meæ conuenirent professioni, haberetque mens quo oblectaretur, nocturni sunt etiā

& an-

PROOEMIUM AVTHORIS.

& antelucani labores. Et quàmvis intelligam me in tabernaculum domini non aurum, non argentum, non lapides præciosos, sed pelles & caprarum pilos (ut aiunt) offerre, Spero tamen hunc laborem non fore infructuosum. Et dum, ut assolct, ex discussione causarum ad agnitionem aliquorum opusculum hoc deuenisset, priusquàm uellẽ interruptam illius dictationem uehementissima illorum postulatione compulsus terminare non ualui, & rem quasi inexplicitam tradidi, sed quia in ijs subesse posset ex ignorantia error, aut calami lapsus qui catholicam ueritatem seu Fidem, aut pias aures non ex animo offenderet, id meum quod est censura. S. R. E. suppono. Et si quis forsan nostra hæc fastidierit, legat prius, & deinde si uideatur damnet & reiiciat, Malo quidem a reprehensore falsitatis redargui quàm ab eius laudatore laudari. Testor etiam cum Propheta David Psal. 140. emendet me iustus in misericordia & arguat me, Oleum autem peccatoris Caput meum non impingat.

Quæstio.

Quæstionum Summæ

- P**RIMA quæstio tractat quid sit hæresis, & quæ ad eius constitutionem requirantur.
- Secunda quæstio continet quis dicatur propriissime hæreticus, & quæ in eo debeant concurrere ut talis sit censendus.
- Tertia quæstio habet quid sit pertinacia, & quotupliciter sit consideranda ut quis hæreticus pertinax sit censendus.
- Quarta quæstio tractat quid sit veritas catholica, & quid sit veritati catholicæ contrarium.
- Quinta quæstio continet quot sunt gradus, siue genera catholicarum veritatum.
- Sexta quæstio, quot sunt species falsarum seu damnabilium propositionum.
- Septima quæstio, an propositio ambigua ab aliquo asserta sit intelligenda in sensu audientis, an vero in sensu loquentis, ad hoc ut catholica uel hæretica sit censenda.
- Octava quæstio, quid si quis diceret aliquam propositionem suspectam assertive & pertinaciter, seu negaret se illam dixisse, & esset de hoc convictus. De cuius propositionis veritate aliqui doctores altercantes dicunt illam esse hæreticam, aliqui uero catholicam, seu indifferentem, an possit Episcopus seu Inquisitor Apostolicus contra hæreticos deputatus eam hæreticam decernere, adeo quod tenens illam pertinaciter possit ut hæreticus damnari.
- Nona quæstio, ad quem spectat autoritate iudiciali suprema diffinire aliquam assertionem esse catholicam uel hæreticam, & sic hæc dubia fidei terminare.
- Decima quæstio, ad quos, uidelicet Theologos, aut Canonistas, seu Legistas pertineat diffinire quæ assertio catholica, quæ hæretica sit censenda, intelligendo de diffinitione magistrali, non autem iudiciali, quia de ea in proxima quæstione tractatur.
- Undecima quæstio, an Episcopi seu inquisitores Apostolici possint in suis territoriis prohibere ne aliquæ assertiones scandalosæ seu sapientes hæresim prædicentur, seu publicæ asserantur.
- Duodecima quæstio, ad quid prodest protestatio quam sæpe faciunt disputantes uerbo uel scripto, dum inquitur quod non intendunt aliquid dicere contra fidem, & si ob hoc excusentur ab hæresi, & de multiplici protestatione circa hanc materiam.

Decima tertia quæstio, an liceat alicui Clerico uel Laico de fide Catholica seu sacra scriptura publice uel priuatim disputare, & quis modus tenendus sit in disputatione contra hæreticos, iudæos, uel paganos.

Decima quarta quæstio, an sit legitima scriptoris aut prædicatoris excusatio, si dicat, Ego usus sum illa uerborum forma qua utitur sacra scriptura. Augustinus, seu Hieronymus, seu alij sancti Doctores, si ex illis uerbis sequatur seu inferatur hæresis.

Decima quinta quæstio, si aliqua propositio asseratur contra sententiam S. Augustini, Gregorij, aut Ambrosij, uel Hieronymi, seu aliorum doctorum ab Ecclesia approbatorum, an talis assertio sit censenda hæretica.

Decima sexta quæstio, an sit hæreticum & blasphemum asserere quòd cursus cœlestes necessitent hominum uoluntates.

Decima septima quæstio, an sint assertiones scandalosæ, seu alterius generis, quibus asseritur Virginem Mariam fuisse conceptam in peccato originali, seu non esse in corpore in cœlesti paradiso.

Decima octaua quæstio, an sapiat hæresim dicere Virginem Mariam non subiisse mortem corporalem, sed quæ uiua trāsata fuerit ad cœlestē paradysum.

Decima nona quæstio, an stante lege Euangelica prout stat, sit dicendum quod infantes Christianorum decedentes in utero matris sine baptismo, precibus, fide, seu benedictione parentum expiantur ab originali peccato, taliter ut sic decedentes credendum sit saluos fieri.

Vigesima quæstio, an sit erroneum dicere, Deum non posse de potestate absoluta statuere ut quis sine corde aut cerebro uiuat, item quòd non possit animalia iuuare, & domui ruinam miranti subuenire ne cadat.

Vigesima prima quæstio, an sit erroneum dicere hystoriam alicuius sancti ab ecclesia receptam esse maioris authoritatis quàm dicta Euangelistarum; posito exemplo in iis uerbis quæ leguntur in uita Beate Mariæ egiptiacæ, si transieris Iordanem saluaberis.

Vigesima secunda quæstio, de censura multorum uerborum quæ sepe uel ex consuetudine praua, aut inconsulte seu ex infidelitate prodeunt ab ore improborum hominum, quorum sensus aliquando est notorie hæreticus, aliquando equiuocus, & continet sub se. xvij. quæstiunculas utilissimas.

Vigesima tertia quæstio, an inquisitores apostolici aduersus hæreticos deputati possint procedere contra illos, qui binas uel plures nuptias cum mulieribus simul uiuentibus contraxerunt. Idem si mulier duos uel plures uiros superstites habeat.

Vigesima quarta quæstio, an sit hæreticum dicere homines uel mulieres strigos, strigasue, lamios, seu lamias, bruxos aut bruxas nuncupatos rapi a demone corporaliter & trahi uolentes per uaria terrarum spacia ad locum ludi,

iudi, & intrōdūci in dōmos alienās, vt ibi malūm opēretur. An vero hæc
 spiritualiter, mentaliter, seu imaginarie contingant.
 Vigesima quinta q̄o, an sola confessione maleficæ mulieris possit dici cō-
 iuncta ad effectū damnationis, nullo alio extrinseco requisito, Itē an si ma-
 lefica fuerit cōfessa q̄ ex pacto inito cū dæmone, vel alias occasione sui
 maleficij infantes suffocauerit, seu tale illis malū intulerit, & ex eo dece-
 serint, si illa uult redire ad gremiū Ecclesiæ ab hæresi a se cōmissa debeat
 ad misericordiā admitti, an vero possit Ep̄s uel inquisitor seu ambo illā
 curiæ seculari tradere ob iteritū dictōrū infantiū sine notā irregularitatis,
 q̄ alias non extāte illorū interitu, sine dubio ad misericordiā admitteret.
 Vigesima sexta q̄o, an inquisitor hæreticæ prauitatis teneatur de iure cau-
 sas hæreticales, contra accusatos de hæresi motas, terminare, seu decide-
 re de peritorum consilio, adeo q̄ omnino illorum consilio sit ab eodem
 inquisitore standum, an uero sufficiat peritorum consilium requirere.
 Vigesima septima quæstio, an iurans per mēbra Dei censendus sit blasphemare,
 puta per caput Dei, per iecur Dei, per cor Dei, & hmōi, & quid de
 iurātibus per mēbra Christi, per caput Christi, per iecur Christi, & hmōi.
 Quid etiam de iurantibus per Virginem Mariam Deiq; genitricem, per
 Sanctōs Dei, uel eorū membra, Et huic quæstioni adde quæ dñr in q. 6.
 Vigesima octaua quæstio, an ex eo solo quod penes aliquem reperiuntur li-
 bri hæreticales, seu reprobatae lectionis sit censendus hæreticus.
 Vigesima nona quæstio, an ad hoc ut aliquis sit censendus hæreticus ne-
 cessario requiratur in illo pertinacia.
 Trigesima q̄o, q̄ sūt modi qb. p̄t aliqs de h̄rēsi accusatus de p̄tinacia quinci.
 Trigesima prima quæstio, An Christus legem mosaycā obseruauerit.
 Trigesima sc̄da q̄o, si q̄s descēdēs de gēte Iudæorum solemnizauerit uespe-
 ram sextæ feriæ nō tñ sabbatū obseruauerit possit de apostasia accusari.
 Trigesima tertia q̄o, an h̄rticus ē omnino occultus sit cēfendus excōicatus.
 Trigesima quarta quæstio, quot tēstes requirantur de iure ad probandum
 aliquem dixisse propositiones hæreticas, aut hæresim commisisse.
 Trigesima quinta quæstio est de quodam prædicatore, prædicante quandam
 propositionem de hæresi suspectam.
 Trigesima sexta quæstio, de eo, qui legendō, prædicando, uel alias loquen-
 do uerba hæreticalia; aut de hæresi suspecta, uel similia dixerit; quomodo
 sit contra illum procedendum. Ultra præinfertas quæstiones, quæ colligi
 potuerunt, aliz forsan subnectentur in calce huius tractatus, ubi poteris
 uidere.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

INDEX IN TRACTATVM

<i>Argumentum a contrario sensu quando non ualet.</i> 13.q.nu.	8	<i>Assertio scandalosam probaret asserens Mariam uirginem conceptam in peccato originali.</i> ibi.nu.	5
<i>Argumentum concludens contra tenentes cursus caelestes cogere uoluntates hominum.</i> 16.q.nu.	12	<i>Assertio erronea esset dicere uirginem Mariam conceptam esse in peccato originali.</i> ibi.nu.	8
<i>Argumentum de similibus ad similia non habet locum in priuilegijs.</i> 19.q.nu.	25	<i>Assertio quod uirgo Maria non sit in corpore in caelesti paradiso, est male sonans, & piarum aurium offensiuam.</i> ibi.nu.	13
<i>Argumentum a simili quando habeat locum.</i> 24.q.nu.	9	<i>Assertio sapiens haeresim qualis sit.</i> 18.q.nu.	7
<i>Articulus fidei maior omnium est, ecclesiam. s. non posse errare in ijs quae fidei sunt.</i> 30.q.nu.	27	<i>Assertio repugnans potentiae Dei est haeretica.</i> xx.q.nu.	4
<i>Assertio sapiens catholicam ueritatem quae sit.</i> 5.q.nu.	16	<i>Assertio est erronea dicere quod Ecclesia habet maiorem auctoritatem quam Euangelium.</i> 21.q.nu.	4
<i>Assertio haeresim sapiens quae sit, ibi.n.</i> 17		<i>Asserens aliquid eorum quae ab Ecclesia probantur suo modo non est haeresis.</i> ibi.nu.	7
<i>Assertio haeretica quae sit.</i> 6.q.nu.	1	<i>Asserentem uerbum ambiguum quomodo perscrutabimur an auerit illud in sensu catholico uel haeretico.</i> 22.q.nu.	28
<i>Assertio haeresim sapiens ibid.nu.</i> 2		<i>Assertio illa an sit falsa, quod indulgentiae sunt falsa quae per modum applicationis conceduntur.</i> ibi.nu. 42. 43	
<i>Assertio seu propositio impertinens quae sit ibid.nu.</i> 5		<i>Assertio, quod uirgo Maria non perdidit filium suum in templo in triduo, contradicit Euangelio.</i> ibi.n. 44	
<i>Apochryforum librorum duo sunt genera.</i> 22.q.nu.	51	<i>Assertio cuiusdam praedicatoris, an sit haeretica, si resurrectio per possibile non esset, Deus esse non posset & annihilaretur.</i> ibi.nu.	47
<i>Anima decedentes sine peccato mortali uel cum peccato mortali quouadunt statim post mortem.</i> ibid.nu.	56	<i>Asserere non licet contrarium illius quod quis tenetur scire.</i> 30.q.n.	33
<i>Assertio temeraria quae sit.</i> 6.q.nu. numero.	7	<i>Assertio si habet duplicem sensum interrogandus est accusatus in quo casu</i>	
<i>Assertio erronea quae sit, & est differentia inter erroneam & haeticam assertionem,</i> ibid.nu.	8		
<i>Assertio iniuriosa seu contumeliosa quae sit.</i> ibi.nu.	9		
<i>Assertio scandalosa seu piarum aurium offensiuam quae sit.</i> ibi.nu.	10		
<i>Assertio scismatica quae sit.</i> ibid.nu.	11		
<i>Assertio impia quae sit.</i> ibid.nu.	12		
<i>Assertio blasphema,</i> ibi.nu.	13		
<i>Assertio quod uirgo Maria sit concepta in peccato originali an sit scanda-</i>			

DI' ARNALDI ALBERTINI

- casu intellexerit. 24. q. nu. 49
- Assertio habentes bonum, & malum sensum semper in bonum debemus interpretari. ibid. nu. 60*
- Assertio quod filius est maior patre in diuinis, est heretica, & damnata in conciliis generalibus. 35. q. nu. 1*
- Assertionem hereticam dicens & credens, & rediens damnatur pœna ordinaria. 35. q. nu. 8*
- Assertio heretica debet probari a pluribus testibus quando publice dicitur prædicata. 34. q. nu. 55*
- Astrologorum iudicium fatuum est, dum dicunt bella sequutura ex inspectione astrorum. 16. q. nu. 2*
- Astrorum iudiciis non est fides adhibenda circa hominis uoluntatē. ibi. n. 3*
- Astra non cogere hominum uoluntates multis autoritatibus comprobatur. ibi. nu. 4*
- Astra non cogere hominum uoluntates exemplis probatur. ibi. nu. 5*
- Astrorum influxu mores hominū causari dupliciter intelligitur. ibi. nu. 6*
- Augustinus in multis errans seipsum retractauit. 15. q. nu. 4*
- Augustini & aliorum sanctorum doctorum dicta an sint approbata hodie. 21. q. nu. 8*
- Augustini, & aliorum doctorum sanctorum dicta in quibus approbentur ibi. nu. 10*
- Author huius operis excusat se quando hoc opus composuit. x. q. nu. 9*
- Autoritates plures sacre scripturæ sunt intelligendæ non prout iacent, sed secundum expositionem catholicorum doctorum. 14. q. nu. 4*
- Autoritas Pauli prima ad Corin. 9. quod non est cura Deo de bobus, quomodo intelligatur. xx. q. nu. 13*
- Autoritas ecclesiæ non est præferenda euangelio. 21. q. nu. 14*
- Autoritas Augustini, non crederem euangelio nisi ad hoc autoritas ecclesiæ me. commoneret, quomodo intelligantur, contra Iacobum almeni. ibi. nu. 32*
- Autoritas ecclesiæ immititur reuelationi diuinæ. ibi. nu. 33*
- Autoritas Pau. 1. Cori 3. si quis adificauerit supra fundamentum &c. declaratur. 22. q. nu. 55*
- Autoritas Matthei. 12. qui dixerit contra Spiritum Sanctum &c. declaratur ibi. nu. 57*
- Autoritas Genes. 11. faciamus adiutorium ei simile, quomodo intelligitur. 23. q. nu. 21*
- Autoritas Augustini contradicit, c. gaudemus. de diuortis. nec inuenitur solutio, ibi. nu. 31*

B

Baptismus mundat a peccato. 6. q. nu. 13

Baptismus an sit triplex uel unus, quomodo intelligatur. 19. q. num. 13

Baptismus qualis potest suffragari pueris existētibus in uteris maternis & ibi morientibus. ibi. nu. 14

Baptismus hoc operatur in lege euāgelica quod olim operabatur circumcisio apud ueteres ibi. nu. 15

Baptismatis beneficium non communicatur nisi natis extra uentrem, & cui non conueniunt uerba legis, nec illius dispositio. ibi. nu. 23

INDEX INTRACTATVM

Bartholi theorica in l. respiciendum. §.	Blasphemare quid sit. ibi nu.	18.
delinquunt. ff. de pæn. reprobatur. 7.	Blasphemus quando dicatur habere in	
q. nu.	13. consuetudine. ibi. nu.	20.
Barbitonsores possunt laborare usque:	Blasphemos circa ius canonicum mi-	
ad aliquam partem noctis. si hoc ha-	tius se habet quam ius ciuile. ibi nu.	
bet consuetudo. 32. q. nu.	mer.	22.
Beati uidebunt. pœnam damnatorum	Blasphemæ propositiones. ibi. nu.	23.
ad suam gloriam. 22. q. nu.	Blasphemia est mixti fori, & locus est	
Bibliam esse falsam est assertio hereti	præuentioni. ibi. nu.	24.
ca. 6. q. nu.	4. Blasphemia hereticalis, & non hære-	
Biblia uel sacra scriptura an debeat	ticalis. ibi. nu.	25.
permitteri conuerti in linguam uulga-	Blasphemia quid sit, uide late xxvij.	
rem. 28. q. nu.	q. numer.	1.
Biblia traducta in linguam uulgarem	Blasphemia potest esse ex surreptio-	
multi errores sequuntur, uide multa	ne uel ex deliberatione. ibidem. nu.	
bona ad hæc. ibi. nu.	mer.	2.
Bigamia fuit dispensata a Deo tam in	Blasphemia grauius peccatum est	
l. nature quam in l. scripturæ illis an-	quam homicidium respectiue. ibid.	
tiquis. 23. q. nu.	numer.	5.
Bigamia ex causa posset concedi. secun-	Blasphemantem consuetum non excu-	
dum Scotum. ibi. nu.	sat iracundia. ibi. nu.	6.
Bigamia usq; ad quod tempus fuit per-	Blasphemans Deum si statim ostendit	
missa. ibi. nu.	signa contritionis non punietur pœ-	
Bigamia prohibita est utroq; iure. ibi.	na ordinaria. ibi. nu. 9. &	13.
num.	34. Blasphemans si illico retrocesserit, a,	
Binas nuptias contrahendo non confi-	blasphemia excusatur. ibidem. nu.	
deratur an ualeat secundum matri-	mer.	15.
monium. 23. q. nu.	10. Blasphemia quotuplex sit. ibidem. nu.	16.
Binas nuptias cōtrahentem Episcopus	Blasphemans Deum quando uideatur	
potest punire debonestando illum.	suspectus de hæresi, ibidem. nu.	17.
23. q. nu.	8. Blasphemans iratus quomodo sit pu-	
Blasphemorum punitio ad inquisitō-	niendus. ibi. nu.	18.
res spectat. 22. q. nu.	63. Blasphemantis intentio est inquirenda	
Blasphemi qui sint late habes. 6. quæf.	ad hoc ut suspectus de hæresi reputetur,	
num.	ibi. nu.	19.
Blasphemum, & hereticum quid sit.	16. Blasphemans Deum punitur pœna pe-	
ibi. nu.	cuniaria uel uerberum secundum cō-	
Blasphemie proposito quid sit. ibi. nu.	ditionem personæ. ibi. nu.	20.
mer.	17.	

D. ARNALDI ALBERTINI

- Blasphemantis pœnam non possunt iudices remittere, sicut possunt alias pœnas, ibid. nu. 21
- Blasphemie causa quæ ueniunt in mundum, omnino uide ibidem. numer. 22
- Blasphemans si est pauper & nobis quomodo debet puniri, ibidem. numer. 23
- Blasphemans an sit qui lapidem proiecit in crucem Domini. ibid. nu. 24
- Breue apostolicum non faciens mentionem de litis pendentia non ualet. xxij. q. nu. 12
- C**
- C**anonica scriptura quæ sint. 22. q. num. 52
- Catholicarum ueritatum gradus quot sunt. 5. q. nu. 1
- Calor iracundiæ non excusat a blasphemis. 36. q. nu. 8
- Capitulum. 24. sapientiæ libri Salomonis de quo intelligatur secundum sensum literalem. xxij. q. numero. 49
- Capitulum contra christianos. de heretici. lib. 6. habet locum in transeuntes uel redeuntes ad ritus paganorum, sicut iudeorum. xxij. q. numer. 56
- Capturam rei an debeat precedere summaria informatio. xxxij. q. numer. 22
- Capitis pœna seu mortis quid comprehendatur de iure canonico. 25. q. num. 30
- Canonis sacri scriptores nullatenus errare potuerunt. 15. q. nu. 10
- Catholica ueritatis primum, & secundum genus est eorum quæ in sacra scriptura dicuntur & in epistolis Apostolorum uel alias ad nos peruenerunt. 30. q. nu. 44
- Causa dispensationis quæ fuit ut antiqui patres possent uxores ducere. 23. q. nu. 28
- Cautela idem est quod securitas. 36. q. nume. 17
- Causa meri imperij cur sint delegabiles de iure canonico, & non de iure civili, ratio ponitur. 25. quest. numer. 40
- Censura quadruplex illorum uerborum non me uideas hic male transire, quia in alio mundo non uidebis. 22. q. nu. 30. 32. 33. 34.
- Censura multorum uerborum quæ dicuntur a malis hominibus. ibid. numer. 5
- Cerimonialia obseruauit Christus, & uide in quibus consistebant. 31. q. numer. 5
- Cerimonialia Christus & Apostoli sustulerunt, sed non ideo legem Moysaycam uiolauerunt. ibidem numero. 12
- Concilium generale in ijs quæ fidei sunt errare non potest. 5. quest. numer. 7
- Contrarietas in dictis non excusat delictum. 7. q. nu. 10
- Concilium generale in fide non potest errare. 9. q. nu. 13
- Consilium authoris editum in causa Reginae Anglicanæ. ibid. num. 14
- Concilium generale quare conuocatur b 3 ad de-

INDEX INTRACTATVM

<p>ad determinationem carū fidei si Pa- pa hoc possit solus. <i>ibi. nu.</i> 15</p> <p>Concilia generalia congregari pro cau- sis fidei utilissimum est, non autem ne- cessarium, <i>ibi. nu.</i> 17</p> <p>Concilij generalis congregatio ad Pa- pam regulariter spectat. <i>ibi. nu.</i> 20</p> <p>Conscientiæ casus determinandi sunt per doctores iuris, <i>super. q. x. nu.</i> 1</p> <p>Constitutio iudeorum de non legendo aliqua capitula Bibliæ. <i>13. q. nume- ro.</i> 9</p> <p>Consequentia an sit bona, hæc assertio est contra dicta doctorum approbato- rum ab ecclesia, ergo est hæretica. <i>15. q. num.</i> 3</p> <p>Concilium Basilien. allegatur a pluri- bus doctoribus authenticis. <i>17. q. nume.</i> 4</p> <p>Concilium Basiliense passum est scissu- ram. <i>17. q. nu.</i> 2</p> <p>Consequentia non est bona, dicere q̄ infantes in ventre ante octauum diē decedentes incircuncisi saluabantur, ergo idem sit in infantibus decedenti- bus sine baptismo in l. euangelica. <i>19. q. nu.</i> 21</p> <p>Concilia quatuor generalia qua uene- ratione sunt tenenda. <i>21. q. nu.</i> 12</p> <p>Concilium generale in tangentibus fi- dem non potest errare. <i>ibid. nu.</i> 16</p> <p>Concilio generali non est opus aduer- sus hæreses iam sopitas, & determi- natas, <i>ibid. nume.</i> 23</p> <p>Concilium congregari potest, si hæreti- ci nolunt aliter redire nisi congrega- to concilio. <i>ibi. nu.</i> 25</p> <p>Concilium generale congregatum sine authoritate Papæ est conciliabulum.</p>	<p><i>ibidem. numer.</i> 29</p> <p>Concilium generale & Papa non pos- sunt statuere contra euangelium. <i>ibi. num.</i> 30</p> <p>Contrahentes binas nuptias eodem tē- pore uidentur quod iudex secularis puniat. <i>23. q. nu.</i> 9</p> <p>Contrahere binas nuptias non solum sapit hæresim sed est factum hæreti- cale. <i>23. q. nu.</i> 65</p> <p>Cōsensus uxoris primæ requirebatur adhoc ut quis posset contrahere cum pluribus uxoribus. <i>ibi. nu. 27. & 30</i></p> <p>Consensus primæ uxoris non require- batur quando quis uolebat ducere alias uxores secundum aliquos, & respondet contrarijs. <i>ibi. nu.</i> 33</p> <p>Concubinatus nunquam fuit licitus et antiquis patribus, & illæ mulieres quas concubinas uocabant erant u- xores legitime. <i>ibi. nu.</i> 48</p> <p>Comparatiuum, & superlatiuum ali- quando retinent propriam naturā, aliquando non. <i>23. q. nu.</i> 86</p> <p>Concilium potest errare in ijs quæ non sunt fidei. <i>5. q. nu.</i> 10</p> <p>Coniuratio demonis quando licite po- test fieri. <i>11. q. nu.</i> 70</p> <p>Conditio personæ cum qua contrahi- mus est inuestiganda. <i>xxij. q. nume- ro.</i> 88</p> <p>Confessione accusati, si testibus com- probatur, standum est. <i>xxij. q. nu- mer.</i> 27</p> <p>Confessio sola mulieris maleficæ di- centis se maleficam, an sit sufficiens ad condemnationem eius. <i>xxv. q. nu- mer.</i> 1</p> <p>Cogitatio de aliquo crimine commit- tendo</p>
--	---

te laó non est punibilis. ibid. nu. 2	Confessio incaenter facta, non nocet ut quis puniatur pœna ordinaria. ibi. num. . . . . 67.
Confessio hæretici sola sufficit ad condemnationem. ibi. nu. 4	Confessio facta coram iudice competente uel cuius iurisdictio potest prorogari, in alio iudicio ualet. ibid. numer. 68
Confessio hæretici non nocet ei nisi sit iudicialis. ibi. nu. 6	Consilio alicuius si est quid agendum, an teneamur illud sequi. 26. quæst. numer. 8
Confessio facta in pœnitentia non nocet in iudicio, nec absoluit a iudiciali. ibid. num. 7	Consilium. i. per consilium talis, an sit requirendum, & sequendum. ibid. nume. 8
Confessio sacramentalis nullatenus potest reuelari nec in causa matrimoniali, nec hæreticali, contra Ludo. Roma. & sequaces, ibi. nu. 8	Consilio. i. sine consilio talis, an sit sequendum. ibid. nu. 10
Confessio sacramentalis potest respectu facti reuelari, & respectu personæ de consensu illius. ibi. nu. 9	Consilio idest de consilio uel ex consilio talis, quid agendum, ibidem, numer. . . . . 11.
Confessio extraiudicialis de hæresi an noceat hæretico. ibi. nu. 10	Consilium, quando quis debet proferre sententiam de consilio aliquorum intelligitur scilicet maioris partis, ibid. nu. 13
Confessio alicuius extra iudicium se transisse ad ritus iudeorum, nocet. ibid. nu. 14	Consilium iniustum consulens an teneatur sequi, distingue ibid. numero. 14
Conscientia alicuius quomodo potest probari. ibi. nu. 16	Consilium idest de & cum consilio, quid importet. ibid. nu. 15
Confessio extraiudicialis de alijs delictis quàm hæresis facit iudicium, & ibi late. nu. . . . . 18.	Concilium generale non prohibet legere libros hæreticorum, ad impugnandum, libros hæreticorum hodie non curant Episcopi legere. 28. quæst. numer. 9
Confessio extraiudicialis debet probari per duos testes in criminalibus, ibid. nu. 19	Cõtumax, et pertinax æquiparatur in iure, & de uno ad alterum licita est argumentatio. 29. q. nu. 9
Confessiones plures extra iudiciales probatæ per testes singulares faciunt iudicium, ibi. nu. . . . . 20.	Contumax manifestus est qui dicit se nolle uenire, ibi. nu. 12
Confessio extraiudicialis de delicto, ut reus non cogatur perseuerare, debet ab eodem reuocari. ibi. nu. 22	Confessio iudicialis potest reuocari usque ad sententiam. ibi. nu. 28
Confessio extraiudicialis de delicto, concurrentibus alijs, reuocari non potest. ibid. nume. 25	
Confessio facta coram iudice incapace est nulla. 25. q. nu. 56	

INDEX IN TRACTATUM

- Confitenti se comisisse homicidium non creditur nisi sua confessio per testes adiuuetur, ratio ibi ponitur. 15. q. nu. 27
- Concilium generale in ijs quæ sunt fidei errare non potest. 30. q. nu. 18
- Concilium generale errare potest in ijs quæ sunt facti. ibi. nu. 22.
- Concilium generale representat totam Ecclesiam cui est standum. ibi. nu. 28
- Concilij generalis congregatio est multum utilis, & necessaria ecclesie. ibi. nu. 29
- Consuetudo blasphemandi non excusat blasphemos quominus puniantur iuxta qualitatem blasphemie. 6. q. nu. 26
- Consuetudo consideranda est, quando aliquid certi non habemus. 32. q. numero. 8
- Consequentia non tenet, Augustinus & alij doctores etiam sancti hoc dicunt, ergo est uerum. 30. q. nu. 48
- Consulens punitur plusquam faciens. ibi. nu. 62
- Corporum complexio ualet multum ad uariationem actuum humanorum. 16. q. nu. 8
- Cursus caelestes si cogere hominum uoluntates multa absurda sequerentur. 16. q. nu. 9
- Cum consilio alicuius quando est aliquid agendum an sit necessario illud sequendum. 26. q. nu. 2
- Cum consilio illius qui non potest esse particeps officij, an sit sequendum. 26. q. nu. 4
- Cum consilio illius qui potest esse particeps officij, & habet potestatem a lege consulendi. quid sit. ibi. nu. 5
- Cum consilio alicuius qui potest esse particeps officij, & consulens, habet potestatem ab homine. ibidem. numero. 6
- Cum consilio illius, qui est particeps officij ibi. nu. 7
- Cursus caelestes an necessitent hominum uoluntates. 16. q. nu. 1
- Clam quando dicatur aliquid factum. 23. q. nu. 78
- Clausula, summarie & de plano sine figura & strepitu, quid operetur, & quod non tollit quod capitula inquisitionis non tradantur reo. 34. q. numero. 31
- Clericus an debeat pro homicidio detrudi in monasterium uel ad perpetuos carceres. xxv. quaest. numero. 33
- Clericus pro homicidio an debeat detrudi in monasterium uel ad perpetuos carceres; concordia notabilis, sed fallit ibi. nu. 34
- Clerici interefferentes iudicio sanguinis sunt irregulares, ibi. nu. 41
- Credulitas mala alicuius potest constare per testes. 8. q. nu. 10
- Creaturam unam mutari in alteram per alium quam per Deum falsum est. 24. q. nu. 26
- Credere articulis fidei implicite quod sit. 28. q. num. 31
- Crimina aliqua mixti fori essent, nisi qualitas aliqua impediret. 23. q. numero. 74
- Crimen heresis cum sit ecclesiasticum ad inquisitorem pertinet punitio. ibi. nu. 73
- Crimen contrahentis binas nuptias est mixti fori scilicet secularis & eccle-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

INDEX IN TRACTATVM

<p>DEUS, mundus agitur cum deo quanto cum hominibus. 27. q. nu. 14</p> <p>Deus non habet membra, contra ali- quos hæreticos. ibid. nu. 28</p> <p>Deus, ad naturam diuinam refertur - ibid. nu. 29</p> <p>Deo non sunt attribuenda membra hu- mana, est enim hæresis damnata, ibi- num. 34</p> <p>Dæmonem credere posse mutare na- turam unius creaturæ in aliam sa- pit hæresim manifeste. 11. q. nu. 6</p> <p>Diffinitio quid sit secundum legistas, & canonistas, in præludijs nu. 1</p> <p>Diffinitio ex quibus debet constare, ibid. nume. 2</p> <p>Diffinitio quare in iure dicitur pericu- losa, ibid. nu. 3</p> <p>Diffinitio bona ex quibus debet con- stare secundum legistas, ibidem nu- mer. 4</p> <p>Diffinitio quid sit, & eius effectus. ibi- nume. 5</p> <p>Diffinitum si non competit, nec diffini- tio. ibi. nu. 6</p> <p>Diffinitio, & descriptio differunt. ibi- num. 9</p> <p>Distinctio magistralis, quando cogni- tio uel assertio aliqua hæretica spe- ctat ad Theologos uel ad doctores iu- ris. x. q. nu. 17</p> <p>Disputare an liceat de fide catholica, & arguitur primo quòd non. 13. q. nume. 1</p> <p>Disputare licitum uidetur de fide ca- tholica, ibid. nu. 2</p> <p>Disputare de fide catholica quando li- cet, ibi. nume. 3</p> <p>Disputari de fide catholica non debet</p>	<p>dubitando ibi nu. 14</p> <p>Disputari de fide catholica licet hære- ticos confutando. ibid. nu. 14</p> <p>Disputare de fide licet gratia elucidan- da ueritatis. ibidem, nu. 15</p> <p>Disputationis commoda multa sunt. ; ibid. nu. 16</p> <p>Disputatio de fide fieri debet coram sa- pientibus, ibid. nu. 17</p> <p>Disputatio de fide cum infidelibus non est facienda coram ignorantibus non solicitationis ab hæreticis. ibid. nu. 18</p> <p>Disputatio de fide cum infidelibus ne- cessaria est fieri coram simplicibus solicitationis ab infidelibus. ibid. nu- mer. 20</p> <p>Disputans contra hæreticos debet es- se doctus in Philosophia. ibi. nu. 21</p> <p>Disputandi modus tenendus contra hæ- reticos aut infideles seu iudæos. ibid. ; numer. 22</p> <p>Disputandi modus contra Mahometas, nos, ibid. nu. 32</p> <p>Discordia est in pluribus inter docto- res etiam. 15. q. nu. 5</p> <p>Dieta doctorum sanctorum non sunt tantæ authoritatis quin liceat illis contradicere. ibid. nu. 7</p> <p>Dieta sanctorum doctorum contradi- cere licet, exceptis illis quæ sunt de fide catholica, & condemnatione hæ- reticorum, ibi. nu. 13</p> <p>Die ultima iudicij finalis qui fuerint uui, an morientur. 18. q. num. 12</p> <p>Diectio, maxime & præsertim, idem im- portant, & in eis non procedit argu- mentum a contrario sensu. 29. q. nu- mer. 5</p> <p>Discentes publice errores hæreticorū hæ-</p>
--	--

D. ARNALDI ALBERTINI

heretici manifesti sunt, ibid. nu.	23	Doctores iuris canonici, non ita penetrant canonem Bibliæ sicut Theologi. x. q. nu.	15
Discordant in pluribus doctores sancti ad inuicem, ideo eorum dicta non continent infallibilem ueritatem. xx. q. num.	51	Doctores ab ecclesia approbati qui sint. 15. q. nu.	2
Disputantes maxime colerici si dicunt aliquam assertionem hereticam esse catholicam an sint puniendi tanquam heretici seu temerarij. ibi. nu.	67	Doctores canonistæ tenent uirginem Mariam non esse conceptam in peccato originali. 15. q. nu.	11
Disputantes excedunt metas loquendi & incurrunt multotiens heresim, ibi. nume.	68	Doctores dictum debet lege probari, alias est somnium. 28. q. nu.	3
Disputantes tenentes aliquam assertionem hereticam pro catholica cum malenconia, & ira, quomodo sunt puniendi, multa sunt consideranda. ibi numero.	69	Doctores sanctorum dictis non est ad standum, quin liceat illis contradicere. 30. q. nu.	47
Disputare licet de uoluntate principis non de potestate. 22. q. nu.	5	Dubitans in fide quomodo dicitur hereticus. 3. q. nu.	6
Dolus & error quomodo diffiniantur & differant inter se, & quid de fraude. 23. q. nu.	80	Dubia debent in meliorem partem trahi. 7. q. num.	15
Dogma falsum non est heresis. 1. q. nu.	2	Dubia fidei quis potest determinare. 9. q. nu.	1
Domus ex quibus constat. 2. q. nu.	6	Dubia facta uel uerba in melius sunt interpretanda. 29. q. nu.	19
Domo fracta uicini mala fame sunt torquendi. 28. q. num.	26	E	
Dominicæ diei solemnitas incipit a uespere abbati non autem ab alia hora sabbati, ne uideamur iudaizare. 32. q. nu.	23	E cclesia apostolica nunquam hereticauit. ix. q. nu.	2
Donationem constantini factam non esse ecclesiæ asserens non est procul ab heresi. 17. q. nu.	14	Ecclesia an erret in canonizatione sanctorum, aut possit errare. 17. q. nu.	7
Doctores approbati ab ecclesia qui sunt, ibid. num.	14	Ecclesia an sit maioris authoritatis quam euangelium. 21. q. nu.	2
Doctores iuris canonici, non ita penetrant canonem Bibliæ sicut Theologi. x. q. nu.	15	Ecclesia non potest statuere contra euangelium. ibid. nu.	17
Doctores canonistæ tenent uirginem Mariam non esse conceptam in peccato originali. 15. q. nu.	11	Ecclesia non iudicat de occultis sicut Deus. 22. q. nu.	24
Doctores dictum debet lege probari, alias est somnium. 28. q. nu.	3	Ecclesia in ijs quæ sunt fidei errare non potest. 30. q. nu.	17
Doctores sanctorum dictis non est ad standum, quin liceat illis contradicere. 30. q. nu.	47	Ecclesia an possit errare in ijs quæ facti sunt. ibid. nu.	23
Dubitans in fide quomodo dicitur hereticus. 3. q. nu.	6	Ecclesia multa obseruat quæ non reperiuntur in sacra scriptura. ibidem.	
Dubia debent in meliorem partem trahi. 7. q. num.	15		
Dubia fidei quis potest determinare. 9. q. nu.	1		
Dubia facta uel uerba in melius sunt interpretanda. 29. q. nu.	19		

INDEX IN TRACTATVM .

dem nume.	45	Episcopus & inquisitores contra
Ecclesiæ authoritas multum ualet et		quos possunt procedere . II . q . nu-
quod in sacra scriptura non reperia		mer . 10
tur scriptum quod ipsa statuit . ibid .		Episcopi non habentes carceres ordi-
. nume .	46	narios prout . § . sanè . Clemen . multo-
Ecclesia non iudicat de occultis sed de		rum . requirit , an possint procedere .
manifestis 42 . q . nume .	7	contra hereticos . xxij . q . nume-
Ecclesia ligat excommunicatione om-		ro . 63
nino occultum , licet de eo non iudi-		Episcopus habens merum imperium
cet , ibid . nu .	18	potest causas criminales delegare ,
Ecclesia excommunicat peccatorem		uide supra eadem . q . num . 36 . 25 . q .
occultum licet de peccato sibi non cõ		numer . 39
stet . ibid . numer .	19	Episcopus q̄ debeat defendere suos
Ecclesia excommunicans hereticum		pœnitentes , qualiter intelligatur . ibi .
occultum non iudicat de illo ut ali-		numer . 62
qui falso sibi persuadent . ibidem . nu-		Episcopi & alij prælati debent scire
mer .	26	scripturam sacram ad instruendum
Ecclesia quando excommunicat hære-		alios . 28 . q . nu . 18
ticum occultum non profert iudiciũ .		Episcopus uel inquisitor debet osten-
ibidem numer .	34	dere accusato de hæresi quod sua
Ebrius uel dormiens blasphemans an		opinio est erronea . xxx . q . nu . 56
puniatur , ultra dicta latius in . xxxv .		Episcopos , & inquisitores monet quid
q . in quinta cõclũsione . vi . 27 . q . n . 15		debeant facere in monendõ hereti-
Ebrius delinquens quomodo sit puniẽ-		cos ut desistant ab erroribus . ibid .
dus . 36 . q . numer .	13	numer . 59
Electores debent eligere episcopum se-		Episcopi & inquisitores debent esse sol-
cundum Deum & consciẽtiã , quia		liciti in inquirendis hereticis . 33 . 1
non sufficit sequi puram consciẽ-		q . numer . 24
tiam . xxij . q . nume .	37	Episcopi seu inquisitores possunt puni-
Episcoporum institutio & officium qua-		re eos qui tenent assertions hereti-
lesit . q . 11 . numer .	12	cas . x . q . nume . 11
Episcopus potest procedere contra te-		Error in scientijs non est semper hæ-
nentem propositionem habentem hæ		resis . 1 . q . nume . 3
resim explicitam . 8 . q . nu .	7	Errores circa impunitatem peccato-
Episcopus damnat aliquem de hæresi ,		rum , & ibi uidebis de illis uerbis
& iudex secularis . x . q . nu .	7	peccantium , Non me uideas hic
Episcopus an potius sit eligẽdus Theo		male transire , quia in alio mundo
logus quàm Canonista . ibidem . nu-		non uidebis me mala pati . xxij . q . nu-
mer .	14	mer . 29

D. ARNALDI ALBERTINI

- Error credentium quòd sola fides saluat hominem.** ibi. nu. 32. non a toto. xxij. q. nu. 87.
- Error , immo hæreticum est dicere quòd Deus non punit peccata in alio mundo.** ibid. nu. 34. Extravagans Leo. x. prohibens scripta Lutheri legi non comprehendit Episcopos, inquisitores, & doctos ad impugnandum. 28. q. nu. 8.
- Error in eo qui contrahit binas nuptias simul potest dupliciter considerari, facti scilicet & iuris.** 24. q. nume. 84. Excommunicatus iuste decedens in excommunicatione damnatur. 22. q. nume. 25.
- Error facti alicuius uel proprii antotaliter excuset.** ibi. nu. 85. Excommunicandus non est quis pro sola uoluntate. 33. q. nu. 8.
- Errantem ab errore debemus reuocare.** xxx. q. nu. 78. Excommunicatio est pœna grauis, & medicina, ibidem num. 25.
- F**
- Error credentium quòd sola fides saluat hominem sine charitate & operibus.** 22. q. nu. 32. Actum hæreticale includit malam credulitatem. viij. quaest. nume. 12
- Euangelium infamare est blasphemare contra Deum.** 21. q. nu. 5. Factum quid praesumitur in dubio tempore licito. 17. q. nu. 3.
- Euangelium quare legitur a diacono, & epistola a subdiacono.** ibidem. numer. 13. Falsum est dicere quòd Archiepiscopus Florëtinus dixerit Papam Martinum dispensasse ut germanus duceret in uxorem germanam. xxj. quaest. nume. 48.
- Euangelia quatuor praeseruntur auctoritati ecclesiae.** ibid. nu. 15. Falsarius praesumitur qui habet pœnes se instrumenta falsa. 28. quaest. numer. 23.
- Euidencia rei superat omnem speciem probationis.** 35. q. nu. 3. Falsum Christus & Apostoli non potuerunt dicere. 30. q. nu. 14.
- Equiparatis duobus in iure, statutum in uno habet locum in altero.** xxix. q. nu. 10. Familiaritas cum hæreticis non facit quem hæreticum. ibi. nu. 25.
- Excusatio non est bona dicentis, ego usus sum uerbis sacrae scripturae pro ut cantant, si hæreses incurrat.** 14. q. num. 5. Familiaritas, & conuersatio cum hæreticis inducunt suspensionem hærenum. 18. q. 23. sis. 32. q. nu. 20.
- Exceptio non extenditur, nec ampliat regulam in non exceptuatis.** 18. q. num. 23. Familiaritas seu conuersatio cum malis adiuuat dubiam praesumptionem. ibi. nu. 21.
- Excusatur quis a dolo false propositio nis si habet doctorem pro se, maxime praecceptorem.** 21. q. nume. 3. Favores debent extendi, & odia restringi.
- Excusatur quis aliquando a parte, sed**

INDEX IN TRACTATUM

Stringi. 23. q. num.	5.	mo. de priuil. intellectus quæ tradi-	
Fautor hæreticorum, seu auxiliator,	tur. 34. q. nu.		38
seu defensor in quibus peccant. xxx.		Græci, & Abbas Ioachin an fuerint	
q. num.	64	hæretici ante declarationem Eccle-	
Fautor & defensor hæreticorum est,	fic. 1. q. nu.		12
qui inquisitores impugnant ne con-		Græci non negabant purgatorium, sed	1
tra eôs procedant, ibid. nu.	70	ignem purgatorij. xxij. quæst. nume-	
Fœminæ quare potius inuoluuntur hoc		ro.	62
crimine maleficarum quàm homines.			
24. q. nu.	10		
Fœminis iura subueniunt in multis ob			
earum fragilitatem. ibi. nu.	11		
Fides non habet meritum ubi humana		H æresis quid sit. 1. q. nu.	1
ratio præbet experimentum, quomo		H æresis uera diffinitio contra	
do intelligitur. 13. q. nu.	27	Ocham. 1. q. nu.	4
Fides non est adhibenda testî non de-		Hæreticus non est qui facit contra præ-	
ponenti uerisimile. xxxv. quæst. nu-		cepta decalogi. ibid. nu.	5
mer.	4	Hæreticus est qui dicit non esse pecca-	
Fortuna gubernare hominum actus		tum illud quod a Deo prohibetur.	
error gentilium est. 15. quæst. nu-		ibid. nu.	6
mer.	13	Hæretici non sunt Iudæi & alij infide-	
Fortunam esse reprobatur, ibidem. nu		les. ibid. nu.	7
mero.	14	Hæresis diffinitio data impugnatur.	
Furi par est occultator alienæ laudis.		ibid. nu.	8
5. q. num.	1	Hæreses an sint ueteres uel nouæ. ibid.	
		num.	9
		Hæreses quando possent dici nouæ. ibi.	
		num.	10
		Hæresis ut sic dicatur an requiratur	
		authoritas Ecclesiæ. ibid. nu.	11
G eminatus actus maiorem ani-		Hæreticus quis propriissime dicatur.	
mi affectum ostendit. xxxij. q.		2. q. nu.	1.
nume.	18	Hæreticum faciunt quinquenecessa-	
Glosæ intellectus in cap. Anastasius.		ria. ibid. num.	2
xix. distinct. super. ix. q. nu.	18	Hæresis non est factum contra legem	
Glo. in. 8. sane. cap. accusatus libr. 6.		Dei nisi error insit. ibid. nu.	5
non est uera indistincte. 11. quæst.		Hæresim esse uel non esse ad ecclesiam	
num.	3	spectat determinare. ibidem. nume-	
Glo. in ca. sunt quidam. xxj. quæst. nu-		ro.	8
mer.	39	Hæreticus ut dicatur necesse est ut per-	
Glo. reprobatur in cap. cum olim. pri-		tinaciter	

D. ARNALDI ALBERTINI

<i>tinaciter suum errorem defendat.</i>	<i>fidei. ibi. nu.</i>	9
<i>ibid. num.</i>	9	<i>hæreticus est qui dixit uerba hæretica, & credit esse uerum quod dixit</i>
<i>hæreticus non est qui per ignorantiam male sentit. ibid. nu.</i>	11	7. q. num. 6.
<i>hæreticus quis sit secundum Theologos, ibi nu.</i>	11	<i>hæresis explicita aut implicita quæ sit. 8. q. num.</i>
<i>hæreticus ut censeatur qui dicit usuram non esse peccatum requiritur pertinacia. ibi. nu.</i>	13	<i>Hæresim damnatam ab ecclesia particularitè tenens non est excommunicatus, nec hæreticus. nona quæst. numero</i>
<i>hæreticus est qui propter gloriam nouas gignit opiniones in ijs quæ fidei sunt, ibid. nu.</i>	14	9 <i>hæretica assertio seu catholica an sit ad quem spectat diffinire, Theologo an iuristæ. decima quæstione. numer.</i>
<i>hæreticus non est qui per lubricum linguæ uel ioco aliquid dicit contra fidem. tertia quæstione. numer.</i>	15	<i>hæreses multæ damnatæ in decretalibus, sexto, & clementinis, ibid. numer.</i>
<i>hæretici pertinacis pœna est ignis. ibi. numer.</i>	16	5. <i>hæreticus an sit censendus quis, cognitio spectat ad doctores. ibid. numero.</i>
<i>hæreticus desistens a pertinacia admittitur ad pœnitentiam. ibidem. numer.</i>	17	13 <i>hæreticos puniendi modus, & contra eos procedendi spectat ad doctores iuris, ibid. num.</i>
<i>hæreticis relapsis non parcitur, ibid. nume.</i>	18	19 <i>hæresis est iurare per pudibunda Christi & eius intemeratæ matris. 6 q. numer.</i>
<i>hæretici assertio quæ sit. quarta quæ. nume.</i>	4	21 <i>hæreticorum coherctio ad quos spectat. quæstion. 11. numer. 2. & eorum conditio qualis sit. q. ead. numer.</i>
<i>hæreses sunt sine reprobatione Ecclesie. ibi. nu.</i>	6	12. <i>hæreticus condens monasterium, si postea damnetur illud monasterium non debet destrui, idem de quolibet bono opere. 12. q. numer.</i>
<i>hæretica assertio est quæ contradicit ueritati catholicæ in propria uerborum forma. 5. q. nu.</i>	4	11 <i>hæreticus condens monasterium, si postea damnetur illud monasterium non debet destrui, idem de quolibet bono opere. 12. q. numer.</i>
<i>hæretica assertio est quæ contradicit sacræ scripturæ ex deductis in necessaria consequentia. ibidem. numer.</i>	5	11 <i>hæretici damnati insignia debent destrui. ibid. nume.</i>
<i>hæretica assertio est quæ contradicit ijs quæ nobis ab Apostolis traduntur. ibi. nu.</i>	6	12 <i>hæretici operibus damnatis tanquam hæreticis, intelliguntur etiam damnatam</i>
<i>hæretica assertio est non credere determinatis ab ecclesia in ijs quæ sunt</i>		

INDEX INTRACTATVM.

- natam que non sunt hæretica. *ibid.* & declaratur. §. sane. c. accusatus, nume. 13. de hæresi. lib. 6. *ibid.* nu. 66.
- Hæretica, & blasphema est assertio, dicere cursus cælestes cogere uoluntates hominum. 16. q. nu. 11. Hæreticum an sit credere quòd broxia mulieres uadant de nocte corporaliter. 24. q. nu. 15.
- Hæretici non sunt uocandi ad conciliū si perseuerent in suis hæresibus. 21. q. nu. 26. Hæreticum non est credere quòd mulieres portentur de nocte a demone per uaria terrarum spacia; *ibidem.* nume. 13.
- Hæreticum an sit dicere, solum esse duplicem paradysum, scilicet cælum empireum, & beatificam uisionem sanctorum, & quòd non est dandus paradysus terrestris. xxij. quæst. numer. 10. Hæresis crimen sola cogitatione committitur. 25. q. nu. 3.
- Hæreticum an sit dicere quòd excommunicatus decedens in excommunicatione non damnetur. *ibidem.* numer. 2. Hæreticus mentalis punitur ab inquisitore si ei constet de mente hæretici. *ibid.* nu. 5.
- Hæreticum est dicere quem non esse obligatum intrare religionem, si hoc uerit, & de iuramento plura. *ibid.* num. 36. Hæresis habet causam continuam sicut furtum. *ibi.* nu. 11.
- Hæreticum est dicere professum religionem posse ducere uxorem, *ibid.* nume. 38. Hæreticus ubicunque inuenitur ibi potest puniri. *ibid.* nu. 12.
- Hæreticum est dicere, si in hoc mundo non habeo uxorem in alio habebo, *ibidem.* nu. 39. Hæreticus conuictus si confiteatur aliud delictum non potest de illo delicto puniri ab episcopo uel inquisitore. *ibid.* nu. 66.
- Hæreticum est dicere professum religionem posse ducere uxorem, *ibid.* nume. 38. Hæresim perfectam tria faciunt secundum Alex. de Ales., uel duo secundum alios. 28. q. nu. 13.
- Hæreticum est dicere, si in hoc mundo non habeo uxorem in alio habebo, *ibidem.* nu. 39. Hæreticus non iudicatur ex presumptione hominis. *Ibid.* num. 15.
- Hæreticum est dicere quòd quilibet potest saluari in sua secta seu lege, *ibidem.* num. 40. Hæreticus non iudicatur per signa equiuoca. *ibid.* nu. 16.
- Hæresim manifestam sapientia quæ sint. 24. q. num. 1. Hæreticus moriens sine reuocatione hæresis damnatur. *ibid.* nu. 20.
- Hæreticus non minus est transiens seu rediens ad sectam agarenorum quàm transiens ad sectam iudeorum. *ibi.* nu. 58. Hæreticus pertinax est qui dicit se nolle desistere ab errore. xxix. q. nu. 11.
- Hæreticus non minus est transiens seu rediens ad sectam agarenorum quàm transiens ad sectam iudeorum. *ibi.* nu. 58. Hæretici sunt manifesti defensores errorum hæreticorum. *ibi.* nu. 19.
- Hæresim manifestam sapiens quando aliquid dicatur, uide magistraliter, Hæreticus manifestus est, qui coram suo prelato conuictus est de hæresi, aut confessus. *ibi.* nu. 26.
- Hæretici condemnati à suis prelatis pertinax-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

INDEX IN TRACTATUM

Hæreticus pertinax est qui protesta- tur se nunquam reuocaturum, si tamen se reuocauerit, ecclesiæ recon- ciliatur, ibid. nu.	79.	Hæretici occulti bona ipso iure sunt cõ fiscata etiam in foro conscientie, ibi. nu.	21 22 27
Hæreticus est pertinax qui prohibet catholicam ueritatem prædicari. ibi. nu.	82.	Hæreticus eo ipso quod est hæreticus consentit in pœnam quæ hæreticis imponitur. ibi nu.	19
Hæreticus pertinax est, qui iubet asser- tiones hæreticas prædicari, & catho- licas inhiberi, ibi. nu.	84.	Hæreticum reconciliare spectat ad Pa- pam, uel eius delegatum, ibidem nu- mero.	31
Hæreticus pertinax est, qui usque ad mortem perseuerat in errore & non fuit ecclesiæ reconciliatus, ibidem nu- mero.	86	Hæreticus occultus qui sibi dixit uel alteri hæresim excommunicatus est, ibi. nu.	31
Hæresis crimen hoc habet speciale, ut sola cogitatio mentis puniatur. 32. q. nu.	15	Hæreticus occultus per se est excom- municatus, & reprobatur opinio Ga- ietani, & sequacium, ibi. nu.	32
Hæreticus credens quis dicatur. ibid. nu.	16	Hæreticus qui non sit excommunicatus non est dandus, ibi. nu.	36
Hæreticus occultus an sit excusatus tam a iure quàm ab homine. 33. q. nu mero.	1	Hæretici bona non occupantur nisi lata sententia super crimine. ibidem. nume- ro.	39
Hæreticus occultus quomodo capia- tur in proposito ibid. nu.	3	Hæreticus in uno articulo fidei, an ui- deatur hæreticus in omnibus alijs. 34. q. nu.	14
Hæreticus omnino occultus quis dica- tur. ibid. nu.	5	Hæresim unam abiurans, & in alteram incidens censetur esse relapsus. ibid. nu.	15
Hæreticus omnino occultus non uide- tur quod sit dicendus excommunica- tus, argumentatur ibi. nu.	6	Hæreticus non est iudicandus qui ob propositionem ambiguum, licet illa prohiberi possit, ibi. nu.	50
Hæreticus occultus non est excommu- nicatus a iure uel ab homine secun- dum aliquos doctores, ibidem nume- ro.	10	Hæreticum uerbum dicens seriose, & credens, ut hæreticus damnatur. 36. q. nu.	1
Hæreticus omnino occultus est excom- municatus, & excommunicari potest a iure & ab homine, ibidem nume- ro.	11	Hæreticam assertionem dicens continẽ tem hæresim damnatam quomodo de- beat puniri, ibi. nu.	3
Hæresis est contagiosa, & hæretici sũt expellendi a locis sicut morbidi. ibi.		Hæreticam assertionem dicens nõ dam- natam	

D. ARNALDI ALBERTINI

- natam quomodo puniatur, ibi. numero. 4* Humani iuris conditio semper in infinitum decurrit & nihil est in eo quod stare possit perpetuo. 22. q. nu. 1
- Hæreticam assertionem dicens nolens se subijcere Ecclesiæ quomodo sit puniendus. ibi. nu. 5*
- Hæreticam assertionem dicēs, si est idiota, excusatur certo modo. ibi. numero. 6*
- I** Diota qui non tenetur credere explicitè fidem catholicam, licet etiam posset errare, non est hæreticus iudicandus. 30. q. nu. 26
- Hæreticam assertionem dicēs, si statim non redit, sed patitur se præueniri, non parcitur ei. ibidem num. 7*
- Idolatricis uesci quid sit. ibid. nu. 11*
- Hæreticum uerbum dicens non ex animo, seu ex errore intellectus quomodo sit puniendus, ibi nu. 10*
- Ignorantia eorum quæ fidei sunt, & manifesta, allegari non potest. 22. q. nu. 27*
- Hæreticum uerbum dicens ex quadam leuitate quomodo debeat puniri, ibi. nu. 11*
- Ignorare non licet etiam minoribus iura naturalia, nec sacramenta. 23. q. nu. 71.*
- Hieronymum laudat Augustinus. x. q. nu. 20*
- Ignorantia iuris dubij æquiparatur ignorantia facti alieni. ibi. nu. 72*
- Hystoria alicuius sancti recepta ab ecclesia an sit tantæ authoritatis sicut euangelium. 21. q. nu. 1*
- Ignorantia a finna est ignorare quæ in ecclesia quotidie enunciantur. 29. q. nu. 16*
- Homo fuit creatus cum libero arbitrio. 21. q. nu. 10*
- Ignorantia periti in arte non excusatur eum si in ea delinquit. ibi. nu. 17*
- Homicidium dicenti se commisisse non creditur nisi probetur. super. 25. q. nu. 24*
- Ignorantia an probetur per iuramentum. 30. q. nu. 32*
- Homicida qua pœna est puniendus, uide plura ibi ad hoc. nu. 29*
- Ignorantia non potest allegari ab eo qui semel asseruit aliquam assertionem catholicam, si postea illam neget. ibi. nu. 40*
- Homicidarum pœna tam laycorum quam clericorum quæ sit ibi. nu. 32*
- Incubi & succubi quomodo inducunt homines ad peccandum. 24. q. nu. 22*
- Homicidium committitur siue per se, siue per alium, ibi. nu. 37*
- Incubi & succubi quare exercēt illos actus circa homines uel mulieres. ibi. nu. 23*
- Homicidium si quis fecerit in loco, & punitur pœna pecuniaria, non potest alibi puniri, ibi. nu. 63*
- Indicium, præsumptio, & scmiplena probatio quomodo differunt. 34. q. nu. 38*
- Homicidium faciens ex lasciuia nõ punitur pœna naturali delicti. 36. q. numero. 15*
- Incestuosus punitus a iudice Ecclesiastico.*

INDEX INTRACTATVM

- stico potest etiam puniri a seculari, uide multa similia. 25. q. nu. 59*
Infantis occisio horribilior est quam maioris. 25. q. nu. 31
Infantes decedentes in uteris matrū uel in exitu a uulua sine baptismo an saluentur præcibus propinquorum, argumentatur primo quòd sic. 19. q. nu. 1
Infantes in uteris maternis decedentes non saluari præcibus propinquorum defenditur ibi. nu. 2
Infantes decedentes sine baptismo qua pena puniuntur. ibi. nu. 3
Infantes in uteris maternis decedentes quare non saluantur. ibidem numero. 5
Infantes in uteris maternis decedentes, an saluentur uel non, ibid. numero. 6
Infans qui non est extra uterum quare non possit baptizari. ibid. nu. 8
Infantibus existentibus in uteris maternis quare Deus non adhibuit remedium, ibi. nu. 9
Infantes in uteris maternis quando cōtrahunt originale peccatum, ibi. numero. 10
Infantibus uterinis quare non est prouisum de remedio. ibi. nu. 11
Infans ductus ad baptismum si moriatur in uia non saluatur, & ideo non est sepeliendus in ecclesiastica sepultura. ibi. nu. 16
Indiuidui partem faciens nihil facere uidetur. 32. q. nu. 10
Infantes occisi pro Christo baptizantur baptismo sanguinis. 19. q. nu. 22
Infantes sine baptismo decedentes non saluantur in fide parentum. ibid. numero. 27
Inferior debet consulere superiorem quando uidet literas esse subreptitias. 22. q. nu. 4
Inferior non debet exequi mandatum superioris quando est inhonestum. ibi. nu. 5
Innocentij dictum excusantis idiotas ab heresi quomodo intelligatur. 23. q. nu. 70
Inquisitor aduertat quando admittit hæreticum ad pœnitentiam. 3. q. numero. 19
Inquisitores possunt punire tenentes assertiones sapientes manifestam hæresim. 11. q. nu. 2
Inquisitio furti per inspectiones aquæ uel manus oleo unctæ sapit hæresim manifestam. ibi. nu. 9
Inquisitores an procedant contra habentes plures uxores eodem tempore, primo arguit quòd non. 23. q. nu. 1
Inquisitores non uidentur posse cognoscere de contrahentibus binas nuptias eodem tempore, & ibi quis delinquit plus qui clam aut qui palam. ibi. nu. 13
Inquisitores possunt punire contrahentes binas nuptias. ibi. nu. 14
Inquisitores & Episcopus debent seruare clem. multorum quærela. de hæreti. ibi. nu. 62
Inquisitores procedere possunt contra habentes plures uxores. ibid. numero. 64
Inquisitores possunt hæretico iniungere pœnitentiam de usuris restituendis absque aliqua cognitione super

D. ARNALDI ALBERTINI

super usuris. 25. q. nu.	75	Intellectus. c. ad abolendam. in prim. de here. 8. q. nu.	5
Inquisitionis seu accusationis capitula debent traddi reo, cui reus debet respondere. 34. q. nu.	23	Intellectus. c. quoties. 28. q. 1. ibid. numero.	6
Inquisitores non arctantur procedere summarie; Et de plano in causis fidei contra hereticos. ibi. nu.	30	Intellectus. §. inhibemus. d. c. quicumque. de hereti lib. 6. communis ibi reprobatur. 13. q. nu.	5
Inquisitio que fit contra hereticos in prouincia est generalissima contra omnes personas de heresi suspectas ibi. nu.	36	Intellectus. d. §. inhibemus, corroboratur ibid. nu.	11
Iracundiæ calor quando excuset, Et faciat actum nullum. 27. q. nu.	3	Intellectus. c. ad monasterium. in fin. de sta. mona. 23. q. nu.	43
Iracundiæ calor in delictis non excusat delinquentem ibi. nu.	4	Intellectus siue declaratio. ca. si iudex laycus, de sent. excom, lib. 6. 25. q. nu.	54
Iracundiæ calor non excusat a toto, sed a tanto etiam in perpetrato homicidio. ibi. nu.	7	Intellectus. §. de quæstio. in uersicu. pro heresis crimine. d. c. accusatus. de heret. lib. 6. ibid. nu.	76
Iracundiæ calor probandus est ad hoc ut excuset a delicto. ibi. num.	8	Intellectus. l. quicquid. ff. de regu. iur. Et l. diuortio. ff. de repud. 27. q. numero.	12
Irregularitatis incursum causatur siue quis per se siue per alium aliquem occidat, uel mutilet. 25. quæstio. numero.	36	Intellectus. c. si quis per capillum. 22. q. 1. ibi. nu.	38
Irregularitas contracta ex homicidio uel membri mutilatione non tollitur per generalem indulgentiam concessam, ut absoluat ab omnibus peccatis Et offensis, quare requiritur specialis commissio. ibid. nu.	42	Intellectus. c. sane. uersicu. Et si forte. 24. q. 2. 28. q. nu.	18
Instrumentum est probatio probata, Et confessio. 24. q. nu.	29	Intellectus. c. dicit Apostolus. 24. q. 3. late super 29. quæstione numero.	3
Instrumenta sunt probationes probata, Et non simplices probationes. 28. q. nu.	2	Intellectus capitul. super quibusdam. §. 1. de uerborum significatio. ibidem nu.	23. 33
Intellectus. l. omnis diffinitio. ff. de regu. iur. in præludijs. nu.	8	Intellectus. c. cur Cælestinus. 24. q. 2. ibi. nu.	34
Intellectus. l. ij qui sanctam. c. de apostata. 3. q. nu.	20	Intellectus. c. hæc est fides. 24. q. 2. ibi. nu.	35
		Intelligere sacram scripturam aliter quam spiritus docuit quomodo intelligitur. ibi. nu.	37

INDEX IN TRACTATVM

<i>Intellectus. c. j. de hereti. in antiquis. ibi. nu.</i>	39	<i>interpretatio obsequitur & obsequi debet euangelio, alias non esset interpretatio. 21. q. nu.</i>	39
<i>Intellectus & practica. c. cum contumacia de hereti. lib. 6. 30. q. nu.</i>	7	<i>interpretatio quatuor modis in iure capitur. 21. q. nu.</i>	40
<i>Intellectus. c. j. de here. in decretalibus. 33. q. nu.</i>	4	<i>iniuriarum actio an tollatur si iniurians infra. 30. dies retrocesserit ab iniuria. 27. q. nu.</i>	10
<i>Intellectus glo. in c. cum quis. de sent. exco. lib. 6. ibi. nu.</i>	37	<i>iniuriarum actio an tollatur per penitentiam ante reuocationem ad animam iniuriati, de clausula rebus sic stantibus, ibidem nu.</i>	11
<i>Intellectus. c. excommunicamus. §. cum uero accusatus. de here. in antiquis. & lib. 6. 34. q. nu.</i>	13	<i>Inuocatio demonum potest sapere heresim manifeste, & non sapere heresim. 11. q. nu.</i>	4
<i>Intellectus cle. sepe. de uerbo. signi. in uerbo litis contestationem. ibi. numero.</i>	26	<i>Inuocatio demonis ad sciendum futura quare sapit heresim manifeste. ibidem nu.</i>	5
<i>Intellectus decisiois Rotæ. Dccclxxvj. incipientis. accusatus. ibi. nu.</i>	151	<i>Inuocatione brachij secularis ab ecclesiastico facta si fuerit, iudex secularis potest examinare processum. 25. q. nu.</i>	47
<i>Intellectus. c. super eo. & c. ad abolendam. §. illos, de here. 25. q. nu.</i>	26	<i>Joseph sponsus uirginis Mariæ. an erat uiuus tempore passionis Christi. 6. q. nu.</i>	6
<i>Intellectus. c. 24. ecclesiastici. 22. q. nu.</i>	49	<i>Iudayzare est recusare uel redire ad ritus iudeorum. 2. q. nu.</i>	7
<i>Intellectus. l. quicumque. C. de here. §. fi. 28. q. nu.</i>	5	<i>Iudayzare quid sit, & transiens uel rediens ad ritus iudeorum est hereticus. 25. q. nu.</i>	14
<i>Intentio accusati ualde inquirenda est qua de causa contraxerit secundas nuptias. 23. q. nu.</i>	69	<i>Iudayzantes quare seruāt partem sabbati, & non totum sabbatum. 32. q. nu.</i>	13
<i>Intentio, & animus quomodo possunt probari. 25. q. nu.</i>	15	<i>Iudayzandi intentio ex pluribus colligitur iuri præsumptione, ibidem numero.</i>	17
<i>Interpretatio uerborum in dubio fit ad excusandum delictum. 7. q. numero.</i>	11	<i>Iudayzantes plerunque nutriunt filios suos in cerimoniais, & sæpe filij sequuntur eorum errores. ibidem nu.</i>	25
<i>Interpretatio iuris naturalis ad moralem philosophiam spectat ad doctores iuris. x. q. nu.</i>	11		nu.
<i>Interpretatio iuris diuini tangens spirituales spectat ad theologos. ibid. nu.</i>	12		
<i>Interpretatio est duplex secundum iuristas scilicet necessaria & probabilis. 13. q. nu.</i>	25		

D. ARNALDI ALBERTINI

- numero. 19
- Iudæus habens germanam suam in uxorem si velit fieri christianus esset separandus a dicta uxore. 21. q. nu. 49
- Iudex ecclesiasticus tradens aliquem iudici seculari morti damnandum est irregularis, nisi in casibus a iure permissis, ratio ibi ponitur ultra doctores super. 25. quæst. numero. 35
- Iudex delegatus representat personam delegantis, ibi. nu. 38
- Iudex secularis non tenetur stare processui iudicis ecclesiastici quando aliquem sibi tradit puniendum regulariter. numer. 43. ibidem. . . . .
- Iudex secularis tenetur stare processui sui episcopi uel inquisitoris; quando aliquem ei tradit puniendum in causa hæresis, ibi. nu. 44
- Iudex secularis tenetur stare processui iudicis ecclesiastici in causa mere ecclesiastica, sicut in causa hæresis. ibidem nu. 45
- Iudex secularis non tenetur stare absolute solutioni a iuramento datæ ab ecclesiastico si uiderit illam iniustam, seu nullam. ibi. nu 46
- Iudex secularis an teneatur impendere brachium absque ostensione processus. ibidem. 47
- Iudex secularis an debeat interrogare traditum sibi in causa hæresis, an ipse sit ille de quo sententia relaxationis loquitur. ibid. nu. 49
- Iudex ecclesiasticus caueat ut non det acta iudici seculari facta coram ipso nec copiam sententiæ si ex ijs iudex secularis posset summere occasionem puniendi malefactorem ibi. nu. 7
- Iudex ut consulatur reipublicæ, nõ debet excedere metas sue iurisdictionis. ibi. nu. 74
- Iudex aliquando se informat de consuetudine ex officio. 32. q. nu. 6
- Iudex potest iudicium suum criminale incipere a captura rei. 34. q. nu. 22
- Iudex arbitrari debet quæ suspitio oriatur contra illum asserentem propositionem hæreticam, si illa non est plene probata, ut illum inde possit punire aliquo ex pluribus modis hic expressis. ibi. nu. 56
- Iudex debet inclinare potius ad mitiorem partem quam ad rigorem. ibid. nu. 58
- Iudex statuet poenam contra dicentem uerbum hæreticum ad arbitrium. ibi. nu. 59
- Iudex in puniendis blasfemis non debet esse multum graciosus. 30. quæst. numer. 16
- Iudicem secularem posse punire binas nuptias contrahentes argumentatur. 23. q. nu. 12
- Iudicis appellatione similiter inquisitor comprehenditur, ibidem. numero. 73
- Iudicium inquisitionis prorogari non potest. 25. q. nu. 69
- Iudicialia præcepta seruauit Christus. 31. q. num. 4
- Iuramentum intelligitur secundum intentionem illius qui iurauit. 7. q. numer. 23
- Iuramenta scelcrata faciens blasfemare dicitur. 6. q. numer. 19
- Iura expressa extenduntur ad non expressa ob identitatem rationis. 24. quæst. . . . .

INDEX INTRACTATVM

quæst. num.	12	iungit pœnitentiam, iniungere etiam	
Iurans per membra Dei honesta uel in		ut usuram restituat. 25. q. nu.	71
honestâ an dicatur blasphemus secũ		Iurisdictionem suam quis non debet ex	
dum aliquos doctores. 27. quæ. num.	24. &	tendere contra iustitiam, licet delicta	
	25	alias remaneant impunita, ibidem, nu	
Iurans per membra Dei honesta uel in		mer.	72
honestâ est blasphemus contra docto			
res, ibid. nu.	26		
Iurãs per membra Dei dicitur blasphe			
mare. ibi. nu.	30		
Iurare per membra Christi an sit blas		L aycis quando liceat de fide ca	
phemare. ibid. nu.	31	tholica disputare. xiiij. quæst.	
Iurare per membra Christi est irreue		numer.	4
rentia. ibi. nu.	32	Layci a quibus spiritualibus prohiben	
Iurare per pudenda Christi est species		tur. ibi. nu.	6
hæresis. ibid. nu.	33	Layci non doctorantur in theologia.	
Iurare per membra Dei sapit hære-		ibi. num.	7
sim manifestam, ibid. nu.	35	Laycus disputans de fide catholica pec	
Iurare per membra Dei est hæreticũ,		cat. ibi. nu.	12
uel saltim suspitio hæresis nascitur,		Laycis implicite sufficit credere quæ	
ibid. nu.	36	sunt fidei. xxiiij. q. nu.	7
Iurans per membra Dei an sit suspe-		Laycus punitus a iudice Ecclesiasti	
ctus de hæresi iudex debet considera-		co minus quàm debuit an possit pu-	
re multas circumstantias, ibidem, nu		niri a iudice seculari. xxv. quæst. nu-	
mer.	37	mer.	58
Iurare an liceat per sanctos, distingue		Layci quid debent credere eorum quæ	
ibi. nu.	39	fidei sunt. 28. q. nu.	30
Iurare licet per aliquas creaturas,		Laycis sufficit scire præcepta Dei, &	
ibd. num.	40	Ecclesiæ, sacerdotibus uero curam	
Iurant christiani per creaturas referẽ		animarum habentibus aliquid plus.	
tes se ad Deum. ibid. num.	41	ibi. nu.	32
Iure naturali generico bigamia est pro		Laycus illiteratus excusatur ab hære	
hibita, contra omnes. xxiiij. quæ. nu-		si, secus si sit theologus. xxx. q. nume	
mer.	24	ro.	15
Iuristis ui letur spectare declaratio af		Lex ciuilis seruanda est in foro con-	
fertionis hæreticæ uel catholicæ. x.		scientiæ. 10. q. nu.	23
q. num.	2	Lex canonicas subiicitur ethicæ, lex ci	
Iurisdicctio extenditur ad connexa in		uilis bono publico. ibi. nu.	24
inquisitore, & potest qui hæretico in		Lex non est restringenda ab homine ni	
		si. ab alia lege. 13. q. nu.	10

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

INDEX IN TRACTATVM

32. quæst. numer. 4
Luminarium accensio ad uesperam ueneris quæ fit à iudæis & quæ fit a christianis in uespere sabbati an iure probetur ibid. num. 7
- M**
- M** Achabeorum libri an sint ab ecclesia recepti. xxij. q. numer. 59
Mala ueniunt bonis, & malis bona non sine causa. xvij. quæst. numero. 10
Mala quæ proueniunt ex cõtractu plurimum uxorum eo tempore. 23. q. numer. 18
Maleficari pòssunt homines ut non possint facere aliquos actus quos aliàs possent facere. xxiiij. q. nu. 18
Maleficarum pacta cum dæmonibus appositis signis. ibi. nu. 19
Malefica punitur, licet demon operetur. ibid. num. 21
Maleficas portari a dæmone corporaliter uel illudi mentaliter utrunq; possibile est, & est conclusio quæstionis. ibid. numer. 24
Mahometus cum potentia armorum non cum miraculis sequaces habuit suæ sectæ cultores. xij. quæstio. numer. 31
Manifestum, & notorium quot modis capiuntur, & distinguuntur. 23. q. nume. 67
Mandatum superioris scandalosum non est exequendum. xxij. quæstio. nume. 6
Maria uirgo non fuit mortua, sed quòd uiua fuit translata ad cœlestem paradysum argumentatur. 18. quæstio. numer. 1
Mariam uirginem mortuam fuisse probatur auctoritatibus doctorum authenticorum. ibi. nu. 3
Maria uirgo quare fuit mortua cum fuerit sine aliquo peccato originali, scilicet mortali, seu ueniali. ibidem, nume. 18
Maria uirgo mortua fuit. ibidem. numero. 21
Maria uirgo & Christus mortui fuerunt. ibi. nu. 25
Maria uirgo an dicatur perdidisse filium in templo. xxij. quæst. numero. 44
Martinum Papam dispensasse germanum ducere germanam propter euitandum scandalum, est falsissimum, contra plures contrarium presumentes. 21. q. nume. 47
Matrimonio non ualente ob impedimentum canonicum, secundo contrahens non incurrit pœnam binarum nuptiarum. 23. q. num. 11
Matrimonij fines quales sunt, ibidem, numer. 17
Matrimonij contractus cum pluribus est factum i. hereticale. ibid. nu. 65
Matrimonij contractus cum pluribus ad minus sapit heresim manifestum. ibid. nu. 66
Mens statuentis consideranda est an sit sequendum & requirendum consilium. 26. q. nu. 12
Metus mortis, uel cruciatus excusat ab heresi. xxx. q. nume. 6
Metus mortis non excusat a peccato quo

D. ARNALDI ALBERTINI

quo ad Deum. ibi. nu.	8	fastidisse aliquos pueros est creden-	
Miracula possunt allegari in disputa-		dum. 24. q. nu.	14
tione contra hereticos. 13. quaest. nu-		Mulieri broxia dicenti se occidisse in-	
mer.	29	fantas de nocte. credendum est, ibid.	
Modum nouum conuincendi aliquem		nume.	15
de pertinacia intellige cum modera-		Mulier malefica in multi potest lade-	
mine. 30. q. nu.	61	re homines etiam sanctos, ibidem.	
Modus reuocandi errorem, quem ali-		num.	17
quis tenuit in us quae sunt fidei. 12.		Mulieres faciles sunt ad recipiendum	
q. nume.	8	illusiones diabolicas. ibidem, nu-	
Morituri sunt omnes etiam Enoch, qui		mero.	35
est in paradiso terrestri. 18. q. nu-		Mundi conuersio facta fuit miraculo-	
mer.	8	se per idiotas, & simplices. 13. quae.	
Morientur illi qui uiui reperientur		numer.	30
in die uniuersalis iudicy. ibidem nu-			
mer.	22		
Moriens in peccato mortali damna-			
tur eternaliter. xxij. quaest. nume-			
ro.	26		
Moralia praepcepta obseruauit Chri-			
stus. 31. q. nu.	3		
Monitiones quas faciunt inquisitores			
accusatis de heresi non habent uim			
litis contestationis. xxxij. quaest.			
nume.	27		
Monitionibus factis per inquisitorem			
non possunt testes repeti, sed requi-			
ritur exhibitio capitulorum, ibid.			
nume.	29		
Motus fidei an requirebatur tempore			
legis antiquae imparentibus infantis.			
19. q. nume.	17		
Multa leguntur in Ecclesiis, quae non			
credere non sunt de necessitate salu-			
tis. 5. q. num.	8		
Mulieres praesertim uetulae faciunt se			
broxias potius quam homines. 24.			
q. num.	4		
Mulieri praesertim uetulae dicentis se			

N

Nemo est dominus suorum mem-
brorum. xxv. quaestio. nume-
ro.

Negare Deum esse omnipotentem re-
pugnat sacrae scripturae. xx. quaest.
num.

Non omnes articuli sunt comprehen-
si in iure, ideo procedendum est de
similibus ad similia. xxij. quaest. nu-
mer.

Notorium, & euidens quid sit. 29. q.
nume.

Nuptias plures contrahendi eodem
tempore dispensatio a Papa fieri non
potest. 23. q. nume.

Nuptias contrahens cum pluribus ui-
uentibus palam an uideatur erra-
re. ibid. nu.

Nunciato facta alicui non stringit si
non fiat testibus uel scriptura 30. q.
nu.

INDEX INTRACTATVM

O

Obliuio quanto tempore causa
tur 7.q.nu. 8

Obluio praesumitur in occupa-
to multis negociis. ibi.nu. 9

Occasionem damni, dans punitur, uide
plura 24.q.nu. 10

Occultum quot modis accipitur in iu-
re, & de clandestino. 33. quæs. nume-
ro. 2

Omittere, & committere par delictū
est in persecutione haereticorum.
30.q.nu. 85

Operans rei illicitæ si aliquem occide-
rit nō tenetur de homicidio si non ha-
bet animum occidendi. 7. quæs. nume-
ro. 12

Opinio plurimorum maximam habet
authoritatem, & praesumptionem. 9.
q.nu. 19

Opinio magistri non excusat discipulū
contra manifestum sacrae scripturae
testimonium. 21. quæstione. nume-
ro. 35

Opinio magistri quando excusat disci-
pulum, declaratur optime secundum
sanctum Thomam ibidem. nume-
ro. 36

Opinio quæ fauet animæ in dubio tenē-
da uidetur. 24. quæstione. nume-
ro. 7

Opinio fauens animæ, & si dura sit, il-
la est tenenda in pœnis imponendis,
secus est in decidendis, quia a uerita-
te non est recedendum. ibidem nume-
ro. 31

Opuscula doctorum sanctorum quan-
do sunt credenda de necessitate salu-

tis. 21. q. num. 11

Oratio siue collecta quæ legitur in die
assumptionis uirginis Mariae scilicet
ueneranda nobis domine &c. decla-
ratur. 19. q. nu. 24

Origenis homeliae debent legi sub com-
memoratione beati Hieronymi. 12.
q. nu. 14

Origenis haeretici homeliae quare legū-
tur in Ecclesia. 28. q. nu. 19

P

Pacis perturbatio inter plures
uxores prouenit ex lege natura-
li, non per accidens, contra Durā-
dum. 23. q. nu. 20

Palam quando aliquid dicatur fieri.
23. q. nu. 77

Palam uel clam peccare quid est gra-
uius. ibi. nu. 79

Palam delinquens grauius punitur
quàm clam, ibid. nu. 91

Papa uel concilium generale determi-
nant propositionem esse haeticam,
& non alius. 8. q. nu. 4

Papa determinat ea quæ ad fidem spe-
ctant. 9. q. nu. 3

Papa edit symbolum, & generalem sy-
nodum conuocat. ibid. nu. 4

Papa non facit ueritatem catholicam,
nec haeresim, sed declarat. ibid. nume-
ro. 10

Papam posse errare in ijs quæ sunt fi-
dei, secundum Abba. & Ocham. ibid.
nu. eo. 10

Papa ut singularis persona potest er-
rare contra fidem. ibi. nu. 11

Papa uti Papa in diffinitione iudiciali
non

non

D. ARNALDI ALBERTINI

non potest errare contra fidem; ibid. num.	-12	Papa an possit dispensare quod nepos ex fratre ducat in uxorem illam qua fuit uxor patru. ibidem, numero.	44
Papa & Imperator debent semper habere in suo consilio homines doctos & sapientes. ibid. nu.	21	Papa non potest dispensare ut frater accipiat germanam suam in uxorem. ibid. num.	47
Papae precipienti aliquid contra sacra scripturam non est obediendum. q. nu.	18	Papa in primo gradu affinitatis dispensat sed non in primo consanguinitatis. ibid. nu.	48
Papa non potest dispensare quando perturbaretur status ecclesiae, ibid. numer.	19	Papa non potest dispensare ut frater ducat uxorem fratris sui filys decedentibus, secundum opinionem re. de pa. ibi. nume.	50
Papae precipienti aliquid quod est peccatum mortale non est obediendum, ibid. nu.	20	Papa mandante aliquid fieri contra iustitiam sub pena excommunicationis, mandatarij non exequentes non sunt excommunicati. xxij. quaest. numer.	8
Papa non potest dispensare quod quis saluetur sine baptismo, uel sine confessione, ibid. nu.	21	Papae stricte precipienti aliquid contra iustitiam non est obediendum, sed rescribendum, ibid. nu.	9. 12
Papa licet possit dispensare circa statuta in concilio generali, non tamen in concernentibus fidem. ibidem. numer.	22	Papa an possit facere quem participem omnium bonorum spiritualium quae fiunt in uniuersali etiam, ibidem. numer.	43
Papa potest dissoluere concilium generale quando in eo tractatur de haeresibus condemnatis, ibi. nu.	24	Papa non potest dispensare, ut quis habeat duas uxores. 23. q. num. 32. & 35.	
Papa an possit dispensare contra dicta Apostoli. ibi. nu.	31	Papa non potest dispensare ut quis habeat duas uxores ex quacunque causa, ibi. nu.	35
Papa licet non possit statuere contra euangelium, potest tamen illud declarare, & interpretari. ibid. numer.	38	Papa non potest dissoluere matrimonium consummatum, ibidem, numer.	36
Papa an dispenset cum monaco, seu moniali ut matrimonium contrahant. ibid. numer.	41	Papa dispensare potest circa matrimonium non consummatum. ibidem, numer.	37
Papa non potest dispensare cum bigamo, ibid. nu.	42	Papa ex nulla causa potest dispensare circa	
Papa Eugenius. 4. noluit dispensare cum bigamo, & ideo non fecit Cardinalem Antonium de Rosellis, ibid. numer.	43		

INDEX IN TRACTATUM

<i>circa pluralitatem uxorum. ibidem. nume. 38</i> <i>Papa potest dispensare circa uotum continentiae solemne, & quòd matrimonium duret ad tempus. ibid. numer. 39</i> <i>Papa quare dispensat circa uotum solemne non autem circa matrimonium. ibidem. numero. 40</i> <i>Papa ex causa potest dispensare quòd existens in sacris possit matrimonium contrahere, ibidem, numero. 41</i> <i>Papa potest dispensare cum religioso ut contrahat matrimonium, ibi. numero. 42</i> <i>Papa quòd possit ex causa còtra ius diuinum dispensare quomodo intelligitur. ibi. numer. 47</i> <i>Papa & iudices Ecclesiastici procedere possunt contra peccantes contra naturam, etiam si sint infideles. 23. quæst. numer. 75</i> <i>Papa determinans aliquid tanquam Papa circa fidem, non potest errare. xxx. q. numer. 19</i> <i>Papa determinans aliquid in ijs quæ sunt fidei tanquam Papa cum assensu dominorum Cardinalium, errare non potest, ibid. nu. 20</i> <i>Papa seu concilium generale extra ea quæ fidei sunt errare potest. ibid. numer. 21</i> <i>Papæ multi hæretici fuerunt, non tanquam papæ, sed tanquam homines, ibid nu. 24</i> <i>Papa potest statuere & providere ut sine metu irregularitatis clericus habens iurisdictionem temporalem possit</i>	<i>per se iustitiam sanguinis exercere. q. 25. nume. 39</i> <i>Patruus an sit prohibitus de iure diuino filiam fratris sui ducere in uxorem. 21. q. nu. 45</i> <i>Patruus secundum legem diuinam poterat ducere filiam fratris sui, & in hoc articulo omnes glossæ & doctores canonistæ errarunt. ibid. numer. 46</i> <i>Pax non potest esse facile in familia, ubi uni uiro plures uxores iunguntur. q. 26. nu. 18</i> <i>Paradisus terrestris est in partibus orientalibus, & plura de eo. xxij. quæ. num. 21</i> <i>Paragraphus sane. & §. de questionibus, c. Accusatus de heretic. lib. 6. uidentur extendi ad alios casus. xxij. quæst. num. 4</i> <i>Paragraphus sane, fauet iurisdictioni ordinariae. ibid. nu. 5</i> <i>Paruulo existenti in utero matris non est traditum remedium expiationis a peccato originali. xix. quæst. numer. 7</i> <i>Paruuli an erant melioris conditionis tempore. l. ueteris quam tempore legis Euangelicæ. ibidem. numero. 18</i> <i>Paruuli nondum nati non habebant remedium ab originali peccato, ibid. num. 19</i> <i>Paruuli ante octauum diem taxatum. circumcissioni an saluabantur si moriebantur ante octauum diem, secus est. in l. Euangelica, ibid. nu. 20</i> <i>Peccatorem occultum excommunicat ecclesia militans. xxx. quæstio. numer.</i>

D. ARNALDI ALBERTINI

mer.	17	Pertinacia exterior quomodo capitur	
Peccator occultus ligatur ab Ecclesia, licet non iudicetur. ibidem, numero.	20	ibid nu.	8
Peccatum occultum proximi sciens debet procurare illius salutem. ibidem. numer.	28	Pertinaciter dictum quomodo intelligitur habes multa exempla, ibidem, nume.	11
Peccati originalis remedia cessauerunt ueniente lege Euangelica. xix. quest. numer.	26	Pertinacia iudeorum fuit damnata a Christo, ibi. nu.	12
Peccator grauissimus agens penitentiam in hoc mundo, saluabitur. xxij. q. nu.	32	Pertinaciam conuincendi modi multi traduntur. ibi. nu.	13
Peccator si conuertatur, Deus ei miseretur. 32. q. nu.	14	Pertinacia in haeretico probatur singulari modo, ibi. nu.	14
Penitentes debent defendi ab Ecclesia. 2v. quest. num. 62. & preced. numero.	61	Pertinax haeticus an sit omnino relaxandus brachio seculari, ibidem, nume.	15
Peritus errans in articulo fidei etiam non diuulgato pertinax haeticus est. xxx. q. nu.	35	Pertinacia non uidetur requirenda ad hoc ut quis sit censendus haeticus, argumentatur author. xxix. qua. nu.	1
Pertinacia facit haeticum in ijs quae fidei sunt. 2. q. nu.	10	Pertinacia requiritur ad constituendum quem haeticum, ibidem. numer.	2
Pertinacia in haeretico qua sit, & pertinaciter dictum. 3. quest. numero.	1	Pertinacia requiritur ad constituendum aliquem haeticum. ibidem, numer.	7
Perseuerantia quomodo differt a pertinacia, ibi. nu.	2	Pertinax haeticus est qui praedicat fidem nostram esse falsam, ibidem. numer.	8
Pertinacia duplex consideratur in haeretico ibi. nu.	3	Pertinacia haetici confessi quomodo probatur. ibi. nu.	29
Pertinacia mentalis non potest lique- re iudicij nisi per confessionem rei, ibid. nu.	4	Pertinacia an probetur ex uerbis uel factis haeticalibus, ibidem. numer.	30
Pertinaciamentali non creditur si habet praesumptionem contra se. ibid. numer.	5	Pertinacia haetici conuincitur multis modis. xxx. q. nu.	1
Pertinacia mentalis probatur per uio- lentam praesumptionem. ibidem, numer.	7	Pertinacia a iure praesumpta in haetico. ibi. nu.	2
		Pertinacia a iure praesumpta est in ijs quos ius dicit haeticos manifestos, ibid. nu.	3

INDEX IN TRACTATVM

Pertinax hæreticus est qui dicit no- uum uel uetus testamentum esse fal- sum, ibid. num.	12	Potentiam Dei nullo modo debemur negare, nisi appareat manifesta con- tradictio, ibid. nu.	14
Pertinax hæreticus est qui dicit eccle- siam uniuersalem errare, uel errasse, ibid. nu.	16	Punitus a iudice ecclesiastico, potest puniri a seculari quando non fuit in- tegre punitus in crimine mixti fori, 25. q. numer.	61
Pertinax hæreticus est qui aliquem co- git abiurare fidem catholicam, ibid. num.	65	Punitur quis sine culpa in pluribus ca- sibus. 18. q. nu.	12
Pertinax hæreticus est qui nouos erro- res gignit, ibid. nu.	38	Punitur nullus absque culpa precedē- te nisi propter manifestationem glo- riæ Dei, ut in ceco nato dixit Christus ibid. nu.	13
Pœna non debet tenere nisi suos autho- res de equitate canonica, sed fallit. 18. q. nu.	14	Purgatorium negare post hanc uitam est erroneum, & hæreticum. 22. q. nume.	54
Pœna priuatiua, non autem positiua quis punitur pro culpa alterius, ibid. numer.	15	Purgatorium non esse est hæresis dam- nata in concilio Florētino, ibi. nu.	60
Pœna positiua aliquando quis punitur ob utilitatem reipublicæ, ibid. nu.	16	Purgatorij loco est simul pœna sensus & damni, utraque tamen temporalis ibi. nu.	61
Pœna positiua aliquando Deus punit aliquos temporaliter, ibi. nu.	17	Pluralitas uxorū an sit contra perfe- ctionem matrimonij, prout est in re- medium. 23. q. nu.	19
Pœnitentia infra quantum tempus ad- mittatur ad hoc ut alicui remittatur pœna pro uerbis maledictis contra Deum. xx. q. nu.	16	Plenitudo præsens in principe quando dicitur. 20. q. nu.	3
Pœna statuta contra homicidam intel- ligitur si dolose occiderit. 36. quæst. numer.	14	Philosophi antiqui in multis peccau- erunt cōtra legē naturalē. 23. q. n.	22
Petrus diffinit quæstionem de non ob- seruandis ceremonijs legis. 9. q. nu.	6	Plura requisita cū sunt ad aliquid uno deficiente nihil agitur. 29. q. nu.	4
Petrus comparatur Moyse in determi- nandis causis fidei ibid. nu.	7	Præcepta legis Mosaycæ crant in tri- plici differentia. 31. q. nu.	2
Petrus primatum habuit ecclesiæ, & hodie papa. ibi. nu.	8	Præcepta affirmatiua seu negatiua an sint semper obligatoria. 12. q. nu.	3
Potentia proxima actui habetur pro actu. 33. q. nume.	38	Præcepto ducis belli est omnino obedi- dum, & si quis contrarium fecerit est in fauorem reipublicæ, debet puniri. 22. q. nu.	14
Positio consequentis necessario præsup- ponit antecedens. x. q. nu.	4		
Potestas ordinata, & absoluta quæ			

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

INDEX IN TRACTATVM

- Proprietas uerborū ī sacra scriptura non sēper est attendenda. *ibi. nu. 22*
- Propositionē esse hæreticā uel nō hæreticā an possit Ep̄s uel inquisitor de terminare, quando est altercatio inter doctōres. *8. q. nu. 1*
- Propositionem habentem implicitā hæresim non potest declarare hæreticā Episcopus uel inquisitor. *ibi. nu. 3*
- Propositio dubia nō ē dānāda. *ibi. n. 11*
- Propositio illa, filius Dei suscepit hominem, quō intelligitur. *14. q. nu. 3*
- Propositio asserta contra dicta sanctorum doctorum Ecclesiæ an possit dici hæretica. *15. q. nu. 1*
- Propositiones sacrorum doctorum si in sensu proprio nō sunt ueræ, potius sūt exponēdæ q̄ sequēdæ. *22. q. n. 50*
- Protestatio quæ fit a prædicantibus, seu disputantibus de fide, quod non intendunt aliquid dicere contra fidem, eos excusat. *12. q. nu. 1*
- Protestatio in ijs quæ sunt fidei quomodo diffinitur. *ibi. nu. 2*
- Protestās in mortis articulo quod uult mori tanquā christianus nō p̄t post mortē accusari de hæresi. *ibi. nu. 6*
- Protestās nō excusatur oīno, quin teneatur suū errorē reuocare. *ibi. n. 7*
- Protestatio non prodest ei qui tenetur scire aliquā propositionē esse hæreticā, & errat ī ea ptinaciter. *ibi. nu. 9*
- Protestatio inuat eum, qui scripsit librū erroneū, & mortuus ē, q̄a nō p̄t de intentione interrogari. *ibi. nu. 10*
- Protestatio non inuat ijs qui fuerunt uel sunt hæretici in omnibus sed in aliquibus. *ibi. nu. 15*
- Protestatio non prodest disputantibus de ijs quæ iam sunt diffinita ab ecclesia. *ibi. nu. 16*
- Protestans quod non intendit dicere contra fidem excusatur ab hæresi. *29. q. nu. 1*
- Protestatio quam faciunt prædicantes quod non intendunt aliquid dicere contra fidem est multum a iudicibus attendenda. *ibi. nu. 14*
- Q**ualitates nō entium nullæ sunt. *24. q. nu. 36*
- Quæ dicantur sapere hæresim manifestam. *23. q. nu. 63*
- Quæstio incidens & quæstio emergēs quæ dicantur. *25. q. nu. 50*
- Quæstio incidens uel emergens consistens in facto uel in iure in causis spiritualibus an sit decidenda coram seculari uel remittenda ad Ecclesiasticum, uide copiosius quā alibi *ibi. nu. 51*
- Quæstio usuraria incidens coram iudice seculari a quo decidetur. *ibi. n. 52*
- Quæstio iuris, & quæstio facti quando dicatur in materia usuraria. *ibi. numero. 53*
- Quæstio facti quādo a iudice seculari p̄t decidi in cā spirituali. *ibi. nu. 55*
- Quodcūquē ligaueris super terram erit ligatum in cælis, declaratur optime. *33. q. nu. 14*
- R**atiocinatur quod Virgo Maria non sit concepta in peccato originali. *17. q. nu. 10*
- Ratio diuinorum decretorum non est quærenda. *19. q. nu. 12*
- Regnum Dei est in simplicitate, non in contentione sermonis. *22. q. nu. 48*
- Regula omnis pro se habet intentionem

D. ARNALDI ALBERTINI

nem fundatam. 18. q. nu.	20	quæst. numero.	6
Regula Augustini super damnatis hæresibus. 21. q. nu.	27	Rusticus non excusatur in ijs quæ publice prædicatur in ecclesia. 30. q. n.	34
Relapso in hæresim sponte confitenti parcendum est, si de illo relapsu non constat per testes, & filij eius non sūt inhabiles. 25. q. nu.	25	S	
Relapsi in hæresim quando sunt tradendi curiæ seculari. ibi. nu.	26	Sacerdotes simplices debent habere notitiam canonum pœnitentialium. 28. q. nu.	29
Religiosus accipiens publice uxorem uolens defendere errorem, ut hæreticus damnandus est. 22. q. nu.	38	Sacræ scripturæ profunditatem nullus scire potest nisi ex reuelatione diuina. uide multa egregia. ibi nu.	35
Reo seipsum offerenti ad iudicem & confitenti delictum non probatum parcendum est. ibi. nu.	28	Sabbati obseruantia erat cerimonia- lis. 32. q. nu.	1
Responsio ad extrauagantem Papæ Sixti tenentis non esse ab ecclesia decisum quomodo intelligitur. 17. q. nu.	9	Sabbatum a qua hora incipiebat secundum iudeos. ibi. nu.	2
Resurrectionem generalem negare est hæreticum. 18. q. nu.	5	Sabbati obseruantia in quibus consistebat, ibi. nu.	3
Responsio ad contraria quod uirgo Maria fuit mortua. ibi. nu.	9	sabbati obseruatio inuit q̄ Christus nõ uenit, quod est hæreticum ibid. nu.	11
Reipublicæ utilitas est ut quis aliquando suo iure priuetur. ibi. nu.	11	sabbati pars nõ est obseruanda, ibi. n.	12
Responsio quã facit reus accusationi fundatur in iure naturali. 34. q. nu.	24	sabbati uesperum festiuas propter sabbatum subsequens iudayzare dicitur. ibi. nu.	9
Rescriptum contra publicam utilitatẽ non est obseruandum. 22. q. nu.	11	sanctificati in utero. i. mundati a peccato originali qui sint. 19. q. nu.	24
Reuelatio de qua in c. gaudemus. de diuortijs. quod antiqui possent bigamiã contrahere quomodo intelligatur. 23. q. nu.	46	status hominis triplex consideratur post animæ infusionem ibi. nu.	4
Rei ad se non pertinenti nemo se debet intromittere. x. q. nu.	16	statuentis mens extẽditur ad ea de quibus si recordatus fuisset idem statuisset. 23. q. nu.	59
Ritus quid sit. 32. q. nu.	5	secunda iusio est expectanda a superiore quando aliquid prouidetur contra iustitiam. 22. q. nu.	3
Rusticus & idiota errans in fide credens quod etiam sic teneat ecclesia, excusatur ab hæresi. 12. q. nu.	4	secta iudeorum an sit peior secta agarenorum. 23. q. nu.	57
Rustici, & idiotæ excusantur ab hæresi si credunt id quod credit ecclesia. 23. q. nu.	23	sensus literalis sacræ scripturæ quis sit. 6. q. nu.	15
		sententia magistri in alia materia quã do excusat. 21. q. nu.	7
		sententia magistri non excusat discipulum in concernentibus fidẽ. ibi. nu.	34

INDEX IN TRACTATVM

<i>Sentētia Imperatoris non requirit exa</i>	<i>ro.</i>	24
<i>Etum ordinem iudiciorum. 22. q. n. 17</i>	<i>Scriptura sacra est infallibilis uerita-</i>	6
<i>Sensus literalis est efficax argumentū</i>	<i>tis. 15. q. nu.</i>	
<i>contra hæreticos, non mysticus sen</i>	<i>Scriptura sacra si non contineret infal-</i>	8
<i>spiritalis, ibid. nu.</i>	<i>libilem ueritatem, maximum esset in-</i>	
<i>Sentire male de sacramentis Ecclesiæ</i>	<i>conueniens, ibid. nu.</i>	
<i>quis dicatur. 23. q. nu.</i>	<i>Scripta sanctorum non sunt infallibi-</i>	9
<i>Sentiens male de sacramētis Ecclesiæ,</i>	<i>lis ueritatis. ibi. nu.</i>	
<i>ut incurrat hæresim quid debeat dice</i>	<i>Scriptura sacra inuitur reuelationi fa-</i>	11
<i>re, ibid. nu.</i>	<i>ctæ apostolis & prophetis. ibi. nu.</i>	
<i>Sententia ecclesiastici iudicis non parit</i>	<i>Scripta sanctorum doctorum, s. Augu-</i>	
<i>exceptionem rei iudicatæ coram secu-</i>	<i>stini & aliorum de fide catholica &</i>	
<i>lari. 25. q. nu.</i>	<i>damnatione hæreticorū sunt appro-</i>	12
<i>Sn̄ia iudicis p̄sumitur iusta, nisi sit in-</i>	<i>tradicere. ibid. nu.</i>	
<i>terprofita appellatio. 29. q. nu.</i>	<i>Scriptura suscepta ab Ecclesia non est</i>	
<i>Sentētia lata inter alios an faciat præ</i>	<i>maioris authoritatis quàm sacra scri-</i>	6
<i>iudicium alijs qui non fuerunt citati.</i>	<i>ptura. 21. q. nu.</i>	
<i>34. q. nu.</i>	<i>Sodomie peccatū q̄ graue sit pluribus</i>	23
<i>Sermo diui Hieronymi non deberet le-</i>	<i>authoritatibus, & rationibus osten-</i>	
<i>gi in matutinis de assumptione Beatæ</i>	<i>ditur. 23. q. nume.</i>	
<i>Virginis. 17. q. nu.</i>	<i>Superiores non debent graue ferre cō-</i>	2
<i>Significatio proprij uocabuli capitur</i>	<i>sultationes inferiorum. 21. q. nu.</i>	
<i>ex diffinitione. in prælud. nu.</i>	<i>Superiori præcipienti ut delegatu fe-</i>	16
<i>Singularitas testium in quo consistat.</i>	<i>rat sic sententiam, non est obedi-</i>	
<i>34. q. nu.</i>	<i>dum, ibi. nu.</i>	
<i>Scandali causa prouisio etiam facta</i>	<i>Superiores caueant ne præcipiant in-</i>	18
<i>retractatur. 22. q. nu.</i>	<i>ferioribus ut proferant sententiam;</i>	
<i>Scientia præsumitur in ijs quæ publice</i>	<i>dicendo facies sic, & sic, ibidem,</i>	3
<i>fiunt. 23. q. nu.</i>	<i>num.</i>	
<i>Scientia distinguitur inter gradus iu-</i>	<i>Superiores patienter debent tolle-</i>	61
<i>re naturali prohibitos, & positiuo ad</i>	<i>rare consultationes inferiorum. ibi-</i>	
<i>ostensionem erroris. ibid. nu.</i>	<i>dem. numero. 19. & supra nume-</i>	
<i>Scire quis præsumitur quæ publice di-</i>	<i>ro.</i>	
<i>cuntur. 30. q. nu.</i>	<i>Suspectus est de hæreſi qui recedit a</i>	
<i>Scriptura sacra nullam recipit dubita</i>	<i>communi uita fidelium & abiurat,</i>	
<i>tionem ueritatis. 5. q. nu.</i>	<i>& inquisitor procedit contra hos su-</i>	
<i>Scriptura sacra utitur dictis philoso-</i>	<i>spectos. 23. q. nu.</i>	
<i>phorū, & sancti doctores sacre scri-</i>	<i>Suspicio quando dicatur leuis, quando</i>	
<i>pturæ, & dictis aliorum docto-</i>	<i>uehemens, quando uiolenta, quod ra-</i>	
<i>rum, sed diuersimode. xij. q. nume-</i>		

D. ARNALDI ALBERTINI

- o inuenies. 34. q. nume. 46*
*Suspicio etiam uehemens hominis tem-
 perat sententiam a pœna naturali ip-
 sius delicti. ibi. nu. 57*
T
*Acitum & expressum habent in-
 ter se differentiam. 23. q. nu. 51*
*Theologi cognoscere debent co-
 gnitione magistrali an aliqua proposi-
 tio sit hæretica uel catholica. x. q. n. 6*
*Theologia sola non potest regi eccle-
 sia. ibid. nu. 22*
*Theologia scolastica multum nobis pro-
 dest. 14. q. nu. 6*
Testis idoneus quis sit. 8. q. nu. 9
*Testis deponens de confessione hæretici
 dicitur deponere directe, uel de crimi-
 ne. 25. q. nu. 15*
Temeraria assertio qua sit. xx. q. n. 12
*Temeraria assertio est erras, dubia, &
 scandalosa. ibid. nu. 13*
*Testis primo dicto standum est, & non
 secundo. xxx. q. nu. 39*
*Testes duo sufficiunt in quocumque crimine
 ad condemnationem xxxiiii. q. nu. 1*
*Testes duo sufficiunt ad condemnatio-
 nem hæretici si darentur nomina te-
 stium, ibid. numer. 2*
*Testes tres hodie requiruntur ad codē-
 nandum aliquem de hæresi. ibid. num. 3*
*Testes debent esse omni exceptione ma-
 iores ad condemnandum, ibid. num. 4*
*Testes omni exceptione maiores qui sint,
 de quibus iudex se det informare, &
 si est spurius unus ex testibus. ibi. n. 5*
*Testes debent esse contextuales ad hoc
 ut plene probent aliquem actum indi-
 uiduum, ibid. nu. 6*
*Testes singulares quando probent in cri-
 mine hæresis, concordia. ibid. nu. 9*
*Testes singulariter deponentes de uarijs
 assertionibus hæreticis non probant
 aliquem hæreticum. ibi. nume. 10*
*Testes non convenientes in unum finem
 non ualent. ibid. nu. 11*
*Testis unus si audiuit unam assertionem
 in uno loco ab uno, & alius ab eodem
 in altero loco, isti duos testes non
 sunt singulares, ibid. nu. 12*
*Testes recepti in generali inquisitione,
 siue in summario iudicio non probant in
 particulari nisi repetantur, & repro-
 ducantur in plenario & particulari.
 ibid. nu. 16*
*Testes recepti in generali inquisitione
 sunt repetendi in particulari post litē
 contestatam reo citato. ibi. nu. 17*
*Testes recepti in generali inquisitione
 contra hæreticos, sunt repetendi in
 particulari coram duabus personis reli-
 giosis. ibid. nu. 18*
*Testes recepti in generali inquisitione,
 non repetuntur in speciali, si hoc ha-
 bet stilus curiae. ibid. nu. 19*
*Testes omnino repetendi sunt in speciali in-
 quisitione, contra Ant. de Butr. secundum
 Bar. in l. si. ff. de quaestio. ibi. nu. 20*
*Testes an sint recipiendi in causa hæresis
 post litem contestatam citato ipso ac-
 cusato, ibid. nu. 21*
*Testes in criminalibus recipiuntur li-
 te contestata. ibi. nu. 21. & 25.*
*Testes recepti in generali inquisitione
 criminum contra certam personam uel
 certum genus personarum non repe-
 tuntur in speciali. ibid. nu. 32*
*Testes recepti in inquisitione speciali con-
 tra certam personam non sunt amplius
 repetendi, & ibi declaratur Bar. in l.
 si. in si. ff. de quaestio. ibi. nu. 34*

INDEX IN TRACTATUM

- Testes recepti in inquisitione generali contra certam personam in crimine hæresis, ad hoc ut non repetantur, requiritur quod sint examinati in forma iuris coram duabus religiosis personis, ibi. numer. 35
- Testes examinati in generali inquisitione, & non repetiti in speciali an faciunt iudicium contra inquisitum seu semiplenam probationem, ibi. nu. 37
- Testis in civilibus facit semiplenam probationem, in criminalibus uero dubitatur. ibi. nu. 39
- Testis si non debet iurare, ut in declaratione dicti sui, non est pars citanda, ibi. nu. 40
- Testis examinatus iter alios an noceat tertio qui non fuit citatus, ibi. nu. 41
- Testis examinatus in summario iudicio si dicat contrarium in plenario, statim secundo dicto, non primo, secus in confessione, ibi. nu. 42
- Testis debet deponere de formalitate uerborum quando super uerbis est questio, ibi. nu. 47
- Testes deponentes de uerbis debent deponere de credulitate dicentis. ibi. numer. 52
- Testis deponens de facto hæreticali non debet deponere de credulitate facientis, ibidem, nu. 53
- Testis non debet deponere in scriptis nisi si factum esset multum implicitum, ibi. nu. 54
- Testis dicens uaria, & contraria non potest concordari ad uictoriam, sed ad euitandum periurium. 35. q. nu. 6
- Testes non debent deponere per eundem sermonem nisi agatur de formalitate uerborum ibi. nu. 7
- Testes debent esse repetiti in particulari inquisitione, alias non probant, ibi. nu. 8
- Trinitatem personarum in diuinis qui uult probare ratione naturali dupliciter derogat fidei. 13. q. nu. 26
- V**arijs existentibus negocijs consulti tur imperialis Maiestas. 22. q. n. 1
- Veritas est immutabilis, & plura de ea. 1. q. nu. 12
- Veritas catholica quid sit. 4. q. nu. 1
- Veritas catholica explicite, & implicite dicitur. ibi. nu. 2
- Veritas catholica secundum Boetium, ibi. numer. 3
- Veritas catholica est sine approbatione. Ecclesie. ibi. nu. 5
- Veritas catholica quid sit secundum Theologos. ibidem. numer. 7
- Veritas catholica est credere determinatis a sede Apostolica in ijs quæ fidei sunt. 5. q. numer. 12
- Veritas catholica est credere ijs quæ sacri doctores scripserunt contra hæreticos. ibi. nu. 13
- Verba an debeant intelligi secundum communem sensum. 7. q. nume. 2
- Verba ambigua an debeant intelligi contra proferentem. ibi. nu. 3
- Verba propositionis debent intelligi secundum intentionem dicentis. ibi. n. 4
- Verba si sunt ambigua debet proferens interrogari de intentione, ibi. nu. 5
- Verba debent esse ad iudicandum quæ esse hæreticum. ibi. nu. 7
- Verba sacre scripturæ male intellecta traxerunt aliquos ad hæreses. ibi. numer. 21
- Verba quando sunt intelligenda secundum

D. ARNALDI ALBERTINI

- idum cominiem usum loquendi, ibid. numer. 24* *nam patris sui habet aliquam excusa- tionem ab hæresi. xxix. q. nu. 6*
- Verba quando sunt interpretanda con- tra proferentem. ibi. nu. 25* *Verba si non conueniunt, nec legis di- spositio. ibi. nu. 24*
- Verba obscura debent intelligi in mi- tiorem partem. ibi. nu. 26* *Veritas infallibilis non est in scriptis Augusti. Ambro. Hiero. & similiū, quod triplici ratione probatur. xxx. q. numer. 50*
- Verba blasphemia dicens debet pœnite re ut remittatur sibi pœna. xx. q. nu- mer. 15* *Verbum, quibuscunque, generale est, & neminem excipit. xxxiiij. q. nu. 12*
- Verbum, potest, præcedente negatiua priuat potentiam, ibid. nu. 17* *Verbum, quibuscunque, non restringi- tur ad habiles quando agitur de fa- uore fidei, & ut delicta remaneant im- punita. ibid. nu. 13*
- Verba, secundum Deum & conscien- tiam, quomodo intelligantur. xxij. q. numer. 37* *Verbum, aliter sentire, positum in cap. ad abolendam. in primo. de hære. quo modo intelligatur, ibi. nu. 15*
- Verbum, prode, quot modis capia- tur in sacra scriptura, & alibi, ibid. numer. 45* *Verisimile semper debet attendi siue in testibus siue in alys. 35. q. nu. 2*
- Verborum proprietas non est ommit- tenda in dubio. ibi. nu. 46* *Verbum hæreticum dicens ex infamia, & ebrietate quomodo debeat puni- ri. 36. q. nu. 12*
- Verbum hæreticale non facit quem hæ- reticum si non asit pertinacia. 23. q. numer. 53* *Verbum, potest, non semper præceden- te negatiua priuat potentiam. 23. q. numer. 44*
- Verisimile attenditur, quia quod est lō- ge a uerisimili speciem habet falsita- tis. 24. q. nu. 8* *Veritas infallibilis est in sacra scriptu- ra, cui est omnino standum. xxx. q. numer. 52*
- Verba cui non conueniunt, nec iuris di- spositio. ibid. nu. 25* *Virginem mariam non esse mortuam dicere est scandalosum & sapiens hæ- resim, & ibi traditur quid est dice- re sapere hæresim. 18. q. nu. 4*
- Veritas est omnibus rebus præfere- da, & multa habes de ueritate, ibid. numer. 32* *Vis præcisa excusat quem ab hæresi in tantum. xxx. q. nu. 7*
- Verisimilitudinis præsumptio tollitur si in contrarium ueritas apparet, ibi. numer. 33* *Vis conditionalis nō impedit caracte- res, ita uidetur ut etiam nō impediat hæresim contrahi argumentatur sub- tiliter, ibi. nu. 10*
- Verbum similitudinem significans non semper similitudinem inducit quan- do sequitur absurditas intellectus. ibid. numer. 34* *Visitatio officialium in syndicatu dici- tur potius digestio. 34. q. nu. 33*
- Veritatem quærens, & sequens doctri-*

INDEX IN TRACTATVM.

Voti solemnitas est de iure positiuo.	est contra legem naturalem, secus si
23. q. nu. 45	successiue. 23. q. nu. 15
Voti sollemnns dispensatio potest fieri	Vxores plures habentes eodem tempo-
propter maius bonum. ibi. nu. 46	re possunt ab inquisitore puniri. ibid.
Voluntas sola iudayzandi facit quem	num. 49
apostatam, quamuis cerimonias non	Vxores plures ducens eodem tempore
seruauerit. 32. q. nu. 16	non est hæreticus nisi defendat, idem
Vocabulorum perscrutatio contra si-	in religioso, ibid. nu. 54
dem infructuosa est. 33. q. nu. 33	Vxores plures, ducere eodem tempo-
Vsurarum dubia quis debeat declara-	re an sit factum hæreticale, ibidem.
re Theologus an canonista. x. q. n. 10	numer. 55
Vsuram non esse peccatum si quis dixe-	Vxores plures habens, si non constet
rit quomodo intelligatur ut hæreti-	de eius mente suspectus est de hære-
cns censeatur. 3. q. nu. 9	si. ibid. nu. 60
Vsurarius præsumitur in foro consciẽ	Vxores plures tenens eodem tem-
tiæ 7. q. nu. 18	pore punitur ab inquisitore ut su-
Vsurarium contractum esse si partes	spectus de fide, ibid. nu. 98
confitetur in iudicio iudex secularis	Vxores plures habere eodem tempo-
quomodo sententiabit. 25. q. nu. 57	re est ritus agarenorum. q. 23. nu-
Vniuersitas parisiens. tenet q non fuit	mer. 56
concepta] Maria Virgo in peccato ori-	Vsuram non esse peccatum, & quod
ginali. 17. q. nu. 12	Christus non intrauit ianuis clausis
Vtens uerbis sacræ scripturæ seu do-	ad discipulos, dicere est hæreticum.
ctorum an excusetur si in hæresim la-	xxij. q. numer. 41
bitur. 14. q. nu. 1	
Vxores habere plures eodem tempore .	

F I N I S .

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

DE Vocabulis & Significationibus
S V M M A R I V M . Z V A I M M O

- 1 Diffinitio quid sit secundum legistas, & canonicas.
- 2 Diffinitio ex quibus debet constare.
- 3 Diffinitio quare in iure dicitur periculosa.
- 4 Diffinitio bona ex quibus debet constare secundum legistas.
- 5 Diffinitio quid sit & eius effectus.
- 6 Diffinitum si non competit nec diffinitio.
- 7 Significatio propria uocabuli capitur ex diffinitione.
- 8 Intellectus. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur.
- 9 Diffinitio & descriptio differunt.
- 10 Argumentum a diffinitione capitur dupliciter.

P R A E L V D I A .

I VONIAM vt inquit Tullius in j. offi. † Omnis institutio de aliqua re quæ a ratione suscipitur debet, a diffinitione perficisci, ut intelligatur id, de quo disputatur, Bal. in prælu. feu. col. ij. & pro hoc est tex. in l. j. ff. si cer. pet. & secundum Tullium de orat. talis decet esse diffinitio, ut uis eius quam diffinimus sic exprimat, ut neque absit quicquam, neq; supersit, refert

2 Ang. de per. in l. in suis. col. vj. ff. de libe. & posth. Debet † etiam continere genus, & differentias, scribunt Bar. & moder. in l. j. ff. de acqui. poss. & in l. j. ff. de testa. & in l. j. §. dolum. ff. de dolo. Et † potest dici qd diffinitiones in iure sunt multum fastidiosæ, quia & peritissimi in diffinitione defecerunt. Et propterea dicimus, qd omnis diffinitio in iure est periculosa, rarum est enim, ut non subuerti possit. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. Aliqui legunt, rarum est enim pro parum est, Dy. in c. nō licet. eo. tit. Abb. in rubri. de sent. excommunicata. Et patitur diffinitio caluniam de facili, cum ad eam sit argumentatio, ut dicit Adria. papa. quoli. viij. q. xj. Ratio esse potest, propter plura requisita in diffinitione. Intelligēdo de diffinitione proprie, pro ut est breuis enunciatio rerum substantiæ, constans ex genere, specie, & differētijs, ut inquit Quintili. & ideo dicitur periculosa quia si in uno uerbo est erratum a tota causa cecidisse uideamur, ut ergo bona sit, sequentia requiruntur. Primo † enim requiritur qd diffinitum conuertatur cum suo diffinito Bar. per illum tex. in l. j. §. dolum. ff. de dolo. do. las. scribit in rubri. C. qui admitti. col. iij. & in l. si is qui pro emptore. ff. de usu-

DE
de usu
& regula
bus co
col. iij. se
Bar. Socie
nere sub
& quid
tio d
ria d
inere ge
quod
sta. B
ban
cent
n
iq
cap
liqu
pro
proba
Ang
pre
re
p
cel
eth
tu
re
qu
g
S
re
B
f
v
S
re

de usufru. col. xviii. & sufficit hoc esse, considerando illud quod plerūque & regulariter contingit, non autem ut attendatur quod in aliquibus casibus cōtra regulam reperitur. Dec. in Rubr. nu. xxvij. in j. lectu. de iudici. col. iiii. sufficit etiam q̄ effectualiter conuertatur cum diffinitio, ut tradit Bar. Soci. in Rubri. ff. de condi. & demonstra. Secundo debet diffinitio ponere substantiam diffiniti non substantialia rei diffinitæ, sed substantiam & quiditatem ipsius rei, ut ponit Rochus in rubri. de consue. col. iij. Tercio diffinitio a nullo diffinitio separari potest, nec debet competere alteri a diffinitio. Ias. in d. l. si is qui pro emptore. Quarto diffinitio debet continere genus, sub quo res est diffinita, & differentias, ut per hoc appareat, quòd differt ab alijs speciebus contentis sub illo genere. Bar. in l. j. ff. de testa. Bal. in c. cōtingit. ad fi. de dolo & contu. & dicit Deci. in rubri. de probatio. col. iiii. uerſi. ex quo infero, q̄ in iure satis uidetur esse diffinitione constare ex genere & differentijs, quòcunque illud fiat, ita quòd res diffinita ab alijs rebus discernatur, idem Deci. in j. lectu. Rub. de iudici. col. v. inquit quòd sufficit diffinitionem constare ex genere & differentijs, quæ capiuntur quandoque ab essentia & quiditate rei diffinitæ, & causa finali, quandoque differentia colliguntur, considerando illud quod diffinitur prout in esse producitur, ut ibi per eum. Quinto dicit Deci. in rubri. de proba. col. iij. uerſi. prædicta. Aret. in consi. v. incip. causa. Et ideo dicebat Ang. in consi. cx. incipien. Sanctissima & Illustrissima Regina, col. j. q̄ reprehensibile est loquenti, si uocem propriam ignoret, & prius determinare quam terminos intelligere quæstionis. l. Domicius. ff. de testa. principia enim artis, oportet scire, alias & principiata progressus ignorare, necesse est. l. j. ff. de origi iuris & l. j. ff. de iust. & iur. & dicebat Arist. in prin. ethicorum quòd qui uirtutes uocabulorum ignorant de facili decipiuntur. & non immerito inuestiganda est diffinitio, quia ea dicit essentiam rei, descriptio autem claudit illius intelligentiam, ut dicit Bal. in rubri. C. qui adm. col. ij. quia ut inquit philosophus si uis essentialia alicuius rei cognoscere, recurre ad diffinitionem ipsius, illa enim hoc demonstrat, ut inquit Bal. in l. j. ff. de usufru. Inde, ꝑ dicitur quòd diffinitio est substantia rei demonstrata, ut dicit Abb. in rubri. de sent. excommunici. & alibi dicit Bal. in l. cum quis. col. ij. C. de iuris & facti igno. quòd illa est forma substantialis, per quam datur diffinitio, & debet continere causam finalem, ut inquit Deci. in rubri. de iudicijs. in j. lect. Ioan. And. in mercur. in c. possessor. de reg. iur. lib. vj. Abb. in rubri. de præscr. & in rub. de appel. & Bar. Soc. in l. ij. col. j. ff. de uulga. & pupilla. d. Ias. in l. j. col. vii. uerſi. iij. principi-
6 paliter ff. de lega. j. Inde ꝑ dicitur quòd cui non competit diffinitio, nec diffinitum competit. Bar. in d. l. j. de testa. Bal. in l. maximum uicium. col.

ARNALDUS ALBERI EPIS. PACT. QVAEST. I

7 J. & ij. C. de liberis prate. Bal. in l. si. C. de hære. insti. Bar. Bal. & alij in d. §. dolum. glo. in l. j. ff. de cap. diminu. glo. in l. nihil est aliud hæreditas, & l. si. ff. de uerbo. sign. gl. in rubr. de summa tri. Ias. in l. si is qui pro emptore, col. xlvj. ff. de usuca. † Et propria significatio uocabuli ex diffinitione suscipitur, ut dicit Bar. in l. j. §. ex qua re. ff. de tutelis. Et uerba diffinitionis proprie debent intelligi, ut dicit Bar. in l. omnes populi. in iij. q. Sextæ quæstionis principalis. ff. de iustit. & iure, quia quod multipliciter intelligitur, ueritas eius ignoratur, ut dicit Bar. in l. in ambiguo. ff. de rebus dubijs. Bal. in l. nec quicquam. §. ubi decretum. ff. de offi. procons. & lega. Bal. in l. precibus. col. vj. C. de impube. & alijs substi. Bal. in l. data opera. col. x. C. qui accusa non possunt. & Bal. in l. scire leges. ff. de legibus.

8 Nec † obstat quòd omnis diffinitio sit periculosa in iure, ut in d. l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. quia ut ibi dicit glo. capitur diffinitio pro regula generali, quia pauca sunt regulæ in iure quæ nõ patiantur aliquas fallentias, prout ibi exemplificat glo. & esto quòd capiatur ibi diffinitio proprie, & sic quæ periculosa sit in iure, quia difficile est explicare quidditatem & essentiam rei diffinitæ, Secundum quod philosophi ueram diffinitionem perscrutantur, considerantes quidditatem & essentiam rei diffinitæ, ut in ij. metaphisices, & refert Bal. in prohemio decretalium. Tamen secundum legistas diffinitio non est ita periculosa: quia dato quæ quidditas & essentia rei non exprimantur sufficit diffinitionem constare ex genere & differentijs, inde est quæ non nunquam res diffinitur considerando rem pro ut est in fieri. l. libertas. §. seruitus. ff. de statu homi. & l. stipulationum. §. stipulatio. ff. de uerbo. obl. ut dixit Decius in rubr. de proba. col. v. & in d. l. omnis diffinitio. † Et differentiam inter diffinitionem, & descriptionem ponit Bal. in c. contingit. in fi. de dolo & contu. tradentur ergo aliquæ diffinitiones meæ professioni congruentes, & ad huius tractatus progressum necessariae, nam ut inquit iuris consultus in l. j. ff. de origi. iuris. Vbi docetur, euidentialia suæ professionis sunt premittenda propter duas causas. Prima quia auditores reddunt attentos. Secunda quia dicendorum euidenti oratione præstant intellectum: locus enim a diffinitione ad diffinitum probabilis est & necessarius, a quo sumitur argumentum, ut l. j. §. dolum, & ibi Bar. ff. de dolo. & l. si. cum glo. ff. de uerbo. sign. probatur in c. dudum. ij. post principium. de electione. prout late traditur per Bal. in l. conuenticulam. C. de Episco. & cle. Alberi. de Rofate in suo dictionario. in uerbo, arg. Specu. in Titulo de dispu. & alleg. in §. post hæc. Fratrem Arnaldum de Rocomedauis in suo remissorio. Claudium can tiunculam in topicis suis: & ultimo loco Nicolaum Euerardi in suo libello de modo Argumentandi: Bal. in l. j. §. j. ff. de offi. eius cui inanda.

ritati, ut dixit Ocham in 2. li. dialog. part. 1. c. 6. quem sequitur Gabriel. in 4. dist. 14. q. 2. dicens q̄ in diffinitione prædicta dicitur primo; dogma falsum, quod ponitur pro genere, quia omnis hæresis est dogma falsum, siue error, sed non econuerso. omnis enim hæresis ait Hieronimus in Epistola ad Galatas peruersum dogma habet. c. inter hæresim. 24. q. 2-3. Dogma ꝑ autem peruersum est dogma falsum, sed non omne dogma falsum est hæresis. Nam in multis rebus errare nullum, aut minimum peccatum est, ut inquit Augusti. in Ench. ca. 19. Sed hæresis sicut infidelitas grauisimum est peccatum, ut est in illo. 2. Petr. 2. Melius erat illis non cognoscere uiam iustitiæ, ut late concludit Car. de Turre Crem. in c. qd̄ autem. 24. q. 3. Non ergo omnis error est hæresis, ex quo sequitur quod non omne dogma falsum est hæresis, cum omnis error dogma falsum sit censendum; dogma ergo falsum in huiusmodi diffinitione ponitur pro genere. Quod additur, fidei catholicæ contrarium, ponitur loco differentia, qua excluduntur omnes alij errores, qui fidei orthodoxæ non sunt contrarij. Sicut error in rebus naturalibus, de quibus fides catholica nihil in contrarium asserit, ut sunt errores, de uis & numero elementorum, de effectu & ordine siderum, de figura Cœli, de generibus & natura animalium, & cæteris huiusmodi, quorum studio phisici insudarunt; quorum scientia ad religionem Christianam non pertinet. de quibus Aug. in d. li. c. 8. loquitur. Errores ꝑ igitur in ijs, & si falsa sunt dogmata, non hæreses sunt dicendi. Considerandum uero est quod prædicta diffinitio hæresis data ab Ocham non uidetur sufficiens & perfecta, nam ea attentra esset dicendum Iudæos Agarenos & alios infideles, qui sacrum baptisma non susceperunt hæreticos esse; quia etiam ipsi habent dogma falsum & deuiant ab ecclesia, & tamen non dicuntur hæretici, ut scribit Dura. in 4. dist. 23. q. 5. & Car. de Turre Crema. in tracta. de potestate Papæ. li. 4. c. 3. ut latius ego dixi. in d. q. j. Dico ꝑ ergo, aliter esse hæresim sic diffiniendam, Hæresis est opinio, vel assertio, seu dogma falsum catholicæ ueritati contrarium, in eo qui Christianam fidem professus est, ut ponit idem Card. in d. tracta. li. 4. c. 1. & conuenientia huius diffinitionis ostenditur auctoritate & ratione. De primo dixit Augusti. in lib. contra Faustum, hæresis est quæ diuersa opinatur ab ijs quæ catholica Ecclesia credit, idem habetur in ca. inter hæresim. 24. q. 3. q̄ hæresis est peruersum dogma idest falsum & perniciosum in doctrinæ Christianæ religione: & gl. ordi. 2. Chor. 3. ibi, non sumus sufficientes, dixit, fides est cogitare aliquid de credibilibus cum assertione recta. Secundum uero ostenditur, quoniam in d. diffinitione continentur ea quæ sunt tam de substantia hæresis, q̄ ea quibus distinguitur ab alijs assertionibus falsis, quod patet, dicitur

DE AGNOSC. ASSER. CATH. ET HÆRESI

- citur enim quòd hæresis sit assertio, siue opinio, siue dogma falsum. hoc ponitur loco generis, nam omnis hæresis est assertio falsa, sed non e conuerso, pro quo facit dictum Augustini supra allegatum in enchiridion, & idem pri. de ciuitate Dei, dixit, errare potero, sed hæreticus non ero, & signanter dicitur, assertio falsa, siue dogma peruersum, & non factum, quia factum peruersum non est hæresis, nec facit hæreticum, nisi concurrat falsa credulitas, uera uel præsumpta a iure. ut in ca. contra Christianos. de hæreti. lib. 6. si quis t̄ enim furatur, uel adulteratur, licet agat cōtra præcepta decalogi, & ueritatem scripturæ, quæ dixit, non furtum facies, non mechaberis, non ex tali facto esset hæreticus, nisi crederet q̄ furari, uel mechari non esset peccatum, quia sic sentiens, sentiret contra Catholicam ueritatem, & doctrinam Ecclesiæ, & Dei exodi. xx. ca.
- 5
- 6
- tres autem. versicu. tertia est actio. de pœni. distin. j. Hinc t̄ generaliter dicitur, quòd quicumque dixerit, non esse peccatum id, quod est contra præceptum Dei hæreticus iudicatur. & ponitur exemplum in fornicatione & in alijs præceptis decalogi. ut scribit. S. Thom. quoli. 3. arti. 12. Hinc etiam est, quod si quis pertinaciter asserit, exercere usuras non esse peccatum, hæreticus est. clem. j. §. sane. de usuris, ubi dixit Imo. in 8. column. quòd qui gignit nouas opiniones falsas, uel alias inductas falsas sequitur hæreticus est iudicandus. cap. ad abolendam. in princi. de hære. c. hæreticus. 23. q. 3. Sequitur in diffinitione, catholicæ ueritati contrarium, in quo tangitur materia, circa ea quæ ad catholicam ueritatem pertinent, cuius catholicæ ueritatis diffinitionem statim oportune subiiciam. Additur t̄ etiam in diffinitione, in eo qui Christianam professus est fidem, loco differentiæ, quod Ocham non aduertit, per hoc enim hæresis differt ab alijs speciebus infidelitatis, uidelicet a falsis dogmatibus iudæorum, paganorum, & aliorum gentilium, quæ & si sint contraria ueritati catholicæ, non tamen proprie loquendo dicuntur. in eis hæreses, cum hæresis sit (ut est dictum) species infidelitatis, pertinens ad eos, qui fidem Christi profitentur, Sed eius dogmata corrumpunt, pro quorum notitia pleniori uidendus est. S. Tho. in 2. 2. q. xj. arti. j. & quæ dixi in d. rubr. q. j. Sed adhuc t̄ uidetur hæc diffinitio defectiua; cum in ea committatur, dogma falsum scilicet ab Ecclesia damnatum, quæ Ecclesiæ damnatio uidetur necessaria ad constitutionem hæresis, quod patet in græcis qui tenebant Spiritum Sanctum nō procedere à Patre & Filio sed solum à Patre, & nō fuerunt habiti ab Ecclesia hæretici, donec fuit corū assertio dānata, ut habetur in c. fideli. de Summa Trini. & fide Cath. li. 6.
- 8
- 9
- Præterea t̄ dicta diffinitio præsupponit unum falsum, quòd non oēs hæreses sunt à principio, sed possunt esse uel insurgere nouæ hæreses, quod

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

suaderi uidetur ex tex. in c. notandum. 24. q. 3. ubi inquit, q̄ Augu. cum
 Episcopis suis Pelagium & Celestinum nouam hæresim in sanctam Dei
 Ecclesiam introducentes excommunicauit, pro quo facit tex. in cap. 1.
 24. quæst. j. dicens, omnis hæreticus aut iam damnatam hæresim sequi-
 tur aut nouam fingit, & tamen omnes hæreses ueteres sunt & non nouæ,
 ut in c. Acacius. 24. q. j. ubi Papa Gelasius dixit q̄ Acacius non est factus
 inuentor noui erroris sed ueteris. His tamen non obstantibus sto cum
 diffinitione proxima, & ideo pro resolutione considerandum est secun-
 dum doctores in 4. dist. 13. q. 2. quod nulla hæresis est noua, quia nihil de
 nouo incipit esse contrarium ueritati catholicæ, nisi aliqua ueritas ca-
 tholica de nouo inciperet esse uera, sicut illa, Deus est homo, incepit es-
 se uera in instanti incarnationis, & prius erat falsa, & in eodem instan-
 ti. Deus non est homo, incepit esse contrarium ueritati catholicæ, & sic
 cepit esse hæresis, ex quo sequitur q̄ nihil de nouo incipit esse contra-
 rium ueritati catholicæ, quæ prius fuerat uera, quoniam quandiu hæc ue-
 ritas fuerat uera tãdiu sua contraria fuit cõtraria ueritati, & per hoc fal-
 10 sa. Non t̄ obstat. d. c. notandum, cum alijs, quia respondetur quod hæ-
 relim esse nouam dupliciter potest intelligi, - Vno modo quia de nouo
 incipit esse falsa, ita q̄ si prius fuisset, non fuisset falsa, sicut supradictum
 est de illa, Deus est homo, & hoc modo bene potest esse aliqua hæresis
 noua. Secundo modo, aliqui errores dicuntur noui, non quin prius fue-
 rint errores, sed quia prius non fuerunt asserti, & isti errores dicuntur nõ
 uæ hæreses, & nõ noui errores, hoc est de nouo assertæ uel defensæ, q̄
 aliqui de nouo asserunt uel defendunt, non quin prius fuerint hæreses &
 ueritati fidei contrariæ, uel dicuntur nouæ, quia non habent initium à
 doctrina Christi, & ideo nouæ reputantur quantuncunq̄ secundum tẽ-
 pus sint antiquæ, uel dicuntur nouæ quantum ad primos inuentores illa-
 rum hæresum ut dixit. S. Tho. in 4. dist. 13. q. 2. Arti. primo. ad 8. Sequi-
 11 tur t̄ ergo, q̄ ad constituendum aliquam hæresim non requiritur autho-
 ritas uel determinatio Ecclesiæ, nam dixit Card. in d. tracta. quod quem-
 admodum, quantum ad ea, quæ ad fidem pertinent, nec Romanus Pon-
 tificex nec tota Ecclesia potest de assertionem non uera facere ueram, aut
 de non falsa falsam, ita non potest de assertionem nõ catholica facere ca-
 tholicam, nec de assertionem non hæretica facere hæreticam, nec e conuer-
 so, quia sicut ueritates catholicæ, absque omni approbatione Ecclesiæ,
 ex natura rei sunt immutabiles, & immutabiliter ueræ, ita immutabiliter
 12 catholicæ sunt reputandæ. Et t̄ idem est dicendum de hæresibus, quia
 quæ sunt hæreses, absque determinatione Ecclesiæ sunt hæreses, quia ut
 dixit Phil. Primo perhi. ab eo q̄ res est, uel nõ est oratio dicitur uera uel
 falsa

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

7 ARNALDVS ALBERVS EPIS. PACTO QVA EST. CI

- 6 Domus ex quibus constat.
- 7 Indayzar est transire uel redire ad ritus Iudeorum.
- 8 Hæresim esse uel non esse ad ecclesiam spectat determinare.
- 9 Hæreticus ut dicatur necesse est ut pertinaciter suum errorem defendat.
- 10 Pertinacia facit hæreticum in ijs quæ fidei sunt.
- 11 Hæreticus non est qui per ignorantiam male sentit.
- 12 Hæreticus quis sit secundum Theologos.
- 13 Hæreticus ut censeatur qui dixit iuramentum non esse peccatum requiritur pertinacia.
- 14 Hæreticus est qui propter gloriam nouas gignit opiniones in ijs quæ fidei sunt.

SECUNDA QVAESTIO

I **SECUNDO** ¶ quæro, quis propriissime dicatur hæreticus, & licet latissime hanc quæstionem examinauerim in d. rubric. de hæret. lib. 6. quæstio. 13. tamen nunc ibi dicta hic perstringam quia pro intelligentia dicendorum necessarium est illa repetere additis pluribus; & dico qd hæreticus est ille qui post susceptam religionem Christianam fidem Christi in generali proficiens, aliquam in speciali opinionem contrariam catholicæ ueritati pertinaciter tenet, & sequitur. Vnde colligo quinque necessaria ad constituendum quem hæreticum, Primo, quod ille fuerit Catholicam fidem professus. Secundo quod aliquam ueritatē fidei catholicæ credat. Tertio, qd habeat errorem in intellectu, Quarto quod talis error sit in ijs quæ sunt fidei, & bonorum morum ad cōsequendum vitam æternam. Quinto quod talem errorem pertinaciter defendat, quibus discussis patebit ueritas dictæ definitionis seu descriptionis. Quo ad primum, requiritur quod sit professus fidem Christianam, nam si errans in fide nūquam suscepisset per Baptismum religionem Christianam non diceretur proprie hæreticus, sed simpliciter infidelis, aut Pagānus, Saracenus, aut Iudæus, & tales sunt foris, de quibus nihil ad nos prima ad Corinthios. v. unde inquit Augu. de ciuita. Dei. quod uidens diabolus genus humanum a cultura dæmonum liberari, hæreticos mouit; qui sub uocabulo Christiano doctrinæ resisterent Christianæ. Sic ergo oportet quod ille susceperit fidem Christi in Baptismo ad hoc ut censeretur debet hæreticus, nam cum priuatio præsupponat habitum. l. decem. ff. de uerbo. obliga. cap. ad dissoluēdū, de despo. impube. l. manumissiones. ff. de iusti. & iurē, & esse hæreticum denotet diuisum, quia hæresis

hæresis idem est quòd diuisio. cap. hæresis. 24. q. 3. facit. l. i. ff. familiæ hereticun. ergo debuit esse ante unitus Ecclesiæ ad hoc ut hæreticus sit censendus. Inde est quòd in Iudæo non cadit hæresis, vt dicit gloss. in uerbo hæreticum; in clementi. j. de usuris. quia cum Iudæi non sint de græmio Ecclesiæ proprie diuisionem ab ea facere non possunt. c. de Iudæis. 45. distin Socy. in consi. lxxj. super quæstione proposita. colu: 3. libro primo. Quo ad secundum, quòd aliquam ueritatem credat de fide Catholica, quia vt inquit S. Thom. 2. 2. q. xj. arti. j. hæresis pertinet ad eos, qui fidem Christi profitentur, sed eius dogmata corrumpunt. & ij maxime uidentur hæretici, & propriissime. unde qui sic a fide Christi recedit quòd nihil de ea credit, adeo q̄ a Christi nomine, & eius ueritate recedit, proprie non est hæreticus sed apostata, quasi omnino recedens a consortio Christianorum, unde tales qui nihil tenent de Christi doctrina, nec gaudent, nec uolunt esse sub nomine Christiano, proprie hæretici non sunt; quia, ut dixit Gregorius. 8. moralium. c. 25. ore cur eosdem patres quos ueneramur laudant sed intellectu deprauato ipsi nos eorum laudibus impugnant. Et f̄ signanter dico proprie, quia large accipiendo etiam hæreticus dici posset apostata, & grauius peccat quàm hæreticus, & grauius est puniendus, si grauius puniri posset. hæreticus enim aliquam ueritatem de Christo confitetur, apostata uero non, sicut Iulianus apostata, & sic possunt distingui hæreticus, & apostata: quod patet ex diuersitate titulorum, nam alius est titulus de hæreticis, alius uero de apostatis, nam est apostata qui fidem Christi omnino reliquit, ut dixit Bar. in rubr. C. de apostatis. Est tamen idem modus procedendi contra apostatas sicut contra hæreticos, vt in c. contra Christianos, de hæret. libr. 6. Alias f̄ capitur apostata pro eo qui relicta religione quam professus est ad secularem uitam redit, ut dixit Bald. in l. iubemus. §. seruos. C. de Epis. & cleri. & Oldrad. in consi. 67. pater sanctissime. & in consi. 202. quidam monachus. Quo ad tertium, q̄ habeat errorem in intellectu, & sic erroneam opinionem in speciali, hoc plane requiritur ad hoc quòd quis proprie censeatur hæreticus, quòd dictam erroneam opinionem habeat in intellectu, ita quòd male sentiat de ueritate illius assertionis. Vnde S. August. in lib. de utilitate credendi dixit, & habetur in c. hæreticus. 24. q. 3. hæreticus est qui falsas aut nouas opiniones uel gignit uel sequitur, & ratio huins est secundum Car. & Archi. Flo. quia hæresis est species infidelitatis, infidelitas autem est in intellectu subiectiue sicut & fides eius contraria. Et f̄ ita hæresis, quæ est eius species per necessitatem supponit errorem in intellectu, ex quo sequitur, q̄ factum sine errore in intellectu non facit proprie hæreticum, ut puta si quis fornicatur, aut mechatur, licet. n. agat contra ueritatem

veritatem sacrae scripturae, quae dicit, non mechandum, non tamen ex hoc
 est haereticus, nisi crederet aut opinaretur esse licitum mechari, ut S. Tho.
 in d. quolibero. Ratio huius est, quia quaecumque aliqua necessaria re-
 quiruntur ad constitutionem alicuius; altero deficiente, impossibile est il-
 lud esse, quia dato opposito quod sine illo posset esse, iam non necessario
 6 requireretur ad constitutionem illius, sicut quia ad constitutionem do-
 mus necessario requiruntur fundamentum paries & tectum, Ideo et altero
 deficiente non potest esse domus, quia secundum dialecticos, domus con-
 stat ex fundo pariete & tecto. Legistae vero dicunt solum ex duobus, s. so-
 lo & superficie, ut dicit glo. in l. solum. ff. de rei uen. Bar. & alij in l. caetera,
 §. hoc senatus. & in l. quod in rerum. §. si quis post. ff. de lega. j. sic ergo ad
 7 haeresim constituendam requiritur error in intellectu necessario. Nullum
 enim factum absolute sine errore in intellectu facit haereticum. Sed et, quo
 ad forum exteriolem si illud factum esset, transitus uel redditus ad ritum
 Iudaeorum; si de hoc constaret per confessionem uel per testes, ex hoc so-
 lo talis transiens, uel rediens tanquam haereticus puniretur, cum uideatur hoc
 fecisse intentione iudaizandi, ut est tex. singularis in c. christianos, de ha-
 re. li. 6. Iudaizare enim est facere id quod soli iudaei facere solent, ut dice-
 bat Episcopus Abulen. exodi. 28. ut latius scripsi in consil. meo. 28. inci-
 pient. duo testes recensiti. Quo ad quartum, dico quod error sit in ijs quae
 fidei sunt uel contra ueritatem determinationis Ecclesiae in ijs quae perti-
 nent ad fidem & bonos mores, & necessaria sunt ad consequendam uitam
 aeternam, Si enim error esset de ijs quae non pertinent ad fidem, puta quod
 credat quis solem non esse maiorem terra, & hmōi, non est periculosus
 error, uel quod circulus possit quadrari, aut piper sit tot gradibus calidum,
 unde Aug. li. 3. de libero arbitrio inquit. Si quid de creatura aliter quam se ha-
 beat censeremus, non magnum periculum est. idem in Ench. c. 13. in qui-
 bus autem nihil interesset ad capessendum regnum, utrum credatur aut
 non, & utrum vera sint siue putentur an falsa, in ijs errare, scilicet aliud pro
 alio putare, non est arbitrandum esse peccatum, aut si est, minimum aut leuissimum
 est, error autem contra sacram scripturam, articulos fidei, aut con-
 tra determinationem Ecclesiae in ijs quae pertinent ad fidem uel bonos
 mores est haeresis. arg. c. haec est fides. 24. q. j.

8 Item et determinatio dubiorum circa fidem pertinet principaliter ad Ec-
 clesiam, & praecipue ad summum pontificem Christi, uicarium & Petri
 successorem, capitulo. quoties. 24. quaestio. j. capitulo. maiores, de baptis-
 mo, Scribitur in capitulo. sicut. de excessib. praelato. ut infra latius dicam
 in quaest. 8. contra autem auctoritatem Ecclesiae nullus doctor uel sanctus
 suam sententiam defendit, secundum S. Tho. nec Gregorius. nec Ambro-
 sius.

sus. nec Hieronimus, nec etiam Augustinus, sicut ergo asserens aliquid
 pertinaciter contra fidem est hæreticus, & ita & contra determinationē
 Ecclesiæ in his quæ pertinent & necessaria sunt ad salutē pertinaciter as-
 serens est hæreticus; ipsa enim ecclesia nunquam errasse in fide proba-
 tur, scribitur in c. A recta. xxiiij. q. j. nam pro eā Christus oravit ut nō de-
 ficeret fides eius. in d. c. maiores, Abbas in c. a nobis. ij. de senten. excom-
 muni. In alijs vero quæ non sunt præcedentis qualitatis contrarium sen-
 tiens non est hæreticus, sicut dicere, quod ius non possit separari ab usu con-
 sumptibilem, ut declarat. Ioan. xxij. in extraua. incipien. ad conditorem
 9. canonum, & est text. Augustini in c. in quibus. xxij. q. ij. Quintum ¶ & ul-
 timum est, quod prædictum errorem pertinaciter defendat & sequatur, unde
 secundum Hieronimum in ca. hæresis. xxiiij. q. iiij. hæresis ab electione
 est dicta; quia scilicet eam unus quisque eligat disciplinam, quam putat
 meliorem; electio autem ut dicit ibi Car. habet firmam adhesionem, &
 sic ad hoc quod aliquis sit censendus proprie hæreticus, oportet quod errorem
 seu erroneam opinionem quam contra ueritatem inuenit aut sequitur
 pertinaciter siue obstinata mente tueatur, & sequatur, unde dicebat. S.
 Thom. in Epistolis Pau. prima ad Corinthios. xj. lectione. 4. fundans se
 super dicto Hieronimi, quod ex illo dicto duo accipi possunt, primum qui-
 dem quod de ratione hæresis est quod aliquis priuatam disciplinam sequatur,
 quasi per electionem propriam, secundum est quod huic disciplinæ aliquis
 pertinaciter inhæreat; nam electio, ut dixi, firmam importat inhæsiōē,
 & ideo hæreticus dicitur, qui spernens disciplinam fidei, quæ diuinitus
 traditur, pertinaciter proprium errorem sectatur, pertinet autem ad di-
 disciplinam fidei dupliciter, uno modo directe, sicut articuli fidei, qui per
 se credendi proponuntur. unde error circa hos secundum se facit hæreti-
 cum, si pertinacia adsit, non possunt autem a tali errore excusari propter
 simplicitatem aliquam, præcipue quantum ad ea de quibus Ecclesia fe-
 stum solemnizat, & quæ communiter uersantur in ore fidelium; sicut mi-
 sterium trinitatis, natiuitatis Christi, & alia. Quædam uero indirecte
 pertinent ad fidei disciplinam, in quantum ipsa non proponuntur, ut pro-
 pter se credenda, sed ex negatione eorum sequitur aliquid contrarium fi-
 dei. Sicut si negetur Isaac fuisse filium Abraæ, sequitur hoc contrarium fi-
 dei, scilicet sacram scripturam continere aliquid falsum, ex quibus ta-
 men non iudicatur hæreticus, nisi adeo perseueret pertinaciter, quod ab er-
 10 rore non recedat, etiam uiso quid ex hoc sequatur. Sic igitur ¶ pertinacia,
 qua aliquis contemnit in his quæ sunt fidei directe, uel indirecte, subi-
 re iudicium Ecclesiæ, facit hominem hæreticum. Talis autem pertinacia
 procedit a radice superbiæ, qua aliquis præfert sensum suum toti Eccle-
 siæ

siæ, unde Apostolus, j. ad Thim. vj. inquit. Siquis aliter docet, & non ac-
 quiescit sanis sermonibus domini nostri Iesu Christi, & ei doctrinæ, quæ
 secundum pietatem est, superbus est, nihil sciens, sed languens circa quæ-
 stiones, & pugnas uerborum. Et ideo † secundum S. Augu. non qui fal-
 sas opiniones gignit, uel sequitur, sed qui pertinaciter defendit, hæreti-
 cus est censendus. Vnde si quis non pertinaci malitia sentiret aliquid con-
 tra fidem, sed ignorantia, paratus corrigi, si quod sentit, falsum ostendere-
 tur sibi esse contra fidem, aut sacram scripturam, seu determinationem
 Ecclesiæ, talis non est hæreticus. ca. dixit Apostolus. xxiiij. q. iij. De cuius
 intellectu plura dixi. in. c. quoniam. de hæreti. lib. vj. in 12. q. idem habet.
 in c. in Ecclesia. In uerbo resistunt contumaciter. 24. q. 3. inde succedit
 quod Augu. dicit, errare potero sed hæreticus non ero. scilicet quia erat
 paratus corrigi cum sibi fuisset ostensus error, facit. c. hæc est fides. 24. q.
 12 j. & ibi glo. hoc notat. Et † hæc hæretici diffinitio, seu descriptio, conue-
 nit in effectu, cum ea quam tradit. S. Tho. in. 4. distin. 12. art. j. dicens, hæ-
 reticus secundum nos dicitur qui a communi fide (quæ catholica dī) di-
 scedit, contrariæ opinioni vehementer inhærens per electionem, & S. Bo-
 na. in d. dist. inquit, hæreticus est, qui diuinæ legis ignorantia, uel contem-
 ptu, pertinax inuentor proprii erroris, aut alicuius sectator, catholicæ ue-
 ritati mauult aduersari quàm subijci, & hæc diffinitio fundatur in c. qui
 in Ecclesia. 24. q. 3. & Gabri. in 4. sentent. q. 2. uer. 3. notandum, dicit, hæ-
 reticus potest sic describi. hæreticus est, uere baptizatus seu pro baptiza-
 to se gerens pertinaciter errans, uel dubitans contra catholicam uerita-
 tem, ne hanc descriptionem hæretici glo. in c. 2. de hæreti. & Hostien. in
 summa. in ti. de hæret. §. quis dicatur hæreticus. & gl. in c. qui dignior. 24.
 q. j. & gl. in c. ille qui. 24. q. 3. & Archi. in c. ij. de hæret. lib. vj. & Car. in cle.
 j. §. fi. in 2. oppo. de usuris. In totum euacuauerūt. & dicit Oldr. in Consi.
 ccx. Regularis habet traditio, q̄ hæresis habet principium & complemen-
 tum, principium quidem est error in oratione, Sed complementum est
 pertinacia in uoluntate, & allegat. d. c. dixit Apostolus, & inquit Lucas
 de Penna. in l. j. C. de priu. Scola. li. 12. col. 6. q̄ non quicumque deuiat a
 fide, Sed qui pertinaciter deuiat, proprie hæreticus nominatur. c. in eccle-
 sia. c. q̄ aliorū. & in d. c. dicit Apostolus. 24. q. 3. Vñ ad rōnē hæretici duo
 cōcurrūt: unū est error in rōne (qđ est h̄rsis initiū) alterū p̄tinacia in uo-
 lūtate (qđ est hæresis complementū) tales. n. proprie sunt hæretici. Secun-
 dum Ray. & Tho. ut ibi per eū. Et ideo † quando dicunt doctores, q̄ qui
 asserit fornicationem non esse peccatum, uel usuras exigere, & similia est
 hæreticus, ut scribit Decius in c. j. de off. deleg. col. 6. semper intelligi-
 tur, quando pertinaciter assereret, per prædicta, & est text. in clemen.

1. §. sane in uerbo, ut pertinaciter affirmare praesumat. de usuris. nam nolens errorem defendere; Sed rationem audire non est haereticus, ut inquit Alber. de rosate in rubr. C. de haeret. per d. c. dixit Apostolus. Calde. in consi. v. diaconus est professus. in titu. de haeret. Andre. de Iser. in tit. de statu. contra libe. Ecclesia. §. diffidamus. in feudis. Pe. de bella pertica in l. j. C. de haere. Io. de ana. in rubr. de haeret. S. Tho. in ij. ij. q. xj. art. ij. etiam si leui argumento a iudicio catholicae religionis, & tramite detectus fuerit deuiare. ut dicit tex. in l. ij. C. de haeret. circa cuius intellectum omnes doctores qui hactenus scripsere cespitarunt, prout late scripsi in d. rubr. de haere. lib. vj. q. xij. & quae ibi dixi nolo hic transcribere ne processus illius rubricae in totum uulneretur. Non tamen omitto quod pro haeretico capitur quicumque alicuius temporalis commodi & maxime gloriae principatusque sui gratia falsas ac nouas opiniones gignit uel sequitur, ut definit August. in c. haeticus. xxiiij. q. ij. illi enim qui confingunt aliquam haeresim de nouo secundum S. Tho. in ij. ij. aliquod commodum temporale expectant, saltem principatum, uolunt enim habere sequaces, hoc enim est commune in omnibus haeticis, quod ex superbia procedit, quae est amor propriae excellentiae; & a communi uia discedunt aut leuitate aut peruersitate, ut habetur in c. excommunicamus. il. j. §. adicimus. de haer. unde S. Gregorius inquit; haetici communem sententiam habere refugiunt, ne aequales caeteris extimentur, & quaedam noua semper exquirunt, quod dum alij nesciunt, de singularitate scientiae gloriantur, nec hoc (quod gloriae consequenda faciunt) ponitur in descriptione haetici tanquam essentiale, secundum Alex. de ales; Sed positum est id quod frequentius accidit in talibus haeticis, ut scribit Car. in d. c. haeticus, & dicam infra in xix. quaest.

S V M M A R I V M.

1. Pertinacia in haeretico qua sit, & pertinaciter dictum.
2. Perseuerantia quomodo differt a pertinacia.
3. Pertinacia duplex consideratur in haeretico.
4. Pertinacia mentalis non potest liquere iudici nisi per considerationem rei.
5. Pertinaciamentali non creditur, si habet praesumptionem contra se.
6. Dubitans in fide quomodo dicatur haeticus.
7. Pertinacia mentalis probatur per uiolentam praesumptionem.
8. Pertinacia exterior quomodo capitur.
9. Usuram non esse peccatum si quis dixerit, quomodo intelligatur, ut haeticus censeatur.
10. Haeticus non est qui per lubricum lingua, uel ioco aliquid dicit contra fide.

11. *Pertinaciter dictum quomodo intelligatur, habes multa exempla.*
12. *Pertinacia iudeorum fuit damnata a Christo.*
13. *Pertinaciam conuincendi modi multi traduntur.*
14. *Pertinacia in heretico probatur singulari modo.*
15. *Pertinax hereticus an sit omnino relaxandus brachio seculari.*
16. *Heretici pertinacis poena est ignis.*
17. *Hereticus desistens a pertinacia admittitur ad poenitentiam.*
18. *Hereticis relapsis non parcitur.*
19. *Inquisitor aduertat quando admittit hereticum ad poenitentiam.*
20. *Intellectus. l. hñ qui sanctam. C. de apostatis.*

**Quid sit pertinacia, & quotupliciter sit consideranda,
ut quis hereticus pertinax sit censendus.**

TERTIA QVAESTIO.

TERTIO ¶ quæro . quid sit pertinacia, seu pertinaciter dictum, uel pertinax hereticus, de quibus erit promiscuus sermo. pertinacia ergo est tentio illius, quæ quis tenere non debet, & in hoc differt a perseuerantia, quæ est illius, quod quis tenere debet, quia ut dicit Varro, in quo non debet prætendi & prætendit, pertinacia est, in quo uero oportet manere, si in eo persistat, perseuerantia uocatur. Et ¶ communiter pertinacia capitur in malam partem, perseuerantia uero in bonam, licet aliquando authores promiscue his uerbis utantur, Et sic pertinax est qui nimis tenax est, hinc Plautus in captiuo. *Quid tu ais, tenax ne pater eius est?* Et ille, immo edepol, pertinax, Nec hic intendo diffinire pertinacem, seu pertinaciam, Sed per declarationes manifestare diffinitionem secundum Isidorum lib. Ethimo. pertinax est, impudenter tenens suum propositum, ut dixit. S. Th. in ij. ij. q. cxxxviiij. art. ij. in corpore, & Archi. in c. fundamenta. col. si. de electio. Et perseuerantia est ratione bene considerata stabilis permansio, secundum Andronicum: ut dixit. S. Tho. in d. ij. ij. q. cxxviiij. Et ¶ pertinacia in proposito potest dupliciter considerari, quædam est interior, quædam exterior, interior, seu mentalis est, quando quis pertinaciter corde adhæret prauitati hereticæ, uel pertinaciter dubitat de catholica ueritate, quod probatur in c. ad abolendam, in principio, de hæret. in uerbo aliter sentire. per quod uerbum, sentire, solam uoluntatem hereticalem sine exteriori opere iudicamus. Et ad hunc effectum, inducit illum tex. glo. in c. cogitationis, de poeni.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

singulari in d.c. accusatus. §. ille quoq; idem in eo qui non vult suam suspi-
 cionem de hēresi purgare ad arbitrium Episcopi, vel Inquisitoris, vt in d.
 c. ad abolendam. §. qui uero. Idem est de illis, qui in art. mortis petierunt
 hāreticos cōsolatores. ut in c. filij & hāredes. de hār. lib. vj. Hij enim oēs
 sunt in pertinacia mentali violēter a iure præsumpta, quia & hēretici iudi-
 cātur, & cōdēnātur, & in eis præsimitur ipsa pertinacia, quæ est de rōne
 8 formali hāretici, vt supra est dictū. Est ꝑ præterea altera p̄tinacia quæ d̄r
 exterior, qñ quis verbis aut scriptis seu factis cōtra catholicā veritatē tā
 liter inhārēdo errori suo q̄ nullo mō uelit ab eo discedere, sed defensare
 persistit, vt habetur secūdum Aug. & scribitur in c. qui in Ecclesia. xxiiij.
 q. iij. vbi dicitur, qui in Ecclesia Christi morbidum aliquid prauumq; sa-
 piunt, si correcti ut sanum rectumq; sapiant, resistunt cōtumaciter, suaq;
 pestifera & mortifera dogmata emendare nolunt, sed defensare p̄sistūt,
 9 hāretici sunt. Et ꝑ hęc pertinacia est etiam in eo, qui in illum incidit erro-
 rem, ut pertinaciter asfirmare præsumat, exercere vsuram non esse pec-
 catum, ut in cle. j. §. Sane. de usuris. Et intellige p̄tinaciter, idest obstinā-
 ta pertinacia: Secundum Laudi. dicentem q̄ alias non incurreret p̄enas
 cōtentas in d. §. ut in cle. j. §. porrō. in fin. de summa Trin. inde pertinax di-
 10 citur, qui valde impudentur aliquid tenet & asfirmat. Et ꝑ sic si iocō uel
 per lubricū linguæ quis id uel simile assereret, non esset hāreticus. c. quod
 ait. xxij. q. ij. & dicit ibi. car. secundum Zēze. exponitur p̄tinaciter, idest
 cum p̄sistentia incorrigibili. facit. c. dicit Apostolus. xxiiij. q. iij. Hoc ta-
 men inultum remanere non debet, Sed talia dicens ioco uel lubrico lin-
 guæ extraordinarie est puniendus, ut dicit Car. in d. §. sane. q. v. quem Iō-
 11 an. de Imo. ibi sequitur. Ad idem ꝑ est tex. in cle. j. §. porrō. de summa Tri-
 nit. vbi tanquā hāreticus censetur quicumq; deinceps asserere defendē-
 re seu tenere p̄tinaciter præsumpserit q̄ anima rationalis seu intellectu-
 ua non sit forma corporis humani per se & essentialiter, ubi dicit. glo. in
 uerbo p̄tinaciter, hoc est ualde pertinax, uel impudenter tenens, durus,
 irreuocabilis, indocilis & obstinatus, quinimo ex illo tex. colligitur expres-
 se, q̄ quo ad hāresim incurrendā paria sunt asserere, defendere, seu tenere
 p̄tinaciter, ut ibi notat Car. Flor. in 8. notabili. Accedit etiam quod qui
 Inquisitori aliquid asserenti non credit dum eum forsan corrigit, uel in-
 struit de his, quæ fidei sunt, uel ut se a crimine purget, uel ut aliquā p̄eni-
 tētiā pro crimine suo agat. cōdēnari potest tanquā hāreticus p̄ti-
 nax, ut inquit Barto. per illum text. in l. tutor. §. tutores qui. ff. de suspectis
 tuto. pro quo facit. d. c. ad abolēdā. in prin. vers. nisi continuo. & c. literas.
 de p̄sumptio. & ꝑ d. §. tutores dicit Car. Flo. in cle. j. in prin. q. ij. de sum-
 Trin. q̄ ille dicitur p̄tinaciter inhārere hāresi qui non est paratus corri-
 gi ad

gi ad mandatū superioris, ut probatur in c. damnamus. de summa Trini. ubi non damnatur Abbas Ioachin, licet dixerit errorem, quia paratus fuit corrigi & se subiecit determinationi Ecclesiæ. facit. c. hæc est fides. xxiiij. q. j. Et pertinaciter factum dicitur, quod fit sciēter & nō ex temeritate, ut
 12 probatur in gl. temeritate. in c. j. de maledicis. Et ita † est odibilis pertinacia quam Christus exprobrauit iudæis, dū inquit Ioan. xv. si non uenissem, & locutus non fuisset peccatum non haberent, nunc autē excusationem non habent de peccato suo, vbi Christus declarat iudæos fuisse pertinaces in erroribus suis, quia sibi credere noluerūt, unde subdit, si opera non fecissem in eis, quæ nemo alius fecit, peccatum non haberēt, nunc autem & uiderunt & oderūt me, & patrem meū, Et sic pertinaces eos esse ostendit, quia operibus suis credere noluerunt, maliciam & pertinaciam indi-
 13 cans. Et † quāuis Ocham plures modos conuincendi aliquem de pertinacia tradiderit in j. parte sui dialogi. lib. iij. quem ad literā retulit Car. de Turre. Crem. in suo tracta. de potestate Papæ. in ij. parte. lib. iij. c. xxij. & Ioan. de Gerson in j. parte alpha. xiiij. in tract. de protesta. circa fidem, & per discursum illius alphabeti. nihilominus si bene pēsentur omnes reducuntur ad ea qua supra dixi. si tamen quis ea uidere uoluerit ad eorum
 14 dicta me remitto. Et † ultra eos nō ommitto quendā modum cōuincendi aliquem de pertinacia. hoc est quādo quis contra prædicatam in ecclesia ueritatē, latēter dico p̄sistit, uel usq; ad mortē perdurat, quia talis non uidetur per ignorantiam, Sed per obstinatam maliciam in tali errore tantotpe perseuerasse. Et ideo Ecclesia tales præsumit hæreticos, ita scribit Archi. Flor. in ij. parte suæ summæ. tit. xij. §. j. ubi nihil allegat, potest fundari hoc in d. c. contra christianos. de hære. lib. vj. Pluribus alijs modis dī quid pertinaciter dictum uel factum, ut dicit. gl. in extrau. g. Ioan. xxij. posita in tit. de uerb. sign. quæ incipit. cum inter nonnullos. in uerbo, pertina
 15 citer. Sed † forsam dubitas. an quilibet hæreticus pertinax sit ut hæreticus condemnandus, relaxando illum ad iudicem secularem debita pœna puniendum, ut in c. ad abolendam. in prin. de hæret. ubi Hostiē. Ioan. And. & cæteri cōcludunt, hæreticos pœna ignis puniri per illud Ioā. xv. ubi dī, si quis in me nō manet mittetur foras sicut palmes, & arefcet, & colligēt
 16 eū; & in ignē mittēt. Et † sic cōsuetudo interpretat, ius at ciuile capitali pœna seu mortis eos puniēdos decernit. l. Arriani. C. de her. iūcta. l. ultimū suppliciū. ff. de pœn. facit p̄ his optimē tex. i c. si audieris. 24. q. 5. & c. legi. 23. q. 8. Et iste casus addēdus ēt ad illos ī qbus q̄s puniūt pœna ignis, quos ponit Sal. i l. j. C. de nili aggerib. nō rūpe. Rñdeo, q̄ si hereticus i sua falsa opiniōe pseuerat absq; retractatione, puniūt ut hæretic⁹. ut i d. cle. j. §. porro. de sūma Tri. & in cle. j. §. sanē. de usuris. facit. l. qm̄. in fi. C. de appel. &

idem si negauerit se hæreticum, & conuincatur & lic innocentia suæ ad arbitrium Inquisitoris debitam purgationem nõ præstiterit, vt in d.c. ad abolendam. scribit Hostien. in titu. de hæret. §. qualiter depræhendantur, colu. j. & habetur in decisione Rotæ. decis. cccccclxxv. quæ est. j. titu. de hæreti. in antiq. incipi. accusatus de hæresi. de cuius intellectu infra latius dicam, quia venia non datur nisi correcto. c. venia. de regu. iur. lib. vj. Si vero ¶ dictus pertinax hæreticus a pertinacia vult desistere & desistit paratus errorem suum reuocare & hæresim omnem abiurare, ei quo ad vitam parcitur, Secúndum æquitatem canonicam & ciuilem, & detruditur in carcerem perpetuum, ut probatur in cle. ad nostrum. §. fin. de hæret. iuncto. c. pen. de hære. & in l. inter claras. C. de summa Trin. & l. hij qui sanctam. C. de apostati. Ab ¶ hoc tamen excipio eos qui relapsi sunt in hæresim, quia sine vlla audientia iudici seculari traduntur, vt in c. super co. de hæreti. lib. vj. d.c. ad abolendam. §. illos quoque. Et eos etiam excipio, quos iura canonica relapsos censent. ut in c. accusatus. §. eum vero, & §. ille quoque. de hære. lib. vj. Aduertant ¶ tamen dominus Episcopus & Inquisitor in admissione ad græmium Ecclesiæ hæreticorum redeuntium, ne simulata conuersione redeant fraudulenter, seipos potius qua iudices fallentes, ne sub specie agni lupum gerant vt dicit text. in c. vt officium. §. si vero, versicu. prouiso solerter. de hære. lib. vj. Et in his versatur arbitrium iudicum, non autem in relapsis hæreticis, vel in eis qui pro lapsis habentur, quia in his a iure statutis non videtur versari arbitrium, seu dispensatio, vt in d.c. super eo. cum alijs. facit c. de causis & quæ ibi moderni scribunt de offic. deleg. Et ¶ pro hoc est tex. notabilis quem ad hoc semper ponderaui in d. l. hij qui sanctam. C. de apostatis. ibi, perditis vero, hoc est sanctum baptisma profanantibus nullo remedio poenitentia (quæ solet alijs criminibus adesse) succurritur. intelligendo perditis id est obstinatis, pertinacibus, & relapsis, de quibus nulla est spes quod recuperentur, seu redeant, pro vt verbum, perdere, hoc importat. vt dicit Barto. in l. si quis ex argentarijs. §. an vero. ff. de edendo, vt late de intellectu dictæ, l. hij qui sanctam, dixi in conf. meo xxxij. incipie. cogor ex iniuncto mei officij debi. carta. iij. vbi scripsi, an in aliquo casu sit parcendum hæretico relapso confitenti errorem suum, & volenti ad græmium Ecclesiæ redire.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

1. Veritas Catholica quid sit.
2. Veritas Catholica explicite & implicite dicitur.
3. Veritas

3. *Veritas catholica secundum Boetium.*
4. *Hæretica assertio quæ sit.*
5. *Veritas catholica est sine approbatione Ecclesiæ.*
6. *Hæreses sunt sine approbatione Ecclesiæ.*
7. *Veritas catholica quid sit secundum Theologos.*

QUARTA QVAESTIO.

I **Q**UARTO. † Quæro. quid sit ueritas catholica? ut cognoscamus quod est ueritati Catholicæ contrarium. Est igitur ueritas Catholica, quæ ex diuinæ reuelationis lumine supernaturali, immediate uel mediate est habita, explicite in propria uerborum forma, uel implicite bona & necessaria consequentia. Dicitur ex lumine diuinæ reuelationis habita, ad diuinam ueritatem per rationis inquisitionem sub lumine naturali cognoscibilem, quæ non merentur dici catholicæ. Dicitur autem mediate uel immediate habita, quoniam aliqua nobis Deus immediate per se ipsum reuelauit & reuelat, sicut Euangeliū. unde Io. 1. dicitur. Unigenitus Dei filius qui est in sinu Patris enarrauit nobis. & Esaiæ. liij. Ecce ego qui loquebar adsum. Aliqua uero reuelauit nobis & reuelat Deus per alios, sicut per angelos suos, & apostolos, siue per alios uiros sanctos. Pau. ad Hæb. j. olim inquit loquens Deus patribus in prophetis, nouissime locutus est in filio. Et ij. Pe. j. non enim uoluntate humana allata est prophetia, Sed Spiritu Sancto inspirante locuti sunt homines. Et ideo non tantum ueritas catholica dicenda est a Deo per se ipsum immediate a fidelibus tradita, Sed et quæ per sanctos ab eo doctos & inspiratos est habita. cum spiritus sanctus, quo inspirante sancti Dei homines locuti sunt & loquuntur non nisi ueritatem doceat atque inspiret: Io. 16. cum uenerit ille spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem. Dicitur explicite in propria uerborum forma, implicite uero bona & necessaria consequentia deducta. his enim duobus modis dicitur quid contineri in sacra scriptura, aut in propria uerborum forma, sicut ista. Verbum caro factum est, & ista, Christus fuit homo. Aut aliquid implicite, quod bona & necessaria consequentia ex propositis in litera explicite sequitur, sicut ex illa, Christus fuit homo, sequitur necessaria consequentia, quod habuit animam rationalem, & omnes animæ potentias. Sequitur etiam quod habuit carnem & ossa &c. quæ pertinent ad ueritatem humanæ naturæ, ut scribit Episcopus Vsselen. in libello quem fecit contra comitem Mirandulanum. c. iij. quorum plura sumpsit ex tractatu de potestate Papæ edito per Car. de Turre Cre. li. 4. c. 8. authore tacito. Sed exemplum ab eo positum mihi non uidetur congruere quod deducatur ex consequentia necessaria, quod Christus habuit carnem & ossa, cum hoc

explicitum sit in propria uerborum forma in sacra scriptura lectionis E-
 uangelicæ Luc. 24. dum Christus dixit discipulis suis post resurrectionē.
 Videte manus meas & pedes meos, quia ego ipse sum, palpate & uidete,
 quia spiritus carnem & ossa non habent sicut me uidetis habere. Vnde cō-
 gruentius exemplum esset, si diceremus, Ergo habuit neruos & uenas, quæ
 hæc explicite in sacro canone non continentur, Sed ex necessaria con-
 3 sequentia deducitur, ut dicit Ioan. de Gerfo. & Car. in d. loco. Item dicitur
 ueritas catholica sicut Boetiū primo de Trinit. quia nō uni genti tan-
 tum, Sed omnibus obseruanda & credenda proponitur, unde Matthæi ul-
 timo dicit Christus, Euntes docete omnes gentes, & Marci xvj. Predicate
 4 Euangelium omni creaturæ; Vnde illa assertio seu propositio est hæreti-
 cæ, quæ contrariatur ueritati catholicæ iuxta suum gradum, quia secundū
 Aristotelem quot modis dicitur unū oppositorum tot modis dicitur &
 reliquum, ideo opere precium est, ut in sequenti quæstione pertractemus
 gradus, seu genera ueritatum catholicarum, ut eis cognitis. cognoscantur
 earum opposita, cum contrariorum eadem sit disciplina. l. Pomponius.
 §. Sed & is. ff. de procu. l. j. in prin. ff. de hiis qui sunt sui uel alie. iuris. cum
 5 ibi traditis. Et sicut ueritates catholicæ (ut supra tet igitur) absq; oī approba-
 tione ecclesiæ ex natura rei sunt immutabiles & immutabiliter ueræ, ita
 6 sunt immutabiliter catholicæ reputandæ. Similiter, sicut hæreses absq;
 omni reprobatione & damnatione sunt falsæ, ita absq; reprobatione sunt
 hæreses reputandæ ut dicit Gabriel: in 3. sententiarum. di. 25. q. unica. uer-
 7 tertio dubitatur. Alibi t̄t̄ idem inquit in 4. dist. xiiij. q. ij. ar. j. diffiniens ue-
 ritatem catholicam, quæ ueritas catholica est ueritas reuelata, a, Deo in se
 uel in suo antecedente pertinens ad religionem. Dicitur reuelata, a, Deo,
 quia ueritas humano ingenio acquisita, puta per demonstrationem uel
 per experienciã, ut talis, non dicitur ueritas catholica, quia omnis ueritas
 catholica est articulus fidei, fides autem non innititur euidentiæ naturali
 Sed diuinæ reuelationi, Dicitur in se, propter ueritates sacri canonis bi-
 bliæ, quæ omnes immediate siue secundum se scriptoribus eius sunt reue-
 lata, ipsi enim fuerunt calamus scribæ. i. Spiritus Sancti uelociter scribē-
 tis, ut scribitur in multis decretis conditis per August. 9. dist. Dicitur
 uel in suo antecedente, propter ueritatem, quæ ex contentis In biblia
 potest in consequentiam necessario inferri seu deduci. Ut est illa,
 Deus est uerus homo ex anima rationali & carne subsistens, quæ sub
 hac forma uerborum non habetur in scriptura. Sed ex ea potest
 deduci in consequentiam necessariam. Dicitur, ad religionem perti-
 nens, propter ueritates religionem siue pietatem non respicientes,
 quæ non dicuntur ueritates Catholicæ, quàmuis fuerint a, Deo reue-
 lata,

latæ, pertinet autem ad religionem quicquid ad pietatem id est Dei cultum, aut ad finem beatitudinis consequendæ ordinatur. Ex illo sequitur, quod multæ ueritates quæ in Scriptura Canonica non habentur, nec ex eis solis deduci possunt in consequentiam necessariam sunt catholicæ. Primo patet de his quæ ab apostolis ad nos per succedentium reuelationem, uel scripturas fidelium fide dignas peruenerunt, & tamen in scriptura canonica non continentur. hæc Apostolis per Spiritum Sanctum reuelata (a quo docti sunt omnem ueritatem) non dubitatur. Secundum patet de his quæ ex præmissis coassumpto aliquo uero necessario euidente uel certò deduci possunt. Tertio patet de his ueritatibus quæ aliis fidelibus a Deo reuelatæ esse sufficienter ostenduntur. Quarto patet de his quæ ab Ecclesia uniuersali ut credenda accepta sunt, supponit enim eam in fide errare non posse, cuius fidem deficere non posse, Oratio Christi pro fide Petri manifestat, Luc. xxij. & eius promissa assistentia usque in finem seculi. Mattha. i. vj. certam reddiderunt. Quinto & ultimo patet de ueritatibus a generalibus conciliis & Romanis Pontificibus rite determinatis, hæc. n. omnia uel reuelata sunt, uel ex solis reuelatis sunt deducta, uel ex reuelatis, & illis ueritatibus coassumptis, neque aliud determinat rite Concilium, uel Romanus Pontifex ut est proxime dictum. Et hæc quinque ueritates catholicæ latius explicantur in gradibus seu generibus catholicarum ueritatum, quæ statim subiiciuntur pro præmissorum dilucida declaratione. Ex quibus resolutoria patet definitio assertionis catholicæ. hoc est, assertio catholica est ueritas ex lumine diuinæ reuelationis immediate uel mediate habita, explicite, & in propria uerborum forma, uel implicite bona & necessaria consequentia deducta, declarando singula uerba ut dixi. Vel aliter potest dici secundum aliquos. Assertio catholica est illa cui quilibet adultus tenetur explicite uel implicite firmiter adhærere per solam fidem & non per experientiam aut rationem demonstratiuam, quamuis de facto habeat aliqua motiua. Et ideo dicitur catholica. i. uniuersalis, ut dicitur gl. in rub. C. de Sum. Tri. & Arch. in c. fundamenta. in prin. de elect. li. 6. quia ubique predicanda est, & omnibus gentibus credenda proponitur, Unde Christus Marci. ult. Euntes docete omnes gentes. Et quia nunquam in ea subsit subest aut suberit aliquod falsum, prout scribit Boetius in principi. lib. de Trinitate.

S V M M A R I V M.

1. Catholicarum ueritatum gradus quot sunt.
2. Furi par est occultator alienæ laudis.
3. Scriptura sacra nullam recipit dubitationem ueritatis.
4. Hæretica assertio est, quæ contradicit ueritati catholicæ in propria uerborum forma.

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 5 *Hæretica assertio est, quæ contradicit sacre scripturæ ex deductis in necessariam consequentiam.*
- 6 *Hæretica assertio est quæ cōtradicit his quæ nobis ab Apostolis traduntur.*
- 7 *Concilium generale in his quæ fidei sunt errare non potest.*
- 8 *Multa leguntur in Ecclesiis, quæ nō credere non sunt de necessitate salutis.*
- 9 *Hæretica assertio est nō credere determinatis ab ecclesia in his quæ sunt fidei.*
- 10 *Concilium potest errare in his quæ non sunt fidei.*
- 11 *Doctōr unus potest conuicere communem opinionem.*
- 12 *Veritas catholica est credere determinatis a sede Apostolica in his quæ fidei sunt.*
- 13 *Veritas catholica est credere his quæ sancti doctores scripserunt contra hereticos.*
- 14 *Doctores approbati ab ecclesia qui sunt.*
- 15 *Probabile quid sit.*
- 16 *Assertio sapiens catholicam ueritatem quæ sit.*
- 17 *Assertio hæresim sapiens quæ sit.*
- 18 *Quot sunt gradus siue genera catholicarum ueritatum.*

QVINTA QVAESTIO.

- 1 **Q**VINTO Quæro. quot sunt gradus seu genera siue modi cognoscendi ueritates catholicas? Et consequenter hæreses eis aduersantes? Respondeo plures esse, in quorum progressu sequuntur uestigia uenerabilis inceptoris Occhā, Iō. de Geracellarij parisiensis, & Card. Sancti Sixti, & aliquorum aliorum, nec erubescā Authores nominare, a quibus didici & discam, Cum ꝑ occultatōri alienæ laudis furi par sit ut est arg. in l. hæreditatum. §. si. ff. ad legem falci. quam ad hoc allegat Bal. in præludijs feudo. col. si. idem Bal. in rub. de eo qui est in posse. cau. rei seruæ. quæ uiua uoce audiui allegatū a do. Iasso. Maino. in academia Ticinensi, dū legeret. l. 3. §. si re. ff. de acq. pos.
PRIMUM ergo gradus seu genus catholicarum ueritatum est eorum quæ in canone sacre scripturæ, ueteris aut noui testamēti, in propria uerborum forma continentur, ut est ista, in principio creauit Deus cælum & terram. Item uerbum caro factum est, Quod autem hmoi ueritates in sacra scriptura contentæ catholicæ sint, manifestum est, cum de ueritate sacre scripturæ nullo modo dubitandum sit, Vnde dicit August. & scribitur in c. quis nesciat. 9. dist. quis nesciat sacram scripturam canonicā tā ueteris, quā noui testī certis terminis suis cōtineri: eaq; posterioribus oīm Epōrū literis ita ꝑponi, ut de illa omnino dubitari vel disceptari nō possit, vrū uerū, vel vtrū rectū sit quicquid in ea scriptū sit, vel constiterit esse.
- 2
- 3

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ommissa, q̄ ēt Apostoli uel suppleuisse uerbo uel facto exposuisse legunt̄. Ut est, q̄ usus signi crucis sit in Ecclesia Et quòd fideles tali signo debeant insigniri. tanta enim est authoritas Ecclesiae, q̄ dicebat Augusti. in Epistola fundamenti, Euangelio non crederem, nisi me authoritas Ecclesiae compelleret. quanquàm uicissim dici posset, Ecclesiae non crederē si non authoritas sacrae scripturae impelleret. Et ita diuersis respectibus utraque mutuo se confirmat, ut inquit Gerson. Vnde † esset tertia species hærēsū, quæ contrairent ueritatibus catholicis huius tertij gradus catholicarum ueritatum. uidelicet quas Apostolorum traditione siue reuelatione uniuersalis Ecclesia credit & obseruat. Et in hoc genere hæreticā esset assertio, quòd usus signi crucis non debeat esse in Ecclesia, unde tales ueritates, & quæ ex eis consequentia necessaria impermutabiliter possunt inferri, inter catholicas ueritates ueniunt computandæ. Et earum contrariæ assertions hæreticæ censendæ.

7 **Q. V A R T V S** gradus catholicarū ueritatū est eorū quæ ab Ecclesia uniuersali in concilijs plenarijs tanquàm ad fidem Christianæ religionis pertinentia diffinita sunt, licet expresse in canone sacrae scripturae non inueniantur. Et † ratio huius manifesta est, quia concilia plenaria uniuersalis Ecclesiae in his quæ fidei sunt, errare non possunt ut bene scribit dictus Card. de potestate Ecclesiae lib. iij. capitulo. lvij. traditur in c. significasti, de electio. quia quod fit à concilio uidetur factum reuelatione diuina. c. frustra. viij. disti. & optimus. tex. in c. si ille. l. disti. ibi, quicquid contra illorum diffinitionem (in quibus Spiritum Sanctū credimus locutum) dictū fuerit, recipere non solūm temerarium Sed etiam periculosum esse non dubitatur. Hinc beatus Grego. in c. sicut. disti. xv. ait, sicut sancti Euangelij quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere & uenerari me fateor. Et in lib. de catho. ueri. inquit. sicut Deus uerus est, ita ea, quæ apostolica ecclesia de Deo docuit, uera sunt. Vnde merito dicitur prouerbiorum primo. ne dimittas legem matris tuæ id est ecclesiae, prout est hæc ueritas, q̄ Spiritus Sanctus procedit æternaliter à Patre & Filio. ut est decisum in concilio lugdunen. & habetur in c. j. de summa Trini. lib. vj. Et sic de alijs.

8 Et † notat̄ dictū est, tanquàm ad fidem Christianæ religionis pertinentia diffinita sunt, quia ut dicunt Ioannes de Gerfo. & dictus Cardi. multa in Ecclesia traduntur. quæ tollerat Ecclesia publice legenda, quæ non sunt de necessitate salutis credenda. Sed dumtaxat illa quæ sub diffinitione iudiciali tradit esse credēda, uel opposita reprobando concurrente uniuersali totius Ecclesiae consensu implicite uel explicite. Et prædicta dicuntur propter multa quæ in Ecclesia legi permittuntur, & tollerantur, quæ omnia credere non est de necessitate salutis; nec inter catholicas ueritates sunt

tes sunt reputadæ, licet multæ earum pie à fidelibus credantur. sicut sunt multa contenta in legendis siue hystorijs sanctorum, & Vitis patrum, quæ cum manifeste non cognoscantur falsa esse, Sed potius habere aliquam probabilitatis apparentiam, possunt credi, pro eo quod ad commouendos pios actus fidelium ad deuotionem proficiunt, secure leguntur, & pie creduntur, dum tamen animus assertionem pertinaci illis non adhæreat.

- 9 ¶ Unde quarta species heresis est quæ ueritatibus huius quarti gradus catholicarum ueritatum diceret, uidelicet diffinitis & determinatis iudicio uniuersalis Ecclesiæ in concilijs uniuersalibus, ut si diceretur, Spiritum Sanctum non procedere à Patre & Filio ut est decisum ut dixi. & habetur in c. de Spiritu Sancto. de consecra. disti. ultima. Et notanter dico in hoc gradu, de diffinitis à concilio generali circa ea quæ sunt fidei, quia in his (ut dixi) errare non potest Ecclesia uniuersalis siue concilium generale, nec etiam in moribus, ut late per Petrum exime. in tracta. de clauibus Ecclesiæ capi. cxli. Sed in alijs quæ fidem non concernunt, concilium generale forsam errare potest, prout dicitur errasse super matrimonio contrahendo inter Raptorem, & raptam. Et dictum Hieronymi melius sentientis postea fuit prælatum statuto conciliari. ut probatur in c. tria. iuncto. c. placuit. xxxvj. q. ij. & in c. de libellis. in glo. illorum. xx. disti. Abbas in c. significasti. de electio. colu. ij. facit glo. in c. j. de reliquijs & uene. Sancto. lib. vj. scribit Car. Alex. in c. Anastasius. in fi. xix. disti. Car. de Turrecrema. in c. secundum Ecclesiæ. eadem disti. Et pro hoc facit tex. in l. j. §. sed neque. C. de uet. iure. enu. quod sæpe numero Deus aperit ingenium alicui in aliqua re, ita quod non aperit multis alijs doctoribus & grauioribus. per quem tex. dicunt scribentes in c. capellanus. de ferijs. quod unus doctor posset conuincere communem opinionem. melioribus rationibus, & subtilioribus motiuis, Et ideo dicebat Ioan. Andre. in c. j. de consti. quod communis opinio potest esse erronea, ut ibi late tradunt moderniores. propterea dicit tex. in d. §. sed neque. sed neque ex multitudine authorum, quod melius & æquius est iudicatum, cum possit unius forsam, & deterioris sententia, multos & maiores in aliqua parte superare.

12. QUINTVS gradus catholicarum ueritatum, est eorum quæ in materia fidei Apostolicæ sedis iudicio diffinita sunt, quæ licet in canone sacre scripturæ non reperiantur, inter catholicas tamen ueritates computantur. Cuius ratio est, quia Apostolicæ sedis iudicium. in his, quæ fidei sunt, errare non potest, pro quo facit Luc. xxij. ego orauit pro te Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando confirma fratres tuos. ut scribit Car. in d. tract. lib. ij. cap. cix. quod aperte dicto Augustini confirmatur in c. in canonicis. xix. disti. ubi inter canonicas scripturas computandas ponit Epistolas quas

las quas ab Apostolica sede habere meruit, & alij meruerunt accipere. Et habetur in c. omnes. eadem. disti. ubi sic dicitur. omnes Apostolicæ sedis sanctiones sic accipiendæ sunt, tãquàm ipsius diuina uoce firmatæ. Et melius in d. c. frustra. & d. c. Ille. & diuus Hieronymus hoc confirmat in cap. hæc est fides. xxiiij. q. j. inquit. Si hæc nostra confessio Apostolatus tui iudicio approbetur, quicumq; me calumniari uoluerit, te imperitum & maliuolum, uel non esse catholicum, sed hæreticum comprobabit, ubi Cardinalibus circa fidem, error subesse non potest. facit. c. arecta. cum sequenti. & d. c. hæc est fides. ea cau. & q. Hinc est quinta species hæresum, earum falsarum assertionum quæ ueritatibus huius quinti gradus ueritatum Catholicarum contrariantur hoc est determinatis & diffinitis Apostolicæ sedis iudicio.

13. SEXTVS † gradus ueritatum Catholicarum esse uidetur secundum dictum Cardi. earum quæ de tenenda fide, & confutatione hæreticorum a doctoribus ab uni uersali Ecclesia approbatis assertiue traditæ sunt, licet in Canone Sacræ scripturæ expresse non contineantur, quod patet, quoniam cum Ecclesia uniuersalis quæ regitur Spiritu Sancto doctores aliquos approbauerit, eorum doctrinam recipiens, necesse est ut talium doctrina assertiue posita, & nunq̃ alias retractata uera sit, & ab omnibus fidelibus firma credulitate tenenda in ea parte in qua ab uniuersali Ecclesia est recepta, alias uniuersalis Ecclesia uideretur errasse approbando & acceptando eorum doctrinam tanquàm ueram quæ tamen uera non esset.

14. Qui autem sint hij doctores quorum doctrina approbata est, colligitur ex tex. in c. gloriosus Deus. de reliquijs & Vene. Sanctorum. libr. vj. ubi referuntur Gregorius, Augustinus, Ambrosius, & Hieronymus. quorum doctorum (ut ibi dicitur) perlucida & salutaria documeta Ecclesiam illustrarunt, idem habetur in c. Sancta Romana Ecclesia. xv. disti. & dixit. S. Tho. contra gentiles. lib. iij. c. xxiiij. q̃ in determinatione quinti concilij habetur, sequimur per omnia sanctos patres & doctores Ecclesiæ: Athanasium, Gregorium Theologum, Gregorium Nicenum, Ambrosium, Augustinum, Teophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem primum, & suscipimus omnia quæ de recta fide & damnatione hæreticorum exposuerunt, ut ibi per eum.

SEPTIMVS gradus catholicarum ueritatum est earum quæ ex quarto, quinto, & sexto gradu catholicarum ueritatum consequentia necessaria, & formali inferri p̃nt. necessaria & formali consequentia dico, quia si aliquid solū probabili cõsequentiã inferretur nõ diceret̃ pprie ueritas catho-
lica sed pbabilis: Dixit aut Aristot. illud est pbabile qd̃ oibus, & maxi-

me sapientibus verum apparet, non autem illud quod indoctis videtur esse verum. dixit probabile, cum stultorum infinitus sit numerus. Ecclesi. primo. Vnde illa assertio esset hæretica quæ veritatibus catholicis septimi gradus catholicarum veritatum contradicit, quæ ex quarto, quinto, & sexto gradu catholicarum veritatum necessaria & formali consequentia inferuntur, & de his habes exempla supra in iij. q.

16 ¶ OCTAVVS † & vlti. gradus veritatū est, qui quis nō sit, proprie loquēdo, veritas catholica, est nihilominus catholicā veritatē sapiens, p̄ quāto veritatibus Catholicis est propinquus. vnde veritas sapiēs catholicam veritatem est illa, quæ adiuncta sibi aliqua veritate ad fidem non p̄tinentē, quæ tamen rationabiliter negari non potest, sequitur veritas catholica. Exempli gratia, quia nūc in Apostolica sede sedet Ioannesmaria de Monte, de generosa & nobilissima familia, ista propositio Ioannesmaria de Monte est Papa, est propositio sapiens veritatem catholicam, patet, quoniam adiuncta sibi illa veritate, quæ negari non potest, quod fuerit rite & canonice electus, vt puta a toto dominorum Cardinalium collegio, vel a duobus partibus, efficitur veritas catholica, dicendo, Dominus Ioannesmaria de Monte rite, & canonice electus, & in Papam ab vniuersali Ecclesia susceptus, est verus Papa ex determinatione vniuersalis Ecclesiæ. ca. in nomine domini. xxij. distn. c. de euitanda. de electio. c. vbi periculum, eod. titu. lib. vj. & in concilio Constantiensi cautum est, quod Papa canonice electus qui pro tempore fuerit, eius nomine proprio expresso sit successor beati Petri, habens auctoritatem supremā in Ecclesia Dei.

17 Et † dicta assertio negative concepta, quod non est verus Papa, est assertio hæresim. sapiens, vt dixit Ioan. de Gerso. in d. tracta. in prima parte, vnde distinguuntur quædam species falsæ assertionis, vel assertionum, quæ si absolute hæreticæ non sunt, sunt tamen hæresi propinquæ, qualis est quæ asserit dogma peruersum, ex quo cum notorio vero, quod negari nō potest, sequitur hæresis proprie dicta, vt infra dicam, vbi tractabo species falsarum assertionum & damnabilium. Et † sic ex prædictis facile erit cognoscere veritates omnes habere suos gradus, & non esse eiusdem naturæ, Sed diuersorum generum & graduum, quædam enim sunt catholicæ, quædam catholicam veritatem sapientes, quædam probabiles tātum, quædam pie credibiles, & quædam impertinentes, vt inferius dicam. Et e contrario cognoscentur species hæresim in quo gradu ponantur, singula suis contrarijs referēdo. Ex quibus patet quod omnis error, qui contradicit apertè prædictis veritatibus catholicis vel alteri carum directe, vel in bona & necessaria consequentiā, est hæresis damnata, explicitè, & quàm cito constaret aliquem tali errori pertinaciter adhærere, esset hæreticus.

ARNAL ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

reticus reputandus, Et contra talem ut contra hæreticum posset Episcopus uel Inquisitor procedere, iuxta. c. ad abolendam. in princip. de hære.

S. V. M. M. A. R. I. V. M.

- 1 Assertio hæretica quæ sit.
- 2 Assertio hæresim sapiens.
- 3 Baptisma mundat a peccato.
- 4 Bibliam esse falsam est assertio hæretica.
- 5 Assertio, seu propositio impertinens quæ sit.
- 6 Ioseph sponsus Virginis Mariæ an erat uiuus tempore passionis Christi.
- 7 Assertio temeraria quæ sit.
- 8 Assertio erronea quæ sit, & est differentia inter erroneam & hæreticam assertionem.
- 9 Assertio iniuriosa seu contumeliosa quæ sit.
- 10 Assertio scandalosa, seu piarum aurium offensiuæ quæ sit.
- 11 Assertio scismatica quæ sit.
- 12 Assertio impia quæ sit.
- 13 Assertio blasphema.
- 14 Blasphemi qui sint late habes.
- 15 Sensus literalis sacræ scripturæ quis sit.
- 16 Blasphemum & hæreticum quid sit.
- 17 Blasphema propositio quæ sit.
- 18 Blasphemare quid sit.
- 19 Iuramenta scelerata faciens blasphemare dicitur.
- 20 Blasphemus quando dicatur habere in consuetudine.
- 21 Hæresis est iurare per pudibunda Christi & eius genitricis intemerata.
- 22 Blasphemos circa ius canonicum mitius se habet quam ius ciuile.
- 23 Blasphemia propositiones.
- 24 Blasphemia est mixti fori & locus est prauentioni.
- 25 Blasphemia hæreticalis, & non hæreticalis.
- 26 Consuetudo blasphemandi non excusat blasphemos, quominus puniantur iuxta qualitatem blasphemie.
- 27 Propositiones aliquas absurdas & irrationabiles esse, iudici cognitioni relinquitur.

SEXTA QVAESTIO.

- 1 **Ex t o †** Quæro quot sunt species falsarum seu damnabilium assertionum. Respõdeo plures, ut ex illico dicendis apparebit. **P R I M O.** illa assertio est hæretica, quæ contrariatur vni, uel pluribus ex ueritatibus catholicis: supra dictis in propria uerborum forma in sacra scriptura, seu in alijs scripturis iã dictis cõtentis, uel cõtradicit ueritatibus catholicis, quæ ex quarto, quinto, & sexto gene

- re catholicarū ueritatū necessaria & formali cōsequētia inferūtur. ut probatur ex prædictis, nā assertio hæretica est dogma falsum ueritati catholice cōtrariū, quæ tot habet sub se species & gradus quot catholica ueritas cui opponitur, quia s̄m̄ philosoph. quot modis d̄r unū oppositorū tot modis d̄r & reliquū. Vnde cū ueritas uel assertio catholica septē habeat gradus totidē assertio hæretica habebit, & cū assertionibus catholicis addatur assertio catholicā ueritatē sapiens, ut dixi in 8. gradu, p̄ eandē rationē assertionibus hæreticalibus addēda est assertio hæresim sapiēs ut statim dicā.
2. SECVNDO † est assertio hæresim sapiens, q̄ s̄m̄ doctores asserit dogma peruersum, ex quo cū notorio uero quod negari nō pōt, Sequitur hæresis proprie dicta, ut puta, hæc p̄positio, oīs homo existens Romæ est in peccato mortali, pōt dici sapere hæresim, quia ex ea cum aliquo uero assumpto, uidelicet q̄ infans nouiter baptizatus est Romæ, Sequitur q̄ infans nouiter baptizatus Romæ sit in peccato mortali, qđ est hæreticum, Nam
3. † in baptismo omnis homo siue paruus siue magnus moritur p̄ctō, ut testatur Augusti. in Enchiridion. & habetur in c. A, paruulo. de consecr. di.
4. dū ait. A, paruulo recenter nato usque ad decrepitum senē sicut nullus prohibendus est à baptismo, ita nullus est qui non peccato moriatur, idē dicit in c. Regenerante. ea. disti. Item † dicere q̄ Biblia est falsa, est assertio hæretica, ut est probatū supra, In primo genere siue gradu catholicarum ueritatum, Et si adderet q̄ Biblia, quā habet Bernardus est falsa, nō esset hæreticalis. de. se, sed posset dici sapere hæresim, supponendo q̄ Bernardus non haberet Bibliam, nisi correctam, pro ut Gerson, & Cardi. scribunt, aliud exemplū habes supra in octauo gradu.
5. TERTIO † est propositio impertinens, quæ est, quando nihil nec directo, nec in consequentia euidenti, nec in cōsequentia probabili, neq; certa sequitur q̄ repugnet ueritatibus catholicis, quia, prout est dictum contrariorū eadē est disciplina, & sicut operatur propositū in proposito sic operatur oppositum in opposito. l. Iulianus. §. si uenditor. ff. de actio. em. & uē. Bar. in l. si. ff. de leg. 3. Et in † hac impertinenti p̄positione p̄t exemplificari in hac assertionē, q̄ Ioseph sp̄sus Vir. Mariæ fuit uel nō fuit mortuus t̄pe passiōis Ch̄ri, q̄a siue fuerit sup̄stes siue defūctus nihil p̄tinet ad fidē maximē q̄a it̄er catholicos tractatores ē discrepātia, uel saltē eē v̄r, nā Aug. ī sermōne. 81. īcipie. Quotiēs uobis, & Ambr. sup̄ Lucā. c. j. & ī c. qđ at. 27. q. 2. & Chryl. in c. si em̄. ea. cau. s̄tiūt q̄ nō erat mortuus. Albertus uero magnus. Io. 19. Petrus cōmestor. Io. 11. Car. in d. c. si enim. & Io. de Gerlo. in duobus locis. Fran. de Mairo. & Raulin. in suis sermonibus tenent contrarium, & sunt hinc inde cōflictus rationum, Et in his licet opinari, ut dicunt Innocen. & Bald. in cap. ne innitaris. de consti. Et licet hæc

hæc assertio vel similes impertinentes non sint damniabiles, non tamen fuit incōueniens eam inferere, vt de hac specie assertionis habeatur agnitio. Et licet hæc vltima positio rationabiliter videatur & facilior ad sustinendum; tamen (vt dicit Bonauentura in alia materia in primo sentent. distin. xv. quæst. iij.) non debemus auctoritatem sanctorum ad nostram trahere rationem, Sed magis econuerso rationem nostram auctoritatibus sanctorum subijcere, vbi non continent expressam absurditatem.

7 ¶ **Q V A R T O** ¶ est propositio, seu assertio temeraria, quando assertitur aliquid tanquam certum, quod nulla ratione, seu auctoritate efficaciter probari possit, Sicut est propositio asserens; quod mundus finietur infra centum annos; hæc autem licet possit esse vera, tamen hoc asserens tanquam certum, dicitur temerarius, quia de hoc non est auctoritas, nec ratio efficax habetur, quod probatur Hieronymi auctoritate, nolentis definire, An Virgo Maria assumpta fuerit cum corpore, an obierit relicto corpore, inquit in sermone de assumptione, Melius Deo totum committimus quam auctoritate nostra temere aliquid definire velimus, Nã temeritas est quando aliquid facimus propria uoluntate sine superioris auctoritate vt dicit Domi. in c. eum qui. §. in super. de præbe. lib. vj. Bart. in l. j. ff. ad Turpi. l. eum quem temere. ff. de iudi. & instit. de poena. temer. litiga. Specu. in titu. de præsumptio. in princip. Bald. in l. siue possidetis, colum. penul. C. de probatio. Et alibi dicitur, quod temeritas est motus proprius. Archidiano. in c. cupientes. §. cæterum, de electio. lib. vj. c. notum ij. q. j. c. nihil. vij. q. j. c. Hanc consuetudinem. x. q. j.

8 ¶ **Q V I N T O** ¶ est assertio, quæ dicitur erronea seu falsa; asserens id quod est falsum, Vnde Augustin. in lib. de academicis, inquit; error est falsi pro uero approbatio. l. error. C. de iuris & facti ign. l. si per errorem. ff. de iurisd. omni. iudi. l. Barbarius. ff. de officio præto. l. j. C. de erro. calcu. & l. errore. C. de testam. Et ille dicitur errare; qui æstimat se scire, quod nescit. c. quamuis xxxviij. distin. Et in hoc puto differre assertionem hæreticam ab erronea, quia hæretica est cuius falsitas sit notoria obuians ueritati catholice, ex dictis, vel pluribus. Et sic aliquis in his quæ sunt fidei cum adhæsiōe pertinaci illam falsam assertionem tenens, esset hæreticus, vt dixi supra in quæstione, erronea uero est quãdo discedit a via recta, quod potest esse in quibuscunque scientijs, scilicet, logica, philosophia, & in alijs similibus, vnde dicebat Augustin. Errare potero; Sed hæreticus non ero, Et sic omne hæreticum est erroneum, Sed non omne erroneum est hæreticum, ac etiam omne hæreticum est erroneum & temerarium, Sed non econtra, vt scribit Archiep. flore. in ij. parte summæ. titu. xij. c. v. in princip. Et quod dixi de adhæsiōe pertinaci, intellige quod perti-

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

incipi. Quia maximi. S. Tho. in 2. 2. q. 43. & scismaticus est qui ab Ecclesia diuisus est, & contra uniuersalem Ecclesiam tendit. c. non uos: 23. q. 5. & in titu. de schisma. in antiquis. & in 6.

12. **N O N O.** test propositio, quæ dicitur Impia. Ut si quis negaret esse orandum pro animabus existētibus in purgatorio, uel indulgentias Papæ pro illis concessas non prodesse, & huiusmodi, eademque esset hæretica, ut dicit Old. in consi. cclxxj. quæstio talis est. Arch. flo. in .1. parte. titu. j. arti. ultimo. & Fely. in tracta. de indulgen. col. 7. & idem est dicendum, si esset contra præcepta Dei, diceretur enim propositio impia. ut probatur in c. Imperator. uerfi. nam temporibus prophetarum. 9. distinct. ibi, pie fecere qui noluerunt obedire impiæ constitutioni. & dicit Pau. ad Thi. 3. pietas est. utilis ad omnia, habens promissionem uitæ quæ nunc est & futuræ. c. in principio. xlij. distin. in sola. n. pietate. Deo pares sumus. l. si Imperialis. C. de nuptijs. & inquit. S. August. non memini mala mente perijisse exercentem opera charitatis, & alibi, impossibile est pium ad malum finem deuenire, & omnium præciosissimum est pietas. §. nos igitur. in authen. de restitutio. colla. 9. facit. l. nam & si parentibus. ff. de inoffic. testa. c. non est sine culpa. de regu. iu. lib. 6.

13. **D E C I M O.** test propositio, quæ dicitur blasphema, a blasphemia, quæ proprie, & strictè loquendo, est irrogatio iniuriæ Deo factæ, cum illi attribuitur, quod non conuenit ei, quod est contra misericordiam, Aut cum ab eo remouetur, quod ei conuenit, quod est contra iustitiam, Aut cum creaturæ attribuitur, quod est proprium Dei, quod est contra maiestatem. & in his conuenit Ambrosius. & probatur Marci. 2. nam cum cum Christus dixisset paralytico, fili dimittuntur peccata tua,

14 scribæ dixerunt, hic blasphemat. Hæc tñ duo, affirmatio, uel negatio, nō diuersificant speciem blasphemix, de primo est tex. Matt. xv. Nā Christus interrogatus an esset filius Dei, respondit, tu dixisti, tunc princeps sacerdotum Scidit uestimenta sua, dicens, blasphemauit, ex eo quia Christus dixerat, se filium Dei, cum iudæi id sua excecata malitia non credebant.

Immo ipsi negantes Christum esse filium Dei sunt blasphemii. c. j. & c. cū sit. de Iudæi. itaq; attribuere creaturæ qd est Dei cum ipsi creaturæ nō conueniat, blasphemia est, quicquid. n. est Dei propriū alicui creaturæ tribuere est ipsum Deum dicere, ut declarat. S. Tho. in 2. 2. q. 13. arti. j. ad 3. Dicimus tñ, qd blasphemum est & hæreticum dicere qd sensus literalis sacre scripturæ sit aliquando falsus. c. uiolantes. xxv. q. j. & est sensus literalis ille uere, & proprie dictus quē, Spiritus Sanctus specialitè intendebat, & qui ex circūstantiis literæ scripturæ sacre trahi potest, & debet, sicut scriptores sacri fecerunt atq; docuerunt alioquin periret omnis soliditas p-

bationis a scriptura, secundum Io. de Gerson in j. parte. quia, ut dicit August. si solummodo potest ex sensu literali sacrae scripturae efficax argumentum summi, debile quidem illud esset si sensus literalis esset, uel esse posset falsus, uel in dubium uerti an falsus sit. nam ut dixit Aug. & ponitur in c. si ad scripturas. 9. dist. si ad scripturas sacras admissa fuerint uel officiosa mendacia, quid in eis remanebit authoritatis? quae tandem de scripturis illis sententia proferetur, cuius pondere contentiosae falsitatis obteretur improbitas, & sic omnis soliditas probationis a sacra scriptura periret. sic ergo, si in aliquo sensu literali esset falsitas, perspicuum est, quod falsitas nihil probat, & haereticus aduersarius respondens, poterit semper dicere ad antecedens sumptum de sensu literali scripturae, quod sensus literalis esset falsus, & ita nihil probaret, ut scribit Scotus in prologo sententiarum. q. 2. Insuper secundum eiusdem Ioan. de Gerson sententiam, falsum, blasphemum, & haereticum est, asserere quod de notis per experientiam ut euidens: bus per rationem naturalem, non sit fides proprie dicta, licet non sic sub eadem ratione experientiae, uel euidens: rationis naturalis fides habeatur, Sed alio respectu innitendo diuinae reuelationi, prout fides est ex auditu fidei, per uerba Christi. ad Roma. x. Patet, quoniam praecipua decalogi euidens: sunt in lumine naturali, & in principijs naturalibus fundantur. c. j. dist. j. ut ista, Deus est, similiter, quod Roma fuerit, uel Ierusalem fuerit, notum est per experientiam, haec nihilominus, prout nobis in sacra scriptura traduntur tanquam approbata per ecclesiam, sunt certa fide tenenda. quoniam credulitas omnium traditorum in sacra scriptura innititur huic principio solum credito & naturaliter euidens: quod tota sacra scriptura reuelata est, a Deo, & remanet euidens: totum sub hac credulitatis reuelatione, hoc autem non sic intelligendum est, quod credentes per fidem, per rationem intelligant quicquid credunt, quia si sic esset, euacuaretur meritum fidei, sicut dictum Gregorij, de quo meminit glo. in iubr. de summa Trini. fides non habet meritum, ubi humana ratio praebet experimentum. Intelligere autem dicuntur credentes, quia innitentes potentiae & summae ueritati in creatura, sciunt & supponunt certissime, uerum esse quicquid a dicta ueritate procedit, & quanquam per rationem naturalem, seu experientiam, modum ipsius ueritatis non comprehendant, non ideo minus credunt, quod suggerit fides, uera esse, uerum quia clarissime intelligunt, hoc attestari excellentiae, & Maiestati, ac immensitati ipsius primae ueritatis, ut nec in se, nec in suis principalibus effectibus comprehendendi possit ab angustia, & imbecillitate ipsius intellectus humani, de quo dicitur ij. metaphi. quod sicut se habet oculus noctuae ad radios solis, sic intellectus noster ad manifestissima naturae. haec scribit S. Thom. in tracta. de Sa-

cramento Euchari. c. j. col. j. prout optime declarat idem S. Tho. in ij. ij. q.
 17 ij. arti. x. Item ꝑ hęc propositio, quę dicitur blasphema, eadem potest ma-
 ledica nuncupari, quia prout blasphemia, & maledictio referuntur ad Deū
 uel ad sanctos Dei, omne maledictum de his est blasphemia. ut probatur
 in c. fi. de maledicis. iuncta rubrica. ut conueniat nigro. argu. l. Imperator.
 ff. de in diē adiectio. sed si hęc uerba referantur ad homines, maledicere
 est dicere aliquod malum de præterito, uel de præsentī, blasphemare au-
 tem est aliquod malum optare in futuro, & iste usus loquendi est apud
 nos, qui etiam est apud italos, ut dicit Bar. in l. item apud Labeonem. §. ait
 prætor. ff. de iniurijs. scribit Socy. in consi. cij. in præsentī consultatione.
 lib. pri. Ange. Aret. in tracta. maleficiorum. in uerbo. uerba contumelio-
 18 sa. Blasphemare ꝑ etiam esset, si quis diceret, maledictus sit Deus, & in de-
 spectum Dei, & similia uerba, nisi secūdu aliquos ex communi usu loquē-
 di caperētur hęc uerba, ut iniuriosa, uel contumeliosa, ut dicit Bald. in
 consi. 477. ille qui dicit. libr. 3. gloss. in c. qualis. xxv. dist. Bal. & Ange. in
 l. j. C. si quis princ. male. Ange. & Imo. in l. his uerbis. §. j. ff. de hærec. insti.
 Bal. in l. ignorantia. C. de crimi. Stellio. quorum opinio non est recepta,
 immo improbata tam apud Theol. quam apud Canon. & leg. ut apud om-
 nes tractantes materiam uidere licet, & Bal. in d. consi. tribuit etiam hanc
 excusationem ratione communis usus, existenti in patria infelici & sceler-
 rata. & de hoc inferius. Et si quis diceret, Deus non est Deus, non est du-
 bium ꝑ est princeps hæreticorum, quia scriptum est in symbolo Apo sto-
 lorum. Credo in Deum, & in psal. 13. Dixit insipiens in corde suo non
 19 est Deus. ut dixit Bald. in consi. 85. regula iuris est lib. j. Et ꝑ blasphemare
 dicuntur qui faciunt iuramenta scelerata, & de iure communi debent
 decapitari. in auten. ut non luxurientur homines contra naturā. coll. v. qñ
 hoc faciunt ex consuetudine, ut dicit Bald. post Petrum in l. ij. C. de re-
 bus credit. pro ut ibi Cy. & Saly. declarant. & Ange. Aret. scribit. in §. si quis
 postulante. insti. de actio. qui uero non habent hoc ex consuetudine, sed
 semel aut bis blasphemauerint, possunt aliter puniri, quàm pœna capi-
 tis, puta pœna fustigationis, aut carceris, seu aliter arbitrio iudicantis, ut
 dicunt doctores in d. l. ij. sequitur Ioan. de Ana. in d. cap. ij. de maledi. co-
 lum. 7. uel pœna pecuniaria, ut de eo inquit Ioan. de Imo. in clemen.
 nolentes. colum. 3. de hæreti. qui dicit uerba hæretica. quæ nullam ha-
 bent excusationem, & protulit ludendo, uel ex iracundia, seu ex fatua
 20 simplicitate. Et ꝑ licet ad inducendam consuetudinem duo, aut tres
 actus sufficiant, ut l. 3. C. de Episcop. audien. & scribitur in l. de
 quibus, ff. de legibus. tamen ad hoc ut blasphemans dicatur hoc
 habere in consuetudine, requiruntur plures reiterationes, quia
 hæc

- hæc in lubrico linguæ consistunt, & sic faciliter remittuntur, ut dicit Cy. quem Salycè. sequitur in d. l. ij. & Ioan. de Ana. in d. c. ij. colum. vij. Insuper
- 21 per species hæresis est, iurare per pudibunda Christi, si animo indurato iuraretur, non si per lasciviam, ut faciunt Perusini, ut scribit Bald. in l. ij. C. ad legem Iuliam maiestatis. nec veniæ locus est ubi Maiestas Diuina tam detestabiliter offenditur & uilipenditur, verba sunt Bald. in l. accusationem. colu. iij. C. qui accusare non possunt. & idem putarem ego dicendum contra illos sceleratos qui audent per pudibunda Virginis Mariæ, Deique genitricis iurare, ut dixit Ioan. de Ana. in d. c. ij. colu. viij. cum ipsa post Christum præ cæteris sanctis honoranda sit, ut probatur in d. ca. ij. cum dignior & excellentior fuerit Apostolis uniuersis ut dicit text. in
- 22 c. Noua. de pœni. & remi. Et quicquid statuerit ius civile contra blasphemus seu maledicos, ius tamen canonicum inius se habet, ut in d. c. ij. scribit Hostien. in summa de maledicis. §. blasphemates. sequitur ioan. de
- 23 Ana. in d. c. 2. colu. 8. Item blasphemata propositio est in qua infamatur euangelium. c. cum caput. xxxij. q. v. Item blasphematur Spiritum Sanctum qui sanctis canonibus derogat. c. uiolatores. xxv. q. j. Et si quis Hæbreus uel Paganus diceret de lege Christiana quod est lex seu fides canina, uel limilia verba, blasphemus est, & an debeat puniri à Iudice seculari, uel Ecclesiastico, consuluit Socy. in consi. 24. præsupponitur in facto. lib. iij. Fel. in c. auditis. de præscriptio. Alex. in consi. 15. uiso processu causæ. li. 3. & plura contra blasphemos scribit Cataldi. in suo tracta. sindicatus, uerli.
- 24 clij. incipien. Adde quia statuta. Et est mixti fori blasphemata quando non habet hæresim implicitam, & esset locus præuentioni, scribit Cald. in consi. ij. de Iudæ. & Abbas in c. j. de maledi. Petrus de Ancha. in consil.
- 25 186. Magnifice & Illustris Princeps. col. fi. Ex quibus colligitur quando dicatur blasphemata hæreticalis, uidelicet cum derogatur Omnipotentiæ Diuinæ, ut quia dicit, Deus non potest hoc facere. ut per Socy. in d. consi. cij. uel si derogaretur puritati Beatæ Mariæ Virginis, & huiusmodi, quia tales blasphemata aduersarentur ueritatibus catholicis contentis in symbolo fidei. & in pari causa est qui abnegaret Christum factis uel uerbis, c. extimant. c. non solum xj. q. 3. prout de Petro abnegante Christum scribit. S. Tho. quolib. 9. arti. 14. & talis abnegator Dei, & Virginis repellitur à testimonio. ut dicit Fracis. de Curte in suo tracta. de testibus. conclusione quinquagesima, & de his blasphemis loquitur titulus de here. blasphemus uero non hæreticalis est quando non obuiat ueritatibus catholicis, Sed malū Deo, aut Beatæ Virgini, seu Sanctis imprecatur, & de his loquitur titulus de maledicis, unde sequitur cognitio, quoniam punitio huius criminis spectat ad inquisitores hæreticæ prauitatis, & quoniam non. Nam si blasphemata hæreticum

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

hæresim explicite uel implicite, manifeste ad Inquisitores spectat. arg. c. accusatus. §. sane. de hæreti. alias ad diœcesanos seu iudices seculares. ut in d. titul. de maledicis, ut scribit Socy. in d. consi. cxiiiij. & sic patet quod tam a terrenis principibus, quã a prælati Ecclesiasticis contra hos blasphemos leges statutæ sunt. & dolendum est ut inquit Ioan. de Gerson. in 3. parte. q̄ propter negligẽtiam ipsorum, ad quos harum poenarum executio pertinet, dictæ leges nõ sortiuntur effectum, & plura alia circa hos blasphemos, & quando sunt censendi suspecti de crimine hæresis, leuiter, seu uehementer, uel uiolenter, dixi in d. c. accusatus in prin. Et ¶ consuetudo blasphemandi pessima, quæ in aliquibus ciuitatibus, seu locis, in crebuit, nõ excusat blasphemos, quominus puniantur, iuxta qualitatem blasphemix. ut concludit. Ioan. de Imo. in l. his uerbis. §. j. ff. de hære. inf. quia dicit Inno. in c. sane, de offi. ordi. q̄ consuetudo excusat a poena, in his quæ non sunt de se mala. sequitur, Bal in l. de quibus. colu. xx. ff. de legibus. unde consuetudo in his quæ damnabilia sunt, etiam si totus mundus illa uteretur, non excusat. cap. flagitia. xxxij. q. vij. c. obiiciuntur. xxxij. q. iij. glo. iu cap. sane. de tempo. ordi. & in cap. cum secundum leges. de hæretic. lib. 6. scribitur in c. denique iij. distinct. Iason. in l. ait prætor. §. iurari. colum. quinta. ff. de iureiuran. & hæc nota pro his quæ dicta sunt supra. nu. 18. Sunt ¶ & aliæ propositiones, quæ possunt dici absurdæ, & irrationabiles, & huiusmodi quas Iudex pro sua iuris prudentia, & ingenij perspicacitate poterit agnoscere. Sufficit mihi pro nunc tribuisse aliis inuestigandi causam. Est tamen circa præmissa aduertendum q̄ iste species assertionum, siue propositionum, de quibus habitus fuit sermo, non ita distinguntur, quin quandoq; simul multæ earum in unam propositionem possint concurrere, erit ergo una propositio quandoq; & temeraria, & erronea, iniuriosa, malesonans, piarum aurium offensua, impia, hæretica, blasphemata, absurda, & irrationabilis. ut de se patet.

S V M M A R I V M.

- 1 *Propositio ambigua an debeat intelligi secundum sensum dicentis an audientis, ad hoc ut catholica uel hæretica sit censenda.*
- 2 *Verba an debeant intelligi secundum communem sensum.*
- 3 *Verba ambigua an debeant intelligi contra proferentem.*
- 4 *Verba propositionis debent intelligi secundum intentionem dicentis.*
- 5 *Verba, si sunt ambigua, debet proferens intrerogari de intentione.*
- 6 *Hæreticus est qui dixit uerba hæretica, & credit esse uerum quod dixit.*
- 7 *Verba debent esse clare concludentia hæresim, non autem æquiuoca ad iudicandum.*

candum quem esse hæreticum.

- 8 *Oblivio quanto tempore causatur.*
- 9 *Oblivio præsumitur in occupato multis negotijs.*
- 10 *Contrarietas in dictis non excusat delictum.*
- 11 *Interpretatio uerborum in dubio fit ad excusandum de.*
- 12 *Operã dans rei illicitæ si aliquem occiderit non tenetur
habet animum occidendi.*
- 13 *Bar.theorica in l.respiciendum. §. delinquent. ff. de pænis. reprobatur.*
- 14 *Propositio hæretica dicta sine dolo si fuerit non punitur dicens.*
- 15 *Dubia debent in meliorem partem trahi.*
- 16 *Probationes debent esse clarissimæ, ubi agitur de uita hominis.*
- 17 *Delictum præsumitur in dubio apud forum conscientia, secus ad forum ex-
teriorem.*
- 18 *Vsurarius præsumitur in foro conscientia.*
- 19 *Propositio alio modo concipitur scribendo, alio modo disputando.*
- 20 *Propositionem ambiguam disputans non debet statim damnari.*
- 21 *Verba sacre scripturæ male intellecta sæpe traxerunt aliquos ad hære-
ses.*
- 22 *Proprietas uerborum in sacra scriptura non semper attendenda.*
- 23 *Iuramentum intelligitur secundum intentionem illius cui iuratur.*
- 24 *Verba quando sunt intelligenda secundum communem usum loquendi.*
- 25 *Verba quando sunt interpretanda contra proferentem.*
- 26 *Verba obscura debent intelligi in mitiorem partem.*

SEPTIMA QVAESTIO.

I **S**EPTIMO † Quæro an propositio ambigua ab aliquo asser-
ta sit intelligenda in sensu illam audientis an uero in sensu lo-
quentis ad hoc ut hæretica, uel catholica sit censenda, quia for-
san secundum sensum illam audientis est hæretica, Sed secun-
dum sensum loquentis est catholica. Et prima facie uidetur dicendum
quod uerba dictæ propositionis debent intelligi iuxta sensum au-
dientis prout sonant in auribus eius, arguendo de iuramento ad ser-
monem, quia Deus non facit differentiam inter loquelã & iuramentum.
ca. iuramenti. 2 2. q. 2. c. Et habetur. & c. quicumque suffragio. 1 2. q. 2. gl.
in c. j. de pactis. pcr Abbatem in ca. debitores, de iureiurando. facit quod
dicit in c. si pro debilitate. colu. 4. de offi. delega. Sed quando præstatur
iuramentum de aliquo faciendo, iuramentum intelligitur sicut ille intel-
ligit cui iuratur. c. quacunque. 2 2. q. 5. ergo idem est in sermone, & sic

in uerbis dictæ propositionis.

- 2 SECUNDO, † uerba debent intelligi secundum communem loquendi usum non secundam opinionem singulorum. ca. ex literis, il I. de sponsa. glo. in uerbo duas dietas, in c. nonnulli. in prin. de rescriptis. Barto. in l. Labeo, ff. de supellecti. legat. & in l. librorum. §. quod tamen Cassius. ff. de legat. iij. cum aliis ut tradunt Moderni in d. ca. nonnulli. & d. cap. ex literis.
- 3 TERTIO † si est ambiguitas, aut obscuritas in propositione, contra proferentem uidetur interpretanda, quia debuit apertius loqui. l. ueteribus. ff. de pactis. Sed in casu proposito uerius puto q̄ propositio obscura, seu ambigua, debeat intelligi secundum sensum proferentis, & quicquid sit in iudiciis, contractibus, legibus, pactis, beneficiis, priuilegiis, statutis, testamentis, & aliis ultimis uoluntatibus, matrimoniis, donationibus, emphiteoticis, & luellariis contractibus & similibus. Solum tangam, quando talis ambiguitas accidit in doctrina Scribentis aut docentis, aut in simplici assertionem alicuius propositionis, quia hæc est propria farrago nostri tractatus. Et dico, † q̄ in proposito casu recurrdū est ad intentionē loquentis, nam dicit iurisc. in l. in ambiguis. ff. de reg. iu. in ambiguis orationibus maxime sn̄a spectāda eius est q̄ eas protulisset. & ad hoc spectatur eius sententia, ut ipse se ipsum exponat; & si quidē exprimit sensum uerum quem permittit uis uerborum; nullatenus est reprobandus, nisi conuinci possit q̄ talis sensus uerus ab ipso datus aliis dictis eius esset contrarius, q̄ talibus uerbis generalibus uel ambiguis usus sit ad aliquem decipiendum uel errorem inducendum, tūc em̄ putandum esset q̄ talem sensum uerum contra conscientiam exprimeret uel supprimeret alium sensum falsum, & erroneum, ad aliquod incommodū, puta pœnam euitandam, seu ad aliquod commodum consequendum. hæc sunt uerba formalia Occham in suo dialogo. & dicit gloss. in c. intelligentia, de uerborum significa. q̄ non statim debemus intelligere ut uerba prima facie sonare uidentur, maxime ubi ambigua sunt. Sed debemus recurrere ad intentionem loquentis. c. fin. de præben. ideo text. dict. ca. intelligentia. dicit quod intelligentia uerborum ex causis est assumenda dicentis, uel dicendi, quia non sermoni res, Sed est rei sermo subiectus, non enim in foliis, sed in radice rationis, & in sensu Euangelium consistit cap. Marcion. 1. q. j. nam sententia uerbis præfertur, sicut anima corpori. ca. sedulo. xxxviij. distinct. c. humanæ aures. 22. q. v. Maxime hoc locum habet et quando uellet quis ex uerbis inducere hæresis suspicionem contra proferentem, quia tunc omnino intentio illius requirenda est. & de hoc est tex. in c. cum contumacia, de hære. libr. 6. quem ad

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

probatur in l. iubemus. uers. Sed ne aliquid. C. de testamen. facit quod inquit Bar. de iudice multum occupato, ut ignorantia in eo praesumatur, in l. quod iussit. in fi. ff. de re iudica. Barto. in l. si quis delegauerit. ff. de noua. Alex. in l. si res obligata. ff. de lega. j. & propter multitudinem agibilium contingit obliuio. arg. l. emptor. §. Lutus. ff. de pactis. c. olim. de re iudic.

10 Si igitur sensus datus à proferente illam propositionem ambiguam esset contrarius alijs dictis in sensu ab ipso dato, non esset audiendus. argu. eorum quæ dicit glo. in l. si Titius. ff. de condi. insti. facit tex. in l. scripturæ. C. de fide instr. c. sollicitudinem. de appella. Scribitur in l. j. C. de fur. tis. & ubi est contrarietas, ibi non cadit excusatio. ut dicit Bal. in d. l. scrip. turæ. in fi. uers. quærunt doctores. Nec etiam probetur, vsum fuisse il. lis verbis ambiguis ad introducendum errorem, cum in dubio debeat fie. ri interpretatio, ut excludatur delictum. l. merito. ff. pro sotio. Barto. in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de operi noui nunciatio. cum alijs. ut ibi scribit Alex. & Abbas in consi. lxxvij. videtur. colu. ij. lib. pri. & in consilio cxxij. tria sunt. in primo dubio. lib. ij. Lud. Ro. in consilio ccclij. quo ad primum. in fi. & verba consulentis quæ possunt trahi ad bonum, & ad ma. lum, in dubio, semper debent interpretari in bonam partem, ut consulēs non teneatur, ut notat Bal. in l. j. colu. iij. uers. & nota. C. de seruis fugi. & eodem modo actus qui de se est malus, sed fieri potuit ratione maioris, & minoris delicti, in dubio, pro minori delicto interpretari debet, ita ad exclusionem homicidij arguit Franciscus de Areti. in consi. lxxx. incipi. si. cut decet. & ad hoc inducit notata per glo. & Bal. in l. pe. C. de fideiussō. & tex. in c. significasti. ij. de homicidio. ubi clericus qui percussit clericū cum ligone pro recuperatione rerum ablatarum. quod ei non erat lici. tum, c. suscepimus. eo. titu. non tamen praesumitur hoc fecisse animo oc. cidendi, sed potius causa impediendi spoliationem Ecclesiæ. Ex quo tin fertur secundum Areti. quod licet, quis daret operam rei illicitæ, non ta. men tenetur pro homicidio secuto nisi præcise habuerit animum occidē. di, sequitur Decius in consi. xxxiiij. incipien. in effectu quæritur. sicut di. cimus de eo qui ordinauerat offendiculum quoddam ad capiendum illū qui intraret eius domum, non tenetur de homicidio, licet ingrediens me. diante tali offendiculo fuerit occisus, quia tale offendiculum erat paratū ad capiendum illum & non ad occidendum, & qui illum parauerat non videtur habuisse animum occidendi, & ideo de homicidio non tenetur. Sic concludit. Alex. in consi. cxl. incipiente. videtur in casu proposito. lib. ij. Et propter hoc doctrina Bar. in l. respiciendum. §. deliquunt. in fin. ff. de pœnis. non tenetur; dum ibi concludit, q̄ si volebam percutere Titium inimicum meum, & vulneraui & occidi Gaium amicum, & consanguineū meum,

meum, quòd sim de homicidio puniendus, & illa decisio Bartholi quando casus occurrit, ponit iudices malefactorum in magno periculo, quando eam volunt seruare, verius est ergo, quòd cum iste sit solum in culpa, non in dolo, propter solam culpam, non debet puniri corporaliter, prout dolosus homicida, Sed extra ordinem arbitrio iudicis, ita tenet Angelus, & melius in d. §. delinquent. & in l. si cum seruo. per. illum tex. ff. de iureiuran. Flori. in l. scientiam. §. sed etsi defendendi. ff. ad legem Aquil. & in iudicando, hæc opinio est tenenda, quia in dubijs opinionibus in delictis mitior est seruanda. l. interpretatione, & l. sanctio legum. ff. de pœnis, prout late prosequitur Iaso. in l. clam possidere. §. qui ad nudinas. ff. de acquiren. posse. & l. sororem. C. de his qui. vt indignis. & in l. j. colu. iij. ff. de legibus. & Decius in consi. viij. pro tenui facultate. lib. j. colu. j. Capola in cõsi. xxxvij. incipien. multa possent. Bal. in l. data opera. colu. iij. C. de ijs, qui accus. non pos. Car. Flo. ponit in simili casum notabilem in c. lator. de homicidio. de eo qui voluit percutere canem & occidit hominem, quòd non debeat puniri pœna capitis, sed pœna mitiori, scribit Signorolus de homo. in consil. xxvij. statuto ciuitatis Papiæ. & de marito percutiente vxorẽ calce, quæ ex tali percussione mortua fuit, quòd non debeat ad mortem condemnari consuluit idem Signo. in consi. l. incipien. Titius percussit calce

14 vxorem suam. Ita quòd si proferens illam propositionem ambiguam nõ fuit dolosus sed culposus in male concipiendo verba propositionis, culpa hæc, in hoc crimine hæresis, in quo dolus requiritur, non æquiparatur dolo. l. lege. Cornelia. ff. de sica. etiam si fuisset lata culpa. vt dicit Socy. in

15 cõsi. xvj. incipien. circa prædictam cõsultationẽ. colu. fi. lib. pri. Ad prædicta accedit quod sanctissime inquit Augustinus in lib. de concordia Evangelistarum. exponens illud Matth. nolite iudicare, & non iudicabimini, ubi dicit, in hoc loco nihil aliud præcipi existimo, nisi vt ea de quibus dubium est quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur, quod ergo dictum est de his quæ fiunt, ut dicit Augustin. nos dictum pariter intelligamus de his quæ dicuntur, & ita ad propositum nostrum, sententiã tantu doctoris applicantes, cõcludamus, quòd in hac propositione ambigua quæ potest catholicum, & hæreticum sensum habere temerarium videtur, in hæreticum nostram sententiam inclinare, maxime ad condemnationem. Et hæc, Summopere obseruanda sunt in foro exteriori, vbi agitur de delictis puniendis, secundum naturalem pœnam delicti, quo casu si sit res dubia, ob duplicem intellectũ propositionis, iudicis animus pro-

16 clius esse debet in mitiorem partem, ut est dictum. Quia ubi agitur de uita hominis probationes dubiæ non sufficiunt, Sed debent esse luce meridiana clariores. l. fi. C. de probatio. pro ut post longam disputationem concludit.

concludit Bal. in consi. cv. incipien. ad euidenciam præmittendum. lib. primo. & per d. l. si. idem dicit Phi. Corneus in consi. cxciij. circa præsentem consultationem. l. ij. colu. ij. cum alijs, vt scribit Decius in consi. cccxv. viso eleganti consilio. colu. j. & optime. S. Tho. in ij. ij. q. lx. arti. 4. ad tertium. inquit, q̄ in iudicio personarum definiendo debemus in melius interpretari. quem ibi sequitur Car. de Vio, præsertim in hoc crimine hæresis, in quo omnia genera pœnarum concurrunt, ubi simul quod quis criminaliter condemnatur, ciuilitè punitur. & eius posteritas infamatur. ut

17 dicit. Oldra. in consi. ccx. regularis habet traditio. colu. j. Si vero † ageretur solum de vtilitate animæ ad imponendam pœnitentiam melius esset præsumere delictum, quàm nō delictum in foro conscientiæ, ut concludit Petrus de Ancha. in consi. clxxviii. prima facie. quia in tali foro timenda est culpa ubi culpa non est. c. cōsiliū. de obserua. ieiuniorum. Fely. in c. dudum. colu. quinta. de præsumptio. facit quod inquit. Inno. in c. ad audientiam. de homicidio, q̄ in foro animæ debet quis in dubio se præsumere irregularem, quia in hoc foro durior sententia est securior. ca. iuuenis. de sponsa. hinc dicit Ioan. de Imo. in cle. j. colu. si. de hæreti. q̄ pro pœnitenti iniungenda in dubio præsumendum est pro hæresi, & sic. l. merito. ff. pro socio: & l. absentem. ff. de pœnis non habent locū in foro conscientiæ, sed in foro exteriori, & sic concludendum est, q̄ in foro exteriori nō est delictum præsumendum etiam si ageretur ad pœnitentiam imponendam. nam tunc pure agitur. ad pœnam. & ideo in dubio potius pro eo q̄ contra eum est iudicandum, secus in foro pœnitentiæ, vt dixi. sic scribit Abbas in c. ad audientiam. colu. j. de homicidio, quem ibi moderni sequuntur.

18 Et † potest colligi ex his, quæ dicit Petrus de Ancha. in d. consi. 179. vbi per plura consuluit, q̄ si testator fuerit confessus se fuisse vsurarium, & non dixit quando, intelligitur de præterito tempore, quia talis interpretatio est vtilior animæ propter maiorem satisfactionem, nec agitur de pœna corporali imponenda, pro quo facit gl. in c. consulti sumus. de regula. refert Fely. in c. auditis. colu. ante pe. de præsump. ubi plura ad propositū

19 scribit. Sed † circa præmissa arbitror. animaduertendum, q̄ alia est ratio eorum, quæ proponuntur. disputanda, alia eorum, quæ ad doctrinam in scriptis traduntur legenda; secundum Ioannem Picum Mirandulanum; cum enim quid disputandum proponitur, breuis & concisa & inexplicita proponitur propositio, in se, & verborum, & sensuum multiplices implicans difficultates, in ipso disputandi congressu dissoluendas. Alioquin si omnia explicarentur, disputationi locus non relinqueretur. quia quæstio est dubitabilis propositio. ut dicit Bald. in l. ancillæ furtiue. C. de furtis. l. quod Labeo. ff. de carbonia. edicto. Abbas in c. cum in iure peritus, de offi.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

hoc facit. d. c. Marcion. j. q. j. vnde concludendum videtur. q̄ in uerbis ambiguis, & multiplicibus non est recurrendum ad communem intelligentiam, Sed potius ad intentionem loquentium, itaque dicens, prædicans, seu scribens interrogandus est, vt ipse se exponat, & exprimat sensum, quem habuit in dictis suis, & talis est attendendus, dummodo vis, seu proprietas verborum non refragetur, vt tunc censendus sit vel catholicus, vel hæreticus, aut suspectus. iuxta ea quæ vigilantissimus iudex ex respondentis expositione poterit legitime perpendere, vt dixi supra.

23 Non obstat primo illa æquiparatio de iurō ad sermonem, quia non semper verum est, q̄ iuramentum intelligatur secundum intentionem illius cui iuratur, quia immo secundum intentionem iurantis intelligendum est. c. qui periurare. xxi. q. v. nisi quis dolo se iuraret, quia tunc Deus accipit iuramentum iuxta intentionem illius cui iuratur, sic loquitur d. c. quacunque in contrarium allegatum, hinc dicitur, fallit iurantem Iuratio facta per artem, vt dicit glo. in verbo, quatuor, in aucten. ius iura. quod præsta. ab his. colla. ij. Ioan. Andre. in c. inspiciamus. in mercurialibus. de reg. iuris. lib. vj. San. Thoma. in ij. ij. quæst. 89. artic. vij. ad quartum, & dolum alleganti incumbit probatio. l. quotiens. ff. de probatio. sic in proposito, si dolose fuit probata propositio ambigua, tunc iuxta sensum audientis intelligitur, secus si sine dolo, quomodo autem dolum præsumatur in eo, dixi supra in corpore huius quæstionis.

24 SECUNDO non obstat, quòd verba debent intelligi secundum communem usum loquendi, quia licet ita sit, debet tamen capi secundum intellectum recte sentientium, & non secundum intellectum insipientium, vel male sentientium, ut dicit Car. in dict. cap. ex literis. nam si proferuntur ab homine grossi ingenij, grosso modo debent intelligi, vt scribitur in l. mancipia. C. de seruis fugi. ita ex aduerso si à subtili doctore, subtiliter, non tamen debent deuiare à materia super qua fiunt. Immo secundum eam debent impropriari, vt saluetur mens loquentis, vt si vniuersitas constituat aliquem procuratorem impropriatur in actore. c. petitio. & ibi Abbas. de procura. Bar. in l. j. §. quibus. ff. quod cuiusque vniuersi. cum alijs, vt tradit Alex. in consi. 43. incipien. visis, colum. v. lib. iij. vnde non est Ita seruandus vsus loquendi, quin voluntas loquentis salua fiat, quæ est domina actuum humanorum. l. in conditionibus primum. ff. de condit. & demonstra. l. voluntas. C. de fideicommi. præsertim in hoc crimine, quod sola voluntate contrahitur cum adhæsione, quia delictum mentale est. c. cogitationis, ubi glo. de pœni. distin. j. Bald. in l. si quis non dicam rapere. colu. j. & pen. C. de Episco. & cleri. Ioan. de Ana. in c. si quis Episcopus. de hæreti. quando enim verba proferuntur à persona perita, debent intelligi
secundum

secundum rectam significationem. l. quod si nepotes. ff. de testa. tutela. & plura scribit Ludo, Roman. in consi. iij. Incipien. sententiam præfati consultoris.

- 25 TERTIO non obstat, quod proferens, seu asserens propositionem ambiguum, debuit apertius loqui, & sic, quod interpretatio debeat contra eum fieri, quia dico, quod aut agitur ad condemnandum, aut ad absoluendum. In primo casu interpretatio fit contra actorem. In secundo vero in fauorem rei, ut dicit Ange. in l. veteribus. ff. de pactis. ubi allegat in summa prædictarum. ff. de rebus dubijs. præsertim. si vero similia aliqua concurrant pro reo, quia forsam habet scripta catholica à se composita, & postea denunciatur dixisse propositionem ambiguum, quia hæc propositio præsumitur esse conformis suis scriptis, nec uerolimile est, quod quis velit videri hæreticus, cum catholicus sit, quin immo contrarium fieri videamus, cum omnis hæreticus sit hypocrita, ut dicit Augustinus, cum hæreses à cõmuniter accidentibus secrete committantur, ut dicit Petrus de Ancha. in c. in fidei fauorem. de hæreti. lib. vj. timore pœnarum quæ hæreticis infliguntur, ut in c. ad abolendam. in princip. & c. pen. de bæreti. Facit, quod quia in obscuris quod minimum est sequimur. c. in obscuris. de regu. iuris lib. vj. & quod est uerissimile. c. inspiciamus. eod. tit. & lib. & interpretatio ita debet fieri, ut non includatur delictum, ut inquit Bal. in l. præcibus. colu. vij. uerfi. & scias. C. de impube. & alijs substi. cum alijs, ut scribit Alex. in consi. 74. viso processu, tu. 3. lib. ij. & dicit Bart. in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de ope. no. nuncia. quod probatio non concludit, pro ut est in probatione temporis. l. cum actum. ff. de nego. gestis, & in re dubia benigniorẽ interpretationem sequi non minus iustus est, quam tutius. l. benignius. ff. de legibus. & l. cum in testamento. ff. de rebus dubijs, & hæc benignitas est in correctione subditorum seruanda est, dummodo non sit nimia. c. disciplina. dist. 45. l. Arianus. ff. de actio. & obliga. l. absentem. ff. de pœnis, unde probatio quæ non concludit non releuat actorem. c. in præsentia. de probatio. etiam si simus in materia fauorabili, ut dicit Alex. in consi. clj. Viso processu. colu. j. lib. v.
- 26

S V M M A R I V M.

- 1 Propositionem esse hæreticam, uel non hæreticam, an possit Episcopus uel Inquisitor determinare, quando est altercatio inter doctores.
- 2 Hæresis explicita aut implicita quæ sit.
- 3 Propositionem habentem implicitam hæresim non potest declarare illam hæreticam Episcopus, nec Inquisitor.

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 4 Papa uel concilium generale determinat propositionem esse hæreticam, & non alius.
- 5 Intellectus. c. ad abolendam. in pri. de hæreti.
- 6 Intellectus. c. quotiens. xxiiij. q. j.
- 7 Episcopus potest procedere contra tenentem propositionem habentem hæresim explicitam.
- 8 Decisio Rota. Incipiens, Accusatus de hæresi. quomodo intelligitur.
- 9 Testis idoneus quis sit.
- 10 Credulitas mala alicuius potest constare per testes.
- 11 Propositio dubia non est damnanda.
- 12 Factionem hæreticalem includit malam credulitatem.

OCTAVA. QVAESTIO

QUANTO quæro, quid si quis diceret aliquam propositionem assertiue, & pertinaciter, seu negaret se illam dixisse, & foret de hoc conuictus, de cuius propositionis ueritate altercantes aliqui doctores dicunt, illam esse hæreticam, aliqui uero catholicam seu indifferentem; An possit Episcopus, uel Inquisitor hæreticæ prauitatis Apostolica auctoritate deputatus decernere illam hæreticam, adeo quod tenens illam pertinaciter & assertiue possit ut hæreticus damnari, hæc quæstio apud me uidetur noua, pro cuius decisione præsuppono,

1 Quod in aliqua propositione potest esse hæresis explicita, aut implicita, hæresim explicitam appello, quando est damnata specialiter, ut sunt hæreses. Arrij, Nestorij, Euthicetis, Macedonij, & Dioscori, & similes. c. j. & c. sicut sunt. c. sancta. xv. dist. sic etiam damnatus est error Abbatis Ioa- chin. c. damasus. de summa Trini. & hæresis dicentium Christum non esse aliquid secundum quod homo. c. cum Christus. de hæreti. & etiam hæresis explicita dicitur, quando eius contraria est approbata in Simbolo fidei, uel in aliqua decretali, ut est hæc, Deus non est factor omnium uisibilium, quæ est hæresis damnata in simbolo fidei, ibi, factorem cæli, & terræ, uisibilium omnium & inuisibilium. Est autem hæresis implicita, quando uiri literati reputant aliquam assertionem contrariam alicui ueritati catholicæ contentæ in sacris scripturis, uel in aliqua doctrina uniuersalis Ecclesiæ. & talis fuit hæresis Græcorum, antequam per Ecclesiam explicite damnaretur, qui dicebāt Spiritum Sanctum non procedere à patre, & filio. sed a solo patre, quæ hæresis hodie expresse damnata est. c. j. de summa tri. lib. 6. c. de Spiritu Sancto, de consecrat. dist. ult. & multæ aliæ hæreses fuerunt implicitæ, quæ postea fuerunt damnatæ, & nunc sunt expli-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. 'QVAEST.'

- est iam explicita & determinata ab Ecclesia, uel quæ sequitur explicitè euidenter & clare ex oppositis sacræ scripturæ, quæ non in propria, & in eadem uerborum forma, ut dixi supra in singulis ueritatibus catholicis. ut tunc Episcopi, seu inquisitores tales assertores puniant, uel quando nullâ dubitatio est de hæresi, quia certa, & clara, & sic formaliter loquitur glo. in d. c. quotiens, & ibi Car. & dictus cancellarius in loco allegato conclusionè quarta, & quinta. Post † ergo definitionem summi Pontificis, aut concilij generalis, de aliqua assertionè catholica licet cuilibet Episcopo, seu Inquisitori hæreticæ prauitatis procedere contra tenetes contrarium, iuxta canonicas sanctiones, quinimo si quis conuinceretur per testes dixisse aiquam propositionem hæreticam, de cuius hæresi non dubitetur, & negaret se dixisse, & diceret se credere, quod sancta Romana Ecclesia credit & prædicat, ut hæreticus damnaretur, ut late scribunt domini de Rota in decisione. Dccclxxv. Incipien. Accusatus de hæresi.
- 8 Quæ † decisio loquitur quatuor concurrentibus, primum, quod ille accusatus, de quo ibi, dixerat hæreticalia, & sic talia quod nulla erat dubitatio, quod non essent hæretica illa uerba, quia forsitan habebant in se hæresim explicitam, uel talem de qua proxime dixi, ita quod non habebant duplicem sensum, catholicum, & hæreticum. Secundum est, quod per testes idoneos ille accusatus conuincebatur, uidelicet Maiores omni exceptione, contestes non singulares, de uerbis formalibus attestantes, non inimicos, & alia demum in illis concurrebant quæ de iure conuenire debent.
- 9 Et † hoc probat illud uerbum per idoneos testes, quia idoneus testis est qui aliqua exceptione non potest repelli. c. j. de testibus, alias non est idoneus. l. idonei & l. testis idoneus. ff. de testibus. Tertium, quod ille accusatus asseuerat se illa hæreticalia credere, & illa credenda aliis esse, nam quando testis deponit de uerbis hæreticalibus ab alio dictis dicit et deponere de illius accusati credulitate, nam hoc in uerbis necessarium est, quia aliquando talia uerba dicuntur referendo aliorum opiniones, ut disputando, aut lapsu lingue, aut alias, & sic oportet ut conuincatur de hæresi, quod de mente proferentis testes attestentur, ad hoc ut probent. Et potest constare, quia accusatus dixit se credere, & ab aliis credenda esse, facit gl. i. c. cogitationis. de pœ. di. j. & quæ dicit Bal. in d. l. si quis non dicam rapere. col. j. Quartum requiritur, quod illud factum. i. illa prolatio uerborum sit recens, de qua secundum communem cursum naturæ sit uerisimile quod accusatus non possit nec debeat obliuisci se dixisse illa uerba hæreticalia credidisse, aut dogmatizasse, cum memoria hominum labilis sit, & omnium recordari est potius diuinum quam humanum, ut dicit textus in l. ij. §. si quid. C. de ueteri iure enuclea. unde quia hæc non concurrerent in aliquo uerba hæreticalia asserente, non uide

tur illa decisio adaptanda. l. 4. §. totiens. ff. de dam. ir. f. eto, & ibi late Ale. tradit col. fi. l. quod constitutum. ff. de testa. col. 4. cū illis quæ tradit Decius in c. nullus. in fi. de elec. Et par responsio datur ad d. c. ad abolendam. in prin. & ad c. excommunicamus. de bære. & ad alia iura statuta cōtra negantes dixisse hæreticalia uerba, quæ loquūtur in uera, & formata hæresi, et cōcurrentibus his quæ supra dixi, de quorum singulis tradā alibi, quā ageretur de mō probandi aliquem dixisse propositiones hæreticas, & ad p̄dicta possent applicari quæ de quodam credente illa, quæ sunt contra faciā scripturam scribit Old. in consi. cclxxj. incip. qō talis est. Maxime † p̄dicta procederent, quā propositio esset ambigua, quia q̄ multipliciter intelligitur ueritas illius ignoratur, ut inquit Boetius, s̄m Bar. in l. in ambiguo. ff. de reb. dub. Moderni scribunt in l. nec quicquam. §. ubi decretum. ff. de offi. proconsu. & lega. & sic ignoramus in quo sensu intellexerit accusatus, catholico an hæretico. & in dubio p̄sumendus est catholicus ad uitandum delictum. l. merito. ff. pro socio, & dubia probatio nō iuuat actorem. c. in p̄sentia, de proba. Si uero essemus in facto hæretico, puta in transitu, uel reditu ad ritus Iudæorum, tunc sufficeret accusatum conuinci de illo facto, quamuis non de credulitate, siue de intentione, ad hoc ut hæreticus damnetur. ad hoc ego soleo allegare tex. in c. contra Christianos. de hære. li. 6. secus tamen in uerbis, ut dixi, quia plus est facto, quàm uerbo delinquere. c. dilecti filij. ubi Decius de appella. & l. Paulus. ff. rem ratam haberi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Dubia fidei quis potest determinare.*
- 2 *Ecclesia apostolica nunquam hæreticauit.*
- 3 *Papa determinat ea, quæ ad fidem spectant.*
- 4 *Papa edit symbolum, & generalem synodum conuocat.*
- 5 *Doctorem sanctorum authoritas p̄ualet authoritati ecclesie.*
- 6 *Petrus diffinit quæstionem de non obseruandis cerimonijs legis.*
- 7 *Petrus comparatur Moyse in determinandis causis.*
- 8 *Petrus primatum habuit ecclesie fidei & hodie Papa.*
- 9 *Hæresim damnatam ab ecclesia particulari tenens non est excommunicatus nec hæreticus.*
- 10 *Papa non facit ueritatem catholicam, nec hæresiu, sed declarat.*
- 11 *Papam posse errare in his quæ sunt fidei secundum Abba. & Ocham.*
- 12 *Papa ut singularis persona potest errare contra fidem.*
- 13 *Papa ut Papa in diffinitione iudiciali non potest errare contra fidem.*

ARNAL: ALBER: EPIS: PACT: QVAEST:

- 14 Concilium generale in fide non potest errare.
- 15 Consilium authoris editum in causa Reginae Anglicanae.
- 16 concilium generale quare conuocatur ad determinationem causarum fidei
si Papa hoc posset solus.
- 17 Concilia generalia congregari pro causis fidei utilissimum est, non autem ne-
cessarium.
- 18 Glo. Intellectus in c. Anastasius .xix dist.
19. Opinio plurimorum maximam habet authoritatem, & praesumptionem.
- 20 Concilij generalis congregatio ad Papam regulariter spectat.
21. Papa, & imperator debent semper habere in suo consilio homines doctos & sapientes.

NONA QVAESTIO.

- 1 **N**ono Quæro, ad quem spectat, authoritate iudiciali & suprema diffinire aliquam assertionem esse catholicam uel hæreticam, & sic dubia fidei terminare. Rñdeo, q̄ ad summum pontificem, eiusque sanctam sedem Apostolicam hæc determinatio & diffinitio spectat, cuius fides nunq̄ potest deficere, q̄a Petro Ap̄lo in ea præsentia dictum est, orauit pro te Petre ut non deficiat fides tua. Lucæ. 22. & in c. maiores, in prin. de baptismo. Hæc t̄ enim sancta & apostolica m̄r. omnium ecclesiarum Christi ecclesia, per Dei omnipotentis gratiam, a, & a traditione Apostolicæ traditionis nunq̄ errasse probatur, nec hæreticis prauitatibus deprauanda succubuit. c. a, recta 24. q. j. in his ergo, quæ fidei sunt errare non potest. & illum tex. ad hoc allegat Abbas. in c. a nobis. 2. col. j. de sen. excommu. facit. c. pudenda. 24. q. 1. glo. in c. j. de translatio. Episc. & in c. j. de reliquijs & uene. sanctorum. Decius in c. significasti. de electio. hinc dicit Ciprianus, qui cathedram Petri, super qua fundata est ecclesia, deserit, In ecclesia se esse non confidat. c. qui cathedram. xciiij. di. Dicit q̄; t̄. Tho. in 2. 2. q. xj. arti. ij. ad iij. q̄ hæc authoritas determinandi ea quæ sunt fidei principaliter residet in summo pontifice, & pro hoc allegat d. c. quotiens. xxiiij. q. j. ubi dicitur. quotiens ratio fidei uentilatur non nisi ad Petrum. i. sui nominis honorem & authoritatem habenti recurrentum, & dicit idem. S. Thom. in opusculo contra Græcos capitulo lxxvij. q̄ ad Papam pertinet quæ fidei sunt determinare, pro quo allegat Cirilium patriarcham Hierosolimitanum in libro thesaurorum. inquit, ut membra maneamus in capite nostro apostolico throno Romanorum pontificum, a quo nostrum est quærere, quid credere, & quid tenere debeamus, & etiam dicebat Maximus in epistola ad orientales directa coadunata, & fun-

DE A
& fundam
liam, se cond
maruerostra
dem & con
re quæstio
editio sym
congregare
est pp
licus prom
dicit, Ep
autho. Par
tem de
teniam
condam
dicitur h
postum cu
nostra co
re uoluer
cū copro
q̄ Papa qu
test error
officio p
6 credens
non de no
finitio
magis can
dicit, p
m̄r, quæ
sim nec
in qua
glo, omni
dicitur
7 Car
mas
m̄r
Dicit
sanctus
di document
da comment

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ius fuerit referant ad te, ut ipsi minora tantum iudicent. Sicut igitur oēs quæstiones emergentes a lege, & cultu Dei reseruabantur Moysi determinandæ, sic omnia quæ fidei sunt Christianæ reseruantur Romano pontifici definienda, & mandanda teneri, & obseruari. Vt probatur in d.c. maiores. Scribit Cardi. de Turre Crema. in d. tracta. de potestate Papæ. li. 2. capitulo 107. Et pro hoc est, quod cum Christus alijs discipulis imperasset ut laxarent retia in mare, soli Petro dixit, duc in altum. Lucæ xv. hoc est in profundum disputationum, ut glosauit Ambrosius in c. non turbatur. 24. q. 1. ad ipsum enim pontificem, tanquam primatum Ecclesiæ tenentem pertinet fidei causas lucida sententiâ terminare, ut in d.c. hæc est fides, & plura de his tradit Andre. Siculus in consi. 1. incipien. ex sacris excellentiæ. colum. 12. lib. pri. & Augustinus de Ancho. in tracta. de potestate Papæ. q. x. articu. ij. Et dicit Petrus de Palude in iij. q. iij. quod ad solum Papam pertinet determinare generaliter quid est hæreticum & quid catholicum.

9 Nec est ꝑ excommunicatus a iure, qui tenet illud, quod una Ecclesia particularis iudicat hæreticum, Sed qui firmiter adhæret ei quod ecclesia uniuersalis, uel Romana diffiniuit esse hæreticum, ad quam hoc pertinet, quia quamdiu homo adhæret fidei Ecclesiæ Romanæ, licet quæcunque alia Ecclesia teneat oppositum, nunquam est hæreticus. c. damnamus in fide. de summa Trinita. quia illa errare non potest in his quæ ad fidem pertinet, secus in alijs, ut scribit. S. Tho. in quoli. 8. q. 16. Sed omnis alia Ecclesia errare potest sicut tota Ecclesia Græcorum, vñ determinans contra tales articulos alicuius Ecclesiæ particularis non incurrit sententiâ iuris. & idem est dicendum de articulis damnatis parisijs ut contra illos tenens, non incurrat excommunicationem iuris, sicut incurrunt oēs hæretici ab Ecclesia Romana damnati. ut in d.c. ad abolendam. quod non obstat, in eo quod dicit illos hæreticos quos Episcopi iudicauerint, quia intelligitur de hæreticis tenentibus hæreses ab Ecclesia Romana damnatas, ut supra dixi, pro ut intelligit gl. in d.c. quotiens, & de quibus plura dicit August. de Ancho. in d. q. x. idem concludit Bonifacius de uitallinis in cle. ad nostrum. col. pe. de hæreticis, & aliud est condemnare errantem circa articulos fidei, quod Episcopus potest, ut in d.c. ad abolendam. aliud est determinare quid iuris est cum

10 de articulis fidei dubitatur. ut in d.c. maiores. per Collecta. Et ꝑ Papa declarando seu approbando aliquam ueritatem Catholicam, non eam de nouo catholicam, nec damnando errorem facit de nouo hæresim, Sed determinat de nouo illam ueritatem dudum antea fuisse catholicam, & errorem illum dudum antea fuisse hæresim. pro ut latius dixi supra in prima quæst. in fin. in rubr. de hæret. lib. 6. quæst. j. Nec mihi placet, quod Occham in dialogo suo. parte j. li. ij. c. xij. inquit, dum sentit summum Pon-

Pontificem posse errare in diffinitione eorum quæ sunt fidei, & cum eo videtur concordare Abbas in cap. significasti. de electio. ubi non solum tenet Papam posse errare in talium diffinitione, Sed etiam concilium generale, non autem uniuersalis Ecclesia errare posset, quæ est collectio omnium fidelium, ut ibi per eum. & in disputatione incipien. Episcopus & rector. nu. 21. Sed sicut a theoricis dicti Abbatis circa hoc est maxime cauendum, ut inquit. D. Thom. de uio car. in Apostillis ad S. Thom. in ij. ij. quæst. xj. articu. 2. Sic ab his quæ Occham dicit, nam magis sapuit de potestate summi Pontificis, ut dicit Archidia. Flo. in iij. parte suæ cron. titu. xxiiij. capitulo 8. §. 2. Quia ¶ quo ad personam Papæ est aduertendum, quia licet ipse in quantum est singularis persona, errare possit, & sic esse hæreticus, ut in c. si Papa. xl. distinct. sicut Papa Anastasius. ut in c. Anastasius. xix. distinct. & Simachus. c. incompetenter. §. cum Balaam. 2. q. 7. sic Marcellinus qui adorauit Idola. ut in ca. nunc autem. xxj. di. & legitur in Cronis de Siluestro Papa secundo qui fecerat Homagiū diabolo quem existens Papa consuluit. Vt scribit Anto. in ij. parte suæ Cronicæ, Titulo xvj. §. xvij. & sic de alijs, qui hac labe fuerunt polluti, quia homines sunt, & infirmitatibus subiacent, sicut & alij. Vt testatur Pau. ad Hæbreos 7. inquit, omnis Pontifex ex hominibus assumptus pro hominibus constituitur, In his quæ sunt a Deū, ut offerat Deo sacrificia pro peccatis, & qui condolere possit his qui ignorant & errant, quoniam & ipse circundatus est infirmitate. Tamen in ea diffinitione quam facit eorum quæ sunt fidei ita, a Deo gubernatur ut non possit iudicialiter errare. ut late scribit Car. in d. c. hæc est fides. & in hac sententia residet præfatus D. Cardi. de uio. in tractatu suo de authori. Papæ & conciliorum. capitulo 8. dū inquit, certum esse, quod Papa quia est una singularis persona, magis potest in fide errare errore personali, quàm totum residuum Ecclesiæ, quod non est propositū nostrū, quia de tali errore non est nostra quod. errore autem iudiciali in decernendis & determinandis his quæ fidei sunt est econuerso quod errare non possit, quia magis potest errare communitas Ecclesiæ sine auctoritate Papæ, quàm Papa. Et licet aliqui nixi fuerint hoc impugnare, efficaciter ipse defendit in apologia sua in ij. parte ca. xiiij. Quod ¶ autem concilium generale perfectum errare non possit in his quæ sunt fidei, scribit Cai. de Turre. Crema. in suo tracta. de potestate Ecclesi. lib. 3. cap. 58. & in ca. cum secundum. xix. distinct. & Iacobus Almein. in lib. de suprema potestate. capitulo. xvij. ubi efficacibus rationibus confutat ea quæ scribit Abbas Pano. in d. c. significasti. de electio. in iij. sententiarum. distin. xxiiij. q. j. circa finem. De ¶ cuius summi Pontificis potestate suprema aliqua scripsi in consi. quod nuper edidi super dubiis pluribus, & signanter super

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT: QVAEST:

illo q̄ cum alijs uentilatur Romæ coram summo Pōtifice Clemente Septimo inter Illustrissimum Henricum octauum Regē Angliæ, & Serenissimam D. Catherinam eius honestissimam coniugem præclarissimis uirtutibus ornatam, q̄ est an primus affinitatis gradus inter eosdem coniuges contractus ob Matrimonium olim initum ab eadem domina, cū Arturo fratre dicti Henrici sine liberis defuncto sit iure diuino prohibitus, ubi plurimis fundamentis firmam partem negatiuam, quam omni iure comprobauit, & esto q̄ aliqui id uellent calumniari, uel saltem ambiguū reputare fuit clarissimis rationibus iuribusque ostensum, ex causa canonica facti, quæ tunc aderat, potuisse Iulium Papam ij. circa obstaculum dictæ affinitatis dispensare, quæ dubia iubente Cæsare nostro sp̄ Augusto, ad me transmissa fuere, ut de ueritate responderem, quod incipit, Maximi ponderis est hæc causa. de qua arbitror excellentiores doctores totius orbis esse consulendos, ideo inter illorum consilia erit hoc meum sicut formica ante elephantem. qua cā feliciter decisa, in lucē cum aliis meis p̄dijt, postq̄ ab eodem Cæsari suis lacris literis Mandrili ad me datis acceptum approbatumq; fuisse cōstat. Sed contra prædicta v̄r facere gl. notabilis & forsan singularis in c. Anastasius xix. di. dicens q̄ ubi de fide agitur. Papa dēt requirere consilium Episcoporum, quod maxime suadetur quia si solus Papa posset determinare ea quæ sunt fidei, & eius sniæ staretur, ad quid illa solemnia quatuor fuerunt congregata. s. Nicenum, Constantinopolitanum, Ephæsinum, & Calcedonense, quæ Gregorius dicit se uenerari, sicut quatuor Euangelij libros, & fuerunt ad determinationem eorum quæ fuerunt fidei catholicæ congregata, de quibus in c. sicut. xv. di. nam frustra fit per plura q̄ potest fieri per pauciora & difficilius expediuntur negocia a pluribus, q̄ a paucioribus. inde uersus seignius expediunt commissa negocia plures, ut est tex. iuncta gl. in l. decreto. §. si. e. ti. & dicit Bal. in l. cuius. ff. de curatore furiosi. per illum tex. q̄ iurisdō dēt exerceri per primogenitum, & sic per unum, quia pluralitas ingerit difficultatem. ut in l. ij. §. nouissime. ff. de origine iuris. & est optimum argumentū in c. j. de hære. li. 6. Ad hæc dico, q̄ congregatio generalium conciliorum magnam utilitatem attulit in Ecclesia primitiua, in eo q̄ multas hæreses concilia hæc extirpauerunt. ut in c. canones. xv. di. quod patet etiam in illo concilio Apostolorum habito actuum xv. quia cum grandi maturitate aguntur quæ in talibus conciliis fiunt. c. quibus. xx. di. c. extra conscientiam. 64. di. & ideo in Ecclesia saluberrima dicuntur. ca. illa. x. j. dist. & hoc est quod scribitur Zacha. 8. circundabo domum meam. i. Ecclesiam. & ex his qui militant mihi. prælatis & principibus, qui uocati a Papa ad concilium uere circundāt domum suam. Hoc est Ecclesiam suis militi-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

si pantur cogitationes ubi non est consilium. & idem in c. 24. ibi salus ubi
 multa consilia. & in huiusmodi Concilijs uelut in quadrato lapide fidei
 Sanctæ structura confurgit, & cuiuslibet uitæ communisq; actionis nor-
 ma consistit, ut inquit tex. in c. sicut sancti. xv. dist. & in concilijs generali-
 bus maturius res conficitur, quia ibi quàm plures conuocantur ut omnes
 in unum conueniant. c. canones. §. concilij. xv. dist. & est magis integrum
 iudicium quod plurimorum sententijs confirmatur. c. extra conscientia.
 20 lxxiij. dist. Domi. in c. per hoc. §. uerum. de hære. lib. vj. Et þ horum cōcilio-
 rum generalium congregatio regulariter ad summum Pontificē spectat.
 c. j. in fi. & c. ij. xvij. dist. & quod non fuerit cōgregatum autoritate sum-
 mi pontificis non concilium dicendum est sed conuenticula uel concilia-
 bulum appellandum est, & ideo cassandum, & quicquid in eo actum erit ir-
 ritum habetur & uacuum, ut in c. multis. xvij. dist. & hoc regulare, qđ fal-
 lit in aliquibus casibus, in quibus congregatio non spectat ad summum
 pontificem, puta quando ipse impeteretur de hæresi, & in alijs, ut scribit
 Car. de Turre Crema. in suo tracta. de potestate ecclesi. li. iij. c. 8. & De-
 cius in consi. clj. Antequàm perscruteris. col. j. & ij. Car. Alex. in c. Sino-
 dum. 17. dist. & in c. si Papa. xl. dist. & quia non est præsentis speculationis
 ad scripta per eos me remitto, & ad ea quæ scribit Anto. de Rosellis in
 21 suo tracta. de concilijs. q. 4. Ad þ contraria alia patet solutio, quia licet se-
 gnius & difficilius expediantur negocia per plures, tamen prudentius agū-
 tur propter assistentiam uirorum sapientum, qui interuenire habent his
 concilijs, & propterea dicitur Papa habere omnia iura in scrinio pectoris
 sui ut in c. j. de consti. lib. vj. scribit Maria. Socy. in tracta. de uisita. colu.
 iij. ex quo ostenditur, qđ Papa & Imperator semper debent habere penes
 se uiros eminentis scientiæ, qui decisioni talium causarum intendant ut
 dicit Car. Alex. in d. c. multis. colu. j. quibus Ecclesia ad sui regimē perma-
 xime digno scitur indigere, ut dicit tex. in c. cum ex eo. de electio. præser-
 tim diuinarum humanarumque légum professoribus, quorum scientia
 mundus illuminatur, & ad obediendum Deo & eius Vicario, & ministris
 uita subiectorum informatur, ut dicit tex. in auth. habita. C. ne filius pro
 Patre.

S V M M A R I V M.

- 1 *Hæretica assertio seu catholica an sit, ad quem spectat diffinire, theologo,
 an iurista.*
- 2 *Iuristis uidetur spectare declaratio assertionis hæreticæ uel catholicæ.*
- 3 *Professori cuiuslibet in sua professione credendum est.*

Positio

- 4 Positio consequentis necessario praesupponit antecedens.
- 5 Hæreses multæ damnatæ in Decretalibus, Sexto & Clementinis.
- 6 Theologi debent cognoscere cognitione magistrali an aliqua propositio sit hæretica uel catholica.
- 7 Episcopus damnat aliquem de hæresi, & iudex secularis.
- 8 Accusato aliquo de hæresi, primo est inquirendum à Theologis an sit hæresis, deinde constituto quòd sit, damnet illum.
- 9 Author huius operis excusat se quare hoc opus composuit.
- 10 Usurarum dubia quis debet declarare, theologus, an canonista.
- 11 Interpretatio iuris naturalis quatenus attinet ad moralem philosophiam, spectat ad doctores iuris.
- 12 Interpretatio iuris diuini tangens spiritualitatem spectat ad theologos.
- 13 Argumentum ab ethimologia uocabuli, ualet.
- 14 Episcopus an potius sit eligendus theologus quàm canonista.
- 15 Doctores iuris canonici non ita penetrant cancnem biblia sicut theologi.
- 16 Rei ad se non pertinenti nemo se debet intromittere.
- 17 Distinctio magistralis, quando cognitio de assertione quæ sit hæretica spectat ad theologos uel doctores iuris.
- 18 Hæreticus an sit censendus quis, cognitio spectat ad doctores iuris.
- 19 Hæreticos puniendi modus & contra eos procedendi spectat ad doctores iuris.
- 20 Hieronymum laudat Augustinus.
- 21 Conscientiæ casus determinandi sunt per doctores iuris.
- 22 Theologia sola non potest regi ecclesia.
- 23 Lex ciuilibis seruanda est in foro conscientiæ.
- 24 Lex canonica subijcitur ethica, lex ciuilibis bono publico.

DECIMA QVAESTIO.

- I **D**Ecimo quaero, ad quos, uidelicet theologos aut canonistas pertineat diffinire, quæ assertio catholica quæ ue hæretica sit censenda. hæc quaestio intelligitur de diffinitione magistrali seu doctrinali, quomodo magistri in scholis quaestiones diffiniunt & determinant, quia de diffinitione iudiciali quæ fit autoritate officij dictum est supra in proxima quaestione, quòd ad summum pontificem, uel ad concilium generale talis diffinitio uniuersalis ut omnes comprehendat pertinet. de prima habemus tex. in c. cum Marthæ. §. quæsiuisti. de celebra. missa. de secunda uero in c. maiores. in prin. de baptismo. Et prima facie uidetur dicendum ad canonistas & legistas hanc diffinitionem pertinere,

- tinere, primo, ad illius professionem spectat determinare dubia alicuius scientiæ circa cuius studium ille uersatus est. quia ut inquit Hiero. in prologo. bibliæ. c. vj. quod medicorum est promittunt medici, tractant fabri lia fabri. & ideo dicit glo. in c. ueterum. 9. dist. q̄ aliquibus doctoribus magis est credendum quam alijs, puta, Hieronymo in interpretationibus librorum Hæbreorum & Græcorum magis est credendum q̄ Augustino, & Augustino in disputationibus magis q̄ Hieronymo. Et Gregorius in moralibus cæteris uel est præferendus, quia non omnes in omnibus, Sed cæti per certa uel deteriores uel meliores inueniuntur. ut dicit text. in l. j. §. omnibus authoribus. C. de uete. Iure enuclea. Ex qua glo. notant Do mi. Card. & alij. q̄ etiam inter peritos eiusdem professionis plus creditur magis exercitato in illo exercitio de quo agitur quam alteri, facit text. in §. responsa prudentum. insti. de iure natu. unde in iudicando uulnere ma gis creditur chiurgo quam medico, & in materia canonistali doctori ca nonum plus est standum quam doctori legum, quia non est ponenda falx in messem alienam c. scriptum. vj. q. 3. ut scribit Bar. & Ioan. de Imo. in l. si prius. in fi. ff. de operis noui nuncia. Anto. de Butr. in ca. At si clerici. in prin. de iud. Bar. in l. possideri. in fine princ. ff. de acquiren. posse. ubi que stionem de baptismo ad theologos remittit, idem Bar. in l. inter stipulan tem. §. sacram. ff. de uerbo. obliga. scribunt moder. in c. ne innitaris. de cõ sti. Inde est quod legista potest recusari suspectus in causa canonistali, ut scribit Dc mi. in c. statutum. in prin. de rescriptis, cum illis quæ tradit De cius in c. sciscitatus. in fi. de rescrip. Sed sic est, quod in scientia canonista rum & legistarum habentur speciales tituli de hæreticis. ut in Decretali bus, Sexto, & Clementinis, & in Decreto. 24. q. 3. & habentur tituli de summa Trin. & fide catho. & etiam in Codice, merito ad eorum profes sionem spectare uidetur cognoscere quæ sit assertio catholica quæ ue hæ retica. & hoc est necessarium ad cognoscendū quis sit catholicus uel quis hæreticus, quia cognoscendum est prius de re ut dehinc iudicium fiat. l. de qua re. ff. de iudicijs. Facit quia ad positionem consequentis sequitur necessario positio antecedentis, l. illud. ff. de acquirend. hæredita. scrib. Bar. & ibi modernio. post eum in l. centurio. 25. colum. ff. de uulgar. & pupilla. & l. 2. ff. de iurisdic. omn. iud. & c. præterea. de offic. delegat. Bar. in l. ueteres. de itin. actuque pua. et l. ambitiosa. in 2. regula. ff. de de creti. ab ord. facie. Oldra. in consi. 26. incipien. natura cuiusque mandati.
- 5 Secundo facit, quia in decretalibus reperiuntur multæ hæreses explicite damnatæ, ut patet de hæresi Abbatis Ioachin, & hæretici Almarici, ut in c. damnamus, de summa Trin. & fide cathol. idem patet in cap. cum Chri stus. de hæret. & hæreses catharorum, paterinorum, pauperum de lugdū no. similium, ut in cap. excommunicamus. j. in princ. de hære. Item in

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

fundamentis hoc affirmat Occham in suo dialogo lib. j. per totum. & Io. de Gerson in quadam oratione recomendaticia. in ij. parte inquit manifestum est ad quam facultatem spectat iudicare de hæresibus & hæreticis, constat. q̄ ad theologiam, modum autem puniendi magis determinat facultas decretorum, quod patet exemplo de iudicio falsæ monetæ, cuius falsitatis cognitio spectat ad campsores, punitionis uero modus ad legistas. Quod falsio simili comprobatur, nam cum crimen hæresis sit crimen spirituale cuius cognitio spectat ad iudicem Ecclesiasticum, qui iudicat aliquem hæreticum, & postea relinquit puniendum iudici seculari ultione debita castigandum, & sic Ecclesiasticus cognoscit; secularis uero puniit & cogitur processui ecclesiastici iudicis stare, ut est tex. in c. Inquisitionis. §. prohibemus. de hæret. lib. vj. scribitur in l. magistratibus; ff. de iuri. om. iud. facit. c. ad abolendam. in princ. de hære. Sic etiam Iudex Ecclesiasticus debet facere quando coram eo accusatur aliquis de hæresi siue in uerbis seu in scriptis siue in facto dicatur illa consistere, nam ipsum oportet prius consulere theologos, an illa uerba seu scripta siue illud factum hæreticalia sint, ut deinde constituto sibi de hæresi cum pertinacia per legitimam probationem, illum accusatum iuxta canonicas sanctiones debite pœnæ subijciat. Parique ratione quando dubitatur de Virginitate mulieris, fit inspectio claustrorum a mulieribus de illa attestatibus. c. fraternitatis. & c. si. de frigi. & maleficia. c. causam matrimonij. & c. proposuisti. de proba. & si opus est maiori peritia quam in mulieribus reperiatur, etiã medici periti adhiberi possunt, scribit. Aret. in consi. cxlij. cx facto proponitur. colu. 9. uersi. uenio nunc ad quartum dubium, ut habita relatione ab istis inspectoribus iudicetur à iudice Ecclesiastico, matrimonium an sit dirimendum uel non. ut in d. c. si. & c. fraternitatis. de frigid. & maleficia.

9 Et propter hoc merito ego inculpandus sum de hac editione, cum meæ fuisset modestiæ in remittendo materiam huius tractatus ad diuę theologię doctores, cum solum in studio legum Pontificiarum Cesarearumque exercitatus sim. exemplo illius quod agebat Sceuola iuris ciuilis oraculũ, qui quoties de iure prætorio consulēbatur ad Furnium & Caselium, qui huic scientiæ dediti erant, consultores remittebat. & Plato philosophiæ decus conductores sacræ aræ ad Euclidem ire iussit; eius scientiæ & professionis. Sed excusatio patet in prologo huius operis, & dico cum Paulo

10 ad Titu. primo. omnia munda mundis. Accedit etiam ad prædicta quæ singulariter inquit Petrus de Ancha. in sua disputatione incipien. Antiquis & modernis temporibus. quam ad literam refert Ioan. de Ana. in c. in ciuitate. colu. v. uersi. extra glosam. de usuris. & Alex. de Imo. in consi. primo. incipien. circa primum dubium. colu. 5. lib. 2. & Decius in consi. cxj. & prote

nui facultate. col. 1. 2. dicta ibi per illum sequuntur, ubi quærit an decisio dubiorum, quæ in materia usurarum occurrunt spectet ad theologos an uero ad doctores iuris canonicæ & ciuilibus, Et secundum eum prima facie uidetur dicendum quod ad theologos, quia prohibitio usurarum trahit originem, a iure diuino ueteris & noui testamenti, ergo ad peritos in illa scientia debet pertinere interpretatio dubiorum, nam in omnibus hoc dicimus, quod cuilibet experto & perito in arte sua credendum est ut in d. c. fraternitatis. & scribitur late in c. significasti. 2. de homicidio. Sed hoc non obstante dicit se sentire, & firmat audacter, quod decisio dubiorum casuum in ista usurarum materia spectat principaliter ad doctores iuris canonici, scientia enim canonica ad hoc principaliter tendit, uidelicet ius diuinum interpretari in dubijs casibus pertinentibus ad moralē philosophiā, ut in proœmio Gregoriano, scientia uero theologica pertinet ad interpretationē iuris diuini quo ad opera domini nostri Iesu Christi, & istud dicit probari in libris moralium beati Gregorij super Iob, super illa duplici expositione noui & ueteris testamenti, in nostro uero uolumine decretorum uidemus decisionem summorum Pontificum super dubijs iuris naturalis & iuris diuini, patet etiam in uolumine decretaliū, in quo habemus de decimis, de usuris, de matrimonijs, de simonia, de homicidio, de furtis, de iuramentis, de baptismo; de uoto, & similibus, titulos speciales, quorū proprium est dubia lucidare quæ oriuntur in prædictis materijs originē trahentibus, a iure naturali & diuino, & de hac multiplici interpretatione iuris naturalis & diuini facta per constitutiones canonicas, & decreta sanctorum, & iura ciuilia, late scribit Ioan. Andre. & ipse Petrus de Anch. in c. male fidei possessor. de reg. iur. lib. vj. Vnde concludit quod interpretatio iuris naturalis, quatenus spectat ad moralitatem quæ dirigit actus nostros ad Deū, pertinet ad doctores decretorū, quæ ex cōstitutionibus canonicis & decretis sanctorū patrū debēt ius diuinum adiuuare, corrigere, & supplere, facit quod notant Inn. & Ioan. Andreæ in c. h. de consuetu. c. quæ in Ecclesiarū. de consti. & per legistas in l. si. ff. de cōsti. prin. quatenus uero ius diuinū pertinet ad spiritualitatē, & agnitionē ueræ fidei cōtra hæreticos, Iudæos, & alios infideles, spectat ad theologos, & subdit, quod sepe uidit magistros in sacra pagina respondentes super dubijs quæ occurrunt super decimis, testamentis, matrimonijs, usuris, & similibus errare, & iō eis est periculosum aliquid affirmare uel negare, & hæc dicta Petri de Anch. cōfirmat Decius in c. ne innitatis. col. si. de consti. quæ. Archa. Flo. in ij. parte suæ summæ. titu. j. §. iij. nitatur ad suū propolitū impugnare. Ex quibus ergo habemus, quod quatenus dubia tangunt ius diuinum ad spiritualitatē & agnitionem ueræ fidei contra hæreticos, declaratio horum dubiorum spectat

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

spectat ad ipsos dominos theologos, quod potest suaderi ex his quæ su-
 pra diximus de ueritatibus catholicis quæ continentur in ueteri & nouo
 testamento, & sic in sacra scriptura quæ est infallibilis ueritatis, quæ & à
 Deo reuelata est, & tota theologorum doctrina est circa intelligentiã di-
 ctæ sacræ scripturæ, & circa illam uersatur eorum professio. Inde nomen
 ipsorum sumptum est, theologus, a, Theos, quod est Deus, & logos, ser-
 mo. j. de Deo seu de diuinis loquens uel tractans, ut inquit Cardi. in cle.
 13 1. in primo not. de magist. Et tualet Argumentum ab Ethimologia uoca-
 buli. l. ij. §. appellata. ff. si certum petatur. quæ dat intelligere proprium si-
 gnificatum uocabuli, & ea destructa, destituitur res, & ideo ualidum est ar-
 gumentum, ut ibi dicit. Alber. de Rosat. pro hoc facit. c. cum secundum
 Apostolum. de præben. quia Ethimologia est resolutio uocis in propriũ.
 effectum rei quæ demonstratur: & ab ea lic arguit Bald. in c. j. §. si quis de
 manso. col. si. de contro. inuesti. in feudis. scribunt late omnes moderni. in
 14 l. j. ff. de acqui. posse. Et pro his facit quod uoluit Host. in c. j. de consan.
 & affi. quem Abb. post alios sequitur. quòd si eligendus sit Episcopus in
 loco ubi plures sunt hæretici, debet præferri theologus, si uero causarum
 uentilatio ibi frequens sit, canonista præferendus erit, & in electione Pon-
 tificis præferendus est theologus iuristæ, ut concludit August. de Ancho.
 in titu. de potestate Pontificis. q. 3. articulo quinto. In quo articulo po-
 tius agit causam suam, quàm uniuersalis Ecclesiæ, quia si iurista fuisset, a-
 liter sine dubio fuisset locutus. Et quàmuis ius Canonicum non sit aliud
 quàm quædam summa collectionis ex authoribus Bibliæ, & dictis sancto-
 rum patrum theologorum, & ex quibusdam legibus Imperialibus, & ex
 diffinitionibus constitutionum conciliorum generalium, & sic quòd ca-
 nonistæ habeant etiam notitiam de ueritatibus catholicis, ex quibus tra-
 ctatores per principia in sacra scriptura tradita ueniunt ad notitiam as-
 15 sertionis catholicæ uel hæreticæ, Tamen pro ut docet experientia, non ita
 profunde sacrum canonem totius Bibliæ specularunt, Sed solum faciem
 agnoscunt, cum medulita illa sit ponderanda, & ad hoc propositum di-
 cebat Gregorius in 4. moralium. quòd sicut ignotorum hominum facies
 cernimus, & corda nescimus, Sed si familiari locutione eis cõgiungimur,
 usu colloquij eorum cogitationes indagamus, ita cum in sacro eloquio
 sola historia inspicitur nihil aliud quàm facies uidetur, sed si huic assiduo
 usu coniungimur, eius nimirum mentem quasi ex colloquutionis familia-
 ritate, penetramus. Dum enim alia ex alijs colligimus, facile in eis uerbis
 agnoscimus aliud esse quod intimant aliud quod sonant, tanto autẽ, quis
 que notitiæ illius extraneus redditur quanto in sola eius superficie liga-
 tur, & qui textum considerat, sensum sacræ locutionis ignorans, non tan-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

quis censeatur hæreticus, sed requiritur etiam ut sit pertinax, quia hæresis est error in intellectu, & pertinacia in uoluntate, ut dicit Oldrad. in consilio. ccx. Regularis habet traditio, & de hac pertinacia habent scientiam & cognitionem iuris periti, pro ut de illa late dixi supra q. 2. & 19 q. 4. Item † etiam de modo procedendi contra hæreticos & eorum pœnis cognitio ad eosdem canonistas, & legistas spectat, & ideo dicit Papa in propria materia in capit. ut commissi. & in ca. fin. de hæretic. libro 6. ab inquisitoribus aduocentur periti ut in sententijs ferendis assistant, & de eorum consilio ad sententiam, uel condemnationem procedatur. facit. cap. j. eo. titu. & lib. quæ iura intelliguntur de iuris peritis, ut exponunt doctores illum text. in uerbo literatis, quia dicunt ibi Archid. Ioan. Andre. & Domi. & Phi. Fra. q̄ comprehenduntur laici literati ut sunt doctores, uel periti in iure canonico, uel civili, ut ego late ibi scripsi, in 2. quæst. & recte hoc fit, quia iuris periti sunt tractatores de maleficijs, & habent de pœnis hæreticorum speciales leges p̄tificias & imperiales quas non habent theologi, ut est dictum in contrarijs, quorum individua solutio non est necessaria, quia attenta distinctione proxime facta, illa loquuntur in suis casibus sine latione conclusionis, unde consulo Episcopo uel inquisitori, quod quando in sua audientia dubitabitur de aliquibus assertionibus, an sint catholicæ uel hæreticæ, q̄ conuocet theologos & iuris peritos, ut de eorum consilio decernat quid tenendum, quid uero retrahendum sit. Et † quamuis Beatus Hieronymus dicat in Epistola ad Damasum Papam. quod sola Biblia ad intus erat sufficiens ad omne quæsitum respondere, quod propter eius excellentem & eminentem doctrinam uitæque sanctitatem est sibi concedendum, non solum in his quæ sacram theologiam concernunt, sed etiam in alijs casibus. de quo S. Augustin. de Ciuitate Dei. libro xvij. Capitulo xliij. inquit. præsbiter Hieronymus doctissimus, & trium linguarum peritus, non ex Græco, sed ex Hæbreo in latinum eloquium sacras scripturas conuertit, quem literarum laborem iudæi fatentur ueracem. Nihilominus † in præmissis, quorum cognitionem diximus pertinere ad iuris peritos, & in casibus conscientie occurrentibus, recurrendum est ad iuris peritos, quia tractant fabrilia fabri, ut dicit Hieronymus in allegato prologo, quia siue de contractibus, donationibus, usuris, simonia, testamentis, furtis, cambijs, & demum de restitutionibus & similibus agatur in foro pœnitentiali, quis melius iuris perito respondere poterit? & demum de his quorum commercio hodie genus humanum est implicitum iuris peritus recte respondebit, euidenter patet ex omnibus summis conscientie, nã siue Astensem, Baptistinam, Bartholinam, Supplementum, Rossellam, Ange-

Angelicam, & Siluestrinam, uel etiam Hostien. reuolueris, & de casibus conscientiae consulueris, ad haec respondebunt tibi legibus Pontificiis & Imperialibus, & decisione iurium casum occurrentem determinabunt.

22 Vnde † dicebat frater Aluaras Pelagius in libro de planctu Ecclesiae. lib. ij. art. xx. colum. 3. uer. igitur, quod praesumptuosum est asserere, quod absque canonibus sacris per solam Bibliam uel Theologicam theoricam regi possit Ecclesia sancta Dei. Sed hoc consueuerunt asserere ius canonicum ignorantes, praesertim uiri religiosi superbi, qui ab Innocentio tertio idiotae uocantur, qui sunt iuris ignari. ut in c. cx multa. §. illis, de uoto. & ideo despiciunt scientiam quam ignorat, & idcirco tota die praesumptione, ne inscij reputentur, partim auaritia, ut lucrētur, respondēt de casibus quos ignorant, ponentes se & alios in errore & derisu, quia imperitus matheus loquens de ea risui patet. ca. quae de mensa. xxvij. distinct. & tales diuinando respondent, loquentes de sensu proprio non de iure quod ignorant. contra. c. relatum. xxxvij. distinct. & nulla maior superbia, quam non confiteri propriam ignorantiam. haec Pelagius. hinc dicebat Ang. de Peru. in consi. clxxxj. super hoc puncto uideamus. quod qui consulit iuris peritos in uia conscientiae iuste facit, & iusto mouetur proposito & intentione sancta, ratio est euidens, quia erubescimus in casibus decidendis sine lege loqui. l. illam. C. de collatio. & est tex. in §. consideremus, in au-

23 then. de trien. & semisse. collat. 3. Ad † hoc accedit, quod lex iusta & non nutriens peccatum debet seruari in foro conscientiae, quia edita est auctoritate Dei a suis ministris, ut concludit in proh. decretalium. in 2. q. & dicit singulariter Bal. in c. in omni negotio. colu. j. de testi. quod si leges non sunt contrariae legi diuinae sunt in foro conscientiae seruandae, alias sequeretur, quod omnis legum forma & subtilitas deduceret ad inferos, & scientia legum esset magis damnata quam maleficiū, quod intelligo nisi lex distingueret inter forum conscientiae & forum exteriorem, quia tunc a distinctione legis non est recedendum. ut in capitulo tua nos. de sponsa. secundum communem intellectum. & textus in capitulo quicumque. decima-septima quaest. quarta. ibi. sed iure fori non iure poli. & in cap. Inquisitioni. in fine de sententia excommunicationis. ut scribit Decius in d. c. j. columna. 8. Et Federic. de Senis In consilio xxj. incip. nunquid haeres extraneus multis iuribus & rationibus comprobatur, quod quis tenetur magis sequi dispositionem legis quam propriam conscientiam. & Petrus de Anchara. in consi. xiiij. uideretur prima facie. & Bald. in authe. ingressi. columna vij. C. de Sacros. Ecclesi. faciunt tradita per glossa & doctores in l. illicitas. §. ueritas. ff. de officio praesidis. leges enim a Deo, ore prudentium & imperatorum promulgatae sunt. l. finali. & ibi glo. in uer-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

bo, diuino. C. de præscr. longi temp. & in §. quia igitur imperium. in auc. de instru. caute. coll. 6. & dicit tex. in c. quo iure, 8. dist. q̄ iura humana p̄ Imperatores & Reges seculi Deus distribuit humano generi. & ca. fi. 6. q. 243. & in epistola inter claras. C. de summa Tri. Vnde dicit Pano. in c. j. de iura. cal. q̄ sicut lex canonica potest dici partim positua, & partim diuina, quia in parte subiicitur ethicæ, & partim theologiæ, sic est dicendum de legibus ciuilibus, q̄ sint introductæ in bonum publicum, & utilitatem priuatorum, ut dicit Abbas in c. fi. de consue. colu. 7. & ad informandum uitam subiectorum ad seruiendum Deo & Imperatori, ut in aut. Habita. C. ne filius pro patre. & si opponatur contra prædicta de gl. j. in l. ut uim. ff. de iust. & iure. dic q̄ illa gl. reprobatur communiter per doctores, ut scribit ibi Decius super dicta gl. late scribit Bal. in l. cum quis. colu. 5. C. de iuris & facti igno.

S V M M A R I V M.

- 1 *Episcopi seu Inquisitores possunt punire eos qui tenent assertiones hereticas.*
- 2 *Inquisitores possunt punire tenentes assertiones sapientes manifestam heresim.*
- 3 *Glo. in §. sane, c. accusatus. de here. lib. 6. non est uera indistincte.*
- 4 *Inuocatio demonum potest sapere heresim manifeste, & non sapere heresim.*
- 5 *Inuocatio demonis ad sciendum futura quare sapit heresim manifeste.*
- 6 *Dæmonem credere posse mutare unam speciem naturæ in aliam sapit heresim manifeste.*
- 7 *Dæmonum coniuratio quando sit uel non sit reprobata.*
- 8 *Dæmones quomodo & qua potestate aliquando futura prædicant.*
- 9 *Delicta inquirere per inspectionem aquæ & similium, sapit heresim.*
- 10 *Episcopus uel inquisitor possunt procedere contra suspectos de heresi, & alia in suis diocesis prohibere scandalosa.*
- 11 *Hereticorum coherctio ad quos spectet.*
- 12 *Episcoporum institutio, & officium quale sit.*

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

les iudicentur ex fine intento, & ideo scribitur, q̄ uoluntas & propositum distinguunt maleficia. ut l. Diuus. ff. ad l. Cornel. de sicca. & l. uerum. ff. de furtis. c. cum uoluntate. de senten. excommunicationi. Et fideo pronunc

4 dico, q̄ dæmon potest inuocari altero de duobus modis, primo ad sciendum futura, & hoc hæresim sapit manifeste, quia creaturæ attribuitur qd̄ est proprium creatoris, iuxta illud Esaia. i 6. annunciate quę futura sunt, & dicemus quia Dij estis uos Secundo potest inuocari dæmon ad tentandam pudicitiam mulieris, & tunc quia inuocatur dæmon ad id quod est eius proprium. s. ad tentandum, quia tentator in sacra scriptura uocatur. Mathei. 4. accedens tentator dixit, tunc licet hoc facere sit turpe, & fedū, & peccatum mortale, non tamen cēsetur sapere hæresim manifeste, postquam hoc facit per modum imperij, si enim fieret cum adoratione, sicut adorare hæreticum est, sic esset hæreticum, ut in c. accusatus. §. Ille quoq; de hæreticis lib. vj. ut expresse tenet Ioan. Andre. de sortilegijs. & Abb. in c. j. e. ti. multo magis esset hæreticum seu hæresim sapiens adorare dæmonem, & nepharias præces emittere, & funesta sacrificia offerre, & ab eis responsa expectare, & in his proprijs terminis loquitur tex. in d. c. Igitur

5 genus diuinationis, & glo. in d. §. sane. Et † est manifesta ratio, quia soli Deo debetur sacrificium, ut probat Augustin. de ciuitate Dei. libro x. capitulo. 4. & dare alteri honorem diuinum est dicere illum esse Deum, ut dixi supra in q. 6. uers. decimo. & hinc sequeretur positio pluralitatis Deorum, quod repugnat ueritati catholicæ in propria uerborum forma, ut habemus in simbolo. Credo in unum Deum, & adoratio quæ consistit in latria soli Deo debetur, & nullatenus creaturæ, ut in c. perlatum. & in c.

6 imagines. de consec. distinct. 3. Insuper † si quis inuocaret dæmonem; ut mutaret unam speciem personæ in aliam speciem bestię uel auis, ut audio multos hoc credere, qui dicunt mulieres aliquas quæ broxe seu lamiaæ uel striges appellantur mutari in catas seu anseres, & sic mutatae ingrediuntur in domos & strangulant pueros, nam talem mutationem credere posse fieri a dæmone saperet hæresim manifeste, quia talis credens attribueret creaturæ, quod est creatoris, qui omnia fecit & per quę omnia facta sunt, ut in c. nec mirum. 26. q. 5. nec alius quam Deus potest mutare creaturas naturaliter, nec unum capillum album in nigrum uel e-

7 conuerso, ut dicit tex. in c. & si Christus de iureiurando. Parique † modo censendum est de coniurationibus contra dæmones factis, nam si coniuratio dæmonis fit in nomine domini nostri Iesu Christi ad bonum, nō est peccatum, ut patet in Euang. Marci ca. ult. In nomine meo dæmonia eijcient, & patet etiam, quia illud est attributum ordini ecclesiastico, ut imponat manum energumenis, ut in nomine domini compellat dæmones exire

exire corpus baptizati, siue catecumeni. in c. exorcista. xxiiij. dist. c. peilectis. uerſi. ad exorcistam. xxv. dist. si uero coniuratio fieret ad malum, & tunc est cōsiderāda intētio, q̄a aut cōiurās inuocat dēmonē credens eum h̄re a se ptātem operandi aliquid princip̄r & sic potestātē actiuā, prout dicebat Iappus, ut referunt scribentes in d. §. sane. & tunc hęc coniuratio

8 Sapit hęcresim manifeste, quia attribuit potestatem dæmoni. Et ꝑ licet aliquando dēmones futura p̄dicent, morbos humanis corporibus inferētes, uel infirmos sanantes, hoc non fit ex uirtute sua, sed ex Dei permissione, q̄i hoc permittit. ut patet Iob capitulo primo, ut uideat quali fide & deuotione homines sint erga Deum. ut legitur de utero. xiiij. ubi datum est p̄ceptum populo his uerbis, si surrexerit in medio tui propheta aut qui somnium dicat se uidisse, & p̄dixerit lignum aut portentum, & euenit quod loquutus est, & dixerit tibi eamus, & sequamur Deos alienos quos ignoras, & seruiamus eis, non audies uerba prophetæ, aut somniatoris, quia tentat uos dñs Deus uester, ut palam fiat utrum diligatis eum an non, in toto corde uestro, & in tota anima uestra dñm Deum uestrum sequimini, & ipsum timeate, & mādāta eius custodite, & audite uerba illius ipsi seruietis, & illi adhærebitis, per quæ uerba apparet, quod illa quæ a diuinatoribus, non s̄m Deū dñr, si acciderint quæ dñr nō sunt sic accipiēda q̄ fiāt a dēmonē sua ptāte, sed Deus illa fieri p̄mittit ad cognoscendū hominum dilectionem erga ipsum, ut inquit Aug. in c. nec mirum. uer. si autem quilibet opponit. 26. q. 5. unde concluditur, q̄ si coniuratio fiat intentione ut dæmon ex sua potestate propria possit illud ad q̄ coniuratur operari talis coniurans est hęceticus. Si autem fiat coniuratio non intentione hoc credendi, sed quia putat ipsum habere potestatem tentandi, & inducendi mulierem in amorem suum, graue peccatum est, sed hęcresim non sapit manifeste, si sine adoratione fiat, ut est supra dictum. Quid aut in dubio sit dicendum si de intentione coniurantis non apparet, late scribit Domi. in cons. 54. quidam sacerdos, colu. pe. & plura dixi in d. §. sane.

6 Sapit ꝑ etiam hęcresim manifeste, si inquirantur furta uel similia per inspectionem aquæ cum cereo accenso in manibus pueri uirginis tento cum inuocatione Angeli. Idem posset dici si in manu pueri unctā nigredine & infusis gutulis olei quærantur umbræ seu imagines personarum, quæ furate sunt, & si possent indicia ibi uideri ubi sunt reposita furta, ut scribit And Sic. cōsi. 55. casus talis est. libro primo.

10 Possunt ꝑ super dictus Episcopus uel Inquisitores contra suspectos de hęcresi procedere, ut in c. ut officium Inquisitoris. in principio. de hęcresi. lib. 6. & in c. excommunicamus. §. aduicimus. e. tit. in clement. j. §. sane de usuris. & prohibere ne in suis districtu & diœcesi publice asserantur pro-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

positiones scandalosæ, & ut tales damnare, cum ad eorum officium spectet ne scandala, id est occasiones cadendi in hæresim gregibus sibi commissis parentur, quia ut inquit Christus Mathæi. xvij. uhe mūdo a scandalis, quæ prauis actibus aditum præparant. cle. dudum. §. scimus. de sepulturis. & Episcopus Abulen. exponens illud Mathæi, Inquit uhe mundo, id est mundanis hominibus a scandalis, hoc est propter scandala quæ faciūt quia erit eis pena dura, timeat ergo quilibet caueat scandalizare proximum, quia ut ibi inquit Christus, expedit ei qui scandalizat, ut suspendatur mola asinaria in collo eius, & demergatur in profundum. Præmaxime si prælati sint scandalizantes, quia ut inquit Greg. prælatus tot moribus dignus est, quot exempla perditionis alijs tribuit. Et ad prædicta facit, quod coherctio hæreticorum ad eos spectat, quos fugare debent tum ipsorum latratu, tum etiam baculo, sicut lupi arcentur. ut dicit tex. in cap. j. 43. distinct. quia ut inquit Gregorius in suo pastorali. & scribitur in c. sit rector. eadem distinct. sicut incauta locutio in errorem protrahit, Ita indiscretum silentium eos qui erudiri poterant in errore derelinquit, & ad propositum inquit Pau. actuum. xx. ad Ep̄os. Attendite uobis, & uniuerso gregi, In quo uos Spiritus Sanctus posuit Episcopos. regere Ecclesiã Dei, quam acquisiuit sanguine suo. Ego scio, quoniam intrabunt lupi rapaces in uos, non parcetes gregi, & ex uobis exurgent uiri loquentes per uerba ut abducant discipulos post se, propter quod uigilate. Ex quo patet, quod Episcopi positi sunt iure diuino auctoritate Spiritus Sancti ad regimen Ecclesiæ, & specialiter ad protegendum gregem domini a lupis, qui sunt hæretici, ut ibi dicit gl. callidi. n. sunt in fide, fortes in disputatione, crudeles in occisione, qui plerumq; exurgunt a scripturã sacra ab eis male intellecta, propterea dicit Ioan. in sua canonica, capitulo 2. ex uobis prodierunt, sed ex uobis non erant, nam si fuissent ex uobis permansissent utique uobiscum. Inde glo. ordi. ad Titum 4. inquit, hæretici sunt qui per uerba legis legem impugnant, proprium sensum instruunt uerbis, ut prauitatem mentis suæ legis auctoritate comendent, hoc igitur iure ordinario Episcopis competit suos subditos hæreticos comprimere, exemptos uero auctoritate apostolica, ut dicit text. in c. ad abolendam. in fi. de hære. & inquisitoribus iure delegationis Papalis. c. ne aliqui. de hære. li. 6. Seruata semper forma cle. multorum. de hære. & c. pe. eo. ti. lib. 6.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

theoricam utriusque iuris, quid de huiusmodi protestatione sit sentien-
 dum tenendumque scribam, & pro ut videmus multotiens, hæc protesta-
 tio sumitur, ut color & velamen iniquitatis ab hæreticis ad excusandas
 excusationes in peccatis, sic Arrius, Sabellius, & cæteri hæresarchæ pro-
 testati sunt, nam non aperto Marte dicebant se opiniones suas asserere
 contra determinationem sanctæ Ecclesiæ, quos tamen secuta est uni-
 versalis concilij damnatio, unde ommissa protestationis diffinitione, q̄
 in causis prophanis, & Ecclesiasticis praticari solet, quam late tradūt,
 Bar. & moderni, in l. non solum. §. morte. ff. de operis noui nun. Abbas
 2 & alij in c. cum. M. Ferrariensis. de consti. Prosequar̄ solum protestatio-
 nem, quæ in his quæ fidei sunt fieri consuevit, est ergo hæc protestatio
 de qua agitur, professio, seu confessio fidei exterius facta ad ostendendū
 quid interius, de fide sentiat protestans, Iuxta illud Pauli ad Rom. x. cor-
 de creditur ad iustitiam, ore autem fit cōfessio ad salutem. Et Matthæi.
 x. qui me confessus fuerit coram hominibus, confitebor & ego eum co-
 ram patre, quia ad fidei ueritatem, non solum pertinet ipsa credulitas
 cordis, sed etiam exterior protestatio, quæ fit non solum uerbis, quibus
 aliquis confitetur fidem, sed etiam factis, quibus aliquis fidem se habere
 ostendit. Secundum illud Iaco. ij. ego ostendam tibi ex operibus fidem
 meam, & de quibusdam dicitur ad Titum: primo: confitentur se nosse
 Deum, factis autem negant, pro ut scribit. S. Tho. in ij. ij. q. 24. articulo.
 v. Vnde professio fidei exterior est de præcepto legis secundum præpa-
 rationem animi, ut si homo sit paratus ad martirium cum adfuerit oportu-
 nitas, non tamen debet occasionem dare alteri iniuste agendi, sed si a-
 lius iniuste ageret, ipse moderate tolerare debet, ut dicit idem Tho. in d.
 3 loco, arti. j. ad. iij. Quia præcepta affirmatiua non obligant ad semper,
 sed pro loco & tempore, ut ibidem. q. xl. art. ij. ad ij. & seruatis debitis cir-
 cumstantiis quæ debent interuenire ut actus sit uirtuosus. Abb. post An-
 to. de Butrio in c. nouit. colu. 9. de iudicijs. Petrus de Anch. in c. quod qui-
 dam. de pœni. & remissio. negatiua uero obligant semper & ad semper,
 quia prohibent actus peccatorum qui in omni tempore sunt mali. c. & si
 Christus. de iure iurando. S. Tho. in d. ij. ij. q. 33. arti. 2. ad primum, licet
 ipsa affirmatiua præcepta includant etiam negatiua, ut in q. 43. artic. 3.
 ad primum, & ideo ad salutem necessaria est credulitas interior, & exte-
 4 rior protestatio. Sed ne nimis prolongetur materia huius protestatio-
 nis, conclusiue procedam, Prima conclusio est. Quia huiusmodi protesta-
 tio iuuat Idiotam & ignorantem quando errat in his quæ sunt fidei, mo-
 dus quadam ratione naturali, ut si quis Idiota seu rusticus dicat, quod fi-
 lius in diuinis est minor patre, quod est hæresis damnata in concilio Ni-
 ceno.

ceno. In quo trecenti & octo illustres patres fuerunt. c. canones. xv. distincti. l. quicumque. C. de haereti. cuius author fuit Arrius, qui tres gradus ponebat, in Trinitate, Patrem maiorem, Filium minorem, & creaturam, & Spiritum Sanctum creatorem Filij, ut habetur in c. damnamus. de summa Trin. & in c. qui Episcopus. 23. dist. scribit Card. de Turre Crema. in c. quidam haeretici. 24. quaestione 3. Magister in 3. dist. 11. capitulo secundo. S. Tho. in pri. q. 27. arti. primo. & in iiii. libro contra gentes. capitulo. vj. & credat Ecclesiam sic tenere, non est haeticus reputandus, nae dicit Inno. in rubri. de summa Trin. In fi. quod in tantum ualet fides implicita, quod si quis eam habet, & credit quicquid Ecclesia credit, sed falso opinatur, ratione naturali motus, quod Pater maior sit uel prior Filio, uel quod tres personae sunt tres res a se inuicem distantes, quod non est haeticus, nec peccat, dummodo hunc errorem suum non defendat, & hoc ipsum ideo credat, quia credit Ecclesiam sic credere, & opinionem submittat fidei Ecclesiae, quia licet male opinetur, tamen non est fides sua, imo fides Ecclesiae. c. damnamus in fide. de summa Trin. & hoc dictum Inno. sequuntur Bal. & modern. in rubri. C. de summa Trin. & inquiunt notandum ad excusationem rusticorum & idiotarum, qui saepe inquiruntur, de haeresi per inquisitores, idem dicit Ant. de Butrio in cap. j. §. sane. eod. tit. Ideo posui casum in rustico. & laico, quia in tali sufficit fides implicita, hoc est ut credat esse uerum quicquid credit Ecclesia, ut dicit Inno. in d. c. j. & Bal. in d. Rubr. & glo. in c. cum Christus. in fi. de haereti. Secus autem dicendum esset in praelatis, quia illi explicite credere debent, cum onus docendi illos ipsis incumbat. c. inter caetera. de offi. ord. quod figuratum est per illud Iob primo. quod boues arabant, & asini pascebantur iuxta eos, quia uidelicet minores, qui significantur per asinos debent in credendis cohaerere maioribus, qui per boues significantur, ut dicit Gregorius in 2. moralium. scribit S. Tho. in 2. 2. q. 4. art. 6. hoc tamen intelligo dummodo errorem suum non defendat, sed sit paratus corrigi, ut dicit tex. August. in c. dixit Apostolus. 24. q. 3. sub his uerbis, qui sententiam suam quamuis falsam atque peruersam nulla pertinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia suae praesumptionis peperit, sed a seductis atque in errorem lapsis parentibus acceperunt, quaerunt autem cauta sollicitudine ueritatem, corrigi parati cum inueniant, nequaquam sunt inter haeticos deputandi. Idem probatur in cap. haec est fides. in uerbo emendari. 24. quaestione 1. & gloss. in uerbo leui argumento. in l. 2. C. de haereti. Et illud dictum Innocentij sequuntur Anton. de Butrio; Cardin. Abbas & alij in Rubric. de summa Trinitate. Felyn. in capitulo primo. de haereti. Ioan. de Ana. in capitulo firmissime.

ARNAL. ALBERI EPIS. PACT. QVAEST.

misime. eo. tit. Card. in cle. j. §. porro. de summa Trin. Idem Card. in cle.
 j. §. fi. q. 2. in fi. de usu. & idem in effectu dicit. S. Thom. in 4. quem refert
 6 Ioan. Lupi. in allega. sua de hæresi. col. v. Et ꝑ hanc protestationem utilis
 & ualidam esse attestatur Bartho. Cepo. in cautela. clv. incipien. bonum
 & utile. præsertim in mortis articulo, quãdo aliquis est inculpatus de hæ
 resi, ut protestetur se fuisse catholicum & tenuisse & tenere fidem catho
 licam, quam credit & tenet sancta mater Ecclesia, & cum eadem fide ui
 xisse & uelle mori; & huiusmodi protestatio multam allegabatur. pro de
 fensione Bonifacij Papæ, qui illam fecerat coram Cardinalibus, ut refert
 Alberi. de Rosa. in Rúbr. in fi. C. de heret. similem protestationem faciunt
 aduocati quando defendunt causas illorum, qui accusantur de hæresi,
 dicentes, ego suscipio defensionem illius si & quatenus catholicus est, ne
 incidant in fauoriam hæreticorum. c. si aduersus. de hæreticis. ut inquit
 Alberi. de Rosate in 3. parte statutorum. q. 32. incipien. Item quærit ipse
 7 Gandinus: Nec ꝑmittendum est secundam Ioan. de Gers. quod licet
 tales errantes non iungant errori suo pertinaciam, & sic quod non sunt
 puniendi pœnis hæreticorum, nec infamia notandi sunt; tamen corripie
 di per reuocationem erroris ne disciplina matris Ecclesiæ deseratur. Fã
 8 cit ꝑc. excommunicatorum, & ibi glo. 23. q. 5. & talis reuocatio non de
 bet fieri sub nomine erroris, quia si sic fieret reuocatio, reuocans men
 tiretur, dum diceret se errasse stante tali conscientia, quod non est facie
 dum, quia mendacium prohibetur. c. ne quis. 22. q. 2. glo. in c. cupientes.
 in prin. de electio. lib. vj. c. j. de iura. calu. Inno. in c. olim. de resti. spolia.
 & hoc exemplo Augustini dicendum est, qui multa prius nescienter erra
 ta post modum absolute correxit sub nomine retractationis, uel alio si
 mili loquendi modo qui reuocationem denotabat, ut edo talibus uerbis,
 temere dictum est, nimis inconsiderate dictum est, hoc improbo, hoc non
 approbo, hoc mihi non placet. & patet in c. fi. 26. q. 4. c. uides. 23. q. 6. c.
 negare non possum. 8. distin. & in multis alijs decretis. Sed illud dictum
 Inno. limitari potest, nisi ille error esset in talibus in quibus nulla potest
 allegari ignorantia, ut dicit Card. in clemen. j. §. porro. de summa Trini.
 col. fi.

9 **SECUNDA** ꝑ Conclusio est, qd hæc protestatio generalis de fide nõ
 iuuat illum, qui errat in aliqua speciali assertione catholica pertinaciter,
 quam explicitè teneatur scire, uel conuincitur errare testibus, uel legiti
 ma probatione, nam licet dicat se credere, quod Sancta Romana Eccle
 sia credit, tenet, & prædicat, hoc sibi non prodest, omnes enim hæretici
 qui hodie sunt, & fuerunt, hanc protestationem pro uelamine suæ prauitatis
 accipiunt, dicentes protestor, quod ego uolo esse, & mori catholi

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

sancta Romana Ecclesia tenet & credit, & hoc ideo est in d.c. secundum Ioan. de Imo. in 4. colu. quia aliter non poterat constare de eius intentione, ex quo erat mortuus; alias autem non statur regulariter scripturę scribentis in sui commodum, sed in præiudicium sic. l. publica. §. Titius. ff. de positi. cum ibi allegatis per eum, & si uiueret & pertinaciter staret in suis erroneis scriptis, essemus in casu præcedentis secundæ cōclusionis, quòd

1 1 potestatio ei non patrocinaretur. Ex quo. c. damnamus possunt colligi duo nōtanda, primum est, q̄ si aliquis existens hæreticus monasteriū edificauerit, uel aliud opus pium fecerit, & postea damnetur de hæresi, quòd illud monasterium uel opus non destruitur, quod probatur in illo text. in uerbo, maximè, quia sensus literę est, q̄ delictum Ioachin nōn debet obesse monasterio, cuius ipse fuit institutor, maxime cum ipse scripta corrigenda submissit dispositioni sedis Apostolicę; quasi dicat per hanc dictionem, maxime, q̄ idem iuris sit si non se submisisset dispositioni sedis Apostolicę, & sic fuisset hæreticus pertinax, quia dictio, maxime, stat comparatiue, ponens idem in casu contrario, seu subintellecto, sed maiorem rationem in expresso. glo. in c. ad abolendam. de filijs presbyterorum, Bar. in extrauaga. ad reprimendum. in uerbo, maxime. glo. not. in l. illud. ff. ad l. acqui. moderni. in l. j. ff. de offi. eius cui māda. ita dicunt Car

1 2 di. Ioan. de Imo. & Abbas in d.c. damnamus. colu. p̄. Arbitror tamen q̄ si institutor illius monasterij, uel alterius operis pij de hæresi damnaretur, etiam si eius arma essent depicta seu sculpta in opere illo, quòd abradi & destrui deberent, ne memoria eius in opere illo remaneret. arg. eorum quę dicit Bar. in Leorum. ff. de pœnis. sequitur Ludo. Ro. in singula

1 3 ri suo. cccclxxx. Incipien. eorum arma. Secundum t̄notabile est, quòd licet dicta hæretici reprobentur, & non sint recipienda, quia damnato auctore damnantur & eius opera. in c. fraternitatis. de hæreti. tamen hoc intelligitur de operibus erroneis, & hæreticis, non de eis quę bona sunt & catholica, quod probatur in d.c. damnamus, ibi, in hac parte defendere uel approbare præsumpserit, ergo in alijs sic. ad quod facit quod inquit August. in c. si quid ueri. 37. dist. & in c. j. xix. dist. saluo tamen hoc, quòd licet eius dicto stetur ut uero, non autem statur ut habeamus auctoritatem ab illo, & sic ut uerum, non ut autorizabile approbatur, ut concludunt Ioan. Andre. Cardi. Ioan. de Imo. & Abbas in d.c. damnamus. in fin. & sic dicta catholica auctoris damnati, recipiuntur ut rationabilia, non autem ut autorizabilia, ut inquit Hostien. in d.c. fraternitatis. Hoc tamen limito, nisi summus Pontifex prohibuerit etiam bona opera alicuius hæretici legi, & recipi; quia tali prohibitioni parendum est, & non sine ratione, quia plerumque latet uirus in scriptis hæreticorum, &

etiam

etiam ut memoria eorum deleatur de terra uiuentium, & propterea de scriptis Origenis in c. sancta Romana Ecclesia. §. Item Origenis. xv. dist. sic habetur. item Origenis non nulla opuscula quæ uir beatus Hieronymus non repudiat legenda suscipimus, reliqua autem omnia cū auctoritate suâ dicimus reuenda. Et ꝑ ideo esset conueniens, quòd quando in Ecclesia legitur aliqua homelia Origenis, illa deberet recitari sub cōmemoratione beati Hieronymi, dicendo, homelia Origenis secundum beatum Hieronymum, ut probatur in dicto. c. Sancta Romana. unde dicta erronea hæreticorum non sunt exponenda nec alleganda nisi ad eorum reprobationem, ut habetur in sessione octauæ concilij, uide omnino limitationes ad. c. fraternitatis. per Alex. in c. noli. 9. distin.

15 **Q**UARTA ꝑ conclusio est, q̄ protestatio catholica de fide cum reuocatione particulari alicuius erroris non iuuat illum, qui fuit hæreticus, quominus declarandum sit illum fuisse hæreticum, & sic quòd damnetur ad carcerem perpetuum, iuxta. c. pe. de hære. cum confiscatione bonorum, ut in c. uergentis. eo. tit. & c. cum secundum leges. eo. tit. lib. vj. Iuuat tamen eum dicta protestatio cum reuocatione, ut non iudicetur hæreticus pertinax, nec tradatur curiæ seculari. in c. ad abolendam. in prin. de hære. Sed ut reconcilietur græmio sanctæ matris Ecclesiæ, & absoluitur ab excommunicatione quam incurrit propter hæresim. c. ut officium. §. si uero. de hæreti. lib. vj. quo autem tempore dicatur redire hæreticus ad Ecclesiæ unitatem ad hoc ut admittatur ad misericordiam, si ante sententiam, uel post, quia late hoc examinaui in c. j. q. xij. de hæreti. lib. vj. ad ibi dicta me remitto. Et ꝑ ex huiusmodi protestatione resultat singularis effectus in his quæ fidei sunt, q̄ protestans excusatur à pertinacia, Vnde disputantes de his, quæ fidem tangunt, sæpe protestantur, ut dicit Card. in d. §. porro. intelligo tamen quòd isti disputent de his quæ nō sunt diffinita ab Ecclesia, quia de his quæ sunt diffinita licita non est disputatio, sicut licita erat ante eorum diffinitionem & decisionem, ut scribit Sicu. in d. j. de summa Trinit. & Anto. de Butrio in c. cum Christus. de hære. & de his loquitur glo. in l. nemo. C. de summa Tri. & fide catbo. & Bal. in l. si possessor. §. Ait Senatus. uers. quanquam. ff. de peti. hæred. & gl. in c. quis nesciat. 9. dist. ubi dicit q̄ licitum est disputare ad maiorē intellectū super nouo & ueteri testamento, & ibi scribunt Arch. & Domi. sed de his quæ diffinita sunt & certissima credulitate tenēda nō est disputandū, & ideo dicebat Io. de Gerso. in d. prima parte, q̄ corripendi sunt illi q̄ protestantur, q̄ nō intēdunt aliqd asserere, sed disputatiue loq̄. & ponūt cōclusiones, Deus est omnipotēs, Deus est trinus & vnus, quasi uidelicet cōclusiones tales, nō in certissima credulitate, sed sub p̄babilitate tradendi possint,

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

di possint, & ideo sicut dubius in fide infidelis est, sic dubie profitēs certam fidem, neque tamen est negandum, quin protestatio seu submissio reuerentialis fieri possit, sicut egit Apostolus conferendo Euangelium suum, de quo certus erat per reuelationem, cum Petro & alijs Apostolis, quibus tamen oppositum si fieri potuisset, nequaquam credidisset. ut habetur, sed quia in præmissis dubitari posset de qua disputatione hæc intelligantur, ideo subijcio sequentem quæstionem.

S V M M A R I V M.

- 1 Disputare an liceat de fide catholica, & arguitur primo quòd non.
- 2 Disputare licitum uidetur de fide catholica.
- 3 Disputare de fide catholica quando liceat.
- 4 Laicis quando liceat de fide catholica disputare.
- 5 Intellectus. §. inhibemus. c. quicumque. de hære. lib. 6. communis ibi reprobatur.
- 6 Laici a quibus spiritualibus prohibentur.
- 7 Laici non doctorantur in theologia.
- 8 Argumentum a contrario sensu quando non ualeat.
- 9 Constitutio iudæorum de non legendo aliqua capitula Biblia.
- 10 Lex non est restringenda ab homine, nisi ab alia lege.
- 11 Intellectus. d. §. inhibemus. corroboratur.
- 12 Laicus disputans de fide catholica peccat.
- 13 Disputari de fide catholica non debet dubitando.
- 14 Disputare de fide catholica licet, hæreticos confutando.
- 15 Disputare de fide licet, gratia elucidandæ ueritatis.
- 16 Disputationis commoda multa sunt.
- 17 Disputatio de fide fieri debet coram sapientibus.
- 18 Disputatio de fide cum infidelibus non est facienda coram ignorantibus non sollicitatis ab hæreticis.
- 19 Prædicatores cauti esse debent, ne prædicando faciant titubare animos audientium in his quæ fidei sunt.
- 20 Disputatio de fide cum infidelibus necessaria est fieri coram simplicibus sollicitatis ab infidelibus.
- 21 Disputans contra hæreticos debet esse doctus in philosophia.
- 22 Disputandi modus tenendus contra hæreticos, aut infideles, seu iudæos.
- 23 Locus ab autoritate sacræ scripturæ est firmissimus.
- 24 Scriptura sacra uisitur dictis philosophorum, & sancti doctores sacra scriptura, & dictis aliorum doctorum, sed diuersimode.

Interpretatio

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

..ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- uideñtur canonizata dicta. l. nemo. C. de summa tri. facit. c. cum ex iniun-
- 2 cto. de hære. Ex aduerso tamen est communis usus scholasticorum, do-
ctorum, theologorum, qui quotidie disputant de sacra scriptura, de my-
sterijs Christi, & alijs ad fidem spectantibus, ut patet in summa Alexadi.
& in scriptis Alberti magni. S. Thomæ, & Scoti, & aliorum, & in scholis
hoc frequentatur, & uidemus doctos laicos in publicis disputationibus
respondere, & arguere in materia fidei catholicæ, præsertim in capitulis
generalibus, & prouincialibus religiosorū coram populo de his quæ fi-
dei sūt disputat, & conueniunt in locū idiotæ, & uulgares homines, quod cō-
firmatur ex eo quod scribitur actuum. ix. quod Paulus conualescebat & cōfun-
debat iudæos loquens gentibus & disputas cum grecis. & idem legitur de
3 Stephano actuum 6. Sed pro intelligentia huius quæstionis, inhærendo
uestigijs sancti Tho. Alberti magni, Archi. Domi. Car. de Turie Crem. &
Car. Alc. respondebo ad titulum quæstionis per conclusiones. Et primo
ex parte disputantis erunt quatuor conclusiones.
- 4 ¶ Prima conclusio est, quod laicæ personæ nō licet publice uel priuatim
de fide catholica disputare, & si contrafecerit sententia excommunica-
tionis est innodandus, ut in d. §. inhibemus, ubi glo. intelligit laicam per-
sonam, i. illiteratam more ultramontanorum, qui illiteratos uocant lai-
cos, literatos uero clericos, & propterea dicebat Tullius de creatione mū-
di, parentem huius uniuersitatis inuenire difficile est, & cum quis inuenit
indicare in uulgus nephas est, quem refert Ioan. And. in d. §. inhibemus,
5 Et secūdum se cum ibi ille tex. intelligitur de illiterato, & pro hoc facit gl.
in l. si. C. de senten. ex peri. recitan. & ad hanc quæstionem omnino uide
Car. in c. cum quibus. 24. q. 3. & in c. ubi nam. 96. di. idem tenet. d. Cardi.
de Vio in apostillis ad S. Tho. in 2. 2. q. x. arti. 7. dicens. quod ideo d. §. inhibe-
mus loquitur de laicis, quia communiter laici, ut in pluribus non sunt do-
cti in fide ut sint theologi & sufficientes ad hoc, & sic leges feruntur de
communiter contingentibus. l. nam ad ea. ff. de legibus. & subdit quod a
laico docto posset de fide disputari, quando casus esset, & ideo licet
in uerbis comprehenderetur laicus doctus, in prohibitione tamen
quo ad mentem esset a dicta prohibitione exclusus, quæ uerbis præ-
ponenda est, ut est textus in l. non dubium. C. de legibus. capit. Marcion.
prima q. prima. ca. Intelligentia. de uerbo. significa. & demum conclu-
dit, quod huiusmodi laici disputant de fide materialiter tantum, & gratia
exercitij, uel potius honoris, & a nullo prælato reprehenduntur, seruata
modestia conclusionū & arguendi modo in materia fidei. Sed mihi ui-
detur quod iste intellectus datus ad dict. §. inhibemus, quod intelligatur
de laico illiterato, quod prohibeatur ab huiusmodi disputatione, eo quia
illitera-

illiteratus, & nō ideo quia laicus, est ualde absurdus, quia litera obfistit. nam laicus proprie capitur in iure non pro illiterato, sed pro ut distinguitur a clerico. in c. duo sunt genera. xij. q. j. c. si iudex laicus. de sent. excom. glo. in c. j. de procu. lib. vj. unde sanior est intellectus, ut censeatur prohibitus laicus a fidei disputatione, siue sit literatus, siue non, ut dicit 6 ibi Phi. Fran. post Domi. Similis prohibio est, ut non possit prædicare. c. cum ex iniuncto. in princi. & c. excommunicamus. §. quia uero, & expressius in c. sicut. de hære. tradit aliqua Hostien. in summa de hæreti. §. contra pœna. sicut à multis aliis spiritualibus prohibetur. c. decernimus. de iudi. nam non potest esse iudex uel arbiter in causis spiritualibus. Spe. in tit. de sente. §. 4. uersi. pe. nec se intromittit de spiritualibus c. contingit. de arbitris, nec potest stare in choro cum clericis. Bal. in l. ij. C. de sacro. Ecclesi. c. j. de uita. & honest. cleric. Et ratio nulla uidetur reddi posse, nisi quia sic placuit conditori ill. us. §. ut ibi sentit glo. quia non omnium quæ a maioribus nostris tradita sunt ratio reddi potest, nam sufficit sic esse scriptum. l. non oportet. ff. de legi. plura traduntur per moderniores in c. si quando. de rescip. nisi forsam sumeretur ratio ex. c. decernimus. & c. quanto. de iudi. faciunt in arg. ad hæc. l. consulta diualia. 7 C. de testa. & l. repetita. C. de Episco. Hinc est quod in pluribus uniuersitatibus studiorum generalium non doctoratur laici in theologia nisi prius ordinem sacrum sumpserint, ut post doctoratum non liceat ad laicalē statum redire. arg. c. cum ex eo, de electio. Nec est obstat si dicatur, quod si laicus prohibetur a fidei disputatione et literatus, ergo clericus illiteratus admitendus est, arguendo a contrario sensu, quod argumentum ualet. l. j. §. huius. ff. de offi. eius cui manda. est iuris. quia dico hoc argumentum non procedere quando sequitur absurdus intellectus. l. conuenticulam. C. de Episc. & cler. Card. in cle. j. de iudæ. col. si. absurdum enim est quod clericus illiteratus possit de fide disputare, cum in his quæ fidei sunt par culpa sit decipere & decipi. c. si cupis. 16. q. 1. l. culpa. C. de mathema. in quibus (ut inquit Augustinus lib. j. de Tri. c. 3.) ubi queritur unitas Trinitatis, Pater & Filius & Spiritus Sanctus, nec periculosius alicubi errant, nec laboriosius aliquid queritur, nec fructuosius aliquid inuenitur, unde imperiti non sunt admittendi ad disputationem, quia imperitus matheseos risui patet si aduersus philosophos disputat ignorans dogmata philosophorum. c. q. de mense. 37. dist. turpe est enim decertanti si ignorat ius in quo uersatur. l. ij. §. Seruius. ff. de origi. iuris. sacra enim misteria fidei non ab ignaris sed a sapientibus tractanda sunt. 8 Et contra hos idiotas de sacra scriptura disputantes indignari debent prelati sicut indignantur Hier. in prologo Bibliæ. cap. 6. cum hij esse non possint sine doctore quod cupiunt. inde dicit Hiero. in prefatione homeliarum quas edidit.

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

sup cātica, q̄ facta fuit cōstitutio inter hēbreos sui t̄p̄is, nē quis iudæus plebeius, & popularis præsumeret legere librum canticorum Salomonis nec tria prima capitula libri geneleos, nec primum capitulum Ezechielis nec totam illam partem, a 44. c. usq; ad finem eiusdē libri, eo q̄ ī his quatuor partib. continentur misteria & secreta p̄fundissima & ineffabilia, iō solis clericis peritissimis magistris cōceditur sacrae scripturae disputatio, & nullatenus idiotis, quia ut inquit Arist. in primo elencoꝝum, qui uirtutes uocabulorum ignorant de facili decipiuntur. facit. l. j. & ibi gl. ff. si cer. pe. & Isidorus ait in primo Ethimo. nisi nomen rei sciueris cognitio rei perit. Sic ergo layco q̄uis literato non licet de fide disputare publicē uel priuatim, q̄a d. §. inhibemus. hoc sibi interdicit, & huic interdictō parendum est, nec ēt clerico illiterato hoc licet, ut patet p̄ prædicta. q̄cqd.

10

11 sentiat Io. And. in d. §. inhibemus. Vnde uerba legis non sunt restringenda. nisi exp̄sse constet minus esse intellectū q̄ scriptum. ideo lex ḡnalt̄er loquens generaliter debet intelligi. l. j. §. ḡnalt̄er. ff. de lega. præsta. l. de p̄cio. ff. de publicia. & c. si Romanorum. 19. di. gl. in l. 3. ff. de of. præsidis. Bar. & alij in l. q̄uis. ubi moderni. ff. de in ius uoca. & dicit Bal. in l. in fraudem. §. si. per illū tex. cum gl. ff. de test. militari. q̄ ubi statutum nullum. casum excipit, nec iudex debet excipere. facit q̄ inquit Bal. in l. 3. §. si. p̄ illū tex. ff. ne q̄s eum qui in ius uo. est ui exi. q̄ lex debet simpliciter intelligi prout iacet, nec dēt subaudiri aliquid extrinsecum. & ideo d. §. & si uideatur perdurus, q̄ laicus ēt literatus non possit de fide disputare, pro ut scriptū est, sic seruari debet, ut l. prospexit. ff. qui & a, qui. de cuius intellectu scribit Ias. in l. non dubium. C. de legi. col. 6. nec obstat illa restrictio quā doctores faciunt ad dictum. §. de laico illiterato, quia ex quo talis restrictio nō p̄batur iure, illa nō est attēdēda, præsertim q̄a trahūtur uerba ad impropriū intellectū, & idcirco si alia lex non assignatur, standum est p̄ priæ significationi uerborum. l. j. §. si is qui nauem. ff. de exercito. l. nō aliter. ff. de leg. 3. ut scribit Bar. in d. l. non dubium. col. 3. Et ꝑ sic laicus disputans publice uel priuate de fidē peccat mortaliter, quod patet, quia licet ipso iure excommunicatus non sit, excōmunicari tamen p̄t, quia excommunicatio non p̄fertur nisi pro mortali. c. nemo Ep̄orum. xj. q. 3. facit. c. quotidie. & c. panē de altari. de consec. d. 2. S. Tho. in 4. d. 18. & ille usus allegatus est potius corruptela, quia contra iuris prohibitionem.

12

13 **SECUNDA** ꝑ conclusio, q̄ non licet de sacra scriptura siue de fidē disputare, tanquam de ea dubitando. nam sic disputans ueritatem fidei p̄ certo non supponit, Sed ipse argumentis experiri intendens procul dubio peccat, tanquam dubius in fide, & ideo infidelis est. c. j. de hære. & de tali disputatione loquitur August. in c. quis nesciat. 9. distinct. dicens de scriptura

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

spe, maximus quidem fructus ex disputatione prouenit, ideo inquit Aristot. 3. metha. q̄ ueritatē inquirentes sine dubitatione similes sunt nesciētibus, quo ire debeant, & in 7. Ethi. ait. non sufficit uerū dicere nisi et cā falsitatis assignetur. & in pri. topico. poteris ad utranque partem dubitare, in singulis speculabimur uerū & falsum, & dicebat Sempronius apud celestinā. c. j. q̄ sol reuerberatus fortius calefacit, & clauus percussus fortius stringit, notādo enim & disputādo ueritas inuenitur. gl. in c. cū Ioannes. de fide instr. & tex. in l. munerū. §. mixta. ff. de mune. & hono. in de est q̄ uia ferro aperit q̄ per contraria procedit, ut dicit Bal. in l. præcibus, colu. v. C. de impub. & alijs substi. & in l. si pecuniā. ff. de condi. ob cām. & inquit Hiero. in libro q̄ pelagianos, q̄ schola socraticorū consueuerat adducere omnia q̄ dici possent ex utraq; parte, ut magis perspicua
17 fieret ueritas. Ex parte, uero audiētū sunt tres cōclusiones. Prima Cōclusio, q̄ corā sapientibus & in fide firmis licitū est disputare de fide, quia in hac disputatione nullū uersat periculū. Imò ueritas sepius tractata magis splendescit in lucē, & fructus diuinus est iustitiā sæpe recenseri. in c. graue. 35. q. 8. & dicit Papa Pius Epistola. 7. q̄ inter cæteras rōnes, q̄bus lecta mahumetica dānat una est, q̄ de sua lege disputari uetuit, ne eius
18 falsitas detegeret. Scđa cōclusio est, q̄ corā simplicibus idiotis & ignorantibus q̄ non sunt solliciti seu pulsati a iudæis seu hæreticis nō est disputādū de fide, quia periculosum est, quorū simplicium fides ex hoc est firmior, quia nihil diuersum audiunt, de eo qđ credunt, & ideo nō expedit ut audiant argumenta infidelium disputantiū q̄ fidē, ut dicit, S. Tho. in d. q. x. art. 7. nam nonnunq̄ simplices huius modi intelligunt aduersariorū argumenta, & nō capiunt solutiones, inde incidunt plerunq; in dubitationē
19 nē damnosam, & sic in hæresim, ut in d. ca. pri. de hæreticis. Et ideo caueant populo concionantes ne in hanc disputationem coram uulgaribus prolabantur, facientes animos simplicium in fide firmos titubare, & generēt scandalū, ut non eos cōprehendat diuinā snā q̄ hēt, q̄ si quis scandalizauerit unū de pusillis istis qui in me credūt, expedit ei, ut suspendat mola asinaria in collo eius & demergat in profundū maris, Matthæi. 14. Sed pdicent Enangeliū iuxta pceptū dñi, Marci. 11. & p hac conclusione facit tex. in d. l. nemo. C. de summa Trin. ubi interdicit disputare de fide Christiana publice coadunatis turbis, cū ex eo quæratur occasio tumultus, & perfidiæ, ubi dicit Saly. q̄ nec publice nec priuatiu hæc disputatione est licita corā turbis, quia ratio non est diuersa, & p hoc est tex. in d. §. inhibemus. & etiā disputare clam coadunatis turbis est præsumptio maioris doli. quia sic uidetur facere ut errores suos imprimat in plures audientes, & est psumptio, q̄ ex certa faciat scientia, & docens hæresim

sim magis punitur q̄ addi sc̄s. ut dicit Collectanus in c. j. de off. dele. uerli. ad quartum. & gl. in c. pe. in uerbo puniendi de hære. Bar. in l. cunctos populos. col. 4. uer. quæritur quæ sit illa uindicta. C. de summa Tri. Car. in l. j. §. sane. de usuris. oppo. j. intelligendo, prout dicit gl. in c. pe. de hæreti. quia si addiscens peruenerit ad actū simili pœna punitur, ut docens, ut in l. quicumq; de hære. l. culpa. C. de Mathe. & in c. si cupis. 16. q. prima. Ter-
 20 tia conclusio est, q̄ disputare de fide coram simplicibus idiotis & ignorātibus sollicitatis & pulsatis ab infidelibus & hæreticis, puta iudæis liue paganis nitentibus eos corūpere in fide, non solū est licitū, sed necessa- riū, ut dicit S. Tho. in d. ar. 7. dummodo reperiantur ad hoc aliqui suffi- cientes idonei, qui errores confutare possint, per hoc. n. simplices in fide confirmabuntur, & tolletur infidelibus decipiēdi facultas, & ipsa taciturnitas eorum qui resistere deberent, per uertentibus fidei ueritatem esset erroris confirmatio, uñ Greg. in moralibus dicit. sicut incauta locutio in errorē protrahit. Ita indiscretū silentiū eos qui erudiri poterant in errore derelinquit, ut ī c. sit rector. 46. di. & quia in his ēt posset esse periculū, si
 21 argumenta aduersariorū nō confutarētur. Ideo dicit Card. de Vio q̄ ad huiusmodi disputationem pro fide contra hæreticos, non sunt admittēdi aliqui nisi sint in philosophia bene exercitati, & aduersariorū rationes & auctoritates optime discutere sciant, ita ut plene audientibus satisfaciant, si de immortalitate animæ & de creatione mundi, & similib. foret contētio, sic ergo cū istis est de fide disputandū non ut in dubiū fides ipa reuocet, sed ut ipsi aduersarij conuincant, ut dicit gl. in c. cum uos. 24. q. 3. scribit Io. de Imo. in c. damnamus. col. 4. de summ. Tri.

Primo non obstat d. c. nesciat. q̄a loquitur, qñ quis disputaret de fide uel sacra scriptura dubitādo, ut est dictū, secus si cā dilucidādæ ueritatis uel contra hæreticos, ut est dictū, & idē dico quoad f̄m. Tertio nō obstat q̄ dicit Apostolus, q̄a ibi nō p̄hibetur totaliter disputatio, sed inordina- ta, quæ magis fit contētione uerborum q̄ firmitate sententiarum. Quar- to non obstat q̄ argumentum est ei dubiæ faciens fidem, quia dico qđ non dēt disputari de eis quæ sunt fidei quali de eis dubitando, sed pp ue- ritatē manifestandā, & errores confutandos. oportet. n. ad fidei cōfirma- tionem aliqñ cum infidelibus disputare qñdoque fidem defendendo, se- cundum illud 1. Pe. 3. parati semper ad satisfactionem omni postēti vos- rationem de ea quæ in uobis spe & fide. quandoque ad conuincendos hæ- reticos, secundum illud ad Titu. primo. ut sit potens exhortari in doctri-
 22 na sana, & eos qui contradicunt arguere. Ad q̄ quintum uero dico, ut in prima cōclusiōe. Et in hac disputatione cōtra hæreticos est maxime ad uertendum. Aut. n. aduersariū admittit sacra scripturam, aut non admit-

tit, primo casu probare possumus fidem nostram auctoritatibus sacræ scripturæ scilicet noui & veteris testamenti, quod est per reuelationem. nam vt inquit. S. Tho. in primo opusculo suo contra Græcos. c. 30. fides nostra non habet auctoritatem neque ab Angelis, neq; ab aliquibus miraculis factis, sed a reuelatione Patris per Filium, & Spiritum Sanctum, licet etiã Angeli ea quæ sunt fidei nostræ reuelauerint aliquibus, vt Zachariæ & Mariæ, & etiam Ioseph, & et ad fidei robur miracula plurima facta sunt, & sic per vnum articulum argumentamur contra hæreticos negantes alium. sic Apostolus. j. ad cori. 15. ex resurrectione Christi argumentabatur ad resurrectionem communem probandã, ut inquit. S. Tho. in pri. parte. q. j. art. 9. subdens q̄ argumentari ex sacra scriptura est maximè proprium in hac materia fidei, eo q̄ principia huius doctrinæ per reuelationem habentur, & sic oportet q̄ credatur auctoritati corû quibus reuelatio facta est, nec hoc derogat auctoritati huius doctrinæ.

- 23 Nã licet locus ab auctoritate quæ fundatur super ratione humana sit infirmisimus locus, tamen ab auctoritate quæ fundatur super reuelationem diuinam est efficacissimus, vt inquit tamen in sacra scriptura ratione humana non quidem ad probandum fidem (quia per hoc tolleretur meritum fidei) sed ad manifestandum aliqua alia quæ traduntur in hac doctrina. cum igitur gratia non tollat naturam sed perficiat, oportet quod naturalis ratio subserviat fidei, sicut & naturalis inclinatio voluntatis obsequitur charitati. vnde & Apostolus dicit pri. ad cor. 10. in captiuitatē
- 24 redigētes omnem intellectum in obsequium Christi. Et inde est, quod et auctoritatibus philosophorum sacra doctrina vtitur, vbi per rationem naturalem veritatem cognoscere potuerunt, sicut Paul. actuum. 17. Inducit verbum Arati dicens. sicut & quidam poetarum vestrorum dixerūt, genus Dei sumus. Sed tamen sacra scriptura huiusmodi auctoritatibus vtitur quasi extraneis argumentis & probabilibus. Auctoritatibus autem canonicæ scripturæ vtitur proprie ex necessitate argumentando. Auctoritatibus autem aliorum Doctorum Ecclesiæ quasi arguendo ex proprijs sed probabiliter. Innititur em̄ fides nostra reuelationi Apostolis & Prophetis factæ, qui canonicos libros scripserunt, non autem reuelationi si qua fuit alijs doctoribus facta, vnde dicit August. in epistola ad Hieron. & scribitur in c. ego solis. 9. dist. Solis ego scripturarum libris qui canonici appellantur didici hunc honorem deferre, & nullū authorem corū in scribendis errasse aliquid firmissime credã, alios autē ita lego, ut quantalibet sanctitate doctrinaq; polleant non ideo verū putē quia ipsi ita senserint vel scripserint. &c. Simili mō loquuntur iuristæ, nã interpretatio num alia est necessaria cui omnino est standum, & hæc procedit à principe,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVÆST.

est Deū esse, non pp hoc tollit uel diminit meritū fidē, & sic intelligit illud prima Petri. 3. parati semper sitis ad satisfactionē omni postēti vos reddere rōnem de ea q̄ in vobis est fide & spe, ita dicit. S. Tho. in 2. 2. q. 3. art. x. unde reprehensibiles un̄r qui nitūtur fidē catholicā omissis auctoritatibus sacræ scripturæ humanis rōnibus cōprobare q̄ hæreticos arguementantes, cū ut dictū est dupliciter derogant fidē. Possent t̄ ēt q̄ aduersarios induci tot inenarrabilia & admiranda miracula quib. catholica est cōprobata fides, de quibus patet tū sacra scriptura, tū ēt in historijs sanctorum, quæ sine uirtute diuina fieri nō poterant, pp quæ dicebat Ricardus de sancto Victore in lib. pri. de Trinitate. c. 2. domine si est error à te decepti sumus, nam tantis signis confirmata sunt, quæ non nisi per te fieri possunt. Et si negetur miraculis fidem fuisse plātātam, infero, sicut Beatus Augusti. 22. de ciuitate Dei cap. v. arguit, grande esse miraculum, q̄ totus mundus sine vllō miraculo credidit hominibus illiteratis, & difficultia contra omnes ritus patrios suadentibus. Et his conformē sermonem edidit, Gerson parte. 4. qui incipit, erat enim lex Christiana difficillima creditur, per hoc q̄ superat omnem rationem, & prohibet omne quod potest amari, apreciari, uel desiderari, pro honore prædicat ignominiam, tormentum crucis, & mortis amarissimæ, pro diuitijs paupertatem, pro delicijs abstinentias, ieiunia & sobrietatem, pro potentia & dominatione omnem humilitatem, & subiectionem, unde si ab aduersariis negentur miracula, quæ affirmit sacra scriptura & historiæ, in hoc tamen singulare est miraculum, q̄ sine miraculo tam magnus talisque populus, & tali modo huic se subiecerit credulitati, diuites pauperes docti per illiteratos homines conuersi sunt, & præcipue per eos, quos ipsi trucidabant, & dimittendo gaudia & uoluptates honores, & assuetas delicias, ac ueniendo ad laborem ad tormenta & mortem, & hoc totum interdū subito, & ueluti in uno momento, quod maxime ostenditur in cōuersione sancti Pauli, qui de persecutore, & lupo rapace fuit sine mora mutatus in defensionem & ouē mansuetam. Et ad prædictorum cōfirmationem accedit, quod. S. Tho. in primo libr. contra gentiles cap. 6. inquit, q̄ Diuina sapientia secreta sua dignata est hominibus reuelare, quæ sui præsentia, & doctrinæ, & inspirationis ueritatem conuenientibus argumentis ostendit, dum ad cōfirmandum ea, quæ naturalem cognitionem excedunt opera uisibiliter ostendit, quæ totius naturæ superant facultatem, ut patet, in mirabili curatione languorum, mortuorū fuscitatione, cœlestiū corporū mirabili immutatione, & qd̄ est mirabilius humanarū mentium inspiratione, ut idiotæ & simplices dono Spiritus Sancti repleti summam sapientiam, & facundiam in instanti consequerentur, quibus

inspectis

inspectis prædictæ probationis efficacia, non armorum uolentia, non uoluptatum promissione, & quæ est mirabilissimum inter persecutorum tyrannidē innumerabilis turba, non solum simplicium, sed et sapientissimorum hominum ad fidem christianam conuocauit. In qua oem humanum intellectum excedentia prædicantur, uoluptates carnis cohibentur, & omnia quæ in mundo sunt contemni docentur, quibus animos mortaliū assentire. & maximum miraculorum est, & manifestum diuinæ inspirationis opus, ut contemptis uisibilibus, sola inuisibilia cupiantur, hoc autem non subito neque casu, sed diuina dispositione factum esse manifestum est, ex hoc quod hoc se facturum Deus multis ante prophetarum prædixit oraculis, quorum libri penes nos in ueneratione habentur, utpote nostræ fidei testimonium adhibentes, huius quidem confirmationis modus tangitur Hæbr. 2. quæ. s. humana salus cum initio cepisset enarrari per dominum, ab eis qui audierunt in nos confirmata est, cōtestate Deo signis & portentis, & uariis Spiritus Sancti distributionibus, hæc autem tam mirabilis mundi conuersio ad fidem Christianam inditium certum est prætorum signorum, ut ea ulterius iterari necesse non sit, cum in suo effectu appareant euidenter. Et enim omnibus signis mirabilibus, si ad credendum tam ardua, & ad operandum difficilia, & ad sperandum tam alta mundus absque mirabilibus signis inductus fuisset a simplicibus & ignobilibus hominibus. quis non cesset Deus etiam nostris temporibus ad confirmationem fidei per sanctos suos miracula

30 operari. Hi uero qui sectas eorum introduxerunt processerunt uia contraria, ut patet in Mahumeto, qui carnalium uoluptatum promissionibus conformis uoluptati carnali, habenas relaxans in quibus in promptu est a carnalibus hominibus obediri, documenta et ueritatis non attulit, nisi de facili a quolibet mediocriter sapiente naturali ingenio cognosci possint, quam potius uera, quæ docuit, multis fabulis & falsissimis doctrinis immiscuit signa etiam non adhibuit super naturaliter facta, quibus solum domini inspirationi conueniens testimonium adhibetur, dum operatio uisibilis quæ non potest esse nisi diuina ostendit doctorem ueritatis uisibiliter inspiratum, sed dixit se in armorum potentia missum, quæ signa et latronibus & tyrannis non desunt, & et non aliqui sapientes in rebus diuinis & de diuinis & humanis exercitati a principio crediderunt. Sed homines bestiales in desertis morantes omnis doctrinæ diuinæ prorsus ignari, pro quorum multitudine alios armorum uolentia in suam legem coegit, nulla etiam diuina oracula præcedentium prophetarum ei testimonium perhibuit, quin potius quasi omnia ueteris & noui testamenti documenta fabulosa narratione deprauat, ut patet eius legem inspicienti. unde astuto consilio libros ueteris & noui testamenti suis sequacibus non reliquit legendos,

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

ne per eos falsitatis argueretur, vnde patet, q̄ eius dictis fidem adhibentes leuiter credunt, & in profundum inferni prolabuntur, approbat penthateucum, & euangelium, dicēs in eis esse perfectionem & lucem, ut habetur in Alcorano. in Cora. j. capitulo quarto. vnde ex hoc dilucide pos-
 3) sent ipsi conuinci. Sed festo q̄ negent mahumetani sacrum Euāgelium, non est cū eis disputandū rationibus ad probandum fidem nostram, seu articulos; vt est dictum, sed potius ab eis quærendum, puta circa misterium sanctissimæ Trinitatis, quam ipsi negant posset quæri quid vult Alcoranum apud eos, quando toties inducit Deum loquentem pluraliter, cū simplex sit, & vnus, pro vt etiam habetur Gene. primo. faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram, & hoc est ab eis petendum vt cogantur confiteri Deum vnum in essentia, & Trinum in personis. Insuper circa misterium incarnationis quam ipsi negāt omnino oportet quærere ab eis, vnde sciant q̄ Deus non sit incarnatus, si dicant quia impossibile, ostendendum est eis non esse impossibile, cum sit omnipotens, & potest omnia facere, in quibus non est contradictio, si dicūt quod noluit, interrogentur, quis fuit eius consultor? si negent q̄ non fecit, petēda est ab eis demonstratio, quam impossibile est ab eis dari, & sic de alijs articulis potest fieri cum eis disputatio, & disputans non debet in se suscipere onus probandi articulos fidei, ex quo ipsi non admittunt auctoritatem sacræ scripturæ, si autem admitterent, esset secus, ut latius p̄dixi.

S V M M A R I V M.

- 1 *Vtens uerbis sacræ scripturæ, seu doctōrum an excusetur si in hæresim labatur.*
- 2 *Deus quare assumpsit humanitatem.*
- 3 *Propositio illa, Filius Dei suscepit hominem, quomodo intelligitur.*
- 4 *Authoritates plures sacræ scripturæ sunt intelligendæ non prout iacent sed secundum expositionem catholicorum doctōrum.*
- 5 *Excusatio non est bona dicentis, ego usus sum uerbis sacræ scripturæ prout cantant, si hæresim incurrat.*
- 6 *Theologia scholastica multum nobis prodest.*

DECIMA QVARTA QVAESTIO.

Ecimo Quartò Quæro An sit legitima excusatio scriptoris aut prædicatoris, si dicat, ego usus sum illa uerborum forma qua utitur sacra scriptura, vel Augustinus, seu Hieronymus, Ambrosius, Gregorius, aut alij catholici tractatores, si ex illis uerbis sequatur,

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

in hominē, sicut dicit Nestorius, Sed dicit, q̄ suscepit hominē. quia susci-
 pere dicit quandam sustentationē personalem. Et ideo nō dicit q̄ homo
 suscepit Deū, sed Deus hominem. per hoc ergo denōtatur, q̄ filius Dei
 suscepit hominē indiuiduatum, & conditionatū ipsum suppositando &
 personādo, vt in ipso posset pati, & dicitur Deus & homo generis huma-
 ni Saluator, & redemptor. dicit tamen. S. Bona. in 3. dist. v. q. v. q̄ illa pro-
 positio est falsa, Deus suscepit hominē, & respondens ad dicta doctorū
 dicit, q̄ sunt exponenda, quia habent aliquid improprietatis, & q̄ docto-
 res sancti loquuntur aliquādo multūm expresse, & q̄ homo in prædictis
 authoritatibus capitur magis abstractiue q̄ concretiue. Præterea beatus
 Atanasius sermone tertio actorū Niceni concilij ex persona filij Dei lo-
 quentis ita inquit, ex tua essentia, quam in me genuisti Spiritum Sanctū
 do cis. quem modum dicendi schola theologorum nō recipit, sed illa ver-
 ba exponuntur. 1. Filius qui est diuina essentia generatur, uel sic, id est pa-
 ter filiū generando' essentiā siue naturam suam dat ei, ut declarat magi-
 ster sententiā in primo, dist. v. & de hoc uideretur text. in c. damnamus. §.
 4 nos autem sacro. de summa Trinit. S. Tho. in opusculo suo. 24. Et test a-
 liud exemplum in dictis eiusdem Atanasij in Epistola ad Serapionem ita
 dicentis, q̄ Deitas est homo facta, quæ tamen propositio non accipitur
 in schola theologorū, & Magister in 3. dist. v. dicit q̄ non debet dici Di-
 uina natura est caro facta, sicut dicitur, uerbū caro factum est, Sed expo-
 nenda est sic, Diuinitas facta est homo. i. naturam humanam assumpsit in
 una persona. sunt etiam plures aliæ authoritates, quæ sano & recto mo-
 do sunt intelligendæ, vt est in Psal. 21. Deus Deus meus quare dereliqui-
 sti me. & in Psal. 37. non est pax osibus meis à facie peccatorum meorū,
 & illud Psal. 39. Circumdederunt me mala quorū non est numerus, com-
 prehenderunt me iniquitates meæ, & nō potui ut uiderem, quæ autho-
 ritates per Augustinū, Cassiodorū, & glossam ordinariam intelligūtur in
 5 membris nō autē in propria persona Christi, quia alias in plures er-
 rores incideremus. Vnde & dico manifestū esse, q̄ nō est sufficiens rō nec
 excusatio legitima, si qs dicat hanc p̄positionē, dixi p̄ ut in tali uerborū
 forma in sacra scriptura legit̄, aut in libris sanctorū Patrū scriptū reperi-
 tur, & mihi sic licet loqui, & talibus uerbis uti, quia pro vt dicūt tractato-
 res, nos non habemus tā liberā loquendi sententiam in materia fidei quā
 Spiritus Sāctus in sacra scriptura, aut sancti Doctores qui Spiritu Sācto
 locuti sunt, tenuere, nec regulæ Ticonij. q̄ clauēs uocantur scripture (qui-
 bus ut inqt. Aug. in lib. 3. de doctrina Christiana uers. Ticonius qdā. diui-
 narū scripturarū aperiunt̄ occulta) date sunt ad utēdū, sed ad exponēdū,
 nō ad extēdēdū modū loquēdi scripturā, quē nō sine magno misterio, &
 diuinæ

diuinæ sapientiæ profundissima dispositione credimus Sanctos Patres tenuisse, sed ad intelligendum obscuros & difficiles passus eiusdem cum omni integritate fidei, & sinceritate, & illæ regulæ septem quas dictus Ticonius donatista post eius correctionem conatus est assignare, vocans eas clauces Ecclesiæ, fuerunt correctæ ab eodem Augustino, hæc attestante in dicto libro de doctrina Christiana, cū in multis deficerent & in multis superfluerent, quas optime elucidauit Iacobus de Valentia in prologo super Psalterium. tractatu tertio. capitulo secundo. Et nostri ingenij imbecillitati Deus omnipotens prouidit, quando inspirauit theologiam scholasticam, quæ & si ab humanis discipulis opem nonnunq̃ suscipiat, subsidium tamen maximum ad intelligendum & perscrutandum ueritatem theologiam confert, quam plurimi per celebres doctores sectâtes, ut Alex. de Alès, Albertus Magnus. S. Thomas. S. Bonauentura, Scotus, & alij usque ad hæc nostrâ tempora suis luculentis doctrinis totum terrarum orbem illuminarunt, & quomodo intelligendæ sunt & exponendæ propositiones sacræ scripturæ & sanctorum doctorum suis scriptis nobis catholice tradiderunt, quam spernentes facilliter in errores graues & intollerabiles prolabuntur.

S V M M A R I V M.

- 1 . *Propositio asserta contra dicta Sanctorum Doctorum Ecclesiæ, an possit dici hæretica.*
- 2 . *Doctores ab ecclesia approbati qui sunt.*
- 3 . *Consequentia an sit bona, hæc assertio est contra dicta doctorum approbatorum ab Ecclesia, ergo est hæretica.*
- 4 . *Augustinus in multis errans se ipsum retractauit.*
- 5 . *Discordia est in pluribus inter doctores Ecclesiæ.*
- 6 . *Scriptura Sacra est infallibilis ueritatis.*
- 7 . *Dicta Doctorum Sanctorum, non sunt tantæ authoritatis quin liceat illis contradicere.*
- 8 . *Scriptura sacra si non contineret infallibilem ueritatem maximum esset inconueniens.*
- 9 . *Scripta sanctorum non sunt infallibilis ueritatis.*
- 10 . *Canonis sacri scriptores nullatenus errare potuerunt.*
- 11 . *Scriptura sacra innititur reuelationi factæ Apostolis & prophetis.*
- 12 . *Scripta Doctorum sanctorum. s. Augustini & aliorum de fide catholica & damnatione hæreticorum sunt approbata ab Ecclesia, & nulli licet eis contradicere.*

13 *Dictis sanctorum doctorum contradicere licet, exceptis illis, quæ sunt de fide catholica, & condemnatione hæreticorum.*

DECIMA QVINTA QVAESTIO.

1 **D**ecimo ¶ Quintò Quæro, Si aliqua propositio asseratur cõtra sententiam Augustini, uel Gregorij, aut Ambrosij, seu Hieronymi, uel aliorum Doctorum ab Ecclesia approbatorum an sit censenda hæretica, & sic an teneat hæc consequentia, hæc propositio est contra Augustinum, & Hiero. uel alios, ergo est hæretica, & uidetur dicendum. q̄ sic, quia talis propositio est contra catholicã ueritatem in sexto gradu scriptã, quæ est earum ueritatum quæ de tenenda fide & confutatione hæreticorum à doctoribus ab uniuersali Ecclesia approbatis assertiue traditæ sunt, licet in canone sacre scripturæ expresse nõ contineantur, quod patet, quoniam cum Ecclesia uniuersalis quæ regitur Spiritu Sancto, doctores aliquos approbauerit, eorum doctrinam tamquam ueram recipiens, necesse est ut talium doctrina assertiue posita, & nunquam alias retractata uera sit, & ab omnibus fidelibus firma credulitate tenenda est ea parte in qua ab uniuersali Ecclesia est recepta, alias uniuersalis Ecclesia uideretur errasse, approbando & acceptando eorum doctrinam tanquam ueram, quæ tamen uera non esset. Qui ¶ autem sint hij doctores quorum doctrina approbata uidetur, colliguntur ex textu. c. gloriosus Deus. de reliquiis & uene. sanctorum. libr. vj. ubi referuntur Gregorius, Augusti. Ambrosius. & Hieronymus, quorum doctorum (ut ibi dicitur) per lucida & salutaria documenta Ecclesiam illustrarunt, idẽ habetur in c. Sancta Romana Ecclesia. i 5. distin. & dicit. S. Tho. in libro. 4. contra gentiles. c. 24. q̄ in determinatione quinti concilij habent hæc formalia uerba. sequimur p̄ omnia sanctos Patres & doctores Ecclesiæ Athanasium, Gregorium theologum, Gregorium Nicenum, Ambrosiũ, Augustinum, Theophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Leonem Probum, & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & damnatione hæreticorum scripserunt, ut ibi. unde uidetur, q̄ propositio contra illorum dicta sit hæretica, per ea quæ late supra diximus. Sed ¶ in contrarium est ueritas. quia non tenet hæc consequentia, hæc assertio est contra dicta Augustini, uel Gregorij, seu Hieronymi, & sic de cæteris doctoribus Ecclesiæ, ergo est hæretica. nam (ut dicit Ioannes Picus in j. q. suæ apologiæ) huius dicti ueritas sicut est a bonis omnibus & subtilibus theologis credita, euidenter potest probari triplici ratione. Prima, quia ipsimet doctores de dictis suis dubitant an in eis errauerint uel non, unde Augusti-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

honoremquè deferre, ut nullum horum authorum scribendo errasse firmissime credam, aut si aliquid in eis offendo literis, quod uideatur contrarium ueritati, nihil aliud quàm mendosum esse codicem, uel interpretem non affecutum esse, vel me minime intellexisse non ambigam, de aliis uero secus est, ut ibi per eum, què allegat. s. Tho. in j. parte. q. j. artic. 8. ad 2. & ad hæc optime facit. c. noli. ea. distinc. nam rephas esset dicere quod scriptura sacra mentiretur, c. quid ergo. 23. q. 5. & est ratio, quia habetur ex Dei reuelatione. ut dicit Cardi. in d. c. quis ne sciat, & Pau. dicebat ad Gala. j. neque ego accepi Euangelium ab homine, neque didici, sed per reuelationem Iesu Christi. Ex quibus patet, quòd dicta sanctorum doctorum non innituntur infallibili ueritati. Inde est quòd sæpe moderni doctores discedunt a dictis illorum, & subdit Picus quòd Robertus Olcot dicebat, quòd sanctus uir Anselmus in multis deceptus fuit, ppter ignorantiam logicæ, & Scotus in tertio sententiarum quasi destruit totum processum Anselmi in libro cur Deus homo, hoc ergo stante non sequitur, hæc assertio est contra dicta Augustini uel aliorum, ergo est hæretica:

¶ Quas rationes dùm essem Cesareæ Augustæ in mense Maij Anno Millesimo Quingentesimo uigesimo secundo. uocatus de mādato Fœlicis recordationis Adriani Papæ sexti, ad determinationem errorum Ioannis Doria, coram uiginti duobus theologis ad hoc accersitis, adduxi, p̄sidente Reuerendisimo Patre & Illustrissimo domino theologorum optimo & magni ingenii uiro domino Garzia Ioaysa tunc generali priore prædicatorum, nunc uero Archiepiscopo Hyspalen. & S. R. E. præbytero Cardinali titu. sanctæ Sufannæ, cui plurimum debeo, quæ omnibus placuerunt.

Et licet dictus Ioannes Picus attribuat suo ingenio illas tres rationes proximè deductas, illas tamen transtulit paucis additis cum suis authoritatibus uerba singula transcribendo ex libro de hæresibus carta. 184. in q. Incipiente, licet enim sanctorum doctorum. quem edidit dominus Guido Carmelita Episcopus Maioricensis. ubi tenet hæc conclusionem. Pro qua dicebat Augustin. in Epistola ad Vincentium, & ponitur in c. noli. 9. distinc. noli frater contra diuina tam præclara tam indubitata testimonia colligere uelle calumnias ex Episcoporum scriptis, siue nostrorum. sicut Hilarii, siue Cypriani, siue Agripini, nam hoc genus literarum ab auctoritate canonum distinguendum est, non enim sic leguntur, tanquam ita ex eis testimonium proferatur. ut contra sentire non liceat, sicubi forte aliquid sapuerint, quam ueritas postulat, unde licet scripta doctorum ecclesiæ. puta Gregorii, Augustini, Hieronymi, & Ambrosij, Cypriani, Martiris, Hilarii, Isidori, Prosperi, Anselmi, Bernardi, & cæterorum talium legantur in Ecclesia, & cum debita suscipiantur reuerentia, non tamen

sunt

sunt ita firme authoritatis, quin liceat eis contradicere, aut circa ea dubitare, ubi scriptura sacra euidenter non probantur, aut per Ecclesiam non determinantur, firmam & indubiam ueritatem continere, unde precise per dicta dictorum doctorum non conuinceretur opinio hæretica manifeste, nam ut dicit dictus Guido. ubi non est infallibilis ueritas ibi non est fides certa, qua firmiter credatur, cum fides infallibili ueritati innitatur. Immo circa talia nõ est assensus infallibilis, nec in dubius, nec adhæsiõ certa, & infallibilis ueritas, & semper ei assentietur cum dubio & formidine falsi. Vnde ut dicit Augu. in Epistola ad Hiero. & xj. contra Faustum. c. 8. & in 16. contra Faustum. c. 2. si scriptura sacra nõ continet infallibilem ueritatem, & in aliqua sui parte reperiretur falsa, non remaneret de ea certa fides, qua ei firmiter credatur, & propter falsitatẽ in una parte repertam, tota suspecta haberetur, & sic fides titubaret, & haberetur in c. si ad scripturas. ix. distin. & alibi dicit Augustinus in lib. de doctrina Christiana, titubauit fides si sacrarum literarum uacillet authoritas, sed cum in dictis præfatorum doctorum nõ sit infallibilis ueritas, & indubitata, tum quia ipsi de dictis suis dubitant, ut dixi, & Augustin. idem confirmat, lib. j. de Trini. c. 3. inquit, quisquis hoc legit ubi pariter certus est, pergat mecum, ubi pariter hæsitat, quærat mecum, ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me, ubi meum, reuocet me, & in libro de uera religione. c. 3. dicit, si quid in meis literis erroris inueniri poterit hoc solum mihi est attribuendum, si quid autem bonum expositum sit omnium bonorum numerum largitori. Et ita patet, quod dicta illorum non continent infallibilem ueritatem: tum etiam quia discordant sancti doctores in plurimis ut est dictum. Ex quibus & multis aliis, quæ induci possent, patet quod dicta doctorum non innituntur infallibili ueritati, cum in eis possit esse dubietas, uel falsitas, & sine periculo hæresis licet eis non credere, reprehendere, & respuere, & quamuis dicta doctorum numerata in d. c. sancta Romana Ecclesia. xv. distinc. In Ecclesia legantur & recipiantur, non tamen sic ut scriptura sacra, aut ut quatuor concilia. quibus non licet contradicere, ut in c. sicut. xv. dist. dictis enim sanctorum doctorum, salua semper eorum reuerentia, ut dicit August. in d. c. ego solis. licet contradicere ubi uidentur aliter sentire quàm ueritas habeat. nam & ipsi inter se salua fide contradixerunt absque periculo hæresis. Non obstant contraria, pro quorum solutione est dicendum, quod hæc est prærogatiua scriptorum sacri canonis, scilicet noui & ueteris testamenti, quod nullus eorum in scribendo errauerit, hæc cõclusio patet primo, quia scriptores canonis in scribendo non sunt loquuti à se sed à spiritu sancto, qui magister ueritatis est, & errare non potest, secũdũ

EST.
 de fir-
 con-
 m-
 m-
 quod
 uerit
 ad
 per
 docto-
 do
 (Coc-
 igno
 pro-
 m-
 Mil
 Felicit
 Joannis
 dente
 &
 pzd-
 Car-
 uerit
 rationes
 auctorita
 in q
 Guido
 Pro qua
 d-
 testimoni
 sicut
 ab autho
 tanquam in
 ubi font
 doctorum
 Cyprian
 caroru tal
 non tam
 sunt

illud Psalm. 44. lingua mea calamus scribæ uelociter scribentis scilicet spiritu sancti. sicut enim calamus non scribit quod uult, sed quod scribens uult, ita & isti scripserunt quod spiritus sanctus in eis inspirauit, & scribit in mentibus eorum, & dicit Petrus in 2. Epistola. primo. spiritus sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines, quare impossibile est quod homines tales scribendo errauerint, nam spiritus sanctus non est author mendacii sed totius ueritatis. Ioan. xiiij. spiritus sanctus docebit uos omnem ueritatem, & hoc est quod inquit Augustin. in d. cap. ego solis, quod patet, quia si scriptores sacri canonis in aliquo errassent, periret tota fidei certitudo, quæ authoritati sacræ scripturæ innititur. sicut arguit sanctus Augustin. in ca. si ad scripturam. ix. distinct. & Apostolus ad Roma. 3. est autem Deus uerax, omnis autem homo mendax, unde nulli alteri quantalibet sanctitate, uel authoritate polleat credendum est, quia ipse loquutus est, sed quia aut rationi aut diuinæ authoritati cōsonum dixerit. Vnde sanctus Thom. in prima parte quæstio. 1. articul. 8. inquit. fides nostra innititur reuelationi factæ Apostolis & Prophetis qui canonicos libros scripserunt, non autem reuelationi, quæ fuit aliis doctoribus facta. & pro hoc inducit. dic. cap. ego solis, unde sacra doctrina philosophorum authoritatibus utitur, quasi extraneis argumentis probabilibus, authoritate autem canonicæ scripturæ proprie ex necessitate arguendo, authoritate autem aliorum doctorum Ecclesiæ quasi arguendo ex propriis sed probabilibus. Sed quo ad scripta aliorum doctorum sancti Augustini, Hieronymi, uel aliorum, distinguendum est, aut enim sunt dicta scripta de fide catholica, aut condemnatione hæreticorum, pro ut plura de hac materia scripserunt Augustinus & alii doctores sancti, & talia scripta sunt approbata ab Ecclesia tali approbatione, ut non liceat alicui contrarium sentire, & hæc est approbatio facta in quinta synodo, de qua meminit Cardi. de Turre Crema. in cap. nolli. ix. dist. & sanctus Thom. in libro contra Gentiles, his similis est liber Augustini de fide ad Petrum, ubi in cap. ix. sic inchoat, firmisimè tene, & nullatenus dubites. & in fin. dicit. tu autem quatuor capitula ad regulam ueræ fidei pertinentia fideliter ueraciterque defende, fortiter pertinaciterque defende, & si quem contra hæc dogmatizare cognoueris, tanquam pestem fuge, & tanquam hæreticum abijce, & de his libris loquitur ille sextus gradus catholicarum ueritatum, & contraria superius formata, quia in his nullus error, nullusque dissensus est inter dictos doctores, & ideo hæc scripta tanquam catholicæ ueritates sunt tenenda, quia oia uidetur facere Ecclesia quibus ipsa authoritatem impartitur. c. si apostolicæ, de præben. li. 6. l. 1. §. omnia. C. de ueteri iure enuclea. & quæ dicit Augu. in d. cap.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

his, quæ de fide catholica & damnatione hæreticorū dicti doctores ab Ecclesia approbati scripserunt, & ideo illa assertio esset hæretica quæ veritatibus sexti gradus contradiceret, nō autem in aliis, ut est prædictū.

S · V · M · M · A · R · I · V · M ·

- 1 · *Cursus cælestes an necessitent hominum uoluntates.*
- 2 · *Astrologorum iudicium fatuum est dum dicunt bella sequuta ex inspectione astrorum.*
- 3 · *Astrorum iudicijs non est fides adhibenda circa hominis uoluntatem.*
- 4 · *Astra non cogere hominum uoluntates multis authoritatibus comprobatur.*
- 5 · *Astra non cogere hominum uoluntates exemplis probatur.*
- 6 · *Astrorum influxu mores hominum causari dupliciter intelligitur.*
- 7 · *Astra non cogere hominum uoluntates experientia probatur.*
- 8 · *Corporum complexio ualet multum ad uariationem actuum humanorum.*
- 9 · *Cursus cælestes si cogere hominum uoluntatem multa absurda sequerentur.*
- 10 · *Homo fuit creatus cum libero arbitrio.*
- 11 · *Hæretica & blasphema est assertio dicere cursus cælestes cogere uoluntates hominum.*
- 12 · *Argumentum concludens contra tenentes cursus cælestes cogere uoluntates hominum.*
- 13 · *Fortunam gubernare hominum actus error gentibus est.*
- 14 · *Fortunam esse reprobatur.*

DECIMASEXTA QVAESTIO.

Decimo sexto quæro, An sit hæretica assertio hæc, quod cursus cælestes necessitent hominum uoluntates, dico quod non solum est hæretica, sed et blasphema & damnata. excludit. n. gratiã Dei per quã quisque meruit, immo sine ea mereri non possumus. ca. Nabucdonosor. uer. p̄destinata. 24. q. 4. pro ut tradit Fed. de Se. in cõsi. cclij. incipien. Reuerendo in Christo patri, ut et ex infra dicendis latius apparebit, nã ea uera existente tolleretur liberũ arbitriũ: & ea quæ sunt peccata talia non essent, quia inuoluntaria, nã ideo peccatũ, quia uoluntarium. ut statim dicam, unde dicebat Scotus & alij sequuntur in. ij. di. 14. q. si. quod astra possunt inclinare uoluntatẽ, non tamen effectiue in ipso efficiendo actum uoluntatis, neque imponere necessitatẽ quouis modo,

- do, quia semper manet uoluntas libera per suam liberationem potens contraire huiusmodi inclinationi, nam & hō maximas uincit tentationes carnalium uoluptatum, in cibo, potu, uenere, amore pecuniarum, sic et inclinationibus superbiæ, exponit enim se uilibus lucri amore, & periculis corporis contra naturalem timorem, & ita de alijs, quia tamen per huiusmodi constellationes potest appetitus sensitius ad malum disponi Genes. 8. sensus & cogitatio humani cordis in malum prona sunt ab adolescentia sua. Ideo fatuum uir iudicium astrologorum dicentium quod ex aliquibus constellationibus sequuntur bella, & alia quæ a sola libertate uoluntatis dependunt, cum etiam in rebus naturalibus certa iudicia dari non possint, quæ tamen causaliter a Deo dependent, quanto minus in his, quæ nihil commune habent cum cælo, sed tamen a uoluntate libertatis causantur, hinc illud uulgatum Phtolomei in almagesto, homo sapiens dominabitur astris, dominabitur inquam quantum ad actus rationis, quæ influentijs astrorum subiecta non est, dominabitur etiam quantum ad effectus naturales, contra quos remedium adhiberi potest sicut regulariter contra asperitatem hyemis providendo de calefacientibus contra pluias de domibus; & de alijs, hoc quidem omnino tenere oportet. quod uoluntas hominis non est subiecta necessitati astrorum, alioquin periret liberum arbitrium, quo sublato non imputarentur homini bona opera ad meritum, nec mala opera ad culpam.
- 3 Et ideo certissime tenendum est cuilibet Christiano, quod ea quæ ex uoluntate hominis dependent, qualia sunt omnia humana opera, non ex necessitate astris subduntur; & ideo dicitur Hierem. x. a signis cæli noli metuere quæ gentes timent, & diabolus ut omnes pertrahat ad errorem immiscet se operationibus eorum qui iudicijs astrorum intendunt. ideo August. dicit 2. super genesim ad literam, fatendum quando ab astrologis uera dicuntur instinctu quodam occultissimo dici, quæ nescientes humanæ mentes patiuntur, quod cum ad decipiendos homines fit, spirituum immundorum est operatio, quibus quædam uera de temporalibus rebus nosce permittitur. & ideo Augu. dicit 2. de doctrina christiana, quod tales astrorum observationes referendæ sunt ad quædam pacta cum dæmonibus habita. est autem omnino Christiano uitandum pactum, uel societatem cum dæmonibus habere secundum illud Pauli. 1. Ad Cori. x. nolo uos fieri socios dæmoniorum, & ideo certum est graue peccatum esse circa ea quæ a uoluntate hominis dependent; iudicijs astrorum uti. Et licet hoc plurimis rationibus probari possit, his omissis, paucis autoritatibus comprobabo. dicit enim Aug. lib. 6. de ciuita. Dei. c. j. qui stellas putant habere talem a Deo eis traditam potestatem, magnam cælo faciunt iniuriam, in cuius uelut in clarissimo senatu, ac splendidissima curia, opinantur scelera faciendâ de

cerni., qualia si terrena ciuitas decreuisseti genere humano decernente fuerat euertenda, & idem Augusti. 2. super genesim ad literam inquit, impia peruersitate in malis factis reprehendendis ingerunt accusandum potius authorem siderum, quam hominem scelerum commissorem. Damascenus in 2. sententiarum, dicit, actuum nostrorum nequaquam sunt causa corpora caelestia, nos enim liberi arbitrij a conditore facti domini nostrorum existimus actuum. Et Ambrosius aurea uerba ponit, in libro suo exameron, errorē hunc nephandum de necessitate fatali reprobando, dicens, Quomodo dominus aut bonis praemia posuit, aut improbis penas, si fati necessitas, conuersationem hominum stellarum cursus informant, si ad necessitatem genitalem, non ad instituta morien. actus nostri factaq; referantur, cur leges propositae sint, iura etiam cur promulgata, quibus aut poenas improbis decernitur, aut securitas defertur innoxijs, cur non uenia datur reis cum ut ipsi aiunt non sua uoluntate, sed necessitate deliquerunt? cur laborat agricola, & non expectat ut inelaboratos fructus, priuilegio suae necessitatis inuehat receptaculis horreorum? si ita natus est, ut ei diuitiae aut opes effluant. frustra mercator periculosus sollicitat mare. Si alicui otioso potest equidem (ut aiunt) sorte generali diuitiarum thesaurus illabi, cur omnis hominum sollicitudo de quaestu omne studium negotiationis, omnis labor, omnis occupatio? si non ex uoluntate, sed fatali necessitate res decurrunt humanae? ubi enim est directa necessitas, ubi inordinata industria; immo fatua sollicitudo? haec Ambrosius. Id. ¶ quidem exemplo uulgato comprobatur; nam Plato a phisionomo iudicatus corruptor puerorum respondit in inclinationem siderum sapientia uinci, astra enim furem, uel adulterum significant, non autem furem, uel adulterum faciunt, inde dicebat glo. in c. non liceat. xxxj. q. v. quod illi reprobantur, qui dicunt superioribus inesse necessitatem in inferiora, & qui dicunt, quod sunt causa rerum, non signa rerum, Exemplo altero confirmatur de Iacob, & de Esau, qui gemini nati sunt, gene. xxv. sic alter post alterum, ut posterior plantam prioris teneret, & tamen in uia moribus diuersi, in actibus dissimiles, in parentum amores dispares fuerunt, sic ergo concludendum est non esse credendum quod cursus caelestes necessitent hominum uoluntates ad bonum uel malum, quia sicut dixi, peccatum non esset, quia inuoluntarium ut est text. in cap. j. xv. quaestio. .vj. Et ¶ alibi dicebat Ptholomeus in centiloquio, anima sapientis medici dominabitur astris, propterea dicunt S. Thom. & S. Bona. in 2. distincti. 17. quod mores hominum scilicet appropriare uirtutes & uicia, & eorum euentus futurorum causari ex sideribus, potest intelligi dupliciter, uno modo necessario & sufficienter,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

cle.xv.ubi habetur quòd Deus ab initio constituit,hominem , & reliquit eum in manu consilij sui.glo.j.liberi arbitrij.adiecit mandata & præcepta sua,apposuit aquam & ignem,ad quod uoluerit porrigat manum,ante hominem uita & mors,bonum & malum,quod placuerit,dabitur illi.

11 Et hanc uanam hominum opinionem tenentium dictam assertionem & credentiam blasphemam appellat Leo Papa in quadam Epistola sua q̄ ponitur in j.parte conciliorum generalium folio.175 dicēs.undecima blasphemia est,qua fatalibus stellis & animas hominum & corpora opinantur stringi,per quam amentia necesse est ut omnibus Paganorum erroribus implicati,& fauentia sibi(ut putant)sidera.colere,& aduersantia studeant mitigare,verum ista sectantibus nullus in Ecclesia catholica locus est, quoniam qui se talibus persuasionibus dedit,a Christi corpore totus abscesit. Quæ uerba damnant dictã assertionem ut hæreticã & blasphemã, hæreticã in eo quod dicit,quòd illã,tenens à corpore Christi totus abscesit,quod est proprium hæretici.c.hæresis Græce.24.q.3.deducitur etiã, quia obuiat sacre scripturæ ex necessaria consequentia,& cõtradicit doctrinis Sanctorum Patrum ab Ecclesia uniuersali approbatis, in his quæ de recta fide & condemnatione hæreticorũ exposuerunt, pro ut in sexto

12 gradu catholicarum veritatum dictũ est;& in proxima.q.Si þ quidẽ hæc assertio esset vera, sequeretur demum quòd homo in hac uita non posset nisi peccare.& non facere bonum,quod est vna hæresis Manichei,aut non posset nisi bene operari.& fuit hæresis Iouiniani.ut scribit.S.Thõ.in

13 2.dist.28.q.j.& vterque liberum arbitriũ destruebat. Alij þ,ut Pagani ponebant fortunam ut deã,quam suo modo depingebant in forma sceminæ quæ est semper varia,ut dicit Codrus sermo.xij.quia varium & mutabile semper scemina.c.forus.de uerbo.signi.Bolog.in Authen.habitu.colu.ij.C.ne filius pro patre,& eam præficiabant omnibus distributionibus humanis.& huius opinionis fuit Seneca in Epistolis;dũ ait,res humanas nullo ordine fortuna regit,spargitque manu munera,cæca peiora fouens,& Iuuenalis.te facimus fortuna deã cœloque locamus,& Plutarcus in lib.de remedio iræ in persona Euripidis dicebat,Deus magna regit,paruaque nostra in fortunæ manibus dereliquit,& alibi Iuuenalis.si fortuna uolet fies de Rhetore consul,si uolet hæc eadẽ fies de consule Rhetor.de hac conquerebatur Euander Eneã alloquens apud Virgilium: Me pulsam patria pelagiq; extrema sequentẽ,fortuna omnipotens & inuitabile fatũ. Et Seneca prima tragedia dicebat.o fortuna uiris inuidã fortibus q̄ nõ æq; bonis p̄mia diuidis,& dicebat Aristo.ubi plurimus intellectus & rō ibi minima fortuna,ubi at plurima fortuna ibi minimus intellectus,& dicebat Iulius Cæsar attestante Q.Mutio,q̄s negat eximiã quoque

quæ gloriam sæpius fortunæ quàm uirtutis esse beneficium. Hæc
 14 ¶ quidem opinio falsa & erronea est, quam confirmat Augusti. 4. lib.
 de ciuit. Dei. cap. 18. & dicit Scotus quoli. xxj. uersu. quantum ad pri-
 mum. q̄ falsa est positio Paganorum imaginantium fortunam esse
 quandam Deam cui tanquàm causæ per se attribuuntur effectus
 quos uidemus fortuitè cuenire, & forte propter istum intellectum
 malum Paganorum repræhendit August. se ipsum primo retract. c.
 i. non mihi inquit placet, totiens appellasse fortunam, catholici au-
 tem potius talia debent attribuere prouidentia diuinæ, saltem gene-
 raliter, scribit latè de his. S. Boña. in 3. sententiarum. dist. 37. & dicit
 Aug. lib. v. de ciui. Dei. ca. j. si propterea quisque fato tribuit quia ip-
 sam Dei uoluntatem vel potestatem fati nomine appellat, senten-
 tiam teneat, linguam corrigat. Hęc scripsi aduersus quendam prædi-
 catorem asserentem contrarium.

S V M M A R I V M.

1. *Assertio, quòd uirgo Maria sit. concepta in peccato originali, an sit scandalosa.*
2. *Assertio scandalosa probatur, asserens Mariam uirginem conceptam in peccato originali.*
3. *Responsio ad extrauagantem Papæ Sixti tenentis non esse ab Ecclesia decisum, quomodo intelligatur.*
4. *Doctores canonistæ tenent uirginem Mariam non esse conceptam in peccato originali.*
5. *Vniuersitas Parisien. tenet quòd non fuit concepta Maria uirgo in peccato originali.*
6. *Assertio, q̄ Virgo Maria non sit in corpore in caelesti Paradiso, est male sonans, & piarum aurium offensiuæ.*
7. *Donationem Constantini factam non esse Ecclesiæ, asserens non esse procul ab heresi.*
14. *Sermo diui Hieronymi non deberet legi in matutinis de assumptione beatæ uirginis.*

DECIMA SEPTIMA QVAESTIO:

Quæ de mandato Superiorum fuit correctâ
& moderata, & iuxta illorum correctio-
nem & moderationem impressa.

DECIMO septimo quæro, An sint assertiones
scandalosæ hodie afferere, Virginem Mariam
Deique genitricem fuisse originali peccato con-
ceptam, & post mortem corporalem non fuisse
assumptam in corpore in cœlestem Paradisum?
Et licet .†. dominus. Ioann. de Gerson in suo
tractatu de propo. ab Episcopis hæreti. conclu-
sione tertia dicat; quòd hæc assertio non est scandalosa, quòd virgo
Maria fuerit concepta in peccato originali, cum secundum eum
apud maximos doctores in Theologia sanctos & fide dignos iudice-
tur probabilis, neque scandalizari. & idem sentit de illa quòd vir-
go Maria non sit assumpta cum corpore in cœlum, citans super hoc
Hieronymum ad Eustochium. dicendum tamen est; quicquid esset
in antiquis temporibus apud illos excellentissimos Theologos de
ijs duabus propositionibus dubitatum, secundum quæ tempora præ-
fatus Doctor loquitur, hodie tamen ambas propositiones apud nos
præsertim Hispanos & Gallos etiam, qui hanc sententiam amplexan-
tur, solemnem festiuitatem de hac immaculata conceptione agentes
scandalosas esse arbitror. Et licet Sixtus Papa III. in sua extrauag.
Incipiente Graue nimis, posita sub tit. de reliquijs & veneratione
sanctorum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

prædicatoribus verbi diuini, ne ad inuicem se appellarent hæreticos, ad tollenda non leuia scandala in mentibus fidelium exorta & maiora, quæ in dies exoriri suspicabantur, vt ibi dicitur, Cum igitur ad Papam sedemque Apostolicam pertineat diffinire similes, & maiores quæstiones, per cap. maiores. de Baptismo. & cap. quotiens. xxiiij. quæstio. prima. & cap. huic sedi. xxvii. distinct. non profecto approbasset hoc festum immaculatæ conceptionis, concedens indulgentias peccatorum visitantibus capellas huius sanctissimæ conceptionis, ac illis, qui intererint horis diurnis pariterque nocturnis dicti officii, si aliquis error esset in articulo huius uenerandæ conceptionis virginis Mariæ. Et † dicit Anto. de Butr. in cap. conquestus. de feriis, Audio Ecclesiam hodie approbasse opinionem, quòd Maria non fuit concepta in originali peccato. Idem tenet ibi Abbas. & Andr. Sicu. & in clemen. prima. de summa Trinita. column. quinta. versicul. Vtrum autem. & dicit Cardinal. Florent. in dicto cap. conquestus. quòd festum conceptionis communiter celebratur ab omnibus Ecclesiis, & ita debet obseruari, ut ipsa virgo beatissima ab omnibus honoretur, in quantum fieri potest. vnde hæc assertio tenens quod ipsa domina est concepta in peccato originali videtur esse apud multos, vt diximus, scandalosa. Et † ideo vniuersitas Parisien. in libello contra assertiones luteranas censuit illam assertionem esse falsam. Eandem assertionem piarum aurium offensiuam appellat Andre. Siculus in dicta clement. prima, & ideo non sine ratione in uniuersitate Parisiensi. & in aliis quando quis creatur doctor in Theologia aut Bacchalaris iurat quòd docebit & defendet, quòd Virgo christifera sit concepta sine peccato originali, ut etiam refert Ioan. Maior in dict. dis. iij.

DECISIO ALTERIVS ASSERTIO-

nis , An hodie sit scandalosum asserere Vir-
ginem Mariam Deiq; genitricem post
ipsius mortem non fuisse as-
sumptam in corpore in
coelestem Para-
disum .

EQVITVR videre de altera assertio-
ne ab initio huius quæstionis proposita,
An scilicet hodiernis temporibus sine
scandalo, & absque aurium piarum offen-
diculo asseri possit, Quòd Beata Vir-
go Maria Dei Genetrix post eius mor-
tem corporalem non fuerit assumpta in
corpore in coelestem Paradisum . Et pa-
ri ratione idem censendum est de ipsius
Beatae

6 Beatæ Mariæ Virginis Dei genitricis Assumptione, ut hodie assertio scandalosa, † & piarum aurium offensiva & male sonans sit censenda, ratione generalis consuetudinis Ecclesiæ, quæ celebrat assumptionem corporis & animæ in cœlum, prout sic fuisse probat August. in suo sermone de assumptione, incipien. Quia profundissim. & in alio sermone incipient. Adest nobis dilectissimi, & probatur in cap. Alma mater. §. in festiuitatibus. de sentent. excommunic. lib. vj. & in ca. pronuntiandum. in verbo. assumptio. de consecr. distinct. iij. in his enim & si nihil certi statueret diuina scriptura, mos populi Dei, & instituta maiorum tenenda sunt. capitulo. in his rebus. xj. distinction. & in re dubia ad fidem & certitudinem præuuleret authoritas Ecclesiæ Catholicæ. capitulo palam. xj. distinctio. & ubi lex deficeret ad consuetudinem. loci esset. recurrendum. capitulo. de quibus. iuncta glos. uigesima distinctio. & ideo consuetudo in his solemnitatibus assumptionis Virginis Mariæ spectanda est, ynde inquit. Sanct. Thom. quolibeto. secunda. quæstion. vii. quòd magis debet seruari consuetudo Ecclesiæ quàm authoritas Augustini uel Hieronymi aut cuiuscunque alterius doctoris. Et dicebat Hostien. in capitul. Ne innitaris. de constitutio. quòd opinio communis & approbata habet, quòd corpus Virginis fuit assumptum in Cœlum, dicens ita tenere Augustinum, Hieronymum uero non sic aperte locutum esse, Immo dicit quòd nulla scriptura aperte deponit de eius assumptione corporali, ut in Epistola ad Paulam & Eustochium, Bald. uero in dicto cap. Ne innitaris. inquit, quòd hodie proximum est heresi tenere, quòd non sit assumptum eius corpus, quia solemnissimum festum fit de assumptione Virginis cuius corpus & animam pie, credunt esse in Paradiso cœlesti: Facit † etiam ad hoc, quòd hodie tenere quòd donatio Constantini facta Ecclesiæ non ualuerit, non est procul ab heresi, inspecto præsertim, quod in extrauaganti Bonifacii incipiente, Vnam sanctam. continetur ut scribit Abbas in consil. 84. uidetur primo. colum. 2. libr. primo. & grauius esset dicere nunquàm fuisse dictam donationem factam à Constantino Imperatore Ecclesiæ, quod est contra text. in capitul. fundamenta Ecclesiæ. §. ne autem ipsa. de electio. lib. vi. & ad rationes

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 15 Pœna priuatiua, non autem positiua quis punitur pro culpa alterius.
- 16 Pœna positiua aliquando quis punitur ob utilitatem reipublicæ.
- 17 Pœna positiua aliquando Deus punit aliquos temporaliter.
- 18 Maria uirgo quare fuit mortua, cum fuerit sine aliquo peccato originali, scilicet licet mortali seu ueniali.
- 19 Adam an fuisset moriturus si non peccasset.
- 20 Regulam habens pro se habet intentionem fundatam.
- 21 Maria uirgo mortua fuit.
- 22 Morientur illi qui uiui reperiuntur in die uniuersalis iudicij.
- 23 Exceptio non extenditur, nec ampliatur regulam in non exceptuatis.
- 24 Oratio siue collecta quæ legitur in die Assumptionis Virginis Mariæ, scilicet, ueneranda nobis Domine, &c. declaratur.
- 25 Maria Virgo & Christus mortui fuerunt.

DE CIMA OCTAUA QVAESTIO.

DECIMO octauo Quæro, utrum sapiat hæresim dicere quod uirgo Maria Dei genitrix non subierit mortem temporalem, sed quod uiua translata fuerit ad cœlestem Paradisum. Et prima facie uidetur dicendum quod hæc assertio sit uera, quod uirgo Maria non fuit mortua, quia peccatum fuit causa mortis. Gene. 2. quacumque hora comederitis ex eo, morte moriemini, unde comedente nostro parente Adam ex illo fructu uetito, mors intrauit in genus humanum. Pau. ad Roma. quinto: per unum hominem peccatum in hunc mundum intrauit, & per peccatum mors, adeo quod dicit August. super Genesim ad litteram. quem citat magister in 2. sententiarum. distinct. xx. si primi parentes non fuissent transgressi diuinum præceptum sine morte statuto tempore fuissent ad meliorem statum, hoc est ad beatitudinem, translati. Sed uirgo Maria fuit immunis ab omni peccato originali ueniali atque mortali, ut Ecclesia tenet, ut proxime dictum est, sequitur ergo quod non debuit mori, facit ad hoc argumentum a cessante causa, cessante enim causa cessat effectus. nam cessante seu uerius non existente in ea peccato debuit mors cessare. ca. cum cessante, de appella. l. adigere. §. quauis. ff. de iure patro. cum peccati stipendium sit mors, Pau. ad Roma. 6. & prima ad Corin. 15. stimulus mortis peccatum est. Secundo facit ius naturale, ut pœna sequatur reos & non alios. l. si pœna. ff. de pœnis. l. sancimus. C. eo. l. ob meritorum. C. ne filius pro parte. c. peruenit, de his quæ fiunt à maior. parte. c. sed cum uirgo non fuerit rea peccati, ergo non fuit mortua. ca. cognoscentes. de consti. Tertio, quia licet de lege communi omnes moriturus

morituri sunt, quia statutum est hominibus semel mori, ut Pau. ad Hæbre. 9.
 tamen in proposito uidetur agi de lege speciali, sicut, de lege speciali præ
 iudicata fuit, ut non macularetur ab originali peccato, quia hæc est seque-
 la dicti peccati, & generi per speciem derogatur. ca. generi per speciem.
 i. lib. 6. de reg. iur. l. in toto iure. ff. de reg. iur. & per specialem legem dero-
 gatur generali. l. sanctio legum. ff. de pœnis. Ange. de Perusi. in consi. clx.
 pro decisione quæstionum. colum. j. Raphael. Fulgo. in consi. ccxv. in pri-
 mo proposito consultationis. col. j. Quarto, ad hoc, accedit, quia non
 uidetur repugnare articulo fidei, quod omnes morituri sunt, & quod omnes sunt
 resurrecturi, dicere etiam, quod aliquis non morietur & consequenter non
 resurget, cum aliqui excipiatur ab huiusmodi generali statuto, ut sunt il-
 li qui in die uniuersalis iudicij uiui reperientur, quia non morientur, &
 consequenter non resurgent, nam resurrectio est reparatio de morte ad
 uitam, ut latius statim dicam, quod uidetur probari. i. ad Corint. xv.
 ubi secundum aliquos text. dicit, non omnes quidem moriemur, Sed om-
 nes immutabimur, quod intelligitur, quia quorundam opinio fuit, quod
 non omnes homines morientur, sed quod aliqui in aduentu Christi ad iudi-
 cium uenient uiui, & isti non morientur, sed isti immutabuntur in sta-
 tum incorruptionis, & propter hoc dicunt, quod ille text. Pau. dicit non om-
 nes quidem dormiemus, id est moriemur, sed omnes immutabimur; tam
 boni quam mali, & tam uiui quam mortui, unde secundum hoc immuta-
 tio non intelligitur de statu animalitatis, ad statum spiritualitatis, sed
 de statu corruptionis, ad statum incorruptionis, & hæc litera, non om-
 nes moriemur, non est contra fidem, ut dicit ibi. S. Tho. Nam. S. Hie-
 ronymus ad Marcellam de quinque quæstionibus scribens inquit, san-
 ctos qui in fine mundi inuenient non morituros, sed uiuos assumendos,
 & ad hoc uidetur Augusti. citare Hieronymum, dum inquit in lib. de Ec-
 clesi. dogma: cap. 7. quod sicut aliqui æque catholici, & eruditi uiri qui cre-
 dunt, animam in corpore manente, immutandos ad incorruptionem & im-
 mortalitatem eos qui in aduentu domini uiui inueniendi sunt, & hoc eis
 reputari pro resurrectione ex mortuis, quod mortalitatem immutatione de-
 ponent, non morte, & licet secundum Hieronymum ad Minerium, ille
 textus apud græcos bifariam legatur, hoc est, omnes quidem non dor-
 miemus, sed omnes immutabimur, & eo modo quo habet uulgata edi-
 tio, scilicet, omnes quidem resurgemus. tamen Hylarius & Grifostomus
 primo modo legunt, ut sit sensus, non omnes morituros, omnes tamen
 immutandos esse, & cum eo quod græci legunt consentire uidentur ea quod
 diuus Paulus scribit ad Thessalonicen. i. capitu. 4. inquit, si enim credi-
 mus quod Iesus mortuus est, & resurrexit, ita & Deus eos qui dormierunt

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

per Iesum adducet cum eo, hęc enim uobis dicimus in uerbo domini, q̄ nos qui uiuimus, qui residui sumus in aduentu domini, non præueniemus eos qui dormierunt; quoniam ipse dominus in iussu & uoce Archangeli descendet de cœlo, & qui in Christo sunt resurgent primi; Deinde nos qui uiuimus, qui relinquimur simul rapiemur cum nubibus obuiam Christo in aera, & sic semper cum domino erimus, & dicit ibi quidam in suis annotationibus, q̄ Paulus ibi ita loqui uidetur, quasi resurrectio ea ætate esset futura, licet secundum eum uerti potuisset græcus sermo per futurum, id est nos qui uiuemus, & reliqui erimus, una cum illis rapiemur, ex quibus uidetur non omnes dormituros qui erunt uiui tempore aduentus Christi in iudicium, & sic hęc opinio, ex quo uerba sacræ scripturæ possunt saluari, non est statim ut hæretica iudicanda, sicut nec contraria; ita concludit dominus Guido Carmelita. Episcopus Maioricen. in dicto tracta. de hæresibus. carta. excj. in cap. incipien. uir quidam doctus & excellens. Vnde ex his non uidetur dicta assertio iudicanda hæresim sapiens, cum non cōtrarietur articulo de uniuersali resurrectione, nec dictis Pauli attestantis, q̄ omnes morituri sint; cum omnes non morituri sint, & cōsequenter non resurrecturi, ut patet in his qui reperientur uiui in die uniuersalis iudicij, & sufficit hęc dare instantiam, ut dicit gl. in c. sicut urgeri. j. q. j. & scribitur per Moder. in l. si creditori. ff. de ope. no. num.

3. SED † IN Contrariū est autoritas Ecclesiæ, quę concinit in die gloriosissimæ assumptionis sequentē collectā, ueneranda nobis domine huius diei festiuitas opem conferat salutarem, in qua sancta Dei genitrix mortem subiit temporalem, nec tamen mortis nexibus deprimi potuit, quæ filium tuum dominum nostrum de se genuit incarnatum; &c. quæ collecta edita fuit a diuo Gregorio ut attestatur Grabiell in secundo sermone de assumptione Virginis, in qua manifeste patet Ecclesiam tenere ipsam dominam uirginem, Dei que genitricem mortuam fuisse, & hoc tenent omnes catholici tractatores nullo discrepante, quos ego uiderim, & Augusti. in sermone. 2. de assumptione. incipient. quia profundissime, inquit, memores conditionis humanæ mortem illam scilicet Virginem Mariam subiisse temporalem non meruimus dicere, quam idem eius filius, qui Deus & homo, lege fortis humanæ sustinuit, & hoc quia homo de eius susceptus & profusus est utero. Et Hieronymus ad Eustochium dicebat, cum profecto nihil constet nisi q̄ hodie ma die gloriosa migravit a corpore, idem quoque testatur Damascenus in duobus sermonibus, & Dionysius in libr. de diui. nominibus. parte. 2. capitulo. j. inquit Beatum Paulum Apostolum interfuisse dum ipsa domina mortua fuit; Est ergo conclusio, q̄ uirgo Maria uere & realiter mortua

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

to simbolo & alijs authoritatibus sacrae scripturae confitemur uniuersalem resurrectionem, quae est ueritas catholica primi generis in canone sacrae scripturae contenta, nam prout tradunt doctores, ueritas catholica primi gradus seu generis ex septem est illa quae in canone sacrae scripturae ueteris seu noui testamenti in propria uerborum forma continetur, ut supra dixi in quaestione quinta, & distinguitur secundum tria genera credibilium, & principaliter numerandum est genus credibilium eorum quae antea creduntur quam intelligantur, ut Esa. 7. secundum translationem. lxx. nisi credideritis non intelligetis, eius modi sunt quae ad articulos fidei pertinent, ex quibus principaliter fides nostra dependet. Quod tamen huiusmodi ueritates in sacra scriptura formaliter contentae sint catholicae, manifestum est, cum de ueritate sacrae scripturae nullatenus dubitandum sit. unde Aug. in libr. de unico baptismo, & in cap. quis nesciat. ix. distin. inquit, quis nesciat sacram scripturam canonicam tam ueteris quam noui testamenti certis terminis contineri, eamque posteris omnium Episcoporum literis ita praepone, ut de illa omnino dubitari uel disceptari non possit utrum uerum, uel utrum rectam sit, quicquid in ea scriptum constiterit. Inde stante hac ueritate catholica uniuersalis omnium mortis & carnis resurrectionis, sequitur manifeste, quod dicere ipsam dominam uirginem Dei genitricem non fuisse mortuam, & sic uitam uniuersae carnis non fuisse ingressam, sapit haeresim, & praebet scandalum Christi fidelibus incidendi in haeresim proprie dictam, ex theoria supra tradita cognoscendi assertionem haeresim sapientem, quia non esset uerum, oes morituros, & oes resurrecturos, qui faciunt ad declarationem eorum qui scribunt i. c. Accusatus. s. sane. de haeret. li. 6. Licet tamen alium modum cognoscendi aliquid sapiens haeresim manifeste tradant aliqui, hoc est quando attribuitur aliquid creaturae, quod est creatoris. ut si quis inuocet daemone ad sciendum futura, uel crederet speciem hominis posse mutari in speciem beluae a daemone, ut in cap. Episcopi, & cap. mirum. xxvj. quaest. v. prout late scribit Dom. de sancto Gemi. in cons. 54. quidam sacerdos. colum. 3. & dicam infra in quaest. 22. Sic tamen igitur fides nostra habet, quod omnes morituri sumus & resurrecturi, etiam Enoch qui translatus est ad Paradisum terrestrem, ut dicunt tractatores catholici. Gene. v. & Haëlias etiam raptus in eundem Paradisum. 4. Regum. 2 ubi secundum Vgo. Cardi. armonia Spiritus Sancti, uel fructu uitae sustentantur, inde ambo exituri ad praedicandum contra perfidiam Antichristi, morientur, nam ab eo occidentur, quia sententia quam dominus primis parentibus inflixit, in quacunque hora comederitis. Gene. 2. in omnes quocunque modo nascentur ex Adam permanebit, etiam in Christo. Psal. quis est homo, qui uiuet & non uidebit mortem.

rem. uerba sunt. S. Tho. ad Hæbreos. xj. lectio. 2. Conueniens enim de-
 censque fuit ad multas extirpadas hæreses ipsam gloriosam uirginem mor-
 tem subiisse temporalem. pro ut late explicat Bernardi. de Bultis in suo
 9 mari. xj. parte. sermone primo. quarta parte. Non t̄ obstat quòd uir-
 go non habuit peccatum, ergo non debuit mori, quia ut dicit Hostien. in
 cap. cognoscentes. de consti. qui caruit culpa, careat me iudice pœna, de
 quo in cap. sine culpa. de reg. iuris. lib. vj. hinc dicitur Deutero. xxv. pro
 mensura delicti erit & plagarum modus. propterea dicitur, quòd quicun-
 que stultus est in culpa, erit sapiens in pœna. cap. quia ea. 38. distinct. &
 quòd pœna sequi debeat suos authores &c. Ad hæc dico, quòd non se-
 quitur, & sufficit dare instatiã. c. sicut urgeri. i. q. i. l. si creditori. ff. de ope.
 noui. nunci. nam non semper Deus infert pœnam pro culpa, quia infor-
 tunia quæ in hoc mûdo accidit communia sunt bonis & malis. rationem
 annectit Augusti. de ciuit. Dei. libr. j. capitulo octauo, & quamuis Hiero-
 nymus dicat, quicquid patimur peccata nostra meruerunt, hoc tamen ge-
 neraliter dictum est de merito actualis uel originalis culpæ præcedentis,
 uel in persona, uel in natura; sic Iob grauissime punitus fuit, ut fre-
 quenter inquit beatus Gregorius in suo libro moralium. & in Epistola
 10 super Iob capitulo. x. Quinimo t̄ inquit Nico. de lira in præfatione
 super libr. Iob. in fin. quòd aliquando in præsentis malis eueniunt bona,
 & iustis aduersa secundum ordinem diuinæ prouidentia, ut patet in
 discursu illius libri, inde est quòd pœna sequitur culpam, non eius qui
 punitur, sed illius pro quo ille qui pœnas patitur satis facit, & ita fuit in
 Christo patiente mortem, ut exponunt catholici doctores super Psalm.
 xxj. ibi, longe à salute mea uerba delictorum meorum, inter quos dicit
 Augusti. quorum delictorum? de quo dictum est, qui peccatum non fe-
 cit, nec inuentus est dolor in ore eius, quo modo ergo dicit delicto-
 rum meorum? nisi quia pro delictis nostris præcatur, & delicta nostra,
 sua fecit, ut iustitia sua pro nostra iniustitia satisfaceret, inde dicebat Esa.
 53. propter scælus populi mei percussi eum. non est ergo inconueniens
 quòd quis puniatur sine culpa, non tamen sine causa, ut dicit gloss. in
 cap. antiqua. de priuilegijs. cap. cognoscentes, de constitu. facit. cap. quo-
 niam frequenter. §. si uerò aliter. in fin. ibi, sine culpa, sed non sine cau-
 11 sa, ut lite non contestat. gloss. in cap. euocantes. 22. distin. Hinc t̄ est,
 quòd propter utilitatem publicam quis suo iure sine culpa priuatur. l.
 item si uerberatum. ff. de rei uendica. l. Lucius. ff. de euctio. & ualet sta-
 tutum, quòd unus pro alio teneatur, secundum communem opinionem
 Barto. & aliorum in iure prouisum. C. de Fabricen. libr. 11. l. sancimus.
 ubi Bald. C. de pœnis, Andre. Siculus. & Decius in dicto cap. co-

- gnoscentes, Alexand. de Imol. in l. saepe. colum. 4. ff. de re iudi. l. de quibus. ff. de legibus. Ange. Areti. & d. Iaso. in §. actiones. insti. de actio. pro ut in casu notabili censent doctores, ut consanguinei teneantur pro alijs consanguineis delinquentibus, ut scribit Petrus de Anchara. in cap. j. colum. 8. uersic. quæro etiam scriptum est. de consti. de quo Siculus & alij mentionem faciunt in d. cap. cognoscentes, Fely. in c. ius generale. i. distincti. colum. fina. Decius in consil. 64. diligenter & pro uiribus. colum. 2.
- 12 In pluribus enim casibus Deus punit alios ob aliorum culpam, ut paruulos sodomitarum, quos non excusauit ignorantia, quin pro paterno scelere cœlesti igne consumerentur, hunc, & alios casus scribunt Doctores in cap. Ecclesia. j. quæst. 4. facit. cap. fœlicis. §. fin. ff. de pœnis. libr. 6. cap. mulier. xv. q. 1. hinc propter communitatis delictum ciuitas priuatur dignitate pontificali, pro ut ibi scribunt Ioan. Andre. & alij Moderni. etiam in l. ciuitas. ff. si cer. peta. Francis. de Areti. in cons. 165. sicut Ioannes dicit. sic filius pro patre punitur aliquando. ca. ad aures. de pœnis. cap. uergentis. de hæreti. Saly. in d. l. sancimus, & in l. quisquis. C. ad l. Iuliam. Maicsta. cap. statutum. de hæreti. libr. 6. pro his facit dictum Valerij Maximi de neglecta religione. cap. 4. inquentis. Dionisium sacrilegum deosque contemnentem non fuisse punitum a dijs, sed puniti fuerunt eius filij propter delictum patris. facit. cap. ad succidendos. de scisma. libro. vj.
- 13 Sic ergo quando nulla culpa præcedit patris uel matris, nullus sine culpa punitur, nisi ut manifestetur gloria Dei nostri, ut in ceco nato, & sic si primi parentes non peccassent non fuissent mortui ipsi, nec posterij, sed translati fuissent ad Paradisum cœlestem, ut dicit Augustin. Sed quia culpa præcessit, non est inconueniens ex edicto Dei alios inculpabiles puniri, sic enim quis punitur propter culpam ab alijs commissam. l. milites. §. decem. ff. de noxalibus, ut inquit Bald. in d. cap. cognoscentes.
- 14 Vnde licet de æquitatē pœna non debeat tenere nisi suos auctores, ut in d. cap. quæsit. & d. l. sancimus. tamen contra hanc æquitatem saepe iuris rigor ex causa statuit, ut dicit gloss. in d. cap. ius generale. distinct. j. Innoc. in cap. grauem. de senten. excommunicata. Oldra. in cons. lxxvj. an ex delicto administratorum. Dyn. in ca. non debet. de regu. iuris. libr. 6. Abbas & Ioan. de Ana. in cap. uergentis. de hæreti. hinc sunt plures casus in quibus filius punitur pro patre, quos scribit Archi. in cap. qui bona. colum. pe. uersic. sed fallit regula. 17. quæst. 1. Cardi. Alexan. in cap. fatis. lvj. distinct.
- 15 Et ut aliquis pro alio puniatur, & filius pro patre facilius procedit in pœna damni, pro ut iura desuper allegata militant, quia secundum Alex. de ales. uersus habetur, quis pœna damni puniatur, paupertas, odium, fauor, uicium, scelus, & ordo, personas spoliant &

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

in cunctis. de electio. sed cū de Christo dicat scriptura quòd peccatum non fecit, nec inuētus est dolus in ore eius. j. Pe. 2. nec ab Adā descendat per lineā seminalē, sed uirtute Spiritus Sancti eius Sanctissimū corpus ex purissimis sanguinibus uirginis in eius utero formatū fuerit, ut inquit Damascenus lib. 3. capitulo. xxxvij. & cantet Ecclesia, non ex uirili semine, sed mistico spiramine, uerbū caro factū est. Sicque ex ipsa generatione nulli fuerit obnoxius peccato: iuxta illud Lucæ. i. Spiritus Sanctus superueniet in te, & uirtus altissimi obūbrabit tibi; & sic de eius morte magis erat dubitandum, an fuisset mortuus si non fuisset crucifixus; quàm de morte ipsius genitricis Mariæ, quia & si fuerit omni peccato originali ueniali & mortali immunis, ut est dictū, nihilominus de Christo dicit August. in li. 2. de baptismo paruulorū. capitulo. xxix. quòd si Christus nō fuisset occisus, mortuus tamen fuisset, & senio defecisset, quem citat Scotus in 3. distinctio. 16. quæstio. 2. & ibi. S. Tho. distinctio. 16. articu. 2. & moderniores sequuntur, & glo. hoc expresse dicit, quā omnes referunt in clē. j. in uerbo, passibilē, de summa Trin. hoc tamen nō fuisset ex necessitate suæ conditionis, quia a peccato immunis, sed ex sua uoluntate, de nostra infirmitate ponens tabernaculū suū in sole scilicet sub temporali mutabilitate & labore, ut inquit Magister senten. lib. 3. distinctio. 16. capitulo primo. & ibi ultra alios hoc dicit. S. Bona. quæstio. 3. conueniens ergo fuit ut ipsa Dei genitrix moreretur secundū Legē mortis communē a qua non apparet excepta, sicut & Christus mortuus fuisset, cū membra à capite non liceat discedere. capitulo. cū non liceat. de præscripto, unde dicit. S. Tho. in 3. parte. quæstio. 27. art. 3. ad pri. quòd uirgo Maria ut filio conformaretur non fuit liberata à morte & alijs pœnalitatibus. & S. Bona. in 3. dist. supra. Inquit quòd nō fuit decens Filium Dei habere matrem immortalē, cum ipse esset mortalis. Nec obstat illud argumentum a cessante causa, scilicet. peccato in uirgine, ergo debuit cessare effectus, id est mors in ea; nam mors prouenit in primos parentes propter peccatum ut in auctoritatibus supra allegatis, & idem dicit Pau. ad Rom. 8. q. corpus mortuū est propter peccatū, quinimò si quis diceret Adā primū hominē factū ita ut siue peccaret siue non peccaret moreretur in corpore, hoc est de corpore extret non peccati merito, sed necessitate naturæ anathema esset, ut dicit tex. in c. placuit. de conse. dist. 4. & illud dictum quod communiter August. attribuitur. q. si Adā non peccasset, senio defecisset, intelligitur id est in senio defecisset, quasi dicat non peruenisset ad senium, quia semper fuisset in iuuentute; ut ibi dicit gl. quā ibi Card. sequitur, & alibi dicebat August. de baptismo paruulorū. lib. j. c. 2. proinde si non peccasset Adā non erat spoliandus corpore, sed superuictendus immortalitate

immortalitate & incorruptione ut absorberetur mortale a uita, idest ab animali ad spirituale transiret, & clarius hæc declarando dicebat Archi. in d. c. placuit. quod primus homo ante peccatum factus fuit mortalis, & immortalis, mortalis secundum corpus, quia mori poterat, immortalis quia poterat non mori, eius tamen mortalitas non erat necessitas moriendi, sed possibilitas inoriendi, similiter eius immortalitas non erat im-
 possibilitas moriendi, sed possibilitas moriendi, sed post peccatum factus est mortalis; idest necessitati moriendi subiectus, in alia uero uita est immortalis, idest non potens mori, & ita primus homo comedendo de ligno uetito peccauit, & etiam si non comedisset de ligno uitæ etiam peccasset, cum fuisset sibi iussum ut de omni ligno Paradisi comederet, nisi de ligno scientiæ boni & mali; & peccato mortuus fuisset, ut dicit Magister in 2. sententiarum, dist. 19. quibus mortem causantibus cessantibusque in uirgine Maria, & sic cum ipsa non peccauerit, uidetur quod non esset moritura. Ad hæc dicendum est iam fuisse supra satisfactum, & licet peccatum quod fuit causa mortis cessauerit in Maria, cum nullo peccato peccauerit, ut est dictum; tamen cum multæ aliæ causæ sint ob quas conueniens decensque fuerit ipsam uniuersæ carnis uiam ingredi, de quibus dictum est, ideo non debuit cessare effectus, imò militare, quia quando sunt plures causæ concurrentes ad producendum aliquem effectum, una ex illis causa cessante non cessat effectus, ut est glo. in l. si uentri. §. si. ff. de priuilegijs credi. Bar. in l. ita stipulatus. ff. de uerbo. obliga. glo. in §. affinitatis. in titi. de nuptijs. facit tex. in l. si non lex, & ibi Bal. notat. ff. de hære. instit. & moderni scribunt in c. cum cessante. de appella. quàmuis ergo in Maria cessauerit una causa mortis, scilicet peccatum, ex quo aliæ concurrebāt, ut moreretur, dicendum est illam mortem temporalem subisse, & per
 20 hæc patet responsum ad primum & secundum obstaculū. Secundò non obstat quod fuit specialis prærogatiua uirginis Mariæ ut non moreretur, sicut ut non conciperetur in peccato originali: Quia ad hoc est dicendum, quod habens legem generalem pro se seu regulam habet fundatam intentionem, ut dicit gl. in l. oīs definitio. ff. de reg. iuris & in rubri. eod. tit. lib. vj. & talis dicitur habere rem certā. Bar. in l. quotiens. ubi moderni. ff. si quis cautio. & est standū regulæ donec de exceptione constet. ut scribit Alberi. de Rosate in ij. parte statutorū. q. clx. si ex forma statuti, & regula est tenaciter obseruanda nisi in contrarium appareat dispositio specialis. secundum Bal. in l. tutor. in fi. C. de seruo, pignori. dato. idem Bal. in cap. j. col. 3. ff. de aliena. iudi. mu. cau. facta. scribitur in l. qui restituere. ff. de rei uendica. Et qui habet pro se regulam generalem grauat aduersariū onere probandi legem specialem, ut dicit glo. in d. rubri. & adeo hoc est uerū,
 quod

quòd etiam hæc lex generalis attenditur contra personas uel causas alias
 priuilegiatas, cū regula & generalis dispositio cōprehendat personas pri-
 uilegiatas alio priuilegio de quo non loquitur. l. generalis, ut est de men-
 te Bald. in l. in fraudē. in fin. ff. de testa. mili. cū alijs. ut dicit Decius in cō-
 21 fil. v. Vnde ꝑ licet ipsa domina uirgo Maria decorata fuerit multis & in-
 enarrabilibus gratiis, & beneficijs, tū suæ immaculatæ conceptionis, tum
 prærogatiuarū, ex quo non reperitur priuilegiatā in hoc & ab hac regu-
 la excepta, quòd mori non debuerit, nec de hoc habemus testes a sacrā
 scriptura uel Doctoribus authenticis, nec ab Ecclesia, sicut habemus in
 eius sanctissima conceptione, de qua supra memini, Sequitur quòd in le-
 ge generali de morte debuit cōprehendi, quinimmo uidemus ubique in
 die suæ gloriosæ assumptionis in Ecclesijs reprehentari eius mortem,
 quando defertur illius imago in qua eius mors designatur, qua transiit
 de hoc mundo, cū eius resurrectione & corporis & animæ triūphantis as-
 sumptione in cœlestia regna, pro ut attestatur consuetudo, & Ecclesiæ
 tractatores unanimiter scribunt, quorum paulo ante meminimus, & ab
 hoc non est recedendū, nisi Deus aliter reuelaret, cuius contrariū asserere
 scandalosum & temerariū est, & hæresim sapiens, & hæc nouitates ple-
 runque pariunt discordiā. capitulo. cū consuetudines. de consuetudine.

22 Quarto ꝑ non obstat quòd illi qui reperientur uiui in die uniuersalis iu-
 dicij non morientur, secundū aliquorū opinionē. quia ad hoc dicendū
 est secundū S. Tho. prim. ad Corinth. xv. lectione. 8. quòd Ecclesia magis
 acceptat aliā literā, quòd omnes morientur, sed omnes resurgemus, quia
 omnes morientur, etiā si sint tunc aliqui uiui, quod ibi tenet glo. inter li-
 nearis, dicens, omnes resurgemus tā boni quā mali, quia etiā uiui reper-
 ti Christo ueniente morientur, & dicit idē S. Tho. in 1. 2. quæstio. 81. ar-
 ticu. 3. ad primū. quòd probabilius & conuenientius tenetur, quòd om-
 nes illi qui in aduentu domini reperientur morientur, & post resurgent.
 Inde Ricard. in 4. distinctio. 43. quæstio. 5. inquit, quòd illa opinio. quòd
 non morientur uidetur contra sacrā scripturam, quia ut habetur ad He-
 bræos. 9. statutū est hominibus semel mori. Sed omnes obligantur ad sta-
 tutū qui non excipiuntur, cū ergo scriptura sacra nullū excipiat ab isto
 statuto, ergo omnes moriuntur. Ad illud Hieronymi respōdet, quòd pro-
 tanto Hieronymus dicit illos non morituros, quia raptim morientur, &
 statim resurgent, uel potest dici Hieronymū illius opinionis fuisse, nec ta-
 men ex hoc hæresim incurrisse, quia ut inquit Augustinus in dicto libro
 de Ecclesiasticis dogma. quomodolibet quis acquiescat, hoc est, siue mo-
 riantur illi, siue rapiantur, non est hæreticus, nisi ex contentione hæ-
 reticus fiat. Nec obstat quod inquit Pau. j. ad Thessal. 4. quia, ut ibi
 dicit.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

legatur in officio Romano, sed solum in Ecclesiis Hispanis & Gallicanis, ubi copia literatorum abundat, ex quo est conformis dictis auctoritatibus tantorum doctorum Augustini, Hieronymi, Damasceni, & Dionisij, de quibus memini, fulciaturque iuribus & rationibus ante dictis, ex ea sumenda est fortis auctoritas, quod ipsa uirgo gloriosa migravit per mortem ab hoc seculo, etiam quod non contraxerit originale peccatum, quod aperte in eadem probatur collecta, dum in ea dicitur, nec tamen mortis nexibus deprimi potuit, quia cum nexus idem importat, quod uinculum, ut exodi. xxvj. ibi, aliae sex cortinae nexu simili cohercebant, uel obligationem, ut dicit Varro. nexi sunt liberi, qui operas suas in seruitute, quam debebant domino praestabant, & de hoc habemus tex. in §. sed ex constitutione. insti. quib. mod. ius pa. po. sol. in uerbo, nexibus suae potestatis. l. fin. C. si res aliena. pigno. data sit, & peccatum sit nexus mortis, hoc est ad mortem obligatio. Pau. ad Roma. vj. peccati stipendium mors, sensus dictae collectae est, quod licet nullo peccato fuerit alligata Maria, nihilominus mortem subiit temporalem, quae uero aliae causae fuerint mortis suae, secluso peccato, satis supra enarratae fuerunt, sic ergo Ecclesia, quae illam collectam in die suae assumptionis iubet decantare, omne peccatum detestatur in ipsa domina, & tamen ipsam mortuam fuisse confitetur. Vnde † concludendo dico, salua correctione, S. R. E. quod licet ipsa gloriosa uirgo, & eius filius nequaquam fuerint originalis peccati participes, Christus per naturam, ipsa uero domina per gratiam, & sic merito immortales esse debebant, Quia tamen ob redemptionem nostram mors Christi & passio ex ordinatione diuina necessariae erant, cum sine ea parcere humano generi diuina iustitia nollet, ideo Christus corpus passibile & mortale necessario habere debuit, quia ut inquit Augustin. libr. viij. de Trinita. capitulo. xij, diabolus iustitia superandus fuit, non potentia Dei, ut homines imitantes Christum iustitia quaerent diabolum uincere, non potentia. Intemerata itidem uirgo, cum filium passibilem & mortalem genitura esset, qui cum ea una caro futurus erat, & ab impassibili & immortali, passibile & mortale naturaliter procedere non posset, mortalis quoque fuit. Quare tam mater quam filius mortui sunt, deinde ipsa uirgo immaculata mox ut mortua est resurrexit, & in caelum empireum assumpta in regni caelestis folio sublimata atque ad dexteram filij sedens in anima in caelo & corpore regnat, ut inquit Diuus Augustinus & propterea psalmista ait Psalm. xliij. astitit regina a dextris tuis in uestitu deaurato, ubi per uestimentum aureum gloria superna, atque excellentia corporis, quod animae indumentum est, exprimitur, & hoc figuratum fuit

in trono matris Salomonis Regis quæ sedit ad dexteram eius. iij. Regum. 2.

S V M M A R I V M.

- 1 Infantes decedentes in uteris matrum uel in exitu a uulua sine baptismo, an saluentur præcibus propinquorum, argumentatur primo quòd sic.
- 2 Infantes in uteris maternis decedentes non saluari præcibus propinquorum defenditur.
- 3 Infantes decedentes sine baptismo qua pœna puniantur.
- 4 Status triplex hominis consideratur post animæ infusionem.
- 5 Infantes in uteris maternis decedentes quare non saluantur.
- 6 Infantes in uteris maternis decedentes an saluentur uel non, distinctio noua & notabilis fit ab alijs incogitata, consideratis quatuor casibus.
- 7 Paruulo existenti in utero matris non est traditum remedium expiationis a peccato originali.
- 8 Infans qui non est extra uterum quare non possit baptizari.
- 9 Infantibus existentibus in uteris maternis quare Deus non adhibuit remedium.
- 10 Infantes in uteris maternis, quando contrahunt originale peccatum.
- 11 Infantibus uterinis quare non est prouisum de remedio.
- 12 Ratio diuinorum secretorum non est quærenda.
- 13 Baptismus an sit triplex, uel unus quomodo intelligatur.
- 14 Baptismus qualis potest suffragari pueris existentibus in uteris maternis, & ibi morientibus.
- 15 Baptismus hoc operatur in lege Euangelica, quod olim operabatur circumcisio apud ueteres.
- 16 Infans ductus ad baptismum si moriatur in uia non saluatur, & ideo non est sepeliendus in ecclesiastica sepultura.
- 17 Motus fidei an requirebatur tempore legis antiquæ in parentibus infantis.
- 18 Paruuli in ueteri testamento an erant melioris conditionis tempore. l. ueteris, quàm tempore legis Euangelicæ.
- 19 Paruuli ante octauum diem taxatum circumcisioni quare in lege ueteri saluabantur si moriebantur ante octauum diem, secus autem sit in l. Euangelica.
- 20 Consequentiã non est bona dicere, quòd infantes in l. ueteri ante octauum diem decedentes in circumcisi saluabantur, ergo idem sit in infantibus decedentibus sine baptismo in l. Euangelica.

1.
 2.
 3.
 4.
 5.
 6.
 7.
 8.
 9.
 10.
 11.
 12.
 13.
 14.
 15.
 16.
 17.
 18.
 19.
 20.
 ergo,
 natura
 mater
 mor-
 cellis
 &
 pãntia
 ubi
 corpo-
 hnt
 100

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST. 1

21. Infantes occisi pro Christo baptizantur baptismo sanguinis.
22. Baptismatis beneficium non communicatur nisi natis extra uterum, & cui non conueniunt uerba legis, nec illius dispositio conuenit,
23. Sanctificati in utero idest emendati a peccato originali qui sint.
24. Argumentum de similibus ad similia non habet locum in priuilegiis.
25. Peccati originatis remedia cessauerunt ueniente lege euangelica.
26. Infantes sine baptismo decedentes non saluantur in fide parentum.

DECIMA NONA QVAESTIO.

Decimo Nono. Quæro, An stante lege Euangelica pro ut stat sit dicendum quod infantes christianoium decedentes in uteris maternis sine baptismo, præcibus, fide, seu benedictione parentum expientur à peccato originali, taliter quod sic decedentes credendum sit illos saluos fieri. Et prima facie dicendum uidetur quod sic, nam nunquam desinit bonitas medici, & uoluntas curandi, ergo existente morbo parata fuit medicina, attestante hoc. Vgone de sancto Victore, in quicquid, quando cunq; fuit morbus, fuit medicina morbi, ut refert. S. Tho. in 4. dist. j. q. j. art. 2. q. 3. unde cum in infusione animæ statim ipsa anima præbat peccatum originale; igitur statim parata uidetur medicina ex congruentia bonitatis ipsius medici. Secundo nulli statui hominis præcluditur uia salutis ab eo qui uult omnes homines saluos fieri, qui quoque promptior est ad miserendum, quam ad puniendum, ut dicunt doctores in 4. distin. 4. q. 2. sed paruuli in uteris maternis clausi homines sunt, cum iam sint animam rationalem sortiti, & sunt in periculo animarum suarum propter originale peccatum contractum; & corpusculi teneritudinem, ergo illis sicut cæteris statibus uidetur quod sit de remedio salutis prouisum. Tertio scribitur in Psalm. xxvj. uersu. adiutor meus esto ne derelinquas me, neque despicias me Deus salutaris meus, per glo. quæ dicit, frustra creasti & recreasti. si mortales despicias, quod non debes. quia non mea propria, sed parentalis culpa est, qua in hanc mortalitatem cecidi. igitur cum omnes paruuli parentali culpa ceciderint in hanc mortalitatem, uidetur quod non debeat dominus illos despiciere, immo adiutorium præstare. Quarto in casu necessitatis uidetur sufficere baptismus in uoto parentum, præcipue cum aliquo signo exteriori, & hoc suaderi uidetur ex auctoritate Gregorij in 4. moralium. in quicquid, quod apud nos ualet aq baptismi, hoc egit apud ueteres, uel pro paruulis sola fides, uel pro maioribus uirtus sacrificij, uel pro his quæ ex Abrahæ stirpe prodierunt mysterium circuncisionis, refert Magister in 4. dist. j. & habetur in ca. quod apte.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

capax est baptismi sanguinis si propter Christum sic existentes occiderentur, nam martires essent, sicut innocentes, ut dicit August. sic rationale quidem uidetur parentum fidem posse optando perducere paruulos ad id ad quod corporalis passio perducit.

2. SED † PRAEDICTIS non obstantibus cum correctione sanctae Romanae Ecclesiae, contrarium uidetur uerius, quod dicti infantes decedentes in uteris maternis, uoto aut fide uel benedictione Parentum non liberentur ab originali peccato, secundum communem legem Euangelicam datam nobis à Christo, quia hic nec de miraculis, nec de iudicio Dei occulto est discrepatio, cum ipse possit illos saluare si uult, & quando uult, nec est homo qui possit scire consilium Dei, attestante Pau. ad Roma. xj. o altitudo diuitiarum sapientiae, & scientiae Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia eius, Deus enim non alligauit potentiam suam sacramentis, ut dicit Magister in 4. distinct. j. ca. 2. ille enim status puerorum existentium in uteris maternis soli Deo notus est, & sensum domini quis cognouit? aut quis consiliarius eius fuit? ex sua misericordia dominus perdito homini remedia constituit, quae & quomodo uoluit, quem sine remedijs damnare potuit, & quis dicet ei cur ita facis? sicut figmentum fictori suo, cur me fecisti sic? nam quaecunque uoluit fecit, & quae uoluit, eo quod uoluit iuste uoluit, & fecit, uoluit itaque remedia instituere contra morbum peccati in Ecclesia per sacramenta Ecclesiae dispensanda his qui noti esse poterant Ecclesiae, eorum uero qui nondum in lucem notitiae prodierunt, remedia in sua sibi potestate constituit, quos cum uoluerit sine exteriori remedio & sanctificare, & saluare potest, sicut factum de quibusdam sacra scriptura testatur, & quod paucis, ut Ioanni, & Hieremiae in priuilegium factum est. posset quibus uult impertiri, quia ut dixi non alligauit potentiam suam sacramentis, nec abbreviata est manus eius, Esaiae. lix. Sic ergo noster sermo est secundum legem communem. Dicit ergo ad propositum Augustin. de dictis paruulis ad Dardanum. nemo renascitur nisi poenis nascatur. ut est in tex. Magistri in 4. distin. 6. Sed emundatio ab originali est quaedam regeneratio, ergo non potest alicui communiter applicari antequam ex utero nascatur, & ad hoc aduocatur Augustinum Thom. in 3. parte. q. 58. arti. xj. Et dicit Isidorus in primo suarum sententiarum, & habetur in c. qui in maternis. de confe. distin. 4. qui in maternis sunt uteris, ideo cum matre baptizari non possunt, quia qui natus secundum Adam non est, secundum Christum regenerari non potest, neque enim dici in eum regeneratio potest, quem generatio non praecessit, & pro hoc est illud Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest intrare in regnum Dei, & sic haec natiuitas spiritualis.

ritualis praesupponit alteram natiuitatem temporalem, quamuis si totus non egrediatur ab utero matris, sed aliqua pars, maxime si caput appareat, imminente periculo possit baptizari, ut scribit. S. Tho. in 3. parte. q. 68. arti. xj. ad 4. & Cardi. post Alex. de Ales. in d. ca. qui in maternis. arti. 2. Et † pro confirmatione praedictorum clarius loquitur Augusti. in libr. de fide ad Petrum, & habetur in c. firmissime, uersi. firmissime. de consecra. distinctio. 4. Dum inquit. firmissime tene, non solum homines ratione utentes, uerum etiam paruulos qui siue in uteris matrum uiuere incipiunt & ibi moriuntur, siue iam de matribus nati, sine sacro baptis- mi, quod datur in nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti de hoc seculo transeunt sempiterno igne puniendos, quia & si peccatum propriae actionis nullum habeant, originalis tamen peccati damnationem carnali conceptione ex natiuitate traxerunt, & sic Augustin. ibi aperte tenet infantes decedentes in uteris maternis non esse saluos, sed esse semper in tenebris, ut in c. nulla. ea. distin. Et de paruulis decedentibus sine baptismo generaliter inquit Augusti. in c. regenerante. de consecra. distin. 4. fallit enim & fallit qui eos in damnatione praedicat non futuros, dicente Apostolo ad Roma. 5. per unum hominem omnes homines in damnatione, & in quantum Augustin. dicat sempiterno igne puniri infantes decedentes cum originali, intelligendum est sano modo, ut intelligamus puniri illos poena damni. i. carentia uisionis diuinae, non autem poena sensibili, ut declarat. S. Tho. in 2. distinct. 33. & Car. in d. c. firmissime. arti. 4. ubi respondet ad dictum Augustini de sempiterno igne. Accedit † ad praedicta quod inquit. S. Bonauentura in 4. distin. 6. q. j. super literam, quod triplex status distinguitur in homine post animae infusionem, primus est in utero, secundus extra uterum in statu infantiae, tertius in statu naturae adultae. In primo statu manifestus est Deo. In secundo statu manifestus est nobis. In tertio manifestus est sibi. In primo ergo statu cum soli Deo sit notus, potest per eius uoluntatem sanctificari, non per nostram cooperationem, cum non cognoscat eum Ecclesia, nec sit de foro Ecclesiae. In secundo statu, quia notus est Deo & Ecclesiae, remedium potest habere a Deo cooperante adiutorio alieno non suo. In tertio statu cum sit omnibus modis notus, scilicet Deo, & sibi, & Ecclesiae, potest omnibus modis adiuuari, ut non tantum Deus sua uirtute faciat, sed etiam adiuuet fides aliena, quantum ad sacramentum, & fides & deuotio propria. Prima ergo sanctificatio est per diuinam uoluntatem & pertinet ad singulare priuilegium. Secunda est per legem datam, sicut patet in circumcisione, ut Gene. 17. Anima cuius praeputij caro circumcisa non fuerit peribit de populo suo, & etiam in baptisate, Ioan. 3. nisi quis

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

renatus fuerit &c. Tertia est per legem indictam quam Deus indidit, ut ad Deum recurrat homo petere ueniam pro offensa. Prima quidem est paucorum, ut puta illorum, quos deputat ad aliquod magnum officium, & præter legem communem, ita enim decreuit diuina iustitia, ut quantum est de lege communi, non releuetur qui cecidit nisi aliqua dispositio occurrat, & paruulus quidem sicut per alium cecidit ita per aliū releuetur, disponendo, ut puta per fidem alienam, adultus autem per propriam, sicut per propriam uoluntatem peccauit. Qui uero in utero est non potest per fidem alienam uel per sacramentum adiuuari, quoniam non est de foro Ecclesie, nec nobis notus, & hoc decreuit Deus de lege communi, ideo nullus in uentre purificatus est nisi de priuilegio speciali. quoniam igitur baptismus respicit legem communem, & legem datam, ideo non debet quis baptizari in utero, nec potest, & hæc ratio est communis omnibus sacramentis secundum omne tempus, hæc sunt uerba S. Bonauenturæ, quæ ad literam sequitur Cardi. in c. qui in matris. arti. j. de consecra. distin. 4. Aperte igitur decidit, quod existens paruulus in utero non mundatur ab originali peccato fide parentum seu remedio Ecclesie, sed quod solus Deus potest illum sanctificare in utero priuilegio speciali, sicut aliquando fecit, ut de Hieremia & Ioanne Baptista, & sic non apparet generale remedium datum a Deo contra originale peccatum existentium in utero materno. Et Ratio potest esse duplex secundum Alex. de Ales referente Cardi. in cap. quod apud. de consecra. distin. 4. arti. 3. Inquit enim primam rationem esse, status gratiæ est medius inter statum naturæ, & gloriæ, ut inquit Dionysius in Ecclesiastica Hierarchia. ut refert. S. Tho. in 4. distin. j. q. j. art. 2. status naturæ determinatur in tribus, scilicet in esse distincto, & in esse ordinato, Sed esse ordinatum est duplex, scilicet quantum ad dependentiam in esse naturali, uel in esse gratuito. Ordinatio autem in esse gratuito secundum ordinem diuinæ prouidentie, habet sequi distinctionem & ordinationem in esse naturali, sed paruulus antequam natus fuerit, non habet esse distinctum, pro ut natura determinat sibi esse distinctum, quia paruulus antequam natus sit, est in continuitate quadam cum uisceribus matris, ut dicit. l. j. §. ex hoc rescripto. ff. de ventre inspiciendo, quod partus antequam edatur mulieris portio est uel uiscerum, unde secundum ordinem communem Diuinæ Prouidentie, non congruit illi esse ordinatum, quantum ad esse gratuitum, cum gratia sequi habeat naturam, sicut esse gratuitum esse naturale completum, dico secundum ordinem Diuinæ Prouidentie. Secunda ratio est, culpa causatur a uitio naturæ corruptæ, ut originalis, & ab inordinata uoluntate,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

parentum adiuuerit Paruulos uterinos quo ad deletionem peccati originalis, attestante Alexand. de ales in 4. parte. q. 17. membro secundo, dum quærit utrum quis possit baptizari in utero materno; inquit, q̄ nullo tēpore, nec fide parentum nec aliquo sacramento iustificatus est paruulus antequam natus, quantum est de lege communi. Sic ergo, saluo recto aliorum iudicio, remedium fidei præcum, seu benedictionis parentum erga infantes existentes in uteris maternis aliquo tempore, & sic in lege naturæ, scripturæ, seu gratiæ, non fuit attributum ut liberentur a peccato originali, ut sibi uidetur persuadere Guido briaſon in 4. q. iij. secundo correlario. uerſi. nam lege naturæ erat remedium, & hoc est de mente clara dicti Alexandri de ales in d. loco & contrarium asserentes illum conueniant, ut cum eo agant, & ad dictum Gregorij respondebitur in. 4. contrario. Vnde † in hoc dubio pro breui, & noua resolutione mihi uidetur sic dicendum, considerando quadruplicem modum dicendi, Primus est, quòd pueros existentes in uteris maternis uel extra decedentes sine baptismo Deus potest si uult illos purgare ab originali peccato, & sic saluare, quia, ut sæpe dictum est, non alligauit potentiam suam sacramentis, ut dicit Magister in 4. distinct. j. c. 3. & iste modus dicendi est catholicus, Immo dicens pertinaciter contrarium incurreret hæresim, quia derogaret eius omnipotentia, & sic contraueniret ueritati catholicæ in propria uerborum forma, pro ut dixi in primo gradu ueritatum catholicarum. Secundus modus dicendi est, q̄ illi paruuli existentes in uteris maternis & ibi uel extra morientes sine baptismo saluentur de lege communi, quæ est Euangelica, secundum quam tenemur uiuere, est hæresis, quia iste modus contrariatur legi Euangelicæ. Ioan. iij. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non intrabit in Regnum Dei. Tertius modus dicendi est, q̄ Deus omnino saluet illos propter solam fidem oblationem, & benedictionem parentum, sine baptismo, de sua potentia & misericordia, est temerarium & scandalosum præbens occasionem cadendi in hæresim, cum de hoc non habeamus testimonium a sacra scriptura seu a sanctis doctoribus & authenticis, ut dixi supra in declaratione propositionis temerariæ & scandalosæ. Quartus modus dicendi est, q̄ parentes uidentes paruulos periclitantes in uteris maternis ob maternam ægritudinem uel corpusculi teneritudinem, depræcentur Deum suis deuotis orationibus, bonis operibus, oblationibus, & sacrificijs missarum, uel alias, ut ipse dignetur succurrere salutis spirituali, & corporali dictorum paruulorum, iste modus deuotus est, sanctus, laudabilis, & obseruandus, cum (ut dixi) Deus potens sit illos paruulos in utero sanctificare & saluare, quos nouit ad natiuitatis ortum non peruenturos, licet

de hoc certitudinem non habeamus, miseretur enim cui uult, & hæc fuit originalis consideratio domini Ioannis de Gersono in 4. parte in sermone de natiuitate Virginis, prima consideratione. Alpha. 58. cuius formalia uerba sunt quæ sequuntur. Constat itaque Deum misericordiam saluationis, non ita legibus communibus traditionis Christianæ, non ita sacramentis ipsis alligasse, quin absque præiudicio legis eiusdem, possit pueros nondum natos extra uterum intus sanctificare gratiæ suæ baptismo, uel uirtute Spiritus Sancti. Debent igitur mulieres prægnantes, similiter & uiri sui per se & alios diligentius præces effundere Deo, & ad sanctos Angelos custodes hominum etiam puerorum in utero, debent ad cæteros sanctos sanctasque omnes confugere, quatenus infans nondum natus, si forte moriturus est priusquam ad baptisimi fluminis gratiam peruenire ualeat, dignetur ipsum dominus Iesus sumus pontifex baptismo Spiritus Sancti præueniendo misericorditer consecrare. Quis enim scit, si forte exaudiat Deus. Immo quis non deuotius sperare ualeat, quòd orationem humilium, & in se sperantium nequaquam despiciat, proficit hæc consideratio ad exercitationem deuotionis in parentibus, proficit ad alleuandum eorum angustiam, dum sine baptismo decedit puer, quia non omnis inde spes salutis ablata est, Sed neque absque reuelatione (fateor) datur certitudo. hæc Gerson, quem ad literam sequitur Gabriel. in 4. distinct. iij. q. 2. colum. 13. uersic. sed contra responsionem. Et in eadem sententiam post multa consentit Thom. de Vio. S. R. E. Cardinalis, dum in apostillis ad S. Tho. in 3. parte. quæst. 68. arti. 11. Inquit sub his uerbis. Quo circa caute & irreprehensibile ageretur, si periclitantibus in utero pueris ob maternam ægritudinem, uel partus difficultatem, benedictio in nomine Trinitatis daretur, & causæ discussio deinde diuino reseruetur tribunal. Quis scit si diuina misericordia huiusmodi baptismum in uoto parentum acceptet, ubi nulla iniuria, sed sola impossibilitas sacramenti executionem excludit. Vnde ex his duabus authoritatibus manifeste perpenditur, quòd isti celeberrimi Doctores tenent de lege communi non emundari a peccato originali paruulos existentes in uteris maternis, & ibi decedentes, nec habent certitudinem si fide seu præcibus aut benedictione parentum a Deo saluabuntur, nisi Deus aliter reuelaret, quinimo totum hoc Diuinæ Prouidentiæ committunt. Et ꝑ licet solutio contrariorum satis competenter ex prædictis colligatur, nihilominus ad individua ueniens dico ad primum, secundum Cardi. de Turre Crema. in d. c. quod autem. arti. iij. q. licet bonitas nunquam defuerit, nec uoluntas curandi, non sequitur tamen, quòd ex quocunque tempore morbus existat, adhibeatur ei me-

dela ; sed tempore medio ; iuxta dispositionem sapientiae ipsius me dici,
 paruulus autem dum est una caro per quãdam continuationem cum ma-
 tre ; subiacet legi originalis peccati ; quod per carnem contractum est,
 quare tunc ex dispositione Diuinæ Sapientiae non adhibetur ei uniuersale
 remedium , ut duret ratio iustitiæ manente illa continuatione, cum
 autem iam separantur , ut non sint una caro quodammodo , tunc conueni-
 enter datur remedium in signo sensibili, quod contingat natum siue na-
 scentem ; ut sicut quodammodo dicit Augustinus ad Dardanum, nemo
 renascitur proprie nisi prius nascatur , & intelligitur de hoc quod est per
 baptismum. Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit &c. Idem dicit Alex. de Ales
 in iiij. parte. q. xvij. membro secundo. ad primum . Ita nec mundabatur
 ob originali adhibito signo sensibili cum fide antequam nasceretur. Ad
 8 secundum ¶ dico secundum. S. Tho. in iiij. distin. vj. arti. j. q. j. ad primum,
 q̄ nō est ex defectu Diuinæ misericordiae, q̄ in maternis uteris existi-
 bus remedium nō exhibetur, sed quia non sunt capaces illius remedij, per
 quod secundum legem communem participes passionis Christi efficiun-
 tur, a qua est remissio peccatorum , quia non possunt subijci operationi
 ministrorum Ecclesiae, per quos talia remedia ministrantur. Hæc solutio
 non satisfacit ad propositum , quia respicit dubium , an non natus extra
 uterum possit baptizari, de quo nō est quæstio apud nos, & ponit. S. Tho.
 in dicta solutione rationem quare non potest baptizari & remedium ba-
 ptismi illi non applicatur. Nos ergo quærimus , q̄ ex quo non potest
 baptizari , an sit etiam prouisum de aliquo remedio illis non natis extra
 uterum contra peccatum originale , cum rationis argumentum supra fa-
 ctum suadere uideatur, q̄ sit prouisum, & si non est prouisum, quæ sit ra-
 tio ; cū Deus omnipotens & in lege naturæ post lapsum primorum paren-
 tum dederit remedium ad deletionem originalis peccati, ut scribunt om-
 nes. in iiij. distin. j. & in lege scripturæ nedum masculis , sed etiam fœmi-
 nis quæ non erāt capaces remedij circūcisionis, de remedio prouidit, uel
 per fidem parentum si erant paruulæ , uel per bonam operationem si er-
 rant adultæ, quo mundabantur ab originali peccato, ut dicit Magister in
 9 4. distin. j. ca. iij. Hoc ¶ quidem contrarium est difficillimum omnium,
 quæ in proposito fieri possunt, & ad hoc Gabriel. in iiij. distin. 4. q. 2. non
 ualens soluere contrarium dicit, quod generale remedium sit pro paru-
 lis existentibus in utero, nullum manifestat Ecclesia, uoluitque Deus re-
 media instituere contra morbum peccati in Ecclesia per sacramenta di-
 spensanda his qui noti esse poterant Ecclesiae, eorum uero qui nondum
 in lucem noticiæ prodierunt remedium in sua sola potestate constituit,
 quos cum uoluerit sine exteriori remedio & sanctificare & saluare po-
 test.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL: ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

& l. non omnium. ff. de legibus. & ad premissa accedit, quod lex civilis non
 prouidet filijs qui in uteris maternis moriuntur, sed natis. l. uxoris abor-
 tu. C. de posthu. prateritis. l. qui mortui. ff. de uerbo. signi. Diuina igitur
 Prouidentia secundum legem communem solum prouidit humano gene-
 13 ri de sacramento baptismatis contra peccatum originale. Et licet pro-
 prie & singulariter loquendo de baptismo, solus sit unus baptis-
 mus qui sit in aqua cum determinata uerborum forma, & est sacramentum, ut di-
 cit Apostolus ad Ephe. 4. Unus Deus, una fides, unum baptisma, alia ta-
 men dicuntur baptismata, non simpliciter & proprie, Sed per quendam
 ordinem siue attributionem ad baptismum aquae, secundum S. Thom. in
 4. dist. 4. q. 3. art. j. & sic est triplex baptis-
 mus scilicet fluminis scilicet cum
 in nomine Patris Filij & Spiritus Sancti baptizatur, de quo Io. 3. nisi quis
 renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non potest introire in regnum Dei,
 est & alius baptis-
 mus fluminis per infusionem Spiritus Sancti, de quo a-
 ctuum primo, uos autem baptizabimini Spiritu Sancto, est quoque bap-
 tis-
 mus sanguinis, cum quis recepturus baptismum, baptismo fluminis im-
 peditur Tyrannica persecutione, & in confessione fidei martirizatus, In
 proprio sanguine baptizatur, ut in c. baptismi uicem. de consecra. dist. 4.
 14 Primus igitur baptis-
 mus fluminis non potest suffragari puero existenti.
 in utero materno, & ibi morienti, quia ut saepe dictum est, non est notus ec-
 clesiae, nec subest operationi ministrorum, ut dicit S. Tho. in 4. dist. 6. art.
 j. q. j. & in 3. par. q. 68. art. xj. scribit late Henricus Boic. in c. maiores. de
 baptismo. nec secundus baptis-
 mus fluminis ipsos pueros existentes in ute-
 ris potest iuuare, quia talis baptis-
 mus requirit motum fidei, & liberi arbitrij
 & ideo non congruit, nisi adultis habentibus usum rationis. ut in d. c. bap-
 tis-
 mi uicem. & melius in c. debitum. de baptismo. Tertius uero baptis-
 mus ip-
 sis non suffragatur in proposito, quia non est casus noster, quod pueri illi mo-
 riantur propter Christum, & sic quod martirizentur, quia si sic esset quod interfi-
 cerentur pro Christo puta in detestationem fidei Christi quam tenent &
 parentes eius; et si essent in uentre, & in despectum Christi ipsa mulier
 abortum faceret, seu interficeretur, nulla est dubitatio quod mundarentur ab
 originali peccato, & iste est baptis-
 mus sanguinis, de quo Luc. xij. bap-
 tis-
 mo habeo baptizari, & in c. cathecuminum. de consecra. di. 4. Sic igitur ma-
 nifestum est quod in pueris non dum habentibus usum rationis non est motus
 fidei & dilectionis, aut propositum suscipiendi baptismum; & ideo non
 saluantur baptismo fluminis (secluso miraculo sanctificationis de quo
 non est sermo) sed baptismo aquae, uel baptismo sanguinis, si propter
 Christum occiderentur, ex quo non solum Christiani; sed etiam marty-
 res fiunt, ut scribit Beatus Augustin. in sermone quarto de innocentibus,
 bus,

Bus, qui incipit. quotiescunque. Vnde dato hoc remedio baptismatis a
 Deo in lege euangelica contra peccatum originale, alia remedia contra
 illud quæ erant in lege naturæ, etiam in lege scripturæ cessare uidentur,
 dicente Paulo ad Galatas. v. si circumcidimini Christus nihil uobis pro-
 derit, & in c. maiores. de baptismo. quia illa sacramenta uetera signifi-
 cabant Christum uenturum, nostra uero scilicet legis Euangelicæ Christū,
 qui iam uenit, ut dicit August. contra Faustum. iā non promittitur Chri-
 stus nasciturus, passurus, resurrecturus, quod illa sacramenta quodammo-
 do personabant, sed annunciatum quod natus sit, passus sit, resurrexit, quod
 hæc sacramenta, quæ a Christianis aguntur, iam personent, refert. S. Tho.
 15 in 1. 2. q. 103. art. 4. Et propterea ad propositum dicebat Beatus Gre-
 gorius in 4. moralium, quod apud nos ualet aqua baptismi, hoc egit apud
 ueteres, uel pro paruulis sola fides, uel pro maioribus uirtus sacrificij, uel
 pro his qui ex Abraham stirpe prodierunt, mysterium circumcisionis, & ha-
 betur in c. quod apud. de consecra. dist. 4. & nota illud uerbum, apud ue-
 teres, ergo non in lege Euangelica, inde est quod paruulus natus & mortuus
 in deserto sine baptismo non potest saluari in fide parentum, ut dicit. S.
 Tho. in quolibet. 6. art. 4. ubi concludit, quod ex quo non fuit baptizatus ba-
 ptismo fluminis, nec sanguinis, nec flaminis, cum ipsi non conueniebat,
 quia non poterat habere motum fidei, & dilectionis. Sequitur quod non sal-
 uetur fide parentum, seu Ecclesiæ, sicut multis sanctorum authoritatibus
 16 comprobatur, ut dicit Magister in 4. dist. 4. c. 3. Dicunt tamen quidam
 ut Petrus de Alicito, pie credi quod Deus sua benignitate ibi suppleret,
 quod deesset ex parte sacramenti, quod utique certum est Deum posse,
 cum ut dixi, uirtutem suam non alligauerit sacramentis, sed quod sic faciat
 nulla est certitudo, quia si non facit, non iniuste fecit, cum nullus sit debi-
 tor nisi ex promisso, & istud non promisit, & ad propositum dicebat Au-
 gust. ut refert Magister in tex. di. 4. lib. 4. quod ex illo tempore quo saluator
 dixit, nisi quis renatus fuerit, absque sacramento baptismatis, præter eos
 qui in Ecclesia sanguinem fundunt, aliquis uitam æternam accipere non
 potest, intelligendo quod etiam est baptismus flaminis quo quis saluatur,
 ut supra est dictum. ut in c. debitum. de baptismo. & qualiter illud tem-
 pus consideretur alibi scribunt domini theologi. & ad Galatas. c. j. per Ni-
 co. de Lyra, & alios, & S. Tho. in j. ij. q. 103. Ex quibus infero, quod dicti par-
 uuli sic morientes sine baptismo fluminis non sunt sepeliendi in Ecclesia
 stica sepultura sicut cæteri infideles. c. Ecclesiam. cum sequenti. de conse-
 cra. dist. j. quia idem iudicium est de infantibus non baptizatis & infideli-
 bus quo ad hoc, ut scribit Lappus in allega. 83. Ecclesia ubi est sepultus
 paganus. cit a medium.

Ad tertium respondet Card. de Turre Crema. in d. c. quod apud. art. 4. dicens, qd ibi non postulatur remedium contra culpam originale; sed adiutorium, ne deficiat in profectu uitæ, antequàm perueniat ad finē, quod patet per hoc quod dicitur ibi, intendat allegare debitum ex parte domini, sed congruentiam bonitatis suæ, unde quod dicitur qd non debet, debet exponi, non decet, uel non congruit.

17 Ad quartum respondetur secundum S. Tho. in quolibeto. 6. art. 4. qd secundum quosdam tempore legis naturæ non sufficiebat ad salutem paruulorum solus motus fidei in parentibus, sed requirebatur aliqua exterior protestatio fidei per aliquod sensibile signū, & in hac opinione fuit Adria. sextus in lib. 4. de sacramento baptismi. q. v. & secundum hoc nihil diferebat id quod tunc requirebatur ab eo quod nunc requiritur ad salutem, nisi qd nunc illud signum sensibile est determinatum, tunc erat indeterminatum, & pro noto adhibebatur, & hæc positio videtur esse Alex. de Ales. in quarto. quam sequitur Durandus in 4. sed quia hoc est cōtradictum Gregorij in eo qd dicit quod paruulis sola fides sufficiebat, ideo alia positio probabilior est secundum S. Tho. in 4. dist. j. q. j. art. vj & cōsona auctoritati Gregorij, & est communior, qd sufficiebat interior motus fidei per intentionem directus ad salutem paruuli sine aliquo exteriori signo, cum non inueniatur ad purgationem originalis peccati præceptum fuisse aliquod signum exterius adhiberi, & sequuntur S. Bona. & Ricar. in 4. sed nunc in lege Euangelica ultra fidem amplius requiritur baptismus, cuius ratio est, nam nunc qui baptizantur, & sic saluantur per Christum statim introducuntur in regnum cœlorum, quod tunc nō erat, sed ibant ad lymbum, unde non est inconueniēs si ad hoc amplius baptismus requiritur, vt dicitur Ioan. 3. & sic non diminuitur uirtus fidei sed augmentatur gradus salutis, ut dicit S. Tho. in d. quoli. quasi dicat, qd licet paruuli in lege Euangelica ultra fidem parentum debeant baptizari; in alio releuantur, quia si statim recepto baptismo moriantur, euolāt ad Paradisum, & in huius signum apertum fuit cœlum quando Christus baptizatus fuit. Matthæi. 3. illi uero qui in lege naturæ seu mosaica mundabantur à peccato originali, vel per fidem parentum vel per circumcisionem, aut sacrificia, seu alias ibant ad lymbum sanctorum patrum expectantes portas paradisi aperiendas a Christo, vt dicit Nic. de Lyra Gene. 27. ibi, descendam ad filium meum quem locum Iudei appellabant suburbana paradisi nos uero lymbum patrum seu sinum Abraham, quod idē est, vt habetur Lucæ. 16. pro ut Pau. Burge. late scribit in suo seruti. scripturarum. 1. parte. c. 3. & S. Tho. in 4. dist. ultima. in fi.

18 Unde dicebat Ricar. in 4. di. i. q. 3. & ad 2. qd dato qd paruulis sola fides

parentum

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

bantur in fide parentum, quia lege diuina parentes non erant astricti circumcidere puerum ante octauum diem, & ideo ne reperiretur paruuli illis septem diebus sine remedio, illi incircuncisi morientes saluabantur in fide parentum sicut ante, & sic currebant remedia legis naturæ cum remedio legis, sed nunc in lege Euangelica potest statim baptizari natus, merito cessant alia remedia legis naturæ, & Mosaicæ, & inquit Ioan. Maioris in 4. dist. j. q. v. quòd ex quo non licuit anticipare octauum diem in circumcissione, forte si erant in periculo vitæ poterant applicare sacramenta legis naturæ ante octauum diem tempore quo circumcisio erat in præcepto, & subdit se ideo dixisse, forte quia Iudæi secundum eum non credunt paruulos natos in originali culpa, sed sacramentum applicant tanquam præceptum.

21 Et fideo Pau. Burgen. in dicto scrutinio scripturarum. j. parte. dist. 6. c. j. cum sequenti contra Iudæos probat homines nasci conceptos in peccato originali unde non est bona consequentia dicere, quod sicut illi qui incircuncisi moriebantur ante octauum diem saluabantur, quod pari ratione est dicendum de illis qui non possunt baptizari, quia in duobus deficit. Primo quia si illi saluabantur in fide parentum, erat ex eo quia illud remedium legis naturæ non erat sublatum per remedium circumcissionis, ut est de mente omnium doctorum in 4. sed in lege Euangelica omnia illa remedia solo sine baptismo cessauerunt publicata lege Euangelica, & ideo ex illo remedio scilicet sola fide parentum sine baptismo adiuuari non possunt. Sicque paruulis non sufficit fides Ecclesie sine sacramento, qui si absque baptismo fuerunt, etiam cum ad baptismum deferuntur damnabuntur, ut multis sanctorum testimonijs comprobatur, ut dixi supra, alias sequeretur, quod natus & mortuus in deserto qui non potuit baptizari fide parentum saluaretur, quod est contra ea quæ in dicto quolibeto scribit. S. Tho. ac etiam quod quis sine baptismo saluaretur, quod est contra illud Ioan. 3. nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto non intrabit in regnum cælorum, & habetur in c. 22 necessarium. & c. 3. & c. 4. de consecra. dist. 4. Et hæc intelligo de baptismo aque, quia baptismus fluminis non competit paruulo, nec loquor de baptismo sanguinis, quia præsupponimus hos vterinos paruulos non fuisse occisos propter Christum, nam ut dixi tali baptismo baptizati emundantur ab originali, quia ut inquit. S. August. lib. xij. de ciuitate Dei. c. 7. quicumque non percepto regenerationis lauacro pro Christi confessione moriuntur tantum eis valet ad dimittendum peccata, quantum si absoluerentur sacro fonte baptismatis, ut refert Ricar. in 4. dist. 4. art. 2. q. 3. nec in hoc est durior lex Euangelica, Immo est benignior, quia ut est dictum, remedium baptismatis est perfectius tum ad augmentum gratiæ tum etiam ad facilius introducendum baptizatos ad introitum Paradisi, & ideo dicitur

S. Tho.

S. Tho. in 4. q. 9. q. 1. q. 2. q. 3. q. 4. q. 5. q. 6. q. 7. q. 8. q. 9. q. 10. q. 11. q. 12. q. 13. q. 14. q. 15. q. 16. q. 17. q. 18. q. 19. q. 20. q. 21. q. 22. q. 23. q. 24. q. 25. q. 26. q. 27. q. 28. q. 29. q. 30. q. 31. q. 32. q. 33. q. 34. q. 35. q. 36. q. 37. q. 38. q. 39. q. 40. q. 41. q. 42. q. 43. q. 44. q. 45. q. 46. q. 47. q. 48. q. 49. q. 50. q. 51. q. 52. q. 53. q. 54. q. 55. q. 56. q. 57. q. 58. q. 59. q. 60. q. 61. q. 62. q. 63. q. 64. q. 65. q. 66. q. 67. q. 68. q. 69. q. 70. q. 71. q. 72. q. 73. q. 74. q. 75. q. 76. q. 77. q. 78. q. 79. q. 80. q. 81. q. 82. q. 83. q. 84. q. 85. q. 86. q. 87. q. 88. q. 89. q. 90. q. 91. q. 92. q. 93. q. 94. q. 95. q. 96. q. 97. q. 98. q. 99. q. 100.

S. Tho. in d. quolib. ad 2. q. p. Christum in hoc ipso est ampliata via salutis, q. nunc per eam aperta est eis ianua vitæ æternæ, quæ ante clausa erat p. peccatum primi parentis, & q. leuior sit & mitior lex Euangelica lege veteri, pro ut ego latisime scripsi in rubr. de hære. lib. vj. in quarto errore iudæorum. col. 248. versi. Item comparando legem nouam ad legem veterem. Præterea dicit Adri. in loco præallegato. ad quartum, q. licet paruulis non baptizatis non imputetur ad culpam, q. baptizati non fuerint, cum impotentia eos excuset ab impletione cuiuscunque præcepti, nihilominus quia sine baptisinate manet originalis culpæ obligatio, manet dicti paruuli sine spe beatitudinis perpetuo damnati, quemadmodum si furiosus medicinam vnde curari possit non sumat, ipse furia excusatus non peccat, sed sanitatem, quam medicina efficeret, non consequitur. Ad sextum dico, q. allegata authoritas Ioannis. 3. facit magis pro q. contra, quia illud beneficium intrandi in cœlestem Paradisum quod datur ex regeneratione ex aqua & Spiritu Sancto non communicatur nec conceditur a Deo nisi natis extra vterum maternum, cum ergo paruuli qui moriuntur in vteris matris non nascantur extra vterum, sequitur q. non intrant in regnum cœlorum, & sic non purgantur ab originali peccato sicut cæteri qui non baptizantur, & sic exclusi cœsentur ab hoc beneficio, positio enim vnius est exclusio alterius. l. cum prætor. in prin. ff. de iudicijs. c. nonne. de præsumptio. casus enim commissus relinquitur dispositioni iuris communis. l. si extraneus. ff. de condit. ob causam. l. commodissime. vbi moderni. ff. de liberis & posthu. c. suscep. um. de rescrip. lib. 6. & cui non conueniunt verba legis nec illius dispositio conuenit. c. indemnitatibus. & cap. pe. de electio. lib. 6. l. 4. §. prætor. vbi Bar. in si. & Alex. scribit. ff. de damno infecto. & idem Alex. in confi. 17. requisitus. lib. j. & in consil. 57. perspectis. lib. 2. cum alijs, vt scribit Deci. in c. nullus col. si. de electio.

24 Ad septimum dixi supra, q. nos loquimur de lege communi non autem de lege speciali, Secundum quam Hieremias fuit in vtero sanctificatus. Hiere. j. & Ioannes Baptista, vt Lucæ. j. de Iacob vero, Esaia, Iob, & Sansone. non habemus testimonium a sacra scriptura quod ego sciam, & ideo de eis non videtur dicendum fuisse in vtero sanctificatos, q. autem Ioannes Baptista sanctificatus sit patet Lucæ. j. quod Spiritu Sancto replebitur adhuc ex vtero matris, & de Hieremia expresse etiã dicitur Hiere. j. antequam exires de vulua sanctificauit te. & sic asserendum est eos sanctificatos in vtero quamuis in vtero vsus liberi arbitrij non habuerint, de quo Augustinus mouet quæstionem, sicut pueri qui sanctificantur per baptismum, non statim habent vsus liberi arbitrij, vt scribit. S. Tho. in 3. parte. q. 27. art. 6. & subdit quod non est dicendum aliquos alios sanctificatos

Sanctificatos esse in utero, de quibus scriptura mentionem non facit, quia huiusmodi privilegia gratiae, quae dantur aliquibus praeter legem communem ordinantur ad utilitatem aliorum quae nulla proveniret ex sanctificatione aliquorum in utero, nisi Ecclesiae innotesceret, & de Sansone dicit Nico. de Lyra. iudi. xiiij. quod non est intelligendum quod fuerit sanctificatus in utero sicut Ioannes Baptista, quia de talibus sanctificatis tenetur, quod non peccauerunt mortaliter, & illa consecratio quae dicitur de Sansone in tex. intelligitur per modum fortitudinis, quae fuit quaedam gratia gratis data, & potest stare cum peccato mortali, sicut & donum prophetiae, & fuit data Sansoni pro consolatione populi, ut ibi habetur. Sic igitur illud privilegium illis duobus concessum non est trahendum ad consequentiam, & sic ad legem communem. c. quae a iure. de regu. iuris lib. vj. nam quod alicui gratiose conceditur trahi non debet ab alijs in exemplum. c. quod alicui. eo tit. lib. vj. privilegium enim datum aliquibus non extenditur ad alios etiam ex idempnitate rationis, & sic in privilegijs non proceditur de similibus ad similia, sicut de iure communi. ut inquit Ant. de Butrio in c. sane. per illum tex. de privilegijs. Bal. in l. j. in prin. C. de legibus. Domi. in c. ne aliqui. de haere. lib. 6. Card. in consi. 135. puo filias. in fi. Bal. in l. non tantum. §. non omnia. ff. de excusa. tuto. Ange. in consi. 272. quoniam dictum privilegium. nos ergo loquimur secundum legem communem secundum quam nullus sine baptismo saluatur, ut dixi in illa autoritate Ioan. 3.

26 Ad octauum sine praedictorum, quod adueniente lege Evangelica & publicata cessauerunt alia remedia ad emundationem originalis peccati, ita quod sine baptismo quis non saluatur. Dato quod secundum communem cursum gratiae potest homo incedere per alios, ut per illam excusetur in libero arbitrio ad praeparandum se ad suscipiendum motum propriae uoluntatis secundum gratiam, & sic fides illorum potuit illi adulto subuenire merito congrui, sed non sine motu propriae uoluntatis interueniente. pro his est. S. Tho. in 1. 2. q. 114. art. 6. quia ergo paruuli uterini nullum motum propriae uoluntatis possunt adhibere, & si primam gratiam recepissent merito fidei aliorum, ideo mediante illa non possunt secundum communem legem susceptionis gratiae secundam gratiam recepisse ad emundationem peccati originalis, si autem fides aliorum illum paraliticum curauit, hoc fuit de gratia speciali, & talem posset dare Deus istis paruulis existentibus in utero, & eos saluare. de hac tamen lege speciali non est quaestio sed de lege communi.

Ad ultimum dicendum est, quod licet paruuli existentes in utero matris sint capaces baptismi sanguinis, si propter Christum occidantur, ut

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

18 *Authoritas Pauli prima ad Corinthios. 9. quod non est cura Deo de bonis & malis quomodo intelligatur.*

VIGESIMA QVAESTIO.

1 **V**IGESIMO ¶ Quæro, An sit erroneum dicere Deum non posse de potestate absoluta statuerè quod quis sine corde aut cerebro uiuat. Item quod non posset animalia irrationabilia iuuare, & domui ruinam minanti subuenire ne cadat, & intelligo potentiam absolutam. i. Quia cum potestas ordinata sit, quæ leges sequitur a diuina uoluntate ordinatas, absoluta est quæ abstrahit ab illis legibus; & Deus dicitur illud posse de potestate absoluta, quod simpliciter & absolute potest, ut scribit Petrus de Liaco in j. q. 13. arti. 1. & ibi inquit Scotus dist. 44. q. unica. quod ordinata potentia est in quantum est principium exequendi alia conformiter legi rectæ secundum ordinem præfixum ab illa lege, & potest agere præter illam legem, uel contra eam, & in hoc est potentia absoluta excedens potentiam ordinatam, & ideo non tantum in Deo est, sed in omni agente libero qui potest agere secundum dictamen rectæ rationis uel rectæ legis, & præter talem legem & contra eam est distinguere potestatem ordinatam & absolutam. Et ¶ ideo dicunt iuristæ, quod quis potest hoc facere de facto, hoc est de potentia absoluta, uel de iure, hoc est de potentia absoluta secundum iura, & dicit Bal. in l. digna uox. C. de legibus, quod suprema & absoluta potestas principis non est sub lege, & potestas ordinaria habet respectum ad legem. Et hæc ¶ absoluta potestas dicitur plenitudo potestatis in principe, quæ nulli necessitati subiecta, nullisque iuris publici regulis limitata est. ut dicit Bal. in l. 2. col. 6. C. de serui. & aqua. ut refert Franci. de Curte Senior in cons. 27. incipie. Magnificus uir. col. 11. & dum princeps supremus utitur plenitudine potestatis non est qui dicat cur ita facis; quia est pro ratione uoluntas. Specul. in titu. de legato. §. nunc autem. uers. 88. c. memoria. 18. distin. tradit Lud. Bolò. in consi. 6. ut in præsentia ardua. col. pen. Alex. in consi. 2. uisis codicillis. col. pe. libr. 1. & in consi. 101. uisis instrumentis. col. 6. eo. libr. Idem dicit Bal. in præludijs feudorum. col. 8. & in l. fi. col. fi. C. de præcibus impera. offerre. glo. in c. quanto. de translat. Episcoporum, & Bal. in l. 1. col. j. C. sent. rescin. non posse. Et ¶ promiscue loquendo de utraque assertione dico illas esse erroneas, & assertor illarum male sentit de potentia Dei, nam repugnant symbolo fideli; & habetur in c. firmite. in uerbo, omnipotens, de Summa Trini. & exodi. xv. omnipotens est nomen eius, & Eccle. 43. ipse est omnipotens super omnia opera sua, & Eccle. j. unus est altissimus creator omnium omnipotens & est potens

potens & metuendus nimis. nam Deus qui legem posuit naturæ de sic formādo homine cum cerebro & corde, potuit, & potest aliam legem dare, secundum quam corpus ab anima informatum uiueret sine cerebro & sine corde, & contra hanc uel præter uti potestate absoluta. nam nullus adiuuit spiritum domini, nec ullus fuit eius consiliarius. Ose. 40.

- 5 Et ꝑ dicebat August. lib. 13. de Trin. c. xij. q̄ licet Deus sua potentia potuisset diabolum uincere, noluit tamen nisi per iustitiam, inde dicit Magister, lib. iij. dist. xv. si quærat an alio modo potuisset Deus hominem liberare quā per mortē Christi, responde alium modum fuisse possibilem Deo, cuius potestati cuncta subiacent, sed nostræ miseræ sanandę cōuenientioremodum alium non fuisse, nec esse oportuisse. tacit, quia illius est tollere, cuius fuerat statuere. patet, quia Deus qui grauitatem ferro dedit potuit illam tollere, ut ferrum nataret. 4. Reg. 6. sic etiam qui uim uendi igni tribuit illam sustulit in camino ignis, Dani. iij. & Deus qui statuit solem peragere cursum suum, Rogante Iosue iussit stare solē in medio cæli, & non festinauit occumbere spacio unius diei, nec fuit antea, nec postea tam longa dies. Iosue. x. Et ꝑ pro his dicebat Vgo de sancto uictore in libro de sacramentis. q̄ quodocunque aliquis legislator statuit legem unam, potest dispensare in lege, Deus enim statuit unā legem, q̄ singula corpora sint in singulis locis, ergo illam potest annullare quando sibi placuerit, ut sint plura corpora in uno loco uel unū corpus in diuersis locis, sicut dispensauit in lege illa, q̄ ignis approssimatus passo non ageret, sicut patet in tribus pueris, & q̄ sol staret tempore Iosue, & sic horum plura alia exempla adduci possent, quia non est impossibile apud Deum omne uerbum. Lucæ. j. nam sicut Deus mediante causa secunda. s. corde, dat homini uitam, quia in eo principaliter posuit sedem animæ secundum philosophum in lib. de differentijs spiritus & animæ, quæ anima totum corpus uiuificat. c. item si antequam. de pœni. dis. j. ita posset alio modo & alio ordine operari eosdem effectus ad uitam hominis, nam dicitur in libro de causis, q̄ quicquid potest causa prima mediante causa secunda, potest prima causa per se sola. unde dicit. S. Tho. in j. par. q. cv. art. 2. in corpore, q̄ erroneū est dicere Deū non posse facere ꝑ se ipsum oēs determinatos effectus qui fiunt per quancunq; causam creatā. idem dicit in j. ij. q. lj. art. 4. Præsertim ꝑ quia aliqua animalia habētia cor & caput naturaliter pōt fieri, ut uiuant sublato corde, ut ꝑ philosophū de uita & morte dicētē, q̄ animalia q̄ nō uitalia ualde sunt, multo tpe uiuūt sublato corde, & in lib. de iuuentute & senectute inq̄t, multa aīalia ablata illa particula q̄ uocat caput uiuūt, ut patet ī entomis, ut uespis, & apibus (entoma uero græcē aīalia dicuntur q̄ a latinis insecta

8 nuncupantur, sicut apes, formicae, & similia) multo magis ergo Deus hoc
 posset facere, nam scribitur Iob. 36. Ecce Deus magnis nuncens scien-
 9 tiam nostram. Et ꝑ de cerebro habemus testimonium in uita sancti Dio-
 nysij, nam ipso decollato, & capite truncato, corpus eius se erexit, & ca-
 put suum inter brachia sua portauit a loco qui uocatur mons maurus, us-
 que ad locum ubi nunc requiescit. ut legitur in cathalogo sanctorum.
 Item uas electionis Paulus postquam decapitatus fuit, lingua eius ter Ie-
 sum Christum nominauit, ut dicit Gerso. in 4. parte. in sermone de do-
 mini circuncisione, & sic potuit miraculose fieri in Beata Catharina de
 Senis, ut sine corde aliquot diebus uixerit. ut dicit Anto. in sua cronica. in 3.
 parte tit. 23. §. x. unde assertio negans Deum hoc posse facere sua absolu-
 ta potentia male sentit de articulo omnipotentiae diuinae. c. haeresis. 24.
 q. 3. facit. c. canones. xv. distin. Item ꝑ quo ad aliam assertionem, uidetur
 negari in ea Deum esse uersalem prouisorum, etiam quo ad animalia
 irrationabilia, cum sit expresse contra sacram scripturam, quia dicitur
 Psal. 146. de Deo, qui dat iumentis escam ipsorum & pullis coruorum
 inuocantibus eum, & Math. xvj. respicite uolatilia caeli quoniam non se-
 runt neque metunt & pater uester caelestis pascit ea; negare autem Dei
 prouidentiam circa indiuidua irrationabilium creaturarum fuit error
 Rabi Moyse, ut dicit. S. Tho. in j. parte. q. 2. art. 2. in corpore & ad quin-
 tum, & qui a Deo tollit prouidentiam aufert sibi magnam perfectio-
 nem, & sic blasphemiam infert. Sapi. 14. tu autem pater gubernans omnia
 prouidentia, & scribitur Iob. 34. quem constituit aliud super terram, aut
 quem posuit super orbem quem fabricatus est. super quo dicit Gre-
 gorius mundum per se ipsum regit, quem per se ipsum condidit, quo-
 modo autem hoc intelligatur quo ad prouidentiam Dei pertinet, & ra-
 tione ordinis rerum prouisarum in finem, & executionis huius ordinis,
 quae dicitur gubernatio, declarat. S. Thom. in prima parte. quaestio. 22.
 10 art. 3. Sufficit ꝑ igitur quod negare Deum omnipotentem & uersalem
 prouisorum repugnat sacrae scripturae, & est dogma falsum fidei contra-
 rium orthodoxae, ut est haeresis, ut declarat Ocha. 2. lib. decalogi. parte. j. c.
 6. & Gabriel. in 4. dist. 13. q. 2. ut dixi supra in j. q. & habetur Mathe. x. no-
 ne duo passeret esse ueneunt, & unus ex illis non cadit sine patre uestro. i.
 sine prouidentia patris uestri, in quo sunt omnia, Sap. 6. pusillum & magnum ipse
 fecit & aequaliter est ei cura de omnibus. unde dicebat Eps Abulen. sup Ma-
 theu c. x. in uerbo, Nolite timere. col. 5. post numeratos errores philoso-
 phorum circa prouidentiam Dei, quod de omnibus tam uniuersis quam particularibus, si-
 ue subsistentibus, siue proprietatibus, uel accidentibus subsistentium quatenus
 sint paruum ualoris, est Dei prouidentia, & istud conuenit ueritati fidei. sic Chri-
 stus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

cere, & Aristo. in 6. Eth. inquit q̄ Deus hoc solo priuatur ingenita; facere quæ produxit. & de his plura scribit Iaso. in utraque lectura in l. j. §. si uir uxori. ff. de acquir. poss. & Ange. in consi. 237. hic punctus. circa fin. & plures alios casus ponit Bartho. Socy. in consi. 102. in præsent. consulta- tione. libr. primo.

- 14 TENEOR tamen, q̄ nihil est negandum posse a Deo fieri, nisi ap-
pareat manifesta contradictio, uel efficax ratio hoc demonstret, uel ex
sacra scriptura efficaciter conuincatur, nè incurramus in crimen negan-
dæ omnipotentia; Dei siue absolute siue ordinate. ut in d. c. firmiter credi-
mus. quia, talia uerba tendunt in vilipendium Dei, ut inquit Fely. in c. au-
ditis. col. pe. de Præscriptio. & si pertinacia daretur ex partē negantis, in-
curreretur hæresis; quia contradiceret ueritati catholicæ in primo gra-
15 du; ut dixi, & in blasphemiam, ut scribit Socy. in d. consi. 102. Nisi t̄ for-
san talia uerba dicerentur ex lubrico linguæ secuta statim pœnitentiæ
confitendo Dei omnipotentiam, pro ut fuit in casu excusatus quidam iu-
dæus uocatus Angelus, pro quo consuluit Alex. in consi. xv. uiso proces-
su causæ. lib. 3. & idem est dicendum si calore iracundiæ dicantur; & sta-
tīm dicentem pœniteat, quia talis pœnitentiā purgat factum præcedens,
ut dicit Bald. post Petrum in l. si non conuicij. C. de iniurijs, quæ pœni-
tentia potest patere per percussionem labiorum, uel pectoris, aut adora-
tionem signi facti super terram seu parietem, præsentibus hijs coram qui-
bus dixerat, hæc enim sunt signa contritionis & pœnitentiæ. facit. cap. a
nobis. 2. de senten. excommunicata. & ad horum probationem unus testis
16 sufficeret, ut habetur in summa. in lib. j. de sepultu. q. 3. in fin. Sed t̄ in-
fra quantum tempus admittatur hæc pœnitentiā, quòd calore iracundiæ
dixerit, ponit Lucas de penna in l. omnes. omnino curiales. uel sic. sed po-
ne Titius. C. de decurio. lib. x. refert Decius in l. quicquid calore. ff. de re-
gu. iuris. ubi concludunt, q̄ infra. xxx. dies admittitur huiusmodi pœniten-
tia, pro quo facit. c. constat. j. q. j. c. cum apud. xj. q. iij. l. si uendicari. C. de
pœnis. & hoc facile procedit in his quæ reuocari non possunt, ut est ho-
micidium, ut notat Ange. in d. l. si non conuicij. Lanfra. in repetitione in
c. quoniam contra falsam. in uerbo, confessiones, de probatio. Fely. in c.
dilecti. colu. fin. de exceptio. & late in ca. cum te. de re iudi. uel si. dum di-
cit glo. faciunt quæ dicunt Bar. & alij per illum tex. in l. qui ea mente. ff.
17 de furtis. Cauendum t̄ est igitur ab huiusmodi dictis, q̄ Deus non po-
test aliquid facere, quia secundum iuristas uerbum, potest, præcedente
negatione excludit omnem potentiam & necessitatē inducit, ut est gloss.
vulgata, in cap. j. de reg. iuris lib. vj. scribunt Barto. & Moderni late in l.
Gallus. in prin. ff. de liberis & posthu. Barto. in l. iij. colu. j. C. de pigno.
& l.

& l. de his. ff. de transactio. & l. si non sortem. §. si centum. ff. si certum pe-
ta. Bar. & Bal. in l. sæpe. ff. de offi. præsi. Bar. in l. si. ff. de ferijs. & l. stipula-
tio. ista. §. alteri. ff. de uerbo. obliga. c. literas. de restitu. spol. l. j. §. ueteres
& §. per seruum qui in fuga. ff. de acqui. posses. c. j. de causa posse. & pro-
prie. Abbas in c. j. in pri. no. de ressi. spolia.

18. **NEC** † Obstat prædictis si dicatur illud quod Pau. j. ad Cori. 9. in-
quit, quòd non est cura Deo de bobus, cum Christus dicat Lucæ. 12. non
ne quinque passeris ueniunt dipondio, & unus ex illis non est in obliuio-
ne coram Deo, ubi dicit Beda, q̄ omnia sunt sub prouidentia diuina, &
ideo dicitur Deum non habere curam de bobus, quia cum cura dicatur
doctrina & regula uiuendi, ut dicit ibi Vgo Cardi. de solis hominibus di-
citur Deum habere curam, quia Deus brutis animalibus non dat regu-
lam & præcepta uiuendi, & quia creatura rationalis habet per liberum ar-
bitrium dominium sui actus, ideo speciali quodam modo subditur di-
uinæ prouidentia, ut scilicet ei imputetur aliquid ad culpam uel ad me-
ritum, & reddatur ei aliquid ut pœna uel præmium, & quantum ad hoc
curam Dei Apostolus a bobus remouet, non tamen ita q̄ indiuidua irra-
tionabilium creaturarum ad Dei prouidentiam non pertineant, ut errās
Rabi Moyses autumabat, ut dixi secundum. S. Tho. in d. arti. 2. ad quin-
tum. Idem concludit. S. Tho. in d. c. 9. lectione. j. in uerbo, non est cura de
bobus, dicens q̄ non tantum intelligitur hoc naturaliter de bobus, sed et
spiritualiter de prædicatoribus uerbi diuini, quia prædicatorum qui cor-
da fidelium ad fidem aperiunt debent arare in spe stipendiorum tempo-
ralium non tamen propter hanc spem. Debent enim primo quærere Re-
gnum Dei, & qui triturat. i. bonos a malis quasi grana a malis discernit
prædicando scilicet ad mores debet hoc facere in spe fructus percipien-
di. 2. ad Thi. 2. laborantem agricolam oportet primum de fructibus per-
cipere. & Ecclesi. vj. is qui arat & qui seminat accedit ad illam & sustinet
bonos fructus, quæ ad propositum conferunt pro ut uerbo exposui &
dominationes uestræ ad declarationem optime aduertunt, Et inquit Au-
gusti. in Psal. 35. super illo. homines & iumenta saluabis domine, qui fe-
cit hominem ipse fecit & iumenta, qui utrunque fecit utrunque saluat.
Sed salus iumentorum temporalis est, hominum uero e contra, & sic in
eo q̄ iuuare refertur ad animalia irrationalia, temporalem salutem re-
spicit, si ad homines ad utrunque. Neemi. 2. Deus ipse adiuuat nos. & in
Psal. 36. adiuuabit eos dominus, unde cum dictarum propositionum al-
tera deroget omnipotentia, altera uero prouidentia diuinæ, ambe erro-
neæ sunt, & male de contentis in sacra scriptura & credilibus sentien-
tes, ut patet ex præmissis.

1. *Hystoria alicuius sancti recepta ab Ecclesia an sit tantæ authoritatis sicut Euangelium.*
2. *Ecclesia an sit maioris authoritatis quam euangelium.*
3. *Excusatur quis a dolo falsæ propositionis si habet Doctorem pro se, maxime præceptorem.*
4. *Afferio est erronea, dicere quòd Ecclesia habet maiorem authoritatem quàm Euangelium.*
5. *Euangelium infamare est blasphemare contra Deum.*
6. *Scriptura suscepta ab ecclesia non est maioris authoritatis quàm sacra scriptura.*
7. *Afferere aliquid eorum quæ ab Ecclesia probantur suo modo non est hæresis.*
8. *Augustini & aliorum doctorum sanctorum dicta an sint approbata hodie.*
9. *Intellectus capituli Sanctæ Romana Ecclesia 15. distm.*
10. *Augustini & aliorum doctorum sanctorum dicta in quibus approbantur.*
11. *Opuscula doctorum sanctorum quando sunt credenda de necessitate salutis.*
12. *Concilia quatuor generalia qua ueneratione sunt tenenda.*
13. *Euangelium quare legitur a diacono, & epistola a subdiacono.*
14. *Authoritas Ecclesiæ non est præferenda Euangelio.*
15. *Euangelia quatuor proferuntur authoritate Ecclesiæ.*
16. *Concilium generale in tangentibus fidem non potest errare.*
17. *Ecclesia non potest statuere contra Euangelium.*
18. *Papæ præcipienti aliquid contra sacram scripturam non est obediendum.*
19. *Papa non potest dispensare quando perturbaretur status Ecclesiæ.*
20. *Papæ præcipienti aliquid, quod est peccatum mortale non est obediendum.*
21. *Papa non potest dispensare, quòd quis saluetur sine baptismo uel sine confessione.*
22. *Papa licet possit dispensare circa statuta in concilio generali, non tamen in concernentibus fidem.*
23. *Concilio generali non est opus aduersus hæreses iam sopitas & determinatas.*
24. *Papa potest dissoluere concilium generale quando in eo tractatur de hæresibus condemnatis.*
25. *Concilium congregari potest si hæretici nolunt aliter redire nisi congregato concilio.*
26. *Hæretici non sunt uocandi ad concilium si perseuerent in suis hæresibus.*

27 Regula
28 De fide
29 Concilium
30 Concilium
31 Papa
32 Ambrosius
33 Ecclesia
34 Opus
35
36 Intellectus
37 Quando
38 Licet
39 Interpret
40 Interpret
41 Papa
42 Papa
43 Papa
44 Ad
45 Patrus
46 Patrus
47 Papa
48 Papa
49 Ind
50 Papa

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

- I** **V**igesimo Primo ¶ Quæro, An sit erroneum dicere, hystoriam aliquius sancti ab Ecclesia acceptam esse maioris authoritatis, quàm dicta Euangelistarum, Apostolorum, & Virginis Mariæ, posito exemplo in his uerbis, quæ leguntur in uita beatæ Mariæ egyptiacæ, transiens Iordanem saluaberis, & uidetur quod non, quia in hystoria præfata dicta uerba leguntur dicta quadam diuina uirtute per Angelum eidem Mariæ Egyptiacæ, ut refert S. Anton. Archi. Floren. in 2. parte cronice. ti. xv. c. x. §. xj. & idē dicit diuus Hieronymus in uitis patrum, & dicta hystoria uidetur recepta & approbata ab Ecclesia in illo canone; In quo illa quatuor solemnia concilia generalia approbata fuerunt, ut in c. Sancta Romana Ecclesia. 15. dist. ubi inter alia ponuntur hæc uerba formalia. Item uitas patrum Antonij, Pauli, Hylarionis & omniū hæremitarum, quos tamen beatissimus Hieronymus scripsit, cum omni honore suscipimus, & cum inter uitas dictorum hæremitarum reperitur hystoria præfata, concludenter sequitur illam fuisse susceptam ab Ecclesia, maxime quia in aliquibus Ecclesijs in officio nocturno pariterque diurno illa concinitur, & omnia dicitur facere Ecclesia quibus authoritatem suam impartitur. l. j. §. omnia. C. de uete. iure. enucle. c. apostolicæ de præben. lib. 6. & ideo quod in his error esse non possit, Vnde illa hystoria non uidetur apocrifia capiēdo apocrifum quod de eius ueritate seu authoritate dubitetur, ut scribit Vgo Card. in prologo galeato super libris regū.
- 2** Et ¶ pro his facit, quia uidetur quod Ecclesia sit maioris authoritatis quàm Euangelium, quod dicitur probati dicto Augustini dicentis contra Epistolam fundamenti, Ego non crederem Euangelio nisi Ecclesiæ catholicæ authoritas me commoueret, per quod dicebat Iacobus Almeni in 3. sententiarum. dist. 24. circa finem. quod magis tenemur credere ecclesiæ quàm Euangelio, etius uerba sunt hæc, certum est, quod tenemur credere omnibus contentis in sacro canone, quia ecclesia credit, ex ea ratione solum ergo per prius magis tenemur credere Ecclesiæ, quàm Euangelio, patet, dicit Augustinus, Euangelio non crederem, nisi ad hoc me compelleret authoritas ecclesiæ, Sed non tenemur credere Euangelij apocrifis, quia Ecclesia non exhibet ea tanquàm credenda, ergo tota ratio, quare tenemur credere Euangelio, Epistolis apostolorum & prophetarum est quia præsentantur ab ecclesia, ergo a fortiori tenemur magis credere ueritati Ecclesiæ quàm Euangelio, hæc ille.
- 3** Vnde ¶ assertor dictæ propositionis habens pro se doctorem modernum excusandus uidetur a dolo, ut scribunt doctores Alex. & Decius in
- Iuris

l. iuris ignorantia. C. qui. admi. in c. ne inuitaris. de consti. c. cappellanus. de ferijs. Ange. in l. plagij. C. ad. l. Flauiam de plagia. & quanto iuniores sunt Doctores, tanto perspicaciores, quia aliorum scripta uiderunt, secundum Priscianum, ut dicit glo. in l. Gallus. in pria. in uerbo, filius. ff. de libe. & posthu. praesertim si fuisset eius magister, excusatur enim qui sequitur opinionem sui praceptoris, ut dicebat Oldra. in l. quaesitum. §. j. ff. de fundo instructo. nam probabiliter quis sequitur opinionem sui doctoris, immo illam tenetur defendere. l. qualem. uerli. Casius sententiam sui magistri excusat. ff. de arbi. Andr. Siculus in prooemio clementinaru. 32. col. & iudex sequens sententiam sui doctoris non tenetur in iudicatu. Socy. in consi. 44. in praesenti consultatione. col. 2. lib. j. pro quo facit quod inquit dominus Matthe. 23. super cathedram Moysi sederunt scribae & pharisei, omnia quae dicunt uobis seruate & facite.

- 4 SED † HIS Non obstantibus, salua determinatione Ecclesiae; illa assertio uidetur erronea, iniuriosa, & blasfema, praepone enim auctoritatem alterius ueritati sacri Euangelij, & canonicae scripturae, cum contenta in canonica scriptura sint maioris auctoritatis quam aliae quaecunque, cum ueniant immediate credenda, quod non habent aliae scripturae, sed opus est, ut examinentur, ut dicit August. in c. noli meis literis. 9. dist. quia impossibile est illam esse falsam. in c. ego solis. ea. dist. nec de eius ueritate dubitari uel disceptari potest utrum uerum uel rectum sit quod in ea continetur. c. quis nesciat. ea. dist. c. in scripturis xix. dist. quinimmo ipsa est regula aliarum scripturarum & lumen, secundum quam omnis alia catholica doctrina regulatur, ut in Psal. 118. Lucerna pedibus meis uerbum tuum, & regula potior est regulatis. x. metha. & si alijs scripturis catholicis datur fides, est quia sacra & canonica scriptura comprobantur, nam ut dicunt Hier. & Ricardus de sancto Victore, suspecta debet haberi omnis ueritas quam non confirmat sacrae scripturae auctoritas, & ideo propter unumquodque tale, & illud magis. in aucten. multo magis, C. de sacro. Eccle. & si, ulla, uel officiosa, mendacia in ea admittantur illius nulla remaneret auctoritas. c. si ad scripturas. 9. dist. Immo nephas est dicere quod sacra scriptura mentiatur. c. quid ergo. 23. q. v. & iniuria fit sacrae scripturae si quis disposita in ea uellet reuoluere. l. nemo. C. de summa Trini. facit. c. maiores nostri 24. q. j. Et † infamare Euangelium est blasfemare, ut inquit Hiero. in ca. cum caput. 34. q. 5. cum blasfemia sit auferre a Deo quod ei conuenit, ut inquit. S. Tho. in 2. 1. q. 13. art. j. ad quintum. praesertim haec locum habent, quia in sacro Euangelio sunt plura uerba ore Christi prolata, quem Deum & hominem confitemur plenum gratiae & ueritate. Ioan. j. qui peccatum non fecit, nec inuentus est dolus in ore eius.

- eius; j. Pe. 2. cui non fuit datus spiritus ad mensuram. Ioan. 3. & etiam in eodem Euangelio sunt uerba prolata a uirgine Maria, quam Dei & hominis matrem confitemur; quando Angelo nuntianti uerbi diuini incarnationem dixit; Ecce ancilla domini; & in uisitatione cognatae suae sanctae Elifabet; Magnificat anima mea dominum. Lucæ. j.
6. Unde non est dicendum quod aliqua scriptura etiam suscepta ab Ecclesia sit maioris autoritatis quam canonica & sacra scriptura, quia de mente doctorum Ecclesiae potest dici suscipere aliquam scripturam dupliciter; Primo simpliciter tradendo uel tollerando quod publice legatur in Ecclesia aliqua hystoria; non quod determinet illam de necessitate salutis esse credendam; & in hoc gradu sunt legenda & miracula sanctorum; uitae patrum, uisiones deuotarum personarum, recitationes & opiniones sacrorum doctorum, quae omnia suscipit Ecclesia; & legi permittit, non quod determinet talia esse de necessitate salutis credenda, sed quia proficiunt ad commouendos affectus pios fidelium; & in aedificationibus ipsorum, dum in talibus nihil de certitudine scitur esse falsum, quamuis nesciatur illud certitudinaliter esse uerum, quod oportet, nec ut tale credendum proponitur, ita quod magis hic attenditur id quod pia recogitatione fieri potuit, quam illud quod factum est, & hoc apud oratores creberrimum reperitur, qui ex aliorum personis dicunt ea, quae non personae dixerunt, sed quae dicere potuerunt, sicut in legenda Beatae Agnetis, & Beati Sebastiani, & similium continetur, ut scribit Ioan. de Gersono in j. parte. alphabeto. 14. de declaratione ueritatum. & de talibus est dicendum quod non sunt aequalis nec maioris autoritatis quam sacra scriptura, quamuis ab ecclesia sint suscepta.
7. Nec teneret consequentia, si quis assereret contrarium eorum quae tali modo ab ecclesia approbantur, ergo est heresis, per rationes quas exhibui supra in q. xv. & probatur in d. c. sancta Romana ecclesia. in princ. ubi post scripturas non prohibet suscipi scripturas contentas in d. capit.
8. Nec placet quod dicit glo. in d. c. noli meis literis. quod tempore Augustini & aliorum patrum eorum scripta non erant authentica, ut hodie sunt. nam iubentur omnia teneri usque ad ultimam Iota. i. ad minimam literam alphabeti, ut in d. c. sancta, & sic quod dictum. c. noli. cum sequentibus, hodie non haberet locum, quia illa glo. non tenetur per Card. de Turre Crema. ibi, nam ut dicit Vgu. quem sequuntur Arch. Domi. & dictus Cardi. quod etiam secundum moderna tempora dictum. c. noli. cum sequentibus intelliguntur, hoc est quod hodie in scripturis talium aliquid posset reprehendi, & non credi, si quid inueniatur quod non innitatur authoritati ueteris uel noui testamenti; siue probabili siue canonica ratione, sicut sunt multa in quibus ad inuicem sibi doctores sancti contradicere uidentur, sicut Hierony.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

12 Nec obstat quod inquit Gregorius in c. Sicut sancti Euangelij. xv. dist. inquit, sicut sancti Euangelij quatuor libros, sic quatuor concilia suscipere & uenerari me fateor, in quo uidetur Gregorius parem uenerationem exhibere quatuor concilijs, quæ exhibetur Euangelijs, quod non esset nisi essent paris. authoritatis, & in c. canones. ea. dist. dicitur quod sunt quasi quatuor. Euangelia. Quia ad hoc respondet Cardin. de Turre Crema. in d. c. sicut. dicens q̄ authoritas sacræ scripturæ cæterarum quaruncūque scripturarum authoritati præponenda est, ut dicit Augu. in c. quis nesciat. 9. dist. nec uniuersalia illa quatuor concilia, nec quæcunque alia possunt authoritati sacri Euangelij æquari, quod a Deo immediate proliliit, quia ut inquit August. contra Faustum libro. 27. c. 12. Euangelij fidem & concilium sapientiæ Dei supra omne concilium creaturæ cuiuscunq̄ laudamus. Nec beatus Gregorius in d. c. sicut. intendit quatuor concilia æquare authoritati sancti Euangelij, cuius authoritas omnibus scripturis antecellit, ut dicit August. in libro de consensu euangelistarum. c. j. sed denotare uoluit similitudinem, quia in his quæ ex fide determinant illa concilia conformia sunt doctrinæ Euangelicæ quæ ad ueritatem quam ex Euangelio, fundatam sumpserunt, uel secundum Cardin. Alexan. in d. c. sicut. dici possit q̄ quo ad fidem adhibendam paria sunt Euangelia & generalia cōcilia, quia utrisque eadem fides adhibetur, quod ad uenerationem tamen & reputationem, Ego præferrem inquit Euangelia nedum concilijs generalibus, uerum etiam omnibus alijs scripturis, eo q̄ ab ipso Christo qui est Deus & homo fuerūt prolata, sic uidemus, q̄ uerba ab ipso Imperatore prolata cum maiore reuerentiâ suscipimus, q̄ per nūcios uel inter medios eius nomine delata suscipiamus, ut in Psa. 43. Deus auribus nostris audiimus. scribit. S. Tho. in 4. dist. 24. aliqua

13 ad propositum. Inde ꝑ est q̄ cum Euangelium sit perfectius & dignius alijs scripturis, ideo ipsius pronuntiatio committitur diacono, Epistolæ uero lectio subdiacono, uel aliter potest dici, q̄ Euangelia & cōcilia parificentur, quo ad obligationem credendi, quia non credens illis quatuor concilijs quæ de fide statuta sunt hæreticus sit, sicut non credens Euangelijs, pro hoc facit. l. quicumque. C. de hæreti. cum Ecclesia uniuersalis in his quæ fidei sunt errare non possit, quia Spiritu Sancto regitur, ut notatur in c. significasti. de electio. Ex ꝑ quibus sequitur, quod authoritas Ecclesie non est præponenda Euangelijs sacris, contrarium asserit Abulensis Episcopus in prologo super Matthæū, q. xix. 4. c. quem omnino uide, ut sibi uideatur persuadere Iacobus Almein in loco allegato, & esto quod esset par authoritas, non erat danda maior prærogatiua uni quàm alteri. l. non solum. §. de uno. ff. de ritu nuptia. non quidem Euangelium est ab ecclesia,

DE A...

ecclesia, sicut
 homine
 sti. & illud
 gis creden
 la. j. dicit
 geliz. ma
 q̄ hoc con
 etiam sibi
 15 Siferge
 multo mag
 ti, si poss
 ibi, le. c. n
 sit, non pos
 penum. c. n
 multo mag
 prou. s. n
 ta Eccle. s.
 potest. s. n
 quod con
 ut omnia
 lib. 3. cap.
 16 sua ma
 xi, si poss
 non poss
 in ca. n
 mein. s. n
 q̄. q. d. n
 test. in d.
 nunc. s. n
 præferre
 scribit. C.
 cap. 6. s. n
 Siferge
 ho. s. n
 s. n
 mag. s. n
 quæ. s. n
 no. s. n
 l. n. s. n

ecclesia, sed à Deo immediate, inquit enim Pau. ad Gala. j. neque ego ab homine accepi Euangelium, neque didici, sed per reuelationē Iesu Christi. & illud sequi debemus. c. in canonicis. 19. distinctio. & Euangelio magis credendum est quā alteri scripturæ aliud suadenti, ut censeat Pau. ad Gala. j. dicens, licet Angelus de cœlo Euangelizet uobis præterquā quod euangelizamus uobis anathema sit, ubi dicit glo. quod de Angelo bono dicit, non quod hoc contingat, Sed quod a Deo certus est de ueritate Euangelij sui, quod etiam si bonus Angelus nunciaret non crederet, sed anatemathizaret.

15 Si ergo Euangelium Pauli præferendum est etiam Angelis bonis, sic & multo magis Euangelia quatuor præferenda essent toti Ecclesiæ militanti, si possibile esset illam docere contrarium, rationem annectit S. Tho. ibi, lectione, 2. colu. 2. quia cum Euangelium a Deo immediate traditū sit, non potest per hominem irritari, quia si par in parem non habet imperium. c. innotuit. de electio. l. ille a quo. §. tempestiuum. ff. ad trebelli. multo minus inferior in superiorem. c. cum inferior. de maio. & obediē. pro ut in Papa exemplificari potest, qui non potest immutare sacramenta Ecclesiæ a Christo instituta, ut scribit August. de Ancho. in tract. de potestate Papæ. q. lx. art. 3. & multo minus posset concilium generale, quod non est supra Papam, ut traditur in c. significasti. de electione. pro ut omni iure probat Card. de Turre Crema. in lib. de potestate Ecclesiæ. lib. 3. cap. 23. in fi. ut per eundem in d. lib. cap. 1. & Anto. de Rosellis in

16 sua monarchia. q. 4. Decius in consilio. 151. maximi ponderis. Ideo dixi, si possibile esset, quia concilium generale in his quæ fidei sunt errare non potest, quia Spiritu Sancto regitur, ut traditur in d. c. significasti, & in c. a nobis de senten. excommunicata. & late scribit dictus Iacobus de Almein in 3. senten. dist. 23. in fi. arg. in c. a rectora & capitulo. pudenda. 24. q. j. quod patet, quia ille errare non potest, cuius determinatio non potest in dubium reuocari, & sic est, quia determinata a concilio general nunquam reuocari possunt, ut in d. c. maiores. 24. q. j. & sententia Papæ præfertur aliquando sententiæ concilij generalis in his quæ fidei sunt, ut scribit Card. in c. cuncta per mundum. 9. q. 3. & Latius in d. tracta. lib. 3. cap. 64. & plura scribunt Fely. & alij in c. nonnulli. colu. 4. de rescriptis.

17 Si quidem concederetur quod magis credere tenemur Ecclesiæ quā Euangelio, ut sibi persuadet Iacobus Almein, sequeretur, quod Papa & Ecclesia possent statuere contra Euangelium, quod non est dicendum, immo errare magis quā sententiam dare conuincerentur, & pro hoc est tex. in cap. sunt quidam. 25. quæstione prima. ubi dicitur. sunt quidam dicentes Romano Pontifici semper licuisse nouas condere leges, quod & nos non solum non negamus, Sed etiam ualde affirmamus, Sciendum uero summo

perere est, quia inde non as leges condere potest, unde Euangelista aliquid
 & prophetæ nequãq̃ dixerunt, ubi uero aperte dominus, uel eius Apo-
 stoli & eos sequentes sancti patres sententialiter aliquid diffinierunt, ubi
 non nouam legem Romanus Pontifex dare, sed potius quod prædicatũ
 est usque ad animam & sanguinem confirmare debet; si enim quod do-
 cuerunt Apostoli & prophetæ destrueretur (quod absit) niteretur, non senten-
 tiam dare, sed magis errare conuinceretur, si di hoc procul sit ab eis qui
 semper domini Ecclesiam contra luporum insidias optime custodierunt.

18 Unde si Papa præciperet aliquid quod deberet sanctis scripturis, obe-
 diendum esset potius spiritui domini quàm corpori. capitulo. si dominus
 & c. Iulianus. xj. quæstione 3. pro ut declarat Abbas. in capitulo. cum te-
 neamur. de præben. capitulo. significauit. de offi. ord. & idem Decius ibi
 dicit, inde est quod circa articulos fidei non potest dispensare, ut dicunt
 Vincen. Ioan. Andre. & Albas post alios in c. proposuit. de concessi. præ-
 ben. & Petrus de Ancha. in cõsi. 374. retrucatur in dubium. nec in his qui-
 bus status Ecclesiæ decoloraretur, id est damnum pateretur & de preslio-
 nem, ut notat Inno. in c. quanto. de consuetu. c. inquisitioni. de senten. ex-
 communica. capitulo. ad monasterium. de statu monacho. gloss. in capi-
 tulo nulli. de senten. excommuni. capitulo. si Papa. 40. distin. glo. in ca-
 pitulo. sequuntis. §. nisi rigor. xj. quæst. 3. per tex. in c. & si illa. ea. cau. &
 q. & per hunc tex. sic decidit Specu. in tit. de dispensatio. §. nunc sequitur.

19 uers. xij. Et hinc sumitur ratio decisionis glo. in cap. per principale m.
 9. quæst. 3. dicens Papam non posse deponere omnes Episcopos, quia
 turbat ecclesiam uniuersalem, & hæc est etiam ratio decisionis Docto-
 rum in capitulo. nulli. de senten. excommuni. q̃ si Papa uellet uniuersali-
 ter tollere priuilegium canonis, si quis suadente, non posset, & scribit An-
 to. de Rosellis in sua u. monarchia. q. xij. uers. in contrarium uidetur. &
 scribit Ludo. Ro. in consi. 345. circa primum. colu. 3. & per dictum. cap.
 sunt quidam. dicit Henricus Boic. in capitulo. proposuit. de concessi. præ-
 ben. q̃ Papa in omnibus potest dispensare, dummodo sua dispensatio
 non sit contra fidem, nec nutriat peccatum mortale, nec inducat subuer-
 sionem fidei, nec periculum animarum, nam in talibus nullam habet con-
 tra Deum potestatem, & ita dicit intelligendum. id. cap. sunt quidam. &
 idem si uellet immutare canones articulos fidei continentes, uel per sua
 dispensationem subuerteretur status uniuersalis ecclesiæ, ut probatur in
 capitulo. si eut sancti. xv. distin. sequitur Egidius Bella. in consi. 28. in fa-
 cto mihi tradito. col. pc. & dicebat Hostien. in d. capitulo. proposuit. q̃
 Papa tantam plenitudinem potestatis habet, quod quando aliquid præ-
 cipit, obediendum est ei, etiam si dubium sit utrum sit mortale, dummo-
 do

modo con...
 am...
 his...
 xij...
 sup...
 ro...
 ris...
 cere...
 remou...
 nro...
 potest...
 conf...
 quis...
 anti...
 cit...
 nemo...
 potest...
 Rom...
 uer...
 cio...
 neralia...
 Alma...
 de...
 cilia...
 num...
 dere...
 tum...
 contra...
 quæ...
 Eccle...
 trect...
 ca...
 au...
 die...
 tem...
 die...
 tem...
 Card...
 le...

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

stolorum & prophetarum posset destituere, nec statuta in his quæ sunt fi
 dei a concilijs generalibus alterare, cum ea usque ad unum apicem profi
 tentur summi pontifices se seruatuos, ut in d. cap. Sancta octo concilia.
 xv. distin. quinimmo ea in dubium reuocare non possunt quæ a sacra scri
 ptura decisa sunt, ut in c. quis nesciat. 9. dist. nec quæ a concilijs in cernē
 tibus fidem semel statuta sunt diminui uel immutari possunt, nec in du
 bium reuocari, ut est text. in c. maiores nostri. 24. q. j. cuius uerba sequū
 tur. maiores nostri diuina inspiratione cernentes necessario præcaue
 runt, ut quod contra unamquamque hæresim coacta semel synodus pro
 fidei communionem & ueritate catholica atque Apostolica promulgaf
 set, non sinerent nouis post hæc retractationibus mutilari, ne prauis oc
 casio præberetur, quæ medicinaliter fuerunt statuta pulsandi. concor
 dat tex. in l. nemo. C. de Summa Trini. & fide catho. ca. cum pie. 25. q.
 23 2. & c. quod bene. vj. q. iij. allegata in glo. Per quem tex. alias respon
 debam domino Cardinali Hyspalensi, quod ad extirpandas hæreses luterana
 nas nou erat opus generali concilio, cum omnes eius hæreses iam a san
 ctis patribus damnatæ sint, ut de earum damnatione reprobationeque
 non sit amplius hæsitandum. Sed manū forti Regia & Imperiali illa
 rum suscitatores, scismatici, dissipatores Ecclesiæ, exuffatores Christi, &
 blasphematores comprimendi sunt, ut à Sara verberetur Agar, & cogno
 scat se Agar, & ad dominam suam reuertatur, quia ad hoc affligitur ut
 reuertatur, & utinam reuertatur, pro ut inquit Augustinus super Ioan
 nem. & scribitur in c. quando uult Deus. 23. q. 4. sufficeret ergo antiqua
 damnatio dictarum hæresum etiam quo ad nouiter incidentes, ut pro
 24 batur. 24. q. 1. ca. 1. 2. 3. Et non solum non est opus concilio ad ex
 tirpandas hæreses iam damnatas, ut dixi, uerum etiam si esset congrega
 tum ad hoc, & Papa uellet illud dissoluere, & contenderet concilium quod
 Papa non posset dissolutionem facere, & hoc ut iterum tales hæreses
 damnarentur, talis contradictio non debet impedire concilii dissolutio
 nem si Papa dissoluere uellet. facit. l. nemo. C. de Summa Trini. cum alijs
 desuper allegatis, Ita concludit Anto. de Rosellis in sua monarchia. q. 13.
 25 uersi. quid sit dicendum. Subijcit tamen, quod si iterum hæretici uellent
 se concilio subijcere & reuerti aliter non reuersuri nisi per manus conci
 lij, quod Papa inuitis patribus de concilio non posset ante hæreticorum cor
 rectionem dissoluere concilium, quia si correcti uolunt redire sunt ad
 mittendi. c. j. xxij. q. vj. notat gloss. in d. c. maiores. & S. Tho. in 2. 2. q. 11.
 arti. 4. Immo quod plus est, si correcti & emendati uenire uolunt admit
 26 tendi sunt ad concilium generale. j. q. 7. c. conuenientibus. Sed si perse
 uerarent in eorum errore non sunt uocandi ad synodum, nec admitten
 di. ca.

DE AC
 dicitur q
 lent alia
 forsan
 iterum de
 sunt & p
 17 maiores
 c. xvij
 semper
 bia autem
 18 præcipit
 tholica
 tur sub d
 oportet
 lij cong
 te, sine
 19 per
 cionat
 col. a
 aliter
 facit, q
 statuto
 ribus
 omni
 20 pugna
 Euang
 concil
 prou
 syn. in
 cho. in
 sua m
 21 Vis in
 propa
 conne
 ij q. 3
 Ang
 concil
 magis
 22
 A.

di.ca.cum quibus.24.q.ijj. Ex quibus satis perpenditur, q̄ si hæretici nol-
 lent aliàs redire ad ùnionem Ecclesiæ, nisi per manus concilij generalis,
 forsan iusta causa esset conuocandi illud ad hunc effectum, non autem ut
 iterum de ueritate illarum hæresum damnatarum, quæ semel sopitæ
 sunt & reprobatæ, disceptetur, quia talis disceptatio illicita est, per. d.ca.
 27 maiores. & d.l. nemo. Quia ꝑ secundum Augu. in lib. de uera religione.
 c.xvj. in his quæ fidei sunt talis regula est seruanda, quæ falsa & damnata
 semper sunt respuenda, uera uero & approbata semper sunt tenenda, du-
 bia autem tamdiu credenda, quamdiu aliud doceat ratio, uel contrarium
 28 præcipiat Sanctæ matris Ecclesiæ autoritas. Alia ꝑ uero quæ fidem ca-
 tholicam non concernunt, etiam a concilijs generalibus decisa relinquū-
 tur sub dispositione Papæ, ut possit ea mutare, uel dispensare secundum
 oportunitates temporum uel negotiorum, sancti enim patres in conci-
 lijs congregati nihil statuere possunt nisi autoritate Papæ interuenien-
 te, siue qua, nec concilium congregari potest regulariter. c.j. in fi. & c. 2
 29 per totum. 17. distinct. Et ꝑ si congregetur non est concilium sed con-
 cionabulum. c. multis. in princ. ea. distin. ut scribit Decius in consilio. clj.
 col. 2. incipiē antequam perscruteris. nec tamen P. pa quando aliquid
 aliter facit quàm a sanctis patribus statutum est, contra eorum statuta
 facit, quia seruatur intentio statuentium, etiam si non seruantur uerba
 statutorum, quæ non possunt in omnibus casibus, & in omnibus tempo-
 ribus obseruari, seruata intentione statuentium, quæ est utilitas, sicut in
 omni iure positiuo accidit, ita scribit. S. Tho. in opusculo. xix. contra im-
 30 pugnantes religionem. cap. 4. col. pe. Si ꝑ ergo Papa non potest tollerē
 Euangelium, nec sacram scripturam, nec contra illa statuere, ergo nec
 concilium generale, cum ipse sit supra concilium casu hæresis excepto,
 pro ut plurimis fundamentis probat. d. Cardi. in d. tracta. lib. 3. ca. 44. Fe-
 lyn. in c. super literis. 13. col. uel si. 9. facit. de rescriptis. Augusti. de An-
 cho. in tracta. de potestate Papæ. q. v. arti. vj. & Antonius de Rosellis in
 sua monarchia. q. 13. uersicu. ad primum dico. & late scribit. d. Cardi. de
 31 Vio in tracta. de autho. Papæ. & concilij. c. x. Inde ꝑ dicit Abbas in d. c.
 proposuit. col. 2. de cōces. præbendæ, q̄ Papa nunquam dispensare potest
 contra Apóstolum in quantum de fide scripsit, per tex. in c. is qui præest.
 xj. q. 3. ubi referuntur uerba Apóstoli dicentis ad Galatas primo, q̄ si ét
 Angelus de cœlo diceret contrarium anathema sit, unde fortius Papæ nõ
 esset credendum, ut uoluit glo. in d. c. proposuit. ex quibus sequitur quòd
 magis tenemur credere Euangelio q̄ Ecclesiæ, & non e contra, ut libi per
 32 suadet Iacobus Almein in loco supra adducto. Non ꝑ obstat illud dictū
 Augustini contra Epistolam fundamenti dicentis, non crederem Euan-

gelio nisi ad hoc auctoritas Ecclesiae me commoneret, in quo ille facit
 fundamentum suum, quia ut inquit Cardi. de Turre Crema. in d. ca. sunt
 quidam. ad quintum. & in ca. noli. col. 2: di. 9. Ecclesiam dare auctori-
 tatem Euangelio siue sacrae scripturae potest intelligi dupliciter, uno modo
 sic quod sacra scriptura habeat auctoritatem ab Ecclesia, & sic non est ue-
 rum, quia auctoritatem habet a Deo immediate, a quo est edita, ut su-
 pra est probatum, & hoc modo negatur assumptum, altero modo po-
 test intelligi ecclesiam dare auctoritatem sacrae scripturae declaratiue,
 quia uidelicet declarat fidelibus hanc esse scripturam sacram, & sic po-
 test dici Ecclesiam dare scripturae sacrae auctoritatem declaratiue, diffi-
 niendo hos libros pertinere ad sacram scripturam, scilicet quatuor Euan-
 gelia, & non Euangelia Nazareorum, uel Nicodemi, aut Bartholomei, si-
 cut si aliquis ignoret utrum iste lapis sit saphirus, & aliquis diceret sibi
 quod saphirus est iste, non propter hoc diceretur sibi dare uirtutem qua
 habet saphirus, Ita recte licet declaret Ecclesia, quod isti libri sunt de
 canone, non tamen propter hoc sequitur quod isti habent auctoritatem ab
 Ecclesia, & ideo quod Augustinus dicit, non crederem Euangelio nisi
 &c. sane est intelligendum, quod in ueritate Ecclesia sequitur Euangelium,
 non Euangelium Ecclesiam. unde potior est auctoritas Euangelij quam
 Ecclesiae per se & directe, sed distinguere & eligere uerum Euangelium
 a non uero hoc Ecclesia facit a Spiritu Sancto edocta, & quantum ad
 hanc Euangelij electionem sinceram loquitur Augustinus, non ergo di-
 cit illud Augustinus eo quod Euangelium habeat auctoritatem ab Ecclesia,
 sed quia sibi ignotum esset, utrum istud Euangelium pertineret ad sacram
 scripturam uel non, nisi Ecclesia instinctu Spiritus Sancti hoc declara-
 33 set. Et sic dicit Augustinus de Anch. in d. tracta. q. lx. arti. quinto. ad quar-
 tum, quod Ecclesiae auctoritas magna est, quia innititur reuelationi &
 auctoritati diuinae, nec aliter Euangelium credimus esse uerum, nisi quia
 a Deo reuelatum est, & per Christum praedicatum, quod confirmatur ex
 eo, quod inquit Petrus eximienius canonicus toletanus in suo confutato-
 rio errorum contra clauas Ecclesi. cxlj. allegando dictum Augustini, quod
 Ecclesia non dat Euangelio aut alijs libris sacris aliquid, apponendo,
 quod non habeant, sed ostendendo quod habeant, quia nunquam
 sciremus Euangelium uel alios libros sacrae scripturae alicuius auctori-
 tatis esse nisi Ecclesia diceret, & quia credimus omnibus dictis & de-
 terminationibus suis, & de illo dicto Augustini dicebat Ioan. de Ger-
 so. in prima parte tracta. de declaratione ueritatum, quod uicissim di-
 ci posset Ecclesiae non crederem si non auctoritas sacrae scripturae
 impelleret, & ita diuersis respectibus auctoritas utraque mutua se

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

his uerbis; si qui sententiam suam quamuis falsam atque peruersam nulla
 pertinaci animositate defendunt, praesertim quam non audacia sua praesump-
 tionis pepererint sed a seductis atque in errorem lapsis parentibus ac-
 ceperint, quaerunt autem cauta sollicitudine ueritatem, corrigi parati,
 de cuius. c. Dicit Apostolus. intellectu plura scripsi in rubr. de haereti. lib.
 37 6. Et t. ad praedicta quando debeamus sequi opinionem doctorum ad
 alias materias plura possent adduci quae scribunt Moderni in c. j. & ca. ne
 innitatis. de costi. c. capellanus. de ferijs, & in l. si. C. de poena iudi. qui. ma-
 38 de iudica. & latissime habetur in silua nuptiali. libr. v. Ad t. praedicta acce-
 dit, q. licet Papa non possit statuere contra nouum & uetus testamentum,
 ut dixi per. d. e. sunt quidam, & scribunt Moderni in d. c. ne innitatis, &
 Andie. Siculus plura tradit in consi. j. ex sacris Excellentiae tuae. lib. j. tamē
 Papa potest interpretari ea quae sunt fidei tum ad dubiorum interpreta-
 tionem & terminationem, tum etiam ad occultorum & implicitorum ex-
 plicationem, & utroque modo potest Papa aliquid addere super illa quae
 sunt fidei, quia ad eum spectat dubia & obscura in fide interpretari & de-
 terminare, post cuius determinationem contrarium asserere pertinaci-
 ter esset haereticum, ut probatur in c. quotiens. 24. q. 1. & in c. sicut quae-
 dam. 24. di. scribit August. de Ancho. in tracta. suo de potestate Papae. q.
 39 x. arti. 3. Ioan. Andre. in c. cum Christus. de haereti. Nec t. bene dicit glo.
 in d. c. sunt quidam, quod summus pontifex dispensat in Euangelio inter-
 pretando ipsum, quia interpretatio obsequitur & obsequi debet Euan-
 gelio, alias non esset interpretatio sed corruptio, interpretari quippe E-
 uangelium ad sensum bonum & catholicum non contradicendo uerita-
 ti fidei & scripturae sanctae hoc licet summo pontifici, sed per hoc non di-
 spensat in Euangelio, ut aliud dicat quam quod dominus in Euangelio di-
 cit, ut dicit Cardi. in d. c. sunt quidam. inde dicebat Ange. in l. bene a Ze-
 none. C. de quadric. praescriptio. q. Papa non dispensat in pertinentibus
 ad articulos fidei, Felyn. in cap. quae in Ecclesiam, colum. 9. de consti-
 40 tutio. Et t. ideo cum interpretatio quatuor modis iniure dicatur, sci-
 licet correctiua, expositiua, restrictiua, & extensiua, ut glo. dicit in l. prima
 §. qui operas. ff. ad Tertullia. & in lege prima. ff. de origi. iuris. Bart. in l.
 omnes populi. 18. col. uersi. 6. principaliter. ff. de iusti. & iur. glo. melior
 de iure in c. contra. de reg. iur. lib. vj. Bal. in l. 2. C. de libe. praeteritis. & in
 l. Gallus. §. quid si is. ff. de libe. & posthu. Ange. Areti. in §. j. insti. de iure
 naturali, excepta illa interpretatione correctiua, alias potest facere Pa-
 pa erga ius diuinum, ut late scribit Antoni. de Rosellis in d. monarchia
 in c. postquam retulimus. colum. 4. uersi. & ideo ego dico. facit. c. super
 eo. de usuris, inde est, quod dispensat ex causa in multis casibus per cum

4101 re. d. s.
 contra. d. s.
 Petrus de
 nis. B. d. s.
 quare. d. s.
 col. s. d. s.
 terius. d. s.
 & leg. d. s.
 monach. d. s.
 nilla. d. s.
 Barba. d. s.
 descend. d. s.
 ligent. d. s.
 clon. d. s.
 la. R. d. s.
 quare. d. s.
 cus. d. s.
 di. d. s.
 cum. d. s.
 dines. d. s.
 Arch. d. s.
 ca. big. d. s.
 non. d. s.
 tur. d. s.
 que. d. s.
 in. hoc. d. s.
 ti. cas. d. s.
 Crema. d. s.
 de. ad. d. s.
 3. Soc. d. s.
 sel. in. d. s.
 §. d. s.
 Spec. d. s.
 cum. d. s.
 pro. d. s.
 in. d. s.
 cas. d. s.
 in. d. s.
 cum. d. s.

41. ibi relatis. Item + dispensat cum monacho ex causa ut matrimonium contrahat. Ioan. Andre. in ca. lemel. de regu. iuris lib. vj. in mercurialibus. Petrus de Anchara. in consi. ccxl. colum. 2. incipiente. parum dubitationis. Bal. in l. si tibi filius. ff. de adoptio. Ioan. de Imo. in cle. j. col. si. uer. sed quærit. de consangu. & affi. Inno. & Abbas. in ca. cum ad monasterium. col. si. de statu monacho. Petrus de Anchara. in repeti. ca. j. col. v. uer. si. ulterius quæro. de consti. late scribit dominus Ias. in l. si. C. de transactio. & legitur a sede apostolica fuisse dispensatum cum quodam Remigio monacho & sacerdote, ut acciperet uxorem ex qua suscepit filiam petronillam, quæ succedens, in regno Aragonum nupsit Raymundo, comiti Barchinonen. ex quibus successiue ortæ sunt. 8. generationes per lineam descendentem. ut refert Petrus de Ancha. in conii. 339. pro maiori intelligentia dicendorum. col. 2. & Petrus de Palude in 4. dist. 30. 3. q. 4. conclusionem. xj. fuitq; etiam a Cælestino. III. dispensatum cum Constantia filia Rogerij quæ erat sanctimonialis in ciuitate Panhormi, & iam quinquagenaria, quæ nupsit Henrico. v. & ex tali coniugio natus fuit Federicus secundus Romanorum Imperator, ut dicunt hystoriæ, ut testatur Car.

42. di. de uio in apostillis ad. S. Thom. in 2. 2. q. 88. arti. xj. Item + dispensat cum bigamo contra dictum Apostoli, ut possit promoueri ad sacros ordines cum eausa, ut nota. in c. super eo. ubi Inn. Ioan. Andr. & alij per glo. Archi. & alios. in cap. lector. 34. distin. Petrus de Anch. in consi. 123. circa bigamos. Rota in decisione. j. de bigamis. incipi. quoddam factum. Inno. in c. proposuit. de concessi. præben. ubi dicit qd ita communitur. teneatur, nam bigamum non promouere posse neque est de lege naturæ neque pertinet ad articulos fidei, neque est de necessitate sacramenti, unde in hoc Papa potest dispensare, licet non debeat nisi ex magna & euidenti causa, ut inquit. S. Tho. quolibet. 4. q. 14. quem refert Cardi. de Turre. Crema. in Tracta. de potestate Papæ. q. 63. Ioan. de Ana. in c. si uir. col. 2. de adulterijs, scribit Decius in consi. 112. in præsentis consultatione. col. 3. Socy. in consi. xij. col. 3. præsens consultatione. lib. j. & late Anto. de Rosel. in sua monarchia. uer. si. nunc uideamus, & licet glo. in d. c. lator dicat

43. fuisse dispensatum cum Archiepiscopo Panhormitan. Quia. + tamen. Specula. in titu. de bigamis tenet quod cum bigamis non sit dispensandum, ideo Eugenius. 4. noluit creare Antonium de Rosellis Cardinalem pro ut sibi promiserat iob defensionem ab eodem Antonio sibi impensam in concilio Basiliensi, excusabat; se quidem Eugenius, quod dictus Antonius erat bigamus, & cum requisitus esset de dispensatione iuxta gloss. in dicto cap. lator. respondit se non posse dispensare per dictum Specul. & dicit Bald. in cap. At si clerici. colum. iij. de iudi. quod,

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

Papa potest dispensare cū bigamo promotō, sed nō cum promouendo, & sic dictus Antonius fuit exclusus, propter quod indignatus composuit illum tractatum de monarchia, in quo in multis contradicit potestati summi pontificis, & signanter in illa. q. an possit dispensare cum monacho, ut matrimonium contrahat. in uerli. suscipio primum dubium. & propter bigamiam etiam non fuit factus Cardinalis Ioannes de Lignano, ut dicit Bald. ind. cap. At si clerici. tradit Bertachi. in tracta. de E-
44 piscopo. prima parte. lbr. 2. quæst. 25. Item † ex causa dispensat in gradibus a iure diuino prohibitis, quos enumerat gloss. in cap. literas. de restitutio. spoliatorum. & gloss. in cap. gaudeamus. de diuortijs, ut concludit Petrus de Anchara. in consi. cccclxxij. reuocatur in dubium, dicens quod nepos ex fratre potest ducere in uxorem illam quæ fuit uxor patris sui prædefuncti, & in casu quo frater ducit in uxorem relictam fratris sui line liberis defuncti reperitur dispensatum in iure, ut in cap. fin. de diuortijs. & ibi scribunt doctores, & Papa potest ex causa dispensare licet sit de iure diuino prohibitus, In secundo gradu lineæ inæqualis, ut dicit Ioan. Andre. in cap. per venerabilem. in gloss. 2. qui filij sint legitimi. sequitur Abbas in cap. fin. de transactio. Ioan. Andre. in cap. semel. & c. actus legitimi. & plura circa hanc materiam scripsi in meo consi. quod edidi in causa Serenissimæ Reginæ Angliæ, quæ non refero. & Anto. de Rosellis multa scribit in sua monarchia. uersicul. ulterius dubitatur. & Montal. late scribit in lbr. for. iij. titul. alleg. hæren. l. final. colum. 14.
45 uersicu. ex hac absoluta potestate. Non † omitto tamen pronunc quod dicunt Abbas & alij in cap. literas. de restitutio. spoliator. quod iure diuino prohibetur patruus ducere neptem idest filiam fratris in uxorem, per notata per gloss. in d. c. literas. & c. gaudeamus. ubi glossæ ponunt in prohibitione legis diuinæ neptem idest filiam fratris, & doctores idem dicunt in c. per uenerabilem. qui filij sint legitimi. sed in hoc dico omnes gloss. & doctores decipi, quia licet in lege diuina prohibeatur nepos ducere amitam seu materteram, non tamen prohibetur patruus uel auunculus ducere neptem, quia lege diuina non reperitur cautum ut leui. 18. non enim contra legem naturæ erat quod patruus duceret neptem, nam Othoniel erat frater Caleph, non tamen peccauit accipiendo neptem suam. Iosue. xv. & Abraham accepit Sarai filiam fratris sui Aram Gene. 12. & ibi gloss. ordin. & in cap. quæritur. in princip. 22. q. 1
46 2. † Néc † est contra legem Moyli expresse, sed tantum hoc dicitur ex quadam argumentatione, quia si nepos prohibetur ducere amitam eadem ratione uidetur quod patruus non possit ducere neptem; quia in eodem gradu sunt hæ quatuor personæ. Sed hoc argumentum non procedit,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

falle cum quodam qui cognouerat quandam mulierem fornicarie, & postea contraxit, & consumauit matrimonium cum illius mulieris germana, & ille actus fornicationis erat occultus, nec ille iuuenis contrahens erat aptus ad religionem, & ex diuortio timebatur scandalum, si factum fuisset, & sic Papa dispensauit in matrimonio iam contracto, habita prius collatione cum theologis & canonistis, & sic erat ibi gradus primus affinitatis non consanguinitatis, & hæc sunt, de mente & uerbis dicti Archiepiscopi, ut ex præsentibus colligitur, non autem quod germanus contraxerit matrimonium cum propria germana, & in eodem errore fuit Apostoli ad Hely. in cap. quæ in Ecclesiastum. in uerbo Papa ex causa. colum. 6. 49 de constitutio. Et si in principio generis humani homines accipiebant in uxores sorores suas, hoc faciebant propter necessitatem, quod postea religione prohibente factum est nefas, ut inquit Augustin. 1. 5. de ciuitate Dei. capitulo. 16. Et propterea dicebat. S. Bona. in 4. distinctio. 39. articulo. 2. quæstione 4. quod si Iudæus contrahat cum sorore, & ueniat ad fidem, separandus est, ratio ex eius dictis, colligitur, quia hæc illegimitas est secundum naturam, & diuinam prohibitionem, secus si esset secundum ius posituum, seu constitutionem Ecclesiæ, quia hæc non arctat infideles, nec impedit matrimonium, quominus contrahatur, & ideo non soluitur matrimonium contractum. ut in capitulo. gaudemus. de diuortis.

50. Tertium memorandum est, quod Petrus de Palude in 4. distinctio. 41. quæstione prima. articulo quinto. secunda conclusione. inquit, non posse dispensare Papam ut quis accipiat in uxorem, uxorem fratris mortui sine liberis, quia licet olim liceret, tamen dispensatiue licebat, quæ dispensatio fiebat iure diuino, non ab homine, nam iure diuino communiter abstinēbatur ab uxore fratris, sicut a sorore, sed in casu illō permittēbatur, scilicet ex dispensatione diuina, unde sicut Papa non potest dispensare in pluralitate uxorum, quamuis olim esset licita ex Dei dispensatione, sed prohibita iure communi, sic nec in proposito cōclusiue tenet Papam non posse dispensare, ut quis ducat uxorem relictam fratris decedentis sine liberis, quamuis aliqui discurrentes scripta non legentes adducant eum in contrariam partem. Secundo pro hoc facit leuitica dispositio. leuitici. capitulo. uigesimo. ubi prohibetur fratri cōiunctio cum uxore fratris, sub his uerbis, qui duxerit uxorem fratris sui rem facit illicitam, turpitudinem fratris sui reuelauit, absque liberis erit. Tertio adduci potest tex. in capitulo. literas. de restit. spolia. ubi dicitur, quod in gradibus diuina lege prohibitis dispensari non potest, secus in aliis, & pondera uerbum, potest, præcedente negatione, quod necessitatem inducit, ut est glo.

est glo. in c. j. de regu. iuris lib. vj. scribunt moderni in l. Gallus. in princ. ff. de liberis & posthu. Sed quia ego praambula conclusione habita qua feci in fauore Serenissimae Dominae Catharinae Reginae Angliae, in meo consilio, quod primus omnium edidi, non adhibitis consultoribus, nec perquisitis mendicatisque suffragiis aliorum (ut aliqui fecerunt) Doctorum in Theologia & iure exercitatorum, qui quod magis uerecundum est, falsas allegationes interseuerunt, ut longior fieret sermo quam necesse erat, uidentes confusas membranas, xenodochia respondi ad dicta contraria, & ad alia quae prima facie uidebantur obsistere, concludens nullam extare prohibitionem diuinam, quod frater non possit ducere uxorem fratris sine liberis defuncti. Et esto quod esset huiusmodi prohibitio, quod Papa ex causa in illo casu dispensare potuit, sic etiam dispensat, ut constitutus in sacris id est subdiaconatu ducat uxorem, ut dicit Bal. in l. rescripta. col. 2. C. de praecibus impera. offeren. notatur per glo. & Docto. in c. cum olim. de cleri. coniuga. & Decius in d. consi. cxij. col. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 *Humani iuris conditio semper in infinitum decurrit, & nihil est in eo quod stare possit perpetuo.*
- 2 *Superiores non debent graue ferre consultationes inferiorum.*
- 3 *Superiores patienter debent tolerare consultationes inferiorum.*
- 4 *Inferior debet consulere superiorem quando uidet literas esse surreptitias.*
- 5 *Disputare licet de uoluntate principis non de potestate.*
- 6 *Mandatum superioris non est exequendum.*
- 7 *Scandali causa prouisio etiam facta retrahatur.*
- 8 *Papa mandante aliquid fieri contra iustitiam sub pena excommunicationis, mandatarij non exequentes sed consulentes & expectantes secundam iussionem non sunt excommunicati.*
- 9 *Papa stricte praecipienti aliquid non est obediendum, sed rescribendum.*
- 10 *Princeps assumptus in plenitudinem potestatis non est liberatus a dictamine rationis.*
- 11 *Rescriptum contra publicam utilitatem non est obseruandum.*
- 12 *Rescripto Papae non facienti mentionem de litis pendentia non est obediendum sed rescribendum.*
- 13 *Principi praecipienti, ut quis puniatur pena capitali indebite non est obediendum, sed consulendo supersederi.*
- 14 *Praecepto ducis belli est omnino obediendum, & si quis in contrarium fecerit*

ARNALDUS ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- cerit etiam in fauorem reipublicæ debet puniri.
- 15 Præcepto iniusto ducis belli non est obediendum sed Deo.
  - 16 Superiori præcipienti, ut delegatus ferat sententiam sic, non est obediendum.
  - 17 Sententia Imperatoris non requirit exactum ordinem iudiciorum.
  - 18 Superiores caueant ne præcipient inferioribus, ut proferant sententiam dicendo facias sic, & sic, sed facias iustitiam.
  - 19 Superiores patienter tollere debent consultationes inferiorum.
  - 20 Censura aliquorum uerborum quæ ex consuetudine praua proferuntur.
  - 21 Paradisus terrestris est in partibus orientalibus.
  - 22 Sensus literalis est efficax argumentum contra hæreticos, non mysticus seu spiritualis.
  - 23 Hæreticum an sit dicere quòd excommunicatus decedens in excommunicatione non damnetur.
  - 24 Ecclesia non iudicat de occultis.
  - 25 Excommunicatus iuste, decedens in excommunicatione damnatur.
  - 26 Moriens in peccato mortali damnatur æternaliter.
  - 27 Ignorantia eorum quæ fidei sunt & manifesta allegari non possunt.
  - 28 Quæ in animo consistunt non possunt probari nisi per confessionem.
  - 29 An sit hæreticum dicere in hoc mundo non me uideas per mala transire quia in altero non uidebis me mala pati.
  - 30 Primus modus seu sensus prædictorum uerborum.
  - 31 Beati uidebunt pœnam damnatorum ad eorum gloriam.
  - 32 Secunda censura.
  - 33 Censura tertia.
  - 34 Censura quarta.
  - 35 Censura multorum uerborum quæ dicuntur a malis hominibus.
  - 36 Hæreticum est dicere quem non esse obligatum intrare religionem si hoc uouerit, & de iuramento plura.
  - 37 Electores debent eligere Episcopum secundum Deum & conscientiam, quia non sufficit sequi puram conscientiam.
  - 38 Religiosus ducens publice uxorem uolens defendere errorem, dicendo quòd licuerit, ut hæreticus damnandus est.
  - 39 Hæreticum est dicere si in hoc mundo non habeo uxorem in alio habebo.
  - 40 Assertio hæretica est dicere quòd quilibet potest saluari in sua secta seu lege.
  - 41 Asserere pertinaciter quòd exercere usuram non est peccatum, hæreticum est.
  - 42 An sit falsum asserere quòd Indulgentiæ sint falsæ quæ per modum applicationis

DE ALB.

43 Significatio
44 A
45 Verbo
46 Verbo
47 A
48 Regu
49 Elaf
50 Pra
51 A
52 Car
53 Prop
54 P
55 A
56 A
57 A
58 A
59 L
60 P
61 In
62 G
63 B

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL: ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.
VIGESIMA SECVNDA QVAESTIO.

- V**igesimo Secundo Quæro, Quia plura sunt negotia quam uocabula, ut inquit iuris consultus in l. natura. ff. de præscriptis uerbis, & solum diuinis rebus perfectissimis existentibus humani iuris cōditio semper in infinitum decurrit, & nihil est in eo quod stare possit perpetuo, multas enim formas ædere natura nouas deproperat, & ideo quando tale contingit augustum imploratur remediū, quia ob id Imperiale in fortunam rebus humanis Deus præposuit, ut possit omnia quæ nouiter contingunt emendare, & componere, & modis & regulis competentibus tradere, quod attestatur Iulianus legum & edicti perpetui conditor, ut si quid imperiale inueniatur, ab Imperiali sanctione replatur, uerba sunt tex. in l. 2. §. sed quia. C. de uete. iure enucle. & in c. j. §. sed quia, quæ sit prima cāusa bene. ami. in seu. colla. x. cōtinuā enim legislationem emergentium causarum dat uarietas, ut dicit text. in
2. auth. de secundo nube. colla. j. Et ideo non debent dedignari supremi iudices si ab inferioribus de dubijs causarum consuluntur, quia ad id secundum leges tenentur, ut discant à superioribus quæ necessaria sunt, & ita quod agendum est explicent, ut dicit tex. in §. fin. in auth. de iudicijs.
3. Nec stomachari eos decet quando super mandatis ipsorum inferiores secundam iussionem expectant, cum iniusta per importunitatem impetrata uideantur, & in præiudicium fisci, quia hoc fieri a iure sancitum est, ut in §. & hoc uero iubemus. in auth. ut nulli iud. colla. 9. & est text. idem decidens in §. deinde competens. in uerbo, secundam perceptionē nostram suscipias. colla. 3. ubi glo. dicit hoc esse contra miserios prælatos qui timent in tantum literas Papæ, ut non audeant reclamare, quod facere non debent per hunc. §. & dictum. §. & hoc uero iubemus. glo. idē dicit in l. puniri. C. si contra ius, uel utili, & ibi Bal. & dominus Iaso. nec per hoc deseruiunt, Immo seruiunt legi & propter hoc Papæ uel principi. argu. l. fin. in fi. C. de appella. Et ideo faciendum est quando cognoscitur clare quod superiori fuit obreptum uel surreptum etiam in gratiosis, & non fuit series facta narrata, ut puta si condemnatus pro homicidio in mille supplicauit Regi pro remissione uel compositione facienda, nullo alio inserto in supplicatione, nisi quod erat condemnatus in mille, nō expressa causa condemnationis, quam si expressisset non est uerisimile quod Rex remisisset seu composisset, ut dicit Bal. in l. præscriptione. colum. 7. C. si contra ius, uel utili, publicam, & idem esset si fecisset mentionem, quod pro homicidio erat illa compositio, si aliud homicidium commiserat pro quo obtinuerat Indulgentiam, & tamen de hoc homicidio primitus commis-

lo & de d...
Gulielmus...
tur Bal. Et...
ex hoc au...
dicit Bal...
Alexan...
Superior...
lis parere...
do, de re...
6 Decius in...
set fieri...
tioni de...
immo ob...
& in hoc...
7 de pza...
ne scand...
maine...
pulo su...
cum p...
potest...
sequen...
mura...
cio, ut...
solu...
lum...
8 App...
li Pap...
Geo in...
benes...
len...
cur...
si, ut...
incun...
cond...
Hic...
ma...
un...
d...
de...

fo & de Indulgentia pro eo concessa non fecerat mentionem. Ita decidit
 Gulielmus de Cuneo in l. 3. C. de Episcop. audien. & ibi in effectu sequi-
 5 tur Bal. Et ꝑ licet disputare de uoluntate principis non de potestate, &
 ex hoc nulla infertur illi iniuria si eum reputamus bonum & æquum, ut
 dicit Bal. in l. j. ff. de consti. princi. sequitur Andre. Siculus inter consilia
 Alexan. consi. 113. scripsit Ecclesiasticus. colu. x. libr. 4. Item si præceptū
 superioris prima facie deuiat ab honestate & iustitia non tenetur officia-
 lis parere, sed supersedere potest & rescribere, ut est tex. in cap. si quan-
 do. de rescriptis. glo. in clem. 2. de filiis presbite. lib. 6. cum aliis, ut scribit
 6 Decius in d. cap. si quando. Idem ꝑ est si executio illius mandati non pos-
 set fieri sine hæresi, scandalo, aut peccato, ut dicit Innoc. in cap. inquisi-
 tioni. de senten. excommunicata. Abbas in c. cum teneamur. de præbend.
 immo obediendo peccaret, ut dicit Flo. in l. 3. §. sed & si quis. ff. fini. reg.
 & in hoc est defectus potestatis, ut dicit Bal. in l. rescripta, colu. 2. q. j. C.
 7 de præci. impera. offerre. Et ꝑ non solum prouisio fieri impeditur ratio-
 ne scandali, Sed etiam illa quæ iam facta est reuocatur. glo. notabilis pri-
 ma in cap. 2. 62. distin. quæ dicit cassandam esse electionem si ex ea in po-
 pulo scandalum oriatur, facit quod singulariter uoluit Inno. in capit. nisi
 cum pridem. de renuncia. q̄ propter scandalum imminens licite priuari
 potest prælatus beneficio, quod dictū communiter approbatur. Abbas
 sequitur in cap. quæsitum. de renuncia. Federi. de Senis in tracta. de per-
 muta. beneficiorum. q. 25. etsi debeat ei prouideri de alio æquo benefi-
 cio, ut scribitur per Ioan. de Imo. post Inno. in d. c. cum pridem. & do. Ia-
 so. late tradit in l. quotiens. colum. 3. C. de rei uendi. & in l. Barbarius. co-
 lum. 8. ff. de offi. præto. Bal. in cap. j. §. sed ad hæc. de pace iura. fir. colū.
 8 4. traditur in cap. fin. de postula. prælato. Et ꝑ prædicta procedunt, etiam
 si Papa aliquid mandaret sub pœna excommunicationis quam ipso fa-
 cto incurrerent non obediens, quia in hoc casu super sedentes, & rescri-
 bentes Papæ, & secundam iussionem expectantes, causamque rationabi-
 lem reddentes quare apostolica mandata non exequuti sunt, non puto in-
 currere in illam sententiam e communicationis, quia iure permittente
 fit, ut in d. c. si quando. cum alijs supra allegatis, & ideo nullam pœnam
 incurrunt. l. Gracchus. C. de adulter. facit. l. sancimus. C. de admin. tuto. ut
 concludit Abbas in d. cap. si quando. uel si. sed circa prædicta. & moderni-
 9 ibi sequuntur. Et ꝑ licet dicit districtè præcipiendo mandamus, potest ta-
 men supersederi, ut dicit Bald. in capitulo. cum teneamur. de præbendis,
 ut referunt moderni in d. c. si quando. ex quo ergo omnia principum mā-
 data intelliguntur cum iustitia, ut dicit Bal. in d. l. j. ff. de consti. princip.
 de mente eius, saltem interpretatiua, est, ut mandatis eius iniustis, scan-
 dalosis,

ARNAL. ALBER. EPIS. FACT. QVAEST.

dalosis, præiudicialibus, seu alias indebitis, non obediatur, sed rescriba-
 tur, & secunda expectetur iussio, per prædicta, pro ut ad hæc aliqua scri-
10 bit Rainaldus in l. causas. C. de transactio. Nec est uerosimilis mens prin-
 cipis quod talibus mandatis eius obediatur, quia sic faciens contra ius dicen-
 dus esset unum pecus, ut dicit Bal. in c. j. §. si facta. si de feudo fue. contro.
 inter do. & agna. quia per plenitudinem potestatis non est liberatus a di-
 ctamine rationis, quia est animal rationale mortale, nulla enim authori-
 tas neque principis neque senatus potuit facere quod princeps non sit ani-
 mal rationale mortale, nec eum absolueret a lege naturæ, uel a dictamine
 rationis rectæ uel legis æternæ, ut dicit Bal. in l. 2. colum. 6. C. de serui.
 & aqua, nec potest libere peccare, ut dicit Abbas in d. c. si quando. in fin.
11 Et talibi dicit Ioan. Andre. in cap. j. de rescr. colum. 2. quod si rescriptum
 est contra publicam utilitatem debet illud auferri de manibus exhibentis,
 uel saltem cogitur impetrans redire ad principem, ut dicit Card. in cõsi.
 142. punctus questionis, & cum anno Domini. M. D. xvij. Calendis Augu.
 fuisset præsentatum capitulo. Maioricens. breue Apostolicum, in quo a
 Leone Papa decimo mandabatur sub pœna excommunicationis ipso fa-
 cto incurrendæ pœna mille ducatorum & priuationis beneficiorum etiã
 ipso iure, nisi a dicto capitulo traderetur actualis possessio canonicatus
 & præbendæ uacantium cuidam suo familiari, & quia dictum breue non
 faciebat mentionem litis pendentis quæ erat super dicto canonicatu.
12 Ego consulebam non esse dicto breui obediendum, sed rescribendum,
 & secundam iussionem expectandam, per prædicta, & sic factum est, quia
 dictum breue erat iniustum, & nullum, uel saltem annullandum & addu-
 cebam pro hoc. Bal. in terminis hunc casum decidentem in cõsi. 40. Do-
 minus Bailardus. lib. j. ubi dicit quod si in rescripto non fiat mentio de litis
 pendentia rescriptum non tenet in effectu, quia præsumitur surreptiuum.
 l. 2. C. ut lite pendente. c. cæterum, de rescriptis, & ideo non exequendum
 esse sed super sedendum, & rescribendum, per d. cap. si quando, unde sum-
 mus Pontifex Leo Decimus respondendo nostræ consultationi appro-
 bavit a nobis factum, decernens uos non incurrisse aliquam ex pœnis ful-
 minatis in dicto breui, & plura alia aducebam quibus hæc mea senten-
13 tia confirmabatur, quæ omitto. Vtcriusque quando princeps mandaret
 aliquem puniri pœna duriori quam delictum uideatur postulare, non est
 illi obediendum, sed debet iudex mandatarius. 30. diebus supersedere,
 Ita decidit Angel. de Perulio per illum tex. in l. si uindicari. C. de pœnis.
 quam legem promulgauit Imperator Theodosius ad instantiã Diui Am-
 brosij in pœnitentiã in hoc illi iniungentis. ca. cum apud Thessalonicam.
 xj. q. 3. ut scribunt Decius, & alij in d. ca. si quando. l. aso. in l. i. in 2. lectu.
 colum.

DE
 colum. C.
 bli. Item A.
 prem. ca. f.
 pol. in com.
 dicar. cap.
 etiam, & m.
 princeps
 tum habet
 nus iracu
 gieur per
 re, ut con
 Bene. de p.
 non omni
 parend. m.
 ut est res
 rius con. i.
 licari d. f.
 storiogra
 nites, ~~ca. 10~~
 mandatu
 tus fut, p.
 de. de b.
 bitur. j. p.
 se inco.
 autem f.
 hostium f.
 de factu
 & com. d.
 dies eius
 cibus & p.
 fuerent
 abut. f.
 nibus sup.
 meo h. a.
 flo, can. p.
 licar. & x.
 sedem. p.
 riar. ut
 cap. f. p.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

muta decretum. 22. quæst. 3. Ita nec mandatarium, arguendo ab antecedenti destructo. l. lex uectiga. ff. de pignó. glo. in l. cum qui. ff. de publiciana. nam iuramentum quod præstitit puellæ saltatrici Herodes dando illi quod peteret ipsum non obligauit. cap. cum iuramento, de homicidio, & Mathe. 14. vbi Hiero: inquit, Ego autem non excuso Herodem quòd inuitus & uolens propter iuramentum homicidium fecerit, qui ad hoc forte iurauit ut futuræ occisionis machinas præpararet; alioquin si ob iuramentum fecisse se dicit, si patris, si matris postulasset interitum, facturus fuerat an non? quod ergo in se repudiaturus fuit contemnere debuit in propheta, ut tradit Abulen. super Matheum, cap. 14. quæst. 16. parique iudicio non est laudandum factum Iepthæ qui ex uoto nimis effuso. sacrificauit filiam suam Deo, ut potest extrahi ex text. iudicum. xj. unde Hieronymus dicit, quòd Iepthæ iustus fuit in promisso, quia ex deuotione processit; sed impius in soluendó. In 16 de ¶ est, quòd mandatum superioris factum iudici delegato, ut ferat sententiam, sic & non aliter, non ualet, quia in sententiam pronunciando requiritur liberum arbitrium. l. qualem. ff. de arbitris, etiam si tale mandatum emanaret de consensu partium, ut not. in l. primã. C. de iurisd. omn. iud. licet partes possent in ferenda sententia concordare paciscendo, ut scribitur in l. si conuenerit. ff. de iudi. ita dicit Bald. tenere Innoc. in Rubri. de officio. delega. colúm. 6. uersicu. dicit Innocentius, & hoc 17 dicit Innoc. in capitulo significantibus. de offi. delega. Et ¶ alibi Bal. in cap. primo. si de inuesti. inter. domi. & uasal. lis oriatur, colu. 12. quod in sententia Imperatoris obseruanda non requiritur exactus ordo iudiciorum, & ipse solus habet potestatem mandandi sic facias; alij uero superiores non habent mandare, facies sic, sed facias iusticiam, & allegat Innocen. in dict. cap. significantibus, sequitur Andre. Siculus in dict. Rubri. & in cap. Raynutius. in ultimo notabili. & in hoc casu ex causa potest supersederi & secunda iusio expectari, per dict. cap. si quando. qua expectata & responsione accepta tunc sine peccato potest iudex exequi mandatum Papæ seu superioris, quia ipsi possunt mandare, facias sic, ut proxime dixi, ut sentit Cæpol. in dict. cautela. tenens quòd post expectationem. xxx. dierum, si iudex exequatur mandatum 18 principis non peccat, ut ibi per eum. Caueant ¶ ergo superiores ne aliquando mandent inferioribus suis in his quæ causæ cognitionem requirunt, facias sic & sic, quia id non possunt, sed quòd faciant iusticiam, cum huiusmodi forma mandati spectet ad Papam, uel imperatorem, & ideo ipsi super omnes debent cogitare quid agant, quia postquam uolunt & ex certa scientia uolunt; nemo potest eis dicere, cur

DE
re, cur
na. quæ
manu D.
19 claras. C.
superior
in his
si sentent
sis appa
nis, sine
duce ded
20 las sine
ra al
confite
quore
sim sign
bit, tunc
amere
Primo
non est
est sed
non est
Regni
negat
est ign
De prim
fuit, &
De secun
dio fuit
quod est
2. plar
uquo pe
dam cod
redite
tano
penit
Genit
ma
Ma

re; cū ita facis, ut dicit Bald. in præludijs sœudorum: cōlum. octā-
na. quorū corda licet inscrutabilia sint. prouerb. xxv. sunt tamen in
manu Dei, & vbi voluerit Deus inclinabit illa, ut in Epistola. inter
19 claras. C. de Summa Trinita. Hæc † prælibaui, quia aliquando
superiores ægre ferunt si ab inferioribus consulantur, & nonnunquam
in his quæ ministerium iusticiæ concernunt, forsan mandant quod ip-
si sentiunt, ipsis inferioribus inuitis, quæ an facienda sint, ex præmis-
sis apparet, & ad præstringendam aliqualem occasionem consultatio-
nis, siue ad superiores relationis, aliqua dubia in hac quæstione Deo
duce declarabuntur, ideo hæc quæstio subiicitur nonnullas quæstiuncu-
20 las sine argumentis continens. Est † igitur hæc quæstio de censu-
ra aliquorum vërborum quæ sæpe uel ex consuetudine praua, aut in-
consulte, seu ex infidelitate ab ore improborum hominum prodeunt;
quorū verborum sensus aliquando est notorie hæreticus, seu hære-
sim sapiens, aliquando æquiuocus, ut in singulis quæstiunculis pate-
bit; ideo quatenus ab alto mihi conceditur pro viribus explicabo, quod
a me censendum foret sub protestatione de qua sup. in principio operis.
Primo quæro, An sit catholicum vel hæreticum dicere quod
non est dandus nisi duplex Paradisus, scilicet cœlum Empireum vbi
est sedes beatorum, & spiritualis, scilicet beatifica visio, & quod
non est dandus Paradisus terrestris, hæc quæstio fuit in inquisitione
Regni Maioricens. me' existente consultore, nam quidam rusticus
negabat Paradisum terrestrum, Angelos bonos & malos, dicendum
est igitur negare Paradisum corporalem & terrenum esse hæreticum.
De primo paradiso patet Ezechiel. xxviij. ibi, delitijs paradisi Dei
fuiti, & scribunt catholici doctores Genesi. primo in verbo cœlum.
De secundo Lucæ. xxiiij. hodie mecum eris in Paradiso, idest in gau-
dio fruitionis, & Apocal. 2. qui uicerit dabo illi ædere de ligno vitæ
quod est in Paradiso. De tertio habemus text. sacri canonis Genes.
2. plantauerat autem dominus paradisum uoluptatis a principio, & in
21 quo posuit hominem quem formauerat. Et † dicit ibi Strabus, qui-
dam codices habent, ædem ad hortum, ex quo possumus conijcere pa-
radisum in oriente situm, scimus eum terrenum esse, & interiecto oc-
ceano & montibus oppositis remotissimum a nostro orbe in alto situm
pertingentem usque ad lunarem circulum. Et dicit Augustinus. viij.
Genesi: ad literam, quod tres sunt de paradiso generales sententiæ,
vna eorum qui tantummodo corporaliter Paradisum intelligi voluit,
Alia eorum qui spiritualiter tantum. Tertia eorum qui vtroque mōdo

do Paradisum accipiunt, quam mihi fateor inquit placere sententiam, ut homo factus ex limo, quod corpus humanum est, in paradiso corporali locatus intelligatur, quomodo Adam, & si aliud significat, quia est forma futuri, in natura propria accipitur, quod patet, quia Genesi secundo dicitur quod Deus ibi produxit omne lignum: perpulcrum visu. Item quod fluuius ægreditur de loco voluptatis ad irrigandum Paradisum, diuisus in quatuor capita, Item animalia bruta ad Adam ibi existentem adducta sunt, vt vocaret ea, quæ omnia non possunt intelligi literaliter de paradiso cœlesti, ut patet intuenti, & in probando insistere esset superfluum, & Augustin. libr. xiiij. de ciuitate Dei, capitulo. xxj. in fin. (quem citat S. Thomas in prima parte. quæstione 102. articu. primo) Post intelligentiam spirituales ab ipso datam de paradiso terrestri de arboribus & fluminibus, Inquit hæc, & si qua alia commodius dici possunt de intelligendo spiritualiter paradiso nemine prohibente dicantur, dum tamen illius hystoriæ veritas fidelissima rerum gestarum narratione commendata credatur, & sic ibi August. ponit differentiam inter hystoriam & spirituales intellectum, & in omnibus quæ sic scriptura tradit, est pro fundamento tenenda veritas hystoriæ & de super
 22 spirituales expositiones fabricandæ. Et ꝑ. pro hoc facit, quia sensus cuiuslibet propositionis, secundum quem propositio est iudicanda vera vel falsa, possibilis aut impossibilis, necessaria vel contingens, catholica vel hæretica, attenditur pœnes primarium vel adæquatum eius significatum, quod ex grammaticali & literali significatione consurgit, vnde omnis alius sensus siue sit mysticus siue spiritualis impertinens censetur quo ad veritatem, vel falsitatem propositionis, quod probatur ex dicto Augustini ad Vincentium donatistam, dicentis, quod ex solo literali sensu debet sumi efficacæ argumentum ad conuincendum aduersarium, & sic in proposito, ex sensu literali sacre scripturæ de Paradiso loquentis conuincitur negans Paradisum terrestrem, & Isidorus in .114. libro Ethimo. ca. 3. dicit. Paradisus est locus in orientis partibus constitutus, cuius vocabulum a Græco in Latinum vertitur, hortus, conuenienter autem dicit. S. Tho. supra, in parte orientali dicitur situs, quia credendum est, quod in nobilissimo loco totius terræ sit constitutus, cum autem oriens sit dextera cœli, ut per Philo. in 2. de cœlo. dextera autem est nobilior quam sinistra, conueniens fuit, ut in orientali parte Paradisus terrenus institueretur, a Deo, de quo plura scribit. S. Tho. in d. arti. j. &

DI
 in 2. q. 1.
 bus. & S.
 Psal. 71
 ptura, &
 tum, ut
 fendus. i.
 Aaron
 perta p.
 23 te in
 An sub
 catione
 gni Ma
 hæc ut
 & hæc
 est qu
 quia d
 finit
 fedine
 uel in
 que ul
 quam
 testim
 Origene
 aliqua
 egerit,
 tur in
 Turc
 in fac
 specu
 in iud
 in uer
 de An
 barur
 cum De
 iudic
 & fall
 si qu
 in 2.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

24 cit cap. lator. & cap. consanguinci. de re iudic. Vnde ꝑ dicit Abba. in d. c. a nobis, quòd ratio est, quia Ecclesia non iudicat de occultis, sicut ipse Deus. cap. ut nostrum, ut Ecclesi. benefi. facit. ca. literas, de resti. spolia. tradit late dictus Cardin. in d. tracta. de potestate Papæ. libr. primo capitulo. In responsione ad sextum argumentum, & Ioan. Calderi. in repetitione cap. ab excommunicato. de rescriptis, & ibi late Andre. Siculus, discutit, & si delatus hanc assertionem hoc modo intellexit, hoc est quòd excommunicatus iniuste idest sine culpa non damnatur, assertio est uera, tamen ex quo est simpliciter asserta, & posset trahi ad hunc sensum catholicum & ad alterum hæreticum, est scandalosa & retractanda, per ea quæ late tradidi supra in. q. 6. uersicu. vij. Alter ꝑ uero sensus dictæ assertionis est hæreticus, uidelicet q̄ excommunicatus iuste decedens in excommunicatione non damnatur æternaliter, ratio est, quia cum excommunicatio iusta non proferatur nisi præcedente peccato mortali. c. nemo. xj. quæst. 3. sequitur quòd excommunicatus traditur sathanæ per excommunicationem. c. omnis Christianus. ea. quæst. & cau. ubi dicit dominus Cardi. quòd ille excommunicatus iam erat per mortale peccatum membrum diaboli quo ad Deum, sed non quo ad Ecclesiam nisi per dictam excommunicationem. Sed ꝑ decedens in peccato mortali damnatur æternaliter, sicuti prædicat fides nostra Math. 25. Ite maledicti in ignem æternum, & infra, ibunt hij in ignem æternum, & Apoca. 2. cruciabuntur in secula seculorum, & Augustin. tradit in libr. de ciuit. Dei. xxj. cap. 11. & habetur in extrauaganti Benedicti. 12. incipiente. Diffinimus, quod secundum communem Dei ordinationem &c. ibi, dicimus insuper quod secundum communem Dei ordinationem animæ decedentium in actuali mortali peccato, mox post suam mortem ad inferna descendunt, ubi pœnis infernalibus cruciantur, & quòd nihilominus in die Iudicij omnes homines ante tribunal Christi, cum suis corporibus comparebunt reddituri de factis proprijs rationem, & infra, quicūq; autē deinceps. ꝑ aliquā nostram diffinitionum prædictarum, seu determinationum, aut singularum ipsarum contrarium scienter, & pertinaciter, temere, asserere, prædicare, docere; aut defendere, uerbò uel scripto præsumpserit, contra eum sicut contra hæreticum modo debito procedatur, quam extrauagantem refert Gabri. in suo supplemento. in 4. sententiarum. distin. 49. q. 2. arti. 3. & nullus Christianus potest prætere ignorantiā huius assertionis, quòd decedens in peccato mortali damnatur, & quòd decedens in excommunicatione iuste prolata damnatur, tum quia excommunicatus palam a diuinis officijs, si se ingerit, expellitur, & cui Ecclesia non communicat, nec alij debent

21
 commu-
 specio. E
 non pot
 de per
 lacon
 petebat
 18. f
 tellex
 sistent
 quid d
 quod se
 re. col
 rogati
 & per
 te cor
 dialog
 ba, u
 commu
 prædic
 decia
 19. Tem
 rapio
 prædic
 transe
 hæret
 nobis
 dicit
 ligi. E
 circa
 illud
 dicit
 Quia
 dicit
 nec
 dicit
 nec
 dicit
 nec

communicare. cap. si quem, & c. cum desideres. de senten. excommuni-
 27 catio. Et † eorum quæ palam fiunt & prædicantur ignorantia allegari
 non potest, cum scientia præsumatur, ut notatur in l. si tutor peticus. C.
 de peri. tuto. facit gloss. in l. neque natales. C. de proba. ca. j. de postu. præ-
 latorum. cap. si. qui matri. Rota in decisione. 444. incipient. extra rotam
 petebatur, præsertim in his quæ si dei sunt, ut dicit glo. notabilis in cap.
 28 scisma. 24. quæst. j. Quomodo † autem cognoscatur in quo sensu in-
 tellexerit delatus, hoc sciri non potest nisi per confessionem, quia con-
 sistentia in animo aliter non probantur, ut dicit gloss. in l. Fulcinius. §.
 quid sit latitare. ff. ex qui. caus. in posse. cat. præsertim crimen hæresis
 quod sola mente contrahitur, ut dicit Bald. in l. si quis non dicam rape-
 re. col. j. C. de Epis. & cleri. cap. cogitationis, de pœni. distin. j. & si inte-
 rogatus dicat quòd credit morientem in excommunicatione damnari,
 & per testes conuincatur, quòd illa uerba dixerit, & neget dixisse, aper-
 te conuincitur dixisse in sensu hæretico, ut est de mente Ocham in suo
 dialogo, libr. 4. cap. 19. & nolens confiteri se dixisse illa hæreticalia uer-
 ba, ut hæreticus negatiuus damnari potest. c. ad abolendam. §. j. uel si. nisi
 continuo, de hære. Hostien. in summa. titu. de hæreticis. §. qualiter de-
 præhendantur. uel si. si uero negauerit. faciunt illa iura quæ scribuntur in
 decisi. Rotæ in antiquis. Dccclxxv. Incipien. accusatus de hæresi.

29 Tertio † quæro, si quis ab aliquo repræhendatur de male factis, puta
 rapinis, usuris, homicidijs, fornicatione, seu alijs criminibus, & ille re-
 præhensus respondeat; in hoc mundo non me uideas male uel per mala
 transire, quia in altero non uidebis me mala pati, uel similia uerba, An
 hæc uerba sint hæreticalia, semel uidi quatuor doctores theologos de his
 uerbis altercantes, & nullus ipsorum aliquid boni dixit, breuiter saluo iu-
 dicio melius dicentis, dicendum est dicta uerba multipliciter posse intel-
 ligi. Et præmitto quod dicit. S. Tho. j. ad Corin. 6 lectio. secunda, quòd
 circa impunitatem peccatorum aliqui multipliciter errarunt, secundum
 illud Sapient. 2. & cogitauerunt, & errauerunt. quidam enim philosophi er-
 rauerunt credentes Deum non habere curam rerum humanarum, secun-
 dum illud Sopho. j. non faciet dominus bene, non faciet dominus male,
 Quidam uero credentes solam fidem sufficientem esse ad salutem secun-
 dum illud. Ioan. 2. qui credit in me non morietur in æternum. Quidam
 uero credentes per sola Christi sacramenta saluari propter id quod di-
 citur Matthæi ultimo, qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit, & Io-
 an. vj. qui manducat carnem meam, & bibit sanguinem meum habet
 uitam æternam. Quidam uero propter sola opera misericordiæ se im-
 pune peccare arbitrantur, propter illud quod dicitur Lucæ. 2. date elec-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

.mosinam, & ecce omnia munda sunt uobis, nec intelligunt q̄ hęc omnia sine charitate non profunt, secundum illud quod dicitur. j. ad Corin. 13. si habuero omnem fidem, & distribuero in cibos pauperum omnes facultates meas, charitatem autem non habuero, nihil prodest, & ideo subdit Paulus, q̄ peccata contraria charitati a Regno Dei excludunt, In quod sola charitas introducit, dicens, neque fornicarij, neque idolis seruientes, neque adulteri, de quibus dicitur hæbreorum ultimo, fornicatores & adulteros iudicabit Deus, neque molles, idest mares muliebria facientes, neque masculorum concubitores, quantum ad agentes in illo uicio, de quibus dicitur. Gene. 13. homines sodomitæ pessimi erant, & peccatores coram domino nimis, neque auari, neque fures, de quibus dicitur Iacobi. v. omnis fur sicut scriptum est iudicabitur, neque æbriosi, neque maledici, neque rapaces Regnum Dei possidebunt. dicitur enim Esa. 35. uia sancta uocabitur non transibit per eam pollutus, & Ap. xxj. non intrabit in illam aliquid coinquinatum faciens abhominacionem. His ꝑ præmissis, sensus illorum uerborum potest esse multiplex, primo, q̄ ideo non uidebit ille collocutor eum patientem mala idest pœnam, quali beati existentes in gloria non uideant pœnas damnatorum, uel damnati etiam non uideant pœnas illorum qui erunt in eadem damnatione, quod utrumque est falsum. Quia ꝑ beatis nihil subtrahetur quod ad perfectionem beatitudinis pertineat, unumquodque autem ex operatione contrarij magis cognoscitur, quia contraria iuxta se posita magis elucescunt, ideo ut beatitudo sanctorum eis magis complaceat, & de eo uberiores gratias Deo agant, datur eis, ut pœnam impiorum perfecte intueantur, ut dicit. S. Thom. in 4. distinct. l. q. 2. arti. 4. & ibidem dicit arti. 3. q̄ damnati uidebunt sequaces quos secum traxerunt de mundo flamma illustrante. Secundo ꝑ possunt intelligi illa uerba, quod licet ipse mala faciat in hoc mundo, in altero tamen non uidebit ille collocutor eum pœnas patientem, quia ipse aget pœnitentiam de malefactis suis, & iste sensus est uerus, quia homo quantumcunque graui peccata in hoc mundo committat, si illorum pœniteat, peccata illius expiantur. ca. nemo. de pœni. distin. 7. & Ezechi. 18. quacunque hora ingemuerit peccator iniquitatum eius non recordabor, & sic quando quis est in hac uita, quamuis grauissima eius sint peccata, non est tamen de eius salute desperandum. c. nullus. §. quod quis, de pœni. distin. vij. & licet de peccantibus peccato contra naturam dicatur, q̄ sunt filij diffidentiae, & sic q̄ de eorum fide est diffidendum, ut in c. clerici. de excessi. prælato. illud tamen ideo dicitur, quia cum difficultate conuertuntur, non q̄ omnino sit diffidendum, ut declarant illam gloss. Hostien. & Ioan.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

Deus non punit peccata æternaliter, & sic quòd negare uideatur pœnam pro peccatis statutam; quod est hæresis, quia contrariatur ueritati Euangelicæ, Matthe. 25. Ite maledicti in ignem æternum, & multis alijs autoritatibus sacri canonis, & talis sensus tollit ordinem iustitiæ, quia ad ordinem iustitiæ pertinet, ut pœna peccatoribus inferatur, ergo negare pœnam pro peccatis nō esse a Deo, est negare ordinem iustitiæ in Deo. Unde mala pœnæ a Deo iustissimo sunt, sicut patet de plagis Egypti, & de punitionibus factis in ueteri testamento, & quæ fiunt omni die, & fuit hæresis collicianorum, ut habetur in ca. Quidam autem. §. colliciani, & ibi Card. de Turre Cretna. 24. q. 3. quærendus est ergo per iudicem sensus dictorum uerborum ab accusato, & secundum sensum ab illo datum iudicandus erit ipse aut scandalosus, aut errans, uel hæreticus, iuxta ea quæ proxime dixi in antecedenti quæstiuncula, & alibi sæpe in alijs quæstionibus præcedentibus.

35 Quarto quæro, quia sunt nonnulli qui ex animo, uel leuitate, aut calore iracundiæ dicunt, quod Deus non est Deus, qui non solum sunt dicendi hæretici, sed principes hæreticorum, quia ut inquit Psal. dixit insipiens in corde suo non est Deus, ut inquit Bal. in consi. 85. regula iuris est. lib. j. de quo & his similibus dixi supra in 7. q. uerli. nono.

Quinto alij negāt Paradisum & Infernum, & sic gloriam bonis & pœnam inanis abnegantes sunt. quæ uerba hæreticalia sunt, & repugnant sacro Euangelio Matthæi. 25. & multis autoritatibus sacri canonis.

Sexto asserunt aliqui, quod anima simul cum corpore moritur, quæ assertio est hæresis manifeste damnata. c. pe. uerli. Arabi. 24. q. 3. Item assertio, quod homines uiuant & gubernentur per naturam & constellationes superiores, damnatur, & excludit gratiam Dei per quam quisque meretur immo sine ea mereri non potest. in c. Nabuchdonosor iunc. ca. seq. uafis. uerli. prædestinationem Dei. c. nemo tollit. de consecra. dist. 4. Insuper assertio est hæretica quæ habet quod incestus non sit peccatum, quæ est contra legem diuinam & humanam, ut plene habetur in tex. & glo. 35. q. j. in c. adulterij malum. 22. q. 7. & credendum est eum qui talia pluris & pertinaciter dixerit corde dixisse, & credere, quia nemo extimandus est dicere, quod mente non cogitauit. c. humanæ. 22. q. 5. l. Labeo. ff. de superlecti. legata. qui ergo talia asserit, hæreticus est censendus, & eius bona a die commissi criminis sunt ipso iure confiscata. c. cum secundum. de hære. lib. 6. hæc traduntur per Federi. de Senis in consi. 252. incipien. Reuendo in Christo patri.

Septimo, assertio est hæretica, si quis dicat, quod quis non potest penitere de peccato quod carnaliter commisit cum matre, cum sit contra
illud

- illud Eccle. 18. Item q̄ Romæ uel alibi peccata grauia non possunt dimit
 36 ti, ut scribit, Oldrà. in consi. 271. quæstio talis est. Item si quis dixerit, q̄
 illi qui uoto uel iuramento sunt obligati ad intrandum religionem nō te
 nentur intrare, est hæreticus manifeste, nā quicumque dicit non esse pec
 catum id quod est contra præceptum Dei hæreticus iudicatur, sicut &
 hæreticus iudicaretur quicumque diceret, q̄ fornicatio simplex nō sit pec
 catum mortale, est enim contra præceptum Dei, non mœcaberis, ut san
 cti exponunt. & idem est de illo qui dicit iuramentum non esse adimplen
 dum. item est hæreticum dicere illicitum esse intrare religionem, est em̄
 expresse contra Christi consilia, unde quicumque dicit, q̄ ille qui est obli
 gatus uoto uel iuramento ad intrandum religionem potest absque pec
 cato in seculo remanere, est manifeste hæreticus, si tamen in hoc pertina
 citer perseveret, ut dicit S. Tho. in quolibet. 3. arti. 12. iuratio enim non
 est contra Dei præceptum. c. non 22. q. j. glo. in c. excommunicamus. §.
 si. de hære. & si quis diceret nullo casu esse iurandum, & semper esse pec
 catum iurare, saperet hæresim, ut dicit Ioan. de Imo. in c. literas. col. pen.
 de præsumptio. quod est notandum contra aliquos fraticellos abstinen
 tes se a iuramentis licitis tanquàm a peccatis, qui redarguendi sunt, quia
 puritati conscientiæ non debet deesse iudicium rationis, unde ex tenui
 conscientia non est quis condemnandus, Sed potius reprehendendus, de
 bet enim conscientiam suam ex iudicio rationis informare. facit. c. nō so
 lum. de regulari. lib. 6. & in Psal. 13. crepitauerunt timore, ubi non erat ti
 37 mor, ut scribit Abbas in c. & si quæstiones, de simonia. Propterea talibi
 dicitur, q̄ electores debent eligere Episcopum secundum Deum & con
 scientiam, quia non sufficit sequi puram conscientiam, nisi illa sit infor
 mata secundum Deum, ut dicit Abbas in c. constitutus. 2. de appella. &
 conscientia iudicis debet esse coniuncta cum scientia & doctrina, ut di
 cit Bal. in l. 2. uersi. scias tamen. C. de senten. ex peri. recita. & conscien
 tia secundū iura debet conformari. c. qualiter. il primo de accusa. & ista
 est una species conscientiæ, quæ ligata est rationibus iuris, sunt & aliæ
 duæ species, ut Bal. distinguit in l. si. uersi. nota tamen. C. de pœna. iudi. q̄
 male iudi. plura circa hæc tradit Bal. in l. nec quicq̄. §. ubi decretum. col.
 x. ff. de offi. pro. & lega. Bal. in l. nemo. C. de sententijs. & in l. & si inutili
 ter. C. de fideicommi.
- 38 Octauo si professus aliquam religionem, accepit publice uxorem, &
 uult defendere suum errorem, allegando q̄ ei licuerit, potest puniri ut
 hæreticus, ut inquit Bal. in l. nemo. C. de summa Trin. facit glo. in c. dicit
 Apostolus. 24. q. 3. in uerbo pertinaci.
- 39 Nono si quis idiota publice diceret, si non habeo uxorem in hoc mū
 do, in

dó, in altero habebó, & in hoc pertinaciter perstiterit, poterit puniri tanquam hæreticus, quia contradicit Euangelio. Matthæi. 22. in resurrectione enim neque nubet neque nubentur, Sed erunt sicut Angeli Dei in cælo, ut dicit Lau. quem refert Andrc. Siculus in clemen. j. col. 3. de summa Trin. & ibi Card. Floren. & fuit error Agarenorum dicentium, q̄ in alio mundo habebunt uxores mundissimas, ut late dixi in rubr. de hæreti. lib. 6. lvj. col. uers. secunda uero secta est saracenorum.

40 Decima assertio est hæretica, quòd quilibet possit saluari in sua lege uel secta, ut Iudæus, & Agareus, seu alij infideles, & fuit error Agarenorum, ut habetur in suo Alchorano. in cora primi, ut dixi in d. rub. in d. uers. secunda uero, Sed hoc q̄ sit insanum fatuum atque falsum nemo sanæ mentis est qui non uideat, quomodo enim fieri potest, quod tam diuersæ nationes, quarum una, scilicet christiana, credit quod Christus Iesus fuit Deus & homo, alij, ut iudæi. credunt contrarium, saraceni credunt quòd fuit purus homo non Deus, & quod omnes istæ nationes quantumcunque bene & moraliter & deo te uixerint in hoc seculo pariter habeant gloriam, hoc dicere est infania & contra tex. sacri canonis actuũ. 4. ubi dicit Petrus loquens de Christo, nec enim aliud nomen est sub cælo datũ hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. q. d. non in lege Moy si, non in alia doctrina quantumcunque aparenter bona, & moralis, absq; uera fide Christi, posset esse salus æterna, aliæ uero authoritates adducuntur a me in d. rubr. quas non duxi repetendas.

41 Undecimo, assertio pertinet, q̄ exercere usuras non est peccatum, hæreticum est. cle. j. §. sane. de usuris.

Duodecimo, temerarium & contra tex. sacri Euangelij est, dicere quòd Christus non est ingressus ad discipulos ianuis clausis sed aliunde, quia Ioã. 20. habetur, cū sero esset die illa, una sabbatorũ, & fores essent clausæ ubi erant discipuli congregati propter metũ Iudæorum, uenit Iesus & stetit in medio &c. quod Vgo Card. exponens dicit, Intrauit ianuis clausis, in quo ostendit q̄ corpus habebat glorificatũ, quod transire potuit per corpus glorificatũ, & hoc expresse firmat Gregorius in sua homelia super Io. & Dura. probat in 4. dist. 44. q. 6. in corpore quæstionis. & alij quos ommitto.

42 Decimo tertio, quid de illa assertione, quòd omnes Indulgentiæ sunt falsæ in quibus per modũ applicationis ieiunia & orationes apponuntur, quia existens in gratia, uelit nolit Papa. efficitur particeps honorum quæ sũt in Ecclesia. Respondeo quòd si hæc assertio loqueretur solũ de Indulgentiis cõcessis a Papa inquãtum sunt remissiones quædam pœnarũ debitarum in purgatorio, esset una de propositionibus hæresarchæ luteri, qui

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

gentiæ. Quia tamen Papa, consuevit concedere hanc participatio-
nem bonorum, ut generalis dispensator bonorum quæ fiunt in Ec-
clesia militanti, ut thesauri Ecclesiæ, ut in d. c. quod autem. & in d. extra.
Unigenitus Dei Filius, non est disputandum de eius potestate, ut dicit
Bal. in d. j. colu. 2. ff. de consti. princ. l. disputati. C. de crimi. sacrilegij, &
ideo talis assertio iniuriosa est & in depressionem officij summi Apo-
latus asserta. c. j. de maledicis, & de his disputantibus uel derogantibus po-
testati summi pontificis dici potest, quod lingua eorum transeunt super ter-
ram, os ponunt in cælum. c. in tantum. 21. dist. de cuius quadruplici po-
testate scribit Domi. de sancto Gemi. in consil. 54. incipien. Gregorius
nonus. col. j. & quomodo dicatur Papa ut hierarcha Ecclesiæ facere hanc
bonorum spiritualium participationem scribitur late in supplemento Ga-
brielis. in 4. dist. 45. q. 2. articu. 3. uel si quatum dubium est.

44. Decima quarta assertio. quod uirgo Maria non perdidit filium suum
in templo in triduo, contradicit Euangelio Lucæ. 2. Et requirentes eum
Maria scilicet & Ioseph inter agnatos & notos. & non inuenientes reuer-
si sunt in Hierusalem. requirentes eum, & infra, & dixerunt ad Christum
inuentum in templo, ecce pater tuus, & ego. dolentes quærebamus te.
Unde qui docet aliud quam quod Euangelium dicit anathema sit. Pau. ad Ga-
la. j. & hæresis est docere alium sensum scripturarum, quam Spiritus Sanctus
flagitet a quo scripta est, nam sensus scripturarum, non ingenij nostri uir-
tute, sed ex ipsis scripturis sensum capere ueritatis oportet. c. relat. 37.
dist. ad quid ergo requirebant eum inter agnatos & notos si eum non per-
diderant? ad quid etiam dolebant? perdidisse eum. pro illo triduo non in-
conuenit dicere eos, quod quis haberent spem ipsum recuperandi, sicut scribi-
tur Lucæ. 15. congratulamini mihi quia inueni dragmam. quam perdidisti;
ut in c. pœnitentem. 26. q. 7. si Nabuchdonosor regnum accepit, quod per-
diderat, Dani. 4. Et sic Virgo Maria spem recuperandi filium suum habuit
quia sicut ipsa sciuerat uerbi incarnationem per lecturam prophetarum.
& signanter per illud Esa. 7. Ecce Virgo concipiet & pariet filium &c. sic
etiam sciebat alias prophetias, ut declarat Vgo Card. super Lucam. 2. in
uerbo conferens in corde suo. & consequenter, quod Christus non erat pas-
surus in ætate duodecim annorum, nec teneriori, ut erat prophetatum Exo-
di. 23. non coques hædum cum lacte matris, sed completis. 33. annis, eo-
dem scilicet die quo conceptus fuit passurus erat feria sexta octauo Ca-
lendas Aprilis, ut ibi exponit Vgo Card. & ultra eum Augustinus libr. 18.
de ciuitate Dei. cap. 54. Sciebat enim Maria & Ioseph quod Christus Deus
erat, ut ibi dicit Vgo super Lucam in uerbo & uidentes admirati sunt, &
sic licet pro tunc perdidissent eum, non tamen amiserunt spem recuperan-
di

di eum, quia ipsum requirebant inter cognatos & notos: & nihilominus
 de eius absentia dolebant; nam sicut Abraham, qui iussus fuit filium suum
 Isaac sacrificare Gene. 22. quis crederet illum suscitandum a mortuis non
 poterat tamen non dolere de filij sui pauca absentia. Sic beata uirgo quæ
 certissime sciebat filium suum Iesum resurrecturum a mortuis tertia die,
 tamen doluit uehementer de illius morte, ut dicit S. Bernardus, refert V-
 go. super Gene. 22. in uerbo reuertemur ad uos; stant ergo hæc simul, uir-
 go Maria perdidit pro tunc filium suum cum spe recuperandi, & quod
 interim dolebat, ut patet in instantia data. facit cap. sicut uigeri. j. q. j. & l.
 si creditori. ff. de operis no. nuncia. & hoc uerbo perdere utitur Landul-
 phus de Saxonia in lib. de uita Christi, prima parte. c. 15. dicēs, quid enim
 erat perdere Iesum, & infra, ne sciebat uirgo quid ageret, quia thesaurum
 sibi p̄ se a Deo commissum perdidit, & idem Vbertinus de Casalis de uita
 Christi, & licet in Euāgelio non apponatur expresse hoc uerbum, ni-
 hilominus satis colligitur; q̄ Maria & Ioseph perdidit Christum in
 45 illo triduo, & ideo dolentes requirebant eum, ut in tex. Et quis in sacra
 scripturā hoc uerbum perdere accipiat pro occidere, ut Matth. 22: ibi,
 perdidit homicidas illos, & Matth. 27. Iesum uero perderēt, ut declarat.
 S. Thom. super Ioan. x. lectione. quinto comento, & Psal. 108. Me expecta-
 uerunt peccatores ut perderent me. & alibi sæpe; & creditor dicitur per-
 didisse qui potest exceptione repelli. l. si filius. in prin. ff. ad macedo. & il-
 lud dicitur perditum, si facta diligenti Inquisitione res non reperitur, ut
 46 dicit Bar. in l. si quis ex argentarijs, §. an uero. ff. de edēdo Et q̄ in dubio
 a proprietate uerborum non esset recedendum pro saluanda mente loquen-
 tis. l. non aliter. ff. deleg. 3. l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de supellecti. lega.
 etiam a uerbis loquentis non receditur nisi quando constat de mente, &
 illud quod quis non loquitur uelle non præsumitur. Bal. in l. cum uirum.
 C. de fideicommi. Bal. in l. j. §. si autem ad deficientis. C. de cadu. tolle. &
 quando agitur in materia stricta, ut est hæc, uerbum enim habens dupli-
 cem intellectum, stricte & proprie debet intelligi. c. Rodolphus. de rescri-
 ptis. & in potiori & digniori significatu. l. j. §. qui in perpetuum. ff. si ager.
 uectig. uel emphi. pe. l. j. §. biduum. ff. quando appella. sit. c. pe. de senten.
 excommunica. c. cum olim. de testibus. §. sed quotiens. insti. de iure natu.
 gen. & ciui. tamen, perditur, capitur pro eo quod non habetur, ut dicit gl.
 in l. omnis. ff. usufructu. quemadmo. caueat. & perdere, multiplex habet
 significatum, capitur enim pro amittere, sicut pro delere, uel destruere, unde
 uersus, Amitto, perdo, destruo, perdo, notat nec inconuenit dicere ali-
 quem inuenire quod perdidit, ut Lucæ. 15. ibi quis ex uobis homo qui
 hēt centum oues, & si perdidit unam ex illis, nonne dimittit nonaginta nouem
 uem

uem in deserto, & uadit ad illam quæ perierat: donec inueniet, illam, & infra, congratulamini mihi, quia inueni ouem quæ perierat, & ibi, aut quæ mulier habens dragmas decem si perdidit dragmā unam nonne accedit lucernā, & euertit domū, & quærit diligenter donec inueniatur? & cum inuenerit conuocat amicos & uicinas dicens congratulamini mihi, quia inueni dragmā quā perdideram. Et Leui. 6. siue rē pditā inuenert & Esa. 127. & erit in die illa clangetur in tubā magna, & uenient qui perditū fuerant de terra asyriorum. & alibi in multis authoritatibus sacre scripturæ inueniri facile esset, ut quod perditum est inueniri potest, & sic Virgo Maria taliter in illo triduo dicitur filium perdidisse, quem post triduū cum gaudio inuenit in templo sedentē in medio doctorū audientem, illos, & interrogantē, omnibus qui audiebant stupentibus super prudentiā & rēspōnsis eius, nullus enim sanæ & catholice mentis dicit q̄ Christus in illo triduo fuit perditus, id est occisus, & q̄ Virgo Maria & Ioseph Iesum perdidērunt, id est occidērunt; absit quidē talis a nobis sensus absurditas, unde Diuus Bernardus in homilia, quærens a Christo, domine, inquit, quis te in triduo sustentauit, & rēspōdet sibi met dicens, ut te domine Iesu Christe nostre paupertati per omnia conformares, quasi, unus in turba pauperū stipendiā per ostia mendicans quæstisti. Quis dabit mihi bucellarū illarū mendicatarum participem fieri, & illius sacri ædulij reliquijs saginari, hæc sunt Bern. uerba. ergo quæ sequuntur in Euangelio, q̄ Maria & Ioseph inuenerunt Christū in templo declarant mentē dicentium Christum fuisse perditū in illo triduo cum spe recuperandi, uerba enim sequentiā declarant intellectum præcedentiū & mentē loquentiū. L. qui filiabus. in prin. & l. si seruus pluriū. in fi. ff. de lega. j. & uerba sunt intelligenda secundum subiectam materiam. l. si uno. in princ. ff. locati. l. si stipulatus. ff. de usuris. unde negare Christū non fuisse perditum a Maria & Ioseph, est contradicere Euangelio, ut est dictū, nec excusat proprietatis uerbi, quia illa non est præcisa sed æquiuoca, ut dixi, & ideo non prodest, traditur in c. in præsentia. de probatio. maxime quia usus loquendi communis id habet, qui attenditur. l. nummis. ff. de lega. 3. l. si seruus pluriū. §. si. ff. de lega. 3. cum alijs, ut scribit Soc. libr. cons. 2. consi. 247. incipien. circa primum. col. 4.

47. Decima quinta assertio, quæ habet q̄ si per possibile resurrectio nō esset, Deus esse non posset. & annihilaretur, est hæretica & scandalosa, cum Deus sit æternus, immensus, & incommutabilis, incomprehensibilis, omnipotens, & ineffabilis, ut habetur in c. firmiter. de summa Trin. & fide cath. & Malachie. 3. dicit propheta in persona Dei. Ego enim dominus & non mutor, & Exod. 3. inquit Deus ad Moysen. Ego sum qui sum
Et

DE
Et qui est
rum immen
præsuppon
nichilare p
scripturam
ceret illam
ur impo
cedens et
consequen
ti. xj. & hoc
cet nos, q
uimus uob
nalis pote
ficut illi
uolare & h
Apostol
ti, prop
rent contra
tizati, & h
possibile e
nis resurre
Deum ætern
intelligenti
inuenitur
lophore
& destrued
none firm
ne. & c. firm
3. statuer
tam fact
reiois com
num. ff. de
reiois p
rem dante
hæretica
et, ut
hæretica
R. C. 2.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

lis; quæ non tam tendicula sunt appellaada, quàm fantasmata idest
 vmbra quædam, quæ cito perunt & resoluuntur, & habetur. in cap. uino.
 37. dist. nec ex eo reprehendendus est legista si aliquando utatur sermo-
 ne aliquo dialectico, quia generalia principia oportet hominem sci-
 re, alias est sine intellectu, ut inquit Bal. in l. 1. §. in initio. col. 2. ff. de offi.
 præfecti urbis, & cum legistæ considerent realitatem apud eos, diale-
 ctica est ambages, ut dicit Bald. in l. j. col. 4. uersic. quia modo uenio. C. si
 plures una sente:

49 Decimo sexto ¶ temerarium & blasphemum est asserere, quod liber sapien-
 tiæ Salomonis, hoc est. ca. 24. Ecclesiastici secundum sensum literalem
 non potest intelligi de sapientia æterna, sed de uirgine Maria, nam pro-
 ut inquit Vgo Cardi. ibi, illius cantici sunt septem solemnes expositio-
 nes, quæ sunt septem columnæ domus sapientiæ, de quibus dicitur pro-
 uerbiorum. x. sapientia ædificauit sibi domum, excidit columnas septem.
 Prima est de sacra scriptura & infusa uniuersaliter, hoc de theologia &
 ancillis eius. Secunda, de sapientia genita & humana, idest de Christo,
 quæ est Dei uirtus Dei Sapien. j. Corin. j. Tertia est de beata Virgine.
 Quarta de Ecclesia. Quinta de fidei anima. Sexta de Angelica natura. Se-
 ptima de Salomone. Sunt qui dixerunt quod dictum capitulum est expo-
 nendum de lege ueteri & noua quæ dicitur sapientia diuina, quia non est
 humanitus inuenta; Sed diuinitus reuelata; ad hoc autem allegant quod
 dicitur in eodem. c. hæc omnia liber uitæ & testamentum altissimi & æ-
 gnitio ueritatis. Sed prout Lyra ibi dicit, hoc non videtur rationabili-
 ter dictum, nam in persona sapientiæ de qua fit hic sermo dicitur. in d. c.
 Ego feci in cælis ut oriretur lumen indeficiens, quod factum fuit a prin-
 cipio creationis mundi, lex autem Moyli postea fuit data Exodi. xx. qua-
 si per duo millia annorum, & postea noua per tantum tempus & am-
 plius, præterea de eadem sapientia de qua fit ibi mentio dicitur, ab ini-
 tio & ante secula creata sum, quod non potest dici de lege ueteri, uel no-
 ua. Item hæc expositio fauere uidetur errori Iudæorum, qui fingunt le-
 gem ueterem creatam fuisse ante mundum, pro ut late ergo scripsi in Ru-
 bric. de hæreti. lib. 6. eolum. cccxcj. uersic. septimus error iudæorum est.
 propter quod dicendum est secundum Lyr. quod in d. c. agitur de sapien-
 tia diuina personaliter dicta, quæ est sapientia genita, unde in eius per-
 sona dicitur, Ego ex ore altissimi prodij primo genita ante omnem crea-
 turam, prodire autem ex ore altissimi, & per modum geniti uel nati est
 proprium filij, qui est sapientia genita, propter quod communius dicitur
 secundum Lyr. Ecclesi. ca. j. quod author in d. c. 24. loquitur de sa-
 pientia genita. Non obstat si dicatur quod in d. c. dicitur ab initio & ante
 secula

seculá creata sum, quod non conuenit filio Dei; quia in symbolo fidei dicitur, increatus pater, increatus filius &c. & creare est de nihilo facere, ut Zacha. 12. Dominus extendens cœlum & fundans terram, & fingens hominis spiritum in eo, & Amos. 4. ego formans montes & creans Spiritum. & Gene. j. in prin. creauit Deus cœlum & terram, & Sco. in 2. distin. j. q. 2. dicit, quòd proprie creare est de nihilo. j. de non materia aliquid facere. Et S. Tho. in 3. sententiarum, distin. 6. arti. j. ad primam. declarans illud, ab initio & ante secula creata sum, dicit quod intelligitur de sapientia creata, scilicet natura Angelica, quæ est ante temporalia secula, & si non duratione, tamen ordine naturæ. Vel intelligitur de Filio Dei quantum ad naturam assumptam, quæ & si ante secula creata non fuerit, fuit tamen ab æterno præuisa creari, ut exponit ibi Vgo. Cardi. Ad hæc dicendum est, quod propterea catholici doctores exponentes illud canticum, dicunt, creata, idest genita, & sic large loquendo dicitur creatio, ut dicit Lyra Ecclesi. c. j. & super. c. 24. exponit, creata sum, idest ab eo accipiens esse per generationem, quæ large loquendo dicitur creatio. & S. Tho. in j. parte. q. 41. arti. 3. ad 4. uarie exponendo illud tex. intelligit de sapientia æterna. & in lib. contra gentiles. 4. c. 8. Inde etiam est, quòd uerba posita in d. c. j. prior omnium est creata sapientia, exponit Ly. prior. j. per æternam generationem producta, & quòd iste sit intellectus authoris uidetur ex hoc probari quod habetur in d. c. 24. antequam in persona huius sapientia loquens diceret, ab initio & ante secula creata sum, præmissit dicens in persona huius sapientia, Ego ex ore altissimi prodij primogenita ante omnem creaturam, per hoc insinuans quod huius sapientia creatio non est aliud quàm eius æterna processio. Locutiones istæ & consimiles, non sunt extendendæ sed magis cauendæ a fidelibus, quia fauce uidentur errori Arrij, qui dixit Dei filium esse puram creaturam, si tamen inueniantur istæ loquutiones in dictis sanctorum, uel in libris sacrae scripturae canonicis uel non canonicis receptis tamen ab Ecclesia ad legendum, qualis est ille liber Ecclesiastici, ut dicit Hieronymus in prologo galeato, pie sunt exponendæ, & de hoc dixi supra in. 14. q. de multiplici autem expositione dicti. ca. j. & 24. ca. tradit. S. Tho. in 1. par. q. 41. arti. 3. ad quartum.

50 Accedit ad prædicta, quod quæcunq; propositiones sacrorum doctorum inueniuntur, si in sensu proprio non uideantur ueræ non sunt extendendæ, nec intelligendæ tanquam propriae, sed pie sunt exponendæ, ut hæc propositio, Filius Dei assumpsit hominem, quam scripsit diuus August. in libro de agone christiano, & in cantico; Te Deum laudamus, ibi, suscepturus hominem, exponitur secundum Magistrum sententiarum in 3. dist. j. cap. x. hoc est naturam humanam assumpsit, scribit. S. Tho. 3. parte summa. quæst. 4. arti. 3. in

Solutione ad pri. argu. Non obstat si dicatur, quòd liber ecclesiastici est apochryphus & inter apochrypha computatur, ut dicit Vgo Cardi. super libro sapien. in prologo, secundum Hieronymum in prologo galeato super libris Regum, Quia dico, quòd apochryphorum, duo sunt genera, quaedam sunt quorum author & ueritas ignoratur, ut est liber de Infantia Saluatoris, quæ a patribus Ecclesiæ non sunt approbata, nec ea recipit Ecclesia, & sunt multa opuscula talia, quæ enumerantur in c. Sancta Romana
 51 Ecclesia. xv. distin. Quaedam etiam apochrypha sunt quorum author ignoratur, sed de ueritate non dubitatur, ut est liber Iudith, & Machabeorum, liber sapientiæ, & Ecclesiasticus, liber Thobiæ. & hos libros recipit Ecclesia, non ad fidei dogmatum assertionem, sed ad morum instructionem; ut dicit Vgo in prologo super Ecclesiasticum, & Card. in d. ca. Sancta, & sic de ueritate dicti libri Ecclesiastici non dubitatur, qui quando legitur in Ecclesia, non Ecclesiasticus, sed liber sapientiæ nominatur omnes enim libri de quorum authoribus non est certum, aut de quorum sanctitate non constat cum leguntur in Ecclesia nomine sapientiæ intitulantur, quia omnis ueritas a sapientia est. ut habetur in d. prologo, Et quia aliquando in hoc opusculo memini de canonicis scripturis. Scien-
 52 dum et est, quòd ille scripturæ dicuntur canonicæ, quæ continentur in canone noui uel veteris testamenti, quas Augustinus commemorat in libr. 2. de doctrina christiana. cap. 8. totus autem inquit canon scripturarum in quo hanc considerationem uersandam dicimus his literis continetur. Quinque Moyseos, idest Genesi, Exodo, Leuitico, Numeri, Deuteronomio, & uno libro Iesu naue, uno iudicum, uno libello qui appellatur Ruth qui magis ad regnorum principia uidetur continere, Deinde quatuor regnorum, & duobus paralipomenon, non consequentibus, sed quasi a latere adiunctis, simulque pergentibus, hæc est hystoria quæ sibi met annexa tempora continet, atque ordinem rerum. Sunt aliæ tanquam ex diuerso ordine, quæ neque huic ordini, neque inter se connectuntur, & Iob, & Thobias, & Hester, & Iudith; & Machabeorum libri duo, & Esdræ duo, qui magis subsequi uidentur ordinatam illam hystoriam usque ad Regnorum; uel paralipomenon terminum. Deinde prophetæ, In quibus Dauid vnus Psalmorum, & Salomonis tres, prouerbiorum, canticam canticorum, & Ecclesiastes, nam illi duo libri; vnus qui sapientia, & alius qui Ecclesiasticus scribitur de quadam similitudine Salomonis esse dicuntur, Nam Iesus Filius Sidrach eos scripsisse constantissime perhibetur. Qui tamen quoniam in authoritatem recipi
 53 meruerunt, Inter propheticos numerandi sunt. Reliqui et sunt eorum
 rum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

quale sit ignis probabit, si cuius opus arserit, detrimentum patietur, ipse autem saluus erit, sic tamen quali per ignem. Ex qua authoritate patet facientem etiam opera cremabilia saluum fieri per ignem, non inferni, quia ibi nulla est redemptio, ergo per ignem purgatiuum, ubi beatus Ambrosius dicit, Apostolum locutum esse de purgatorio, idem testatur glo. interlinearis in uerbo, quia in igne reuelabitur, & ibi etiam glosa ordinaria, & Nico. de Lyra. & idem dicit diuus Hierony. libr. 2. contra Iouinia. & diuus Gregorius de Purgatorio intelligit, & idem inquit. ibi. S. Tho. lectione. 2. in uerbis finalibus. Et si quis mihi obijciat. August. in Enchiridion. cap. 67. qui & de igne praesentis seculi uerba illa posse intelligi ait, legat completius eundem Aug. q. 2. de octo Dulcitij quaestionibus. Et reperiens Augustinum illa uerba Apostoli, sicut sunt manifestissima, accipere quoque de purgatorio. Et idem diuus Augustinus in sermonibus de tempore, in die commemorationis animarum. sermone. 4. intelligit dictam authoritatem de igne purgatorij, & registratur. in cap. v. 55 num orarium. §. alias. eadem. xxv. distinct. Quam t authoritatem ad nostrum propositum sic declaro, si quis superaedificauerit supra fundamentum hoc, aurum, argentum, lapides preciosos, fundamentum est Christus, ut ibi dicit Paulus, aurum est fides quae facit in nobis subsistere res sperandas, eo quod ipsa est prima accedentibus ad Deum, argentum est spes, quam sicut anchoram habemus animae tutam, ac firmam, & ut inquit Paulus ad Hebraeos. 6. per lapides preciosos intelligimus opera a charitate informata, cuius effectum late scribit Pau. i. ad Corinthio. 13. inquit, si linguis hominum loquar & Angelorum. charitatem autem non habeam factus sum uelut aes sonans aut cymbalum tinens, & infra, charitas patiens est, benigna est, charitas non emulatur, non agit perperam &c. & subdit, nunc autem manent fides spes charitas, haec tria, maior autem horum est charitas, & de his tribus dicunt, Albertus magnus. S. Bonauen. & S. Thom. in 4. distin. xxj. quod haec proprie dicuntur directo situ firmari supra fundamentum scilicet Christum, & sic solum bona opera supra fidem formatam, quae fundamentum dicitur superaedificantur. per ligna, foenum, & stipulam, secundum methaphoram intelligitur diuersitas poenarum purgatorij, nam in una sit ignis de lignis, in alia de foeno, in alia de stipula siue palea, & ignis de lignis plus durat quam de foeno, & ignis de foeno plusquam de palea. Ita in Purgatorio aliqui stant diu, aliqui non tantum, aliqui modicum, primi comparantur lignis, secundi foeno, tertij paleis, & in summa per hanc diuersitatem poenarum significatur diuersitas peccatorum, quia quaedam sunt grauisima peccata in genere uenialium, & sic de difficili purgabilia, &

haec

DE
 hac per lig
 ma, quae per
 tum Magna
 bile quod p
 tia, quod
 tur, quod
 modo dicit
 que, E
 tum, id
 capitur p
 sedim
 rim, id
 do uer
 runt, s
 Purgat
 quis no
 sus est
 seculu
 miro t
 quam
 poena,
 quare
 scribit
 stant. S
 ferit, &
 pore p
 peccat
 in hac
 lo reme
 rus ill
 parat
 lib. 2.
 gelis
 stum
 tia. q.
 creta
 cet qu
 probat
 & pale

hæc per lignum, quædam media quæ per fœnum, quædam vero minima, quæ per stipulam significantur, & secundum dictos doctores. Albertum Magnum, & S. Bonau. in expositione literali in 4. distin. xxj. cremabile quod præstat pabulum & consumitur ab igne est in triplici differentia, quoddam est quod durat diutius, quoddam quod citissime consumitur, quoddam medio modo, Primo modo dicitur lignum, Secundo modo dicitur stipula, Tertio fœnum quod tenet medium inter utrumque, Et hæc venialia proprie non dicuntur ædificari supra fundamentum, idest Christum seu fidem, sed dicuntur ædificari iuxta, & sic supra capitur pro iuxta, ut patet in Psal. cxxxvj. super flumina Babilonis illhic sedimus & flauimus, idest iuxta, & dicitur vulgo sic, Roma est s̄ Tyberim, idest iuxta. Maiorica est supra mare, idest iuxta mare. & hoc modo venialia ædificantur supra, idest iuxta, quia fundamentum non deserunt, sed simul cum fundamento sunt, & non solum venialia peccata in Purgatorio purgantur, ut est dictum, ut in cap. qualis. xxv. distin. sed si quis non peracta pœnitentia pro mortali peccato quod contritus confessus est moriatur, pro eo purgandus est igne purgationis, ex quo in aliud seculum distulit fructus purgationis, hic etiam ignis, & si æternus non sit, miro tamen modo grauis est, excellit enim omnem pœnam, quam unquam aliquis passus sit in hac uita, nunquam in carne tanta inuenta est pœna, licet mirabilia martires passi sunt tormenta, & multi nequiter, quanta sæpe sustinuerint supplicia, ut inquit August. in lib. de pœnit. & scribitur in c. nullus expectet, de pœni. distin. 7. & in c. qui in aliud. 25. distinct. Secus uero est dicendum de illo qui criminalia peccata commiserit, & nō se ipsum digne emendauerit, & si habuerit spaciū longo tempore pœnitentiam non egerit, & largas elemosinas non erogauerit, & peccatis ipsis non abstinerit, illo transitorio igne de quo Apostolus ait in hac authoritate purgari non poterit, sed æterna illum flamma sine ullo remedio cruciabit, ut est tex. in d. cap. unum. §. alias. xxv. distin. auditurus illam horribilem sententiam. Ite maledicti in ignem æternum qui paratus est diabolo & Angelis eius, Mathe. xxv. quia ut inquit Damasco. lib. 2. c. 4. scire autem oportet, q̄ hoc est in hominibus mors, quod in Angelis casus, subijcitur in dicta authoritate, vniuscuiusque opus manifestum erit, hoc est, quia Deus illuminabit abscondita tenebrarum. c. multi. 2. q. j. & Naum. 3. reuelabo pudenda tua, dies enim domini in quo secreta patent declarabit scilicet illud opus, quia in igne reuelabitur, scilicet qui abscondit nunc peccata sua & vniuscuiusque opus quale sit ignis probabit, nam secundum Gregorium sicut in eodem igne aurum rutilat, & palea fumat, & sic idem ignis purgat electos, & damnat reprobos, sed

electis est temporalis, reprobis autem æternus, ut in d. c. nullus, si cuius opus manserit, scilicet aurum; & argentum, & lapides præciosi, hoc fides spes, & charitas, sic bonã opera quæ per peccatum non fuerint mortificata, sed manserint mercedem accipiet, quasi dicat, quod non transibit per ignem nec detrimentum patietur, cum nihil sit cremabile, quia ut dicit
 56 glo. nihil perdit, quia quod amavit inueniet. Fides tamen nostra, habet quod anime defunctorum sacro baptismo suscepto si nihil purgabile haberint ante resurrectionem suorum corporum, & iudicium generale, mox post mortem in cœlorum Regno & paradiso cœlesti cum Christo in sanctorum Angelorũ consortio congregantur, & contrarium asserere est hereticum, ut est decisum in extrauaganti Benedicti. 12. & refertur in supplemento Gabrielis in 4 distin. 49. q. 2. uersu. quantum ad articulum tertium, quod a Christo in suo sacro Euangelio Lucæ. 16. nobis manifestatur dum inquit, factum est autem, ut moreretur mendicus & portaretur ab Angelis in sinũ Abraham. Et dũ subdit Paulus in dicta authoritate, si cuius opus arserit. i. si aliquod cremabile erit quod purgandum est, detrimentum patietur. s. pœnam damni in dilatione fruitionis diuinæ, & pœnam sensus, quia per ignem purgabitur, ipse autem saluus erit, quia post perfectam purgationem secundum ordinationem diuinæ iusticiæ saluabitur, hoc est in paradysum cœlestem portabitur, ut in d. extrauaganti est etiam decisum: Absit enim quod hæc ultima uerba Apostoli, si cuius opus arserit &c. intelligantur de pœnis infernalibus, quia ibi nulla est redemptio, cum etiam fides catholica habeat, quod secundum cõem Dei ordinationem animæ decedentium in actuali mortali peccato mox post suam mortem ad inferna descendunt, ubi pœnis infernalibus cruciantur, ut in d. extrauag. est etiam decisum, & per damnationem diuitis æpulonis patet. Lucæ. 16. intelliguntur ergo de igne purgatorij, ut scribit Augusti. in allegato sermone de igne purgatorij, & habetur in d. c. unum orarium. §. alias. 25. distin. & catholici doctores in id assentiunt, & de illius authoritatis expositione plura singularia scribit Beatus Vincentius valentinus in sermone. 2. dominicæ. xv. post Trinitatem. Item quod purgatorium sit post hanc uitã comprobatur Mathei. v. ubi dominus inquit, esto consentiens aduersario tuo cito dũ es in via cum eo, ne forte tradat te aduersarius iudici & iudex tradat te ministro, & in carcerẽ mitaris, amen dico tibi non exies inde donec redas ultimũ quadrantẽ, ubi per carcerem intelligitur locus purgatorij, ex quo homo non liberatur nisi plene satisfecerit, sicut interpretatur
 57 Beatus Ambr. in loco respondente super Lucam. Itẽ t scribitur Mathei. 12. qui dixerit uerbum contra Spiritum Sanctum non remittetur ei, neq; in hoc seculo, neq; in futuro, quæ uerba diuus Gregorius ponderans inquit
 in c.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

totalem liberationem a pœnis quas ibi patiuntur, vt 2. Machabeo-
rum. 12. ibi, vt a peccatis soluantur, & in capitulo. animæ defuncto-
rum. 13. q. 2. vel quo ad abbreviationem pœnæ sensus extensiuæ & inten-
siuæ, quod est probabilius; vt scribit Guilielmus de Robione in 4. dist.
45. q. 3. & rationale videtur & pium credere, q̄ in Purgatorio existentes
statim sentiāt aliquod beneficium, & remedium propter orationum suf-
fragia; & alia bonā pro eis facta a uiatoribus in hoc mundo, quod proba-
tūr per dictum Augustini supra allegatum, ibi; ut tollerabilior sit carum
damnatio, nam tollerabilius dicitur onus quando aliquid de eo diminui-
tur, vt patet ad sensum, quia ergo sentiunt iuuamen, bene sequitur quod
sunt certæ de sua salute, quia in inferno nulla talis est danda alleuiatio ē
pro veniali peccato adiuncto peccato mortali, pro vt tenent. S. Tho. Pe-
trus de Palu. Durandus in 4. di. 21. quos sequitur Card. de Turre Crema.
in c. qualis. art. 5. 25. dist. quia in inferno nulla est redemptio. Scotus ta-
men aduersatur, vt refert. Gabriel in 4. di. 16. q. 5. Addebam ad prædictā
concessionem indulgentiarum temporalium quā Ecclesia facit, quæ pro-
funt ad remissionē partis pœnarum, vel. 40. dierum, vel anni, prout con-
cessio sonat, vt in c. cum ex eo. & in c. nostro. de pœni. & remissio. & di-
cit Dyoni. c. 7. de cœlesti. Hiera. in diuinis sacerdos orans pro mortuis, p̄
illis orat qui sancte uixerunt & tamen aliquas maculas habuerunt ex in-
firmitatē humana contractas, & tales in purgatorio detinentur, & plura
scribit de his Grego. in 4. dialogorum & plura scribuntur per Abbatē in
cap. cum Martæ. colum. pe. de celebra. missa. & alij ante eum, & sic con-
cludebam per multa, animas existentes in purgatorio. certas esse de sua
salute; cum quotidie fiant in Ecclesia suffragia pro eis, per quæ aliquam
alleuiationem pœnarum quotidie sentiunt. Præsertim hæc. vera sunt, quia
multi Doctores sentiunt q̄ Angeli boni deducunt animas ipsas ad locū
pœnarum, scilicet purgatorij, ut in d. c. qualis. art. 4. Sed quia hunc articu-
lum de certitudine salutis animarum in purgatorio. existentium late discu-
tit D. Card. de Vio in quæstionibus suis. q. 15. incipien. utrū animæ om-
nes. ideo cum eo trāseo: Et illi libri Machabeorum licet apud hæbreos
non habcantur in canone, vt dicit Hiero. in prologo galeato, tamen ab
Ecclesia inter diuinorum uoluminum annotantur hystorias; ut idem te-
statur in secundo prologo super libris Machabeorum. & Raba. ibi in suo
primo prologo. & in c. sancta Romana Ecclesia. 15. dist. permittitur legi
in Ecclesia liber Machabeorū. firmat Augustinus in 18. de ciuitate Dei.
capit. 36. inquit, sed & in alijs inuenitur in quibus sunt & Machabeo-
rum libri, quos nō Iudæi, sed Ecclesia pro canonicis habet; propter quo-
rundam martirum passionem uehementem atque mirabilem. qui antequam

Christus

DE AGN...
Christus ut...
& mala gra...
promotio...
tionis me...
bus responde...
legimus ob...
ad hanc...
nre stud...
quod ser...
60 soluan...
fuit comp...
& decora...
gratia de...
pitam...
& op...
& l...
corum...
torum...
articul...
animæ...
Sed Be...
licet, e...
suis, p...
ca circa...
61 reuoc...
scrib...
hunc...
ta de...
tamen...
q. 3. 2...
de p...
m...
do...
t...
op...
E...
E...
E...

Christus uenisset in carnem, usque ad mortem pro Dei lege certauerunt, & mala grauisima atque horribilia pertulerunt. & Augu. in lib. de cura pro mortuis agenda. citat ad hoc illum locum, inquit; poterat inquisitioni meae sufficere mea breuis ista responsio, sed quia alia mouent quibus respondendum existimo, parumper attende, in Machabeorum libris legimus oblatum pro mortuis sacrificium. Rursus quoque in sermo. 14. ad hæremitas. defunctis (inquit) cum omni Indulgētia misereri & subuenire. studeamus, attendentes & quid Iudas Machabeus fecerit, dixit enim quòd sancta & salubris cogitatio est pro defunctis exorare ut a peccatis soluantur. Ex quibus certum est purgatorium esse post hanc uitā, quod fuit comprobatum auctoritate sacræ scripturæ, sanctorum doctorum, & determinatione Ecclesiæ, & est hæresis damnata sentire contrariū, quā græci in dicto Florentino concilio abiurauerunt, & eam luterani iam sopitam excitant, ut inde sacrificium sanctissimi sacramenti Eucharistiæ, & opera charitatis tollantur ab Ecclesia, memoriaque animarū pereat, & suffragia, & præces uniuersalis Ecclesiæ sopiantur. Et horum hæreticorum Agareni crucis Christianæ hostes sunt iudices, nam & hij purgatorium ponūt, dicit enim Machometus in alchorano suo in suo decimo articulo, crede quod homines transibunt per purgatorium, & dicunt quòd animæ defunctorum solum in duobus iuuantur, oratione & elemosina, Sed Beatus Gregorius dicit quatuor modis solui animas defunctorū, scilicet, oblationibus sacerdotum, orationibus sanctorum, carorum elemosinis, aut iciunio cognatorum, ut in c. animæ defunctorum. 13. q. 2. & plura circa hūc articulum de purgatorio scribuntur in lib. de cathalogo hæreticorum. Et in loco purgatorij (ut Thomas de Argenti. lib. 4. dist. 45. scribit) est simul sensus pœna & damni, utraque tamen temporalis & ad hunc locum descendunt animæ illorum qui in peccato ueniali ab hac uita decedunt, uel qui de suis peccatis mortalibus uere contriti fuerint, non tamen satisfecerunt. Et dicit Ricardus de Media uilla in 4. dist. 21. art. 1. q. 3. quod animæ defunctorum de lege communi purgātur in loco ad hoc deputato, licet ex aliquibus causis specialibus aliqua alibi purgentur, ut uiuentibus aliquid nuncient, uel ut suffragia pro se impetrent, & ut patiendo ubi peccauerunt Dei iustitiā aliquibus sensibilibus manifestent, Vgo tamen de sancto uictore lib. 2. de sacramentis parte. xv. capitulo. 7. huic opinioni refragatur negans aliquem locum esse determinatum purgationi animarum, sed esse probabilius affirmans, ut in his potissimum locis singulæ pœnas sustinere credantur in quibus culpam commiserint, sicut multis sæpe documentis dicit esse probatum. Sed sententia contraria communior uidetur, & de Paschasio Card. scribit Gregor. in 4. dialogorum.

qui

qui in termis. i. balneis Romæ pœnas purgatorij patiebatur, & plura alia traduntur de Purgatorio per Petrum de Palude. in 4. dist. 21. q. 1. art. 1. & S. Bona. in eo. lib. dist. 20. art. j. q. 2. & in confutatorio assertionis luthera
 62 næ, ubi poterūt uideri. Et ꝑ̄ quis superius dixerim latinos asseruisse purgatorium esse post hanc uitam, in quo animæ decedentes in grātia pro peccatis tum uenialibus, cum mortalibus, quorum pœnitentiam sufficientē non egerint in hac uita mortali, torquentur, græcos uero negantes esse purgatorij locum, sed solum duos animarum status ponentes infernum scilicet & Paradisum, nihilominus tamen hanc materiā lōge perspicātius examinans, inuenio græcos non negasse purgatorium simpliciter, quin immo ipsum esse confitentur, data solum in hoc differentia inter ipsos & latinos, quia latini asserunt in purgatorio esse ignem quo animæ torquētur, græci uero negant ignem purgatorij, sed locum tantum opacum obscurum, & tenebrosū sine igne esse contendunt, prout latius scriptū reperio in lib. 2. conciliorum generalium fo. 756. c. incipiente. nos ignem patres amplissimi &c. in quo ponitur disputatio habita inter latinos ex una & græcos ex altera parte ubi poteris uidere, quia super hoc errore & aliis generale concilium fuit congregatum, & per illud decisum & determinatum, & hæc de hac quæstione sufficere uidentur, & hoc ultimum esse uidetur contra ea quæ scribit Archiepiscopus Floren. in loco supra al
 63 legato. Verum ꝑ̄ quia supra tractatum fuit de blasphemantibus Deum & gloriosam uirginem Mariam Deique genitricem, & posset dubitari an ad Inquisitores hæreticæ prauitatis spectet punitio huius criminis, ad tollendum hanc hæsitacionem ultra prædicta, dico q̄ ad inquisitores spectat procedere contra illos blasphemos de quibus dictum est, & hoc tenuit Mathæus de afflictis in constitutione Regni Sicilia. incipien. in consutilem. de hæreti. col. 12. licet non consideret ea quæ dixi distinguēdo inter blasphemiam hæreticalem & non hæreticalem, posset tamen ex eius mente argui dum allegat. c. qui in Ecclesia. 24. q. 3. quod loquitur in eis qui hæresim sentiebant. Et quàmuis ibi subijciat dicens se prædicta intelligere si sint mōniti, q̄ tunc ut hæretici iudicantur, per d. c. quoniam in Ecclesia. non tamen ex hoc negat ad inquisitores spectare illorum punitiōē, sed dicit illos non censendos hæreticos nisi prius sint moniti, quia si moniti cōtumaciter perseverant, ut hæretici sunt censendi, & ideo dicit Card. de Turre Crema. per illum tex. q̄ duo requirunt, ut quis sit hæreticus censendus. Primum ut sapiat errorem contra fidem. Secundum, q̄ obstinate defendat errorem emendare nolens, quo casu ut hæretici pertinaces iudici seculari traduntur puniendi. iuxta tex. in c. ad abolendam. §. præsertim. de hæreti. si uero uellent se emendare non sunt per hoc tales liberandi uti

diutius non
 reducuntur
 sententia
 damnantur
 uero non
 tur, c. ad
 go q. blas
 la inquis
 Card. de
 de hære
 hez blas
 Eccl. & E
 quibus
 neria se
 ut Leu. 24
 cos, sed
 hanc
 stitucio
 aliqua
 blasphem
 male dic
 de blasphem
 uerbo
 do blasphem
 cam

- 1 Inquis
- 2 Negat
- 3 Lex
- 4 Negat
- 5 Facto
- 6 Punitio
- 7 Lex
- 8 Eius

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 9 Contrahentes binas nuptias eodem tempore uidetur quod iudex laicus puniat.
- 10 Binas nuptias contrahendo non consideratur an ualeat secundum matrimonium.
- 11 Matrimonio non ualente ob impedimentum canonicum secundo contrahens non incurrit pœnam binarum nuptiarum.
- 12 Iudicem secularem posse punire binas nuptias contrahentes argumentatur.
- 13 Inquisitores non uidentur posse cognoscere de contrahentibus binas nuptias eodem tempore, & ibi quis deliquit plus, qui contraxit clam, aut palam.
- 14 Inquisitores possunt punire contrahentes binas nuptias.
- 15 Uxores habere plures eodem tempore est contra legem naturalem, secus si successiue.
- 16 Lex naturalis quæ sit quæ impedit unum habere plures uxores.
- 17 Matrimonij fines quales sint.
- 18 Pax non potest esse facile ubi uni uiro plures uxores iunguntur.
- 19 Pluralitas uxorum an sit contra perfectionem matrimonij, prout est in remedium.
- 20 Pacis perturbatio inter plures uxores prouenit ex lege naturali, non per accidens, contra Durandum.
- 21 Authoritas Genesis. 2. c. faciamus adiutorium simile sibi, quomodo intelligatur.
- 22 Philosophi antiqui in multis errauerunt contra legem naturalem.
- 23 Sodomiæ peccatum quam graue sit pluribus auctoritatibus & rationibus ostenditur.
- 24 Iure naturali primæuo bigamia est prohibita, contra omnes.
- 25 Bigamia fuit dispensata a Deo tam in lege naturæ quàm in l. scripturæ.
- 26 Reuelatio de qua in c. gaudemus. de diuortijs, quod antiqui possent bigamiam contrahere, quomodo intelligatur.
- 27 Consensus primæ uxoris requirebatur, ad hoc ut posset habere plures uxores.
- 28 Causæ dispensationis quæ sint ut antiqui patres possent plures uxores ducere.
- 29 Bigamia ex causa posset concedi secundum Scotum.
- 30 Bigamia usque ad quod tempus fuit permessa.
- 31 Augustini authoritas contradicit. c. gaudemus, nec inuenitur solutio.
- 32 Papa non potest dispensare, ut quis habeat duas uxores.
- 33 Consensus primæ uxoris non requirebatur quando aliquis uolebat ducere alias uxores, secundum aliquos, & respondet contrariis.

34. *Bigamia prohibita est utroque iure.*
35. *Papa non potest dispensare, ut quis habeat duas uxores ex quacunque causa.*
36. *Papa non potest dissolvere matrimonium consumatum.*
37. *Papa dispensare potest circa matrimonium non consumatum.*
38. *Sicut Papa ex eo quod Papa non potest miracula facere quod est supra naturam, sic non potest pluralitatem uxorum permittere, & in ea dispensare.*
39. *Papa potest dispensare circa uotum continentiae solemne, & quod matrimonium duret ad tempus.*
40. *Papa quare dispensat circa uotum solemne non autem circa matrimonium.*
41. *Papa ex causa potest dispensare quod existens in sacris possit matrimonium contrahere.*
42. *Papa potest dispensare cum religioso ut contrahat matrimonium.*
43. *Intellectus ad. c. ad monasterium. de sta regu.*
44. *Verbum, potest, non semper precedente negativa priuat potentiam.*
45. *Voti solemnitas est de iure positiuo.*
46. *Voti sollemniss dispensatio potest fieri propter maius bonum.*
47. *Papa quod possit ex causa contra ius diuinum dispensare quomodo intelligitur.*
48. *Concubinatus nunquam fuit licitus etiam antiquis patribus, & ille mulieres quas concubinas uocabant, erant uxores legitima.*
49. *Uxores plures habentes eodem tempore possunt ab inquisitore puniri.*
50. *Sentire male de sacramentis Ecclesiae quis dicatur.*
51. *Tacitum & expressum habent in se differentiam.*
52. *Sentiens male de sacramentis Ecclesiae, ut incurrat haeresim, quid debeat dicere.*
53. *Verbum haereticale non facit quem haereticum si non adsit pertinacia.*
54. *Uxores plures ducens eodem tempore non est haereticus, nisi defendat, idem in religioso.*
55. *Uxores plures ducere eodem tempore an sit factum haereticale.*
56. *Uxores plures habere eodem tempore est ritus agarenorum.*
57. *Seeta iudeorum an sit peior quam seeta agarenorum.*
58. *Haereticum non minus est transitus seu redditus ad seetam agarenorum quam transitus ad seetam iudeorum.*
59. *Capi. contra Christianos. de haere. lib. 6. habet locum in transeuntes uel redeuntes ad ritus paganorum, sicut iudeorum.*
60. *Uxores plures habens, si non constat de eius mente, suspectus est de haeresi.*

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 61 Suspectus est de heresi qui recedit a communi uita fidelium, & abiurat, & inquisitor procedit contra hos suspectos.
- 62 Inquisitor & Episcopus debent seruare cle. multorum.
- 63 Episcopi non habentes carceres ordinarios prout disponit. §. sane. cle. multorum. an possint procedere contra hereticos.
- 64 Inquisitores possunt procedere contra habentes plures uxores.
- 65 Contrahere binas nuptias non solū sapit heresim, sed est factū hereticale.
- 66 Matrimony contractus cum pluribus adminus sapit heresim manifestam.
- 67 Quæ dicantur sapere heresim manifestam:
- 68 Angelus de Clauasio reprehenditur super intellectu. §. sane c. Accusatus. de here. lib. 6.
- 69 Intentio accusati ualde inquirenda est qua de causa contraxerit secundas nuptias.
- 70 Inno. dictum excusantis idiotas ab heresi quomodo intelligatur.
- 71 Ignorare non licet etiam minoribus iura naturalia, nec sacramenta.
- 72 Ignorantia iuris dubij æquiparatur ignorantie facti alieni.
- 73 Crimen heresis cum sit ecclesiasticum ad inquisitores pertinet punitio.
- 74 Crimina aliqua mixti fori essent nisi qualitas aliqua impediret.
- 75 Papa & Iudices Ecclesiastici procedere possunt contra peccantes contra naturam, etiam si sint infideles.
- 76 Crimen contrahentis binas nuptias est mixti fori. s. secularis & ecclesiastici, si tamen non est suspectus de heresi.
- 77 Palam uel clam quando dicatur aliquid fieri.
- 78 Clam quando dicatur aliquid fieri.
- 79 Palam uel clam peccare quid sit egrauius.
- 80 Dolus & error quomodo diffiniantur & differunt inter se, & quid de fraude.
- 81 Nuptias contrahens cum pluribus uiuentibus palam an uideatur errare.
82. Iacobi Butriga. consequentia sustentari potest ex duplici præsumptione.
- 83 Delinquere in dubio quis non præsumitur.
- 84 Error in eo qui contrahit binas nuptias simul potest dupliciter considerari, facti. s. & iuris.
- 85 Error facti alicuius uel proprii an totaliter excuset.
86. Comparatiuum & superlatiuum aliquando retinent propriam naturam, aliquando non.
- 87 Errans etiam in facto non excusatur a pœna omnino.
- 88 Conditio personæ cum qua contrahimus est inuestiganda.
- 89 Scientia distinguitur inter gradus iure naturali prohibitos & positiuo ad ostensionem erroris.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

not. ff. quod met. cau. & dicebat Oldra. in d. l. illud, ut ibi referunt Bal. & Flo. q̄ casus quos continet paritas æquitatis, & idemptitas rationis non sunt quo ad iuris dispositionem separandi, inde dicebat Barto. in l. metum. §. animaduertendum. ff. quod met. cau. quòd quando ratio ponitur indeterminate comprehendit omnem determinationem, quæ ad eam potest adaptari, nam uerba legis sunt corpus & superficies legis, ratio uero seu mens est ipsa anima legis, sicut ergo anima potius debet attendi, quia præstantior & præciosior corpore. l. fina. C. de sacro san. Eccle. cap. Mathæus, de simo. cap. cum infirmitas, de pœniten. & remissio. sic potius ratio & mens sunt attendendæ & seruandæ. l. scire leges. ff. de legi. cap. fina. de reg. iuris libr. 6. cap. Marcion. j. quæst. 7. ut late scribit. Socyn. in consi. xxxj. circa prædictam consultationem. colum. 2. libr. 1. unde illa ratione impedimenti attendita quæ in dictis. §. scribitur, dicendum uidetur, quòd inquisitores non possunt se intromittere de dicto

4 contractu plurium nuptiarum. Et † sic quamuis in dictis. §. non fiat mētio nisi de diuinationibus, sortilegijs, & quæstionibus usurarum, & ex quo non conueniunt uerba non debeat conuenire iuris dispositio. ut: l. 4. §. totiens. ff. de damno infecto. cap. indemnitatibus, de electio. libr. 6. cum alijs, ut scribit Decius in cap. nullus, de electio. Tamen ex dicta idemptitate rationis uidetur facienda illa extensio, ut est dictum, cum non omnes articuli sint comprehensi in iure. Sed procedendum sit de similibus ad similia. l. non possunt. ff. de legibus. late traditur a Modernioribus in l. inter stipulantem. §. sacram. ff. de verbor. obliga. Abbas in cap. quemadmodum de iureiuran. Accedit † quia cum dict. §. sanè, faueat iurisdictioni ordinariæ, uidetur extendendus ad alios casus non sapientes hæresim manifeste. facit cap. P. & G. de offici. delega. & plura quæ traduntur in l. quidam. ff. de lib. & posthu. quia fauores debent extendi, & odia restringi, ut ibi. cap. odia. de regu. iur. libr.

5 **6** vj. Secundo † facit, quia plerumque. Immo à communiter accidentibus huiusmodi contractus solent fieri a rusticis, & ab hominibus idiotis, & fere bestialibus, qui credunt hoc ipsis licitum esse, & Ecclesiam sic tenere, & hij propter eorum rusticitatem excusantur ab hæresi, ut dicit Innocen. in cap. firmiter, de sum. Trini. quoniam ut referunt Bald. & Moderni. in Rubric. C. eod. titu. tales non sunt dicendi, nec censendi hæretici, ex quo animo pertinaci suum errorem non defenderent, sed Ecclesiæ se submitterent. cap. dicit. Apostolus: in uerbo, pertinaci. 24. quæst. 4. gloss. in cap. hæc est fides. in uerbo emendari. 24. quæst. prima. l. 2. in uerbo leui argumento. C. de hæreti. & inquit Bal. in d. rubri. quòd hoc maxime facit ad defendendum rusticos & idiotas

& idiotas pariter
 & referre ad hunc
 Item quomodo
 fenderet quomodo
 in consola. de
 quomodo huius
 ma Trini. huius
 me. eod. titu.
 in d. l. 2. §. 1.
 dicit Thom. de
 la hære. dicit
 te credere qui
 hæretici. huius
 pias dicit
 in d. l. 2. §. 1.
 sic uidetur quod
 quomodo huius
 licentia huius
 conuenit. huius
8 Innocen. in
 de eo quod dicitur
 potest punitur
 te dicitur. huius
 in gloss. in cap. huius
 dicitur. huius
 in d. l. 2. §. 1.
 in d. l. 2. §. 1.
 in d. l. 2. §. 1.
 in d. l. 2. §. 1.
 in d. l. 2. §. 1.

& idiotas personas, quæ sæpe impetuntur de hæresi ab inquisitoribus, & refert Alberi. de Rosate in 4. parte statutorum. quæst. xxxij. incip. Item quærit ipse Gandinus. se ita obseruasse in curia Romana dum defenderet quosdam Mediolanenses de hæresi, sequitur Bartho. Cepolla in cautela. clv. incipien. bonum & utile, & illud dictum Innocen. sequuntur Bald. Anto. de Butrio, Cardi. Abbas & alij in iubri. de summa Trinita. Felyn. in cap. j. de hæreti. Ioan. de Ana. in cap. firmissime. eod. titu. Cardin. in clemen. 1. §. fin. quæst. 2. in fi. de usuris. idem in clement. 1. §. porro. de summa Trinita. & idem in effectu dicit sanctus Thom. in 4. quem refert Palatius rube. in allegatione sua in causa hæresis. colum. v. Pro ¶ quibus facit, quia sufficit laicis implicate credere quod credit. S. mater Ecclesia. glossa. in ca. cum Christus. de hæreti. Abbas in cap. 1. eod. titu. vnde quamuis iste contrahens has nuptias dicat sibi fuisse licitum sic contrahere, ex quo non ad iungit perinatiam, sed credit quod Ecclesia credit, non est reputandus hæreticus, & sic uidetur, quod ad Inquisitores non spectat cognitio huius criminis, quinimmo dicebat Saly. in l. eum qui duas. C. de adulter. quòd mulier sciens factum, & ignorans ius credens sibi licere cum habente uxorem contrahere, excusatur, ut ibi dicit glos. & in l. Auunculo. ff. de conditio. sine causa. Tertio ¶ accedat, quod dicit Abbas in cap. cum haberet, de eo qui duxit eam quam poll. per adulter. quòd Ecclesiasticus iudex potest punire contrahentem binas nuptias, si est uir absisis pannis ante & retro, & si est mulier crinibus incisus ad maiorem infamiam. iuxta gloss. in cap. Benedicta. xxxij. quæst. 1. & hoc modo possunt deonestari, unde in quibusdam locis mittantur, uel scalantur, aut alia ignominia eis irrogatur, sicut Ecclesia consuevit diuinatoribus ignominiam irrogare publicam. in ca. Episcopi. xxvj. quæst. j. ut scribit Ludo. Roma. in suo singulari. Dxxxj. tu scis quæ pœna. pœnam autem diuinatorum tradit Ludo. Roma. in singu. Dclx. Tu scis quòd isti diuinatores. Vnde cum Abbas loquatur de iudice Ecclesiastico intelligendus est iudex ordinarius, non delegatus. cap. si iudex laicus, de senten. excom. & sic inquisitores non comprehendit, cum ipsi delegati sint. cap. ne aliqui, de hæreti. libr. 6. & uerba debent intelligi in potiori significato. l. 1. qui in perpetuum. ff. si ager. uecti. uel emphi. pet. & dicens de uno de alio negat. l. prætor. ff. de iudi. cap. nonne. de præsump. Quarto ¶ facit, quòd punitio dictorum contrahentium ad iudicem secularem spectare uidetur non ad iudices Ecclesiasticos, per textum. in l. eum qui duas. C. de adulter. ubi dicitur tales contrahentes teneri pœna infamiae & stupri, quæ est in uiris honestæ uitæ pœna dimidiæ partis bono-

rum, humiliores coheretione corporis & relegatione. §. item lex Iulia.
10 institutio. de public. iudi. Nec ꝑ ad hoc uenit in consideratione an ualeat secundum matrimonium uel non ualeat, quia certum est non ualere stante primo, ut in d. cap. cum haberet, & ita non consideratur iuris effectus, sed animi destinatio cum facto extrinsecus sequuto, ut dicitur in d. l. eum qui. ut non obstat. l. cogitationis. ff. de pœnis, non enim punitur pœna mortis sic contrahens, nam uxoratus accedens ad solutam non committit adulterium, ut dicit glo. in d. l. eum qui duas, sed stuprum, cuius pœna non est capitis, ut ibi dicit dicta gloss. & ibi Saly. quem sequitur Ange. de Areti. in tract. maleficiorum in uerbo che me hai adulterato. colum. 7. uers. & aduertas, idem dicit Saly. in l. 2. C. de incest. nupt. quamuis Ludo. Romæ. in dicto singu. Dxxxj. dicat pœnam capitis statutam. per. d. l. eum qui, quod ibi nullatenus probatur. De iure uero canonico non reperitur pœna sancita in muliere patiente stuprum, secus in uiro si uirginem cognouerit, ut in cap. j. de adulter. scribit Saly. in d. l. eum qui duas, quæ habet locum siue essent sponsæ, ut. l. j. ff. de infami. siue una esset uxor altera uero sponsa, ut in d. l. eum qui, dummodo
11 secuta fuerit copula carnalis cum utraque. Si ꝑ uero primum matrimonium fuerit illicitum, quia consanguinea uel affinis in gradibus prohibitis, secundum uero licitum, non punitur ut contrahens binas nuptias, ut super utroque concludit Bal. in consi. 118. uerba matrimonij. li. j.
12 Et ꝑ adeo uidetur pertinere ad iudicem secularem huius punitio criminis, quod si incideret quæstio de matrimonio, & alias, ut quæstio spiritalis spectaret ad iudicem Ecclesiasticum. cap. tuam, de ordi. cogni. calator. qui filij sint legitimi. nihilominus iudex secularis posset recipere & inducere probationes super matrimonio, ut tenet. Bal. in l. quotiens. C. de indicatijs. Petrus de Ancha. in clem. dispendiosam. de iudicijs. quia illa capitula loquuntur quando ageretur ciuilitur, secus si criminaliter, quia sicut in criminali punitio spectat ad secularem, ita & cognitio. cap. 3. de rapto. ut refert Ange. de Areti. in d. tracta. in dicto uerbo. uersicu. quid in casu, inde dicebat. Pau. de Castro. in l. Titia. ff. solut. matrim. quod ubi pœna sanguinis ingeritur, causa matrimonialis uentilatur coram layco, & sic concludendum uidetur punitioes binas nuptias contrahentis ad iudicem secularem spectare. Habes, ꝑ ultimo, quod non uideatur iste casus aliquo modo spectare ad Inquisitores, cum contrahens non uideatur de fide male sentire, aut enim iste contrahit clam, aut palam, si clam, præsumitur in dolo, non autem in errore, & sic non præsumitur hæreticus, quia hæreticus non est sine errore, quia hæresis est dogma falsum; ut in cap. hæresis. 24. quæst. 3. ut concludit Iacob. Butr. & alii

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ideft ad unam carnem procreandam coniuncti. cap. debitum. de biga. in princip. Cardi. Alex. in c. j. de coniugio leproforum. ca. Martinus, de cognatione spirituali, sed quia utrunque istorum habent fornicatores, dicendum est secundum Vgo. Cardi. in carne vna, idest uterque habebit potestatem corporis alterius. i. Corin. 7. mulier non habet potestatem corporis sui, sed uir, similiter & uir non habet potestatem corporis sui, sed mulier, & copulatione coniugij uiri atque mulieris unum corpus efficitur, & sic non potest pro parte esse unius, & pro parte alterius uxoris. in c. ex parte. 2. de conuersione coniugatorum. Et notandum est, quod tex. dicti. cap. gaudemus dicit, ab initio una &c. ubi dicunt Hostien. & Ioan. Andre. ab initio. s. creationis humanæ, cum qua ius naturale, & naturalis cepit ratio. ca. j. distin. 5. & sic à iure naturali est indictum, ut unus uir uni uxori
15 adhæreat, & non pluribus simul. Propterea † dicebat Magister sententiarum in 4. distin. 33. ca. 3. q. ueniēte plenitudine temporis, quo Christi gratia ubique est dilatata, reducta est lex nuptiarum ad priorem honestioremque institutionem, ut unus uni in figura Christi coniungatur, & est conclusio. S. Bona. in d. distin. q. 2. quod contra legem naturalem est quod quis plures simul habeat uxores, unde Lamech qui duas habuit contra morem, & naturam, adulterium commisit, ut Genesi. 4. & ibi glo. interlinearis, & Doctores, & Vgo Cardi. ibi inquit, habuit duas uxores, Lamech insimul contra præceptum domini, uel contra ius naturale, quod dicitur q. unus unius sit uir, & una unius sit uxor, qd in idem incidit, & idem concludit Ioan. de Bassolis. in 4. in d. distin. q. unica, dicens, q. nec modo nec alias est uel fuit bigamia licita, nisi ex dispensatione diuina, & in casu necessitatis, quam ibi ponit, & intellige bigamiam quando, quis haberet plures uxores insimul, non autem quando successiue, ut ibi declarant omnes doctores in euidentia libus quæstionis de qua agitur. nam bigamia secundo modo capta licita est. Pau. j. ad Corin. 7. dicens, si dormierit uir, cum uult, nubat mulier in domino, & assertio contraria fuit hæresis Tertulliani. c. iste. 32. q. 4. & ad hoc dicit. S. Tho. in 4. dist. 33. q. j. arti. j. q. de iure naturali homini in sua institutione humanæ naturæ indictum est, quod sit una unius, ut Gene. 2. erunt duo in carne una. & obligatio facta secundæ uxori esset impossibilis, quia quod uni datum est alteri dari non potest, nam homo contrahens cum una uxore sui corporis potestatem ei tradidit, ut necesse sit reddere debitum cum petierit, & contra legem naturæ est, si postea alteri potestatem sui corporis tradat, quia non posset simul utrique reddere debitum, si simul peterent, & pro hoc facit optimus text. in l. 3. §. ex contrario. ff. de acquir. posse. ubi dicitur q. plures eandem rem in solidum possidere non possunt. contra naturam quippe est, ut cum ali-

quid ego teneam, tu quoque idem tenere uidearis, & infra, non enim magis eadem possessio apud duos esse potest quam ut tu stare uidearis in eodem loco in quo ego sto, uel in quo ego sedeo, tu sedere uidearis, ad idem est tex. in l. si ut certo. §. si duobus. uehiculum, ibi, quia non omnia uehiculari loca teneam. ff. comoda. & Matthæi. 6. nemo potest duobus dominus seruire, aut enim unum odio habebit & alterum diliget, aut unum sustinebit, & alium contemnet. Præterea de lege naturæ est quod tibi non uis alteri ne feceris, omnia quæcunque uultis, ut faciant uobis homines, & uos eadem facite illis. ca. ius naturale. j. dist. sed uir nullo modo uellet, quod uxor alium uirum haberet, sequitur quod ipse uir contra legem naturæ faceret, si aliam superinduceret uxorem, facit, illud, quod quisque iuris quis in alium statuit eodem iure ipse utatur, ut in l. j. ff. quod quisque iuris. Præsertim hæc uera sunt, quæ, ut inquit. S. Tho. quod est desiderium naturale est legem naturæ; sed zelus uiri ad uxorem & uxoris ad uirum naturalis est, quia in omnibus inuenitur. Cum ergo zelus sit amor non patiens consortium in amato, uidetur quod contra legem naturæ fit, quod plures uxores habeant unum uirum. Et idem dicebat: Magister hystoriæ scholasticæ, ut
16 dicit Bal. in c. cx transmissa. col. 2. de resti. spoliat. Et intelligo legem naturæ hic, non eam quæ est communis omnibus animantibus, & sic est generis natura, ut insti. de iure naturali. in princ. & in l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iure. ca. ius naturale. prima distin. & secundum hanc legem naturalem habere plures uxores non est contra legem naturæ, ut dicit Ricar. in d. distin. 33. q. j. quia filiorum procreatio, & maris, & foeminae coniunctio est de hac lege naturæ, ut in d. c. ius naturale. & pluralitas uxorū, neque totaliter tollit, neque totaliter impedit hanc filiorum procreationem, immo extendit, cum unus uir sufficiat pluribus uxoribus foecundandis & educandis filijs ex eis natis, ut dicit. S. Tho. in d. distin. 32. & uideamus quod cætera animantia indiuidua consuetudine non utuntur, quinimo commiscunt se cum pluribus foeminis, nec habent unam solam, sed plures. Loquor ergo hic de lege naturæ, quam naturalis ratio in practica obseruandam in agibilibus constituit, & diffinit illam. S. Tho. in d. distinct. dicens, lex naturalis nihil aliud est quam conceptio hominis naturaliter indicta, quæ dirigitur ad conuenienter agendum in actionibus proprijs, siue competant ex natura generis, ut generare, comedere, & huiusmodi, siue ex natura speciei; ut ratiocinari & similia, omne autem illud quod actionem inconuenientem reddit, fini quem natura ex opere aliquo intendit contra legem naturæ esse dicitur, quia in homine est natura generis
17 qua est animal, & natura speciei. qua est homo, ut inquit Ricar. Sic ergo matrimonium habet pro fine principali, proles procreationem, &

educationem, & hoc est secundum legem primam naturæ communem omnibus animantibus, & sic secundum naturam generis, & habetur in 8. ethicorum, & in iuribus proxime allegatis, & de hac non loquimur, ut dixi. Habet etiam matrimonium alium finem in hominibus solum, scilicet communicationem operum, quæ sunt necessaria in uita, & secundum hoc coniuges fidem sibi ad inuicem debent, quæ est unum de bonis matrimonij. Tertium insuper finem habet matrimonium, scilicet significationem Christi, & Ecclesiæ, & sic bonum matrimonij dicitur sacramentum, id est inseparabilitas, quia nullum diuortium patitur, ut in ca. omne itaq; 27. q. 2. unde primus finis, scilicet proles respondet matrimonio hominis in quantum est animal, secundus, scilicet communicatio operum in quantum est homo. Tertius, scilicet significatio Christi & Ecclesiæ in quantum est fidelis, unde pluralitas uxorū non totaliter tollit neque impedit primum finem, cum unus uir sufficiat ad impregnandum plures mulieres, sed finem secundum & si totaliter non tollat, tamen multum impedit.

18 Eo t̄ q̄ non facile potest esse pax in familia ubi uni uiro plures uxores iunguntur, cum uir vnus non possit sufficere pluribus uxoribus ad uotum, & communicatio plurium in uno officio causat litem, sicut figuli contraxantur ad inuicem, sic plures uxores, nam una suspicaretur alteram a marito plus se diligi, & certarent contra uirum ad inuicem, & naturalis ratio dicit æqualem debere esse obligationem quantum ad usum corporum suorum inter uirum & uxorem, ad hoc ut sit societas coniugalis, quia ut dicit Ricar. dicit ipsa naturalis ratio, nullum debere se obligare ad aliquid quod possit esse impossibile alij rei cui obligatur, impossibile autem est, unum uirum equaliter esse obligatū pluribus mulieribus, sicut uni soli, & sic una ex iure etiam matrimoniali tenetur uir uxori petenti debitum reddere, quod obseruare non posset quando plures simul hoc peterent, & sic non esset inter plures mulieres pacifica cohabitatio, & quotidie cum marito lites & iurgia haberent, quod patet in exemplis de mulieribus famosis in bonitate, quid ergo esset in alijs habemus quanta fuerit inuidia inter Saram, & Agar postquam concepit, Gene. 21. & inter Rachel & Lyam, quia filios non habebat Rachel sicut Lya. Genesi. xxx. quanta Anna sterilis in Fœhennam fœcundam, quanta Mariæ ad Moysen propter Aethiopissam. Nure. 12. patet ergo nono ex præmissis quod contra legem naturæ intellectam ut supra est bigamia id est contractus matrimonialis cum pluribus mulieribus simul uiuentibus, & sic monogamia est de lege naturæ, ipsa uero bigamia contra, prout concludunt Ioann. de Basso. S. Thom. S. Bona. Scotus, & Petrus de Palude in dict. distinction. & hæc est communis opinio, & idem Alexand.

19 xand. de...
 lites hæc...
 medium...
 distinctio...
 supra...
 tur de...
 primo...
 hoc de...
 malicia...
 natura...
 derate...
 excepto...
 sum...
 faciem...
 generat...
 lites hæc...
 quia...
 rursus...
 legem...
 generat...
 20 reter...
 Partitio...
 tio...
 tenet...
 non...
 ro...
 quod...
 rursus...
 ris...
 dorm...
 exc...
 citu...
 reu...
 & d...
 est...
 cum...
 ama...
 pie...
 tum...

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

quinto. ubi dicit Vgo Card. q̄ zelus proprie est amor uiri in uxore, pro quo nō pōt substinere ut aliis colloquatur, uel mūnuscūla ei mittantur, & eādē est ratio e contra uxoris ad maritum. Inde dicitur q̄ nihil est furore amoris uehementius, ut in auth. quib. mo. mat. efficia. leg. colla. 7. §. illud quoque, & notum est quid furens fœmina possit. ut inquit Virgi. in 4. Eneidos, & uarium & mutabile semper fœmina prōducit. ut in ca. forus de uerb. signi. & Ouidius sexto Methamo. lesaq; quid faciat, quid amens, quid fœmina disces. & in tertio de arte, inquit, non bene cum sociis regna, uenusque manent, & in 2. de remedio. secta bipartito cū amēs discurret utroque alterius uires subtrahit alter amor, & non est irā supra iram mulierum. Bal. in l. si apud. C. de reuocan. dona. maxime quādo iratur ex zelotipia, nā a tribus timuit cor meum, & a quarto timuit facies mea, & infra dolor cordis & luctus, & mulier zelotipa. Ecclesi. 26. & hęc zelotipia uidetur iustus dolor quem difficile est temperare, ut est forte argu. in l. si adulterium cū incestu. §. Imperatores. ff. de adulteriis facit l. iratus. C. de adulteri, & plura scribit Lucas de Penna in l. j. col. 26. uerfi. 24. quæro. & uidemus in animalibus brutis q̄ moribus, & unguis defendunt fœminas suas in concubitu aliorum animalū, ut patet in leonibus, simiis, & huiusmodi, ut apud Plinium legitur; & fœmina in omni genere animalium plus concupiscit quā masculus, & ardentius mouetur ad amorem, ut inquit Isido. lib. 7. de animalibus.

21 Ad secundum dico, q̄ licet uerū sit, q̄ mulier fuit data uiro in adiutorium, scilicet pro creatione filiorum & educationis, secundum S. August. & idem firmat S. Tho. in j. parte. q. 92. artic. j. in corpore, insequens Augustinum, tamen non excluditur ab alijs, nam idem Tho. in eadē parte & q. art. 2. quærens an fuerit conueniens in prima rerum institutione ex uiro formari mulierem magis q̄ in alijs animalibus; concludit q̄ sic. & inter alias rationes adducit, q̄ mas & fœmina coniunguntur in hominibus, non solum propter necessitatem generationis, ut in alijs animantibus sed etiam propter domesticam uitam, in qua sunt aliqua op̄era uiri & fœminæ, & in qua uir est caput mulieris. & pro hoc allegat Aristot. in 8. Ethicorum, & ideo non uidetur dicendum, q̄ ad omne opus melius uiro per alium uirum adiutorium præstatur quā per fœminam, excepta generatione & æducatione filiorum, quia ut inquit Aristot. in 3. æconomicorū, alia sunt op̄era propria uiri alia uxoris in dōmo, & constat quod unum quodque opus melius fit per eum cuius est propriū, q̄ per alium, & sic præter generationem alia sunt quæ per fœminam melius paratur, quā uirum. iuxta illud, ubi non est mulier ingemiscit æger, & sic patet q̄ illa comunicatio op̄erum est consideranda pro fine dicti matrimonij; & quæ

quæ dicit Beatus August. & Tho. in d. art. j. intelliguntur absolute loquētes de uiro & scœmina. Hæc uero quæ dicimus intelliguntur in comparatione ad maritum, ut distinguit. d. Tho. de Vio, nam uerum est quod multa sunt in domestica uita quæ non solum melius fiunt per uxores, sed simpliciter nõ decet maritum, quin potius nec debet scire talia, multa quoque sunt opera quæ melius sperantur a muliere quã a uiro respectu maioris consuetudinis & instructionis, & propter hoc dicitur, ubi non est mulier. ingemiscit æger, & secundum hoc mas & scœmina in hominibus iunguntur ad opera uitæ domesticæ, quia maximum uinculum amicabilis & perpetuæ coniunctionis reddet magis idoneam scœminã uxorem ad hæc opera quã uirum cum quo non est ratio tanti uinculi, ut ibi per eum.

- 22 Ad tertium dico quod non est mirum si illi infideles inciderunt in hunc errorem contra ius naturale ducentes plures uxores insimul, cum plura: alia commiserint contra ius naturale. fuerunt enim illi idolatræ adorantes idola credentes in illis esse aliquod numen, quod erat contra ius naturale, & ideo non excusantur, nam ut inquit Occham in suo dialogo. parte. j. c. 77. in fin. Philosophi aut alij idolatrantes non fuerunt a crimine excusati, quia aut sciuerunt idola non esse colenda, quemadmodum plures Philosophi docuerunt in scholis nihil diuinitatis esse in idolis, & quod eis non esset honor diuinus aliquo modo exhibendus, & tamen cum illis idola coluerunt, & ideo constat quod criminosi fuerunt, quia secundum rationem uiuere nullatenus conabantur, aut huiusmodi idolatrantes ignorauerunt huiusmodi idola non esse colenda, & quod ignorantia inuincibili minime laborabant, quia per rationem naturalem poterant inuenire, quod nihil diuinitatis erat in idolis manufactis, & quod eis honor diuinus non debebat exhiberi, & de multiplici specie idolatriæ traditur per Doctores in 3. dist. 37. S. Tho. in 2. 2. q. 94. Archie. Flo. in 2. parte summæ tit. 12. cap. j. §. ij.
- 23 Item dicti infideles sciebant peccatum illud sodomiticum indecibile & contra naturam, & tamen illud committebant, & publice committunt, ut est uulgatum apud sarracenos, quia Deus non sic formauit homines ut se illo uterentur modo, uiolatur quippe ipsa societas, quæ cum Deo nobis esse debet, cum eadem natura, cuius ipse author est, libidinis peruersitate polluitur. in c. flagicia. 32. q. 7. & peius est hoc peccatum quam cum matre concumbere. ut in c. adulterij. ea. q. & usus iste contra naturam damnabilior atque turpior est. c. usus naturalis. ea. q. & propter illud inducit Deus pestilentias, terremotus, & alias tempestates, in authen. ut non luxuri. homines contra natu. colla. 6. & ob difficultatem pœnitendi hij peccatores dicuntur filij dissidentie. in quos distenditur ira Dei in c. clerici. de excessi. præla. & hoc peccatum dicitur pessimum. de quo accusauit

fauit Ioseph fratres suos ad patrem. Gen. 37. secundum August. in sermone ad hæremitas. 47. licet Ly. ibi assistat quod clamat apud Deum. Gen. 18. & dicit Vgo Card. Ezechi. 16. in uerbo. multiplicasti fornicationes meas, quod dæmones uidentur horrere quoddam genus peccati. scilicet sodomiam. Vnde cum inueniantur dæmones incubi & succubi nunquam inueniuntur ut incubant & succubant in forma humana contra naturam, & dicit gl. in c. sed & continuo. de pœ. di. j. quod locus ille ubi perierunt ille sex ciuitates ob illud peccatum factum est a pala. i. mare mortuum, ubi ferrum natat, & pluma submergitur, nec aqua illa est potabilis, nec natabilis, & ibi fiunt poma pulcherrima exterius interiusque plena fauilla, & ibi etiam scribit Arch. & legi apud August. de ciuitate Dei. lib. 21. c. x. hæc uerba. poma in terra inquit sodomorum gigni quidem & ad maturitatis faciem peruenire, sed morfu præssuue tentata in fumum & fauillam corio fatiscente uanescere. & in c. 8. in eod. lib. terra sodomorum non fuit ita utique ut nunc est, sed iacebat simili cæteris facie, eademque, uel etiam uberiore fecunditate pollebat, nam Dei Paradiso in diuinis eloquijs comparata est; hæc postquam tacta de cælo est, sicut illorum quoque testatur hystoria, & nunc ab eis qui ueniunt ad loca illa, cõspicitur prodigiosa fuligine horrere, & poma eius interiorẽ fauillam mendaci superficie maturitatis includunt. Vnde merito iura ciuilia sanciuñt tales peccatores gladio ulteriori feriri, contra quos leges armari iubentur, & iura moueri. in l. cum uir. C. de adulte. ubi dicit Cy. illius materiã esse fœdisimã, & ibi dicitur, quod exquisitis pœnis debent subdi rei præsentis & futuri, quas esse ignem consuetudo interpretatur. facit. l. pe. ff. de pœnis. & alibi dicit lex pœna capitis hos puniri. l. j. §. q. puero. ff. de uariis & extraor. cogni. c. sollicitatores. §. q. puero. de pœnitent. dist. j. & §. item lex iulia. insti. de publi. iudi. & inatmiam iuris & facti incurrunt, ut in d. l. cum uir. & l. j. §. remouet. ff. de postula. Et an peccans hoc peccato efficiatur irregularis adeo quod non possit promoueri, nec promotus administrare etiam post peractam pœnitentiam, scribit subtiliter Fran. de Aretio. c. cum non ab homine. col. xj. uersic. tertium casum. de iudicijs, & rei huius criminis intestabiles fiunt, ut inquit Bart. post Jac. de Bel. in d. auth. ut non luxu. homi. colla. 6. prout late consuluit Anastasius in j. lib. consi. Andre. Siculi, & est consilium. 65. incipien. multos futuros, & in præcedenti consilio. 64. Andre. Siculus consuluit, an uxor temptata a marito de illo uitio possit petere separationem thori, & an cum muliere proprie dicatur uitium sodomiticum an pollutio extra ordinaria, consuluit Soc. in consi. incipien. uirum cum muliere, & Decius aliquid scribit in l. j. C. de secun. nupti. colum. 3. Nec ualèt statutum quod rei illius criminis puniantur pœna pecuniaria, prout consuluit in d. cõsi. quicquid

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

iure naturali ex quo descendit liberorum procreatio etiam prodiit matrimonium, ut est tex. ad literam in l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iure, cuius uerba sunt, ius naturale est quod natura omnia animalia docuit, nā ius illud non solum humani generis est proprium sed animalium quæ in terra, quæ in cælo, quæ mari nascuntur, auiū quoque commune est, hinc descendit maris atque fœminæ coniunctio, quam nos matrimonium appellamus; hinc liberorum procreatio, hinc educatio, uidemus enim cætera quoque animalia, feras etiam bestias istius iuris peritas censeri. i. mox ueri idem dicit tex. instit. de iure natu. gen. & ciui. in prin. ex quibus habemus eiusdem iuris naturalis esse matrimonium, & prolis procreationem & educationem, & cum matrimonium sit institutum unius cum uno, & in carne una non in pluribus ut est dictum, sequitur quod pluralitas uxorū est contra ius naturale, cum contrariorum sit eadem disciplina: l. j. ff. de hiis qui sunt sui uel alie. iur. Non obstat si diceretur, ergo secundum hoc etiam animalia irrationalia seruarent indiuiduam coniunctionem; cum uideamus contrarium, nam masculus pluribus fœminis coniungitur & econtra. ad hoc dico quod licet plura animalia hoc non seruent, sunt tamen aliqua quæ coniunctionem indiuiduam seruant, ut sunt turtures & columbi, quæ teste Plinio coniugij fidem non uiolant, communemque seruant domum, & amor sobolis mari & fœminæ communis est, & ex hac causa fœmina tardius intrans ad pullos a masculo castigatur. Nec obstat quod id quod est naturale apud omnes debet obseruari. ut in §. sed naturalia. iusti. de iure. natur. gen. & ciui. sed matrimonij indiuiduus usus non obseruatur apud omnes gentes, ergo non est iuris naturalis, nā apud agarenos pluralitas uxorū obseruatur, & quot potest pascere uir tot habere potest secundum eorum zonas, dummodo non excedatur numerus quaternarius, & etiam apud Anglicos (teste Cæsare in suis cōmentarijs) communes habebantur, & illius habebantur filij, qui uirginem cognouisset, & ut refert Aristo. 2. lib. politicorum, apud libicos hæc uiguit consuetudo, ut illius filij haberentur, cuius imaginem, & corporis lineamenta ostenderent. Ad hoc dico, quod quamuis ius naturale & lumen rectæ rationis sit commune omnibus, morum tamen deprauatione corrumpitur ratio apud aliquos, ut patet in pluribus. & in illis provincijs sic euenit, & adeo hoc coniungit quod Plato in hunc errorem cecidit in lib. de re publica, inquit, matrimonia, siue uxores debere esse communes, unde patet quod bigamia non est de iure naturali, etiam respectu generandæ prolis; cum ab eodem iure naturali prodeant procreatio prolis, & educatio, & matrimonium, ut in d. §. ius naturale. & matrimonium sit unius uiri cum unica uxore, non pluribus eodem tempore supersistibus, ut est dictū. Sed prædictum

dictum ius naturale reperitur in pluribus a Deo dispensatum, tum in lege naturæ, tum etiam in lege scripturæ. legitur enim Gene. 16. q̄ Abraham habuit duas uxores. Saram & Agar, & Jacob duas uxores habuit Lyā & Rachel. Gene. 29. Immo quatuor. Gene. 30. & August. in c. obijciuntur. 32. q. 4. & Helcana duas habuit Annam sterilem & Fœnennam fœcundam. j. Regum. j. Moyses etiam duas uxores habuit Mariam sororē Aaron, & Ethiopissam. numeri. 12. & dicitur Deutero. 21. si habuerit homo uxores duas unam dilectam & alteram odiosam, genueritque ex eis liberos &c. & Deutero. 17. non habchit Rex uxores plurimas quæ alliciant animum eius &c. ergo plures habere potest, ut ibi glo. interlinearis, & David plures habuit. 1. reg. 15. & 30. & ideo Salomon peccauit quia non solum plures sed plurimas habuit Reginas septingentas & concubinas trecentas. 3. Regum. 11. quibus Iosephus dicat habuisse Salomonem septuaginta, ut ibi refert Vgo Card. Et † hæc diuina dispensatio appellatur ab Inno. 4. in d. c. gaudemus. diuina reuelatio, quæ diuersimode ab aliquibus consideratur, primo ut intelligatur diuina reuelatio non illa, quæ est specialis inspiratio diuina, sed pro interiori dictamine rationis, quo sciuerunt sancti patres, q̄ pro multiplicatione generis humani licuit habere plures de consensu primæ, sicut enim lex naturalis non est scripta in codice, sed impressa a Deo in mente, sic dictamē rationis quo scitur in quo casu lex non stringit, eum sit quædam legis interpretatio, & potest dici large dispensatio, & quia est menti impressa a Deo ideo dicitur dispensatio diuina. Et † q̄ consensus uxoris requirendus esset uidetur probari, quæ duobus contrahentibus matrimonium inter se simpliciter, quilibet transfert potestatem totam corporis sui in alterum, propter quod sine cōsensu eius non potest alteri obligare corpus suum. teste Paulo. j. Corinth. 7. mulier non habet potestatem corporis sui sed uir, similiter & uir non habet potestatem corporis sui, sed mulier, propter quod sine consensu uxoris non uidebatur q̄ possit maritus alteri obligare corpus suum, & sic q̄ eius cōsensu requirebatur, quia id quod nostrum est sine facto nostro ad alium transferri non potest. l. id quod nostrum est. ff. de reg. iur. & facto intelligitur. i. uoluntate. quia uoluntas & animus facti esse dicuntur. l. bonæ fidei. §. j. ff. de acqui. rerum dom. Bart. in l. pro hærede. ad finem. ff. de acq. hæred. & sic uir non poterat obligare corpus suum alteri mulieri nisi de illius consensu, & ex causa, quia uxor erat sterilis, & ad multiplicandum genus humanum quod tunc paucum erat, sic Genesi. 16. dixit Sara ad Abraham, Ecce conclusit me dominus ne parerem, ingredi ad ancillam meam, si saltem ex illa suscipiam filios, & scribitur in cap. dixit Sara ad Abraham, 32. q. 3. & sic patet q̄ de uoluntate uxoris propter sterilitatem,

rilitatem; Abraham accepit secundam, & ex his causis Iacob plures ha-
 buit uxores, quia de uoluntate Rachel credit quod Lya supposuerit se ei. Vo-
 luit enim parcere Rachel uerecundiae sororis suae antiquioris, cum esset
 consuetudo apud eos ut antiquiores primo traderentur ad nuptias, & de
 uoluntate harum duarum ingressus est ad ancillas earum, ad ancillam qui-
 dem Rachel propter sterilitatem eius, ut habetur Gen. 30. & ad ancillam
 Liae postquam Lia credidit se desisse parere, ut ibi, & c. j. 32. q. 4. Et tenentes
 hanc opinionem exponunt illud quod habetur in d. ca. gaudemus. de diuina
 reuelatione, hoc est de dictamine rationis quo sciuerunt illi patriarchae,
 quod pro multiplicatione generis humani licuit ipsis habere plures uxores
 de uoluntate principalis, & haec expositio est extorta secundum Petr. de
 Palu. & alios. Secundo consideratur dicta diuina reuelatio prout est quae-
 dam specialis inspiratio absque traditione alicuius scripturae, & hoc est
 illud quod dicit Innocentius. d. c. gaudemus. quia nihil tam naturale est,
 quam unumquodque dissolui eo genere quo ligatum est. l. nihil tam natura-
 le. ff. de regu. iur. c. j. eod. tit. unde praecipuum quod habuit obligationem
 ex inspiratione diuina facta Adae de adherendo uni uxori & non pluribus,
 & sic de non ducendo plures habet dispensationem ex sola inspiratione
 siue reuelatione diuina, nam si princeps terrenus potest dispensare circa
 legem a se editam ex causa ut in c. proposuit, & ibi scribitur. de concessi.
 praeben. & c. 2. de filiis presbyterorum. lib. 6. multo magis Deus, cum ab
 ipso sint omnes potestates spirituales & terrenae, nam Pau. ad Romanos.
 i. 3. inquit, non est potestas nisi a Deo. facit. c. non debet. de consangu.
 & affi. Et ille mos qui apud antiquos deducendo plures uxores teneba-
 tur, fuit inspiratus diuinitus, ut dicit glo. in c. obijciuntur Iacob. 32. q. 4.
 & ita non uult dicere glo. relata ad illum tex. quod ratione consuetudinis pre-
 cise excusarentur a peccato, sed quia inspiratione cum eis dispensabatur,
 & ad hoc allegat dictum cap. gaudemus. & nota, quia non dicit ille text.
 Ambrosij, quia mos erat, crimen non erat, quia si hoc diceret, uideretur
 pagani excusari, sed caute dicit, quando mos erat, in quo insinuat, quod hoc
 non faciebat consuetudo, sed diuina inspiratio, ut ibi ponderat Card. de
 Turre Crema. quibus glo. ibi aliter sentiat, dum exponit, quando pro quia,
 nam non benedicit, ut ibi dicit Arch. facit. c. non satis. ad finem. de simo.

28 Si quaeras causam huius dispensationis diuinae, ea fuit praecipua ut pro-
 les propagaretur, non ut concupiscentia carnalis uoluptatibus satiaretur,
 & haec causa colligitur ex Ambrosio in d. c. obijciuntur Iacob. inquit.
 quod patriarchae coniugibus excipientibus semen miscebantur, non concu-
 piscentia perficiendae uoluptatis, sed prouidentia propagandae sobolis.
 Et ante Abraham non fuit cum aliquo dispensatum, & ideo non fuit La-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

contradicit decisione. d. c. gaudemus, ubi dicitur nunquam hoc licuisset, si nunquam licuit, ergo a lege erat prohibitio, & si contrariū erat faciendum requirebatur diuina dispensatio, quod utrūq; negat, Augustinus inquitens nulla lege esse prohibitum. Ad hoc dicendum uidetur pro ut aliqui dicunt, quod Augustinus loquitur de lege scripta, ut scribit Cardi. in c. vrit Sara. 3 2. q. 4. arti. 1. sed hoc non satisfacit, quia nulla lege scripta, erat prohibitio, sed de lege non scripta, ergo erat prohibitio, & sic contrahentes facerent contra præceptum. nam, ut dicit Pau. ad Roma. 3. per legem cognitio peccati. & idem in c. 7. nam concupiscentiam nesciebant nisi lex diceret non concupisces, nec scriptura est de forma substantiali legis, quia sine scriptura ualet lex, & ligat statim si conditor uelit, ut dicit gloss. in clemen. 2. de hæreti, scribit Decius in rubri. de consti. colu. fin. & prohibitio de pluralitate uxorū fuit reuelata Adæ, & per ipsum promulgata, dum adducta ad eum Eua inquit Gene. 2. hoc nunc os ex osibus meis & caro de carne mea, quam obrem relinquet homo patrem suum & matrem, & adhærebit uxori suæ & erunt duo in carne vna, uxori dixit in singulari, non vxoribus in plurali, & ita exponit tex. in d. ca. gaudemus. Vel aliter dici posset quod nulla lege esset prohibitum ducere plures uxores causa gignendi, & non lasciuendi, sed hoc non placet, quia diuina reuelatio debebat concurrere ultra illam causam quæ qualificabat dictam reuelationem seu dispensationem, ut scribit Alex. de Alex in 3. suæ summæ. q. 27. membro quarto. §. tertio quæritur, & quia pro nunc non occurrit optima solutio, ideo relinquo cogitandum, ut saluentur hæc duo dicta contraria, scilicet dictum Augustini, & dictum. cap. gaudemus; quia nullus Doctorum quem ego uiderim hoc aduer-

32 tit. Nec ꝑ Papa posset dispensare ut quis habeat duas uxores, quia esset contra legem diuinam, ut dicit Abbas in q. sua. Episcopus. colum.

33 iij. Nec ꝑ consensus primæ vxoris requirendus seu necessarius erat ut sentit Sanctus Bona. quando diuina reuelatio dictabat illis sanctis patribus multiplicare uxores ad gignendum filios qui futuri erant cultores Dei, necessitas debebat concurrere propter quam iustum erat contrahere, & autoritas diuina approbans & præcipiens. Et dicit Scotus in dict. distinct. quod si aliqui sine istis causis contraxissent non est inconueniens dicere quod mortaliter peccauerunt, & licet maritus & uxor æquales iudicenter in actibus coniugalibus, ut. j. ad corinthios. 7. & ideo sicut biuiria nunquam licuit, ita quod una mulier duos viros uel plures haberet. Ita bigamia e contra non uidebatur licita, in hoc tamen puto aduertendum de mente Scoti qui in dict. distinct. subtiliter loquitur, quod in tali dispensatione non est consideranda æqualitas

commutatiuæ iusticiæ quo ad præiudiciū, quod forsan ex tali dispensatione posset fieri primis uxoribus quo ad redditionem debiti conjugalis, ut statim dicam, sed auctoritas superioris instituentis uel approbantis talem commutationem, quia & si res aliquæ sunt inferiorum dominorum, cōmutatio tamen carū licita, & iusta, talis determinatur a legislatore, & multo magis in proposito de corporibus in comparatione ad Deū, cum ipse statuerit in matrimonium in statu innocentiae in officium & sic ad multiplicationem generis humani, & pro statu naturæ lapsæ in remediū pro fornicatione uitanda, & sic duo sunt fines matrimonij, scilicet procreatio filiorū, & iste finis est principalior, de quo Gene. 2. alius finis est minus principalis. s. uitatio fornicationis prout est in remediū, iuxta dictum Apostoli. vnusquisque (inquit) suam habet, propter fornicationem uitandam, supple. Et quantum ad primum non fit præiudiciū seu iniusticia primis uxoribus, quia corpus uiri ad istum finem qui principalior est plus ualet, quàm corpus mulieris, patet, quia vnus uir potest fœcundare plures mulieres quasi eodem tpe, non sic una mulier a pluribus uiris fœcundari, quia licet mulier postq̄ est impregnata possit et̄ impregnari, & quinque gemelli nasci possent, quia tot sunt receptacula mulieris, ut dicit Aristoteles de quadam muliere Alexandrina quæ quinque filios simul peperit, teste iuriconsulto in l. si pater. ff. de solutio. & l. antiqui. ff. si pars hære. pe. scribunt plura moder. in l. cum quidam. si unum. ff. de acqui. hæred. tamen quando a pluribus una mulier cognoscitur frequētius causatur abortus, inde est q̄ meretrices raro pariunt, ut dicit Petrus de Palude in d. dist. & propterea dicebat Scotus quo ad istum finem pro tempore naturæ lapsæ de stricta iustitia videtur bigamia licita, ut uir cum tot corporibus mulierum corpus suum commutet, quod possibile est ipsum fœcundare, quæ non erat in statu innocentiae licita quando matrimonium fuit præcise institutum in officium, quia tunc non fuisset necessitas, q̄ uir plures habuisset uxores ad filios uel filias procreandas, quia per contractum matrimonij cum vna fuisset sufficiens procreatio, & nec uir uel mulier fuisset sterilis prout in statu lapsæ naturæ plerunque contingit. Quo uero ad secundum finem minus principalem puta fornicationis uitationem æqualiter se habent corpus uiri & mulieris, vnus enim tantum uir sufficit ad uitandum fornicationem, & licet quo ad hunc finem concurrente dispensatione diuina, & attento principaliori fine matrimonij, qui est multiplicatio prolis, videtur fieri iniustitia mulieri, tamen ipsi mulieri in hoc casu non fit iniustitia, quia corpus uiri ad istum finem qui est principalior plus ualet, q̄ corpus mulieris, & mulier debuit uelle q̄ uir in tali casu necessitatis prolis multiplicandæ ab ipsa aliquotiens separaretur,

separaretur, ut possit cum altera cubare pro illo fine principali pro-
 his scilicet multiplicandæ, & hoc patuit supra in Sara, & in alijs mulieri-
 bus de quibus supra, quæ cum non possent habere filios a suis maritis vo-
 luerunt vt ad alias ingrederentur, & sic de illis susciperent filios, & eo mo-
 do consensus primæ uxoris interuenit, nam secundum rectam rationē
 utraque pars debet uelle aliquid de suo iure dimittere in commutādo &
 recipiendo permutationem ad finem minus principalē, vt recipiat æqui-
 ualens in comparatione ad finem magis principalem, quem plus debet
 eligere, licet debeat commutari aliquid de illo quod esset sibi debitū de-
 terminatum remittere, quod quandoque est necesse in aliquo casu, quan-
 do scilicet ad talem remissionem tenetur & complete licet, & debet, quā-
 do a superiori est ordinatum, vt patet in dictis mulieribus quarum men-
 tio supra habita est. Et sic patet lege naturali fuisse prohibitam bigamiā,
 dispensante tamen diuina prouidentia, ob causam iam dictam licuit A-
 brahæ & aliquibus patribus plures habere uxores, & non solum licuit sed
 34 etiam meritorium fuit, vt dicit Ioān. de Bassolis in d. di. Prohibetur ¶ et.
 l. canonica pluribus matrimonijs copulari eodem tempore, vt in d. cap.
 gaudemus, & lege ciuili, ut in l. cum qui duas. C. de adulte. non obstante
 q̄ Imperator Valentinianus senior sectæ Arrianæ amator legem tulit
 ut qui uellet posset duas vxores habere, ut legitur apud hystoriam tripār-
 titam lib. 8. ut ipse cum Seuera uxore haberet Iustinam, quā mox duxit,
 de qua Valentinianus iunior natus fuit, quia lex illa contra legem natur-
 ralem Dei, & canonicam lata nullus erat momenti, inferior enim nō pō-
 test tollere legem superioris. c. cum inferior. de maiori: & obediē. c. in-
 ferior. 21. dist. scribunt late moderni in c. quæ in Ecclesiarum. de consti.
 ultimo prohibitio ne quis duas uel plures uxores habeat eodem tempo-
 35 re sancita est in lege Euangelica. Et ¶ nulli hoc licet, etiam uxore sterili
 consentiente, & Papa dispensante, quod patet secundum Petrum de Pa-
 lude primo Mathæi. 9. quicumque dimiserit uxorem, & aliā duxerit, mo-
 chatur, si ergo dimissa uxore non licet aliam ducere, multo magis illa re-
 tenta, ut dicit tex. in d. c. gaudemus, quia magis licet habere unam uxore
 post aliam q̄ duas simul. Pau. j. ad Corint. 7: mortuo uiro cui uult nubat
 tantum in domino, & Hieronymus inquit. c. aperiant. 31. q. 1. non dam-
 no bigamos, nec trigamos, & si posset dici octogamos, & Aug. in c. Deus
 masculinum. ea. cau. & quæstione. dicebat tamen Valerius de institutioni-
 bus antiquis quod est quædam species impudicitæ plura matrimonia
 appetere, quem refert Baldus. in l. his solis. C. de reuocand. donatio.
 & mulier quæ unico matrimonio est contenta, est exemplar hone-
 stis & pudicitæ, ut dicit Baldus. in authen. cui relatum. C. de in-
 dicta

DE
 dicitur
 dicitur
 tio autem
 dicitur
 tra hoc
 rificatio
 36 dicitur
 dicitur
 lebilis
 te. q. 63
 tem
 & Papa
 quia
 37 expa
 copula
 tum
 10. &
 & D. B.
 dicitur
 38 pice
 quare
 rina
 rem
 dicitur
 si
 dicitur
 in
 eo
 non
 con
 licet
 Deo
 sol
 set
 cul
 dicitur
 39 E
 con
 de

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

& ita argui potest a cessante causa dispensationis, nam debet cessare dispensatio. c. quod pro necessitate. j. q. j. & c. pro remedio. j. q. 6. nec in lege noua reperitur Deum dispensasse, ut dicit Archie. Floren. in d. §. 2. Et ideo inquit Bal. in c. lator. de re iudicata. q. si Regina esset sterilis, Papa non posset concedere licentiam Regi super addendi aliam uxorem, quia scriptura dicit, erunt duo in carne una. sequitur Fely. in c. quæ in Ecclesia
39 rum. col. 8. uers. ceterum limitatur. de constitu. Et non est simile si dicatur, q. sicut Papa potest dispensare ex causa circa uotum solempne continentie propter bonum commune, sicut dispensatum fuit cum quodam monacho de genere Regis Aragonum, ut contraheret matrimoniū propter defectum successoris in regno, sic dispensare posset ut princeps habens uxorem sterilem de qua non posset suscipere prolem, ea uiuente & consentiente susciperet aliam, pro quibus dicit Bal. in l. si tibi filius. ff. de adopti. q. Papa de plenitudine potestatis potest facere quod matrimonium duret ad tempus, puta, q. monachus possit habere uxorem vsq; ad procreationem sobolis, ne forte stirps nobilis deficiat sine hærede, & alibi Bal. in l. si pater. §. in arrogationibus. ff. eod. tit. inquit magis esse studendum generationi, q̄ ingressui religionis, & ideo si filius Regis unicuique ingreditur monasterium peccat, & non meretur, sed Papa potest dispensare ne Regnum pereat, & in hoc casu omnes doctores fere conueniunt, q. ualuit illa dispensatio, ut scribit. D. Iason. in l. si. C. de transa. Fely. in c. Humilis. ad finem. de maio. & obed. Ioan. Andre. in c. Actus legitimi. & in c. Semel Deo. de reg. iur. lib. 6. Abbas & alij in c. cum ad monasterium. de sta. mona. Pet. de Ancha. in c. canonum statuta de const. Archie. in c. sunt quidam. 25. dist. Card. in cle. j. in prima oppositione. de cōsang. & affi. Abbas in c. rursus qui. cleri. uel uou. & in c. Ne Dei Ecclesiam. de simo. & in c. quanto. de diuor. q̄uis. S. Tho. in 2. 2. q. 88. artic. 11. aliter uideatur sentire, & ibi eum exponit Card. de Vio in apostillis, cū pluribus alijs, quæ scribit Deci. in d. c. quæ in Ecclesiarum. col. 5. uersic.
40 successiue. Nāq; ad hæc respondet Pet. de Palude in d. dist. 33. q. 1. dicens q. non est simile, quia si Papa potest dispensare in solempni uoto, ut in casu præmissio dispensauit, hoc est quia illud quod est supra uotū simplex non est nisi quid positium, & mors quædam civilis, potest autem Papa dispensare in uoto simplici & in omni iure positiuo, & in morte civili, puta de seruo facere liberum, & monachum uel hæremitam cogere ad Episcopatum, per quod haberet uacare mundo, cui abrenuntiauerat, unde si monachus cum quo dispensat, consumato matrimonio rediret ad religionem uiuente illa, non posse, Papa cum altero copulare, obstante ligamine matrimonij, non autem uoto, si autem solutus erat, uel carnali
copula

DE AG...
copula...
fare, ut...
tuo civil...
pa disp...
hæc sunt...
nem pat...
41 Præ...
facili...
ut con...
utrum...
offer...
pro qu...
tra am...
dec et...
tum d...
lero Car...
filia Du...
aucto...
me par...
stama...
ut scrib...
42 Secu...
necesse...
trime...
Regi...
ne Regi...
condit...
facere...
obser...
ablat...
mona...
ind...
tatem...
bun...
dem...
quod...
dile...
aff...
copula...

cōpula non sequuta, profitendo religionē solutus fuit, tunc possit dispē-
sare, ut contrahat, sed quando cōsumato matrimonio intrauit, illo mor-
tuo ciuilitur, nec naturaliter, quāuis sit mortua uulua uxoris, non possit Pa-
pa dispensare ut cum altera contrahat, quia non potest ligamen tollere,
hæc sunt de mente & litera dicti Petri de Palude, ad quorum declaratiō-
nem ponendæ sunt duæ propositiones.

41 Prima est, quod Papa potest ex causa publice utilitatis, & etiam sine cau-
sa tali dispensare cum sacerdote occidentali ut contrahat matrimoniū,
ut concludit. d. Card. de Vio in suo quolibeto 12. incipiente. quæritur
utrum summus Pontifex, & Bal. in l. rescripta. col. 2. C. de præci. impetra.
offer. solus fuit ausus dicere quod Papa dispensat quod subdiaconus uxoretur,
pro quo allegatur. c. de illo. 32. dist. ubi hoc glo. tenet, quia non est con-
tra articulos fidei, & ipse Papa habeat potestatis plenitudinem, ut in cap.
deci eto. 2. q. 6. & nostris temporibus uidimus Alexandrum Papam sex-
tum dispensasse cum filio suo Cæsare diacono Cardinali, ut deposito Ga-
lero Cardineo contraheret matrimonium, prout contraxit in Gallia cū
filia Ducis Valentiniani, & ipse appellatus est Dux Valentinianus, quæ
autem causa fuerit publicæ utilitatis iustificandi dictam dispensationē,
me pœnitus latet. **C**ontinentia enim in clericis secularibus nō est de sub-
stantia ordinis. Inno. in c. placet. de conuersi. coniuga. nec de iure diuino.
ut scribit Abbas in c. cum olim. de cleri. coniuga.

42 Secunda est propositio est, quod Papa potest dispensare circa uotum solē-
ne continentiae, ut professus religionem aliquam approbatam possit ma-
trimonium contrahere, ubi communis utilitas totius Ecclesiæ, aut unius
Regni uel Prouinciæ exposceret, prout fuit in illo monacho de sangu-
ne Regiæ Aragonum, & ultra prædicta post longam disputationem, ita
concludit D. Cardin. de Turre Crema. in d. c. de illo clerico, & sic potest
facere de monacho non monachum, & de religioso non religiosum. Nec
obstat cap. cum ad monasterium. in fi. de sta. monacho. ubi dicitur quod
abdicatione proprietatis sicut & custodia castitatis adeo est annexa regulæ
monachali, ut contra eam, nec etiam summus Pontifex possit licentiam
indulgere, & sic quod uerbum potest, præcedente negatiua inducat neces-
sitate dispensandi, ut per glo. in c. j. de reg. iur. lib. 6. cum alijs, ut scri-
bunt moderni in l. Gallus. in prin. ff. de libe. & posthu. Quia ad hoc respō-
detur secundum Henri. de Gandauo, quod secundum communem usum lo-
quendi censetur impossibile, ad quod homo nō debet inclinari, ut faciat
nisi in summa necessitate & cum summa difficultate, quemadmodum cō-
assuetis ad mala dicitur, quod bene agere non possunt, & ideo nō potest,
exponitur id est non consueuit, unde tales dispensationes debent raris-
-

me fieri & cum difficultate, nec in consuetudinem deduci; & Durandus in 4. dist. 37. q. 2. ad fi. inquit, q̄ ideo dicitur ibi q̄ Papa non potest dispensare cum talibus, aut quia non potest passim & pro libito uoluntatis, sed solú pro magnis causis, & arduis recōpensationibus uotū cōtinentiæ solennis, aut quia non potest dispensare in istis, supposito quòd religiosus maneat religiosus, quia hoc implicaret contradictionem, sed ipse potest facere de religioso non religiosum; & per consequens in uotis religionis dispensare quando hoc exigat necessitas, ut si Rex infidelis uellet redire ad fidem cum toto suo regno si posset ducere monialem in uxore, quæ forte esset filia alicuius Regis, nam credendum est hoc esse Deo carius, q̄ continentia unius mulieris, & pro his facit, quia tex. in d. c. cum ad monasterium, non dicit q̄ Papa non possit dispensare, sed dicit q̄ nō potest licentiam indulgere, ut ibi ponderant Inno. & Abbas. Et non in omni casu uerbum potest, præcedente negatione importat necessitatē, prout scribunt late moderni in d. l. Gallus. in princ. & in l. stipulatio. §. alteri. ff. de uerbo. obliga. nec semper negat potentiam, & exponitur, non possum, id est non uolo. ut patet Gene. 19. dixit enim Angelus ibi ad Loth. non potero facere quicquid donec ingrediaris illuc, & Ioan. 12. non poterant credere, quia dixit Esaias, excæcauit oculos eorum, & indurauit cor eorum ut non uideant, immo bene poterant, sed nolebant, & ideo exponitur. non poterant, id est nolebant, & in illa uoluntate. pertinaces erant. ad idem facit. c. literas. de resti. spolia. in uerbo non potest. de quo plura scripsi in dicto consilio Anglicano. ad idem accedit, quia monachus potest fieri Episcopus & rector Ecclesiæ curatæ. capit. quod Dei timorem. de statu monachorum. c. nullus religiosus. de electio. lib. 6.

45 Ex quibus ergo patet, q̄ illa quæ faciunt uotum continentia simplex esse soleme sunt de iure positio secundum Petrum de Palude, & est tex. in c. unico. de uoto. li. vj. ubi formaliter dicitur. uoti. solennitas ex sola institutione Ecclesiæ est inuenta. Et ideo merito est dicendum Papam posse dispensare, cum ipse sit supra ius. c. proposuit. de concessi. præbē. text. in §. si. inst. de iure naturæ. cum alijs, ut scribit Dec. in dicto capitulo. quæ
46 in Ecclesiarum. col. 16. uers. superest. de const. Et hæc dispensatio potest fieri non solum cum causa rationabili, quando adest scilicet publica utilitas ciuilis aut Ecclesiastica, sed etiam quando aliquod maius bonum posset sequi, quàm sit seruata castitas, & ideo consequens est secundum quod scribit dictus. d. Card. de Vio in dicto quolibeto, q̄ Papa non solú potest dispensare, sed etiam salua conscientia potest cum sacerdote occidentali, q̄ contrahat, etiam cessante causa publicæ utilitatis. Secus uero est dicendum in pluralitate uxorum in casu proposito, quia est prohibita

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

amento patet, cum nihil excludat a regno Dei nisi peccatum mortale, sed fornicatio excludit ut ad The. 4. inquit Pau. satisque præcepta dede- rim vobis per dominum, hæc est enim uoluntas Dei sanctificatio uestra, ut abstineatis a fornicatione. & Ephe. v. omnis fornicator, aut immundus non habebit partem in regno Dei, & habetur in c. vnum. §. alias. 25. dist. & actuum. 15. & sic patet q̄ illæ mulieres quæ concubinae ex illa cā sunt nuncupatae uxores legitime erant, & in hoc residet Pet. de Palude in d. di- stin. & omnis fere schola theologorum, & in æquiuatione huius no- minis concubinae deceptus fuit diuinus Bonauen. in d. dist. q. 3.

49 **HIS** † **IGITUR** Prælibatis venio ad punctum propositæ quæ- stionis; & dico cognitionem huius criminis ad inquisitores spectare sicut cæteræ causæ hæreticales seu fidei spectare solent, nam per huiusmodi contractum plurium seu binarum nuptiarum videtur contrahens male sentire de sacramento matrimonij, tum quia inimicum fidei Christianæ est quem multas uxores insimul habere, ut dicit tex. in d. c. gaudemus. qd̄ est vnum de septem sacramentis Ecclesiæ, vt late scribit glo. & Doctores in c. veniens. de trans. tum etiam quia facit directe contra institutionem matrimonij in paradiso terrestri instituti, quæ est coniunctio unius ma- ris cum vnicâ fœmina, non vnius cum pluribus fœminis, vt habetur Ge- ne. 2. ibi, adhærebit uxori, non vxoribus, & ibi, erunt duo in carne vna, nō in pluribus, & vna costa fuit in vnam, non in plures mulieres conuersa. prout sic exponit tex. in d. c. gaudemus de diuortijs, & c. debitum. de bi- gamis, iuncto. c. j. de voto. lib. 6. Et ille dicitur male sentire de aliquo sa- cramento Ecclesiæ qui de eo aliter sentit aut docet q̄ sancta Romana Ec- clesia prædicat & obseruat, & iste sententiam excommunicationis incur- rit, & vt hæreticus censetur. c. ad abolendam. in prin. de hæret. & idē pro- batur in c. accusatus. §. cum uero. ibi, seu in Ecclesiæ sacramento erraue- rit, de hæret. lib. 6. & idem puto dicendum de eo qui aliter vtitur sacra- menti Ecclesiæ q̄ Ecclesia vtatur, cum plus sit factis demonstrare, q̄ ver- bis dicere. l. si tamen. §. ei qui. ff. de ædilit. ædi. cap. dilecti. de appellatio. & non tantum aliquid ratum habetur verbis, sed etiam actu. l. Paulus. ff. rē- ratiū haberi. Est tamen aduertendum, q̄ illud quod ex facto insurgit tacitum videtur, & ad qualitatem facti limitatur, quod vero verbis fit ex- pressum dicitur & magis extenditur. glo. notabilis in cle. sæpe. in verbo, partibus, circa fi. de verbo. sign. Paulus de Castro in l. si conuenerit. ad fi- nem. ff. de iurisd. omnium iudicum. cum alijs, vt tradit Decius in d. c. dile- cti, & licet iste non doceat, tamen male sentit, quia aliter seruat, & aliter facit, q̄ præcipiant mandata Ecclesiæ, ergo videtur hæreticus, consequen- tia patet, quia ex facto animus declaratur. l. 2. ff. de hijs qui no. infra. l.

Fulcinus.

DE AGN
52 Fulcinus
hoc vobis
da Rom
fit hæreticus
non erit
ror in
ad hoc
cit ut
ne, &
uero ad
ba hæreticus
53 hæreticus
quia
cum
siue
si possit
ab Eccl
tiam
te dicit
tiones
54 ligetur
quis dicit
definit
dicitur
aliqua
positio
penite
parat
quon
Burr
55 Sac
mentum
deur
to ma
17. ten
con
Eun
tu d
tu, se

- 52 Fulcinius. §. quid sit latitare. ff. ex qui. cau. in posse. eat. Puto tamen, q̄ ad hoc ut sentiens seu docens vel utens sacramentis Ecclesiae aliter q̄ Sancta Romana Ecclesia sentiat aut doceat seu utatur incurrat hæresim, seu sit hæreticus requiratur ut explicite, & pertinaciter hoc teneat, & dicat se non errasse, sed sic credere, quia ad constitutionem hæretici requiritur error in intellectu, & pertinacia in voluntate, ut late dixi s̄ in q. 2. & 3. sed ad hoc ut illud sentire docens, seu facere sit hæresis uel hæreticum, sufficit ut sit dogma falsum fidei orthodoxæ contrarium, ut dixi in diffinitione, & ad hoc ut sit hæresis requiritur in male sentiente pertinacia, secus uero ad constituendum hæreticum, inde sequitur, q̄ quis potest dicere uerba hæreticalia & non erit hæreticus, ut inquit August. errare potero sed
- 53 hæreticus non ero. Inde t̄ est q̄ negans baptismum posse exhiberi pueris quia non habent usum liberi arbitrij, s̄ dicit misericordiae Dei, & hæreticum est hoc asserere, ut dicit. S. Tho. in 4. dist. 4. q. 3. articulo primo. quæstioncula. 3. & asserens hoc pertinaciter esset ut hæreticus iudicandus, & sic posset exemplificari in omnibus assertionibus hæreticis & damnatis ab Ecclesia, in quibus aliquis posset aliter sentire q̄ Ecclesia Romana sentiat, & non hæreticus erit nisi adsit pertinacia interior uel exterior, ut late dixi supra in q. 3. & sic est in septem sacramentis Ecclesiae, ut aliter sentientes q̄ dicta Ecclesia, hæretici censentur, si adsit pertinacia & ita intelligitur. d. c. ad abolendam. Et t̄ hinc etiam dicendum esset, q̄ quamuis aliquis duceret duas uel plures uxores eodem tempore, ex quo tamen non defendit sibi hoc licuisse, & sic q̄ nō habuit errorē in mente, nec pertinaciam in uoluntate, non est censendus hæreticus, & idem est de professione aliquam religionem approbatam, qui cum contrahere matrimoniū non possit. c. meminimus. qui cler. uel uo. ma. cont. unde ex quo errorem suū pertinaciter non defendit, non est ut hæreticus iudicandus, omnis enim paratus corrigi non est hæreticus. c. damnamus. in fi. de summa Trin. sequuntur Ioan. de Ana. & Fely. in c. ad abolendam, & Abbas refert Iaco. Butr. in c. cum quidam. de iureiuran. colum. 2.
- 55 Sed t̄ altius hæc inquirendo, est uidendum, an contrahere plura matrimonia cum mulieribus simul superstitibus sit factū hæreticale, quod sua detur ex tribus, primo, quia directe illic contractus contrariatur sacramēto matrimonij, quod est unius cum una legitima coniunctio, ut Mathæi. 19. merito dici potest factū hæreticale, sicut sentire, & docere, iste enim contrahit matrimoniū aliter q̄ Deus & Ecclesia instituerunt, merito factum hæreticale dici potest, ut in d. c. ad abolendam. Secundo, cui competit diffinitio, competit diffinitum, ut dixi supra in præludij huius tractatus, sed diffinitio hæresis competit huic contractui. Ergo talis cōtractus est

est hæresis, seu factum hæreticale, maior probatur, quia hæresis est dogma falsum, catholicæ ueritatî contrariûm, in eo qui Christianam fidem est professus, ut dixi in j. q. & contrahere plura matrimonia seu plures habere uxores eodem tempore est inimicum fidei christianæ, ut dicit t. c. in d. c. gaudemus, merito dicendum est hoc contrahere esse factum hæreticale. Tertio, † contractus iste duarum aut plurium uxor-
 56 rum est ritus sarracenorum, ut in d. c. gaudemus. nam ritus dicitur lex in contractibus matrimonij seruandus, ut in c. fi. & ibi Anto. de But. de diuort. qui secundû eorum zonas quatuor possunt ducere uxores, unde si trãsiens ad ritus Iudæorû, uel rediens punitur tâquam hæreticus, ut in c. contra christianos, de hæreti. li. 6. quare trãsiens ad ritus sarracenorum simili sententiæ non subiacebit. licet non dicat de transiente, uel redeunte ad ritus paganorum, sed solum de ritibus Iudæorum, & consequenter ducens plures uxores non punitur ut hæreticus, uel saltem quare nõ dicetur hoc contrahere factum hæreticale, seu habens hæresim implicitam, sicut obseruantia legalium secundum ritum Iudæorum, ex quo ergo est eadem ratio idem ius statuendum est. l. illud. cum alijs; ut in gloss. ff. ad leg. Aquili. & late Ioan. de Imo. in leg. si uero. §. de uiro. ff. soluto matrimonio. gloss. in leg. a Titio. ff. de uerborum obligationib. & l. penu. C. de inoffic. dona. & ex idemptitate rationis fit extensio etiam in pœnalibus fauore fidei, ut in proposito, ne hæreses remaneant impunitæ, ut dicit Abbas post Hostien. in cap. 2. de diuortijs. sequitur D. Iason in l. cum quidam. col. si. ff. de liberis & posthu. scribit plura
 57 de his Decius in l. factum. §. in pœnalibus. ff. de regu. iuris. Et † si dicas. q̄ ideo in d. cap. contra christianos est statutum q̄ trãsiens uel rediens ad ritum iudæorum potest tanquàm hæreticus condemnari, si de hoc fuerit confessus uel conuictus, & non est idem sancitum in redeunte uel transeunte ad ritum paganorum, seu gentilium, quia secta iudæorum est peior q̄ secta sarracenorum, attestante hoc ueritate diuina loquente ad iudæos Matthæi. 11. tollerabilius est Sodomis quàm uobis in die iudicij, & inquit ad eos Ezechi. 16. Vos iustificastis Sodomiam, quod exponens Augustinus. i. in comparatione uestra iustificata est, dicitque iudæos peiores esse gentilibus, ut in cap. nonne. j. quæstio. j. hoc etiam demonstrat Ecclesia, quia cum in die parasceux oret pro omnibus, pro iudæis non flectit genua, sicut pro paganis, ut scribit Oldra. in consil. 51. incipien. Iudæus transiit. Quia dico q̄ licet iudæi sint peiores ipsis gentilibus, hoc est ex eo quia habentes notitiûm scripturarum de Christo eis non credentes Christi prædicatrouem non receperunt, nec hodie recipiunt, nec acceptarunt, nec acceptant Messiam promissum eis per Moysen Deuter. 18.

nec eorum
 puris, nec
 crediderunt
 pameo
 non fuit
 bene de p
 illi, & ibi
 domi
 tuu
 nis q̄
 liqui
 est in
 id
 tuu
 58 peccat
 eius
 fieri
 gam
 non
 o. u. p
 & u
 Chri
 eff
 hoc
 dom
 cur
 sum
 non
 min
 quia
 Et
 & p
 te
 his
 u
 c
 te
 du
 te

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

nat. l. 2. & l. ij. qui sanctam. C. de apostatis, & quicquid a fide christiana discrepat, legi Christianæ est contrarium. l. cœlicolarum. C. de iudæis. facit. l. iudæi. 2. C. de iudæis & l. 2. C. ne sanctum baptisma iteretur, & appellatione apostatarum continentur, qui christianitatis nomine insigniti sacrificia fecerint uel facienda mandauerint, ut iudæi, & pagani, ut dicit tex. iuncta glo. in l. apostatarum. §. sed ne huiusmodi. C. de aposta. si ergo errantes in læui articulo & pertinaciter asserentes, ut hæretici iudicatur, ut in l. 2. C. de hæret. multo magis in apostasiam incidentes, quia si id de quo minus uidetur incesse & inest, & id de quo magis. glos. in capitu. cum in cunctis. de electio. cum alijs, & in aut. multo magis, C. de sacros. Eccl.

59 Vnde, ꝑ saluo meliori iudicio, putarem. d. c. contra christianos. debere intelligi etiam in transeunte seu redeunte ad ritus paganorum, gentilium siue sarracenorum, ex uerisimili mente statuentis, nam non uidetur dubium ꝑ si conditor illius. c. de hoc casu cogitasset seu interrogatus fuisset, idem statuisset, faciunt tradita per glo. & modernos in l. tale pactu. §. si. in glo. si ff. de pactis. quæ est singularis secundum Ange. Aret. in institutu. de legi. patro. tutela. in prin. quam notabilem dicit ibi Bal. siue aliquid statuatur per modum conventionis, siue per modum legis municipalis, siue per modum rescripti, Bal. in l. j. C. quæ res pign. obligã. possunt. & pro hac glo. uidetur tex. in l. Lutus. §. Titius. ff. de libe. & posthu. & ibi Dominus Iaso. colu. j. post Pau. de Castro, ubi notatur ꝑ statutum extenditur ad casum in quo uerisimiliter idem statuissent uel prouidissent statuẽtes si interrogati, aut recordati fuissent, talis debet fieri interpretatio ut notat illa glo. Ange. ibi & Ludo. Ro. in consi. 392. circa primum. col. si. cū alijs, ut scribit Decius in consi. 64. Et diligẽter pro uiribus. colu. si. cum alijs, ut scribit D. Iason in d. §. si. & super præmissis dicunt aliqui esse extrauagantem Nicolai Papæ. 4. quam ego non uidi.

60 Quid ergo dicendum in proposito, an contrahẽs binas uel plures nuptias cum mulieribus simul uiuentibus. sit ipso facto cẽsendus hæreticus, aut uero suspectus de hæresi. dico ꝑ si aliter non constat de eius mẽte erronea, nec de pertinacia, quæ duo sunt formalia hæretici. ꝑ taliter contrahens non est iudicandus ut hæreticus, nec pœnis hæreticorum puniendus, per proxime allegata, est tamen suspectus de hæresi, & contra eum ut suspectum de hæresi potest procedi, ꝑo quo in simili allego Ioan. Calderi. in consi. quinto. in tit. de hæreti. incipien. diaconus est professus. ubi consuluit in casu cuiusdam diaconi religiosi qui deposito habitu religionis in mero habitu laycali exercuit secularia negocia, abstinẽdo se a sumptione eucharistiæ. 23. annis, & a diuinis officiis, non in contemptu Ecclesiæ, sed ut palliaret uicium suum, & fuit dubitatum an Inquisitor hæreticæ

DE AGNO
 reter p...
 refi cond...
 terat pro...
 l. 2. C. de...
 quam...
 ma, non p...
 tum...
 res...
 dat...
 tire de...
 61 fidei...
 iste...
 etus...
 lum...
 tibus...
 confes...
 spition...
 cio...
 cap...
 ref...
 raud...
 ab...
 hoc...
 red...
 fact...
 solam...
 in...
 in...
 unica...
 con...
 62 l...
 qu...
 In...
 ret...
 m...
 dat...
 f...
 re...
 die...

reticæ prauitatis potuerit contra eum ut hæreticum procedere, & de hæresi condemnare, & concludit quod non, sed tanquam contra suspectum poterat procedere, quia læui argumento potest quis deprehendi in hæresi: l. 2. C. de hæret. & glo. in uerbo uehementer. in c. literas. de præsumptio. quam omnes scribes sequuntur ibi, & si non esset suspicio uiolentissima, non posset de hæresi damnari, ut in d. c. literas. & facit ad hoc. c. contumacia. de hære. lib. 6. sic in proposito est dicendum de contrahente plures nuptias, ut suspectus de hæresi sit censendus, si non pertinaciter defendat errorem suum, quia obseruat ritum paganorum, & male uidetur sentire de sacramentis Ecclesiæ, tum etiam quia factum illud est inimicum

61 fidei Christianæ, & consequenter hæreticale, ut dixi. Accedit, quia cum iste contrahens recedat a communi uita fidelium, uita & moribus suspectus est de hæresi. c. excommunicamus. §. adiicimus. de hæreti. ubi dicit illum tex. procedere in deuantibus a communi conuersatione in pertinentibus ad fidem, & contra quemcunque ducentem uitam singularem, nisi constet de illius perfectione, inquiri potest, & secundum qualitatem suspicionis posset illi sic contrahenti indici purgatio canonica, puta si suspicio esset uehemens. ut in c. inter. de purgatio. cano. uel probabilis, ut in cap. excommunicamus. in princip. de hæret. & etiam teneretur omnem hæresim abiurare, ut in c. Accusatus. in princip. de hæret. lib. 6. & in hoc errauit dictus Calde. in d. consilio, inquiens, suspectos de hæresi tantum non abiurare, sed hæreticos, ut in c. Ego Berengarius. de consecra. dist. 2. nam hoc falsum est, & contra tex. in d. c. Accusatus. quia non solum hæretici, redeuntes ad fidem abiurant, sed etiam suspecti tantum, ut in d. c. Accusatus. in princ. & Inquisitores hæreticæ prauitatis possunt procedere non solum contra hæreticos sed etiam contra suspectos de hæresi, ut est text. in c. ut officium inquisitionis. in prin. ibi, uel suspectos, de hære. lib. 6. & in clem. multorum. §. uerum. ibi, contra suspectos de hæresi, & in clem. unica. §. sane. ibi contra diffamatos uel suspectos. de usuris, facit. ca. cum contumacia. de hæret. lib. 6. suspectus enim in fide ab Ecclesia Dei abo-

62 lendus & auellendus est. in clem. j. de religio. domi. Dummodo quod Inquisitor ad sententiam non procedat sine Episcopo, nec Episcopus sine Inquisitore, sed quod in omnibus seruetur dispositio. clem. multorum. de hæret. & non aliter dico competere Inquisitoribus cognitionem huius criminis, quod excludant Episcopos seu eorum uicarios habentes speciale mandatum in causis fidei ab Episcopis, sicut a cognitione aliarum causarum fidei non excluduntur, quia deputatio Inquisitorum contra apostatas, hæreticos, infamatos de hæresi, seu suspectos, in prouincijs, ciuitatibus uel diocesisibus non tenet priuatiue ad iurisdictionem ordinariam, sed accumulatiue,

mulatiue, prout est decisum in c. per hoc. de hæret. lib. 6. Et licet ibi text: velit q̄ tunc demum debent communicari processus quando Ambo. sc i licet Episcopus & Inquisitor processerint separatim, & non quādo vnus processerit, & non alter, & tunc per vtrosque simul sentētia proferatur, vt ibi declarant Ioan. Andre. Domi. & alij, & sic quando vnus solus processerit, non tenebatur alteri communicare processum, & ita solus ad sententiam procedere poterat, ut patet in extrauaganti Benedicti. 11. incipiente. Ex eo quod quædam nouella constituit. Tamen hodie clarius est decisum, q̄ siue alter ex eis solus processerit contra hæreticum, siue ambo processerint, q̄ debent ad inuicem communicari processus & sententia simul ab ambobus proferri, & sentētia aliter lata nulla est, vt in d. clem. multorum quærela. in prin. & per d. clem. est derogatum tantum quo ad hoc. d. c. per hoc.

63 Et circa prædicta aliquando dubitavi, an hodie Episcopi non habentes carceres sic ordinatos sicut disponit. d. clem. multorum. in §. sane. debeant, & sit conueniens procedere contra hereticos, deputatis præsertim apostolicis Inquisitoribus in suis Episcopatibus, cum sine debita carcerum custodia periculosum sit contra illos procedere, cum ipsi sub specie ouis lupum gerant, immo se ipsos fallentes, vt habetur in c. vt officium. §. si vero. de hæret. lib. 6. & alibi appellantur vulpeculæ, propter eorum astucias. in c. inter. de purga. cano. hæretici enim uulpes dicuntur, quasi uolupes, propter inuolutionem dolositatis, vulpes quidem nō rectis sed tortuosis anfractibus & itineribus currunt, de quibus dicitur canticorū. 2: capite, nobis uulpeculas deprehendite, & in lucem proferte, idest dolo fas hæreticorum uersutias capite paruulas, ne maiores effectæ plus noceant, & capi non possint, & ideo contra hæreticos cum maxima prouidentia est procedendum ne alijs noceant neue iudices decipiant, censuras pœnarum contra eos statutas euadentes, de hac tamen dubitatione alibi Deo duce differemus,

64 Ex prædictis ergo inferitur conclusio, q̄ Inquisitores possunt procedere contra illos qui binas uel plures nuptias contrahunt cum mulieribus simul superstitibus uti de hæresi suspectos, maxime contra mulieres plures uiros habentes, cum nullibi nec in iure naturæ, scripturæ, vel gratiæ reperiatur dispensatum, q̄ vna mulier possit plures habere coniuges, sicut aliquando fuit dispensatum in uiris, vt dixi, hoc forsam fuit propter incertitudinem prolis, & perturbationem sanguinis, ac impedimentum prolis procreandæ. argumento tex. & eorum quæ ibi scribuntur in l. j. C. de secundis nuptijs, & hæc conclusio modo prædicto declarata tenetur per Lapum. Domi. & Phili. Francum & alios in d. c. Accusatus. §. sane. de hæreti.

DE
hæreticis
summa
67 & in c. de
hereticis
hæreticis
§. sane. de
quibus
factum
monij
contra
ne con
uoces
ret. c. de
ti con
factum
bus
res, vt
electi
euat
& iste
substan
qua com
pluribus
66 d. §. sane
re sit
cedent
sapient
facere
Domi
in c. de
summa
quod
rias
spon
das hæ
tibus
ut scri
plura
67 d. c. de

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

rum, q̄ illa sapiunt hæresim manifestam, quando ex natura sua præseferunt aliquid quod est hæresis manifesta; uel quando ex illis bene, & necessario sequitur hæresis manifeste, puta baptizare imaginem, præseferret quòd illa est capax illius sacramenti, quod est hæreticum, rebaptizare puerum, Infert quòd baptismus potest bis conferri, contra legem diuinam & ciuilem. C. ne sanctum baptisma iteretur, & intellige manifestam hæresim, nam cum manifestum capiatur dupliciter, uno modo dicitur manifestum, id quod est per testes probabile, uel alios modos a iure dispositos, & ita sumitur. xj. q. 3. c. eorum. & glo. in c. manifesta. 2. q. 1. & tunc manifestum differt a notorio uel publico. Secundo modo dicitur manifestum quod non eget probatione testium, & quod nulla potest tergiversatione celari, ut dicit tex. in c. tua, & c. uestra, de cohabitatione cleric. & mulie. & de accusa. euidentia, & c. quoniam, de filiis præsbite. & isto secundo modo sumitur illud manifeste positum in d. §. sane. & ita tenet Domi. de sancto Gemi. in consi. 54. incipien. quidam sacerdos: quod patet ex notatis per glo. in d. §. sane. in uerbo manifeste, quæ uult q̄ ubi esset dubium an saperent manifeste, uel non, q̄ nisi manifeste appareant, non se intromittit Inquisitor. q. d. q̄ si probationes exigentur, Inquisitor non cognosceret. Sumitur ergo manifestum pro notorio, in quo probationes non requirerentur, sed esset tale quod ex sui apparetia nō posset aliquā tergiversatione celari quin manifesta sequatur hæresis ex illo facto, uel uerbo, & dicitur manifestum, quod per sacram scripturam probatur. in clemen. ne Romani. in prin. in uerbo, manifestant, & ibi Bonifacius notat, de iure iurando, & sic reseruatō est manifesta, de qua constat per literas Apostolicas super hoc confectas. c. si beneficia, de præben. lib. 6. & illa qualitas dicitur notoria quæ prima facie de iure communi est talis, licet subesset causa propter quam redderetur falsa, ut dicit Areti. in l. illa. col. 7. de uerbo. obliga. & sufficit q̄ aliquid sit notorium secundum regularem cursum, licet aliquo casu accidentali excusari possit, secundum Anto. de Butr. in c. si. de libelli. obla. col. si. cum alijs, 68 ut scribit Fely. in c. i. colum. 4. de re iud. Aduerte tamen ne erres per ea quæ dicit Ange. de claua. in uerbo. Inquisitor. §. 3. & 4. dum ibi clare sentit, quòd illud, manifeste, positum in d. §. sane. intelligitur. q̄ illud factum sit manifestum, dum inquit, faciunt manifestas inuocationes dæmonum, attribuendo dæmonibus aliquod diuinum, quasi uelit dicere, quòd inquisitor potest se intromittere de sapientibus hæresim, si sunt notoria, uel dubia de notorietate, non autem si sint occulta, licet sit manifestum q̄ hæresim sapiant, pro quo uidetur facere glo. iuncto tex. in c. j. de offi. delega. lib. 6. quia ad hæc dicendum est, q̄ iste intellectus ad d. §. sane.

DE MAN
 sine non
 sed de ma
 fertur ad
 stum, sed
 bus man
 heret
 illicon
 oportet
 dicit glo
 ram dicit
 lum dicit
 cia h
 69 h
 facta h
 alioru
 dicitur
 excep
 terra
 alia
 pro
 est de
 reb
 uis
 p
 c
 m
 s
 r
 t
 d
 c
 i
 &
 i
 e
 d
 t
 l

§. sane. non conuenit, quia tex. non dicit manifestis sapientibus hæresim, sed de manifeste sapientibus hæresim, quod cum aduerbium sit non refertur ad ipsum factum, seu crimen, hoc est si est occultum uel manifestum, sed ad ipsum sapere, non ergo dicit de sortilegijs uel diuinationibus manifestis hæresim sapientibus, sed de diuinationibus & sortilegijs hæresim sapientibus manifeste, secus est autē in d. c. quia ibi tex. dicit q̄ illi conseruatores defendunt a manifestis iniurijs, & uiolentijs, & ideo oportet q̄ factum sit notorium, & sic iniuria & uiolentia notoria, ut ibi dicit gl. quam doctores scribentes sequuntur, & si dictum Angeli esset uerum esset contra iura dicentia, q̄ inquisitores possunt procedere non solum q̄ hæreticos, sed & suspectos de hæresi. & sic siue illa uerba seu facta hæreticalia sint manifesta siue occulta, ut est tex. in clem. prima. de hæreti. Aduerte † etiam si forsam dici posset, quod ex nullo dicto, uel facto hæresim sapiente manifeste potest quis ut hæreticus damnari, cum aliquando hæc possunt procedere, uel ex concupiscentia, & non ex infidelitate, ut est contractus duarum, uel plurium nuptiarum, aliquando ex cupiditate assequendi aliquid a dæmone, puta inuenire thesauros in terra absconditos, pacto tacito, uel expressio inito cum dæmone, uel ex alia simili causa quæ adaptari posset secundum occurrentiam casuum, prout sapientia iudicis poterit considerare. Et ideo ualde inquirendum est de causa & intentione Rei accusati, & si ex errore uel fidei peruersitate hoc fecisse, uel dixisse conuincatur ex confessione propria, uel conuictus sit euidentia facti, prout talia sic probantur in c. ad abolendam. in prin. & ibi glo. in uerbo depræhensus, de hæreti. tunc talis ut hæreticus est iudicandus, si uero ex alia causa, puta concupiscentia seu cupiditate, ut uilissimus peccator, & ideo talis non inuentus hæreticus, nec de hæresi suspectus ab ordinarijs dehonestari solet, puta si q̄xit binas uel plures nuptias uxorū simul uiuentium, uiro scinduntur panni ante & retro; etiam si sit mulier crinibus incisis ad maiorem ignominiam, ut dicit gloss. in cap. De Benedicto. 3 2. q. j. Abbas in cap. cum haberet, de co qui duxit in matrimonium quam polluit per adulte. Aliquando potest iste, ut suspectus de hæresi iudicari, si suspitio talis contra eum insurgat, & ut suspecto abiuratio indici possit iuxta qualitatem suspensionis, ut in c. Accusatus. in prin. de hæreti. lib. 6. c. literas. de præsumptio. Sic ergo inferendo ex præmissis in proposito, nam ex hoc contractu pluriū nuptiarum hæresim manifeste sapiente, Sequitur malus aut prauus sensus de sacramentis Ecclesiæ, quod male seu prauè sentire de dictis sacramentis est hæresis manifesta. c. ad abolendam. in prin. de hæreti. & d. ca. Accusatus. §. cum uero, & sacra scriptura clare decidat matrimonia

esse coniunctionem indiuiduam unius cum una, & non plurium, cuius contrarium sentire est hæresis manifesta, vt late supra fuit comprobatum. Ex quo sequitur quòd sumus in terminis. d. §. sane! quia sicut Inquifitor se intromittit de sortilegijs, & diuinationibus sapientibus hæresim manifeste, ut in d. §. sic pariratione de hoc crimine quod contrahitur cōtrahendo cum pluribus uxoribus simul uiuentibus, & contra huiusmodi nuptias contrahentes potest procedi, ut contra suspectos de hæresi, vt 70 proxime dixi. Secundo † non obstat, quòd hij contrahentes vt plurimum sunt idiotæ & rustici, & excusantur ab hæresi, iuxta illud Innocentij in d. c. firmiter, cum alijs. quia dico q̄ dictum Innocentij non sic simpliciter est intelligendum, ut uulgus allegat, sed cum grano salis legendū, & allegandum, primo quidem loquitur in his quæ sunt de apicibus fidei scilicet de tribus personis in Trinitate (quæ Deus est) attestante August. lib. x. de Trinitate. ca. 3. q̄ in ijs nihil periculosius alicubi erratur, nec laboriosius aliquid quæritur, nec fructuosius aliquid inuenitur. Secundo loquitur quando quis errat motus aliqua ratione naturali, puta quòd in Diuinis Pater maior uel prior sit Filio, uel q̄ tres personæ in Trinitate sunt tres res a se inuicem distantes, quod non est in proposito, nam error iste q̄ quis possit duas uxores simul superstites habere est supinus, tū quia notum est christianum non posse habere plures uxores, sed vnā tantum, tū etiam, quia hoc peccatum siue hic error est in his quæ sunt de iure naturali, vt supra est probatum; & ideo non cadit ignorantia, quo casu non habet locum dictum Inno. prout euidenter hoc sentit Card. Zaba. in clem. 1. §. porro. col. fi. de summa Trini. & fide. catho. Adeo 71 † q̄ licet minoribus licitum sit ignorare iura positiua; non tamen iura diuina, nec naturalia. l. 2. C. de in ius uocando. c. qui in ea. 38. distinct. & sic minor ætas non excusatur in sacramentis, & articulis fidei, in his enim paruicium est decipere, & decipi posse, ut scribit Ioan. de Ana. in c. ex literarum. de apost. hinc dicit Specu. in titu. de summa Trini. & fide catho. q̄ ignorantia iuris naturalis neminem excusat. Immo ignoras id ignorabitur etiam si sit paganus, uel homo siluester semper in montanis nutritus, ita q̄ nunquam ad eum prædicatio peruenerit, idem dicit Car. in clem. j. de consangu. & affini. q. 6.

Ex quibus infero, quòd dictum Salyc. in dict. l. eum qui duas. loquitur quo ad repetitionem dotis, & sic loquitur gloss. in dict. l. auunculo, non autem quo ad pœnam criminis, quia quo ad hoc remittit se ad gloss. & doctores in l. qui contra. C. de incestis nuptijs; & ideo quo ad pœnam criminis quæ est farrago nostra dicendum est, ignorantia iuris naturalis præsertim non excusat, sicut ignorantia iuris non

excusat

DE
excusat
ubi Bar.
dicto ma
ff. de co
omnes
72 deat
dubij
cto in
confu
Abbas
73 in lect
dicit A
intellig
nari
ad se
inqu
hber
teriat
scriptur
netur
xan. p
pellat
tulis
india
qu
fio
non
nion
india
74
Car.
spond
fio
confu
nd
non
india
fio
75

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

glo. in c. contra idolorum. 2 1. q. v. & in c. Episcopi. ea. cau. & quaest. ca. j. & c. ex tuarum. de sortilegijs, nihilominus etiam leges ciuiles contra tales grauiores poenas imponunt, ut toto tit. C. de maleficis, & Matbæ. ut concludit Marian. Soci. in ca. cum sit generale. colum. penul. de foro competen. & propterea tex. in c. Accusatus. §. sane, de hæreti. lib. vj. non dicit, quòd inquisitores remittant sortilegos & diuinatores, quando eorum de hæta non saperent hæresim manifestam, Episcopis seu diocefanis, sed, suis iudicibus puniendos, satis innuens, q̄ præter Episcopos iudices seculares sunt iudices horum sortilegorum, & diuinatorum, secularis enim iudex potest imponere suam poenam ciuilem contra tales, facit. c. Rex. 2 3. q. v. & proprie in proposito dici potest, voluntas & propositum distingunt maleficia. ca. cum uoluntate, de sententia excommunic. ca. l. Diuus. ff. ad legem Corne. de sicca. ut dicit Ioan. Andre. in titu. de sortilegijs. in addi. ad Specul. Oldra. in consi. ccx. Regularis habet traditio. **75** Nec ꝑ impedit mixturam fori, quòd peccatum sit contra ius naturale, ut patet in crimine contra naturam de quo cognoscit Papa, ut est tex. in c. clerici. de excessi. prælatorum, per quem tex. dicit ibi Abbas, q̄ qualitercunque homines peccent contra naturam, uel in actu uenereo, uel adorando idola, uel alio modo contra naturam, semper Ecclesia potest iurisdictionem exercere in laycos, itaque erit crimen mixti fori, ut sentit Inno. in c. quod super his, de uoto, ubi dicit, q̄ etiam contra infideles hoc peccato peccantes Ecclesia iurisdictionem exercet, nam & Deus illos homines pessimos puniuit. Gene. 19. & eodem modo potest eius uicarius, nam ex tali peccato læditur ipse Deus ipsius naturæ author, & ideo Ecclesia punit usurarios, & non fures, seu latrones, quia usurarij peccant contra naturam facientes germinare pecuniam, quæ naturaliter non germinat, ut dicit Ioan. Monachi. in cap. 1. de usuris. lib. 6. cognoscit etiam de hoc crimine iudex secularis, ut leges ciuiles grauius hoc crimen puniunt, ut in l. cum uir. C. de adult. & in §. Item lex Iulia. in situ. de publi. iudi. & in autben. ut non luxu. homines contra naturam. coll. 6. & non immerito, quia, ut dicit Aristo. in 7. Ethicorum, luxuria contra naturam non est humana sed bestialis. refert. S. Tho. in 4. distin. 41. q. j. arti. 4. quaestiuncula. 2. quòd crimen impedit ordinis executionem post peractam poenitentiam, ut dicit Anto. de Butri. in ca. nisi cum pridem. in prin. col. fi. de renuncia. & latius scribit Frans. de Aretio. in c. cum non ab homine. col. xj. de iudicijs, propter quod uenit ira in filios dissidentia. c. clerici, de excessi. prælato. c. ut clericorum. de uita & honesta. cleri. & sicut in speculatiuis error circa ea quorum cognitio est homini naturaliter indita, est grauisissimus, & turpissimus. Ita in agendis,

agere

DE

agere...
 mum, &...
 q. 154...
 celestium...
 patet...
 los...
 xi, per...
 nis, &...
 paru. de...
 super...
 batur...
 facit...
 cin...
 mon...
 ca...
 niz...
 crim...
 76 nis, ut...
 conu...
 mixti for...
 tion...
 flate...
 suu...
 heu...
 iust...
 pu...
 plo...
 plo...
 & un...
 tu...
 cul...
 pz...
 cz...
 cu...
 cu...
 ta...
 re...
 lu...
 re...

agere contra ea quæ sunt secundum naturam determinata, est grauissimum, & turpissimum, ut dicit S. Tho. loquens de hoc crimine in 2. 2. q. 154. arti. 12. & sic patet dictum crimen esse mixti fori, quia iudex Ecclesiasticus potest contra tales etiam laycos procedere & castigare, ut patet in d. c. clerici; & idem potest iudex secularis, sicut enim Deus illos pessimos sodomitas puniuit Gene. 19. sic eius uicarius potest, ut dixi, per consequens etiam prælati qui sunt assumpti in partem sollicitudinis, & ideo erit locus præuentioni, ut dicit Abbas in c. in Archiepiscopatu. de raptoribus, & licet ibi recepissent illi prælati delegationem a Rege super hoc crimine, hoc ideo erat, quia de facto contra tales non exercebāt iurisdictionem, poterat tamen hoc facere iure proprio, ut ibi per eū. facit quod habetur in c. postulasti, de iudæis. sequitur Ioan. de Ana. in d. c. in Archiepiscopatu. col. fi. & ex prædictis satis iustificatur breue Clementis. 7. Moderni Pontificis, in quo committit inquisitoribus hæreticæ prauitatis Regnum Aragoniæ, Valentiniæ, & Principatus Cathalonniæ facultatem, & iurisdictionem procedendi contra infamatos de hoc crimine indicibile, per viam inquisitionis, denunciationis, uel accusationis, ut in eo latius continetur. Et † per hæc dici posset delictum horum contrahentium binas uel plures nuptias vxorum simul uiuentium esse mixti fori. s. ecclesiastici & secularis, & consequenter esse locum præuentioni, & ideo dicta in quarto contrario locum sibi uendicare, & quia instantem horum temporum malignitate moribus iste multum inualefcit, si uera foret opinio Ludo. Roma. quam supra retuli, quod ij contrahentes pœna capitis possent puniri. Multum conduceret reipublicæ, ut ij sub prætextu sacramenti matrimonij deceptores mulierum, & forsam puellarum & uirginum capite punirentur, cum multis crassantibus exemplo opus sit. l. Aut facta. §. nonnunquam. ff. de pœ. ut alij eorum exemplo perterriti a similibus arceantur. c. clericos. de coha. cleric. uel mulie. & uindicta de crimine cederet in aliorum exemplum. l. moueor. C. si seruus export. uene. l. capitalium. §. famosos. ff. de pœn. Specu. in titu. de accusatione. §. 2. uers. extraordinarium, & ne huius facti peruersitas transeat præsumptoribus in exemplum. c. tanta, de excessib. prælato. pœna enim quæ ab ecclesiastico iudice ijs infertur, carceris, puta aut verberum, uel exilij, seu de honestationis scalæ, uel mitræ, cedit in derisum, nam nullus metu huius pœnæ abstinet se ab huiusmodi flagicio, ut docet experientia, nam dum essem inquisitor in Regno Maioricarum & successiue in regno Valentiniæ, fuerunt recepti plures, qui quatuor & quinque uxores superstites habebant, & pœna quæ ijs inferebatur ob hoc delictum contemptibilis erat apud eos, & nulli cedebat in exemplum, & cum contra

istos de iure canonico certa pœna non est statuta, deberet infligi pœna quæ magis timetur ad reprimendam hominum audaciã, & ne talia cõmittantur a multis personis ad hoc aptis, deberet pœna exacerbari, ut est tex. ad hoc, & ibi notat Bart. in d. §. nonnunquam, & si fuisset iudex Ecclesiasticus nunquam huiusmodi malefactores repeterem in meum forum a iudice seculari, nisi mihi euidenter cõstaret, illos male de sacramentis Ecclesiæ sensisse, aut clericali priuilegio insignitos esse. committuntur enim hijs, ut plurimum, adulteria, strupa, & raptus, contra quos leges ciuiles, seu statuta terrarum grauiores pœnas imponunt, quàm à iudicibus ecclesiasticis imponi canonice possent, secundum leges vero Castellæ contrahentes binas nuptias uxorum simul uiuentium, & contra signantur in fronte cum ferro ignito cum signo, quod fuit ordinatum a Ioanne primo Rege Castellæ, ut ab omnibus cognoscantur, contra legem quæ prohibet quem in facie bullari, quæ ad similitudinem pulcritudinis cœli est figurata. l. si quis in metallum. C. de pœnis. quia frons non est de facie, ut ibi dicit Ange. & Areti. in tracta. malefi. in verbo, in facie, & Bal. in Rubri. C. de uindicta liber. cõcludendo igitur dico, quòd si in hoc delicto non subest notorie aliqua qualitas quæ tribuat iurisdictionem Ecclesiæ, puta suspitio hæresis, layci a seculari, clerici uero ab ecclesiastico iudice puniri possunt. facit. c. 2. de iure iu. lib. 6. & ca. causam, qui filij sint legi: Abbas. & alij in d. c. cum sit generale. col. fi. de foro compe. & hæc dicta censeantur sub præuia protestatione. Quinto 77 † & ultimo, Nõ obstat q̄ iste casus non videatur spectare aliquo modo ad inquisitores, cum contrahens non videatur male de fide sentire &c. dico ad solutionem esse præmittendum, quando dicatur contractus palam fieri, & quando clam, contractus palam fieri dicitur qui fit præsentibus consanguineis, vel amicis, vel præsentem iudice. ut dicit Bart. in l. frater a fratre. col. 15. uers. quæro. ff. de conditio. indebi. sequitur Alex. in l. transactione m. in fi. C. de transactio. & de consanguineis facit glos. & quod ibi Bal. in l. Polla. C. de his qui. ut indig. quæ uoluit quòd factum a tutore præsentibus coniunctis pupilli uidetur bona fide factum, idem Bal. in c. j. in prin. col. 2. qui. feu. & de auctoritate iudicis facit quod not. Bal. in c. sicut. circa finem. uers. Item quæro, de re iudi. dum inquit, quòd interueniente decreto iudicis actus utiliter factus præsumitur. idem Bal. in d. c. j. uers. quærit Iacobus. cum alijs, ut scribit Alexan. in consi. lxxix. circa primum, col. 6. lib. 1. cum similibus. ut tradit Decius in c. quoniam contra. col. 26. de probatio. Et palam dicitur factum aliquid in testamento, quando ex uerbis appositis in eo uel in codicillis legentes possunt certificari, ut dicit Barto. in l. non intelligitur. §. 1. ff. si certum pcta. & quod

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

sed quia habet in se prodicionem, ut ibi, & licet rapina magis p̄niatur, q̄ furtum, non est ideo quia palam fit, sed quia habet in se uiolentiam. l. j. ff. de ui. bono. rapto. & l. si quis. in tantam. C. unde ui, & idem ius est quādo dubitamus de animo, an fuerit dolosus uel culposus, quando sumus in delictis, tunc in dubio animus dolosus pr̄sumitur, nisi absentia doli probetur, & ideo non est differentia siue clam, siue palam delictum committatur. l. j. C. de sicca. & l. si quis fumo. ff. ad leg. acqui. Si uero sumus in hijs quæ sunt de genere permissorum, in specie tamen sunt prohibita, ut matrimonium, & tunc aut fiunt clam, & pr̄sumitur dolus, aut palam, & tunc non pr̄sumitur dolus, sed error. l. non existimó. ff. de admin. tutorũ & l. qui sine. ff. de nego. gestis. l. si. ff. de ritu nup. & hinc sequitur, q̄ si frater professus exiuit ordinem, & accepit uxorem palam, q̄ pr̄sumitur errare, & ideo Inquisitor potest contra eum procedere, si uero clam, pr̄sumitur in dolo esse, & ideo ad Inquisitores non spectat cognitio. Si uero tractamus de effectu delicti, tunc ratione mali exempli quod ex delicto sequitur peius est peccare palam, q̄ clam, & hanc theoricam Iaco. Butri. sequuntur Cy. Alberi. de Rosate, Saly. & Pau. de Cast. in d. l. nemo. Abbas in ca. cum quidam. de iureiurando, ubi quis punitur magis ratione mali exempli, & in c. de homine. de cele. missa. Et licet Doctores communiter transeant cum dicto Iacobo Butriga, tamen quo ad propositum nostrum dicendum est non referre quo ad delicti p̄enam, uel suspicionem hæresis, loquendo de causa delicti, idest de animo delinquentis; an iste qui plures ducit uxores superstites, contraxit nuptias clā, uel palam, & pro elucidatione huius propositionis facio tres conclusiones. Prima est, q̄ palā contrahens binas uel plures nuptias uxorū simul uiuentium uidetur esse in errore, & sic male sentire de sacramento matrimonij. Secunda est, q̄ idem est censendum de eo qui clam contraxit. Tertia est, q̄ p̄na magis est exasperanda in palam contrahente, q̄ in clam, ratione maioris contemptus & scandali, & maior suspitio hæresis generabitur ex manifesto contractu, quàm ex clanculario, & quo ad suspicionem hæresis resultantem ex dicto contractu, non facio differentiam quo ad primas duas conclusiones inter dolum & errorem. Et p̄mittendo quid sit dolus & quid sit error, dico dolum esse falsam asseuerationem cum intentione fallendi. l. j. §. dolum. ff. de dolo, & Cy. in l. p̄scriptione. C. si contra. ius. uel utili. publi. Soc. in consi. 159. in p̄senti. col. 4. lib. j. Vel secundum Labeonem, dolus malus est omnis calliditas, fallacia, machinatio ad circumueniendum, fallendum & decipiendum alterum adhibita, & approbat Vulpianus hanc definitionem in d. §. dolum, & dolus est malicia prorumpēs in dānum alterius. ut dicit Bal. in l. quæ fortuitis casibus col. 3. C. de pigno.

gnō. actio. & dolus committitur clam, & palam, fraus vero palam. l. iuris gentium. §. dolo. ff. de pactis. & l. 2. ff. de in litem iura. ut tradit Alberi. de Rosate in suo dictionario. in verbo. dolus. & secundum. S. Tho. 2. 2. q. 55. art. 4. Dolus est exequutio astutiæ, qua excogitatae fuerunt viæ non bonæ ad exequendum aliquem finem bonum vel malum. Error autem est applicatio animi ad falsum, ut dicit Bal. in l. quidam. colu. v. C. de iure. delibe. & errare est aliquid pro alio putare, uel falsum pro uero putare, secundum August. & colligitur ex. c. j. lib. j. de Trinit. & c. quis. 38. dist. cap. in quibus. 22. q. 2. & qui errat dolo caret, ut probatur in l. 2. §. si publicanus. ff. vi. bono. raptō. ut notat Bal. in l. etiam. C. de furtis.

81 HIS + PRAEMISSIS, Quo ad primam conclusionem dico, quod palam contrahens nuptias cum pluribus simul uiuentibus censetur esse in errore, hoc est quia præsumitur, quod putat sibi licere, ut est tex. in l. si. ff. de ritu nup. ubi dicitur quod si quis duxerit uxorem consanguineam uel collateralem affinem in gradu vetito palam. ut errans punitur. non autem ut contumax. i. ut dolosus, & quia palam fecit leuius punitur, quam si clam, nam si clam dolo uideretur fecisse, & ideo grauius puniretur. Et aduerte, quia. d. l. fundatur quando dubitatur, an contraxerit sciens, uel ignorans, nam si sciens contraxerit, non est differentia an clam contraxerit uel palam, quia æqualiter punietur, ut ibi dicit gl. & bene. quam ibi tenet Saly. & sic in his quæ sunt de genere permissorū, si in specie sunt prohibita. plus punitur faciens delictum clam, quàm palam, quia in eo est præsumptio maioris doli, & pro hoc facit tex. in l. non existimo. ff. de admittuto. l. pupillus. §. sane siquidem. ff. de authori. tuto. l. uxor. C. de repu. l. non intelligitur. in prin. & §. si quis palam. ff. de iure fisci, & hanc conclusionem tenet Iaco. Bu. in d. l. nemo. quem sequuntur Cy. Alberi. de Rosate. & Saly. & Abbas in d. c. cum quidam, & in d. c. de homine. Aduerte tamen, quod Bal. subtiliter in d. l. nemo. dicit, quod consequentia quam facit Iacobi ibi sibi non placet, facit palam conclusionem errare, & ideo dicit quod illud errare est ad exclusionem delicti, non autem ad inclusionem, Bal. non probat qualiter illa consequentia non teneat. Et fideo dicendum est, quod illa consequentia Iacob. Butrigarij sustineri potest ex duplici præsumptione, prima, quia cum existentes in ciuitate præsumantur scire ea quæ palam fiunt in loco ut dixit Abbas in c. cum in tua. qui matri. accusa. poss. l. si tutor petitus. ubi Bar. notat. C. de peri. tuto. de. unica. §. si. de concessi. præben. & quilibet de prouincia præsumitur scire illud quod publice factum est in parte prouinciæ, ut scribit Abbas in c. j. col. 3. de postu. prælati. & receptans bannitum non excusatur propter ignorantiam quando erat notorium in ciuitate quod erat bannitus. secundum Bart. in l. omnes. C. de agri.

agri & censi. lib. 11: præsertim illi qui habent purgare prouinciam malis, in quibus non præsumitur ignorantia, ut dicit Bal. in l. j. C. ad macedo. nisi probetur diligens inquisitio, ut dicit idem Bal. in l. fi. C. de testibus. ideo non præsumitur, quod palam contrahens vellet delinquere & se exponere periculo ut deprehendatur in delicto, & sit immemor propriæ salutis. l. sancimus. C. ad l. iuliam repet. Secunda est, quia in dubijs non præsumitur quis uelle delinquere. l. merito. ff. pro socio. Bar. in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de operi. no. nuncia. Abbas in c. cōstitutus. col. j. de re. scrip. Bal. in l. j. col. 2. versi. circa ordinem. ff. solu. matri. cum alijs, ut scribit Decius in c. in præsentia. col. 7. de probatio. Vnde extante hac duplici iuris præsumptione potius præsumendus est error quàm dolus, quia errantes mitius puniuntur, quàm dolosi, ut in d. l. fi. & sic consequentia Iaco. But. sustineri potest. Et in eo quod Bal. dicit quod illud errare est ad exclusionem delicti non autem ad inclusionem. Dico quod si dictum Baldi referatur. est ad casum dictæ legis si. uerf. si uero. ff. de ritu nup. est dubitabile, quia ibi mitius punitur errans quàm dolosus, sed in casu suspicionis hæresis de qua agitur, ex eo quod palam contrahit, illud errare includit omnino delictum & non excludit, quia in his quæ fidei sunt non multum distant a vicio, vel decipere posse, vel decipi. c. si cupis. iuncta glo. 16. q. j. & hæresis non est sine errore, ut dicit Bal. in d. l. nemo.

84 Et fideo resolutorie dic, quod error potest capi dupliciter, aut est error facti, aut error iuris, si est error facti, puta quia contrahens ignorabat illam mulierem, cum qua contrahit esse sibi affinem, uel consanguineam. uel illam alium virum habere, & contrahit cum illa palam, iste est in errore facti, & talis error excludit delictum a sic contrahente, & proprie est sine aliquo scrupulo, procedit d. l. fi. in versi. si uero. quia errans non cōsentit. l. si per errorē. ff. de iurisd. omnium iud. & error facti dicitur esse iustus, ut probatur in §. si quis agens. inst. de actio. & propterea dicimus uulgo, quod factum prudentissimos fallit, ut in l. 2. ff. de iur. & facti igno. & intelligo hoc de errore facti alieni, prout est consideranda consanguinitas, uel affinitas ab alio causata, licet facta coniunctorum præsumamur scire quando noscimus illos. l. octau. ff. unde. cogna. & l. de tutela. C. de in integr. resti. ut scribunt omnes in l. Titius. §. Lucius. ff. de libe. & posth. ut dicit Card. in c. & si necesse. de dona. inter uirum & uxorem.

85 Secus t̄ uero esset si allegaretur error facti proprii, quia forsan diceretur, quod ipse ignorabat, uel non recordabatur se alias nuptias contraxisse, quia talis error in facto proprio non esset tollerabilis. l. quamquàm. ff. ad uelle. l. plurimum. ff. de iur. & fa. igno. iuncta. l. fi. ff. pro socio. & glo. 2. in l. si quis delegauerit. ff. de noua. cōtractus enim matrimonij est notabile

factum

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

tia l. octavi. ff. unde cognat. & l. de tutela. C. de in integrum restit. mino.
 cum allegatis in glo. in alijs uero ignorantia siue error, qui eo ipso præsu-
 mitur, q̄ palā fecit, & statim cū fuit sibi dictū, dimisit, uel erat minor, &
 ex his præsumitur iuris error, q̄ allegari debet, & articulari, ut in l. si adul-
 terium cum incestu. §. fratres. & §. incestum, ubi notat Bar. ff. de adulte. &
 in l. non fatetur, col. 4. uers. quæro qualiter. ff. de confe. Bal. in l. uendi. C.
 pro empto. & in l. 2. C. si quis rē mino. & in primo non fit differentia u-
 90 trum palā uel clā fuerit factus contractus sicut in secundo. Ex quo infe-
 3 ro ad secundæ conclusionis decisionem, quoniam cum cōtractus pluriū
 uxorū sit iurē diuino & naturali prohibitus, ut supra dixi, sequitur q̄ nō
 est constituenda differentia siue clā siue palā quis binas uel plures nuptias
 contrahat ad incurrendā hæresis suspicionē, quia hæreses non solum palā
 committuntur ut probatur in c. hæreticus. ibi, principatus. c. dicit. Apосто-
 lus. ibi, pertinaci animositate defendunt. c. qui in Ecclesia! & c. qui aliorū.
 24. q. 3. c. si. in uerbo manifeste, de hæret. sed etiam occulte, inde dantur
 aliqui, qui sunt hæretici occulti. glo. in cle. j. de hæret. & in his quæ occul-
 te sunt, minores probationes requiruntur, ut dicit Petrus de Ancha. in c.
 in fidei fauorem. in si. de hæret. lib. 6. Abbas in c. præterea. colum. 2. uer-
 si. adde prædictis. de testib. Alex. in consi. 53. uiso themate. lib. 2. maxime
 nostris temporibus hæreses occulte cōmittuntur in his partibus Hyspa-
 niæ, cū uideant hæretici emendationē eorum in foribus esse, & merito,
 quia scintilla ignis dum parua est extingui debet, ne crescens totum orbē
 incendat. c. refecandæ. 24. q. 3. & ideo cognitio huius criminis ad inquisi-
 tores spectat, siue contractus iste factus fuerit clandestine, siue manifeste
 quia in utroque casu contrahens suspicionem hæresis incurrit ut uideatur
 male sentire de sacram. Ecclesiæ, iuxta d. ca. ad abolendā. in princ. de hæ-
 ret. ut supra in discursu huius quæstionis latisime fuit dictū, & hanc deci-
 sionē intellige iuxta ea quæ supra dixi in responsione ad contraria, & er-
 30 ror de quo in d. l. si. uers. si uero. erat excusabilis, & si nōn in toto tamen
 in tanto, Sed error illorum qui contrahunt plures nuptias non est excusa-
 bilis, quia est eorū, quæ ab omnibus sciuntur, prout est in prin. d. l. si. & li-
 cet error excusabilis excuset a dolo, ut dicit Bal. in d. l. etiam. C. de fur. ut
 in d. l. si. uers. si uero. facit. l. j. & ibi glo. ff. de condi. indeb. tamē error inex-
 cusabilis ut est in ijs quæ sunt prohibita de iure naturali non excusat a do-
 lo uero. Dy. in c. ignorantia. de regu. iuris. in 6. Anto. de But. in c. 2. de cō-
 sti. Alex. de Imo. scribit in l. si quis id quod. ff. de iurisd. omnium iud. Vn-
 de clā contrahens plures nuptias, & si dolo faciat decipiēdo illam cū qua
 35 contrahit ab errore non excusatur. gl. nota. in l. j. C. de inter. mat. quā se-
 quuntur ibi Bal. & alij, & moderni in d. l. si quis id quod, & Bal. in l. quicū-
 que. col.

que.col.pe.C.de fer.fugi.cū alijs,ut scribit Fely.in c.cū quidam.de iure-
 91 iur.col.7. Quoſad tertiã uero concluſionẽ dico grauius eſſe puniendos q̄
 contrahunt palam, eo quia magis offendunt rempublicã, tribuentes alijs
 ſcandalũ, contemnent eſque iudicialeſque iudicialem authoritatem, & correptionem
 paruipendentes, exhibentesque alijs exemplum, ut dicit glo. in d.l.nemo.
 in uerbo publicæ, ut ibi ponderat Iaco. But. C. de ſumma Trin. Sequun-
 tur Alberi. de Roſate, & Pau. de Caſtro ibi. Fely. in d.c. cum quidã. Et ge-
 neraliter de hoc brocardo; an grauius puniatur qui delinquit palã quã
 clam. ſcribunt Dy. & Bar. in l.j. §. generaliter. ff. ui bonorum rapto. cum
 alijs, & Dominus Iaſo. in §. ex maleficiis. col 4. inſtitut. de actionibus. ad
 quos me refero.

S V M M A R I V M.

- 1 *An mulieres ſtriges uocatae uadant per uaria loca corporaliter an uero ſpi-
 ritualiter.*
- 2 *Striges unde dicantur.*
- 3 *Profeſſio quam faciunt bruxiaẽ damoni eſt duplex.*
- 4 *Mulieres faciliores ſunt ad maleſicia perpetranda quã homines.*
- 5 *Hæreticum in ſit credere quòd mulieres portentur de nocte per uaria ter-
 rarum loca.*
- 6 *Quod mulieres ſtriges moueantur a damone de loco ad locum conſiſtit in
 factò.*
- 7 *Opinio quæ fauet animæ in dubio tenenda eſt.*
- 8 *Harum mulierum tranſlatio de loco ad locum uidetur longe a ueriſimili, ſi
 modus tranſferendi aduertatur.*
- 9 *Argumentum a ſimili quando habeat locum.*
- 10 *Fœminæ quare potius inuoluuntur hoc crimine maleficiorum quã homi-
 nes.*
- 11 *Fœminis facilius iura ſubueniunt propter eorum fragilitatem.*
- 12 *Iura loquentia in aliquibus expreſſis habent etiam locum in non expreſſis
 in quibus militat eadem ratio.*
- 13 *Hæreticum non eſt credere quòd mulieres portentur de nocte a damone
 per uaria terrarum ſpatia.*
- 14 *Mulieri uetulae dicentis ſe faſcinaiſſe aliquos pueros eſt credendum.*
- 15 *Mulieri bruxiaẽ dicenti ſe occidiſſe infantes de nocte credendum eſt.*
- 16 *Dæmones. Dco permittente poſſunt mouere grandines & tempeſtates in
 aere.*
- 17 *Mulier malefica in multis poteſt ledere homines etiam ſanctos.*

Maleficiari

- 18 Maleficiari possunt homines ut non possint facere aliquos actus carnales quos alias possent facere.
- 19 Maleficiorum pacta cum demonibus appositis signis.
- 20 Occasionem damni dans punitur.
- 21 Malefica punitur licet demon operetur.
- 22 Incubi & succubi quomodo inducunt homines ad peccandum.
- 23 Incubi & succubi quare exercent illos actus circa homines & mulieres.
- 24 Maleficas portari a demone corporaliter uel illud mentaliter ; utrumque possibile est, & est conclusio quaestionis.
- 25 Verba cui non conueniunt, nec eius dispositio conuenit.
- 26 Ars magica continet opera fallacia.
- 27 Confessioni accusati si testibus comprobatur standum est.
- 28 Praesumptio iuris & de iure tollitur, per confessionem partis dicentis factum aliter se habere.
- 29 Confessio est probatio probata, sicut instrumentum.
- 30 Praesumptio non facti tollitur cum apparet de ueritate facti in contrarium.
- 31 Opinio quae fauet animae in dubio tenenda uidetur.
- 32 Opinio fauens animae, & si dura sit, illa est tenenda in pœnis imponendis, secus est in decidendis, quia a ueritate non est discedendum.
- 33 Verisimilitudinis praesumptio tollitur si in contrarium ueritas apparet.
- 34 Verbum similitudinem significans non semper similitudinem inducit quando sequitur absurditas intellectus.
- 35 Mulieres faciles sunt ad recipiendum illusiones diabolicas.
- 36 Qualitates non entium nullae sunt.

VIGESIMA QUARTA QVAESTIO

- 1 **V**igesimo Quarto ¶ Quæro, An sit hæreticum dicere, homines uel mulieres strigos, strigias sive, lamios seu lamias, bruxios aut bruxias nūcupatos rapi a demone corporaliter & trahi per uaria terrarum spacia ad locum ludi, & introduci in domos alienas, ut ibi aliquod malum operentur, an uero hæc spiritualiter seu mentaliter in eis contingant, & quia scio apud excellentes iuris peritos de hac quaestione aliquando dubitatum, ideo eam late pertractabo, præmittò tamen quare sic nominentur, & quæ sit eorum earumue professio, prout experientia didici, quia de eis in iure nullam reperio factam esse mentionem.
- 2 Dicuntur ergo striges sive strigones denominatione capiētes ab animali quod dicitur strix; strigis, est enim nocturna auis de sono uocis dicta,

nam

DE A
nam quando
tur & clama
to, lamia
bra ut fac
miam hab
quasi lam
nis domo
tuere, & p
trauerunt
carera be
laniare for
tracta de
quibus in
intrare d
cupant
tium p
dum
lennis, p
potest, s
to die u
dum sup
& long
nouit
tenet
Virgine
extendit
& in de
nâter ad
societate
memb
confic
potest
fides p
res ad
ficus
regu
non
lucos
de

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

nam cum non reperiunt amatores, Sed ab eis contemnantur tanto illius carnalis concupiscentiæ ardore feruent, q̄ faciunt se strigas, & hinc plura nephanda committere audent, quæ potius sunt prætermittenda silentio, quàm dicenda.

5 : HIS + IGI TVR' præmissis, Videtur prima facie dicendum q̄ hæreticum sit asserere has mulieres corporaliter duci a dæmone per diuersa terrarum loca. Primo per tex. in c. Episcopi. 26. q. 5. cuius uerba formalia hanc materiam tangentia sunt hæc. illud non est omittendū; q̄ quædam sceleratæ mulieres retro post Sathanam conuersæ, dæmonū illusionibus, & fantasmatibus seductæ credunt se, & profitentur cum Diana nocturnis horis Dea paganorum, uel cum Herodiade, uel cum innumera multitudine mulierum æquitare super quasdam bestias, & multarum terrarum spacia intempestæ noctis silentio pertransire; eiusque illusionibus obedire uelut dominæ, & certis noctibus ad eius seruicium euocari, Sed utinam ex solæ in perfidia sua periissent, & non multos secum ad infidelitatis interitum pertraxissent, nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta, hæc uera esse credunt, & credendo a recta fide deuiant, & errore paganorum inuoluuntur, cum aliquid diuinitatis, aut numinis extra unum Deum arbitrantur, quapropter sacerdotes per Ecclesias sibi commissas populo Dei omni instantia prædicare debent, ut nouerint, hæc omnia falsa esse, & non a diuino, sed a maligno spiritu talia fantasmata mentibus fidelium irrogari arbitrentur, siquidem ipse sathanas qui transfiguratur se in Angelum lucis, cum mentem cuiusquam mulieris ceperit, & hanc per infidelitatem sibi subiugauerit, illico trāsformat se in diuersarum species personarum, atque similitudines, & mentem quam captiuam tenet, in somnijs deludens modo læta, modo tristia, modo cognita, modo incognita personas ostendens, per quæcunque deuia deducit, & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc nō in animo sed in corpore euenire arbitratur. Quis enim in somnijs & nocturnis uisionibus non extra ipsum educitur, & multa uidet dormiendo quæ nunquam uigilando uiderat. Quis uero tam stultus & hæbes sit, qui hæc omnia quæ in solo spiritu fiunt, etiam in corpore accidere arbitretur, cum Ezechiel Propheta, uisiones domini in spiritu, non in corpore uidit, & audiuit, sicut ipse statim inquit, fui in spiritu, & Paulus non audet dicere se raptum in corpore. omnibus itaque publice annunciandum est, quòd qui talia credit & ijs similia fidem perdit, & qui rectam fidem non habet hic non est eius, sed illius in quem credit, idest diaboli, nam de domino nostro scriptū est, oīa per ipsum facta sunt. quisquis ergo credit posse fieri aliquā creaturā, aut in melius, aut in deterius immu-
tari,

tari, aut trāsformari in aliam speciē, uel in aliam similitudinem, nisi ab ipso creatore qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, proculdubio infidelis est, & pagano deterior. hęc ibi. Et pondera uerba dicti. ca. per quæ uidentur hęc falsa, & hęceticum esse ijs fidem dari. primo ibi dum dicitur, mulieres seduci illusionibus dæmonum, & sic non est verū, q̄ per noctē dicende sint ambulare. Secundo, ibi, nam & innumera multitudo hac falsa opinione decepta hęc vera esse credunt. Tertio, ibi, & credendo a recta fide deuiant. Quarto, ibi, ut nouerint hęc omnia falsa esse. Quinto ibi, cum solus spiritus hoc patitur, infidelis hoc non in animo, sed in corpore euenire arbitratur, & ibi, qui hęc omnia quæ in solo spiritu fiunt etiam in corpore accidere arbitrantur. Sexto ibi, qui talia credit & ijs similia fidem perdit &c. Septimo ibi, proculdubio infidelis est, & pagano deterior. Secundo principaliter, pro hoc facit quoddam vulgare exemplum quod refertur de uetula, quam cum conuertere non posset quidam religiosus, ipsa dixit se transituram ad dominam Hærodiadem, uel Venerē, & tunc ipsa uetula posuit se in cubella, & cum somniaret uersus Hærodiadem uehi, & manus læta proieceret, uas illud in quo iacebat ex motu sui corporis uersum est, & uetula cum confusione in terram cecidit, nec moueri quis debet, q̄ pedes harum uetularum pro tunc adusti non sentiant ignem, quia dæmon fantasia in imaginatione illarum mulierum tantum intendere potest, ut anima extra nihil sentiat, ut patet in habentibus morhum caducum, quia ēt adustionem non sentiūt in infirmitate sua, quia anima in interioribus passionibus uel doloribus præssa non sentit ignem, & naturaliter quidem (specialiter mulieres quædam) faciliter ex imaginatione possunt rapi ad intra, adeo ut non sentiant exteriora, ut ponit exemplum. d. August. lib. 4. de ciuitate Dei ca. 24. de quodam præbytero nomine Restituto in parrochia calamen. Ecclesiæ. quando ei placebat (rogabatur autem, ut hoc faceret ab eis qui rem mirabilem coram scire cupiebant ad imitandans quasi lamentantis cuiuslibet hominis uoces) ita se auferrebat a sensibus, & iacebat similimus mortuo, ut non solum uellicantes, atq; pungentes minime sentiret, sed aliquando & si igne ureretur admoto sine ullo doloris sensu, nisi postmodum ex uulnere, non autē obnitendo, sed non sentiendo nō mouebatur corpus, eo q̄ tanquam in defuncto nullus inueniebatur. anhelitus, hominum tamen uoces si clarius loquerētur, tanq̄ de longinquo se audisse postea referebat, & ego cognoui quandam mulierem cui hęc cōtingebant, quod siue miraculo, siue adiutorio dēmonis hęc accideret posse assereram, ex dicto August. proxime adducto. Tertio principaliter pro hac parte adducitur tex. in c. quicumq; sacerdotum. in fi. 26. q. 5. ubi di-

citur, in Aquilegiensi. ca. contineri; q̄ ea quæ fiunt per incantatores non in corpore sed in spiritu fieri dicuntur, & probatur authoritate Augustini in c. nec mirum. ea. caus. & q. ubi in uers. iis ergo portentis. Inquit, ijs ergo portentis, per diaboli fallaciam illuditur curiositas hominum, quando appetunt scire quod nulla ratione conuenit eis inuestigare, & subiungitur in uersic. semper, ergo diabolus sub uelamine latens prodit se, dum eâ confingit quæ inherent personis, per quas fallere nititur, & ibidem est dicitur, q̄ hæc omnia magicis præstigijs potius fingebantur q̄ rei ueritate complerentur, unde in d. c. concluditur, q̄ ea quæ fiunt arte dæmonis siue fiant arte magica, siue nigromantica, siue hydromantica, uel alia simili arte dicuntur falsa & fantastica ac imaginaria. Quarto † principaliter uidetur, quia cum hæc consistant in facto, hoc est, p̄ moueantur a dæmone de loco ad locum, & ducantur per multa terrarum spacia non præsumuntur nisi probentur, nam facta non præsumuntur, c. licet Romanus, de consti. lib. 6. & uulgo allegatur. l. in bello. §. factæ. ff. de capti. q. lex hoc nullatenus probat, sed melius probatur in l. quæcunque. §. si a pupillo. ff. de publicia. & ad hoc allegat Bal. in consi. 198. statutum ciuitatis. lib. 2. Inno. c. super litteris, de rescriptis, & est tex. in l. consilio. §. si. ff. de cura. furi. quem Areti. ad hoc allegat in consi. 88. in præsentî consultatione. post medium. facit. l. j. C. de proba. & l. asseueratio. C. de non nu. pec. quas ad hoc adducit Sôc. in consi. 27. pro decisione. col. 3. lib. j. ubi etiã allegat. d. §. factæ. qui hoc mihi nunquam probauit. libr. 3. Quinto † hæc res uidetur magis pia & fauorabilis animabus christianis, nam remouet animas ab ijs prauis desiderijs, quia multi credentes hæc falsa imaginaria & fantastica abstinebunt se a consortio harum mulierum huiusmodi sectæ sequacium, & ex aduerso arbitantes hæc uera, faciliter prolabentur in hæc praua desideria, desiderabunt enim fieri consortes harum uetularum, & in dubio tenenda est illa opinio per quam euitatur peccatum, & sic illa quæ fauet animæ cap. ad audientiam. de homicidio. c. Iuuenis. de sponsa. clemen. exiui. de uerb. si. l. semper. ff. de reg. iu. facit cap. ul. ti. 19. dist. & alibi dicitur, q̄ fauore animarum fit extensio iuris etiã pœnalis, ut no. gl. in c. sciant cuncti, & c. si. de electio. lib. 6. scribit Abbas in consi. 114. in quæstione mouenda inter Antonium. in fi. lib. 2. Moderni. in Auth. quas actiones colum. 6. C. de sacro. Ecclesi. Ioan. de Ana. in capitu. in ciuitate. colum. 3. de usuris, summa enim res est quæ pro religione facit. leg. sunt personæ. ff. de religio. & sumpti. func. Sexto † principaliter uidetur harum mulierum translatio de loco ad locum esse longe à uerisimili, si modus transferendi aduertatur, nam prout dictum est, parant sibi unguentum ex membris puerorum, præsertim

præsertim
monis in
de statim
de uerbis
facere p
lia facti
a ueris
ber facti
eu facti
metus
tam qu
uis d
in d. c.
bant per
lecti
cipio
libi
cet
testam
x. de præ
sunt
iuuen
gisc
rorum
reim
gisc
leg
&
m
ra
te
lib
lib
la
p
9
c
c

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

dere. in prin. col. j. & l. naturaliter. §. nihil commune. colu. j. ff. de acqui. posses. cap. constitutus. ubi Abbas notat. de appella. idem Abbas in cap. quemadmodum. de iureiura. Decius, & alij moderni in c. translato. de consti. a similibus ergo ad similia tenet argumentum. l. nō possunt. ff. de legib. ubi Claudius nota. Alberi. in l. ideo. ff. eo. Decius in cap. cum uenire rabilis. colum. 4. super gloss. 1. de exceptio. Corneus in consi. 54. uide- tur. libr. secundo. Iaso. in l. pen. colum. j. C. de collatio. & ualet argu- mentum a simili etiam in exceptis a regula. Decius in consi. clj. colum. 4. & etiam in exorbitantibus quando agitur de fauore. Iason. in l. si ex toto. ff. de legat. j. & maxime tunc hoc efficax argumentum procedit quando in lege est scriptum q̄ sua dispositio habeat locum in simili- bus, ut in dict. cap. Episcopi, dicitur, qui credit contenta in dicto ca- pitulo & his similia, fidem perdit, unde sicut credens esse uera, quæ il- le mulieres faciebant, quod in eorum corporibus contingebant, cum fierent res uere fantasticæ, & in spiritu fidem perdit, sic pariter videtur dicendum de ijs mulieribus de quibus agitur, ut fidem perdat qui credit ea quæ eis contingunt geri in corpore, cum sit credendum geri in spiri- tu & imaginariè, & fantastice, ex quo ergo in istis duobus casibus est ead- dem ratio, per eandem rationem deciditur uterque casus, non per ex- tensionem, immo sicut genus comprehendit species, sic generalis ra- tio diuersas species casuum emergentium complectitur, & esto quod essent rationes specie differentes, si niles tamen, tunc esset proprie exten- sio, quæ est quædam progressio de termino ad terminum per adæqua- tionem seu paritatem, hæc fuerunt verba Petri, & Cyn. in l. iura non per singulas. ff. de legi. sequitur Paul. de Castro. in consi. 83. incipient. præ- sens casus modicam dubitationem habere uidetur. libr. 2. Alexand. scribit in consilio. 83. uidetur in præsentî consultatione. columna pri-
10 ma. **1** Octauo ¶ & ultimo principaliter, facit, quia ut plurimum, qui hoc crimine inuoluuntur sunt fœminæ, & est ratio, quia iuxta Alexan. de Alés in 2. sententiarum (prout refert Cardin. de Turre Crema. in d. cap. Episcopi. ad quintam quæstionem) doctrinæ Dei talis fuit ordo, ut a Deo in Christum hominem descenderet, & a Christo in uirum, & a ui- ro in mulierem, caput enim mulieris est uir, caput uero uiri Christus, ca- put uero Christi Deus: i. ad Corin. 1. 1. e contra fuit de doctrina diabo- lica, quia ipse diabolus primo transfudit eam in mulierem, quæ mino- rem discretionem habebat. & per mulierem in uirum, ut Gene. 3. sicut ergo primo transtulit doctrinam peccati, ita fallacem doctrinam sortilegij transfudit frequentius in mulieribus, quam in uiris. Vnde contra huius- modi genera errorum est, quod nunquam audiuimus sapientem uirum, uel

uel foeminam, qui se vidisse supradictas dicat stulticias, plerumque enim sunt quaedam vetulae stultae, & homines infirmi, vt melancholici, phrenetici, maniaci, timidi, pueri, & huiusmodi rustici, & crassi ingenij, & pauperes. quia sub spe diuitiarum de facili, & a daemionibus hominibusque decipiuntur, idem dicit Alex. de Alas in 2. parte suae summæ. q. 185. membro sexto. Et de his potest intelligi psalmista, Psalm. 85. dormierunt somnum suum, & nihil inuenerunt omnes uiri diuitiarum in manibus suis, mulieres ergo faciles sunt ad huiusmodi crimina, quia in eis vt plurimum regnat infidelitas, ambitio, & luxuria, & ille mulieres praeter his maleficijs intendunt quae illis uicijs maxime deditae sunt, prout late traditur in malleo malleficarum. parte. j. q. 6. cum sequenti. Alias

11 ¶ uero causas ponit Ioan. maior. in 4. sententiarum. distin. 33. q. 2. & Ioan. Vider. in suo præ. cap. xj. q. 21. & ideo facillime decipi possunt credentes hæc contingere in corpore & non in sola mente, mulieres enim propter fragilitatem sexus faciliter decipiuntur, & ideo iura illis magis subueniunt, quam uiris. l. cum multæ. C. de dona. ante nuptias, & ex illa causa a multis prohibentur prout late scribitur in l. foeminæ. ff. de reg. iuris. ca. forus. de uerbo. signi. inde est qd non possunt se pro alio obligare. l. i. ff. ad sena. cons. velle. & plures casus traduntur in quibus foeminæ iuantur propter earum fragilitatem ultra mares. in l. fin. C. de iuris & facti igno. cum igitur in d. cap. Episcopi. illæ de quibus ibi agitur sunt mulieres, & in eis deciditur illa illis contingere mentaliter non autem corporaliter, licet illæ contrarium arbitrentur, non uidetur absurdum dicere

12 dispositionem illius decreti extendi ad propositum. Iura ¶ enim loquentia in aliquibus expressis habent etiam locum in non expressis, in quibus militat eadem ratio, ut est glo. in clem. auditor. in uerbo beneficio. de rescript. quam ad hoc allegat Alexan. de Imo. in l. Marcellus. in prima. in 4. colum. ff. ad Trebelli. gloss. in clemen. 2. in uerbo, eisdem. de ætate & qualita. & ubi est similis ratio idem est statuendum. l. his solis. ibi, satis etiam tacite cautum putamus. C. de reuo. dona. l. illud. ff. ad l. acqui. Bald. in rubr. C. de nauti. fœno. & l. per diuersas col. j. C. mandati. & Bal. notabiliter in l. j. C. de interdictis.

13 PRAEDICTIS ¶ TAMEN non obstantibus, contrarium de iure uerius est, quod non est hæreticum asserere mulieres de quibus agimus portari per diuersa terrarum spacia de die, uel de nocte ex pacto inter cas, & daemionem inito, & intrare domos de nocte, & ibi suffocare infantes, & hanc partem tenent scriptores, malleus malleficarum in 2. parte, cap. 3. & Episcopus Abulen. super Mathaum cap. 4. uers. iterum assumptis. Magister Siluester in sua summa, in uerbo hæreticus. 3. conclu-

dens has strigas aliquando portari corporaliter a dæmone per diuersa
 loca, & hoc non est impossibile, nec est hæreticum sic asserere, aliquan-
 do hæc eis contingere mentaliter, & imaginarie: Primum patet, quia, vt
 inquit Abulen. in dicto loco, non est dubium quin diabolus sit tantæ po-
 testatis, quòd non solum unum hominem, sed etiam multos possit simul
 per aërem portare, & quasi in momento ad diuersa loca deducere, quia
 dæmones naturalia non perdidit, & tamen ipsi in naturalibus sunt
 æquales Angelis bonis, immo plures de dæmonibus sunt excellentiores
 in naturalibus multis Angelis bonis, cum de quolibet ordine Angelorum
 dicantur aliqui cecidisse, Angeli tamen boni sunt tantæ potestatis, quòd
 possunt mouere cælos, quia tam philosophi, quam sacra scriptura pro-
 fitentur cælos moueri per intelligentiâs, quas nos uocamus Angelos, &
 ista est potestas admiranda, ideo qui potest mouere cælos poterit moue-
 re simul multos homines sub quanta celeritate voluerit. Item patet, quia
 hoc sæpe factum tam per dæmones, quam per Angelos bonos, de dæ-
 monibus patet, quia diabolus portauit semel Christum de deserto in pin-
 naculû templi, & iterum de pinnaculo in montem excelsum, vt patet Ma-
 thæi 4. & Lucæ. 4. cum ergo potuerit dæmon portare Christum, & quæ-
 cunq; alium poterit, nam Christus non erat leuioris corporis, quam
 cæteri homines, sed habebat grauitatem naturalem commensuratum iecun-
 dum quantitatem sui corporis; maxime quia si dæmon ante hoc nullum
 hominem portasset de loco ad locum, non nitetur Christum portare,
 sed ipse portauerat alios ante hoc, uel nouerat vires proprias, & sciebat
 qd portare poterat: De Angelis bonis patet, quia Angelus domini quali
 in momento transtulit Abacuch de iudæa in caldeam per capillum capi-
 tis, Dan. 14. ipsa quoque quotidiana experientia ostendit, quæ vti iam
 non tam cognita esset; multos enim scimus qui quasi in momento de
 locis distantibus ad alia loca se transtulerunt deseruentibus sibi dæmo-
 nibus ad hoc, qui principes maleficiorum sunt, & istud ita manifestum
 est qd imprudentia sit negare; cum mille nobis testes occurrant qui sibi
 horum conscij sunt. Dicendum est ergo, qd homo sponte potest a dæmoni-
 bus portari per diuersa loca, vt sic coirent cum eis in operibus maleficiorum,
 aliqui etiam aliqui homines inuiti rapiuntur ad alia loca remota, siue propter
 peccata, siue ex Dei dispositione propter aliquod mysterium, & de his etiam testes
 non desunt. s. qd aliqui per artem maleficiorum coegerint aliquos de locis
 remotissimis Deo permittente quasi in momento temporis ad se uenire, & nisi
 Deus prohibeat, huiusmodi sæpe fierent. Sic patet in vita beati Cypriani, & Iusti-
 nae, sic etiam patet in vita beati Iacobi, nam Hermogenes mittebat demones
 ad domum beati Iacobi, vt ipsum & Philicum discipulum suum ad se uinctos pdu-
 cerent,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALLER. EPIS. PACT. QVAEST.

Sic hæc nonnunquam corporaliter realiterque contingunt, alioquin putat dicit dictus magister Silvester, in d. loco. §. sexto. oportet pœne infinitos inquisitorum processus falsos esse, & sensum negare, quia multa experti sunt circa hoc, & signanter his proxime elapsis diebus hæc acciderunt in inquisitione Nauarræ, nam uisæ sunt aliquæ mulieres his maleficijs infectæ, exire de nocte a domibus earum per fenestras altas. nullo quidem uideretur iuuante, & illæ postea captæ, confessæ sunt, se ipsas duci a dæmone per uaria terrarum spacia, prout ego a probis, & fide dignis personis didici, & extant processus & confessiones illarum mulierum in dictæ inquisitionis officio, & hæc non possunt rationabiliter plus negari esse realiter, & corporaliter peracta, quam nunc me scribere, quod utique quis negare posset dicens me illud, ut uidear mihi aut alijs scribere.

Deferuntur ergo hæc mulieres aliquando realiter, & aliquando etiã de die inuisibiliter, quod utique diabolus potest, ut in dict. §. sexto, nec est mirum si opere dæmonis hæc fieri possunt, nam ut scribitur in malleo maleficarum. 2. parte. c. 3. tanta inest diabolo uirtus naturalis omnia corporalia excedens, quod nulla uirtus extranea ei comparari possit, iuxta illud Iob. nulla est potestas super terram, quæ ei comparari possit. immo ipsi lucifero tanta naturalis inest potestas, seu uirtus, qua maior etiã inter angelos bonos in cœlo non existit, sicut enim omnes angelos in naturalibus excesit, ut naturalia per casum non sunt immutata, sed tantummodo gratuita, ideo adhuc in eo remanent, licet obfuscata, & ligata, unde glo. super illud Iob. dicit, & si omnia superat, meritis tamen sanctorum subiacet; sufficiunt ergo hæc aduersus illos qui huiusmodi corporales transuersiones aut omnino negant, aut quod solummodo imaginarie, & fantastice fiant affirmare conantur, qui utique in suo errore si relinquerentur parum esset, immo nec multum aduertendum, Dummodo in fidei contumeliam harum error non uergeret, dum asserunt quod omnia maleficia quæ eis iuste tanquam instrumentis dæmonum uere & realiter imputantur, eis tantummodo imaginarie, & illusorie tanquam innoxii esse imputanda, & consequenter quod illa translatio est fantastica, unde & plures impunitæ in magnam creatoris contumeliam, & grauissimum ipsarum augmentum, detrimentumque animarum illarum & cæterorum scandalum remanserunt.

Et hæc mihi uidentur uera, saluo meliori iudicio, quamuis anno. M.d.xxj. dum Cæsaraugustæ essem uocatus ad cõcilium generalis inquisitionis de mandato Papæ Adriani super examine duorum processuum qui formati fuerunt contra duas mulieres bruxias, tenuerim contrariã sententiam, quæ tunc mihi uisa fuit uera, nunc uero latius inquirens præ-

di etiam

DE AGNO

distam f...

do corpor...

ce, & in h...

& comp...

14. Ex...

modi...

est cred...

primo...

lis, quæ...

manu...

ex forti...

quæ...

res ip...

term...

trah...

cit de...

comm...

dum...

quib...

est...

mal...

Secu...

tas...

an...

is...

dis...

et...

quæ...

ip...

is...

is...

is...

is...

is...

is...

is...

is...

is...

is...

dictam facio conclusionem, uidelicet quod haec possunt contingere aliquando corporaliter & realiter, aliquando imaginarie, mentaliter seu fantastice, & in hoc standum est testibus & confessionibus dictarum mulierum & complicum, ac sociarum.

14 Ex qua conclusione uera existente infero plura. Primum est, quod si huiusmodi mulieres praesertim uetulae dicant se fascinasse aliquos pueros, eis est credendum; cum huiusmodi fascinatio sit possibilis, quae dupliciter fit, primo quando aliquis ex aspectu mali uolo laeditur, & maxime in uetulis, quae uisu urenti, & aspectu inuido fascinant pueros, qui ex hoc infirmantur, & uomunt cibum, & secundum Sanctum Thomam in q. 117. articulo 3. ex forti imaginatione animae immutantur spiritus corporis coniuncti, quae quidem immutatio spirituum maxime fit in oculis, ad quos subtiliores spiritus perueniunt, oculi autem inficiunt aerem continuu usque ad determinatum spacium, per quem modum specula, si fuerint noua & pura, contrahunt quandam impuritatem ex aspectu mulieris menstruatae, ut Aristoteles dicit de somno & uigilia, sic igitur cum aliqua anima fuerit uehementer commota ad maliciam, sicut maxime in uetulis contingit, efficitur secundum modum praedictum aspectus eius uenenosus, & noxius, maxime pueris, qui habent corpus tenerum, & de facili receptiuum impressionis. Possibile est etiam, quod ex Dei permissione uel ex aliquo facto cooperetur ad hoc malignitas daemonum cum quibus uetulae sortilegae aliquod foedus habent. Secundo modo capitur fascinatio pro ludificatione sensus, quae per artes magicas fieri consueuit, puta cum hominem facit aspectibus aliorum apparere leonem, uel cornutum, & huiusmodi, & hoc etiam potest per daemones fieri, qui habent potestatem mouendi fantasmata & reducendi ad principia sensuum, ipsos sensus immutando, & sic intelligitur quod, inquit Paulus ad Galatas 3. quis uos o insensati galatae fascinauit non obedire ueritati, quasi dicat uos estis sicut homo ludificatus qui res manifestas aliter accipit, quam sint in rei ueritate, prout ibi scribit S. Thomas post glo. & de hac fascinatione non loquimur, sed de prima, de qua aliquid scribit S. Thomas lib. 3. contra gentiles. c. 3.

15 Secundum est quia si dicant de nocte intrasse domos aliorum ibique suffocasse infantes, eisdem est etiam credendum, quia haec talia fieri possibile est daemone has maleficas mulieres manducente, & ideo dicuntur maleficae secundum Isidorum 8. Ethim. c. 9. ob facinorum magnitudinem; unde cum facere malum ad omnes peccatores pertineat istis nomen malefactorum appropriatur, nam peccatum earum detestabile est, quia aperte repugnat fraternae charitati, haec elementa concutiunt scilicet opere daemonum, turbant mentes hominum, ac sine ullo ueneni haustu, uolentia tantum carmi-

nis interimunt, ut Lucanus dicit, hæc Isido. & August. in ca. nec mirum, 16 26. q. 5. Sicque ꝑ dæmones & sui discipuli talia maleficia in fulminibus, grandinibus, & tēpestatibus concitare possunt, accepta potestate a Deo, quo ad dæmones, seu eius permissione quo ad ipsius discipulos, ut sacra, tēstatur scriptura, Iob. j. & 2. ubi accepta potestate a Deo dæmō statim procurauit, ut Sabei quingenta iuga boū, & quingentas asinas auferrent, & deinde ignis de cœlo descendens, septē milia, camelorū consumeret, & tandē septē filix & tres filij per uēhementē uentum, & per lapsum, domus occubuerunt, & famuli multi, uno qui nunciauit dēpto, interierūt, utiq; yt ulcere pessimo sancti uiri corpus percuteretur, & uxor & tres amici eius, ut ipsum uexarent grauitur, procurauit. Vbi S. Tho. in apostil, la sua super Iob. inquit, necesse est confiteri, q̄ Deo permittente dæmones possunt perturbationē aeris inducere, uentos concitare, & facere, ut ignis de cœlo, cadat. quāuis enim natura corporalis non obediat ad nutū Angelis, neque bonis, neque malis ad susceptionē formarū, sed soli Deo creatori, tamen ad motū localē natura corporalis nata est spiritali naturæ obedire, cuius iudiciū in homine apparet, nā ad solū imperium uoluntatis, quæ subiectiue est in anima, mouentur mēbra, ut opus dispositū, a uoluntate prosequantur, quæcunque igitur, solo motu locali fieri possunt, hæc per naturalē uirtutē non solū boni, sed etiam mali facere possunt nisi diuinitus prohibeantur, uenti autē & pluuix, & aliæ huiusmodi aeris perturbationes solo motu uaporū resolutorū ex terra & aqua fieri possunt, unde ad huiusmodi procreanda naturalis uirtus sufficit. hæc Tho. mala enim, quæ nostris exigentibus peccatis in mundo fiunt Deus uelut per suos tortores iuste per dæmones solet infligere. Vnde glo. super Psal. 104. uocauit famē super terrā, & omne firmamentū panis contriuit. inquit, hæc mala permittit Deus per angelos malos, qui talibus præpositi sunt, uocat ergo famem idest angelum fami præpositum.

17 - Malefici enim possunt ueraciter suis maleficijs homines lædere sicut dæmones id pnt Deo pmittēte, ut in præceptorio. præcepto. j. c. ii. q. 7. possunt enim lædere quintupliciter. in rebus, fama, corpore, usu rationis, & uita, de rebus patet in Iob. j. & ij. capitulis. ut dixi cui pecora, domū & liberos abstulit, de fama patet in legenda Beati Hieronymi testāte Ioan. Andrea in Hieronymiana, q̄ diabolus fœminā nobilem in lecto prouocare cepit ad luxuriā uerbis, dehinc factis sollicitauit ad malum, quæ cū clamaret, dæmon in specie sancti Siluani Episcopi sub lecto fœminæ se abscondit, ubi requisitus & inuentus per luxuriosa uerba mentitus est se esse Episcopū Siluanū, in crastinum igitur sanctus uir disparente diabolo, diffamatus est grauisime, qua infamia tandē, circa sepulchrū

sancti Hieronimi
Decompositio
mo, & tunc
tempore
sape lap
quædam
inde omni
ccidit, &
prohibe
rum scilicet
Quod
uirginis
in uirgine
ficut
18 tunc
quod
nata, &
nisi
si uult
bus
horum
dicit
per
magis
re
cur
pro
19
dæmon
ram
cur
cur
Sancti
P
h
P
t
m
q

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

sunt, & propter hæc grauissime puniendæ, ut patet in regulis generalibus
 20 iuris. Nã qui occasionem damni dat damnũ dedisse videtur. l. nihil in-
 terest. ff. ad. l. corne. de sicca. c. j. & si. de iniuriis & damno dato. l. qui oc-
 ciderit. §. in hac. ff. ad. l. acq. l. antepen. §. si. ff. vi. bo. rapto. hinc dicimus,
 q̄ portans scienter literas homicidij, licet alter faciat homicidiũ, tamen
 lator dictarũ literarum puniendus est pœna homicidij, quia portauit
 dictas literas; & dedit causam homicidio, ut dicit singulariter Cy. in l.
 non ideo minus. C. de accusatio. quẽ Bal. allegat in l. j. §. ne autẽ. col. quin-
 ta. C. de cadu. tollen. hinc etiã est q̄ proxeneta contractus usurarij tene-
 tur ad restitutionem usurarũ. l. si sciente. ff. ad. l. Pompeiã de parri. Bar.
 in l. aut qui aliter. §. si. ff. quod vi aut clã, accedit, quia mandans & man-
 datarius pari pœna puniuntur. l. non solum. §. si mandato meo, vbi late
 Bar. ff. mandati. Angel. de Aret. latius scribit in suo tractatu maleficio-
 rum. in verbo. Semproniuũ mandatore, Bal. in l. non ideo minus. C. de
 accũsa. scribitur in c. j. de offi. delega. facit cap. qui per aliũ. de reg. iuris
 21 lib. 6. cap. mulieres. de sent. excommunic. Et ideo hæc maleficia impu-
 tantur merito dictis maleficis quibus diabolus sit author principalis, vnde
 scõpa quã mulier intingeret aqua vt pluat, & sursum in aerẽ aquã spar-
 gendõ, licet in se non causet pluuiã, nec posset mulier inde reprehendi,
 quia tamen ex pacto cũ dæmone inito talia maleficia facit; licet tamen
 sit qui pluuiã causet, ipsa tamen merito culpanda est per prædicta, & ẽt
 ex eo, quia mala fide, & opere diabolico seruit, eius obsequijs se traden-
 do. facit. l. si. C. de maleficis, sic ergo in ijs maleficijs tria habent concur-
 rere, dæmon, malefica, & diuina permissio. c. si per sortiarias. 33. q. j. cap.
 22 nec mirum. in si. 26. q. 5. Et si dicant hæ mulieres se supponi ad actus
 carnales a dæmonibus, nõ est repellendũ, quia hæc fieri possunt a dæmo-
 ne, quia vt testatur August. lib. 15. de ciuitate Dei. c. 23. creberrima fa-
 ma est, multique se expertos uel ab expertis audisse (de quorũ fide dubi-
 tandum non est) siluanos & faunos quos uirgo incubos uocant, impro-
 bos sæpe extitisse mulieribus, & earũ appetuisse ac peregisse concubitũ,
 & quosdã dæmones quos dusios galli nuncupant, hanc assidue immun-
 ditiã & tentare, & efficere, plures talesque asseuerant, ut hoc negare im-
 pudentiã uideatur, & dicit S. Tho. in prima parte quẽst. 51. articu. 3. ad
 sextã, q̄ si ex coitũ dæmonũ aliqui interdũ nascantur hoc non est per se-
 men alicuius hominis acceptũ, ut pote q̄ idẽ dæmoni qui ẽt succubus ad
 uirũ, fiat incubus ad mulierũ, sicut & aliarũ rerum semina assumunt, ad
 aliquarũ rerũ generationẽ, ut inquit August. lib. 3. de Trinita. cap. 8. ut
 sic ille qui nascitur non sit filius dæmonis, sed illius hominis cuius est se-
 23 men acceptũ, hæc S. Tho. Si tamen quæraturs causa quare dæmones se-
 incubos

incubos faciunt, uel succubos, dicas nō esse causa delectationis, cum spiritus carnem & ossa non habeant. Lucæ. 24. sed illa est potissima causa, ut per luxuriæ uitium hominis corpus & animā lædant, ut sic ad omnia uitia homines proniores existant, & ideo ut tales euitemus, dicitur Leuitic. 18. nec polluamini in omnibus ijs, quibus contaminatę sunt gentes quas ego eijciam ante conspectum uestrum a quibus polluta est terra; cuius scelera ego uisitabo, ubi dicit glos. ordi. super uerbo. contaminatę gētes, dæmones sunt qui propter multitudinem dicuntur gentes uniuersę, qui cum de omni peccato gaudeant, præcipue tamen fornicatione, & idolatria, quia in his corpus & anima, totus homo, qui terra dicitur maculantur, sed uisitauit Deus terram, idest hominum genus, & si libet intueri tractatum de incubis, & succubis, tradit Beda. in hystoriis anglorū. Guilielmus, & Thomas barbatius in li. suo de apibus. Ex quo ergo hæc duo quæ intuli possibilis sunt, standum est earum confessionibus dicētium se portari a dæmone, & fascinari ab eis infantes, occidi, seu suffocari, nam quod est possibile est factibile, & contingibile capit. j. de forma. fide. in uisibus feudorum, & hoc possibile posset dici de potentia facti, ut dicit Bal. in l. prima. ff. de iniusto. rupto. testa. nam si dæmō portauit Christum, posuit eum super pinnaculum templi, ut Matthæi. 4. & supra est dictum, multo magis has mulieres portare posset. l. non debet. ff. de regu. iuris, Alexan. in l. in actionibus. §. j. ff. de in litem iura. & ideo si quis potest aliquem occidere a fortiori poterit illum uerberare, & contumelijs afficere. l. nec in ea, ubi Bar. notat. ff. de adulterijs. facit tex. in l. in suis. in fi. ff. de liberis, & posthu. cum alijs, ut scribit Decius in d. l. non debet, & Dy. in c. cui licet. de reg. iur. lib. 6. hæc duo tamen illata recipiunt modificationem prout late dicam in sequenti quæstione.

NON OBSTANT conclusioni superius factę quæ in contrarium fuerunt allegata. & primo non obstat. d. c. Episcopi, & quia in eius intellectu consistit difficultas huius quæstionis, ideo discurrendo singula dicta dicti capituli inuestigabo differentias, seu conuenientias quæ assignari possunt inter sectam harum mulierum de quibus agitur, & inter sectam illarum mulierum de quibus loquitur. d. c. Episcopi. Dicitur igitur primo in d. c. Episcopi, quod ille mulieres dicebant se cum Diana dea paganorū. æquitare, quod est falsum, quia in re nulla est talis dea paganorū in mundo isto, nec in alio, ergo falsum præsupponunt. Secundo dicebant quod cum hærodiade etiam æquitabant, hoc etiam est falsum, non enim credendum, quod illa mala mulier adultera damnatissima, quæ fecit amputari caput Ioan. Baptistę exire permittatur de inferno ad æquitandū cum eis. Tertio dicebāt quod æquitabant super quasdam bestias, hoc etiā falsum est,

est, nec potest realiter, & corporaliter sic esse, ut bestiae corporales, & uiuae sicut aequa, aut mule, aut cameli, aut asini possint subito tam longa terrarum spacia transcurrere tam silenter, & non perciperentur transire, cuius lignum manifestum est, & cum illustrat dies, bestiae praedictae non apparent, nec locus ubi resonantur, aut quiescant apparet, donec iterum mulierculae illae euocentur ad aequitadum. Vnde magis esse apparēt somnia esse quae dicunt. Quarto dicebant, & obediunt iussionibus Dianae suae, dominae, & certis noctibus ad eius seruitium dicuntur euagari, quod est falsum, nec realiter, nec corporaliter potest contingere, quia sicut dictum est, talis Diana paganorum dea non est, & ideo praedicandum est omnibus ista falsa esse, & non a diuino, sed maligno talia fantasmatā mentibus fideiū erogari siue inferri, siquidē ipse Sathanas qui transfigurat se in angelum lucis, cum mentē cuiuscunque mulieris per falsam credulitatem subiugauerit, illico transformare se in diuersas species personarū, & similitudines, & mentē quā captiuam tenet multipliciter in somnis deludi, modo laeta, modo tristia, modo incognitas, modo cognitas personas ostendens, per quaecunque deuia deducit, & cum solus spiritus hoc patitur, infidelis, hoc non in animo, sed in corpore arbitratur. Quinto & una creatura ab alio quā a vero Deo mutaretur in aliam creaturam vel speciem eius, puta homo in speciem canis. Sexto credebant illae mulierculae, & Diana uel Hærodiades cōuersa in deam esset spiritus bonus, ex quibus patet & in nullo praedictorum, paucis tamen infra exceptis, secta hæc strigarum conuenit cum dictis mulierculis, quinimmo credunt spiritum eis apparentem esse diabolum inimicum Dei, licet ex uoluptate vel desperatione illi se subiiciant, & consequenter illum non esse hominem conuersum, & deā bonam, nec se credunt vocari ad seruitium alicuius deae, non & illa sit spiritus bonus. Præterea illae mulierculae non dicuntur abnegare Deum, & crucē, gloriosissimamq; virginem Mariā & sanctos & sacramenta Ecclesiae, nec in dicto hoc cōtinetur, sicut hæc secta strigarum, ut est dictū supra in earū professione. Et sic patet, & cui non conueniunt uerba non habet locum dispositio. c. indemnitatibus. §. pen. de electio. lib. 6. l. 4. §. prætor. ubi Bar. in fi. cum alijs. ut scribit ibi Alexā. ff. de damno infecto, & Alexan. in consi. 17. requisitus. lib. primo, & in cōsi. 57. perspectis. lib. 2. Andre Siculus in cap. significante. de rescriptis, & ideo uerba dispositionis sunt maxime attendenda, ut scribit Siculus in consi. 10. sapienter scribitur. colum. 1. libr. 2. cum alijs ut tradit Decius in capitu. nullus. colum. fin. de electio. Et si dicatur, quod secta conuenit cum illis mulierculis, in hoc quod omnes credunt illa fieri in corpore quod fit in imagine, vel solo sensu & spiritu. item quia omnes uagari credunt

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

quòd aliquando realiter portentur ; sed in hoc q̄ credantur ista quæ supra dicta sunt, & maxime q̄ illa diana esset Dea, quia istum errorem specialiter litera condemnat ibi, cum dicat, errore paganorum inuoluuntur, cum aliquid diuinitatis, aut numinis extra vnum Deum arbitrantur. Et non dicitur ibi q̄ sit error paganorum credere, q̄ homines a dæmonibus portentur seu portari possint, & sic ille error non consistit in credulitate realis portationis, sed in credulitate diuinitatis extra Deum. Præterea lex debet continere rationabilitatem. c. erit autem lex. 4. distin. sed reprobatio credulitatis realis delationis strigarum quantum ad motum localem reprobari non posset rationabiliter, cum multis exemplis fuit comprobatum hanc delationem realem esse possibilem, merito nō est dicendum hanc credulitatem realis delationis in d. c. esse prohibitam. Ad illud uero quòd dicitur q̄ hæc accidunt per somnium, cum diabolus fantasiam illudit, modo tristia, modo læta ostendendo. Dico uerum esse talia posse sæpe, & ut in pluribus per somnium accidere, & putabit aliquis, q̄ uere exterius accidant, quia etiam prophetica reuelatio sæpe sic fit per imaginariam uisionem, non tamen ibi negatur quin ista possint fieri realiter exterius, sicut ponitur ibi exemplum de somnijs, in quibus homo nihil reale patitur eorum quæ se putat pati, & tamen per hoc non tollitur quin realiter talia fieri possint extra somnium. Ergo negandum non est mulieres maleficas & etiam viros factis quibusdam unctionibus a dæmonibus assumi, & per diuersa loca portari, & multos huius generis in unum locum conuenire, & dæmonibus honorem quendam exhibere, ac libidini, & omni turpitudini uacare. Nec obstat q̄ in d. cap. dicitur hæc fieri in somnijs & in solo spiritu, dico enim, q̄ non dicit, hæc semper in somnijs & spiritu fieri, sed ideo sic dicit, quia sic fit in pluribus, nec faciat in solo spiritu, & consequenter semper in spiritu fiunt, quia ad hoc dicit magister in d. loco. §. 7. circa fi. q̄ hæc omnia fiunt in solo spiritu, sed non semper in solo spiritu, nec hoc intendit tex. alioquin ridiculosa esset sua probatio, quia ex particulari uellet probare uniuersalem sic arguendo. Ezechiel, & Paulus uiderunt in spiritu, ergo omnes uidentes uiderunt in spiritu, unde dictus tex. nō intendit asserere, q̄ omnia ista fiât in spiritu uel in somnijs, quia insufficienter probaret, sed intendit, q̄ nō est uera dea quam istæ uident, & assignat quomodo possibile est eos decipi, quia decipiuntur uidendo in somnijs & spiritu, quod probat possibile esse ex somnijs nostris, & ex uisionibus Ezechielis & Pauli, & est mens uera dicti capituli, cuius magna pars sumpta est ab Augustino in libr. de spiritu & anima. ca. 28. & sic patet responsio ad. d. c. Episcopi. & ad singula eius. c. respondebitur infra in uersu. septimo non obstat. om-

nino hic uide summam Tabienam in uerbo fors. §. xj. Secundo non ob-
 stat illud vulgare exemplum de uetula, quia dico utrumque uerum esse,
 & q̄ hæc quæ faciunt hæc strigæ contingere possunt imaginarie, aut cor-
 poraliter in illo exemplo, illæ uisiones mentaliter ex pacto inito cum dæ-
 26 mone eucenerunt, ut est supra dictum. Tertio ¶ non obstat. d. c. quicun-
 que. quia hic non agitur de arte magica nec de mulieribus incantatrici-
 bus, quia certum est, q̄ illa continet opera fallaciæ, nã illa potius præstri-
 gijis nititur, quàm ueritate aliquid compleatur, prout in transformatio-
 nibus, quia incantatores uolunt persuadere ipsos posse transformare ho-
 mines in bestias, sicut in lupos, serpentes, & huiusmodi, quæ omnino sūt
 falsa, & credere eos id posse est infidelitas, ut in c. Ep̄i. circa fi. ubi dicitur.
 quisquis credit posse aliquam creaturam, aut in melius, aut in deterius
 immutari, aut transformari in aliam speciem, uel in aliam similitudinē,
 nili ab ipso creatore, qui omnia fecit, & per quem omnia facta sunt, pro-
 culdubio infidelis, & infideli deterior. idem late ostendit. S. August. li.
 18 de ciuitate Dei. c. 17. & 18. dicens, q̄ dæmones faciunt tales transfor-
 mationes non realiter, sed uisum humanū decipiendo, & ibi meminit de
 famosissima maga Circe, quæ mutauit socios Vlixis in bestias, & q̄dā sta-
 bulariæ mulieres conuertebant hospites suos in iumenta onera portan-
 tia, refert etiam socios Diomedis in aues conuersos, & postea longo tē-
 pore circa tēplum Diomedis uolabant, & sententia Augustini est, q̄ so-
 la apparētia fuit & oculorū deceptio, & uera onera fuerunt, q̄ dæmones
 inuisibiliter portarunt, socij uero Diomedis per dæmones fuerunt sub-
 to de medio sublati, aues uero loco eorum immediate positæ, q̄ ibi uola-
 uerunt, in nullo autem prædictorum de homine uere factum est animal
 irrationale, sed solum apparenter, & ibi late scribit August. confutans
 hunc errorem, & habetur aliqd in c. nec mirū. in prin. 26. q. 5. Accedit ad
 hoc quod inquit. S. Tho. in. j. par. q. 114. art. 4. ad secūdū. q̄ materia cor-
 poralis nō obedit Angelis bonis, seu malis ad nutū, ut dæmones sua uir-
 tute possint trāsmutare naturā de forma in formā, sed possunt adhibere
 quædam semina, quæ in elemētis mundi inueniuntur ad huiusmodi ef-
 ctus complēdos, ut dicit Aug. de Trin. li. 3. & ideo dicendū est, q̄ oēs trāsmu-
 tationes corporalium rerū, quæ possunt fieri per aliquas uirtutes na-
 turales ad quas pertinent prædicta semina, possunt fieri per operationē
 dæmonum, hmōi seminibus adhibitis, sicut cum aliquæ res transmutant̄
 in serpentes, uel ranas, quæ per putrefactionem generari possunt, ille ue-
 ro transmutationes corporalium rerū, quæ nō possunt uirtute fieri, nul-
 lo modo operatione dæmonū s̄m rei ueritatem perfici possunt, sicut qđ
 corpus humanū mutetur in corpus bestiale, aut qđ corpus mortuū reui-
 uiscat,

uiscat, & si aliquñ aliquid tale operatione dæmonū fieri uideat hoc nō est
 ꝑ rei ueritatē, sed secūdum apparentiam tantū. Quod quidem pōt dū-
 pliciter contingere. Vno modo ab interiori, secūdū quod dæmon pōt
 im mutare fantasiam hominis, & etiam sensus corporeos, ut aliquid ui-
 deatur aliter q̄ sit, & hoc interdum fieri dī uirtute aliquarum rerum cōr-
 poralium, alio modo ab exteriori, cum enim ipse possit formare corpus
 ex aere cuiuscunq; formæ & figuræ, ut illud assumens in eo uisibiliter ap-
 pareat, potest eadem rōne circumponere cuicunque rei corporeæ, quā-
 cunque formam corporeā, ut in eius specie uideatur, & hoc est quod in-
 quit Aug. li. 18. de ciuitate Dei. ca. 18. quod fantasticum hominis quod
 ēt in cogitando, siue somniando per rerum innumerabilium generā uā-
 riatur uelut incorporatum in alicuius animalis effigie sensibus apparet
 alienis, qđ non est sic intelligendū, quod uis fantastica hominis, aut spē-
 cies eius eadē immo incorporata alterius sensibus ostēdatur, sed quia dē-
 mon qui in fantasia unius hominis formāt aliquam speciem, ipse etiā po-
 test similem speciem alterius sensibus offerre, hæc ex S. Tho. secūdū mē-
 tem Aug. in d. c. 18. Vbi dicit firmissime credendum esse, omnipotentem
 Deum oīa posse quæ uoluerit, siue indicando, siue præstando, nec dæmo-
 nes aliquid operari ꝑ naturæ suæ potentiam; quia & ipse angelica crea-
 tura est, licet sit proprio uitio maligna, nisi quod ille p̄miserit cuius iu-
 dicia occulta sunt multa, iniusta nulla, vnde in proposito non facit. ad cā-
 sum. d. c. quicunque. quia non agimus hic de magicis mulieribus, & de tā-
 libus operibus dæmonū, ut ex prædictis satis est ostensum. Quarto uō
 obstat quod hæc in facto consistunt, & ideo probari debent, ad hoc faci-
 lis est responsio, nā operibus fuit cōprobatū attestatibus pluribus ꝑces-
 sibus inquisitorum, ubi & testibus est probatum & confessionibus ipsa-
 rum mulierularum ratificatum, quæ confitentur se ipsas transferri cor-
 poraliter ad locum a dæmone destinatum; ubi tum ludis tum opere car-
 27 nali delectantur, harū ꝑ confessioni est standum, quia legitima cense-
 tur, ita habetur in l. j. in princ. ff. de quæstio. alias autem si non esset talis
 confessio testibus uerificata non noceret confitentibus, ut dicit singula-
 riter Bal. in addi. Spe. in ti. de senten. col. si. uer. Titius fuit confessus. idē
 Bal. in l. cum proba. in suis additionibus. ff. de proba. Bal. & Paul. de Cas.
 in auth. sed nouo iure. C. de furtis. Ang. de Aret. in tract. maleficiorū. in
 uerbo fama publica. uer. xx. & in uerbo. & uer. celestē. col. v. uer. q̄ro si
 q̄s cōfitetur. Ang. in l. certum. ff. de cōfessis, & in l. j. C. eo. & Paris de Pu-
 teo in suo tract. de syndicato. fol. 41. in uerbo. confessio. Petr. de Ancha.
 in consil. 24. incipient. uisa inquisitione. colum. 2. Paul. de Castr. in l.
 quotiens. §. si quis nomen. ff. de hæredi. instit. scribit late Felyn. in cap.
 auditis

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

translato. de consti. col. fi. Roma. in consi. 85. omnia. in fi. Ioan. de Imo. in consi. i 23. in causa. col. fi. Alexan. in consi. 42. super præmissis. libr. j. idem si agatur de fauore Ecclesiæ, quia constitutio pœnalis extenditur, vt not. gloss. in cap. sciant cuncti. de electio. libr. 6. & not. ibi Domi. circa fin. Abbas in c. nihil, de electio. versi. secundo principaliter potest re-

32 sponderi. Tamen † in quæstionibus decidendis ut faueamus animabus non est recedendum a ueritate, quia potius esset perdere animas quàm illas Deo lucrifacere, & non esset fauor, sed damnatio, ueritas enim in omnibus principatum tenet, & pro quocunque præferenda est, etiã pro filio contra patrem, in cap. quæritur. 2. q. 7. & ueritas magna est, & fortior Rege, muliere, & uino, & super omnia uincit ueritas, ut Esdræ lib. 3. ca. 3. & Isidorus de summo bono sic exclamat pro ueritate. O quàm magna est vis ueritatis quæ omnia ingenia, astucias, calliditates superat, quæ contra ficta, simulataque figmenta se ipsam defendit, quæ denique post Deum colenda est. Immo Deus est ueritas, & uita. Ioan. 14. & utilius nasci scandalum permittitur, quàm quod ueritas relinquatur. ca. qui scandalizauerit. de reg. iuris, & iram Dei supra se prouocat qui ueritatem opprimi prospiciens, eam pro uiribus non defendit. Immo qui ueritatem occultat, & qui mendacium dicit uterque reus est. cap. quisquis. & ca. nolite. xj. q. 3. & ideo ueritas super omnia est amanda. l. cum ita legatum. ff. de condi. & demonst. & est mater iusticiæ, ut dicit Bald. in l. libertini. de statu homi. & in consi. scismatis, & est uera ueritas, ut inquit Bald. in l. scire leges. ff. de legibus, & iudex debet toto posse conari defendere & iuuare ueritatem quando ipsam comprehendit. l. fin. in fin. ff. de probatio. resistere calumnijs, punire mendaces, vt dicit Paul. de Castro in consi. cccij. Ego Paulus. libr. 2. cum ergo ueritas sit, ut est plene comprobatum, quòd uere & realiter possint dictæ mulieres transferri, & traduci per uaria loca, dicendum est quod stare debet huic ueritati, quæ præfertur consuetudini, quia Christus non dixit, ego sum consuetudo, sed ego sum ueritas, ueritate enim manifestata cedat consuetudo ueritati. c. ueritate. & c. si consuetudinem. 8. distin. & plura de ueritate tenenda scribit Hyppo. de Marsil. in sua practica. §. secunda quæst. col. 7. & sic extante hac ueritate, sequitur quòd non sumus in dubijs in quibus locus est coniecturis, non autem in claris. l. continuus. §. cum ita. ff. de uerbo. obliga. ut supra dixi. Sexto † non obstat quod adductum est de non uerisimili, quia id tollitur per id quod fit. l. si sine. §. quæsitum. in uerbo quotidie. ff. de mino. 25. annis. & l. certi condictio. §. si nûmos. ff. si cer. pet. & argumentum a non uerisimili fundatur in præsumptione quæ tollitur ubi in quæritum apparet ueritas. l. non est uerisimile. ff. quod met. cau. & l.

DE
 & laquei
 secunda
 licet in
 sumptu
 transe
 hanc
 ueritate
 ut dicit
 lura, p
 oblat
 quærit
 & iust
 magis
 dicitur
 tur ad
 malicia
 una h
 nemo
 hoc ed
 tes, m
 l. iij. c
 34 hanc
 faci
 tione
 qd p
 de ser
 aliam
 ubi
 m
 ma
 in
 c
 d
 m
 m
 l
 p
 l
 p
 l

& l. nuptura. ff. de iure dotium. & magis verisimile tollit minus verisimile secundū Bal. in l. si. col. 2. C. de hær. inst. & vna maior verisimilitudo tollit minorē, vt inquit Bal. in l. siue possidetis. in fi. C. de proba. & maior p̄sumptio tollit minorē. l. Diuus. ff. de in integ. resti. scribit D. Ias. in l. si extraneus. ubi plura de hoc. ff. de condi. cā. data. & hoc magis verisimile, & hæc maior p̄sumptio insurgunt ex confessione dictarum mulierum hæc vera esse attestatum, verificata & comprobata ex attestationibus testiū, ut est dictum, qui non præsumuntur deicrando esse immemores suæ salutis, ut est tex. in l. si. in fin. C. ad l. Iuliam repetundarum. Septimo non obstat tex. in d. ca. Episcopi. in uersi. omnibus itaque annunciandum est q̄ qui talia credit, & his similia fidem perdit &c. quia dico hoc uerbū, & ijs similia, non potest referri ad illam realem portationem de qua agimus, quia dicta dispositio non contineret rationabilitatem immo absurdum intellectum, ut late dixi supra uersi. j. non obstat, solum enim refertur ad eos qui credunt aliquid numinis extra Deum, uti credebant illæ mulieres, & tales hæretici sunt, quia vnus est Deus, unum baptisma, & una fides, Pau. ad Ephe. 4. & una est uniuersalis Ecclesia extra quam nemo saluatur. c. firmiter credimus. §. una uero, de summa Trini. & circa hoc uersabantur illusiones dictarum mulierum in intellectu suo errantes, credentes falsa de fide, unde non solū ipse sic credentes, sed etiam alij qui talia uel similia uera esse credunt, fidem perdunt, & consequenter hæretici sunt. c. quicumque. ibi, credentes, de hæreti. lib. 6. Ad † prædicta facit, nam uerbum denotans similitudinem non refertur ad ea, quæ irrationabilem & absurdum intellectū inferrent, ut patet de dictione, alius, q̄ ex proprio significato includit similia, ut dicit gl. trita. in l. si fugitiui. C. de seruis fugitiuis. tamen hoc non semper procedit, & signanter quando adduceretur absurdus intellectus, ut patet in illa authoritate Ioan. 19. ubi crucifixerunt eum, scilicet Iesum, & cum eo alios duos hinc & hinc, medium autem Iesum, ut dicit glo. in c. sedes. de rescriptis, ubi idem dicunt Abbas & Fely. & glo. in l. non solum. §. quæritur. ff. de procura. ubi inquit Bal. per illam gloss. q̄ dictiones implicatiuæ non implicant quando resultat absonus intellectus, & idem dicitur de dictione, cætera, ut in d. §. quæritur, & gl. in d. c. sedes idem sentit, in q̄tum allegat. c. cenomansensem. §. 6. dist. & plures de hoc concordantes scribit Fely. in d. c. sedes, col. pe. itē dictio, aliud, dicit similitudinē nisi subiecta materia aliud inducat, ut est tex. in authen. ut defunctorū fune. ibi, milites cōgregare, & alios seruos, & tñ serui non sunt milites, sequitur Decius in d. c. sedes, facit gl. in d. authen. §. oportet, & in c. deinde. 26. dist. in prin. facit in super illa multiplicitas differentiarum quas posui in d. uersi. j. non obstat. inter

mulierculas illas de quibus in d.c. Episcopi, & inter eas de quibus agitur, & tunc succedit, q̄ similes non dicunt̄ q̄ in pluribus differunt seu discor-
 dant. l. quæritur. ff. de stat n homi. Bal. in l. humanitatis. col. j. uer. 2. oppo-
 no. C. de impube. & alijs substi. & non dicitur similitudo nisi illa quæ est
 plena similitudo, & ubi plures inueniuntur differentiæ, q̄ consonantiæ, il-
 la non sunt consimilia, ut inquit Bal. in l. j. col. j. C. de iure emph. inde est
 q̄ argumentum a simili tollitur assignando dissimile. l. inter stipulantē.
 §. sacrā. uers. sed hæc dissimilia sunt, & ibi Moderni scribunt. ff. de uerb.
 oblig. & sic patet, q̄ ille uers. & ijs similia, non comprehendit hanc de-
 35- lationem realem. Octauo † & ultimo non obstat, q̄ huiusmodi illusio-
 siones plerunque contingunt in mulieribus, quia fateor mulieres esse ma-
 gis deditas superstitionibus, & ijs diabolicis maleficijs q̄ homines, cau-
 sis enumeratis in hoc contrario, & diabolus maiorē aditū habet ad illas,
 ut ignorantes, insidiatur enim incautis, capit nescientes, saturarique cu-
 pit deuoratis, nec ideo minus est dicendum, q̄ hæc ueraciter non confi-
 stant, immo q̄a fragiles sunt, diabolus illis se ingerit plusquā hominibus,
 & phytonissa mulier fuit quæ consulta a Saule fecit suscitari Samuelem,
 uel dæmonē apparere loco Samuelis ꝑm diuersas catholicorū doctorū
 sc̄ias. i. Regum. 28. & ideo ꝑꝑ hanc iniquitatē, quia phytōnissam consu-
 luit mortuus est Rex. ut. i. paral. x. nam Deus præceperat q̄ uir siue mu-
 lier in quibus phitonicus spiritus uel diuinationis fuit morte morerētur,
 lapidibus obruerēt eos, sanguis eorum esset supra illos. leui. xx. & ꝑꝑ fra-
 gilitatē sexus facillime in ijs decipiuntur, ut est dictum in ꝑꝑrio, nec illa cre-
 dulitas prohibita in d.c. Episcopi. extenditur ad realē portationē, ꝑꝑ plu-
 ra inconueniētia quæ dixi, merito non habet locum extensio, de illis mu-
 36- lierculis ad has de quibus agimus. Quia † id quod non est extendi non
 potest, non entium nullæ sunt qualitates. l. eius qui in prouincia. ff. si cer-
 pet. l. seruū mihi. §. j. ff. de acti. emp. c. j. ut Ecclesia. bene. nec est qualitas
 sine subiecto, nec est motus sine termino, nec accessoriū sine principali.
 l. naturaliter. §. accessiones. ff. de acq. pos. Lancelo. Decius in l. siqs in fun-
 di uocabulo. ff. de leg. j. & de non ente non est dare partem. Soc. in cons.
 cl. Dñs. col 3. li. 2. & ex ijs cessant allegata in ꝑꝑriū, & per hæc ad laudem
 Dei eiusq; sanctissimæ genitricis & uirginis, imponit̄ finis huic q̄stioni,
 cū correctiōe. S. R. E. cui ut fidelis seruus me oīaq; dicta mea suppono.

S V M M A R I V M.

1 - Confessio sola mulieris maleficæ, dicentis se maleficam, an sit sufficiens ad
 condemnationem.

Cogita-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL: ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 31 *Infantis occisio horribilior est quàm maioris.*
- 32 *Homicidarum pœna tam laycorum quàm clericorum quæ sit.*
- 33 *Clericus an debeat pro homicidio detrudi in monasterium uel ad perpetuos carceres.*
- 34 *Clericus pro homicidio an debeat detrudi in monasterio, uel ad perpetuos carceres, concordia notabilis datur, sed fallit.*
- 35 *Iudex Ecclesiasticus tradens aliquem iudici seculari morti damnandum est irregularis nisi in casibus a iure permissis.*
- 36 *Episcopus habens merum & mixtum imperium potest causas criminales delegare.*
- 37 *Homicidium committitur siue per se siue per alium.*
- 38 *Iudex delegatus representat personam delegantis.*
- 39 *Papa potest statuere & prouidere ut sine metu irregularitatis clericus habens iurisdictionem temporalem possit per se iustitiam sanguinis exercere.*
- 40 *Cause meri imperij cur sint delegabiles de iure canonico & non de iure civili.*
- 41 *Clerici interessentes iudicio sanguinis sunt irregulares.*
- 42 *Irregularitas non tollitur per generalem Indulgentiam, requiritur enim specialis commissio.*
- 43 *Iudex secularis non tenetur stare processui iudicis Ecclesiastici quando aliquem sibi tradit puniendum regulariter.*
- 44 *Iudex secularis tenetur stare processui Episcopi uel inquisitoris quando aliquem ei tradit puniendum in causa hæresis.*
- 45 *Iudex secularis tenetur stare processui iudicis Ecclesiastici in causa mere Ecclesiastica, sicut in causa hæresis.*
- 46 *Iudex secularis non tenetur stare absolutioni a iuramento datæ ab Ecclesiastico, si uiderit illam iniustam seu nullam.*
- 47 *Iudex secularis an teneatur impendere brachium suum absque ostensione processus.*
- 48 *Andreas Sculus reprobatum circa intellectum. §. prohibemus.*
- 49 *Iudex secularis an debeat interrogare traditum sibi in causa hæresis an ipse sit ille de quo sententia relaxationis loquitur.*
- 50 *Quæstio incidens & emergens quæ dicatur.*
- 51 *Quæstio incidens uel emergens consistens in facto uel in iure in causis spiritalibus an sit decidenda coram seculari uel remittenda ad Ecclesiasticum.*
- 52 *Quæstio usuraria incidens coram iudice seculari a quo decidetur.*
- 53 *Quæstio iuris & quæstio facti quando dicatur in materia usuraria.*

Intelle-

DE AGN

54 Intelle-
55 Quæstio
56 Confessio
57 Vj
58 L
59 C
60 S
61 P
62 E
63 H
64 M
65 C
66 C
67 C
68 I
69 I
70 I
71 I
72 L
73 I
74 I
75 I

- 54 *Intellectus siue declaratio. c. si iudex laycus. de sen. excom. lib. 6.*
- 55 *Quaestio facti quando a iudice seculari potest decidi in causa spirituali.*
- 56 *Confessio facta coram iudice incapace est nulla.*
- 57 *Usurarium contractum esse si partes confitentur in iudicio quomodo sententiabitur.*
- 58 *Laycus punitus a iudice Ecclesiastico minus quam debuit an possit puniri a iudice seculari.*
- 59 *Crimen mixti fori potest puniri ab utroque iudice.*
- 60 *Sententia Ecclesiastici iudicis non parit exceptionem rei iudicatae coram seculari.*
- 61 *Punitus a iudice Ecclesiastico potest puniri a seculari quando non fuit sufficienter punitus.*
- 62 *Episcopus quod debet defendere suos paenitentes qualiter intelligatur.*
- 63 *Homicidium si quis fecerit in loco & punitur poena pecuniaria, non potest alibi puniri.*
- 64 *Monachus punitus a suo Abbate propter adulterium potest puniri ab Episcopo si non fuit sufficienter punitus.*
- 65 *Criminosus mixti fori potest puniri ab utroque iudice.*
- 66 *Confessio facta incidenter non nocet, ut quis puniatur ordinarie.*
- 67 *Confessio facta coram iudice competente uel cuius iurisdictio potest prorogari in alio iudicio ualet.*
- 68 *Iudicium inquisitionis prorogari non potest.*
- 69 *Iudex Ecclesiasticus caueat ut non det acta iudici seculari facta coram ipso, nec copiam sententiae, si ex iis iudex secularis posset summere occasionem puniendi malefactorem.*
- 70 *Iurisdictio extenditur ad connexa in inquisitore, & potest qui haeretico iniungit poenitentiam iniungere etiam ut usuram restituat.*
- 71 *Iurisditionem suam quis non debet extendere contra iustitiam, licet delicta alias remaneant impunita.*
- 72 *Loth illicite fecit cum uolebat tradere filias suas sodomitis, ut hospites liberaret.*
- 73 *Iudex, ut consulatur rei publicae, non debet extendere metas suae iurisditionis.*
- 74 *Inquisitores possunt haeretico iniungere poenitentiam de usuris restituendis absque aliqua cognitione super usuris.*
- 75 *Intellectus. §. de quaestionibus. c. accusatus. de here. in 6.*

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT: QVAEST.
VIGESIMA QVINTA QVAESTIO.

- V**igesimo Quinto quæro de duobus oportune prædicta. Primū est, an ex sola confessione maleficæ mulieris possit statim dici cōuicta ad effectum damnationis, nullo alio extrinseco requisito. Secundum, An si malefica fuerit confessa, q̄ ex pacto inito cum dæmone uel alias occasione sui maleficij aliquos infantes suffocauerit, seu tale malum intulerit illis, ut ex eo decesserint, si illa uult redire ad gremium Ecclesiæ ob hæresim a se commissam, debeat admitti, seu possit ab Episcopo seu ab inquisitore tradi curiæ seculari comburēda ob interitum illorum infantiū sine nota irregularitatis, quæ alias non extante illo interitu ad reconciliationem admitteretur. Breuiter ad primum dubium respondendo dico distinguendum, nam aut mulier confiteatur hæresim, puta quia abnegauit Christum & fecit homagiū dæmoni seu credit saluari in alia lege quàm Christi, & huiusmodi, tunc eius soli confessioni est standum, licet testibus non sit uerificata dicta confessio, Nam quamuis regulariter cogitatio alicuius criminis, puta desiderium occidendi hominem uel committendi adulterium, & huiusmodi, quo ad forum exterius non sit punibilis, stans in finibus huius cogitationis, ulterius non progrediens. l. cogitationis. ff. de pœnis. l. fugitiuus est. ff. de uerbo. signi. notat Alberi. de Rosate in 2. parte Statutorum. q. 168. incipien. quærit Cy. Saly. in l. is qui cum telo. C. ad. l. Corne. de sicca. & Card. Floten, in clemen. j. in 3. q. de pœnis. inquit, q̄ si quis uenit animo frangendi portas Ecclesiæ, & non fregit, quia iam inuenit fractas, non incurrit excommunicationem, quia oportet q̄ per se frangat. c. conquesti. de senten. excommunica. & dicit Bal. in l. non ideo minus. col. 4. uerli. 6. quæritur. C. de accusa. q̄ solus tractatus & sola ordinatio non pnnitur de iure, nisi sit processum ad actum ordinatum de per se ad ipsum factū. per l. si quis non dicam rapere. C. de Episco. & cle. & d. c. cogitationis. plura de hoc tradit Fely. in suo tracta. quando conatus puniatur, & pro hoc dicitur, non punitur affectus nisi sequatur effectus, ut habetur in l. qui falsam. ff. de falsis & l. qui ea mente. ff. de furtis. l. j. in fi. ff. quod quisq; iuris. Domi. in c. gratia col. fi. j. q. j. Tamē hoc fallit in crimine hæresis, quod per errorem causatum in intellectu, cum ad hæsiōne seu pertinacia in uoluntate contrahitur, licet ad extra non exiuerit per opus, per loquelam, uel per scripturam, seu alias, & sic sola credulitate fit quis hæreticus, ut probatur in c. quicumque. in uerbo, credentes, de hære. lib. 6. c. excommunicamus. primo. §. credentes. de hæret. ita dicit glo. in ca. cogitationis. de pœniten. distin. prima. Inde est q̄ licet alias quis non debeat ex sua sola confessione

DE A
conf
ta: B
& uo
ne h
ueri
ad p
5 in
hære
re h
feru
Episc
Ioan
u. F
nib
Georg
sequ
terce
blu
fals
6 eo
fren
p
iud
de
l
re
m
b
Ep
re
c
7
C
F
E
E

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

dit processum iudicalem. c. admonere. 33. q. 2. Franci. de Aret. in cap. de
 8 ijs de accusatio. dixi in tract. meo de secreto. col. si. Nec placet mihi, q̄
 sicut in causa matrimoniali confessio facta in foro pœnitentiāli nocet,
 uel prodest confitenti, & sic reuelatio tenet, & probaret, ut dicit Ludo.
 Ro. qui de hoc gloriatur in l. si non speciali. C. de testa. quem sequitur do
 minus Iaso. in l. j. §. huius studij. ff. de iusti. & iure, & in l. patre furioso.
 col. 2. ff. de ijs qui sui iuris sunt, sic multo magis esset dicendum in causa
 hæresis, cum hoc crimen sit omnium grauisimum, opponitur enim ma
 iori bono. ut dicit Card. de Turre Crema. in c. non afferamus. 24. q. 1. &
 Latus in c. quid aut. ea caus. & q. quia dico esse falsum illud quod impie
 dicit Ludo. Ro. & sequaces eius in hoc, nam glo. in d. c. in uerbo, consti
 terit, non dicit id ad quod allegatur. non enim dicit ut suadent sibi prædi
 cti doctores, q̄ confessio facta sacramentaliter uel in confessione sacra
 menti possit reuelari, & reuelata noceat, uel prosit confitenti in foro iudi
 ciali; solum enim loquitur in foro pœnitentiāli in quo cuilibet est credē
 dum, & principalis responsio. d. c. quæ est in uers. nos autem, uersatur ad
 decisionem casus propositi in foro conscientie, dum dicit animum iuue
 nis contrahentis uel proferentis illa uerba considerandum, ut non iudice
 tur fuisse matrimonium contractum inter partes, nam in foro contentio
 so ille animus non consideratur, sed uerba deceptorā attenduntur ad pro
 nunciandum pro matrimonio, ut in prin. illius. c. nam uerba sunt intelli
 genda secundum illum sensum quem solent recte intelligentibus genera
 re. cap. ex literis. de sponsa. in foro tamen conscientie sola ueritas atten
 ditur, qua attenda non erat matrimonium, ut dicit Abba. in tit. de sponsa
 9 li. c. tua nos. Præterea ꝑ esto q̄ ille consulens Papam sciret animum iuue
 nis in confessione, potuit licite factum scitum in confessione proponere
 & reuelare Papæ petendo consiliū, non tamen reuelando personam, ut
 est tex. in ca. omnis utriusque sexus. in uerbo sed si prudentiori consilio.
 de pœni. & remissi. nec per hoc dicitur reus reuelatæ confessionis. In su
 per dictus consulens potuit reuelare etiam confitentem de ipsius consen
 su, & tunc etiam non dicitur reuelasse confessionem. cap. significasti. de
 adulte. ut i notat Pano. & in c. Matthæus. de simonia; ubi dicit q̄ Cardi
 nalis ille habuit illud peccatum in confessione, quod postea reuelauit Pa
 pæ, quod certe debet intelligi fuisse de uoluntate ipsius confitentis, alias
 non potuisset, ut in d. c. omnis utriusque sexus, & hæc est communis opi
 nio, ut scribit Fely. in c. testimoniū. col. pe. de testibus, & sic est dicendū
 q̄ fuit in casu. d. c. tua nos, q̄ consulens ille reuelauit illud factum scitum
 in confessione etiam habita relatione ad personam, de consensu dicti cō
 fitentis. idem dicit Abbas in c. dilectis. col. j. de excessi. prælato. quamuis
 Ange.

DE ACN

Ange. de

Vnde sequitur

mentalis pœ

causa ha

ut scribit

res q̄

pœnitentiā

sue per

batur de

doctores

Est idem

la possit

confitenti

uel creder

testibus

confite

quia dicit

animus

referet

de sponsa

quirit

stis, de

duo refer

mire, &

quia dicit

testibus

idem

reuelat

quædam

quædam

quædam

Ange. de claua. in uerbo. confessio. ultimo. §. quinto. teneat contrarium. Vnde sequitur q̄ dicta glo. non fuit bene ponderata, q̄ confessio sacramentalis posset reuelari in causa matrimoniali, & idem dicendum est in causa hæresis, ut confitēs hæresim nullatenus reuelari possit, nec debeat, ut scribit Scotus in 4. dist. 21. q. 2. & ibi Ricardus in 2. quæstione. dicentes q̄ nullo casu licet sacerdoti reuelare confessionem, siue pœnitētem pœniteat, siue non, siue confiteatur peccatum iam opere perpetratum, siue perpetrandum, siue sit peccatum in moribus, siue in fide, unde repro- batur ille uersus, est hæresis crimen, q̄ nec confessio celat, quem omnes doctores sequuntur, ut scripsi in dicto meo tractatu. col. 75.

10 Et id q̄ dixi ut dicta confessio sit iudicialis ad hoc ut noceat, ut ex il- la possit damnari. Idem intelligo in confessione extraiudiciali, puta quia confitens dixerit se credere legi Moyssi, uel non credere legi Euangelicæ, uel credere, q̄ uerbum diuinum non fuit incarnatū, & huiusmodi, & hoc testibus probetur ipso negante, talis confessio extraiudicialis eorū quæ consistunt in animo facit plenam probationem, animus enim probatur, quia dixit aliquibus, ut est glo. in l. Fulcinius. §. quid sit latitare, in uerbo animus. ff. ex quib. caus. in posse. eatur, ut dicit Ange. in l. j. ff. de confessis. refert Franc. Brun. in tracta. indiciorum. folio. 3. col. j. glo. in c. tua nos, de sponsa. & confessio quæ dependet a uoluntate contrahentis non re- quirat præsentiam partis, ut dicit glo. no. l. Pomponius. pri. ff. de nego. ge- stis, Bar. in l. certum. §. si quis. ff. de confess. ut dixi in consi. meo. 28. incip. duo testes recensiti. uersi. secundus testis. animus enim per uocem expri- mitur, & per indicia declaratur, ut inquit Bal. in l. fœlicissima. C. de ijs qui a non domi. manu. idem dicit Bal. in rubric. C. de fide instru. colu. 4. uersi. quæro de aliquibus. per tex. in l. si alij. ff. de usu. lega. & l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de supe. lega. & alibi dicitur, q̄ unanimitas cordis uocū unitate comprobatur. c. pe. de re iudi. lib. 6. uoces enim sunt notæ earum quæ sunt in anima passionum, & lingua est nuncius & organum intelle- ctus tuba & præco. ut dicit Bal. in consilio suo scismatis. col. x. & in l. iuris gentium. §. pactorum. ff. de pactis. Et illam glo. d. §. quid sit latitare, tenet & sequitur Bal. in l. cum proponas. col. j. uersi. modo quæro. C. de bonis. aith. iud. poss. facit glo. in l. si Margaritā. in uerbo. si animo. ff. pro socio, Sig. de homodeis, in consi. 96. quæstio disputanda. col. 2. interiora enim animi per exteriora demonstrantur. l. quidam in suo. ff. de cōdi. insti. §. cer uos insti. de rerum diuisio. tunc enim quando confitens dicebat se crede- re alicui propositioni contra fidem, contrahebat hæresim, seu in hærci perseverabat contracta continuando delictum semel perpetratum.

11 Quia cum hæresis sit crimen habens causam continuam. in quo ani- mus.

mus plurimum operatur, ut in furto, & in retentione possessionis, pro toto tempore unum delictum est, ut declarat Bar. in l. inficiando. §. infans. col. 3. ff. de furtis, idem dicit Bar. in quaestione statuti. in l. eum qui. §. in popularibus. col. fi. ff. de iure iur. quem ibi sequuntur Fulgo. Pau. de Castr. Ludo. Rom. & moderni, & inquit notabiliter Ange. in d. §. infans, quod illud arbitratur ipse esse uerum quo ad impositionem unitatis poenae, non tamen quod intelligatur ex toto unum maleficium, eo quod propter animum

12 quotidie peccatur. Inde est quod haereticus ubicunque inuenitur ibi potest puniri, ut dicit glo. in c. ut commisi. in uerbo, procedendi. de haere. lib. 6. nam ubique uidetur contractum ubicunque peccat, ut not. in c. nec quisquam. 24. q. 2. intelligo a iudice Ecclesiastico, alias posset per eum repeti a seculari. cle. pastoralis. §. denique. q. 9. de iudicijs. & dicit quod dicit Gui. de Cano. in l. nullus. C. de summa Trin. & tanto grauiora sunt peccata, quanto diutius infelicem animam tenent alligatam. cap. fi. de consue. cap. imitare. 6. q. j. diuturnitas enim temporis peccatum non minuit

13 sed auget. c. cum haberet. de eo qui duxit eam quam polluit. Ex quibus infero duo, primum est, quod testes deponentes de hac confessione extra iudiciali qua confitens confitetur haeresim, dicuntur deponere de crimine immediate, siue de ueritate criminis, sicut de uisu, & ideo unus testis omni exceptione maior attestans de hac extraiudiciali confessione faceret indicium ad torturam, sicut testis de uisu, ut dicit Bar. in l. si. col. fi. & in l. maritus. col. j. ff. de quaestio. & glo. in l. si quis alicui. C. ad l. iuliam maiest. Bar. in l. admonendi. ff. de iureiura.

14 Secundum est, quod non firmo, quod si quis dixerit alteri extraiudicialiter se transisse ad ritum iudaeorum, puta ieiunando, uel sabbatizando, quod eo ipso haeresim se commisisset & haereticum confitetur, eum transitus iste includat intentionem seruandi legem Moyse, & sic uidetur esse in primo casu, ut testis dicatur attestari immediate de crimine, nam qui semel fuit haereticus semper praesumitur haereticus, nisi signa emendationis appareant, ut dicit Bal. in l. non ignorabit. C. ad exhiben. & pro hoc est tex. in cap. contra christianos. de haereticis lib. 6. ubi est casus, quod transeuntes uel redeuntes ad ritum iudaeorum, si de hoc sunt conuicti uel confessi contra illos sicut tanquam contra haereticos est procedendum, praesumitur enim in eis infidelitas erga legem Christi, & ad hoc allegat illum tex. Ioannes Lupus in allegatione iuris, incipien. casus super quo, colu. 8. inquit, quod ex hoc solo quod quis fecit ritum iudaeorum condemnatur ut haereticus, cum uideatur intentione iudaizandi fecisse, iudaizare autem est facere id quod soli iudaei facere solent, secundum Abulen. exodi. 28. ex tali ergo facto quod non nisi per iudaeos fieri solet, arguitur iudaizandi intentio & uoluntas,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

in l. ut uim. ff. de iust. & iure. traditur in clement. 1. de homicidio.

16 . Et ꝑ quamuis Inno. dicat in d. c. super hoc. qꝫ conscientia alicuius nō possit probari per testes, illud intelligitur directe, indirecte tamen pōt, nam si unum de tribus interueniat, qꝫ quis fuerit crimen confessus. vel in crimine deprehensus, seu postulatus, vel acculatus, præsumitur conscientia delicti, ut no. in l. 2. & 3. in prin. de iis qui mortem sibi consc.

17 . Sed ꝑ hoc ultimum intelligo quando causa esset decisa, & non esset spes defensionis, ut egregie dicit Bal. in d. l. si quis filio. §. eius qui. ff. de in iur. rupt. irritoque. testa. in alijs vero quæ non sunt de genere prohibitorum præcise, sed sunt indifferentia, quæ possunt esse bona uel mala, animum in bonam partem nō autem in malam interpretamur, & in hoc casu habet locum. l. Merito. ff. pro socio, ut not. Bal. in l. 1. col. 2. C. de seruis fugi. Bar. in l. non solum. §. sed ut probari. ff. de ope. no. nunc. & eodē modo actus qui de se est malus, & potest intelligi in maiori & minori delicto, in minori interpretari debemus, ut arguit Fran. de Are. in cons. 80. sicut. col. 3. cum alijs, ut scribit Deci. in consi. 234. in effectu quæritur. col. 2. absentiam autē animi & prauæ intentionis in delictis probare difficilimum puto. c. tua nos, in uerbo. non uidemus. de sponsa. per quem text. apparet qꝫ actus interior non pōt probari contra actum exteriorē, ut dicit Bal. in consi. scismatis, col. 12. uer. præterea actus, ubi plus dicit, quōd cum in opere consensus mentalis appareat, dissensus suppositus etiā pro constanti non uiciaret actum consummatum. argum. l. si repetendi. C. de conditio. ob caus. & facit text. in l. qui ea mente. ff. de furtis.

18 Si uero ꝑ sumus in alijs criminibus excepto hæresis crimine, quæ sola cogitatione non committuntur, sed requiritur ad perfectum delictum actus exterior, ut in homicidio, furto, & huiusmodi, ex sola confessione extraiudiciali probata plene non posset confitens puniri, quia ei ad hoc non præiudicat, sed faceret indicium ad torturam, ut no. Abbas. in c. de hoc, de simo. col. j. glo. Bar. & alij in l. capite quinto. in uerbo, accusatori. ff. de adultē. idem dicit Bal. in l. unica. col. 5. uers. nunquid confessio. C. de confe. per l. quæro. in fi. ff. de edili. edicto, traditur in l. iustus fustiu. ff. de infami. Ant. de But. in c. per inquisitionem. in fi. de elect. & in c. tua nos. col. pe. de testi. post Inn. Abbas. in c. si. de confe. cum alijs, ut per moder. in practica criminali. §. diligenter num. 76. Ludo. Ro. in consi. 7. uis necessarijs, & in consi. 373. incip. in casu proposito, & in tali confessione tortus cogereetur perseuerare, ut dicit Bal. in consi. 337. incip. quædam mulier. lib. 3. & hæc confessio extraiudicialis operaretur ualiditate confessionis, quæ postea fieret in tormentis sine noua ratificatione, licet

alias

aliās esset nulla. l. Diuus. ff. de custo. reorum, ut tenet Fely. in d. cap. per hoc. in quinta limitatione. quia confessio facta in tormentis non præcedente confessione extraiudiciali non ualet, nisi in eā perseueret reus extra tormenta, ut dicunt gl. Bal. & alij in d. l. 2. C. de custo. reo. l. j. §. si quis ultro. ff. de quæstio. Iason. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omn. iudi.

19 Et ꝑ hęc confessio extraiudicialis ad hoc ut faciat iudicium debet probari per duos testes, Ludo. Roma. in consi. 7. uilis necessarijs. sicut dicimus de alio iudicio, ut dicit gl. singularis in l. fin. C. fami. hercis. quam Bart. ibi multum ponderat, idem dicit Bar. in l. si. col. si. ff. de quæstio. & in l. admonendi. colum. xj. ff. de iureiuran. cum alijs, ut scribit Hyppo. de Marfi. in l. prima. §. idem Cornelio. colum. i. ff. de quæstio. si enim unus testis attestaretur de confessione extraiudiciali non faceret nisi quartam partem plenæ probationis, & sic sãmplenam sãmij lenæ, ut dicit Alex. in consi. clj. uiso processu. col. si. l. b. 5.

20 Si uero ꝑ darentur plures extraiudiciales confessiones rei, & unus testis deponeret de una confessione & alter de altera, & sic qꝫ testes essent singulares, licet unusquisque per se non faceret iudicium, tamen ex attestations simul iunctæ iudicium facerent ad torturam, per theoricam Bar. in l. si. ff. de quæsti. & Ioan. Andr. in addi. Specu. in titu. de præsumptio. §. species, uersic. uiolenta, ubi tractant, an ad torturam requirantur plura iudicia, an sufficiat unum, & dicunt qꝫ etiam quando sunt duo iudicia a remotis unum iuuat aliud. sequitur Alexand. in consi. 77. in causa accusationis. col. fin. lib. i. & propterea dicebat Rapha. Fulgo. in l. fin. C. fami. ercisu. quòd licet per gloss. ibi scriptam iudicium ad torturam debeat per duos testes probari, tamen negari nequit, quin unus testis faciat aliquam præsumptionem, & ideo si plures sint testes singulariter de singulis iudicijs deponentes dicentur plures facere præsumptiones quæ faciunt unum iudicium ad torturam. argu. l. instrumenta domestica. C. de probatio. glo. in l. 2. §. ætas ff. de excusa. tuto. sequitur Francis. Biun. in tracta. de iudicijs. col. 2. & uerius est hoc quàm illud quod ipse dixit consulendo in consi. 136. in causa criminali. col. si.

21 Nec ꝑ facit in contrarium quod inquit Ant. de But. in c. licet causam. de proba. colum. 2. qꝫ testes singulares deponentes. s. unus de una confessione, alter de altera non coniunguntur, & idem in effectu dicit Fely. in cap. cum causam. colum. pen. uersic. primo casu. de proba. ad hoc allegant Cyn. in l. 2. C. quæ sit longa. consue. insuper dicit Bald. in l. si quis ex argentarijs. §. cogētur. uer. sed si poneremus. de edē. quod si probationes sunt imperfectæ in sua specie non coniunguntur, si unus testis de fama, unus de iudicio, quia duo testes requirerentur super iudicio, &

duo super fama, ut in dict. l. fina. C. fami. erciscun. & per Innocen. in cap. sicut. de simo. & glo. in foro regali eam sequitur in titu. de testibus & proba. & Alex. in consil. cxliij. quoniam abunde. colum. 2. libr. 2. & concordantes plures scribit Hyppo. in sua practica. cartha. 44. uersicu. quæro ulterius. Ad hæc dicendum est, & primo ad dictum Ant. de But. q̄ loquitur ad faciendam plenam probationem, quia uerum est dicere illos singulares testes non esse coniungendos, prout sic firmat Alexā. in d. consil. lxxvij. colum. fina. ad faciendam plenam probationem, secus uero ad faciendum iudicium, quia una præsumptio iuuat aliam, per notata per Barto. in d. l. fina. & idem dicit Alexand. in consil. 62. uiso processu causæ. lib. 6. parique responsione satisfieri potest ad dictum Bald. in d. l. si quis ex argentarijs. §. cogentur, quia procedit quo ad plenam probationem, non autem ad faciendum iudicium, quia tales probationes imperfectæ in sua specie iudicium inducunt, prout euidenter hoc sentit Deci. in consil. 143. incipien. in causa matrimoniali, col. fi. quod firmat Soc. in consil. 54. uis testibus. col. j. libr. 3. ubi allegat illud dictum Raph. Fulgo. in d. l. si. q̄ singulares testes de singulis iudicijs deponentes probant plures præsumptiones quæ faciunt iudicium ad torturam, per. d. l. instrumenta, & l. 2. §. etas. ff. de excu tuto. nam quæ non singula profunt, multa collecta iuuant, & hinc dicebat Ioan. Cacialupus in l. admonendi, col. 78. uersi. præterea. q̄ licet plures sint sæmiplenæ probationes unius sæmiplenæ non coniunguntur ad faciendam unam sæmiplenam probationem, coniunguntur tñ ad faciendum iudicium. allegat notata in l. fi. C. de proba. & Gandin. in tracta. de tortura, & idem tenet Bal. in c. j. §. cum autem, de contro. inuesti. & dicit Ludo. Roma. in consil. 7. uis necessarijs. col. 1. quòd præsumptiones, licet sint diuersi generis, attamen iunguntur ad hoc probandum scilicet iudicium de quo paulo ante dixerat, in ijs maxime quæ difficulter probantur, ut factum de nocte. l. cum exceptiones. §. in hoc. in glos. ff. quod met. cau. & sic est dicendum in crimine hæresis, quod cum occulte committatur, minores probationes requiruntur, ut dicit Pet. de Anch. in c. in fidei fauorem. de hæreticis. lib. 6.

22. Aduerte † tamen in eo quod dixi, quòd reus in tormentis cogitur perseverare in confessione extraiudiciali, & quòd illa facit iudicium ad torturam, quia uerum est nisi illa confessio reuocetur ab illo confitente, nam tunc non posset ob eam torqueri confitens, secundum Bal. in l. prima. colum. penul. uersicu. extra quæro. C. de confessis, Inde sumitur cautela pro reo, ut dicat expresse se illam confessionem reuocare, nec habet probare errorem, quia non tenuit quo ad aliquod præiudicium iudicij, sed solum quo ad præiudicium facti,

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

Ius sine socijs relapsus fuerat, & peteret ueniam de hoc secundo relapsu, quod ille non esset relaxandus brachio seculari, sicut supra dictum est de illo qui est confessus homicidium de quo non constat, quod competenter fundatur in iuribus proxime allegatis per Doctores ibi scribentes, & hoc satis sentit glosator legum Hispaniae in septima parte. titulo de haereticis. 26. in quarta colum. uer. est tamen conclusio. Dicens unum saluo meliori iudicio, quod si relapsus non fuit in suo relapsu deprehensus, sed ipse sponte uenit ad inquisitores, & confitetur errorem suum & se relapsum esse; & ob hoc lacrimatur, Et peteret reincorporari Ecclesiae, & uellet iterum abiurare omnem haeresim, & esset paratus subire quamcunque poenitentiam, & grauissimam, quae sibi iniungeretur; & cessaret scandalum apud alios, cum nescirent illum relapsum, quod tali deberet iniungi aliqua grauissima poena, & liberari a poena mortis, & dictus glosator dicit ita tenuisse Ioannem lupi decanum segouien. Inde etiam secundum eosdem sequeretur, quod filij & nepotes huius relapsi sponte uenientis, ad gremium ecclesiae non incurrerent inhabilitatem, de qua in l. quicumque. C. de haereti. & in c. statutum, de haereticis li. 6. ita dicitur in d. tit. 25. in l. 2. in fi. Et idem arbitror esse dicendum si post abiurationem confitetur se praestitisse fauorem, qui excusari non posset, scienter aliquibus haereticis, & hoc non probaretur, nisi per suam confessionem, quod deberet excusari a poena. §. ille quoque. c. Accusatus. de haereti. lib. 6.

26 Nec obstaret praedictis. c. super eo, co. ti. & c. ad abolendam. §. illos quoque. de haereti. in quibus deciditur quod relapsi debent relaxari curiae seculari, quia verum est quoniam de hoc essent conuicti per testes, vel essent confessi, & eorum confessio uerificata esset per alias probationes, quam per solam confessionem, quia tunc tradendi sunt curiae seculari, secus tamen esset in proposito, cum de eorum relapsu non constaret nisi per solam ipsius rei confessionem. Parique modo esset respondendum ad illud dictum Bal. in d. l. si quis non dicam rapere. quia forsitan ibi constare non poterat de haeresi, quam accusatus habebat in mente, nisi ex sola eius confessione, licet haberet testes de illa non concludentes, uel dictum Bal. potest intelligi quando agebatur solum de reconciliando illum confessum gratia Ecclesiae, & de condemnando illum carceri perpetuo, quae est poena redeuntis ad ecclesiam, ut in ca. pe. de haereti. in proposito tamen loquitur de condemnando illum sponte confessum morti, & ideo longa est differentia, merito non deberet tradi curiae seculari, ex quo eius confessio non esset alias uerificata, sed alia poena graui puniri, morte excepta.

27 Ratio praedictorum esse posset, quia nemo est dominus membrorum suorum, adeo quod absque delicto posset facere quis se ad mortem damnari.

nari. contra. l. liber homo. ff. ad. l. Aquiliam, & l. non tantum. & l. & si
 non defendantur. ff. de pœnis, & ideo dicunt doctores, soli confessioni
 standum non esse. l. j. §. Diuus. ff. de quæstio. & l. inde Neratius. §. si. ff. ad
 l. Aquiliam, ut scribit Alex. in consi. xix. circa primum. col. j. lib. 7. ubi op-
 time declarat in discursu illius cōsiliij, quomodo sit intelligēda illa theo-
 rica doctorum asserentium, q̄ nisi constet de homicidio, q̄ illud confes-
 sus damnari non potest, & ad hāc rationem proxime positam vide Pau.
 de Cast. in d. aur. sed nouo iure, dicentē ideo nō stari soli confessioni con-
 fitentis, cum agitur de pœna mortis uel corporali, cum confitens non sit
 dominus membrorum suorum, nā posset quis uolens mori sic confiteri
 & contra ueritatem, ideo tollerari non debet, ut in d. l. non tantum, cum
 28 alijs per eundē Alex. allegatis in d. consi. Et vide ꝑ si posset alia ratio
 assignari, ne uideatur iudex tanta uti immanitate contra illum non in-
 diciatum, non conuictum, sed sua sponte confitentem, quinimo seipsum
 deferentem, & pro dentem maleficio soli Deo manifestum, & homini-
 bus occultum, releuando curiam ab onere probandi, quod ipse sua con-
 fessione detegit, pro hoc facit. l. 1. C. de ijs qui se deferunt. li. x. ubi si quis
 accōmodauit tacitam fidem de restituendo incapaci, & seipsum prodit
 lucratur tertiam partem de bonis defuncti, ubi notat Lucas de Penna
 colum. j. quod parcitur sponte confitenti. l. quisquis. C. ad l. Iuliam maie-
 sta. cum alijs ab ipso allegatis, quod intelligit nulla examinatione præce-
 dente, allegando Psal. 84. misericordia & ueritas obuauerunt sibi, pro
 quo facit, quia si filius commisit delictum, seu crimen læsæ Maiestatis,
 & pater capiat illum & offerat iudici, filius non debet pati illam pœnam,
 quā alias pateretur si fuisset accusatus & ab alio captus, & iudici exhi-
 bitus, sed aliam pœnam mitiorem. tex. est in l. milites agrum. §. desertorē.
 iuncta. l. non omnes. §. desertorem. ff. eo. tit. scribunt Saly. & Pau. de Ca-
 stro. in l. propter insidias. C. qui accusare non possunt, tradit Bartbo. Ce-
 po. in sua tracta. cautelarum, cautela prima, dominus Ias. in l. 1. col. 2. C.
 de ijs qui, ut indignis. & Fely. in cap. 1. de offi. deleg. colū. 1. & ratio dicti.
 §. desertorem. d. l. milites agrum est, ne uideatur inquit pater ad suppli-
 cium filiū tradere, quę ratio multo magis militat in seipso, qui spōte nul-
 lis probationibus seu indicijs præcedentibus se ipsum iudici exhibet, &
 prodit, nam si per oblationem patris de filio, filius non punitur pœna na-
 turali delicti, multo minus puniendus est quis per oblationem propriam
 de se ipso factam, nam charitas ordinata a se ipso incipit. l. præses. C. de
 serui. & aqua. & dicit Saly. in d. l. propter, q̄ mater admittitur ad accusan-
 dum filium in criminibus exceptis, quia non uidetur facere contra offi-
 ciū pietatis, quæ propriam pœnam curat euadere, quia charitas ordina-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST. Q

nata à se ipsa incipit, ut in d. l. præses, & est argum. in l. licet. in fi. ff. de arbi. immo in crimine hæresis ad id tenetur pater & mater. s. ad prodendū filium, & e contra. c. si Episcopus, ubi notatur, & in c. excommunicamus. §. credentes, de hæreticis, & sic minuenda est pœna naturalis delicti prodenti seipsum sicut minuitur filio, quem pater exhibet iudici, & hoc formaliter probat tex. in d. §. desertorem. uersi. item Diui Seuerus & Antoninus. ubi eum qui post quinquēniū desertionis se obtulit deportari iusserunt, quod in similibus casibus probatur posse extendi, & tamen si se non obtulisset ille desertor miles, non fuisset ei parcendum, ut in l. omnes. §. a barbaris. ff. de re milita. quæ omnia nota quia sic non inuenies enucleata.

QVO AD SECVNDVM DVBIVM principale huius quæstionis, An inquisitores possint sine incurfu irregularitatis dictas mulieres bruxias tradere curiæ seculari ob interitum infantium ab eis causatum suis execrandis maleficijs, alias ad reconciliationem admittēdas, si illos infantes nō necassent. Et hæc quæstio sæpe accidit in facto in mōtanis Nauarræ, & ego habui in facto de quodam accusato de criminibus hæresis & apostasiæ qui inter confitendum illa crimina, dixit se commississe crimen sodomiticum cum quadam muliercula, fuit dubitatum an ex eo posset tradi curiæ seculari eo modo quō traduntur hæretici, pro horum decisione aliquas conclusiones præmittam, deinde ueniam ad decisionem huius dubij.

29. PRIMA † ERGO Conclusio est, q̄ pro homicidio doloso a layco commisso naturalis pœna statuta est regulariter, ut homicida moriatur, ut est tex. in l. qui cædem. ff. ad l. Iuliam de sicca. quam pœnam ultimi supplicij intelligimus, licet quandoque secundum conditionem personarū loco pœnæ mortis surrogetur deportatio. l. 3. §. pe. & §. fin. ff. ad l. Corneliam de sicca. §. item lex Cornelia. insti. de publi. iudi. facit. l. qui ultimo. ff. de pœnis. l. respiciendum. §. fi. ff. de pœnis, & dicit tex. in l. 3. C. de epis. audien. homicida qđ fecit expectet, & do. Matth. 26. inquit oēs qui acceperint gladiū, gladio peribūt, & Ioā. Apocalipsis. 6. uidi subtus altare animas interfectorū pp̄ uerbum Dei, & propter testimoniū qđ habebāt, & clamabant uoce magna dicētes vsq; quo domine Sanctus & uerus non iudicas, & uindicas sanguinē nostrū de ijs qui habitant in terra, & Gen. 4. dicit dñs ad Caym, vox sanguinis fratris tui. s. Abel clamat de terra, Abel em̄ vt dicunt doctores catholici, martir, pastor, & uirgo fuit, inde ēt inqt Gen. 18. quatuor esse peccata q̄ corā Deo clamāt. s. peccata sodomorum, clamor sodomorum multiplicatus est, & peccatū eorū aggrauatum est nimis. Gen. 18. homicidarum, vox sanguinis fratris tui.

Gene.

DE M

Gene. 4. 10.
tentoria
& qui
si. 9. 10.
& in
3. C. de
ponit
2. de pœ
c. j. de
dz. ac
m. d. 10.
ciunt
de l. 1.
quæ p
Carol
contra
30. Ex
focul
caus
delict
de m
effem
terre
acc
dorm
te p
foc
per
tup
mem
quæ
cōtra
12. C.
caus
dign
cōtra
Epi
T. 1. 1.
2. 1. 1.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL; ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

criminales id est depositionem ab ordine, quæ pœnæ sunt ecclesiasticæ, & cum hoc concordat S. Tho. in 2. 2. q. 99. arti. ulti. inquit, statuta ecclesiæ non infligere pœnam mortis, ex quibus satis ostenditur. d. c. omnis. 3. dist. non debere intelligi de pœna mortis corporalis, sed de alia pœna quæ de iure canonico infligi potest pro homicidio.

31 Ad fidem accedit quod inquit Abbas in c. j. de furtis. & cap. 2. in fi. de maio. & obed. & quæ scribunt. D. Iaso. in d. l. transigere, & Fely. in c. qualiter. & quando. 2. §. fi. col. fi. uers. ultimo tangit. de accus. & pro prædictis est addendum, quod infantis occisio est delictum piaculare, & sic magis execrabile & horribile, quàm occisio maioris, ut probatur in l. pe. C. de sicarijs, & ibi notat Saly. & atrocius est hominem ueneno occidere quàm gladio. l. j. C. de mathema.

32 Et de pœna homicidarum secundum iura ciuilia, late tradidit Albertus de Gandi. in suo tracta. maleficiorum. rubri. de homicidijs, & eorum pœnis. col. j. uers. sed quæro aliquis. & plura circa hanc materiam scribunt Bartho. Cepol. in suo ultimo consi. 91. uisa inquisitione. Pau. de Castr. in consi. 277. in causa incarceratorum. col. j. lib. 2. Cepol. in consi. 34. si unquam magnifice domine.

33 De iure uero canonico clericus qui homicidium simplex dolo commiserit deponitur, & detruditur in arctum monasterium, ut in cap. cum non ab homine. de iudi. iuncto cap. tuæ. de pœnis, ut dicit Abbas in ca. j. de ijs qui filios occiderunt, & in cap. cum non ab homine de iudic. Sed in hoc Abbas uidetur sibi contrarius, nam in d. c. tuæ, tenet quod ubi de iure ciuili pro aliquo delicto imponitur pœna mortis, quod pro illo debet clericus homicida deponi, & damnari ad perpetuum carcerem, ut in cap. pen. de hæreti. cap. nouimus. de uerborum sign. secundum eum. quia prout dicit Inno. in cap. qualiter & quando. ij. de accusatio. deputatio ad perpetuum carcerem post depositionem æquiparatur pœnæ mortis, & ideo rarissime debet infligi nisi pro grauissimis delictis, cum ergo pro homicidio de iure ciuili sit pœna mortis, ut dixi, sequitur quod clericus debet deponi, & detrudi in carcerem perpetuum. Hæc tamen non sunt uera, quod patet, quia pro nephando crimine sodomitico de iure ciuili est pœna ultimi supplicij, ut patet in l. cum uir. C. de adulterijs. & in authenti. ut non luxuri. homines contra naturam. colla. 6. & tamen de iure canonico clericus pro hoc crimine detruditur in monasterium. cap. clerici. de excessi. præla. præterea famosi latrones furca suspenduntur. l. capitalium. §. famosus. ff. de pœnis, & tamen de iure canonico si clericus esset famosus latro debet deponi & detrudi in arctum monasterium ad agendum pœnitentiam. c. tuæ. de pœnis, quod potest intelligi in famoso latrone, quia dicit

in

DE AGN.

in l. c. omnis. 3. dist. non debere intelligi de pœna mortis corporalis, sed de alia pœna quæ de iure canonico infligi potest pro homicidio. 34 Sic ergo debet deponi & detrudi in arctum monasterium. 31 Tunc...

in latrocinijs, & in alijs magnis sceleribus deprehensi.

34 . Sicut ergo detrusio in monasterium debet fieri in pœnitente, id est in eo qui uult suscipere pœnitentiam, sed ubi depositus esset impœnitens, debet deputari ad carcerem perpetuum. ita probatur in c. a nobis. de apostatis, & c. ut famæ. in prin. de senten. excommunicata. per quem tex. patet secundum Arct. in c. at si clerici. in prin. col. 6. q̄ pœna inclusionis in monasterium est minor pœna & diuersa ab inclusione in carcerem perpetuum. licet glo. aliter sentiat & male in cap. inter sollicitudines, de purga. cano. sit ergo conclusio, q̄ licet de iure ciuili sit pœna mortis contra homicidam simplicem, de iure uero canonico clericus homicida simplex detruendus est in monasterium arctum ad agendam pœnitentiam, ut dicit Abbas in d. c. j. de ijs qui filios occiderunt. Sed hoc fallit ubicumque esset suspitio fugæ, quia tunc in carcerem perpetuum damnari clericus homicida posset, quia tunc nollet agere pœnitentiam, ut probatur optime in c. ut famæ. in prin. de sententia excommunicata. & in c. a nobis. de apostatis, & ille carcer etiam datus censetur ad agendam pœnitentiam, ut patet in hæretico in cap. pen. de hære. & in c. nouimus. de uerbo. significatio. Secundo etiam fallit quando homicidium esset qualificatum, puta presbytericidium, uel cum proditione, seu parricidium, quia tunc secundum aliquos deberet tradi curiæ seculari, prout late scribitur per Pet. de Ancha. in sua disputatione quam refert Abbas in ca. at si clerici. §. j. de iudiciis. & in repetitione cap. ea quæ. q. 20. de reg. iuris lib. 6. scribit late Frâ. de Aret. in d. c. cū non ab homine, de iudicijs. col. 7. uersi. reperitur sextus casus. d. Decius in d. cap. at si clerici. col. antepe. uersi. postremo Abbas. Ego late scripsi in c. quoniam. de hæret. lib. 6. q. 11. Fely. in c. inquisitionis. col. 2. de sent. excommu.

SECUNDA Conclusio est, q̄ pro crimine nephando sodomitico de iure ciuili est statutum ultimum supplicium, ut in d. l. cum uir. cum alijs supra allegatis: de iure uero canonico est depositionis pœna & detrusio in carcerem ad agendam pœnitentiam. in capitulo. clerici. de excessi. prælator.

35 TERTIA Conclusio est, q̄ iudex ecclesiasticus tradens aliquem curiæ seculari puniendum ob crimen cuius cognitio ad eum non spectat, efficitur irregularis si exinde sequatur mors, uel membri abscisio, puta si tradendus est laicus, & commisit homicidium, & sic non est de foro Ecclesiæ, nec respectu personæ, nec respectu criminis, quod probatur, quia non est de casibus in quibus iudex ecclesiasticus id potest, puta si tradendus esset clericus, uel si laicus commisit crimen mere ecclesiasticum. De primo sunt casus in quibus sine nota irregularitatis hoc potest, quos

ponit glo. in c. ad abolendam. in uerbo, relinquatur, de hæreticis, & Ab-
 bas. in c. At si clerici. col. x. uers. ad tertium. de iudicijs, & ibi Fely. in fin.
 col. Petrus de Ancha. in consi. 158. ex narratis. col. 2. dixi latissime in d. q. 3
 11. Secundum uero est quod est numeratur inter illos, quando hæreticus tra-
 ditur curiæ seculari, nam inquisitor seu episcopus id faciens non incur-
 rit crimen irregularitatis, licet habeat pro certo quod iudex secularis illum
 suæ curiæ traditum illico ad mortem damnabit, ita dicit Arch. in c. j. 23.
 q. 8. pro quo faciunt. c. legi. & c. si audieris, eadem cau. & q. & Spec. in tit. il-
 de iudi. delega. §. iuxta, uers. porro, sequitur Fely. in c. sicut dignum. de ho-
 mi. col. 3. & in c. j. col. quinta. uers. limita omnia prædicta. de offi. deleg.
 Ratio horum secundum præfatos doctores nulla redditur, posset tamen
 dici, quod hæc fiunt auctoritate canonis, ut patet in c. ad abolendam. in prin.
 de hæret. & in c. super eo. eo. tit. lib. 6. facit. c. pro humani, de homicidio.
 lib. 6. & ideo nullam poenam merentur ij iudices Ecclesiastici. l. Grac-
 chus. C. de adulte.

36 Sic ¶ uidemus, quod licet faciens per alium per seipsum facere uideatur,
 siue uere faciat, siue fecte, uel causam præbeat, secundum uarios modos
 intelligendi, prout late scribit dominus Iaso. in l. si is qui pro emptore,
 col. 68. uers. circa principalem articulum. ff. de usucap. & in l. j. §. per pro-
 curatorem. col. 2. ff. de acqui. posse: cum ad incurrendam irregularitatē
 inter hos modos nulla uel saltem parua constituatur differentia, ut late
 in discursu materię irregularitatis scribit Mari. Soc. in c. ad audientiam.
 de homicidio, nihilominus tamen Episcopus seu alius prælatus cui iuris-
 dictio temporalis competit, potest cessante metu irregularitatis, causam
 sanguinis specialiter delegare, & sic per alium facit prælatus quod ipse p-
 se facere non posset, ut est tex. in c. Episcopus. ne cleri. uel monachi. libr.
 6. & glo. in c. potest quis de reg. iuris. lib. 6. facit. c. per latis de homicidio
 lib. 6. quod non est ex alio, quod quod auctoritate canonis hoc facit, quia alias
 qui per alium facit per se facere uidetur, quod licet in rei ueritate hoc
 forsitan non sit, est tamen per fictionem quo ad effectum iuris, ut tradit plu-
 ra exempla Dy. in c. qui per alium. de regu. iuris. lib. 6. dominus Decius
 in l. is damnus. ff. de regu. iuris. d. Iaso. in l. si quis id quod. & Alexan. in
 l. si familia. ff. de iurisd. omni. iud. Bal. & alij in l. Gallus. §. Et quid si tan-
 tum. ff. de liber. & posthu. Fely. & alij ante eum in c. mulieres. de senten.
 excommu.

37 ¶ Inde est, quod sicut tenetur. l. cornelia de sicarijs qui aliquem per se
 occidit, sic & qui per alium. l. non ideo. C. de accusa. l. & si certus sit per-
 cussor. ff. ad silla. arg. in l. j. §. pen. ff. ad Trebel. c. is qui mandat. de homi.
 lib. 6. Ange. aret. in tracta. maleficiorum. in uerbo, Sempronium manda-
 torem.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

prin. ff. de offi. eius cui manda. est iurisd. secus est autem de iure canonico, ut in d. cap. Episcopus. glo. pen. in c. quod sedem. de offi. ordina. in c. in Archiepiscopatu. de raptu. Ange. de Peru. in l. imperium. ff. de iurisd. omn. iud. cum alijs, ut tradit dominus Iaso. & alij in d. l. j. in prin. ubi rationem differentiae conantur perscrutari, ultra quos aliam ponit Bald. in d. l. solent. in prin. dicens, quod ratio differentiae est quia clerici per se non possunt actualiter gladium exercere, nec sanguinem effundere humanum, sed tamen ex permissu canonum alteri committunt hoc, scilicet quod faciat iustitiam, quia tunc lex occidit non ipse, alias si non posset committere, gladij potestas esset frustra in clericis, praedictam differentiam tenent communiter doctores, licet Ioan. de Imo. attentauerit illam tollere, ut per eum in d. c. quod sedem. col. fi. & in clemen. j. col. 3. uersi. sed aliter consuevit de offi. delega. quam ponit Bar. in suo tractatu de differentijs iuris canonici. & ciu. colu. 3. & moderni in d. c. quod sedem.

41 Extrafergo hos casus in quibus iura canonica permittunt clericis delegare causas criminales alijs, uel tradere aliquem iudici seculari damnandum, iudices ecclesiastici seu alij clerici interessentes iudicio sanguinis irregularitatem incurrunt, ut est tex. in cap. sententiam sanguinis. ne cleri. uel monachi. ibi, de hoc sanguinis uindictam exercent, aut ubi exercentur inter sit, nec sententiam dicat aut proferat, iuncto. ca. ex literis, de excessu. praelatorum. & c. clerici, ne cleri. uel mona. & si ex consilio clerici sequatur homicidium, seu membri mutilatio, est ipse clericus irregularis, ut in c. sicut dignum. de homici. c. si quis uiduam. l. dist. c. fi. quar. q. 8. c. 2. de cleri. pugna in duello, & late prosequitur hanc materiam Maria. Soc. in c. ad audientiam, de homi. & Bellamera in c. 14. factum est tale, & irregularitas non incurritur nisi in casibus expressis in iure. c. is qui. de senten. excommunicati. li. 6. & cum incursum irregularitatis maxime ex homicidio inducat plures effectus, & ut ita dixerim poenalitatem, quas posuit Soc. in d. c. ad audientiam, in uersi. octauo principaliter quaero, ideo ab ea maxime cauendum est, cum circa hanc solus Papa possit dispensare, ut ibi late traditur.

42 Et per quacunque indulgentiam concessam a summo pontifice absoluenti ab omnibus peccatis & offensis etiam comprehensis in bulla in caena domini non censetur data facultas tollendi irregularitatem, quam confitens incurrit ex homicidio, cum in tali dispensatione requiratur specialis commissio, siue irregularitas esset manifesta siue occulta: ita dicit Soc. in d. c. ad audientiam, col. fi. nam dicit Arch. in c. miror. post Hugo. l. dist. quod licet poenitentia absorbeat peccatum, in pristinum tamen statum non reformat. c. qui uult. de poeni. dist. 3. & c. si quis. j. q. 7. & ca. presbyter. in primo.

primo. 15. q. v. pœnitentia enim non est modus tollendæ irregularitatis quantacunque esset, etiam si tanta esset quanta fuit latronis qui statim transcendit ad gloriam, & dicebat Domi. in d. c. miror. q̄ illa quæ sunt ordinaria ad tollendum delictum in foro pœnitentia non possunt operari ut super delicto inducatur dispensatio quo ad potestatem tollendi irregularitatem ex delicto contractam. & hoc inquit notandum, ut pœnitentiarum in foro pœnitentia deputati non possint dispensare super irregularitate delictorum, ut irregularis habiliteretur ad celebrandum, uel ad beneficium habendum, nisi super hoc haberetur speciale mandatum, facit optime glo. in c. at si clerici. in uerbo, minora. §. de adulterijs, de iudicijs, & hoc sequuntur Card. de Turre Crema. & Alex. in d. c. miror. & faciunt quæ dixi in meo tractatu de secreto. col. fi. per tradita in cap. de ijs, de accusatio. & per hæc semel respondi, q̄ indulgentia triduanæ ieiunij nostris diebus bis a domino nostro Papa Clemēte septimo tunc feliciter regnante concessa, quantumcunque largissima sit, non comprehendebat casus irregularitatis ex delicto contractæ, taliter q̄ in uim illius irregulares habiliteri possent, ex quo de huiusmodi dispensatione in dicta indulgentia non habebatur mentio specialis.

- 43 QVARTA Cōclusio est, q̄ si iudex ecclesiasticus degradauerit clericum & tradiderit curiæ seculari puniendum, Iudex secularis non tenetur stare processui, nec sententiæ dicti iudicis ecclesiastici, ut hūc sibi traditum morti condemnet, sed examinabit nouiter causam, si forsam inuenit illum traditum dignum morte, uel alia pœna, ut est casus in §. si uero crimen. in prin. in auth. de sanctissimis Episcopis. colla. 9. & iste. §. de plano procedit quando crimen non est mere ecclesiasticum, sed esset tale q̄ uterque tam ecclesiasticus q̄ secularis posset de eo cognoscere, ut quando clericus degradaretur, uel propter homicidium qualificatum, uel propter seditionem, uel alias ob aliud simile delictum mixti fori, iuxta. c. cū sit generale. de foro compete. iudex secularis non debet illum clericum degradatum, & sibi traditum punire nisi sibi fiat fides de processu, quia ille efficitur de foro suo, & habet illum iudicare, ut subditum, non autem ut purus exequutor, & ita proprie loquitur text. in d. §. si uero crimen, ut dicit Abbas in c. j. de offi. ord. & ibi Anto. de But. ante eum, & Bart. in l. Diuus, & in l. non dubium. ff. de custo. re. & idem dicebat Iaco. de Beluifio in §. si quis contra aliquem, & ideo iudex laycus examinat causam de nouo, quia pœnam irrogare debet, & Episcopus solummodo præstat occasionem ad pœnam, & allegat notata in cap. At si clerici. de iudicijs, idē tenet Lucas de Penna in l. j. col. 4. uersi. secundo quærit. C. de priuilegijs scolarium. lib. 12. & dictum. §. si uero crimen. ita intelligunt Alex. & moderniores

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

derniores in l. magistratibus. in fi. ff. de iurisd. omni. iudi. ut procedat in quocunque alio crimine præterq̄ in crimine hæresis, quia in hoc crimine hæresis speciale est, q̄ iudex secularis non potest cognoscere de illo crimine ut mere Ecclesiastico, nec discutere an bene, uel male fuerit iudicatus reus illius criminis, sed sententiam inquisitoris exequatur, seu illum relictum statim indilate animaduersione debita puniat, ut est tex. in c. ut inquisitionis. in prin. circa finem, & in §. prohibemus. de hære. lib. 6.

44 Et quamuis Bar. sequutus Guilel. de Cuneo in l. magistratibus. ff. de iurisd. omnium iudi. dicat, quod iudex secularis non tenetur stare proces sui Episcopi, seu inquisitoris, quando traditur sibi hæreticus ab eo puniēdus, & sequantur illum plures famosissimi doctores in d. l. magistratibus scilicet Alberi. de Rosate, Bal. Rapha. Fulgo. Pau. de Castro, & idem Bar. in l. Diuus, & l. non dubium. ff. de custo. re. & in l. unica. in prin. ad fi. ff. si quis ius dicenti non obtempera. & communiter legistæ sequuntur, tamē canonistæ per dictum c. ut inquisitionis, in prin. & §. prohibemus. tenent contrarium, & hoc iure utimur, & hoc tenuit Anto. de Butrio in d. c. j. de offi. ordi. col. pen. uersi. nunquid autem. Dum inquit, iudicem secularem non teneri ad exquendum sententiam iudicis Ecclesiastici antequam cognoscat de uiribus sententiæ, quia non arctatur stare processui iudicis Ecclesiastici. per. d. §. si uero ad crimen. dum tamen tale sit crimen de quo iudex secularis possit cognoscere, & hoc repetit inferius in columna sequenti, prout est crimen hæresis, ut in d. §. prohibemus, idem tenet Bal. si bi contrarius in authen. clericus. C. de episco. & cler. col. fi. inquiēs, quòd quando unus iudex remittit ad alium, aut remissio fit ad instructionem & tenetur stare actis remittentis, ut nota. in cle. pastoralis de re iudi. aut ad punitionem, & non tenetur stare, sed debet acta recensere, unde si trāsmitteretur sola sententia sine probationibus non faceret fidem de crimine quo ad iudicem diuersi fori, & hoc dicit tenere Guilel. de Cuneo in d. l. magistratibus. quando tamen Episcopus remittit hæreticum ad iudicē secularem, iudex secularis tenetur stare actis Episcopi, quia hæc remissio fit tanquàm de superiori ad inferiorem. unde inferior solum habet exequi & non cognoscere de crīe, & licet Bal. ibi se remittat ad Bart. in d. l. Diuus, ubi tenet contrariū, non arbitror q̄ se remittat ad hoc ultimum dictū, quod tā assertiue affirmat, sed a d. materiā remissionis generaliter, quia alias se ipsum ipse Baldus corrigeret statim quod non est credēdū. l. non ad ea. in g'lo. ff. de cond. & demon. idē tenet Ang. in d. l. Diuus, & in l. j. C. de exhiben. reis. Petrus de Auch. in d. c. j. & in d. c. At si clerici, Saly. in. l. ea quidem. C. de accusa. col. 7. ubi rñdet, q̄ §. si uero crimen. supra al

legatus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

ommitto circa hoc, q̄ si iudex ecclesiasticus inuocet auxilium brachij se-
cularis iudex secularis non debet illud impendere, si ille contra quem
petitur appellauit ad Papam, vel ad alium suum superiorem, scribit Ol-
dra. in cons. lxxxix. Episcopus inuocat, & Abbas idem sentit iū d. cap.
j. col. 3 pro quo facit, q̄ promittens aliquem defendere non tenetur. ff.
de verb. obli. cum concordantijs ab eo adductis.

48 Et † quo ad ea quæ diximus circa. d. §. prohibemus, ut iudex secula-
ris debeat omnino stare processui iudicis ecclesiastici in dicto crimine,
hæresis, non sunt attendendę friuolæ oppositiones quas facit Andre. Si-
culus in d. cap. j. de offic. ordin. ubi calumniā eius euidenter dignoscitur,
quia uiolat dictum text. in pluribus, quòd quilibet sapiens poterit per-
pendere.

49 Vnum † tamen non ommitto, q̄ postquàm hæreticus fuerit traditus
foro seculari potest ipse iudex secularis interrogare illum traditum ut
confiteatur, an sit ipse de quo sententia loquitur, sicut de bannito cap-
to instruit iudices Bart. in l. demonstratio. in prin. col. pe. ff. de condi. &
demonstra. l. inter stipulantem. §. si Sticum. ff. de verb. oblig. Bald. in ca. j.
de feudo sine culpa non amitte. Ange. & Imo. in l. nominatim. ff. de hæ-
re. insti. tradit. Fely. in cap. ad abolendam. col. fi. de hæreti. Sed hoc mihi
non placet, ponit enim se iudex secularis in periculo, & peribit in eo,
quid enim si ille traditus foro seculari neget se illum esse, de quo senten-
tia inquisitoris loquitur, nunquid per illius negationem res efficietur du-
bia, certe sic. l. fin. C. quibus ad liber. procla. non licet, ergo adhibendi e-
runt testes qui illum cognoscant, ut de corpore constet, & quid si ante
uocabatur, Petrus, modo uero Ioannes, ut faciunt multi, qui cum docto-
rantur, uel aliam miliciam assumunt seu professionem regularem faciūt
mutant sibi nomen, tunc maior insurget probandi difficultas, prout Bar.
scribit in d. l. demonstratio. uers. 7. quæro, & uers. ult. quæro. & conse-
quenter causæ cognitio erit adhibenda, quia testes non recipiuntur ni-
si parte citata. l. si quando. C. de testi. quæ omnia non fierent sine incur-
su excommunicationis ob dilatam executionem, contra dictum. §. prohibe-
mus. ideo iudex secularis curet caute negociari. l. 2. C. de furtis. ne iuxta
illud, incidat in scyllam cupiens uitare charibdim, non enim succurritur
ei qui in necessitate uoluntarie se posuit. l. 2. §. quod diximus. ff. si quis
cautio. cum alijs, ut ibi scribunt, moderni.

50 QUINTA † CONCLUSIO est. q̄ iudex non potest cogno-
scere de quæstione incidenti, seu emergenti ex lite coram ipso mota, quā
est incapax illius quæstionis incidentis de qua principaliter ipse iudicare
non posset, & licet in alia materia fiat differentia inter incidentē & emer-
gentem

DE
gentem
merita
compen
millis,
stiores
uel
claras
iudic
suis
pe. & T.
tem
alia
at
stio
tini
quæ
in
def
dens
SI ET
Bar
mer
cl
gna
tur
rit
los,
lum
tū
max
quid
re
non
spe
dum
rit
non
rit
rit

gentem quæstionem, puta quæ incidens dicatur quæstio illa, quæ respicit merita causæ, & sic habuit originem ante litem motam; ut est exceptio compensationis, uel pacti de non petendo, uel transactionis, aut alia similis, Emergens uero quæ emergit in causa & non habet causam uetustiore ante iudicium, ut si dicatur, dilationem esse, uel non esse dandâ, uel testem esse, uel non esse repellendum, & sic respicit processum, ut declarat glo. & melius Ange. Ioan. de Imo. & Alex. in l. quod ius sit. ff. de re iudi. glo. Bar. & alij in l. i. C. de ordi. cogni. & in c. j. co. tit. & Bar. copiosius omnibus in extrauaganti ad reprimendum in uerbo summarie. colpe. & si. Tamen in proposito capio generaliter incidentem, uel emergentem quæstionem, quando mota causa ciuili, uel criminali coram iudice alia insurgit, puta ciuili, uel criminali, uel ex confessione partis, uel ex attestationibus testium, puta conuenitur debitor ad centum, insurgit quæstio usuraria, uel si petitione hæreditatis agatur, emergat quæstio illegitimi matrimonij, in ijs casibus, an iudex secularis corâ quo uertitur hæc quæstio incidens emergens, uel dependens aut insurgens, siue consistat in iure uel in facto teneatur remittere causam, & partes ad iudicem Ecclesiasticum, & interim superseadeat in causa principali, donec causa incidens sit decisa, super hoc dubio uaria scripserunt doctores.

51. ET † BREUITER recolligendo eorum dicta, dicendum est quod Bar. in l. Ticia. ff. solu. matr. inquit, quod si dubium quæstionis spiritualis emergentis consistat in iure, tunc cognitio spiritualis est ipsius iudicis Ecclesiastici. per l. omni nouatione. C. de sacro. eccle. c. tuam. de ordine cogni. & c. causam, qui filij sint legi. dummodo hæc causa spiritualis tractetur inter coniuges, an sit inter eos matrimonium uel non, quia hæc causa spiritualis est, & respicit essentiam matrimonij, si uero tractaretur inter alios, puta inter filium, & extraneum, uel inter alterum coniugem, & filium, uel alios, ut est in casu. d. l. Ticia, tunc licet dubitetur an inter talē, & talē fuerit matrimonium, uel quod non potuerit quæstioni, quia tamē hæc quæstio matrimonij non tractaretur ad illum finem, ut inter tales personas quicquid iudicaretur decideret causam matrimonij, uel aliquid faceret ad esse uel non esse matrimonij, cum essentia matrimonij per hoc non lædatur, non potest dici causa spiritualis, & ideo dicendum est hanc cognitionē spectare ad illum iudicem penes quem tractatur causa principalis, ut uidetur casus in d. l. Ticia. alias sequeretur secundum eum quod iudex secularis non posset cognoscere de exceptione excommunicationis, item quod non posset punire sacrilegum uel hæreticum, quando incidenter quæretur de re spirituali, ac etiam cum non dubitatur de matrimonio, sed an ille fuerit procreatus ex tali matrimonio uel non, cum hoc dubium non

fit spirituale, coram eodem iudice seculari coram quo uertitur causa principalis, examinari poterit, ut d.l. Ticia. & l. quotiens. C. de iudicijs:

52 Et ꝑ subdit sic tenere canonistas in d.c. causam quæ. inferens idē esse si est quæstio super contractu qui prætenditur esse usurarius, potest hoc enim esse duobus modis, uno modo quia partes confitentur factum, tamen dubitatur an contractus descendens ex tali facto confessato sit usurarius, an non, tunc quia illud est spirituale examinabitur coram episcopo, quia tunc est quæstio inter prohibitum & concessum, sed si de facto dubitatur, quia unus dicit factum processisse per unum modum, & alter per alterum, puta quia creditor dicit se numerasse totam summam in instrumento comprehensam, Debitor dicit se non recepisse nisi dimidiam & aliam dimidiam esse adiectam in fraudem usurarum, Item dicit uenditor quod contractus fuit excogitatus in fraudem usurarum, quod emptor negat, tunc istis casibus est contentio de facto non de usura sine aliquo spirituali negotio, quia quilibet confitetur, quod usura esset, si sic esset, & tunc debet examinari coram iudice layco. ita uidetur mihi inquit Bar. quod ponat dominus Paulus de liazarijs in cle. fi. de usuris. Et pro hac opinione Bar. facit quod inquit Archi. in c. quid dicam. 14. q. 4. si enim in distincte uerum esset quod quando incidit quæstio spiritualis, siue consistat in iure, siue in facto, quod ad iudicem ecclesiasticum decisio spectaret, sequeretur maximum inconueniens, quod iudices ecclesiastici omnes causas traherent ad se, & ideo id quod dicit Bar. in d.l. Ticia tenet idem in l. omni nouatione. C. de sacro. eccle. & in l. quotiens. C. de iudicijs, quem sequitur Bald. in d.l. Ticia. Hoc tamen adiecto ut inspicienda sit forma propositionis, nam si proponitur quæstio incidens per modum nudi facti ab omni spiritualitate abstracti, tunc iudex secularis cognoscit. l. si non sortem. in prin. ff. de condi. indebiti. si uero illa propositio includit spiritualitatem necessario, tunc non cognoscit iudex secularis, sed ecclesiasticus, quia quoniam causæ istæ sunt inseparabiles causa spiritualis trahit ad se aliam. c. tuam. de ordi. cogni. Hæc opi. Bar. sequitur Anto. de Butr. in c. cum sit generale. col. 2. de for. comp. idem dicit Fed. de Sen. in cons. 96. incip. apparet quædam lex, ubi sequitur Pau. de Liazarij. in cle. j. de usuris. Ioan. Andr. in c. tuam. col. fi. de ordi. cogni. & ibi Ioan. de Imo. Gaspar de Calderinis in suo consilio. incipiē. inherendo argumento quæstionis. Quod ponitur inter consi. Petri. de Ancha. 236. Domi. in cap. j. de usu. libr. vj. & Ludo. in dict. l. Ticia tenet cum Bar. solum in causa usuraria; per. cap. post miserabilem. de usur. ubi iudices seculares cogere possunt usurarios ad restituendum usuras, & sic quatenus non uertitur quæstio iuris, sed facti, prout est quando agitur de restitutione, constituto quod

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

sed allegatur illud non tenere, tunc causa matrimonij spectat ad forum Ecclesiae; sed si de contractu non apparet, tunc non potest praetendi aliqua spiritualitas, & sic ad forum secularem spectat, si enim teneremus quod etiam si in facto esset quaestio circa matrimonium quod tale examen spectaret ad iudicem ecclesiasticum, sequeretur correctio multarum legum, quae tractant de patria potestate, & eius effectu, de existentia sui heredis; de liberis exhibendis & educandis; & similibus; & sic per modum indirectum infinitae causae laycorum deducerentur ad ecclesiasticum forum, & per consequens absorberetur tota iurisdictio secularis, contra mentem omnium legum, quibus non reperitur expresse derogatum, ut dicit Petr. de Anch. in d. c. ea quae. q. 4. Abbas in d. c. lator. in 2. notabili. Et illa opi. Bart. servatur de consuetudine, ut scribit Card. Alexan. post alios in d. c. lator.

54 HVIC † TAMEN OPINIONI Bar. uidetur obstare tex. in c. si iudex laycus. de senten. excommunicata. libr. 6. ubi erat solum quaestio in facto, an scilicet detentus ille, & captus in facinore esset clericus, nec ne, & sic an esset ordinatus seu tonsuratus, & tex. ibi dicit, quod iudex laycus non cognoscit, sed iudex ecclesiasticus, eo uel cuius interest uocato, & sic est ibi casus, quod dato quod incidat quaestio facti super re spirituali, quod iudex secularis non cognoscit, ad hoc posset dici quod ille tex. loquitur in causa mere spirituali, & ecclesiastica, & nullo modo spectante ad laycos, prout est punire clericos, contra quos nullam penitus habet iurisditionem laycus, etiam ipsis uolentibus. c. significasti. de foro competenti. & pariter si esset quaestio facti super excommunicatione, an quis est excommunicatus uel non; uel an quis sit haereticus uel non; uel sit simoniacus uel non, quia in ijs quae sunt mere spiritualia, si quaestio incidat, etiam quod sit facti, non cognoscit Iudex secularis, ut dicit Ioan. Andre. post Hostien. in dict. cap. tuam; & ideo doctrina Barto. communis, quae supra fuit relata, non habet locum in re mere spirituali & ecclesiastica.

55 Et † si opponas de matrimoniali causa quae etiam spiritualis est, in qua fit differentia inter quaestionem iuris & quaestionem facti, ad hoc respondet subtiliter. Petr. de Ancha. in d. c. ea quae. q. 4. dicens quo ad hoc esse distinguendum, nam quaedam sunt spiritualia, quae nullo modo cadunt in laycum actiue, ut eligere ad dignitates seu beneficia ecclesiastica, ordinem conferre, ecclesias possidere, uel de ipsis ordinare, & de istis similibus etiam si sit quaestio super facto, ut in praedictis exemplis, non cognoscit iudex laycus, quia nec in suis subiectis illa cadunt quo ad omnem effectum actiue, quaedam uero sunt spiritualia quae cadunt in laycis, ut ma-

matrimonia contrahere, liberos procreare, & similia, & in istis videtur, quod si est quaestio super facto, quod laycus sit iudex competens, postquam huius rei sui subditi sunt capaces, & in usuris quae sunt in usu laycorum idem dicendum. Concluditur ergo in praemissis, quod spiritualia uel spiritualibus annexa, quae per uiros ecclesiasticos conferuntur & ministrantur, & quorum ipsi solum sunt capaces actiue & passiue sunt de foro ecclesiae praecise etiam incidenter mota, illa uero spiritualia quorum passiue layci sunt participes, ut in matrimonijs, iuramentis, ad iudicis laici cognitionem spectant, si est quaestio super facto, nisi esset crimen haeresis, ut in ca. inquisitionis. §. prohibemus. de haeret. lib. 6. & haec distinctio fuit Petr. de Anch. in d. c. ea quae. col. v. Potest et aliter responderi ad d. c. si iudex laycus, quod illa quaestio super facto includebat in se spiritualitatem, quae erat in eo, an ille clericus malefactor sit clericus, qui huiusmodi privilegio gaudere debeat, & sic an deberet gaudere, uel non, erat quaestio iuris, & dato quod cum eadem quaestione iuris concurreret quaestio facti, haec quaestio facti erat cognoscenda cum quaestione iuris, hoc est, an ille esset clericus, & an deberet gaudere privilegio fori, hoc dicit ibi text. in uers. & si notorium fuerit, quod idem malefactor sit clericus, iuncta thecrica quam singulariter tradit Bal. in d. l. Ticia. & supra retuli, & consequenter dicendum est. d. c. si iudex laycus, facere pro opi. Bar. & ideo pro eo illud allegat Pau. de Cast. in d. consi. 2. ne ergo contentia causae diuidatur, ad iudicem Ecclesiasticum pertinet. l. nulli. C. de iudicijs. Et licet plures doctores teneant contra doctrinam Bar. dicentes non esse faciendam differentiam inter quaestionem iuris & quaestionem super facto, sed in omni casu spectare has quaestiones incidentes seu emergentes ad iudicem ecclesiasticum, & ad illum esse remittendas, prout opinionis huius fuit Pau. de Cast. in causa criminali, secus in usuraria, in l. Ticia. col. 2. ff. solu. ma. tri. & ibi Ioan. de Imo. Lappus in allegatione. 56. incip. Reuerende domine, & Ioan. de Imo. in c. cum sit generale. de foro compe. cum alijs, ut scribunt Moderniores in d. l. Ticia. & plura de hac quaestione tradit Fel. ly. in d. c. cum sit generale. col. 2. Omnes tamen in hoc conueniunt, quod licet quaestio sit incidens uel emergens, si datur incapacitas iudicis secularis, puta quia causa est spiritualis, non potest iudex de causa cognoscere, sed remittere debet ad iudicem ecclesiasticum.

56. Inde sequitur, quod confessio partis facta coram iudice incapace est nulla, puta quod de quaestione iuris uellet cognoscere super causa spirituali, ita dicit Petr. de Ancha. in d. c. ea quae. in 4. q. uers. postremo dixi. quia cum sit incapax non potest querere iurisdictionem in spiritualibus. c. sacrosanct. cap. Messana. de electione. nam sicut confessio clerici coram

iudice seculari non tenet, ut in c. At si clerici. in prin. de iudicijs, ita nec in causa spirituali, arguendo de rebus ad personas, quod utrobique est eodem iure prohibitum, nec etiam in vim prorogatae iurisdictionis posset dicta confessio sustineri, quia prorogatio in causis spiritualibus, uidetur penitus prohibita. c. significasti. de electio. & sic siue agatur per uiam contentionis, ut quia pars negat, quod non est uxor, uel quod non est usura, uel quando partes petunt se remitti; opponendo incompetentiam iurisdictionis; siue per partis confessionem; quia utrobique datur incapacitas iudicis, nec partis confessio potest facere capacem iudicem, ut patet in d. c. At si clerici. & d. c. significasti, & est arg. in l. priuatorum. C. de iurisd. om. iud. De consensu enim partis iudex secularis non potest cognoscere de causa usurarum, ut dicit Bal. in rubri. de iudicijs. col. 2. uersicu. sed quaero.

57. Et per hoc redditur dubitabile dictum Speculantis. de reconuentio. §. nunc dicamus. uer. sed nunquid. el. j. ubi sentit, quod si pars confitetur esse uxorem, & ipsa non negat, uel confitetur esse usuram, & alter idem, quod iudex secularis potest iudicare, secus tamen si contendat, an sit uxor, uel an sit usura, & partes uolunt probare, quia tunc debet remittere ad iudicem Ecclesiasticum, quod sequitur Bal. in d. l. Ticia, & in l. quotiens. C. de iudi. & in rubri. de iudicijs. colum. 3. uersu. alia distinctio. & l. non ignorat. in fin. C. de sacrosan. ecclesijs. Vel dici potest, quod dictum Speculantis non allegatur fideliter a Baldo & ceteris sequacibus, non enim dicit quod confessio super causa matrimoniali seu usuraria ad hoc teneat, quod iudex secularis possit de questione iuris super dictis spiritualibus cognoscere, sed solum dicit, quod constitit ipsi iudici per confessionem partium, quod illa mulier quae impetebatur de seruo corrupto. erat uxor, quod poterit declarare illam non teneri ad duplum, sed ad simplex, iuxta l. si. ff. de seruo corrupto. sic pariter si quis confiteretur in iudicio pecuniam, quam debet agenti esse usuram, poterit illum confitentem compellere ad restitutionem illius pecuniae usurariae; nec dicet iudex, pronunciamus super matrimonio, sed dicet per modum causae sic declaramus dictam mulierem non teneri ad duplum, sed ad simplex, quia est uxor, ut constat per partium confessionem. Item declaramus teneri ad restitutionem pecuniae usurariae, quia per confessionem constitit esse usuram, & hoc potest exemplificari in multis alijs casibus, ut per Bal. simpliciter in auth. ad haec. C. de lati. liber. tollen. & haec nota, quia aliter declarantur per Francis. Aret. in d. c. cum sit generale; & haec declaratio magis uidetur congruere menti Speculantis, ut patet intuenti; & exijs patet ueritas huius conclusionis.

58. SEXTA + Conclusio est, quod si quis laycus est punitus de aliquo delicto

libro...
dice...
deli...
peni...
in...
mini...
cemo...
bile...
&...
clau...
deli...
liqui...
tione...
no...
non...
fina...
aut...
re...
in...
59...
C...
A...
a...
i...
d...
d...
p...
n...
&...
60...
ab...
ba...
d...
d...
&...
c...
p...
n...

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

de captus fuit Perusij, fuit dubitatum, quia ex quo semel fuit accusatus & punitus pro illo homicidio, utrum Perusij possit accusari & puniri, & concludit q̄ sic. per. l. nullum. C. de testibus. & ita fuit decapitatus. Accedit q̄ inquit Ioan. monach. in c. j. de usuris. lib. 6. q̄ licet iudex ecclesiasticus puniat usurarium secundum leges suas, nihilominus iudex laicus poterit illū punire in foro suo. in eo in quo minori p̄cena fuit punitus, quē refert Domi. ibi. col. 2. uers. quæro an punitus, & ibi Phi. Fra. post Ioan. Andre. Facit insuper quod inquit Abbas in c. j. de crimi. falli. q̄ si iudex puniuit falsum testem extraordinarie, puta quia non erat finita cā principalis, hæc tamen punitio non tollit punitiōem ordinariam, quæ poterat fieri per. l. corneliam de falsis, ut notat Cy. in l. nullum. C. de testibus. cum alijs, ut per Abba. in d. c. j.

61 IN CONTRARIUM †. uero, faciunt aliqua in quibus uidentur probari, q̄ facta punitiōe a iudice ecclesiastico non potest iudex laicus de illo crimine se intromittere, nam dicit Hostien. in c. j. de offi. ordi. q̄ postquam iudex ecclesiasticus puniuit delinquentem p̄cena spiritali, uel p̄cena ad correctionem criminis, ut in c. nouit. de iudicijs, nō potest iudex secularis corporaliter uel temporaliter punire, quia non iudicat Deus bis in idipsum, ne de delicto unius hominis sæpius quæratur. c. licet. de offi. leg. & c. de iis. de accusa. ecclesia enim debet defendere suos p̄cēnites. c. aliud. r. i. q. 1. quem sequitur Ioan. Andre. in d. cap. j. in fi. Hostien. in c. tuæ. de procura. Ad hæc & similia dici potest, q̄ aut p̄cena data a iudice ecclesiastico pro crimine mixti fori. est integra, aut non est integra, si est integra & consequenter talis q̄ ille reus sit sufficienter punitus, tunc iudex secularis non potest de illius crimine amplius quære, & ita loquitur Hostien. si uero p̄cena non est integra, tunc iudex secularis in eo quod restat punire potest. Et pro hoc adducō quod dicit Bal. in l. nullum. C. de testibus. ubi quærit an punitiō facta a iudice perusino excludat iudicem Florentinum, nam iudex perusinus coram quo mota erat quæstio commisit examinationem unius testis Florentini iudici Florentino, qui testis deposuit falsum, & fuit punitus a iudice perusino, concludit q̄ iudex Florentinus non poterit dictum testem iam punitum iterum punire, dummodo p̄cena illa fuerit integra, & allegat disputationem Iacobi de Bel. quam ponit in l. j. C. ubi de crimi. agi. oportet. & sic, illa p̄cena data a iudice ecclesiastico, licet sit ut terminus p̄cena quo ad suam iurisdictionem, non autem est terminus p̄cena quo ad iurisdictionem secularem, cum maiori p̄cena ille reus puniendus sit. ideo iudex secularis potest uti iure suo in puniendo, cui nō potuit præiudicare iudex ecclesiasticus, ut efficaciter probatur in d. l. ij. C. de sportulis, quam Cy. in l. fi. ff. de iuris.

infirmum
fuit ex
62 Nec
uerum
tur for
res pos
cellario
no. in
ferabil
fuit ad
sed si
postulat
si graui
falsum
riset
cius trad
col. 2. de
cōsuet
ecclesi
tur cōm
clina: for
foris
in sua p
petrar
compe
tis, fieri
na p̄
quæ a
63 Ad
infirm
Vltim
tere p̄
dum b
fōm
tur p̄
infirm
tunc p̄
fōm
Abba

iuris. omnium iud. allegat, & Bald. in d. l. cunctos populos. distincte enim sunt eæ duæ potestates. c. quoniam. x. dist.

62 Nec obstat q̄ Episcopus debet defendere pœnitentes suos, quia forte uerum esset, si male de facto ab aliquibus tractarentur, quia tunc fortirẽtur forum actiue coram Episcopo, nam illud solum probat, ut pœnitentes possint alios conuenire in iudicio ecclesiastico, non enim dicit q̄ necessario sint cõueniendi in foro Ecclesiæ, & hoc expresse uidetur uelle In no. in c. significãtib. de offi. delega. dum dicit, q̄ pœnitẽtes, & aliæ miserabiles personæ sunt sub protectione ecclesiæ. & super iuribus suis possunt adire Ecclesiasticum, ne ab alijs inquietẽtur, ut per totam dist. 86. sed si aliquis uellet hos pœnitẽtes conuenire coram seculari iudice, non possunt ipsi excipere, q̄ debeãt coram ecclesiastico iudice cõueniri, sed si grãuẽtur coram seculari, tũc bene possunt habere refugium ad ecclesiasticum, nõ enim interuenit aliquis actus qui habuit hos eximere a iurisdictione imperatoris, alias de facili cluderetur iurisdictione secularis. faciũt tradita per Inno. in c. 2. de maio. & obed. & tradit Abbas in c. nullus. col. 2. de foro. cõmpete. sic ergo. d. c. illud. non loquitur præceptiue sed cõsultiue, cõsilium est enim, ut pœnitẽs conueniat laycum coram iudice ecclesiastico, quia nõ ita amouebit a sua pœnitẽtia, sicut amoueretur cõueniẽdo coram iudice layco, coram quo est inultus, & si laycus declinat forum ecclesiæ, ipse etiam pœnitẽs poterit declinare, & illa ratio fortius militat, si ipse pœnitẽt cõueniretur coram layco, quia tũc magis in sua pœnitẽtia turbaretur, & sic pro criminibus post pœnitẽtiam perpetratis nõ sunt aliquatenus defendẽdi, ut dicit Maria. Soc. in c. j. de foro compe. colu. 4. nec pro illo crimine pro quo est sibi imposita pœnitentia, si etiam lex ciuilis imponit tali aliam pœnam, quia tũc ex quo illa pœna spiritualis non est integra, potest a iudice seculari alia maior imponi, quæ a lege statuitur, ut patet ex prædictis.

63 Ad hoc faccedit quõd inquit Iaco. Butr. in l. Et si seuerior. col. 4. C. de infam. quem ibi col. 2. sequitur Bal. q̄ si scolaris commisit homicidium Valentia, & fuit punitus ibi secundum statutum pœna pecuniaria, nõ poterit postea accusari in propria patria, & puniri pœna legali. ratio, secundum Bal. est, quia prima pœna fuit terminus pœnæ, & sic postq̄ est satisfactum, nõ est ulterius de crimine quærendum, ex quo enim soluit habetur pro absoluto, ut not. in l. si quis cum totum. §. plane. ff. de except. rei iudicatæ. & sic ex quo pœna fuit integra, saltem secundum formam statuti, nõ est amplius de dicto crimine puniẽdus. c. de ijs. de accusa. l. licet. §. ultimo. ff. nau. caupo. stabula. & pro ijs facit text. mirabilis secundum Alex. ibi. in l. sed si unius. §. prætor. ff. de iniurijs. ubi si pro iniuria alteri
illata

illata aliquis fuit uerberatus; non potest contra eum agi actione iniuriarum tanquam iam satis fecerit.

64 Et pro ijs optime facit consilium Ludo. Roma. registratum in consil. 375. in proposita quaestione breuiter dicendum, ubi concludit de quodam monacho qui tenuerat quandam mulierem coniugatam, qui fuit punitus a suo abbate, quod potest etiam puniri ab episcopo loci, si non fuit sufficienter punitus secundum iura canonica, licet punitus fuerit secundum regulam claustralem, nam poena quae imponitur secundum hanc regulam per abbatem quamuis sit illius fori, & illi foro appropriata, non tollit poenam alterius fori & illi appropriatam, ut est poena ad exercendam uindictam appropriata foro episcopali, ut est casus in c. felicis. in fi. de poenis. libr. 6. nec iuuabit hunc monachum priuilegium exemptionis, quia illud locum habet cum delinquit in loco exempto. c. j. in ij. respon. de priuilegiis libr. 6. & cum ijs potest responderi ad alia contraria quae contra hanc conclusionem formari possint.

65 Aduertendum est tamen, quia non sine mysterio loquitur conclusio in criminibus mixti fori. quia si crimina essent mere ecclesiastica, uel personae essent ecclesiasticae, semel punitus a iudice ecclesiastico sufficienter siue insufficienter non posset iterum puniri de eisdem criminibus a iudice seculari, quia tunc fatendum est quod sententia & processus iudicis ecclesiastici solum consideratur, & facit ius. ratio est, quia iudex secularis non potest cognoscere. & ponitur exemplum in crimine haeresis, ut in c. ut inquisitionis. §. prohibemus. de haeret. libr. 6. ut dicit Pet. de Anch. in d. c. ea quae. in 9. q. in fi. de regu. iur. libr. 6. & quod est in crimine haeresis habet et locum in alijs criminibus ecclesiasticis, ut late dixi, in hac quaestione, conclusione. 4. uersi. & quia, quae autem sint crimina ecclesiastica seu canonica, dic ut notatur in c. cum sit generale. de foro compe. & scribit Bal. post glo. in authen. clericus. C. de epis. & cleri.

66 SEPTIMA ET ULTIMA Conclusio responsalis ad propositam quaestionem est. quod Episcopus seu inquisitor Apostolicus cognoscens de crimine haeresis seu artis maleficae contra reum illius criminis, si reus ipse confiteatur crimen homicidij ab eo commissi, seu aliud crimen grauisimum, pro quibus secundum leges ciuiles deberet ultimo supplicio damnari, non debet ob hoc crimen talem reum punire, nec potest de iure tradere illum iudici seculari taliter ut iudex secularis illum morte condemnet, sicut condemnat iudex sibi traditos ob crimen haeresis. sed debet illum reum uolentem puro corde, & non ficto redire ad gratiam Ecclesiae, admittere ad reconciliationem, beneficio absolutionis ab excommunicatione sibi impenso abiurata primitus haeresi. iuxta tex. in ca.

u. officio
67 Quod
si cont
fessus
fessus
quid
in con
de la
prio. S
a. p. z
nitem
quia
litum
allegat
in con
farent
las
cet. S
non
cup
pal
tur
tur
& B
te. B
de E
con
E
tem
not
mon
d
tem
d
tem
p
p
tem
p

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

sonæ in criminibus prophanis, secus in ecclesiasticis. c. cum ad uerū. 96. dist. c. sententiam. ne cleri. uel mona. c. ex tenore. de foro cōpei & ad prædicta accedit quod inquit Bal. in l. magisteriæ. C. de iurisd. omni. iudi. q̄ licet delictum alicuius sit notorium etiam per confessionem, iudex tamē incompetens non potest illud punire. & iudex incompetens, qualitercunque procedat, semper diceretur grauare, facit. l. militaribus. C. de decurri. lib. x. & d. c. at si clerici. Ange. in l. j. col. fi. uersi. quid si confessio. C. de confe. Bar. in l. magistratibus. ff. de iurisd. omni. iudi. ut ibi late traditur per moder. itaque non possent dictæ mulieres maleficæ, ratione confessionis homicidij siue incidenter siue principaliter factæ, coram dictis iudicibus Ecclesiasticis damnari pœna ordinaria, siue arbitraria, cū sint iudices incompetentes, nec illa confessio posset eisdem mulieribus præiudicare in alio iudicio iudicis competentis, per prædicta.

69 Nec etiam si esset facta ad prorogandum iurisdictionem, cum simus in iudicio inquisitionis, in quo prorogatio fieri non potest, quia non est ibi persona quæ posset illam iurisdictionem prorogare, ut inquit Bal. in l. j. q. fi. C. ubi de crimi. agi. o. p. & in l. j. C. de sicca. ubi dicit, q̄ hoc est nouum & notandum, sequitur Nellus de sancto Gemi. in suo tracta. banitorum. 2. parte primi temporis. q. 2. pro quo allegat Inno. in c. ad petitionem, de accusa. & dicit hoc probari recte intuenti in l. 2. in princ. ff. de iudi. præsertim quia inquisitores sunt iudices delegati. c. ne aliqui. de hæreti. lib. 6. & limitatam habent iurisdictionem. in c. Accusatus. § sane. eo. tit. merito eorum iurisdictione prorogari non potest, ut late scribitur per Fely. in c. P. & G. de offi. deleg. ubi in uersi. in causa autem criminali, uidetur tenere cum Fran. Aret. q̄ in causa criminali etiam per inquisitionē intentata posset fieri prorogatio, sed uerior uidetur decisio Bal. quam tenet Ioan. de Ana. in d. c. ad petitionem, ut malicijs & fraudibus hominū obuietur. l. in fundo. ff. de rei uend. multi enim prorogarent iurisdictionē iudicis in criminalibus, sperantes immunitatem criminis, uel ut mitius puniantur, & sic crimina remanerent impunita, cum intersit rei publicæ crimina puniri. l. ita uulneratus. ff. ad l. acqui. c. ut famæ, de sentē. excommunicata. & pro hac conclusione responsiua ad propositam quæstionē faciunt singulæ conclusiones supra exarata, quarum inductio ad propositū facilis est cuiuslibet studioso, ideo non induco. Præsertim prædicta procedunt, quia iudex ecclesiasticus non punit homicidas morte sed alia, ut dixi supra in conclusione prima.

70 Aduertat tamen iudex ecclesiasticus, q̄ si unquam reus criminis ecclesiastici confiteatur coram se crimen prophanum, pro quo iudex secularis posset illum reum pœna mortis seu mutilationis, seu debilitationis

membre
municet p
irregul
trus de
legale
gura
deur
ca p
quere
hoc
bit
stolam
fum
c. d
tulo ad
71 Sc
ad hoc
ticus
si con
de hæ
sum
retiz
de est
ri. col
ge
petere
ta per
Hof
C. si
pœna
de al
la dam
font
& pro
ca
tem
p
de
bas

membrorum punire, ut non tradat copiam huius confessionis, nec communicet processum a se factum dicto seculari iudici, ne ex hoc incurrat irregularitatem. c. sententiam, ne cleri. uel mona. & hoc expresse sentit Petrus de Anch. in dicta repetitione c. ea quæ. q. 4. uersi. item cū ad pœnam legalem, de reg. iur. lib. 6. & consequenter. nec in sententia quæ publice legitur memoret crimina homicidij perpetrati ab ijs maleficis, tum ne uideatur pro illis publicam pœnitentiam indicere, sed tantum illam indicat pro crimine hæresis, tum etiam ne det occasionem iudici seculari inquirendi de illis homicidijs seu alijs criminibus prophanis, quia etiam ex hoc solo ultimo irregularitatem incurreret, prout in optimo simili scribit Ioan. Andre. in c. sententiam. ne cleri. uel mona. de clerico qui legit epistolam cuidam iudici, ex qua sequutum fuit homicidium, & sic fuit responsum per Clementem Papam quartum. facit. c. sicut dignum. de homi. & c. clericis. dicto tit. ne cleri. uel mona. sequitur Maria. Soc. in dicto. capitulo. ad audientiam. de homi. in 7. q. principali. uersi. 6. quæro.

- 71 Sed contra hanc conclusionem uidetur obstare quod dicit Bal. in c. ad hoc, de alodiis. col. j. uersi. quando. ubi inquit quæ quando quis est hæreticus & usurarius, propter hæresim potest iudici restitutio usurarum quasi connexa, secundum Ioã. monachum in c. accusatus. § de quæstionibus, de hære. lib. 6. in glosa sua, incipiente, sed quomodo, nam ex hæresi præsumitur lapsus in crimen usurarum, & ideo iurisdictio inquisitorum hæreticæ prauitatis extenditur ad crimē usurarum, quod inquisitoribus ualde est gratum. sequitur Fran. de Aret. in consi. 83. quia multa fuerunt heri. col. 2. ubi etiã inquit quæ sicut dominus feudi habet iurisditionem a lege super re feudali, ita etiam habet super actione personali, propter quã peteretur aliquid, dummodo illa obligatio esset orta occasione feudi, puta petitio seruicij, vel exactio pœnæ propter iniuriam, & ad hoc allegat Hostien, Anto. de Bu. & alios in c. ceterum. de iudi. & dicebat Bal. in l. si. C. si aduer. fiscum, quæ cui competit exactio principalis competit exactio pœnæ, unde dicebat Bar. singulariter in l. solent. in ultima quæstione. ff. de alim. & ciba. lega. quæ etiam in materia statuti, si statutum dicat quæ in causa damni dati procedatur certo modo, comprehenditur quidquid accessorie uel consequenter pertinet ad causam. per l. cum ij. ff. de transactio. & pro ijsetiam facit. c. de prudentia. de dona. in rer. vi. & vxo. ubi uidetur casus, quæ si iudex delegatus cognoscit de causa matrimonij ferendo sententiam diuortij, potest pronunciare dotem restitui, & sic cognoscēs de principali potest de incidenti accessorie cognoscere, & idem iudicium est de dependenti quod de principali, ut est glo. in c. si. in uerbo dependentibus. de iudi. lib. 6. ubi ad hoc allegat. d. c. de prudentia. Ad hæc respōdeo & pri-

& primo ad dictum Bal. in d.c. ad hęc. si inteligatur q̄ inquisitores possunt cognoscere de usuris principaliter uel incidenter seu accessorie, est cōtra tex. in c. accusatus. §. de quæstionibus. de hæreticis. lib. 6. ubi expresse prohibentur inquisitores cognoscere de quæstionibus usurarum, non solum contra alios motis, sed etiam contra illos quibus restitutionē usurarum in pœnitentia pro hæresis crimine iniunxerunt, ac illi se & sua ad hoc faciendum iudicio Ecclesiæ obligarunt, intromittere non possunt, ne per causas huiusmodi offendiculum negotio fidei præparetur, & pondera, quia hæc quæstio usurarum mota contra illos qui de hæresi fuerunt accusati & ad restitutionem usurarum condemnati ueniebat accessorie seu incidenter, patet, quia dum cogebatur restituere mouebatur quæstiones super usuris contra illos de hæresi pœnitētiatos, & tamen ibi tex. prohibet inquisitores hęc cognitionem super usuris subire. Immo in d. §. de quæstionibus, est casus pro hac cōclusionione, nam si de usuris inquisitores, nec incidenter, nec accessorie possunt cognoscere, cuius cognitionis alias possent esse capaces a iure, quia clerici, cum sit crimen ecclesiasticum, ut dixi supra in quinta conclusionione, multo minus debent seu possent cognoscere de crimine homicidij perpetrati ab ipsis maleficis mulieribus laicis, cum sint incapaces talis cognitionis ob timorem irregularitatis, ut dixi per d.c. sententiam, Immo sententia si ferretur esset nulla, quod probatur in d. §. de quæstionibus. ubi ponitur uerbum, potest; præcedente negatiua, ut est gl. in c. j. de reg. iuris lib. 6. l. de ijs. ff. de transa. prout in quæstione statuti adducit Nellus de sancto Gem. in d. q. 2. moderniores scribunt in l. nepos proculo. ff. de uerbo. sign. & in l. Gallus. in pri. ff. de libe. & posthu.

72 Et si dicas, si inquisitor non potest punire dictum homicidium, nec subministrare informationem de eo susceptam, nec confessionem mulieris reæ, nec demum decet ipsum communicare processum, nec illum transmittere ad secularem iudicem metu irregularitatis ut dixi, Ergo homicidium remanebit impunitum, contra l. ita uulneratus. ff. ad l. acqui. & c. ut famæ. de senten. excommunicata. & l. congruit. ff. de offi. præsi. Ad hoc dico secundum illud, non sunt facienda mala, ut ueniant bona. & dicit August. in lib. de mēdacio. faciat homo pro temporali salute hominū quod potest; cum autem ad hoc uentum fuerit ut tali salutē nisi peccando consulere non posset, iam se extimet non habere quid faciat, quoniam id reliquum esse prospexit quod recte faciet, & habetur in c. faciat homo. 2. 2. q. 2. & nullus debet peccare peccato quocunque minimo, ut aliud euitet maius, nam quilibet tenetur diligere Deum super omnia, & omnia habēda sunt odio propter Deum, Lucæ. 14. & secundum ordinem charitatis, tenetur

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

cognitio & contradictio inter partes, sed quia constabat per confessionem poenitentiati de extortis usuris, ut sentiunt aliqui docto. relati in dicto consilio Federici, uel quia per sententiam ordinarij, uel per libros de quibus nulla quaestio refricatur, ad hoc etiam dico, q̄ non esset hoc inconueniens in dicto casu, cum illud faceret tanquam exequutor suae iniunctionis factae haeretico de restituendis usuris, ut dicit Domi. in d. c. accusatus. in fi. quem sequitur Phili. Francus in d. §. de quaestionibus, & cum nulla incapacitas detur ex parte iudicis, quia ut dixi causa usurarum sui natura spectat ad forum Ecclesiae, non habita distinctione personarum inter quas uentilatur, quod non est dicendum de causa homicidij perpetrati a laycis personis, cum illa spectet ad suos iudices laycos, ut toto titulo. C. & ff. ad l. Cor. de sicca. fundamentis super enarratis. Et per haec est respondeat ad illud Ant. de But. in d. c. caeterorum. & ad Bal. in d. l. fi. & Bar. in d. l. solent, quia in dictis legibus non dabatur impedimentum incapacitatis, ut in proposito, merito de accessorijs iudicatur sicut de principali, ut scribitur p̄ Moder. in l. nihil dolo. §. j. de re. iur. & non obstat. d. c. de prudentia. quia solutiones praecedentes p̄nt adaptari, nam ibi nulla dabatur incapacitas ex parte iudicis delegati, nec erat aliquis metus irregularitatis, ut in proposito, sicut dixi, immo secundum Inno. ecclesia principaliter potest cognoscere de dote, ut in c. nuper. de dona. inter uir. & uxor. quem sequuntur Card. Flo. Abbas, & alij in d. c. de prudentia, unde non est mirum si accessorie cognoscit, sed de causa sanguinis nullatenus haec cognitio ipsi iudici ecclesiastico competit. in d. c. sententiam sanguinis. Ex quibus concludo Episcopum siue inquisitorem non posse de iure tradere maleficam iudici seculari ob homicidia perpetrata puniendam sine incurso irregularitatis. Et per haec ad laudem Dei eiusque sanctissimae genitricis & Virginis fuit absoluta haec quaestio, semper protestatione repetita, consulerem quidem, ut super hoc dubio, a summo pontifice declaratio habeatur, ne delicta impunita remaneant, neue illa quaerentur animae iudicum ecclesiasticorum.

76 Sed ꝑ̄ circa praemissa mihi occurrit dubium, quomodo condemnato de haeresi possit imponi poenitentia de restituendis usuris, ut uidetur innuere tex. in d. §. de quaestionibus. & hoc ibi decidit Ioan. Mona. quem allegat Bal. in d. §. ad haec. ratio dubitandi clara est, quia si quis est de haeresi condemnatus bona eius sibi auferuntur. in ca. uergentis. de haeret. in ca. secundum leges. eod. titu. lib. 6. & bona eius transeunt ad fiscum cum onere suo, ut in §. si uero. in d. c. accusatus. itaque penes haeticum nulla actiones passiuæ, siue actiuæ remanent, quinimmo efficitur quasi nouus homo, si est ei uita salua. l. si ut proponis. C. de bonis proscrip. & l. si debi-

debitor. C. de senten. p. assis, quomodo ergo huic hæretico potest iniungi pœnitentia de restituendis usuris, cum nihil habeat, quia dicit tex. pro crimine hæresis restitutio usurarum fuit iniuncta. Et ideo dico, salva auctoritate Ioan. Monachi, q̄ dictus. §. de quæstionibus. in uersu. pro crimine hæresis, non potest intelligi in hæretico condemnato seu reducto ad gremium Ecclesiæ, quia, ut dixi, bona eius sunt confiscata, nisi intelligamus in hæretico, cui ex indulgentia principis uel ex alio quocunque priuilegio bona eius uel pars bonorum esset reseruata, ut in d. l. si debitor. facit. c. uergentis. de hæreti. quia tunc pro illis bonis uel parte bonorum ad es alienum tenetur, ut in d. l. si debitor, & cum hoc procedat ex quodam iure speciali, non uidetur quod d. §. sic intelligatur. Vnde melius uidetur dicendum, q̄ d. §. intelligatur in hærede illius qui fuit condemnatus pro crimine hæresis, non tamen q̄ fuerit hæreticus, puta tanquam fautor, receptator, seu defensor hæreticorum, & huic dum uiueret fuerit iniuncta pœnitentia de usuris restituendis, & ad hoc se obligauerit, hæredes eius mortuo ipso tenentur ad restitutionem usurarum, ut probatur in c. accusatus. §. si uero. de hæreti. lib. 6. & bene uerificatur q̄ pro causa hæresis fuerit iniuncta pœnitentia. Insuper. d. §. potest intelligi in eo qui fuit suspectus de hæresi declaratus, qui potest puniri ut suspectus, ut habetur in c. literas, de præsumpt. ac etiam ut abiuret, ut in d. c. accusatus. in prin. & isti forsitan fuit iniuncta pœnitentia de restituendis usuris, & dicitur facta iniunctio pro causa hæresis, ut dicit tex. cuius suspecti de hæresi non confiscantur bona, sed ueri hæretici, ut in d. c. uergentis. præterea Areti. & alij multum decipiuntur in dicto Bal. quia Bald. & d. §. de quæstionibus. nullam dant inquisitoribus iurisdictionem circa cognitionem usurarum, sed solam & meram iniunctionem pœnitentiæ circa usuras restituendas, & quo ad alia priuantur inquisitores se intrromittere de quæstionibus usurarum, ut dixi supra, cogita, quia nullus tangit.

S V M M A R I V M.

- 1 *An inquisitores teneantur sequi consilium peritorum quos uocant ad decisionem causarum fidei.*
- 2 *Cum consilio alicuius est aliquid agendum, an sit necessario illud sequendum.*
- 3 *Consilio alicuius si est quid agendum, an teneatur illud sequi.*
- 4 *Consilium illius qui non potest esse particeps officij an sit sequendum.*
- 5 *Quid cum dicitur quod agat cum consilio alicuius qui potest esse particeps officij & habet potestatem a lege consulendi.*

- 6 *Quid si cum consilio alicuius qui potest esse particeps officij, & consulens habet potestatem ab homine.*
- 7 *Quid si cum consilio illius qui est particeps officij.*
- 8 *Quando aliquid dicitur agendum per consilium alicuius, tale consilium est requirendum & sequendum.*
- 9 *Quid si dicatur aliquid agi secundum consilium talis.*
- 10 *Quid si dicatur nihil fieri sine consilio talis.*
- 11 *Quando a lege uel statuto dicitur ut aliquid fiat de consilio uel ex consilio talis, huiusmodi consilium est requirendum & sequendum, & actus in contrarium factus est nullus.*
- 12 *Mens statuentis consideranda est, an sit sequendum & requirendum consilium.*
- 13 *Quando quis debet proferre sententiam de consilio aliquorum, intelligitur de maiori parte.*
- 14 *Consilium iniustum an teneatur sequi consulens.*
- 15 *Quid importent ista uerba, de & cum consilio.*

VIGESIMA SEXTA QVAESTIO.

I **VIGESIMO SEXTO + QVAERO**, An inquisitor teneatur de iure causas hæreticales contra accusatos de hæresi motas terminare seu decidere de peritorum consilio, adeo q̄ omnino illorum consilio sit ab eodem Inquisitore standum, an uero sufficiat peritorum consilium requirere, sed quia in hac quæstione uariari potest modus dicendi. ideo generaliter omnes modi exprimendi sunt ut facilior sit huius quæstionis cognitio & decisio. Aliquando enim in aliqua dispositione de qua agitur disponitur agenda aliqua esse cum consilio alicuius, aliquando cum consilio simpliciter, aut per consilium, aut secundum consilium, aut ex consilio, aut dicitur ut nihil fiat sine consilio talis, aut demum dicitur de consilio, & conclusiue procedendo.

- 2 **EST + PRIMA CONCLUSIO**, aliquando dicitur, quòd aliquid fiat cum consilio talis, & ille cui dandum est consilium non habet sanum uel plenum intellectum, puta ratione ætatis uel prodigalitatibus, ut puta quia est pupillus, uel prodigus, tunc consilio illius consulentis omnino est standum, adeo quòd illud consilium capitur pro consensu. lege impuberibus. ff. de susce. tutorib. unde stante statuto quòd pupillus certum quid faciat cum consilio duorum agnatorum, capitur ibi consilium pro consensu, quia pupillus non habet discre-

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

permitteretur quod vna uia denegatur. c. cum quid una. de reg. iur. lib. 6. l. oratio. ff. de sponsa. Inde infert, q̄ si testator disponderet in testamento, ut exequor suus nihil faceret sine consensu alicuius fratris minoris, q̄ non tenetur exequor sequi consensum illius; quia directe frater minor non potest esse exequor testamenti. cle. exiui, de uerb. signi: ca. si. de testa. lib. 6. secus si dixisset, cum consilio, quia consilium non arctaret, quando ipse non possit esse particeps officij, de quo, ut inquit Bar. in d. §. si plures, ipse dolet, & plura ad hoc tradit Bar. in suo tracta. minori. lib. 3. per totum, & cum ijs tenet Bal. in l. iure nostro. ff. de testa. tutela. Vnum tamen est aduertendum, q̄ prædicta procedunt quando testator simpliciter diceret, q̄ cum fratris minoris cōsilio aliqua pertractentur, quia tūc consilium est requirendum, non autem illi standum. Secus tamen si testator ultra processit annullando, quia tunc non ualebit contra factū, quia in officijs quæ non sumunt formam a lege, sed ab homine debet seruari dispositio hominis. l. j. §. si plures. ff. de exerci. secundum Bal. in auth. ingressi. colu. 1. C. de sacro. ecclesijs, & de hoc uidetur esse text. in d. l. Ticiūm & Mæuium.

- 4 . TERTIA † CONCLUSIO est, q̄ si dicitur, agatur aliquid cum consilio alicuius, tunc si ille cuius consilium postulatur non potest esse particeps officij, non est illi consilio omnino standum, etiam licet sit requirendum, si sit dictum. s. ut debeat sequi, ne quod una uia prohibetur altera permittatur. per d. l. oratio, cum alijs allegatis supra in proxima conclusione, ut dicit Bart. in d. §. si plures. & hoc probatur in d. l. Ticiūm, & Mæuium. §. j. in uerbo, arbitrio mulierum, sed an contra factum nullum sit, Bal. tenet q̄ nullum est, ut in d. auth. ingressi. co. j. ut modo dixi. Quod uidetur contra mentem Bal. in d. §. si plures, dum dicit, etiam si dictum sit. s. ut teneatur exequor sequi consilium illius personæ prohibitæ, & aliter factum sit irritum, non tenetur sequi, ut declarat Saly. in d. §. si plures, tex. in l. quidam decedens. §. Papinianus, ubi hæc opinio. Bart. fundari uidetur, & plus mihi placet, quam opinio. Bal. quia testator non potest facere, ut leges non habeant locum in testamento. c. requisisti. & c. tua nos, de testa. l. nemo. ff. de leg. j. Bal. in l. testandi. C. de testa. lex autem prohibet matrem a tutela filij. l. iure nostro. ff. de testa. tute. quicquid hodie de iure authenticorum sit decisum, ut in auth. matri. & auia. C. quando mulier tutelæ. offi. funga. & et lex prohibet mendicantes ab executione testamentorum. d. cle. exiui. & in c. religiosus. de testa. libr. 6. unde testator ijs legibus uel similibus tanq̄ inferior derogare nō potest, quia hoc est de reseruatis principi. cap. cum inferior. de maiori. & obedi. l. 3. in prin. ff. de alie. iudi. mu. cau. facta. l. formam. C. de offi. præfe. præto. Bal.

to. Bal. in l. rescripta. C. de præci. impera. offe. cum alijs, ut scribunt Ang. Imo. & Alex. in d. l. nemo. Et non obstat dictum Bal. quia dicit cōtra euidentem iuris dispositionem, nam hæc officia tutoriæ non recipiunt formam ab homine sed a lege, ut patet in d. l. iure nostro, & d. de. exiui merito debet seruari dispositio legis, quia sic scriptum est, & hoc sufficit. l. prospexit. ff. qui & a quibus, propter auctoritatem & potestatem legislatoris, ut dicit Bal. in l. j. colum. 1. C. quæ sit lon. consuetu. de cuius intellectu aliqua scribit. d. las. in l. non dubium. col. 7. uer. pro clara intelligentia. C. de legi. Et sic dictum Bal. non procedit in ijs officiis tutorum seu executorum in quibus ius speciale aliquid disponit circa personas illorum, secus uero in alijs officiis qui ab homine recipiunt formam, ut est in exercitore navis, ut in d. l. 1. §. si plures. ff. de exerci. & ideo Bald. sibi contrarius in rubr. C. de exerci. colum. 2. uer. sed quid si testator. tenet cum Bar. in d. §. si plures. nec etiam obstat. d. l. Ticium & Mæuiū. in prin. in uerbo irritum, quia frater meus cum consilio cuius erat administranda tutela, potuit esse particeps officij sicut Mæuius alter frater, & ideo licet illa uerba, cum consilio, non efficerent nulla gesta sine consilio, tamen propter uerba testatoris irritantis contra factum nullus effectus est, quod non est in proposito, quia mater & religiosus nō poterant esse particeps illius officij, ut considerat Bar. in d. §. si plures.

5 ... TERTIA † CONCLUSIO est, quod si ab homine dicatur ei qui habet potestatem a lege, ut aliquid agat cum consilio alterius qui potest esse particeps officij, tunc non est necessario standum illius consilio, licet requirendum sit, quia homo ille sic disponens non potuit auferre potestatem liberam datam a lege, ut est tex. in l. Ticium & Mæuiū. in prin. ff. de administra. ubi factum sine consilio Meuij est nullum, ex eo quia testator hoc dixerat ibi, & quod sine eo fit irritum sit, si ergo non dixisset, non fuisset irritum quod sine consilio Mæuij factum fuisset, & est argumentum in c. tua nos, & ibi notat glo. de testa. ita dicunt Bart. & alij in d. §. si plures. & in c. cum in ueteri, de electio. & probatur in l. 1. §. 1. & l. 2. in fi. ff. ubi pupill. educa. debet.

6 QUARTA † CONCLUSIO est, q̄ si dicatur ei qui habet potestatem ab homine, ut aliquid faciat cum consilio alterius, qui potest esse particeps officij, tunc consilium eius debet requiri, & ei dari, quia talis conditio apposita omnino seruanda est. l. sed & si pupillus. §. conditio. ff. de instito. cap. cum in ueteri. de electio. ut tenent Bar. in d. §. si plures, & Abbas in d. c. cum in ueteri. sequitur Anto. de But. in ca. cum olim. col. 2. de arbitris, unde si esset factum compromissum, quod arbiter determinaret quæstionem cum consilio sapientis, tale consilium est re-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

quirendum & ei standum per prædicta, quia hæc dictio, cum, inter personas copulat principaliter, sed inter res accessorie, ut dicit Bartol. in l. si ita. §. quæstio. ff. de manu. testamento, sequitur Anto. de Butr. d. cap. cum olim. quod non bene refert Ludouic. Roman. in rubric. de arbitris. columna decima. faciunt notata per Abba. in ca. cum Marthæ. de celebra. missarum.

7 ... QUINTA † CONCLUSIO est, quæ si dicatur aliquid agi cū consilio illius qui est particeps officii, consilium est requirendum illius. l. consilio. in fi. ff. de curatore furio, sequitur Abbas in ca. si pro debilitate. colum. fi. de arbitris.

8 SEXTA † CONCLUSIO est, quæ si dicatur aliquid agi per consilium talis, quæ tale consilium est requirendum & ei standum, quia præpositio, per, denotat perfectionem. l. urbana. §. pernoctare. ff. de uerbo. si gnifi. tradit Alberi. in d. §. Papinianus. colum. 2. & faciunt plura quæ de hac præpositione scribit Bald. in rubric. C. de exerci. colum. 1. sic & peregrisse reum dicitur non qui detulit, sed qui condemnauit. l. 2. ff. de adulter.

9 .. SEPTIMA † CONCLUSIO est, quæ si dicatur aliquid agi secundum consilium talis, quæ non solum est requirendum, sed etiam standum, quia consilium tunc est tam causa materialis quam formalis sine qua nulla res consistit. l. Iulianus. ff. ad exhibendum, ita inquit Bal. in l. 1. col. fi. C. ne liceat in una cau. ter. pro. . .

10 OCTAVA † CONCLUSIO est, quæ si dicatur, nihil fieri sine consilio talis, & sit præposita negatiua, tunc huius consilium est requirendum, & sequendum, de quo est tex. in c. uenerabili. de off. deleg. & sic possunt intelligi. l. 1. §. si plures. ff. de exerci. l. sed & si pupillus. §. conditio. ff. de instito. ut tradit Alberi. de Rosate in d. §. Papinianus, adeo quæ in tali casu capitur consilium pro consensu, ut dicit Abbas in d. c. uenerabili. in gloss. cuius consilio. & idem tenet Henri. Boyc. in cap. ex parte. de constitutio.

11 NONA † CONCLUSIO est responsalis ad præpositam questionem, quod si a lege canone uel statuto dicatur, ut aliquid fiat de consilio uel ex consilio talis, quæ huiusmodi consilium est requirendum, & sequendum, & ei standum, & actus in contrarium factus est nullus, ut dicunt Vincen. Composte. & Ioan. Andre. in cap. ex parte. de rescrip. & sic est in causa hæresis, ut de consultorum consilio ad sententiam uel condemnationem procedatur, ut in c. fi. §. iubemus. de hæreti. lib. 6. & est ratio, quia plus importat ista dictio, de, quam illa præpositio, cum, ca. si ex bono. de pœnit. distinct. 3. & institu. bono. raptio. §. sanè, & quando sic manda-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

sed quæ est differentia, Inquit sub ijs uerbis, hæc semper intelligas nisi ius, uel ratio naturalis, uel intentio, de qua apparet, aliud inducat, tunc enim non curo de uerbis, sequitur Arch. in c. obuentibus. 63. dist. tradit Alberi. in d. §. Papinianus.

13 Et aduerte qd si aliquis tenetur de iure proferre sententiam in aliqua causa de consilio aliquorum, ut est in proposita quæstione, intelligatur de consilio maioris partis dictorum consultorum, ut si sint tres, proferat de consilio duorum, & ipse iudex computabitur in numero consultorū, ut colligitur ex iis quæ dicit Ioan. Andre. in suis mercurialibus in c. nullus. de regu. iur. lib. 6. sequitur ibi Phi. Fran. colum. fi. & in eo quod dicit canon de consilio esse procedendum ad sententiam, est præsupponendū de consilio consonante sententiæ, ut uerba habeant suum effectum. l. j. in fi. ff. quod quisquis iur. & sic intelligitur lex consilium. l. humanum. C. de legib. & cum dicitur factum esse furtum consilio alterius, scilicet consonante. l. furti. §. consilium. ff. de fur. l. sæpe. ff. de uerb. sign. §. ope. insti. de obliga. quæ ex deli.

14 Sed qd si consilium illorum uidetur iniustum iudici de quorum consilio debet iudicare an tunc sit sequendum huiusmodi consilium, & an sequendo excusetur iudex in sindicatu, ut non censeatur fecisse litem suā, in hoc posset distingui, aut loquimur in iudicibus imperitis & idiotis, ut sunt communiter præsides prouinciarū, quibus dantur assessores ab universitate, uel Regibus, seu principibus constituētibus dictos præsides, qui præsides communiter sunt imperiti, ut dicit Bar. in l. statutis. C. de sentē. ex pericu. recita. gl. & ibi Doctores in l. 2. ff. quod quisq; iur. in alte. Bar. in l. expertes. C. de decurio. lib. x. tunc isti dato sibi assessore ab illo a quo iurisdictionem habent huius assessoris consilium etiam iniustum sequendo non peccarent, nec in sindicatu tenerentur, ut dicit Bal. in l. obseruare. §. proficisci. 31. q. ff. de offi. pro. & lega. sentit Bal. in auth. habita. uers. quæro cum ad doctores pertineat. C. ne fili. pro pat. si uero iudices sunt periti, & consilium esset iniustum seu iniquum, tunc sequi non tenentur, ut scribit Abbas in c. si pro debilitate. de offi. delega. prout latissime ego scripsi in c. j. de hæret. lib. 6. in q. x. uersi. prædicta tamen locum habent, & ideo non repeto, & tali casu esset iuri conueniens consulere superiorē uel inquisitorem generalem uel summum pontificem, quid in eo casu sit agendum. arg. t. cx. in c. per hoc. de hæret. lib. 6. & dicti superioris sententiæ standum, ut est forte argumentum in c. si. de re iudi. & ibi scribunt Abbas, & alij.

15 Et adde qd ad prædicta qd si apparet ex coniecturis consilium esse sequendum, illud sequendum est, prout in casu notabili consuluit Rapha. Cumma.

ma. in consi. 55. incip. duo habentes, ubi facit uim quando dicitur, de, & cum consilio alicuius aliquid fiat, quia utriusque præpositionis cumulatō aliquid plus debet operari. q̄ si unaquæque de per se fuisset adiecta. facit. l. si stipulatus. in prin. ff. de usuris, & quando aliquid est faciendum de consensu alterius, semper est de substantia ille consensus, ut dicit Archi. in c. archiepiscoporum. 18. dist. sequitur Bal. in l. j. §. necessitatem. col. 4. uersi. nota q̄ consensus, Inde est q̄ si consensus alicuius est adhibendus in matrimonio ex ui statuti, tale statutum non ualet, secus in consilio, ut dicit Bal. in c. statutum. i. de hære. lib. vj. quem ibi sequitur Phi. Fran, tradit Decius in c. si pro debilitate. col. 6. de offi. deleg. faciunt quæ scribuntur per Abbatem & alios in c. cum uos, de ijs quæ fiunt sine conse. capituli. concludo ergo, q̄ cum in c. si. §. iubemus. de hære. lib. 6. dicatur. quòd de consilio peritorum causa hæresis terminetur ad sententiam uel condemnationem, q̄ inquisitor debet requirere consilium peritorum & illud sequi. per præmissa dicta in nona conclusione, & omnino ad hæc uide quæ dixi in comento. c. quoniam. de hæret. l. 6. in . x. q. quia hic plura ommissi quæ ibi dicta fuere per me ne de prolixitate arguar. quæ nota contra quendam licentiatum qui semper dicebat contrarium, q̄ inquisitores non tenebantur stare consilio peritorum, nullam tamen rationem allegabat.

S V M M A R I V M.

- 1 *Blasfemia quid sit.*
- 2 *Blasfemia potest esse ex surreptione uel ex deliberatione.*
- 3 *Prorumpens in blasfemiam ex passione secundum S. Thom. peccat uenialiter & non mortaliter.*
- 4 *Iracundiæ calor in delictis non excusat delinquentem.*
- 5 *Blasfemia grauius peccatum est quam delictum.*
- 6 *Blasfemare consuetum non excusat iracundia.*
- 7 *Iracundiæ calor non excusat a toto sed a tanto, etiam in perpetrato homicidio.*
- 8 *Iracundiæ calor probandus est ad hoc ut excuset a delicto.*
- 9 *Blasfemans Deum si statim ostendit signa contritionis non punitur pœna ordinaria.*
- 10 *Iniuriarum actio an tollatur si iniurians infra. 30. dies retrocesserit ab iniuria.*
- 11 *Iniuriarum actio an tollatur per pœnitentiam ante reuocationem ad animum iniuriati. & ibi de clausula, rebus sic stantibus.*

- 12 Intellectus. l. quicquid. ff. de reg. iur. l. diuortio. ff. de repu.
- 13 Blasfemans si emissa blasfemia coram audientibus statim se humilians petit ueniam excusatur a pœna ordinaria.
- 14 Mitius agitur cum Deo quàm cum hominibus.
- 15 Ebrius blasfemans an puniatur.
- 16 Blasfemia quotuplex sit.
- 17 Blasfemans Deum quando uideatur suspectus de hæresi.
- 18 Blasfemans iratus quomodo sit puniendus.
- 19 Blasfemantis intentio est inquirenda ad hoc ut suspectus de hæresi reputetur.
- 20 Blasfemans Deum punitur pœna pecuniaria uel uerberum secundum conditionem personæ.
- 21 Blasfemantibus pœnam non possunt iudices remittere sicut possunt alias pœnas.
- 22 Blasfemiæ causa quæ ueniunt in mundo.
- 23 Blasfemans si est pauper & nobilis quomodo debet puniri.
- 24 Iurans per membra Dei honesta uel inhonesta an dicatur blasfemus.
- 25 Iurans per membra inhonesta peccat mortaliter.
- 26 Iurans per membra honesta uel inhonesta est blasfemus.
- 27 Intellectus. c. si quis per capillum. 22. q. 1.
- 28 Deus non habet membra, contra aliquos hæreticos.
- 29 Deus ad naturam diuinam refertur.
- 30 Iurans per membra Dei dicitur blasfemare.
- 31 Iurare per membra Christi an sit blasfemare.
- 32 Iurare per membra Christi est irreuerentia.
- 33 Iurare per pudenda Christi est species hæresis.
- 34 Deo non sunt attribuenda membra humana, est enim hæresis damnata.
- 35 Iurare per membra Dei sapit hæresim manifestam.
- 36 Iurare per membra Dei est hæreticum, uel saltem suspitio hæresis nascitur.
- 37 Iurans per membra Dei an sit suspectus de hæresi, iudex debet considerare multas circumstantias.
- 38 Declaratio. c. si quis per capillum. 22. q. 1.
- 39 Iurare an liceat per sanctos.
- 40 Iurare an liceat per creaturas.
- 41 Iurant christiani per creaturas referentes se ad Deum.
- 42 Blasfemus an sit qui lapidem proiecit in cruce[m] domini.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

2 Et † San. Thom. in 2. 2. q. 13. arti. 2. ad 3. inquit; q̄ blasphemia potest absque deliberatione ex surreptione procedere dupliciter, uno modo q̄ aliquis non aduertat hoc quod dicit esse blasphemiam, quod potest contingere; cum aliquis subito ex aliqua passione in uerba non imaginata prorumpit, quorum significationem non considerat; & tunc est peccatum ueniale, & non habet proprie rationem blasphemiae. Alio modo quando aduertit hoc esse blasphemiam, considerans significata uerborum, & tunc non excusatur a peccato mortali, sicut nec ille qui ex subito motu irae aliquem occidit iuxta se sedentem; sequitur Alberi. de Rosate in suo dictionario in uerbo. blasphemia.

3 Sed † Primum dictum S. Thom. de eo qui subito ex passione in uerba blasphemiae prorumpit, ut peccet solum uenialiter & non mortaliter, posset hoc confirmari per multa iura, in quibus disponitur, q̄ quicquid calore iracundiae, uel fit, uel dicitur non prius ratum est quam si perseverantia apparuerit iudicium animi adfuisse, ut in l. quicquid. ff. de reg. iur. ut patet in multis exemplis traditis in iure, sic habemus q̄ uotum emissum calore iracundiae non tenet. ut uoluit glo. no. in c. dudum. in uerb. calore iracundiae. de conuersi. conjugatorum. intelligendo quando talis iracundia alienationem mentis induceret, ut scribunt Ant. de Bu. Ioan. de Imo. & Abba. ibi, Deus enim uoluntarium militem uult. c. non est. 15. q. j. c. sicut. de regula, praesertim in uoto hoc procedit, q̄ deliberationem requirit. S. Tho. in 2. 2. q. 88. arti. j. quem refert Ioan. And. in c. literaturam. de uoto. Abbas in c. sicut ex literis. de iure iur. & idem est dicendum in iuramento, ut praestitum calore iracundiae non obliget. l. 2. C. ad. l. iultam maieffa. & in d. c. sicut ex literis. idem est & in contractibus, ut gesti per iram non ualeant. c. si quis iratus 2. q. 3. & est tex. in l. licitatio. in prin. ff. de public. prout haec & alia ad propositum scribit Ludo. Roma. in sing. suo. 508. incipien. uolo comentare. sequitur Fely. in cap. Mattheus de simonia.

4 Haec † tamen proxime dicta procedunt in ijs quae non sunt delicta, quia in delictis quis non excusatur calore iracundiae. l. si non conuicij. C. de iniuriis. ubi omissa distinctione Petri de Bella pertica, quam facit in repetitione. d. l. inquit Bal. q̄ quaedam sortiuntur iuris effectum, ut repudium & uotum, & haec nulla sunt si fiant calore iracundiae, quia non procedunt ex animo, sed potius secundum quandam alterationem, ut patet in d. l. quicquid. cum alijs proxime allegatis, & dicuntur sortiri iuris effectum, quia suum esse habent a iure, ut dicit Oldra. quem refert Alberic. de Rosate in dicta. l. quicquid, quaedam sunt, quae non sortiuntur iuris effectum. & est hoc quando lex non approbat, sed improbat, ut sunt maleficia,

lefcia, & in illis non distinguitur, an emanauerint calore iracundiæ uel non, quia semper malefcia non debent remanere impunita. facit. l. quoniam multa. C. ad. l. iuliam de ui publi. & hæc probantur in d. l. si non cõuicij. a contrario sensu. Et sic calor iracundiæ non excusat in ijs, alias raro propter homicidium esset quis puniendus, quia plerumque cum iracundia committitur, ut dicit Decius in d. l. quicquid.

5 Cumque blasphemia sit grauisimum delictum, quia ut dicit glo. Esai. 18. super illud ad populum terribilem &c. omne peccatum blasphemix comparatum leuius est, Immo quo ad obiectum, quia directe in Deum committitur, præponderat homicidio, quod in proximum committitur, si uero quo ad effectum nocendi, homicidium præponderat.

6 Sequitur ergo concludenter, quod calor iracundiæ non excusat blasphemiam a blasphemia, saltem ut in foro contentioso puniatur, ex quo in maleficijs calor iracundiæ non excusat, præsertim quando ex consuetudine blasphemat, & licet ex animo dicat non blasphemare, ex quo non aduertit, lata culpa æquiparatur dolo. l. Quod Nerua. ff. de posi. crassa enim ignorantia uel supina non excusat. c. ut animarum. de consti. lib. 6. quæ est ignorare quod omnes sciunt. c. A, nobis. de senten. excommunicata. l. latæ culpæ. ff. de uerbo. signifi. facit. l. nec supina. ff. de iuris & facti igno. & in ijs par culpa est decipere & decipi. c. si cupis. 16. q. 1. & stultus in culpa fit sapiens in pœna. c. qui ea. 38. dist.

7 Non tamen est prætermittendum, quod quamuis ex toto non excusetur a delicto, qui deliquit, pœna tamen mitigari debet in delicto commisso cum iracundia, ut concludit Roma. in dicto singulari. facit text. in l. j. C. si quis impera. maledi. lubricum enim linguæ facile ad delictum non est trahendum. l. famosi. ff. ad. l. iuliam maiesta. & gl. in c. dubius in fide. de hæret. & d. c. Dudum. & idem Abbas concludit in c. j. de inu. col. j. uerfi. puto tamen, dicens quod ille qui prouocatus offendit, mitius punitur, quia difficillimum est iustum dolorem temperare, ut in simili uult tex. singularis in l. si adulterium cum incestu. §. imperatores. ff. de adulte. idem tenet Abbas in c. dilecti. de excep. adeo quod dicebat Ludo. Rom in l. cū mulier. 32. col. uerfi. aduerte tamen. ff. solu. matri. quod licet homicida debeat occidi. l. 3. cum alijs, ut supra dixi. C. de episco. audie. tamen in potestate iudicis est deportare homicidam quem impulit iracundia etiam orta aliter quam ex facto offensi. per tex. in l. lex iulia. in fi. ff. ad. l. iuliam reptund. & est dictum mirabile ad excusandos homicidas a pœna mortis, refert Alexan. de Imo. in apostillis ad Bar. in d. l. & plura circa hanc materiam cumulat Fely. in d. c. dilecti. col. pe.

8 Et ad hoc ut fieret mitigatio pœnæ ratione iracundiæ necessarium esset

esset probare qualitatem iracundiæ q̄ talis erat quæ ipsum delinquentē a mente alienauerit, quia alias nullam haberet excusationem, sed ordinaria pœna esset puniendus, ut in d. l. si non conuicij, notat Abbas in ca. j. in 2. notabili, de ijs qui filios occid. & difficile esset probare talem iracundiam; ut dicit Abbas in d. c. dudum. & prædicta procederent quando esset maximus calor iracundiæ ex iusta causa procedens, ut in d. §. imperatores. secus si ex iniusta causa, puta ex amissione facta in ludo, quia dabat operam rei illicitæ. facit capit. inebriauerunt. xv. q. j. & cap. quod ait Loth. xiiij. distin. calor enim iracundiæ excusat qui dementiæ æquiparatur, ut dicit Hostien. in summa de maledi. §. qualiter. column. 2. uersicul. hoc autem.

9 Secundo fest etiam considerandum, q̄ si blasphemans Deum antequã recedat de loco ubi blasphemauit, & coram illis qui audierunt retractet illam blasphemiam, & ductus pœnitentia signa contritionis ostendat, q̄ iste blasphemans non est puniendus ordinaria pœna, sed solum reprehendendus leuissima pœnitentia dignus, prout in conuiciante alteri dicit Ange. in d. l. si non conuicij. ubi ait, q̄ uerbum iniuriosum potest reuocari; & cessat actio iniuriarum, quem sequitur Fely. in d. ca. dilecti. colu. fi. dicens, hoc modo habes, remedium euitandi actionem iniuriarum, ut reuoces uerbum iniuriosum, dicens, quod dixi, dico non fuisse bene dictum, de quo exclamat Lanfran. de oria. in c. quoniam contra falsam. in uerbo, confessiones, colum. j. de probatio. & ad prædicta plura tradit Fel. in ca. cum te. colum. 3. uersicu. dum dicit gl. de re iud. Domi. & alij in c. si quis iratus. 2. q. 3.

10 Et circa allegatum dictum Bal. in d. l. si non conuicij. omnino uide Fely. in d. c. cum te. quia illud refert alio modo quam scriptum sit, ut et ipse illud ponit in d. cap. dilecti. de excep. & nõ. Luc. de pœn. in l. omnino curiales. C. de decur. lib. x. col. 2. uers. Sed pone Titius dixit, ubi recitatis aliquorum opinionibus inquit posse aliquem usq; ad mensum dicere q̄ per iracundiã dixit aut fecit, & sic q̄ habet spacium. xxx. dierum. argu. in c. cum apud. xj. q. iij. l. si uindicari. C. de pœnis. c. constat. iij. q. j. quem sequitur Decius in d. l. quicquid calore. in fi. sed hæc iura. parum uidentur facere, q̄a & si iracundiã præsumatur cessasse spacio. xxx. dierum, & factum uel dictum per iracundiã reuocari possit; ut in d. l. si uindicari, & in d. c. cum apud. non tamen propter hoc aufertur iniuriato, quominus statim illata iniuria, possit ad animum reuocare illam, ex qua reuocatione oritur actio iniuriarum, ut in §. si. insti. de iniur. quæ actio semel acquisita iniuriato non potest tolli, nec aboleri nisi facto iniuriati uel eius uoluntate. l. id quod nostrum ff. de reg. iur. præterea actio iniuriæ illatæ etiam calore

calore
cij, & talis
ff. de pœn.
beranda.
quies
lib. 6. col. 2.
& dicitur
riam p
non p
ind. ca. 2.
leum
rita, in
xxx.
cund
ca. l. 2. q.
cund
de c
11 Acc
clan
di. ob
ga. unde
ultio
nuq
di. p
di. i
di. c
Arg
in
re. j.
di. i
tur
ga.
Ne
ca.
di.
di.
di.
di.
di.
di.
di.
di.
di.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

procederet, ei esset parcendum, & ex hoc excusaretur, prout fuit in casu excusatus quidam Angelus iudæus qui negauerat omnipotentiam Dei, ut consuluit Maria. Socc. in cons. cij. incip. in præsentî consultatione. lib. j. & Alex. in consi. xv. uiso processu. lib. 3.

14. Et † dixi latius supra in q. xx. in qua transiui simpliciter cum dicto, Luca de penna, hic tamen contrarium censeo, & cum blasphemia sit in Deū, ut est dictum mitius agitur cum Deo quàm cum hominibus, ut dicit glo. in l. si quis rem. §. uoto. ff. de pollici. ut scribit Iaso. in l. generaliter. ff. de uerb. obli. col. j. Deus enim misericors est, de quo scriptum est, quotiescunque ingemuerit peccator iniquitatum eius amplius non recordabor. c. scelerator. c. pius. de pœni. distin. 3. homo uero quærit uindictam, ut toto tit. ff. ad sillania. & C. & ff. de ijs quibus ut indig. l. miles. §. socer. ff. de adulte. Angel. in consi. 244. in splendissima, & alibi dicitur; q̄ mitius agitur cum lege q̄ cum ministro legis. l. Celsus. ff. de arbi. ut late scribit Andre. Sicularius in cap. Raynaldus. col. j. de testa. ubi hanc regulam confirmat multis fundamentis, & in repetitione rubricæ de testamen. in fin. colum.

15. Quid † autem si quis ebrius dixerit blasphemiam an excusandus sit, Dicit Abbas antiquus in cap. statuimus, in uerbo præsumpserit, quod sonat calorem & iracundiam animi, sed accensus calore iracundiæ uel uino nescit quodammodo quid agat, unde confessio facta nō præiudicat; ut dicit glo. in ca. ex literis. de diuortijs; & hoc dictum faciliter procedit in ebrio secundum Abbatem, per l. omne delictum. §. per uinum. ff. de re. mili. sed Angel. de Peru. in d. l. si non conuicij, col. j. inquit, q̄ si ebrietas posuit iniuriantem extra sensum, ut uidemus cōmuniter in multis ebriosis non tenetur actione iniuriarum, idem est dicendum in dormiente delinquente, sunt enim protinus alienati a mente, nec habent affectionem faciendi iniuriam, unde non possunt teneri actione iniuriarum, & est argu. in cle. si furiosus. de homi. uerum, ut in futurum caueant ab ebrietate, & tali dormitione, quæ eos trahit ad has blasphemias uel iniurias, ut periculis obuietur, pœna arbitraria puniri possunt ex causa. l. hodie. ff. de pœnis, facit. l. respiciendum. §. delinquent. ff. de pœnis. l. si seruus seruū. §. fornicarius. ff. ad l. aquiliam; & hæc pœna imponi potest ad cautelam, ne contemnatur Ecclesiastica disciplina. c. præbyteros. l. dist. & pro hoc facit optimus tex. in c. excommunicatorum. 23. q. v. & ibi Card. de Turre Crema. sic Loth culpandus fuit, qui postquam inebriatus fuit proprijs filijs se immiscuit. d. c. inebriauerunt.

16. SECUNDO † EST VIDENDVM quotuplex sit blasphemia; Dic q̄ est multiplex, supposito, ut dictum est, q̄ blasphemia est aliquid

quid dicitur
cum capite
tur Deo
conuicta
Tertio, con
Thoma
nitar. Qu
tr
nangeli
gus, p
lum ad
ribent
nitar q
Petrus
nam
Bazob
hæretic
17. IIS
blasphem
mus p
Christu
inc. d
de d
per p
de Deo
uel con
necesse
est
cio
blasphem
uel q
ficta
Vana
ne
ficta
inc
ficta
ficta
ficta

quid dictum uel factum in contemptum Dei, etiam sine maledictione. c. cum caput. 3. q. v. quod contingit multis modis. Primo, cum attribuitur Deo, quod ei non conuenit. Secundo, cum ab eo remouetur, quod ei conuenit. & hoc est. exufflare Deum. cap. quando uult Deus. 23. q. 4. Tertio, cum attribuitur creaturæ, quod Deo appropriatur, ut inquit S. Tho. in 2. 2. q. 13. arti. 1. Quarto, quando eius lata sententia contemnitur. Quinto, quotiens eius Euangelium infamatur, hæc duo probantur in d. c. cum caput. Sexto, generalius, quotiens legi obsistitur, aut Euangelio non creditur. c. j. & ca. cum sit. in prin. de iudæis. Septimo largius, quotiens per eum iuratur aliter quàm debeat, ut si iuratur per capillum uel caput Dei. in c. si quis per capillu. 2. q. 1. & in auth. ut non luxuri. homines contra naturam. colla. 5. Octauo, blasphemans est omnis simoniacus qui gratiam Sancti Spiritus per pecuniam nititur comparare. ca. Petrus. j. q. j. Nono omnis magicam artem exercens est blasphemus. ibidē, nam æqualiter peccat cum illis, qui blasphemantes dixerunt Christum in Belzebu eijcere dæmonia. c. eos qui. j. q. j. Decimo, est blasphemus, omnis hæreticus. c. si quis inquit. j. q. j.

17 IIS † IGITUR PRAELIBATIS, Quæri potest quando blasphemans Deum uideatur suspectus de hæresi, Dicitur potest, quod blasphemus potest dicere falsum de eo, ut sunt Iudæi negantes & non credentes Christum esse filium Dei, & isti infideles & blasfemi dicuntur a iure, ut in c. j. & c. cum sit. de iudæis, & idem est dicendum de hæretico, qui credit & dicit falsum de Deo, ut in c. si quis inquit. circa medium. j. q. j. Insuper potest dici quod blasphemus dicit falsum de Deo, sed non sentit malum de Deo, & tunc si hæc blasfemia contrariatur alicui ueritati catholicæ, uel contentæ in symbolo fidei, uel in sacra scriptura, uel in concilijs generalibus determinatæ, uel alteri ueritati catholicæ, de quibus dictum est supra, tunc non est dubium quod ex huiusmodi blasfemia oritur suspicio hæresis, blasphemans tamen iste non erit hæreticus, puta, quia dicit blasphemans iratus, Deus non potest facere, uel Deus non est omnipotēs, uel quod Genetrix Dei non fuit semper uirgo, prout continetur in symbolo fidei in quo confitemur Deum omnipotentem, & Christum natum de Maria Virgine, & huiusmodi. Et sic blasfemia potest esse cum fide, & sine fide, contingit enim utroque modo quem dicere quod Deus non potest facere hoc, uel illud, & hoc non solum uerbo exteriori, ut patet, sed etiã interiori, & ut dicit D. Tho. de uio in apostillis ad S. Tho. in 2. 2. q. xiii. arti. j. Potest quis credens Deum esse omnipotentem uelle dicere secum, ut iniuriam Deo faciat, quod Deus non potest, & delectari in hoc mendacio, & ipse credat contrarium, is enim qui ira ex iusta causa orta

- motus in hanc blasphemiam semel aut bis prolapsus fuerit mitissime est puniendus. arg. in d. §. Imperatores.
- 18 Ideo ¶ dixi iratus, quia si serio diceret uerba hæreticalia, præsumitur sentire prout dixit, & quamuis diceret se catholicum, & credere quod Ecclesia credit & prædicat, ut hæreticus esset puniendus, ut late scribitur in decisione Rotæ incipiente Accusatus de hæresi. in antiquis: Item dixi de ira ex iusta causa orta, quia si esset iratus ob iniustam causam, puta ob perditionem factam in ludo, tunc grauius puniendus, arg. c. inebriauerunt. xv. q. j. ut inquit Abbas in c. statuiimus. de maledi. Item dixi, semel aut bis, quia si pluries deduceretur in consuetudinem, grauius esset puniendus, ut dicunt Cy. & Saly. in l. 2. C. de reb. credi. & Ioan. de Ana. in d. c. statuiimus. col. 7. nec lubricum linguæ statim ad delictum est trahendum, & personæ qualitas consideranda est, an sanæ mentis fuerit, uel extra mentem in l. famosi. §. j. ff. ad l. Iuliam maiesta. & in l. j. C. si quis impera. maledi. & quia illa uerba prolata a blasphemante hæreticalia sunt, ex eorum prolatione inordinata suspicio hæresis prodit; hoc est, an proferens illa habeat errorem in mente circa illum articulum fidei; cui uerba blasphemia aduersantur, quam suspensionem temperat ira, & impedit causari præsumptionem hæresis, quæ hæresis præsumitur in serio loquente, ut dixi per illam decisionem Rotæ.
- 19 Nisi ¶ probaretur absentia intentionis hæreticæ, quod probatur difficile, ut in l. j. C. de sicarijs. & hæc satis probantur ex ijs quæ supra dixi circa temperandam pœnam delicti per iram commissi, nam sicut delictum per iram commissum procedentem ex iusta causa non punitur pœna ordinaria, Sic blasphemia etiam hæreticalis non iudicatur ut hæresis, sed ut suspicio hæresis, nisi constaret de errore blasphemantis per eius confessionem, quia alius dixit, ut supra est dictum.
- 20 Et sic ¶ punitur pœna extraordinaria, scilicet pecuniaria uel alia, quia, ut inquit Ioan. de Imo. in cle. nolentes. col. 3. de hæreticis, qui proferunt uerba hæreticalia quæ nullam habent excusationem, & proferunt ludendo, uel ex iracundia, uel ex fatua simplicitate; possunt puniri pecuniaria pœna, quam imponit Ecclesia. c. quanquam. xxij. distin. c. in archiepiscopatu, de rapt. & hoc confirmatur, quia si fautores hæreticorum possunt puniri pœna pecuniaria. c. Accusatus. §. si uero; de hæ. li. 6. ergo & offendentes fidem catholicam blasphemijs suis, & sic pecuniaria pœna p̄ uiam licitæ condensationis non impeditur per dispositionem dictæ cle. nolentes. In qua solû prohibetur extorquutio pecuniæ, quæ sonat in uiciû, ut ibi dicit Ioan. de Imo. Et si forsitan blasphemus esset pauper, & nõ hæt in ære; an possit imponi corporalis, ut puta ueruerorû uel fustigationis pœna, puto q̄ sic, per

si per...
 temans...
 sed &...
 que...
 21 No...
 mol...
 & Bal...
 in l...
 obi...
 Bal...
 datur...
 de ma...
 ria. C...
 dis...
 longe...
 gen...
 C...
 de m...
 ea u...
 con...
 per...
 sen...
 pa...
 dom...
 nus...
 22 Ex...
 p...
 rem...
 d...
 im...
 Con...
 re...
 m...
 g...
 p...
 p...
 t...
 l...

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

facilitas ueniam delinquendi tribuit. in c. ut clericorum, de vita & hone. cleri. & Ecclesi. 8. dicitur, quia non proferuntur cito contra malos sententię, absque ullo timore filij hominum perpetrant mala. facit. c. non inuenitur. 23. q. 4.

23. Accedit ꝑ ad prædicta. d. c. statuimus, ibi, nullam misericordiam habiturus. & sic non admittitur dispensatio; & si forsan esset persona nobilis & pauper quæ non posset pecuniariam condemnationem soluere, debet imponi publica pœnitentia, ex quo non esset sustigandus propter eius nobilitatem, alias si posset soluere pecuniariam condemnationem, & illam publicam pœnitentiam elemosinis redimere, equum est, ut ad hoc admittatur. c. j. de uoto, cum alijs, ut dicit Abbas post Hostien. in d. c. statuimus; & consentire uidetur erranti qui ad resecanda, quæ corrigi debent, non occurrit. c. consentire. 83. dist.

24. **IN ET PROPRIIS: ꝑ ACCEDENDO** ad propositam quæstionem, dicendum est, quod duplici modo potest quis iurare per caput Dei, per iecur Dei, uel cor Dei, & huiusmodi. Primo, detestando aut uituperando. Secundo, affirmando uel iurando, uidetur utroque modo talē detestationem seu iuramentum non esse blasphemiam Theologicę sumptā, nam dicit. S. Anto. in 2. parte summe. tit. x. c. 4. in prin. quod cum quis iurat per membra Dei, uel sanctorum.

25. Aut iurat ꝑ per membra in honesta, ut per culum Dei, uel per membra pudenda Virginis, aut sanctorum, & est mortale peccatum, quia sonat blasphemiam, & notabilem irreuerentiam, sic intelligitur secundum eum. c. si quis per capillum, Aut iurat per membra honesta, ut per corpus uel sanguinem, per caput Dei & huiusmodi, tunc de se ex modo iurandi non est peccatum, sed esse potest si ex contemptu, uel irreuerentia hoc ageret, & in effectu hoc sequitur magister Siluester de priorio. in sua summa. in uerbo blasphemia. §. ij. & Ange. de Claua. in uerbo iuramentum. §. xij. idem dicit Rayne. in sua summa. lib. j. par. j. tit. de iuramento. uers. sciendum, & idem habetur in summa confessorum. lib. j. titu. 8. q. 7. incipien. quid de ijs qui iurant per membra Dei, ubi dicitur, quod si quis aliquando iurat per caput aut per oculos domini, aut per alia membra eius, quæ in cæteris hominibus non censentur turpia uel inhonesta, uel per quæ consueuerunt homines iurare, non credo inquam quod peccet mortaliter. Ribaldos autem & illos qui assidue iurant per membra domini, non audeo inquit a mortali excusare, & credo blasphemiam esse, quando quis iurat per membra domini, quæ in alijs hominibus reputantur inhonesta, & quod dicit. cap. si quis per capillum. intelligitur quando habetur in consuetudine, secundum glo. Villen. & ultimo loco dominus Cardin.

diadema
ad sanguinem
ratis, sine
blasphemiam
corpus &
reuerentiam
grauis, per
rogantibus
de capite
inhonestis
16 Et quia
lomo, scilicet
uel per membra
logice sumptam
q. j. ubi dicitur
modum
deponere
mar
iulmodi
didetur
reuerentiam
tuam
scilicet
probatum
fonia per
dum
didetur
corpore
terminum
dum
honestis
17 Valde
capitulum
blasphemiam
peccat
probatum
blasphemiam

din. de uio in sua summa in uerbo blasphemia, inquit, scito quoque dicere ad sanguinem Dei, uel ad corpus Dei, siue inuocando per modum iurantis, siue resonando in rixa, aut turbatione contra aliquem, non est blasphemia, quoniam postquam uerbum caro factum est, Deus habet & corpus & sanguinem, & non dicitur per modum iniuriantis, quamuis irreuerenter. Quando secundo modo dicitur, & propterea peccatum est graue, non tamen mortale, quia non contra sed præter Deum est, & tanto grauius, quanto frequentius, & Ange. de Claua. in dic. §. xij. intelligit. d. cap. si quis per capillum, quando iuratur per pudenda membra, seu inhonesta.

26. Et quamuis prædicti doctores sint fulti magna autoritate, nihilominus causa ueritatis indagandæ, posset dici quod iurantes per caput Dei uel per alia membra humana, Deo ea sic attribuendo, sit blasphemia theologice sumpta, quod expresse probatur per. d. c. si quis per capillum. 22. q. j. ubi dicitur, si quis per capillum Dei, uel caput iurauit, uel alio modo blasphemia contra Deum usus fuerit, si in Ecclesiastico ordine est, deponatur, si laycus, anathematizetur, & ibi dicit Archi. quod ideo prohibemur iurare per capillum, caput, & huiusmodi, ne diuinam naturam huiusmodi membra habere credamus; sicut quidam hæretici id falso crediderunt, qui dicebantur Antropomorphitæ, ut in. c. quidam autem hæretici. uers. Antropomorphitæ, uel scientes non habere peierare non metuamus, & intelligit nomine Dei diuinam naturam, non diuinam personam scilicet Dei filius habet talia, secundum quod est homo, per quæ iurare prohibemur, sicut per creaturas, & dicit Cardi. de Turre Crema. in d. c. si quis per capillum, quod d. c. loquitur contra illos qui credunt Deum secundum diuinitatem habere caput, & capillos, sicut fuerunt quidam hæretici dicentes Deum habere membra corporalia, sicut fuerunt Antropomorphitæ, ut in d. c. quidam autem, aut certe contra illos qui irreuerenter nominant membra Christi, & quodam exquisito modo iurandi diuidunt ipsum, quasi membratim, qui ualde rationabiliter sunt redarguendi, maxime qui per membra Christi iurant, quæ in alijs non continentur honesta.

27. Unde mihi uidetur quod duo principalia decidantur in d. c. si quis per capillum, primum est, quod iurare per capillos uel caput Dei, uel alia membra est blasphemia. Secundum est, quod iurantes huiusmodi iuramentis blasphemis peccant mortaliter, primum patet ibi, uel alio modo, intelligitur simili, prout dictio hæc, alius alia aliud, de se significat similitudinem præcedentium uerborum quibus coniungitur, & facit positionem eiusdem qualitatis cum præcedentibus, ut not. Panor. in c. accedens. de præbendis. & gl. in l. si legatus. & ibi

Bal. Saly. & Pau. de Cast. C. de seruis fugi. cum alijs quæ ego late scripsi in c. quoniam, in 7. notabili. nu. 30. de hæ. lib. 6. unde uel alio modo intellige. i. per alia membra humana, discurrendo per illa, puta iurando per cor, manus, oculos, & huiusmodi blasfemia contra Deum, uidetur ergo ibi casus, quod iurare per membra Dei est blasfemia, quæ de eius propria significatione est execrari, maledicere uerbis, calumniâs inferre, & dignitati honorique alterius derogare.

28. Est enim præsumptum, ut dicit Calepi. & sic comprehendit theologiam & iuridicam blasfemiam, Deo maledicendo, & illi attribuendo membra humana, quæ non habet, prout illi hæretici dicti Antropomorphitæ, quasi formantes hominem asserebant, pro eò, quod ignorantia rustica Deum habere humana membra, quæ in diuinis libris scripta sunt, arbitrabantur; Antropos enim græce, latine homo interpretatur, ignorâs uocem domini qui ait, Spiritus est Deus incorporeus est enim, nec enim membris distinguitur, nec corporis mole censetur, ut in d. c. quidam autem. uer. Antropomorphitæ. sic igitur prædictum iuramentum blasfemia est; quia attribuit Deo quod non est in eo, prout dictum est in diffinitione blasfemiam supra.

29. Cum præ illud Dei ad diuinam naturam referatur, non autem ad Christum, qui habet humana membra, sciebat enim conditor illius canonis Christum Deum esse, & humana membra habere, & ideo si fuisset, eius intentio, in illo nomine Dei intelligi de Christo, non utique dixisset blasfemiam esse attribuere Christo membra, cum illa habeat, intelligit ergo illud nomen Dei, idest diuinam naturam, & quod huiusmodi iuramentum sit blasfemia, probatur in tex. illius authenticæ ut non luxu. homines contra natu. colla. 6. ibi, & ab alijs blasfemis uerbis & iurare per capillos & caput scilicet Dei, ut ibi dicit glo. & ijs proxima.

30. Si enim præ inquit, contra homines factæ blasfemiam impunitæ non relinquuntur, multo magis qui ipsum Deum blasphemant, digni sunt supplicia sustinere, ubi dicit Bar. in 2. nota. quod talis iurans per membra Dei dicitur Deum blasphemare, ut probatur ibi, & ab alijs blasfemijs, & si ex forma statuti imponitur certâ poena blasphemati Deum, iurans per membra Dei tamquam Deum blasphemans debet puniri poena statuti, & pro hoc etiam ponderat tex. in d. c. si quis per capillu, ibi, si quis per capillu Dei uel caput iurauerit, uel alio modo blasfemia per Deum usus fuerit &c. & sic iurans per membra Dei dicitur blasphemare. Et pro harum confirmatione adduco quod inquit Episcopus Abulen. Matthæ. v. q. 83. quærens. An liceat iurare per membra Dei, & respondet quod nullo modo licet; immo reputatur blasfemia magna, & grauior poena infligitur. c. si quis. 22. q. j. & hoc intelligitur de quocunque membro;

quia

DE

quædam
hæretici
blasphemiam
reperit
quædam
humana
Nec
manus
blasphemiam
mus
quia habet
Christum
reperit
sunt
dicitur
hibet
etiam
quod
est
membra
bruce
caput
Christi
Dei
quædam
manus
corpus
membra
lum
Et
est
idem
Hoc
iurans
blasphemiam
reperit
blasphemiam
reperit
blasphemiam

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

tutam. Sed hoc dictum Hostien. in prima parte est cōtra dictum. c. si quis per capillum, ubi omnino prohibetur iurari per membra Dei, quę prohibitio loquitur indistincte, nec facit differentiam si hoc iuramentum fiat affirmando uel detestando, quia semper est blasphemia, nam attribuuntur Deo membra humana quę non sunt in eo, licet quo ad impositionē pœnæ ipsi iuranti possit haberi aliqua differentia secundum grauitatem peccati diminuendo uel augendo pœnam, ut supra late fuit dictum.

33 Et dicebat † Bal. in l. accusationem. colu. 2. C. qui accu. non poss. quòd Episcopus non potest facere pacem Dei, & iurare per pudenda Christi est species hæresis, & inquit Ioan. de Fantu. post Vgoli. q̄ iurans falsum per membra Dei incurrit duplex delictum, periurij, & blasphemix. sequitur Ioan. de Ana. in d. c. statuimus. & uerbum blasphemix, & omne uerbū importans contumeliam dicitur maledictum, ut dicit Bald. in l. j. C. si quis imperato. male. plura alia dixi circa hanc materiam supra. q. 6.

34 Nec † obstat q̄ sacra scriptura loquens de Deo attribuere uideatur illi membra humana, ad hoc dicendum est, q̄ oportet ea membra corpora, sicut manus, oculos, brachium, aures, quę in scriptura attribuuntur Deo, spiritualiter intelligere, ratione suorum actuum, non corporaliter ut per os loquutionem, qua in prophetis & sanctis uiris loquutus est, per oculos immensitatem intelligentiæ qua uniuersa perlustrat & prospicit, per manus prouidentiam, & operationem, qua ipse omnia condidit, & gubernat, per brachia uirtutem, qua cuncta sustentat & moderatur, & sic de aliis, ut late scribit Diuus Hieronýmus in suo tractatu de essentia Trinitatis & membris domini. incipien. Omnipotens Deus. dicens q̄ si quis Deo humana membra seu motus animæ more humano inesse credit. p̄culdubio in corde suo idola fabricat, & applica quę dixi supra. q. 14. & scribit Card. de Turre Cre. late in d. c. quidam autem hæretici. uersi. Antropomorfitæ, ubi confutat errorem illorum hæreticorum, dicens illos qui membra humana attribuunt Deo esse inter hæreticos computandos, & eos talia asserentes Epiphanius clarissimus Doctor pro suis erroribus a communione fidelium separauit, cum Spiritus sit Deus, Ioan. 4. & Spiritus carnem & ossa non habent. & sic patet blasphemiam esse iurare per caput Dei, seu alia membra humana Dei.

35 Hinc † succedit, q̄ hæc blasphemia sapit hæresim manifeste ex doctrina doctorum, quia illa est propositio sapiens hæresim ex qua cum notorio uero, quod negari non potest, sequitur hæresis proprie dicta, cum ergo uerum sit, & negari non potest, Deum non habere membra humana, & aliquis sit iurās per membra Dei humana, ex hoc sequitur hæresis proprie dicta, q̄ Deus habet humana membra, prout late dixi supra in 6. q̄ manifeste

manifeste dicitur
 sapere, ut latet
 36 Quia autem
 se hæreticis
 stanti Deo
 na, contra
 blasphemiam
 membra
 uis dicitur
 id potest
 cium in quibus
 ibi, contra
 37 Hæc
 manet
 dia, contra
 iuriam
 rum potest
 potest
 ff. de
 in l. de
 los, ac
 est libe
 iudic
 38 Sen
 tis in
 aliam
 liter
 depos
 graui
 de iud
 catione
 potest
 18. q̄
 de iud
 clari
 tate
 q̄
 spiritus
 manet

manifeste de se patet, & nullâ tergiuersatione negari potest hæresim nō sapere, ut late exposui supra in q. 23. uersu. non obstat primo.

36. Quinimmo si ulterius speculemur, magis uidetur dicta blasphemia esse hæreticalis quàm hæresim sapiens, & contraria sacro Euangelio attestanti Deum Spiritum esse, & consequenter non habere membra humana, contrariatur etiam hæresi damnatæ, ut proxime dixi, & consequenter blasphemantes per membra Dei incurrere hæresim, uel saltem suspicionem hæresis, & inquisitores contra hos blasphemantes posse procedere, ut in c. Accusatus. §. sane. de hæret. libr. 6. & non solum contra hæreticos id possunt, sed etiam contra suspectos de hæresi, ut est tex. in ca. ut officium inquisitionis. in prin. ibi, uel suspectos, de hære. lib. vj. cle. j. §. sane. ibi, contra diffamatos uel suspectos, de usuris.

37. Hanc tamen hæresim seu suspicionem hæresis contra illum blasphemantem poterit iudex inuestigare ex conditione personæ, passione, iracundia, ex frequentia, seu consuetudine blasphemantis, si ioco, si serio, si iniuria, si lubrico linguæ, si petulantia, & demum ex uariis generibus causarum poterit animi sui motum informare, quorum regula certa tradi nō potest, sed relinquitur arbitrio iudicantis. arg. l. de minore. §. plurimum, ff. de quæstioni. l. 3. §. ideoque. ff. de testi. quæ. §. declarat singulariter. Bal. in l. testium. col. 2. C. de testi. habeat tamen inquisitor semper ante oculos, ne quem non hæreticum iudicet hæreticum, nec eum qui hæreticus est liberet, ut in cle. j. §. uerum. de hæret. & in c. cum æterni tribunal. de re iudi. hb. vj.

38. Secundum tamen principale quod noto. in d. c. si quis per capillum, & id satis in præmissis præsupponitur, quod blasphemans per caput Dei uel per alia membra etiam inhonesta peccat mortaliter, quod snadetur, quia taliter iurans si est clericus debet deponi, si laycus anathematizari, & tamē depositio ab ordine Ecclesiastico non fit nisi pro criminibus grauibus grauioribus seu grauisimis, ut late per Anto. de Butrio in c. At si clerici. de iudi. in c. cum non ab homine. eod. tit. in c. tuæ. de pœnis. excommunicatio non fertur nisi pro peccato mortali, ut dicit tex. in c. nemo Episcoporum. l. 1. q. 3. glo. in c. ex parte. de uerbo. sign. & dicit S. Tho. in 4. dist. 18. quod iudex Ecclesiasticus excludit per excommunicationem a regno quodammodo, & cum non debeat excludere nisi indignos, ut ex distinctione clauis patet, & nullus redditur indignus nisi per peccatum mortale charitatem amisserit, quæ est uia ducens ad regnum, & sic manifeste patet, quod ex quo non debet quis excommunicari, nisi pro mortali, & pro hac blasphemia quis debet excommunicari, ergo sequitur quod talis blasphemans mortaliter peccat, & ideo non est tenenda theoricæ doctorum contrariū.

afferentium, quos supra allegavi. Nec ut sibi persuadent præfati Doctores tex. d. c. si quis p capillu, facit differentiam inter membra honesta uel inhonesta, nec inter solitum sic blasphemare, uel non solitum, ut patet cuilibet intuenti, uerum est tamen quod grauius peccat blasphemans per membra inhonesta quam per honesta, & grauius etiam peccat qui consueuit blasphemare, quam qui non consueuit, ut de hoc latius dixi supra in quaestio. 6.

39 Et pro absolutione huius totius quaestionis, Quæro an liceat iurare per sanctos. s. Virginem Mariam, Petrum, Paulu, & alios. ad hoc dici potest secundum doctores, qd per creaturas nullatenus licet iurare, si habetur respectus duntaxat ad ipsam creaturam intendens illam inuocare in testimonium, seu ad confirmationem actus, tunc enim, honorem Deo debitum, impenderet creaturæ, & sic committeret idolatriam. c. perlatum, & c. uenerabiles. de consecra. dist. 3. ut dicit Abbas in c. & si Christus. col. 3. de iureiuran. & huiusmodi iuramentum per creaturas reducitur secundum Card. de Vio ad blasphemiam, quia cum aliquis intendit uere iurare, intendit testimonium infallibile adducere, & dum per creaturam iurat, profitetur creaturam illam esse infallibilem testem; quod est proprium Dei ueri, & per hoc attribuit, quod est proprium Dei, alteri. s. creaturæ, quod est blasphemare, & sic iurare per creaturas est peccatum blasphemiae, & dicebat Ray. qd qui iurat per creaturam non concessam debet accerrime castigari, & si perstiterit in uicio, debet excommunicari.

40 Verum est tamen, qd per aliquas creaturas licitum est iurare aliquando iure hoc permittente, nam iurare possumus per crucem sanctam, & in manu Episcopi. c. qui periurat. 2 2. q. v. item per Euangelium. c. si aliqua. 2 2. q. i. item per ordinem. in c. quotiens. j. q. 7. item per salutem principis. l. 3. ff. de iureiuran. sed hoc non uidetur licere in ca. monet te. §. fin. 2 2. q. i. item per altare & reliquias. c. habemus. 2 2. q. 2. item per fidei interpositionem. c. ad aures, de eo quod metus cau. prout scribit Hostien. in d. c. Et si Christus, & alij moderniores, item consuetudo interpretatur, ut iuramentum factum super quolibet libro ualeat, ut dicit glo. in auth. ius iuran. quod præsta. ab ijs. col. 2. in uerbo. quatuor, & glo. in cle. j. §. porro. in uerbo. tracta. de hæreticis, & si quis iuraret dicens in ueritate dico uobis, ualeat hoc dictum tanquam iuramentum. Alex. in consi. 212. nu. xiiij. in vj.

41 Et aduerte qd quando christiani iurant per creaturas, ut per sancta Euangelia, aut per sanctos & c. hoc iusiurandum pie interpretandum est, hoc est secundum christianum morem, & sanctum; ut intentio iurantis sit, Deum in creatura afferre in testem, & non ipsam secundum se creaturam,

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- illum hæreticum.
- 18 Intellectus. c. sane. uersi. & si forte. 24. q. 2.
  - 19 Origenis hæretici homeliæ quare leguntur in Ecclesia.
  - 20 Hæreticus moriens sine reuocatione hæresis damnatur.
  - 21 Libris reprobatis inuentis penes aliquem, iste talis debet interrogari de fide.
  - 22 Librorum hæreticorum inuentio facit suspectum de hæresi illum penes quem reperiuntur.
  - 23 Falsarius præsumitur qui habet penes se instrumenta falsa.
  - 24 Procuratorium mandatum repertum penes aliquem facit præsumere illum esse procuratorem.
  - 25 Libris reprobatis penes aliquem inuentis ad hoc ut præsumatur hæreticus considerata est conditio personæ.
  - 26 Limitatio ad dictum Bar. in l. dominus horreorum. ff. locati.
  - 27 Biblia an debeat permitti conuerti in linguam uulgarem.
  - 28 Episcopi & alij prælati debent scire scripturam sacram ad instruendum alios.
  - 29 Sacerdotes simplices debent habere notitiam canonum pœnitentialium.
  - 30 Layci quid debent credere de ijs quæ fidei sunt.
  - 31 Credere articulis fidei implicite quid sit.
  - 32 Layco sufficit scire præcepta Dei, & Ecclesiæ, sacerdotibus uero curam animarum habentibus aliquid plus.
  - 33 Prædicatores arguit, quales esse debeant ostendit.
  - 34 Biblia traducta in linguam uulgarem, multi errores sequuntur.
  - 35 Sacræ scripturæ profunditatem nullus scire potest nisi ex reuelatione diuina.

VIGESIMA. OCTAVA QVAESTIO.

Vigesimo octauo Quæro. An ex eo solo, quod penes aliquem reperiuntur libri hæreticales, seu reprobatae lectionis, sit iste ut hæreticus censendus, & videtur dicendum quod sit, per id quod not. Roma. in singulari suo. 326. incipiente. eo ipso. ubi dicit, quod eo ipso quod libri hæresis reperiuntur penes aliquem potest ille de hæresi condemnari. secundum Archi. in c. sane, el 2. uersi. & si forte. 24. q. 2. & dicit de hoc esse casum in d. uersi. & si forte, ubi inquit Arch. quod in crimine hæreseos pro enormitate, & odio delicti sufficit hoc ad plenam probationem, ut libri reprobatae lectionis apud aliquem inueniantur, ut ibi habetur, hoc tamen dictum Arch. & Ludo. Roma. puto falsum, tum quia non probatur

DE AGN

probatur in

necessari

veritas

operatur

siue

moritur

narij

fit de

seu ordi

dem lib

intrat

cari, cu

tiones

rum

Quæ

quand

mi, q

batio

d. la

3 E

sequit

gi

col.

decre

blica

cu

4 Sec

ur

rum

solu

leg

repro

venit

rum

mi

Hæ

Ca

le

re

probatur in d.c. sane. in versi. & si forte, tum etiam quia non concluderet necessario hæresim in habente dictos libros. Primum patet, quia dictus versi. loquitur in eo, qui illos composuit, ordinavit, seu tradidit, & ideo oportebat quod probaretur nominatim, & expresse legeretur Cecilianum fuisse authorem illorum librorum, vel alios fuisse authores. ad hoc ut post mortem possent anathematizari, & consequenter tanquam hæretici damnari, itaque ille tex. non loquitur de simplici possessore librorum, ut possit de hæresi damnari, sed de authore penes quem dicti libri reperiuntur, seu ordinatore illorum, & pro hoc facit optime glo. ibi in verbo eorundem librorum, inquiens, quod si in scrinio alicuius inveniuntur rationes, vel instrumenta per quæ patet eum usurarium fuisse, quod potest excommunicari, nisi de usuris satisfecerit, & sic sentit, quod ille usurarius erat, ex quo rationes illæ erant ab eo editæ, & instrumenta de eo tanquam authore illarum usurarum loquebantur, & hoc expresse per instrumenta probabatur.

Quia instrumenta sunt probationes probatæ, ut dicit Bal. in l. 2. C. quando fiscus vel priua. & inquit Bal. in l. imperator. col. 2. ff. de statu homi. quod instrumentum est veritas apparens & probatio probata, & non probatio simplex & ideo non indiget disceptatione fori. cum alijs, ut scribit, d. Iason. in l. j. col. v. versi. circa primam. ff. de operis no. nuncia.

3 Et ideo cum l. super qua fundatur dictum Archid. illud non probet, sequitur quod tali dicto non est standum, quia dictum doctoris debet intelligi secundum l. quam. allegat, ut dicit Bar. in l. non solum. §. si liberationis. col. 2. ff. de libera. lega. & ideo cum pro dicto suo Arch. non allegat. l. vel decreti decisionem, non facit obstaculum, ut dicit Bal. & glo. in l. res publica. C. ex quib. cau. maio. & quod non probatur lege, est somnium, ut dicit Bal. in l. diuortio. in prin. col. pe. ff. solu. matri.

4 Secundo licet libri reprobati reperiantur penes aliquem, non sequitur concludenter, ergo ille est hæreticus, si tamen ille non fuit author illorum librorum, quia lectio librorum reprobatorum non interdicitur absolute, immo pro tempore & necessitate licitum est hæreticorum libros legere. c. Episcopus. 37. dist. ut illis lectis sciamus ab illis cauere, & illos reprobare, & impugnare, unde ait pro necessitate, cum. s. hæresis aliqua venit impugnanda, quod nequaquam fieri potest, nisi ipsi libri hæreticorum legantur, & examinentur ubi errant, & ibi impugnandi sunt, vicium enim vitari non potest nisi præcognitum, nisi enim Augustinus. Isidorus, Hieronymus, & alij hæreticorum impugnatores legisent hæreticorum dicta, non excitassent nos eorum errores cauere, nec ipsi & alij sancti scripssissent contra hæreticos, nisi eorum dicta perlegissent, pro tempore vero dicit, si hæresi urgente, cum viderit hæreticos multos pullulare con-

tra Ecclesiam & eam molestare, secundum Vgō. & Archi.

5 Vnde: fl. quicumque. §. fir. C. de hæreticis. iubens hæreticorum libros conburi, intelligitur secundum Hugu. de libris hæreticorum qui manifestam continent falsitatem, & nullam vtilitatem, sed. d. c. Episcopus loquitur de hæreticorum libris, qui aliquam veritatem vel vtilitatem continent, vel continere dicuntur. vel qui saltem sunt necessarij ad eorum reprobationem.

6 Vel clarius dici potest secundum Card. Alex. in d. c. Episcopus. q̄ si liber hæreticorum communiter inter bonas & catholicas sententias continet errores & sententias per Ecclesias condemnatas, & tunc Episcopi & alij prælati, qui Ecclesiam representant, non solum possunt, sed debent prælegere dictos libros, vt granum excutiant à paleis, & zizaniam separent a frumento. i. errores damnent. damnatosque prædicent, & bonas sententias sibi retineant vt ibi, & sic procedit dictum Ioannis de Fantucis. Sed alijs forsan, præsertim in sacris literis non expertis hoc non licet, ne labatur ex ignorantia in errores. sicut & illis regulariter prohibitum est de ijs disputare, vel prædicare. c. cum ex iniuncto. de hæret. & c. quicumque. de hæret. & hoc probatur in d. c. Episcopus, a contrario sensu, quia hoc permittendo Episcopo, cæteri prohiberi videntur ab huiusmodi librorum lectione. c. nonne. de præsumptio.

7 Putarem tamen ex mente dicti. c. Episcopus, q̄ sicut Episcopo licet tales libros legere, ex præsumptione iuris, quæ præsumit quod doctus sit & literatus, quia secundum regulam apostolicam, oportet Episcopum esse doctorem i. ad Thimo. 3: idest doctum, secundum Chrysostomum, dicebat enim Hiero. super Malachiã. 2. in verbo. lex veritatis in ore eius, sacerdos si de lege interrogetur, doceat, resistentes conuincat, alioquin sibi frustra iactat dignitatem cuius non exhibet operationem, ita pariter tuilibet docto & catholico scienti confutare cauillationes uulpinas hæreticorum, licitum foret legere hos hæreticorum libros, ad effectum conuincendi hæreticos de eorum impietate, quia tales ad id eliguntur, a dco Paul. ad Ephe. 4. inquit, ipse. s. Christus dedit Ecclesiæ quosdã Apostolos, alios Euangelistas, alios autem pastores & Doctores ad consumationem sanctorum in opus ministerij in ædificationem corporis Christi, & ad hæc facit. l. non dubium. C. de legibus, & quæ ibi scribunt Bal. & moderniores.

8 Vnde in extrauaganti Leonis. x. incipien. exurgat Deus. in qua excommunicantur omnes qui tenent, seu legunt opera lutheri hæresiarchæ, cuius dogma hæreticum fere totum inficit orbem, non arbitror comprehendere Episcopos, doctos, & inquisitores hæreticæ prauitatis, seu alios doctores, qui errata lutheri legunt ad eius hereses, verbo, uel scripto confutandas,
hæc

hæreticorum
liber con
reber con
Vio G
magist
mis R
Arator
& De
lacob
suis
academ
port
burg
E
sunt
dicit
Ioan
tunc
re, au
nem
cond
sion
tuo
ad
scop
10 Hæc
lud
ram
tum
tione
L
g
con
E
S
m
m
m
m
m

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

éant talmút , in quo multæ hæreses continentur , & puniri illos , qui docerent illas hæreses & saluarent , ut inquit Ioan. And. in c. quod super ijs , colum. 3. de uoto. Idem posset dici si liber hæreticalis recenter prodisset in lucem , antequam ueniret in noticiam multorum , quia tunc ne multis innotesceret esset illicò comburendus . argument. in cap: rescandæ. 24. q. 3. si tamen causa necessaria subesset quare legi deberent libri hæreticales nullas catholicas scientias continentes siue esset specialis , puta ut certus hæreticus qui illos errores dogmatizauit confutaretur ; siue generalis , ut quia multi pullularent hæretici illis erroribus inuoluti , ut defectus illorum librorum per ostensiones & contrarietates illorum , ac fundamentorum , & motiuorum in eis expressorum clarius & planius detegantur , ut patet in Alcorano agarenorum , tunc liceret Episcopis & doctoribus catholicis legere , non autem alijs in sacris literis non eruditis nec expertis.

12- Præterea † dictum Archidiaconi , dato q̄ diceretur esse uerum , esset tamen dubitabile , quia ad constituendum aliquem hæreticum non reperitur iure cautum , quòd sola librorum reprobatorum inuentio apud aliquem faciat ipsum hæreticum , etiam si fuerit author illorum librorum , quia possibile est quòd author libri errauerit , & non propterea esset hæreticus , quia ut inquit August. in libro contra academicos , errare potero , sed hæreticus non ero.

13- Nam † ultra dicta per me supra . q. 2. secundum Alexandrum de Ales , tria faciunt perfectam hæresim , scilicet falsa credulitas , peruersa uoluntas , & pertinax defensio , & secundum Petrum de Tarrantasia in quarto . hæresis habet initium in ratione , & complementum in uoluntate , & sic hæresis principaliter consistit in corde , id est in consensu mentis , uel uoluntatis , secundum Hylarium . Secundario in ore , unde si interrogetur de fide iste penes quem huiusmodi libri reperiuntur , & catholice respondeat , non est hæreticus reputandus , quia non conuincitur concludenti probatione , nam non probat hoc esse quod ab hoc contingit abesse . l. neque natales . C. de probatione . cap. in præsentia . de probatio . hæc enim stant simul , quòd libri hæreticales sint apud eum , & quòd ipse non credat hæresibus in eis contentis , uel quòd ipse errans composuit , & tamen non sit hæreticus , cum non sit pertinax , sed paratus corrigi , præsertim si est error circa apices fidei , & ideo non est hæreticus iudicandus . capit. hæc est fides . xxiii . quæst. prima .

14- Posset † tamen ex hac inuentione librorum oriri suspitio hæresis , attenda qualitate personæ , & propterea idem Archi , prudentius in ca.

2. colum. 2. de hæretic. libro sexto, inquit, illos esse suspectos qui libros hæreticorum suscipiunt, & eis purgationem indicendam, nisi eos statim destruxerint incendio, uel alio modo, quia tunc credit Innocios iudicandos. cap. si quis. quinta quæst. prima. sicut dicimus de illis qui sermones hæreticorum audierint, nam si semel tantum audierint, & nunquam postea redire uoluerint, non debent iudicari credentes, non enim uidentur approbare, quod postea uitauerunt, ut est efficax argumentum. cap. constat. j. quæst. j. si uero pluries audierint, non carent suspitione maxima, & posset illis indici purgatio, iuxta illud, qui uero inuenti fuerint sola suspitione notabiles. cap. excommunicamus. §. qui autem. de hæretic.

15 Insuper † non ex alia ratione posset dici hæreticus ille secundum prædictos doctores penes quem reperiuntur libri hæreticales, nisi quia credere præsumitur erroribus hæreticorum, qui illos libros conscripserunt, & sic præsumptione hominis iudicaretur hæreticus, quod non est dicendum, quia in hoc crimine etiam ex uehementi præsumptione nullus condemnatur, ut in c. literas. de præsumptio.

16 Non † enim de facili debet quis credens hæreticus iudicari, quia signa huius credulitatis, uel uerba non debent esse æquiuoca, sed certa, quæ ad bonum retorqueri non possunt, nec ad aliud nisi ad id quod expresse indicant, & tunc pro probationibus sunt habenda, & hæc indicia siue signa dicuntur perspicua. l. dolum. C. de dolo, ut dicit Archid. in dict. cap. secundo. colum. ij. Fely. in cap. excommunicamus. j. colum. penult. de hæretic. & dicebat Ocham in suo dialogo. prima parte. libro. 7. cap. 3. quod ille dicitur credens hæreticorum errori, qui nullum potest habere sensum catholicum, & ille est hæreticus etiam reputandus, qui pertinaciter defendit hæreticorum errorem, qui nullum potest habere sensum catholicum. c. qui aliorum. 24. q. 3.

17 Sed in eo † quod supra dixi, quod licet penes authorem librorum hæreticorum reperiuntur dicti libri, ex eo non debet iste hæreticus reputari, hoc uidetur formaliter contra text. in dict. cap. sane. in uersicu. & si forte. prout etiam supra in prin. huius. q. dixi, sic intelligendum. non autem in eo, qui non fuit dictorum librorum author, & sic ibi tenui, quod huiusmodi author potest ut hæreticus damnari, sicut fuit damnatus Cecilianus, & alij dictorum librorum authores, & merito, quia non præsumuntur scripsisse nisi ea quæ crediderunt. l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de supellecti. legat. cum uerba sint notæ passionum animæ secundum Aristotelem, ut ibi notatur, & scribit Bald. in consil. scismaticis. colum. 7. cap. ijs autem. xxij. quæst. ij. & in capitulo secun-

do requiris. de appellat. & animus iudicis per uerba inserta demonstratur ut notat gloss. in l. prætor. ff. de iudi. & mens testatoris ex ipsius uerbis colligitur. l. non aliter. in principio. ff. de legat. 3. & etiam mens legislatoris uerbis colligitur. l. nominis, & rei. §. uerbum. ff. de uerborum signifi. Quinimmo, ut inquit Cassiodorus, nullum est magis uerum testimonium quam qualitas inspecta uerborum, ut refert Bald. in l. agnoscendos. C. de inge. manum. facti cap. humanæ aures. 2. q. v. cum alijs. simil.

18. Ad † dictum cap. Sane. respondeo, quòd loquitur in authore librorum mortuo, qui eo ipso quod probatur libros hæreticales edidisse, & non fuisse protestatum, illos supponendo correctioni Ecclesiæ, ut hæreticus damnari potest. cap. damnatus. in fin. de Summa. Trini. sic etiam damnatus fuit Origenes, ut in d. c. Sane. uci si. item si ad tempora, ut dicit glo. in cap. fraternitatis. de hæretic.

19. Et quamuis † aliquæ homeliæ Origenis legantur in Ecclesia, hoc ex eo est quia ab Ecclesia fuerunt approbata opuscula eius, quæ beatus Hieronymus non repudiavit legenda, cætera autem omnia cum authore suo sunt reuenda, ut habetur in cap. sancta Romana Ecclesia. xv. distinct. quia damnato authore damnantur & eius opera, ut in dict. cap. fraternitatis, & propterea rationi & iuri conformè esset quòd quando legitur lectio, seu homelia Origenis in Ecclesia, deberet sic legi cum adiectione, lectio seu homelia Origenis secundum Beatum Hieronymum.

20. Vnde † ex quo non constat de errorum reuocatione illius authoris, ipsum in peccato hoc, scilicet hæresis decessisse constat, & pro tali non est orandum, nec oblatio facienda, nec sepultura inter christianos concedenda, capit. Sicut ait Beatus Leo. de hæretici, ut ibi d. cit gloss. quia constat eum decessisse in peccato mortali, cap. placuit. xxiiij. quæst. quinta. & dicitur constare ex quo non constat de contritione illius, quia si contritus fuisset secus esset. cap. fures & latrones. 13. quæst. 2. & sic tanquam deprehensus in hæresi, quia scripsit contra determinata per sacram scripturam & fidem catholicam, iste damnatur, quorum quodlibet tenebatur credere, & hæc deprehensio est per facti euidentiã. capitulo. ad abolendam. in gloss. in uerbo, deprehensi. de hæretic. cap. super. quibusdam, de uerborum signifi. Hostien. in summa de hæretic. §. qualiter deprehendantur, & sic fuit damnatus Origenes tanquam hæreticus, ut habetur in dict. capit. Sane, & in dict. capitulo. Sancta Romana Ecclesia, prout de eius condemnatione late scribit Dominus Petrus Garcia Episcopus

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

Scribunt Moderni. in l. j. C. de procura. sequitur Barth. Cepolla. in consi. xj. incip. Aluyfius de Mapheis. col. 2.

25 Sed aduertendum ꝑ̄ puto, q̄ prædicta conclusio deberet limitari, & restringi in homine forsan alias infamato de hæresi, uel malæ uitæ & conditionis; sicut in simili dicimus in re furtiua reperta penes aliquem, ut si sit malæ conditionis & famæ, præsumetur quod ipse furto subtraxerit, secus tamen est in homine bonæ conditionis uitæ & famæ, qui non est solitus similia facere, quia licet tales res furtiue reperiantur penes eum, nõ erit talis inuentio sufficiens ad præsumendum ipsum talia bona furto subtraxisse, ita notabiliter dicit Bal. & Ioan. de Imo. in l. si. ff. de hæredi. insti. facit. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re mili. Saly. in l. si. C. de quæsti. & Ange. de Areti. in suo tracta. maleficiorum. in verbo. vestem cœlestem abstulit, & plura ibi traduntur in apostilis, & Alex. in consi. v. in causa inquisitionis. lib. j.

26 Accedit ꝑ̄ licet Bart. in l. dominus horreorum. ff. locati, dicat, q̄ si furtum factum est in aliqua domo, & illa frangatur, quod uicini habentes notitiam sunt suspecti, & tales de facili possunt torqueri ad inuestigationem ueritatis, idem dicit Bar. in l. j. col. j. ff. de offi. præfecti. uigi. & in l. j. in si. ff. fur. aduer. nau. caupo. & stabu. Tamen hæc dicta Bart. limitantur habere locum in uicinis malæ conditionis uitæ & famæ qui sunt consueti similia facere, secus est autem in hominibus seu uicinis bonæ opinionis uitæ & famæ, quia tales non possunt torqueri, ita scribit Bal. in lectura antiqua in d. l. dominus horreorum, sequitur do. Iaso. in l. in actionibus. col. si. ff. de in. litem iurando, idem dicit Bal. in l. j. col. j. C. de loca. cum alijs ut tradit Hyppo. de Marfi. in consi. liij. incip. misericordia domini. Sic in proposita quæst. data inuentione librorum hæreticalium penes aliquem, inquirendum est de uita illius, conditione, qualitate uitæ, & conuersatione, an sit cum catholicis uel hæreticis, ut exinde possit iudex considerare, quanta suspicio oriatur contra illum, & quæ in fide adhibenda testibus considerantur hic applicari possunt, ut in l. 3. ff. de testibus, & quæ egregie dicit Bald. in l. tertium. C. de testi. facit cap. literas. de præsumptio. cap. inter. de purgatio. cano. l. de minore. §. plurimum. ff. de quæstio. & Bartol. in dicta. l. prima. ff. furti aduersus nau. caupo. & stabu.

27 Et quia ꝑ̄ supra habita fuit mentio de libris reprobatae lectionis, oportune quæritur, an Bibliæ latinæ idest sacrarum literarum translatio in linguam uernaculam sit periculosa rudi populo, & inutilis, & consequenter interdicenda, si quidem modernorum fantasinata sequimur in præfatione super Mathæum, in tomis Diui Hieronymi, & in paraclesi siue adhor-

adhortatione ad legendos bonos libros, dicemus sacras literas in omnes linguas vertendas esse, ut idiotæ, & mulierculæ quæ latinum nesciunt, sacram scripturam nosse possint, Sic quæ scriptura ipsa plenius diuulgetur, & ab omnibus intelligatur. Dico igitur in proposito dubio pro eius ab solutione tractanda sunt. Primum quod intelligentia Biblię omnibus necessaria non est, & consequenter quod illius translatio in vulgarem linguam est damnosa, periculosa, & scandalosa.

28 Quo þ ad primum dicendum est, non omnes Christianos obligatos esse ad scientiam iuris diuini, scilicet legis, & prophetarum, Euangelicę & Apostolicę doctrinę, quę continentur in Biblia, quia si de prælatis Ecclesię loquimur, Episcopis scilicet & prælatis maioribus, istos dicemus ad hanc scientiam obnoxios, cum teneantur omni poscenti reddere rationem de ea quę est in eis fide & spe, ut habetur. prima. Petri 3. & ideo ab eis requiritur in promotione, scientia noui testamenti, sacrorum canonum, libri apostolici, & omnis diuinę scripturę, & sic fundamentum summi sacerdotij, est uera diuinarum scripturarum disciplina, ut est text. in c. omnes psallentes. 38. distm. & dicit ibi text. quod dictam sacram scripturam debent scire Episcopi in promptu & scrutabiliter, scilicet quo ad sensum, ut intelligant quę legunt, debet enim Episcopus legem domini prompte debite & firmiter habere in corde ad meditandum, & recte ad regendum subditos, & in ore ad illos instruendum, quia Malachię. 2. dicitur, labia sacerdotis custodiunt scientiam, & legem requirunt de ore eius, quia Angelus domini est.

29 Sed þ pro dolor, in pluribus uerificatur illud Exechi. 3. Perijt lex a sacerdote, quia sacerdotes contempserunt legem meam, iuris autem canonici ignorantia quo ad sacramentorum comunium disputationem, & ad canones pœnitentiales, & ad sanctorum legendas non excusat a peccato alios sacerdotes, si faciunt contra statuta patrum; & ponit ad literam Diuus Augu. in c. quę ipsis. 38. dist. dicens, adeo esse necessaria a sacerdotibus sciri, quod si unum ex ibi positis defuerit, conuenienter non debent habere nomen sacerdotis.

30 Layci þ uero solum tenentur ad noticiam decalogi, & eorum quę pertinent ad fidem, prout continetur in symbolo, ut scribit Alex. de Ales in 2. par. summę. q. 129. membro. 8. & propterea dicebat Inno. in rubr. de summa Trini. & alij scribentes, post eum, quod secundum diuersitatem hominum datur mensura credendi & sciendi, nam layci adulti debent credere unum esse Deum, & remuneratorem omnium, & credere articulos fidei implicite, hęc mensuram debent excedere clerici habentes curam animarum, debent enim scire articulos explicite. c. j. & 2. 38. dist. Episcopi

uero debent plus scire, ut omni poscenti reddant rationem, ut in d. cap. omnes psallentes. Sed clericis inferioribus qui non habent expensas, ut possint intendere studio, & habere magistros, sed proprijs manibus sibi uictum quærunt, uidetur sufficere, ut inquit Innoc. si credant implicite, sicut & layci, debent tamen aliquid plus scire de sacramento altaris in quo quotidie uersantur. Dicit insuper Inno. q̄ layci habent est talentum ingenij non peccant si non subsistunt cognitioni fidei, quia ad hoc non uersatur eorum professio, satis enim est quòd talentum ingenij non abscondant in terra.

31. EST † AVTEM credere articulis fidei implicite, quando simplices credunt omnia quæ tenet Ecclesia, nec sciunt fidem explicare, nec defendere, ut dicit Sco. in 3. sententiarum. distin. 25. quæst. j. circa finem, & aliter declarat Ocham. lib. 3. primæ partis sui dialogi. ca. j. dicens, q̄ credere implicite est alicui uniuersali, ex quo multa sequuntur, firmiter assentire, & nulli cōtrario pertinaciter adhærere, & ideo qui firmiter tenet omnia tradita in scriptura, & non adhæret pertinaciter alicui assertioni contrariæ ueritati orthodoxæ, fidem catholicam inuiolatam tenet & integram, & est catholicus censendus. & s. Bonā. in d. lib. 3. distin. 25. inquit, q̄ credere implicite, est credere in generali uniuersaliter omne quod credit sacrosancta mater Ecclesia, ita q̄ in particulari a nullo illorum dissentiat, nec aliquem articulum discredat.

32. Et licet † oportunum sit omnibus non solum credere omnes articulos implicite, sed etiam quosdam explicite post aduentum Christi, non tamen est necessarium omnibus, maxime simplicibus credere omnes explicite, sed illis potius conuenit, qui officium docendi & prædicandi assumunt, sicut sunt habentes curam animarum, & qui sunt prædicatores uerbi Dei, & Doctores sacræ scripturæ, & quorum conuersatio uersatur circa fidei ueritatem. Patet igitur, vulgus, cuius contemplatione, ut dicitur traducitur sacra scriptura in linguam uulgarem, non teneri, nec posse totam sacram scripturam nosce, sed sufficit scire dominicam orationem, symbolum fidei, mādāta Dei, præcepta Ecclesiæ, quæ palam in Ecclesijs traduntur, nec totius sacræ scripturæ cognitio omnibus est necessaria, hoc enim quasi impossibile esset, & impossibile nulla est obligatio. l. impossibile. ff. de regu. iur. & testante Beato Hieronymo. si quis diceret Deum nobis præcepisse impossibile, anathema sit, & ad prædicta uide omnino. s. Tho. in 2. 2. q. 2. arti. 6. & 7.

33. Et quia † de prædicatoribus uerbi diuini facta est mentio, discat quilibet qualem oporteat esse eum qui populo Iesum Euāgelizat, ille ergo, qui in Ecclesia Dei ad populum declamat operā det ut p̄ceptis respōdeant opera.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

rum non fecit, nec dolus inuentus est in ore eius, quomodo dicit delictorum meorum, nisi quia & pro delictis nostris ipse precatur, & delicta nostra sua delicta fecit, ut iustitiam suam nostram iustitiam faceret. Quid insuper diceret ineptus, de illo uersu, Psalm. 37. Non est pax osibus meis a facie peccatorum meorum, & in Psalm. 39. Circundederunt me mala quorum non est numerus, comprehenderunt me iniquitates meae & non potui ut uiderem, & illud Psalm. 40. Domine miserere mei, sana animam meam, quia peccaui tibi, quae authoritates de Christo intelliguntur secundum catholicos tractatores, sine quorum explanatione nullus nisi diuino munimine illustratus posset illas intelligere, sine discrimine erroris uel scandali. Si enim haeretici haebraicas graecas & latinas literas docti, qui potuerunt catholicorum expositiones legere ob prauam intelligentiam sacrae scripturae prolapsi sunt in plures errores, quanto magis prolabetur rudis populus in infinitos errores, qui solum corticem literae, non sensum seu medullam illius animaduertet, & propterea dicebat Diuus Hieronymus in Epistola ad Galatas, & habetur in c. Marcion. j. q. j. non putemus in uerbis scripturarum Euangelium esse, sed in sensu, non in superficie, sed in medulla, non in sermonum folijs, sed in radice rationis, Intentio enim uerbis praefertur. c. humanae aures. 22. q. 2. l. scire leges. ff. de legib. In hoc uerificari potest, quod inquit Paulus. 2. ad Corinthi. 3. litera enim occidit spiritus autem uiuificat, & communis intelligentia ad id inducitur, nam per literam uetus testamentum, per spiritum nouum intelligitur, quia iudaei solum ad corticem literae respiciunt, non autem ad id quod per literam importatur. Inde inhaerentes cortici literae, non sensui iudayzare dicuntur, & non est dubium in legem eum committere qui uerba legis amplexus contra legis nititur uoluntatem. l. non dubium. cum gl. in uerbo. amplexus. C. de legib. & Bal. in l. quicumque. colu. 3. C. de ser. fugi. merito ergo litera ipsa sic intellecta absque uerae intelligentiae spiritu legentes adducet in errores, prout testimonio diui Hieronymi comprobari potest, qui ad Galatas inquit. non opera carnis diuinorum uoluminum hystoria continet, non ualde eos iuuans, qui sic eam intelligunt ut scripta est, nam eodem Hieronymo attestante super Marcum cap. tertio. consuetudo est diuinae scripturae allegorice loqui, & cum aliud dicat, aliud uelit intelligi. Quomodo ergo populus sensus mysticos intelliget, qui uix uerba ipsa capere potest, si enim sic esset, ut occulta ex solis uerbis caperentur, ad quid membranae tot occupant interpretationes catholicorum doctorum, & glossemata. Et ad quid ultra dicet lector idiota, cum apud Marcum legerit Christum hora tertia crucifixum, & in Luca hora sexta, nonne dicet Euangelistas ad inuicem aduersos, nesciet enim concordantias ad

id & ad alia plura similia prima fronte contraria, quæ dantur ab August. & ab aliis authoribus catholicis; iudæi enim crucifixerunt lingua hora tertia, milites uero manibus hora sexta. cap. periculose. de pœn. dist. j. Quid insuper, cum in sacra scriptura attribuantur Deo membra humana, nonne censebit Deum humana membra habere, uti fuerunt nonnulli hæretici uocati Antropomorphitæ. pro eo, quod ignorantia rustica Deum habere humana membra, quæ in diuinis libris scripta sunt, arbitrantur. Antropos enim græce, latine homo interpretatur, ignorantes uocem domini, qui ait spiritus est Deus; incorporeus est enim, nec enim membris distinguitur, nec corporis mole censetur, ut in cap. quidam autem. §. Antropomorphitæ. 24. q. 3. Quid demum dicent Neophiti de iudayismo ad christianitatem conuersi, cum Bibliam ipsam uernaculo sermone traductam lectitaauerint, ubi de paschatis iudæorum institutione & celebritate, de festorum, Sabbatorum, ieiuniorumque solemnitate, ac aliarum cerimoniarum obseruantia late pertractatur, quæ cum uiderit ea a Deo instituta, per Moysen promulgata, nonne ea dicent durare, cum in signum fœderis perpetui putauerint edicta, & cum ipsi dum essent in iudayismo ea imbiberint, nunc tenatius obseruabunt. Et utinam ij soli in hac cecitate permanerent, nec alios ad hæc traherent qui nesciunt quomodo, & quando illa cessauerint, & quod omnia patribus illis in figuris contingebant, adeo, quod eorum obseruatio, quæ tunc Christum uenturum significabat, & erat tunc necessario tenenda, nunc est pestifera, & illa obseruantes in hæresim damnatam incidunt, & contra eos tanquam contra hæreticos est procedendum. cap. contra christianos. de hære. lib. 6. Denique concludendum est periculosam damnosamque esse Bibliæ in uulgarem sermonem translationem per prædicta & alia quæ a pluribus scripta sunt in quendam qui in suis operibus contrarium censuit.

35. Accedit ad prædicta, quod tanta est dignitas & sublimitas sacræ scripturæ, quod non nisi per reuelationem diuinam intellectus uerus nonnullorum in ea contentorum haberi potest, immo intelligens sacram scripturam aliter quam Spiritus Sanctus flagitat, a quo scripta est, licet ab Ecclesia non recesserit, hæreticus tamen appellari potest. c. hæresis. 22. q. 1. legitur enim actuum. 7. cap. quod dicit Philippus Eunuchis legenti Esaiam prophetam, putas ne intelligis quæ legis, qui ait, quomodo possum, si non aliquis ostenderit mihi, quasi diceret, nullo modo, ex quibus uerbis habetur, quod ex uerbis scripturæ, quæ legerat Eunuchus non potest aliquis primum intellectum ipsorum colligere, nisi ab alio doceatur; ergo ratione simili aliorum quæ sunt æque, uel magis obscura, non potest primus intellectus haberi, nisi reuelatis appareat, & ideo Psalm. 117. præcabatur Deum dicēs. da mihi intel-

Intellectum & scrutabor legem tuam, plura enim sunt in lege ueteri, quorum nulla ratio potest per hominem ad literam assignari, quare præcepit illa Deus filiis Israel, sicut illud est, non arabis in boue & asino, Item non indues uestem lana linoque contextam, Item alibi, non seres agrum diuerso semine, ut habetur in glos. cap. sed pensandum. 6. distin. & per consequens primus intellectus talium contentorum in lege absque reuelatione haberi non potest, sunt enim in sacra scriptura latètia mysteria, & sensus absconditi, & signanter de libro leuitico scribitur, quod singula sacrificia immo singulae penè syllabæ, & uestes Aaron, & totus ordo leuiticus inspirant cœlestia sacramenta, & de Apocalipsi Ioannis dicitur, quod tot habet sacramenta, quot uerba. Quis inquam posset enarrare altitudinem & profunditatem prophetarum, ut beatus Hieronymus inquit de propheta Amos in prologo Bibliæ. c. 7. ibi, quis enim digne exprimat tria & quatuor scelera Damasci. Et ideo merito idem Hieronymus in eodem prologo. c. 6. deplorabat calamitatem suorum temporum, in quibus licet sine præuio monstrante scimitam in scripturis sanctis quisquam ingredi non possit, sicut æque de alijs etiam artibus mechanicis est censendum, nihilominus tamen sola scripturarum ars est, quam sibi omnes passim uendicant, ut dici possit, scribimus indocti doctique poemata passim, hanc garula anus, hanc delirus senex, hanc sophista uerbosus, hanc uniuersi præsumunt, lacerant, docent antequam discant, quod confirmatur auctoritate Diui Gregorij super Ezechielem homelia. xv. inquitis: scriptura sacra tota quidem propter uos scripta est, sed non tota intelligitur a uobis. Quomodo ergo idiota legens Bibliam in uulgarem sermonem traductam poterit intelligere mysteria & sacramenta in uerbis occulta, & latentia sine instructore, & utinam sola ignorantia esset contentus, ut non incideret in errores penè infinitos, qui faciliter profluere possunt ex cortice uerborum, ut supra tactum est. Quid inquam dicturus est idiota cum cantica canticorum Salomonis perlegerit, ubi superficies uerborum uidetur continere amorem carnalem, lasciuum, & inhonestum, nonne erronee dicet cantilenas illas esse editas ab amatore uoluptuoso ad mulierem amatam, hoc quidem indubie arbitrabitur, ex quo sine diuina reuelatione, & absque catholicis doctoribus temerarie aggreditur illa legenda. Et propterea ad propulsandum hoc scandalum dicunt aliqui edicto iudeorum olim cautum fuisse ne quis plebeius & popularis præsumeret legere canticum canticorum Salomonis; nec tria prima capitula geneseos, nec primum capitulum Ezechielis prophetæ; nec totam illam partem a 44. capitulo usque ad finem eiusdem libri, eo quod in ijs quatuor partibus continentur mysteria & secreta profundissima & ineffabilia, ideo solis

peritis.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 24 *Verba cui non conueniunt nec legis dispositio conuenit.*
 25 *Hæretici sunt manifesti, defensores errorum hæreticorum.*
 26 *Hæreticus manifestus est qui coram suo prælato conuictus est de hæresi.*
 27 *Notorium & euidens quid sit.*
 28 *Confessio iudicialis potest reuocari usque ad sententiam.*
 29 *Pertinacia hæretici confessi quomodo probetur.*
 30 *Pertinacia an probetur ex uerbis uel factis hæreticalibus.*
 31 *Hæretici condemnati a suis prælatis pertinaces censentur.*
 32 *Sententia iudicis præsumitur iusta nisi sit interposita appellatio.*
 33 *Solutio ad. c. super quibusdam. de uer. signi.*
 34 *Intellectus ad. c. Ait Cælestinus. 24. q. 1.*
 35 *Intellectus. c. Hæc est fides. 24. q. 1.*
 36 *Lex licet non distinguat, ex aliqua alia. l. uel canone distinguere possumus.*
 37 *Intelligere sacram scripturam aliter quam Spiritus Sanctus docuit quomodo intelligitur.*
 38 *Hæreticus etiam occultus ab ecclesia separatus est.*
 39 *Intellectus. c. j. de hære.*
 40 *Hæreticus est siue sit inuentor hæresis siue sectator.*
 41 *Hæreticus iudicandus est qui palam tenet hæresim, licet in occulto sit fidelis.*
 42 *Hæretici uolunt habere sequaces, & uolunt haberi singulares.*
 43 *Hæretici frequenter fiunt causa assequendi principatum.*

VIGESIMA NONA QVAESTIO.

Vigesimo nono Quæro, An ad hoc ut aliquis sit censendus hæreticus necessario requiratur in illo pertinacia; ut est dictum supra. q. 2. & prima facie uidetur multa iura non requirere in hæretico pertinaciam, immo sine ea, censent aliquem esse hæreticum. ut probatur in c. super quibusdam. §. j. de uerbo. sign. ubi dicit illos intelligendos esse manifestos hæreticos, qui contra fidem catholicam publice prædicant; aut profitentur, seu defendunt eorum errorem, uel qui coram prælatis suis conuicti sunt, uel confessi, uel ab eis sententialiter condemnati super hæretica prauitate, in quibus uerbis nulla fit mentio de pertinacia, si singulas partes alternatiue seu disiunctiue orationis prædictæ perspexerit, quinimmo ex illo tex. euidenter colligitur, quod quicumque publice prædicat contra catholicam fidem, licet non pertinaciter erret, est dicendus hæreticus, quod probatur in c. Ait cælestinus. 24. q. 1. ubi Nestorius & eius sequaces ex quo contra fidem catholicam prædicare cep-
 runt

runt excommunicandi & alios deponendi amiserunt potestatem, & sic hæretici iudicantur, & tñ ibi non attenditur nec mentio fit de aliqua pertinacia in prædicantibus contra catholicam fidem. Accedit ad hoc text. in c. Hæc est fides. 24. q. 1. ubi diuus Hieronymus Papam alloquens inquit. Si autem hæc nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me inculpate uoluerit se imperitum aut maliuolum uel etiã non catholicum, sed hæreticum comprobabit, ubi etiam nō fit mentio de pertinacia ad iudicandum aliquem hæreticum, & pro hoc facit tex. in cap. j. 24. q. 1. ubi dicitur, q̄ omnis incidens in hæresim damnatam eius damnationis se participem facit, & sic ibi ad constituendum hæreticum sufficit q̄ in damnatam hæresim incidat, non facta differentia siue pertinaciter siue non pertinaciter inciderit, & idem habetur in c. maiores. xxiii. q. j. q̄ quisquis erroris. i. hæresis communicator existeret principali sententia damnationis eius esset obstrictus, & idem deciditur in c. Acacius. ea. cau. & q. quod corroboratur in c. hæresis. 24. q. 3. ubi dicitur, q̄ quicumque aliter scripturam intelligit, quam sensus Spiritus Sancti flagitat a quo scripta est, licet ab Ecclesia non recesserit, tamen hæreticus appellari potest, ubi de pertinacia nulla habetur mētio. Accedit. c. j. de hæret. dicens, quòd dubius in fide infidelis est, & sic dubitans de fide etiam non pertinaciter, hæreticus est, quia in dubitante non requirit pertinaciam. c. aperte. 24. q. 1. & dicit tex. in c. audiui mus. §. si autem, ea. causa, & q. quòd si quis ex corde suo nouam hæresim cōfinxerit, ex quo talia prædicare cæperit, non potest deijcere quemq̄ iam prostratus. s. per hæresim, ut dicit ibi glo. & sic iste prædicans, licet non pertinax, hæreticus censetur. Pro ijs facit hæc ratiocinatio, fides quæ non est firma, non est uera fides, hinc dicitur in c. firmiter credimus. de Summa Trin. quòd omnis catholicus firmiter credere debet, & etiã in symbolo Athanasij continetur, hæc est fides catholica, quam nisi quisque fideliter firmiter crediderit saluus esse non poterit. fides ergo debet esse firma, sed dubitans in fide, q̄uis non pertinaciter, non habet fidē firmā, sed infirmā teste Bernardo, qui libro quinto ad Eugenium Papam ait, fides si habet hæitationem infirma est, ergo dubitans de fide nō habet veram fidem, & cōsequēter non catholicus sed hæreticus est cēsendus. Item ad esse hæresis nō requiritur pertinacia, sed tātum q̄ sit dogma peruersum. c. inter hæresim. 24. q. 3. ergo nec ad esse hæreticum requiritur pertinacia, sed tātum assensus erroris seu falsæ doctrinæ. in super in c. hæreticus. ea. causa. & q. diffinitur hæreticus, & ibi nulla fit mētio de pertinacia, ergo uel diffinitio illa est defectuosa, uel pertinacia nō requiritur ad esse hæreticum. Ultimo hæreticus dicitur multis modis, ut tangitur in gl. in c. inter hæresim. ea. cau. & q. utpote dubius

in fide, simoniacus, excommunicatus, ut late dixi in rubri. de hæreti. lib. 6. q. 13. & in ijs non requiritur pertinacia. per quæ singula uidetur dicendum quem posse iudicari hæreticum quàmuis non reperiatur in eo pertinacia.

2. SED † IIS NON obstantibus puto contrarium esse uerius, hoc est necessariam esse pertinaciam ad censendum quem esse hæreticū, prout dixi supra in 2. & 3. q. & hoc magis cōfirmatur per tex. in c. dicit Apostolus. 24. q. 3. ubi dicitur, qui sententiam suam quæuis falsam, atque peruersam, nulla pertinaci animositate defendunt (præsertim, quam non audacia suæ præsumptionis pepererint, sed a seductis atque in errorē lapsis parentibus acceperint, querunt autem cauta sollicitudine ueritatem, corrigi parati cum inuenerint) nequaquã sunt inter hæreticos deputandi, ubi efficaciter probatur, quod quis non est censendus hæreticus si non defendit errorem suum pertinaciter, & sic ad constitutionem hæretici pertinacia requiritur, a contrario sensu, quod est ualidum. l. conuenticulam. C. de Episcopo. & cle. cum alijs.

3. Nec mihi placet si diceretur quod ad hoc ut tenens falsam sententiã contra fidem non sit iudicandus hæreticus, quatuor requiruntur iuxta illum tex. Primum, quod nulla pertinaci animositate illam erroneam sententiam defendat. Secundum, quod talem sententiam non audacia suæ præsumptionis inuenerit, sed a seductis parentibus, & in errorem lapsis acceperit. Teritiũ, quod quærat cauta sollicitudine ueritatem. Quartum, quod paratus sit corrigi cum inuenerit, quicumque ergo haberet hæc quatuor requisita secundum hoc non esset iudicandus hæreticus, Sin autem unum istorum deficeret, esset hæreticus censendus.

4. Quia cum ad constitutionem unius, plura requiruntur, uno deficiente non constituitur, sicut domus conficitur ex tecto & duobus parietibus, uno pariete uel tecto deficiente non est domus. l. solum. ff. de rei. uendi. & l. eum qui edes. ff. de usucapio. facit. l. si hæredi plures. ff. de condi. insti. Ad hoc dico, quod hæc quatuor collecta ex. d. c. dicit Apostolus. non sunt necessaria copulatiue ad excusandum aliquem ab hæresi, quia sicut ad constitutionem hæretici, sufficit quod errans sit pertinax uere uel præsumptiue, uere dico, quia defendit errorem suum, præsumptiue quia a canone præsumitur pertinax, ut late dixi supra in 2. q. ita ad excusationem errantis sufficit cessare in eo pertinaciam, quàmuis alia de quibus in d. cap. dicit apostolus non concurrant, quia contrariorum eadem est disciplina. l. j. §. uideamus. ff. de ijs qui sui iur. sunt uel alie. Secundum patet, quia ad excusationem hæretici non sufficit, siue hæresim ab alió didicerit, siue ex corde suo nouam hæresim confixerit. tex. est in c. j. iuncto. c. audiui inus. §. sin autem.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

scribit Alberi. de Rosate in suo dictionario, in verbo, præsertim, & Bart. Brixien. in suo repertorio. in verbo, præsertim. § II

6 - Et hæc ꝑ cauta sollicitudo inquirendi ueritatem erroris in quo erat ille, & dogmatizatio parentum ad hoc possent prodesse, ut minor suspicio hæresis contra illum insurgat, & si in aliquo esset culpabilis mitius cum eo agatur, ut est de mente. d. c. dicit apostolus. ponderando, ut, dixi, illam dictionem, præsertim, facit, quia patris uestigia filius imitatur. ca. dominus noster. lvj. dist. nec potest filius facere nisi quod uiderit patrem facientem c. saluator. in fin. de conse. dist. ultima. & sæpe solet filius similis esse patri. gloss. in l. quisquis. C. ad l. Iuliam maiesta. & discipulus magistrum sæpe sequitur. c. cum beatissimus. 24. q. j. Spe. tradit in prohemio sui operis. §. cæterum, & quærens consilium petitoris excusatur in sindicatu. Saly. in l. fi. C. de pœna. iudi. qui male. iudi. & habens consilium vnus excellentis doctoris excusatur ab expensis, ut scribit Ioan. And. in c. j. de cõsti. libr. 6. Abbas in c. calumniã. de pœnis. cum alijs, ut tradit Dec. in l. iuris ignorantia. C. qui. admi. Et sic quærens ueritatem ab alijs & sequens doctrinam sui patris aliquam recipit in gestis suis, excusationem, & ita est dicendum in d. ca. dicit apostolus.

7 RE DEV'NDO ꝑ IGITVR ad propositum, ꝑ pertinacia requiratur ad constituendum quem hæreticum, hoc probatur auctoritate diuini Augustini in c. qui in Ecclesia: 24. q. 3. ubi inquit. q. in Ecclesia Christi morbidum aliquid prauumque quid sapiunt, si correcti ut sanum rectumque sapiant resistunt contumaciter, suaque pestifera & mortifera dogmata emendare nolunt sed defensare persistunt, hæretici sunt. Ex quibus uerbis perspicue colligitur omnes qui in Ecclesia Christi morbidum prauumque quid sapiunt, non esse statim hæreticos iudicandos, sed qui pertinaces sunt in prauis suis dogmatibus; itaque siue correcti resistant, siue emendare nolint, siue etiam defensare persistunt, illud quod prauum in Ecclesia sentiunt, hæretici iudicantur. Et hic possunt colligi tres modi cognoscendi pertinaciam alicuius in Ecclesia Dei aliquid male sentientis. Facit ad prædicta, quia errantes qui quærunt a catholicis ueritatem non sunt repellendi. c. scisma. 24. q. j. & qui quærunt ueritatem non sunt pertinaces, ergo a contrario sensu apparet, ꝑ pertinacia requiritur ad iudicandum quem hæreticum. paratus enim corrigi non est iudicandus hæreticus, ut dicit apostolus, quod probatur in cap. damnãmus. in fin. de Summa Trini. ubi licet Abbas Ioachin errasset in fide, ex quo erat paratus corrigi non fuit damnatus hæreticus. Præterea hæresis dicitur ab electione, quia unusquisque eligit eam disciplinam quam putat meliorem, cap. hæresis. xxiiij. quæst. 3. sed electio firmam importat adhesionem,

hensionem, quia quod ex electione fit quasi ex habitu firmato procedit, ergo ad esse hæreticum requiritur quod firmiter adhæreat errori suo, & sic quod sit pertinax. quod tripliciter autem pertinacia capiatur, explica ut dixi supra in q. 3.

AD EA VERO QUAE in contrarium adducta sunt respondendum est. Et primo ad c. super quibusdam. §. j. distinguendo de illo qui publice prædicat contra fidem, an sit censendus hæreticus pertinax. Deinde discurremus per singula verba dicti. §.

8 Aut tenim quis prædicat forsitan contra fidem catholicam, dicens illam esse falsam, dubiam, uanam, & insanam, talis indubitanter est hæreticus manifestus, nam talis sine manifesta pertinacia inueniri non potest, quia non est paratus corrigi per fidem christianam, si non reputat eam ueram, certam, & sanam, & sic manifestus hæreticus, & pertinax est censendus, ut in d. §. ubi nota quod circa hanc materiam iura æquiparant hæc duo aduerbia, contumaciter & pertinaciter, ut probatur in d. c. qui in Ecclesia. in uerbo; contumaciter, & iuncto. d. c. dicit apostolus. in uerbo, pertinacia, cle. 1. §. sanè. in uerbo, pertinaciter, de usuris, ubi etiam probatur quod pertinacia requiritur ad iudicandum quem hæreticum. in extra uaganti. inter nonnullos. de verb. sig. in princ. facit. ca. cum contumacia. de hæreti. lib. 6.

9 Et ideo pro de contumace ad pertinacem licita erit argumentatio tanquam a pari. seu a ratione identitatis, unde dicitur, ubi eadem ratio idem ius. l. non possunt. ff. de legib. l. si Titio. §. si. ff. de acqui. poss. c. multi. in fi. 2. q. 1.

10 Et quando pro duo æquiparantur a lege, statutum in uno ex æquiparatis censetur statutum in altero, ut est glo. in l. si quis seruo persuaserit, & ibi Bart. & alii notant. C. de ser. fugi. gloss. expressior in l. quod uero contra. ff. de legib. scribunt late moderni. in l. 1. ff. de lega. 1. D. Iaso. in auth. si quas ruinas. C. de sacros. Eccles. l. si. C. de inoffi. testa. Alex. de Imol. in l. si postulante. ff. ad Trebelli. & l. centurio. colum. 2. ff. de vulga. & pupillari substitutione. in lege. Gallus. §. quid si tantum. ff. de libe. & posthum. colum. 4.

11 Pro pro tanto dico, quod si contingat aliquem prædicare contra fidem aliquem errorem, qui fidei obuiat christianæ, protestando quod nunquam ab assertionem sua desisset, talis quidem pertinax est, & non paratus corrigi, & ideo est censendus hæreticus, & in hoc etiam casu intelligitur. d. §. 1. d. c. super quibusdam.

12 Nam pro sicut ille dicitur manifestus contumax patenter, & existenter, qui dixit se nolle uenire, ut in c. uenerabilibus. §. secus autem. de senten.

exco. lib. 6. Bar. in l. Diuus. ff. de in integ. resti. & Bal. in l. si. eod. tit. gl. & ibi Cardi. in 6. q. de dolo. & contu. cum alijs, ut scribit Fely. in ca. quo ad consultationem. col. 12. de re iudi. Bal. in consi. 338. ad euidenciam. libr. 1. dominus Ias. in l. qui Romæ. in princ. col. 2. ff. de verb. oblig. & Barto. per Alexan. in consi. 81. incipien. stantibus ijs. lib. 4. sic pari ratione est dicendus iste prædicator manifestus pertinax, inquitens q̄ nunquam ab assertione sua desistet, præsupposita æquiparantia in hac materia, contumaciæ, scilicet & pertinaciæ, ut supra dixi. Verba enim sunt signa earum quæ sunt in anima passionum, idest desideriorum, uel contrariorum, unde de lingua est nuncijs, organum, intellectus, tuba, & præco, ut dicit Bald. in consi. scismatis. col. x. & sunt declaratiua intentionis nostræ. l. Labeo. §. idem Tubero. ff. de supellecti. legata. l. de quibus. ad fin. ff. de legib. l. nepos Proculo. ff. de uerbo. signifi.

13. **AUT** † **ALIQVIS** prædicat publice contra fidem, protestando, q̄ nihil intendit contra fidem orthodoxam tenere, uel temere defendere, & talis non est censendus pertinax, quia non errat ex malicia seu pertinacia, sed ex simplicitate, uel ignorantia, ideo non est censendus hæreticus, nec ex sola tali publica prædicatione debet hæreticus reputari, & ijs protestationibus hodie utuntur prædicatores, disputatores, & scriptores, ne de hæresi inculpentur, & sic in hoc casu non habet locum dispositio dicti. §. 1. quem uero effectum habeant hæ protestationes dixi supra late in q. 12.

14. **ADVERTENDVM** † est tamen circa huiusmodi protestationes, quo animo dicantur, nam ut inquit Hieronymus in Epistola ad Pannucium, frequenter hæretici, dum coguntur subscribere, ne de Ecclesia expellantur, suum errorem palliant fictis uerbis, & ea temperant, & ordine uertunt, ut catholicam credantur tenere sententiam & quam se tenere uerbis simulant corde negant, & quod sermone coguntur dicere, mente daninant, & si quando aperta blasfemia publice auribus fuerit reuelata, & uiderint contra se audientium turbam circumfremere, tunc simplicitate simulata dicunt audiuisse se primum, & inagistrum dicere nesciunt, cumque eorum scripta tuentur, uoce negant, quod literis profitentur. Et ideo cum tenentes doctrinam hæreticam protestantur, q̄ nō intendunt, dicere contra fidem, & Ecclesiæ determinationem, non faciliter tali protestationi est standum, sed subtiliter inquirendum, ne hæreticorum decipiat nos disciplina, quoniam frequenter repertum est, q̄ asserunt fidem esse, quod ipsi credunt, & ipsam suam sectam dicunt Ecclesiam, ut dicit Augusti. contra Donatum, unde cum catholicus audit fidem & Ecclesiam, intelligit fidem catholicam, & Ecclesiam Romanam, hæreticus uero

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

17 Et sicut doctor non potest petere restitutionem in integrum, si laesionem praetendat, sic nec praedicator ignorantiam, & ei obiici potest professio & desiderium cum inuicem discrepant. l. professio. C. de muner. patri. li. x. & ibi per Iacobum Rebuffum. & Bal. in l. j. C. qui & aduersus quos, cum debeat esse peritus & instructus in arte praedicandi, quam proficitur, & ideo imperitia culpae adnumeratur. l. imperitia. ff. de regu. iur. §. praeterea. insti. de lege aquil. medicus quidem de imperitia tenetur. l. illicitas. §. sicuti. ff. de offic. praesidis. l. qua actione. §. si. ff. ad l. aquil. cum alijs quae tradit Deci. in d. l. imperitia. & Fely. in c. tua nos. de homi. sic iudex per imperitiam male iudicans de imperitia tenetur. l. si quis seruus. §. census. ff. loca. ex quo enim erat imperitus non debuit permittere se iudicem fieri, quia sapientiae septimo scribitur. noli esse iudex si non potes uirtute id est iusticia iniquitates irrumperere, & si errauit in ijs quae de iure clarissima sunt, ut puta circa legem fusciam caninam, ut insti. de lege. fuscia cani. tollen. durius punitur, si autem in l. illa Gallus Aquilius. ff. de liberi. & posthu. mitius, ut dicit gl. singularis. insti. de obli. quae ex qua. deli. nas. ubi Ange. Areti. dicit idem esse si fuerit sequutus intellectum multorum doctorum in una lege, quae habet plures intellectus, licet ille non sit communis. ut inquit Bart. in l. cum prolati. in fin. ff. de re iudica. & quando essent diuersae sententiae magistrorum super aliqua assertionem, neutra sententia est iudicanda sapere haeresim, secundum Inn. in c. ne inuitaris, de consti. quem refert & sequitur Ang. de Peru. in c. sanctissima & illustrissima Regina. col. 6.

18 AVT ¶ VERO aliquis non praevia aliqua protestatione praedicat propositionem aliquam fidei catholicae contrariam, & ipsius praedicantis non apparet pertinacia, estque illa propositio non obuians articulis fidei, uel alicui ueritati catholicae, ita quod praetendi potest aliqua ignorantia ex parte praedicantis, uel forsan illa propositio secundum diuersos modos intelligendi potest trahi ad sensum catholicum; uel haereticum, tunc talis non est censendus haereticus manifestus, sed examinandus est diligenter, an pertinaciter adhaereat errori quem publice praedicauit, uel si intelligat illam propositionem in sensu catholico, seu haeretico. argum. c. cum contumacia, de haeret. libr. 6. & si inuentus fuerit pertinax, debet haereticus iudicari, uel suspectus de haeresi, prout iuridice poterit Episcopus uel inquisitor iudicare, ante quidem examinationem catholicus est reputandus, & cum de pertinacia eius & errore non constet, non est iudicandus haereticus.

19 Sicut enim facta, quorum dubium est quo animo fiant in meliorem partem debemus interpretari, ut in c. estote. de regu. iur. ita cum nescimus

mus quo animo quis aliquam propositionem cōtra fidem asserat, an animo scilicet pertinaciter adherendi suæ assertioni, uel animo corrigendi se (si errauerit) in meliorem partem interpretari debemus, suspicando quod paratus est corrigi cum ueritas fuerit sibi ostensa, & pro hoc est gloss. ordinaria super illud ad Roma. 14. qui non manducat, manducantem non iudicet eius. dicens, quod dubia in meliorem partem sunt interpretanda, & hoc clare procedit quando fit interpretatio diffiniendo siue determinando, & sic in rerum iudicio debet aliquis niti ad hoc ut interpretetur unumquodque secundum quod est, sed in iudicio personarum debemus in melius interpretari, ut dicit S. Tho. in 2. 2. q. 60. arti. 4. & ibi Cardi. de uio late scribit. facit. l. benignius. ff. de legib. tradit Roma. in cōsi. 62. Florentina constitutio. col. 2. cum alijs, ut scribit Dec. in l. semper in dubijs. de reg. iur. & hæc benignitas in correctione subditorum attenditur, sed non debet esse nimia, ne subditos resoluat in malum, ut dicitur in c. disciplina. 45. distin. & hoc intelligitur seruata prius uerborum proprietate, quæ in re dubia in primis attenditur, ut dicit gl. in l. non possunt. ff. de legib. ut colligitur ex doctrina Abba. quem ibi Deci. sequitur in cap. j. de consti.

20 SECUNDO † CENSENTVR esse hæretici manifesti & consequenter pertinaces illi qui profitentur errorem hæreticorum, ut in d. cap. super quibusdam. §. j. professio enim a uoluntate firmata solet procedere, & ideo qui profitentur errorem contrarium catholicæ ueritati sunt reputati firmati in errore, quare pro pertinacibus sunt habendi, & ex hoc sequitur, quod omnes iurantes se errorem aliquem fidei Christianæ contrarium seruaturus, uel abiurantes quamcunque ueritatem catholicam, inter pertinaces & manifestos hæreticos sunt censendi, sicut enim professio & iuramentum, ita iuratio & abiuratio uoluntatem supponunt firmatam.

21 Et † quamuis in iure multifarie capiatur professio, nam aliquando capitur pro responsione ad interrogata. in l. non nudis. C. de probat. ubi glo. dicit quod asseuerare est sine interrogatione aliquid uerum uel falsum affirmare & profiteri, & ad interrogata respondere, quam sequitur ibi Bald. dicens, profiteor quandoque dispositiue, quandoque enunciatiue capitur, & eandem uim habent. l. tale pactum, in prin. ff. de pact. facit. l. neque professio. C. de testam. alibi capitur professio pro scriptura, quia quis confitetur se censum debere pro aliquo prædio. l. si. C. sine censu, uel reliqui. fund. comp. non posse. alibi professio pro attestatione testium exponitur. l. cum de ætate. ff. de proba. l. j. §. in causa. ff. de quaestio. alibi professio pro promissione. l. si quis ex argentarijs. §. prætor. ff. de eder.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

- 28 Idem ꝑ etiam est dicendum de confesso hæresim, ꝑ, confessio non sit reuocata, ad hoc ut dicatur confessus hæresim hæreticus manifestus, nam reuocari potest usque ad sententiam, & excusari cap. cum dilecti. de accusatio. c. si. de confe. ut scribit Abbas in d. ca. cum olim, sequitur Soc. in consi. 4. uisis actis. lib. 2. & Fely. in d. c. cum dilecti. in 11. notabili. Franc. de Aret. in consi. 146. uisa consultatione. Bal. in l. de tutela. C. de in iur. leg. restitui.
- 29 Pertinacia ꝑ autem cõuicti de hæresi potest probari uere si defendebat errorem, uel alijs modis de quibus dicam in sequenti quæstione, uel præsumptiue, prout late dixi supra in 3. q. sed pertinacia confessi potest patere per eius confessionem, nam sicut de hæresi liquet iudici per eius confessionem, alias enim non posset sciri, loquor de illo qui non conuincitur per testes, uel alias probationes, ut dicit Bal. in l. si quis non dicam rapere. col. j. C. de Episc. & cleri. sic de eius pertinacia potest constare per eius confessionem, & hæc probatio per confessionem accusati est releuatio ab onere probandi, sicut & iuramentum, secundum Bal. & Pau. de Cast. in rubri. C. de probationibus. idem dicunt Ioan. Andre. Anto. de But. & Panor. in rubr. de probatio. cum alijs, ut tradit. d. Iason. in l. cum te transgisse. C. de transactio.
- 30 Si uero ꝑ hæretica prauitas non esset in conuicto uel confesso, sed esset solum in eius uerbis, uel facto, tunc licet illa uerba uel facta essent hæreticalia, non esset dictator illorum uerborum uel factor hæreticus nec occultus, nec manifestus, quia licet errauerit, non est pertinax, nam errantes qui quærunt ueritatem non sunt a catholicis repellendi, & consequenter non sunt hæretici. c. scisma. 24. q. j. isti enim sunt parati corrigi, & ideo non sunt hæretici censendi. gl. in c. dicit apostolus. 24 q. 3. unde licet Hierony. August. Cypria. & alij doctores errauerint in aliquibus, & sic errores ipsorum prauu fuissent, ipsi tñ pertinaces non fuerunt, eo quia se sum miserunt Ecclesiæ. facit. c. damnamus in fi. de Summa Trin. & fide catho. & ideo non fuerunt hæretici.
- 31 Ultimo ꝑ sententialiter super hæretica prauitate a prælatis condemnati dicuntur manifesti hæretici, & consequenter pertinaces, quia sententia iudicis facit notorium. in c. uestra. de cohabi. cleri. uel muli. l. emptorem in prin. ff. de actio. emp. & uend. & c. si. de tempo. ordi. Anto. de But. in repeti. d. c. uestra, col. xx. uersi. quæro secundo. & cum nullus sit damnandus de hæresi nisi in eo inueniatur error in intellectu, & pertinacia in uoluntate, ut est sæpe dictum.
- 32 Pro ꝑ sententia iudicis præsumitur ꝑ sit recte & rite condemnatus. l. Hærennius. §. Gaia. ff. de euctio. c. in præsentia. de renuci. si illa trāsiiit

in rem iudicatam, & sic non fuit ab illa interposita appellatio, secus si pēderet causa per appellationem, ut scribit Franc. de Curte, in cōsi. 23. ego quoque, glo. in c. non solum. de appella. lib. 6. cum aliis, quæ tradit Deci. in i. res iudicata. ff. de regu. iur. & Ioan. de Imo. & Ludo. Roma. in l. 4. §. condemnatum. ff. de re. iudi. Alexan. de Imo. in l. sciendum. colum. 6. uer. si. si autem est auctus. ff. de uerbo. obliga. facit, q̄ pro sacro iudicis præsumitur. l. 2. C. de offi. ciui. iudi. Bal. in l. j. C. ne quis in sua cau. officiū enim publicum præsumptionem bonæ fidei inducit. Bal. in l. errore. C. de testa. colum. j. facit. c. cum ad sedem. in fi. de rest. spolia. moderni. in l. iuste possidet. ff. de acquiend. possessio. Alexan. late in l. qui Romæ. §. duo fratres. colum. 8. ff. de uerbor. obligatio. & sic in ijs sententialiter condemnatis pertinacia fuit deprehensa cum errore intellectus, ut supra dictum est in 2. quæstio.

33 . Et sic habes intellectum. d. c. super quibusdam. §. j. q̄ in illis quatuor generibus personarum, scilicet in prædicantibus contra fidem, in profitentibus errores hæreticorum, in defendentibus etiam errores hæreticorū, & in condemnatis de hæretica prauitate, necessario est intelligendum, q̄ pertinacia interfuit, alias non fuissent dicendi hæretici, ut ex dictis in 2. q. demonstratur, & sic patet solutio ad dictum. c. super quibusdam.

34 . Et parit̄ modo responderi potest. ad d. c. ait Cœlestinus. quia illa uerba, ex quo talia prædicare cæperunt, ibi posita, per quæ præsupponitur illos fuisse hæreticos, & ideo perdidisse potestatem excommunicandi, & alios deponendi, intelligenda sunt de publice prædicantibus errores suos eos temere asserendo, & protestando se nunq̄ eosdem reuocatuos, seu pertinaces se quomodolibet ostendendo, ut dixi in eadem quæstione. uer. si aut aliquis prædicat publice.

35 . Ad. d. ꝑ. c. hæc est fides. dicendum est, diuum Hieronymum considerasse animum calumniantis, nam si ex imperitia quis dictis ab ipso auctoritate apostolica comprobatis contradixerit, se imperitum ostendet, se ex malitia maliuolum, si ex errore, non catholicum sed hæreticum comprobabit, præsupponitur enim q̄ si hæreticus est, q̄ pertinax est, quia sine pertinacia non constituitur aliquis hæreticus, unde iste de quo Hieronimus loquitur contradicebat determinatis a sede Apostolica, uel publice prædicando, uel pertinaciter defendēdo suos errores, uel alio modo, quo per tinaciam cum suo errore ostendebat. Ad. d. c. j. 24. q. j. dici potest q̄ loquitur de illo qui scienter labitur in hæresim damnatam, talis quidem iudicandus est hæreticus, secus si ignoranter, & licet in dict. cap. non fiat distinctio inter scienter, & ignoranter, uel pertinaciter, uel non pertinaciter labentem in hæresim damnatam, hæc distinctio necessaria est ut supra

pra proxime dixi in eadem. quaestione.

36 Et quamuis ubi. l. non distinguit, nec nos distinguere debeamus. l. de pracio. ff. de publicia. l. j. §. generaliter. ff. de lega. praesta. hoc tamen uerum est quando nec illa lex, nec alia, nec ratio distinguit, ut dicit Bal. in d. l. de pracio, si enim per aliam. l. uel per ipsam legem, uel per rationem distingueretur dispositum in l. illa distinctio admittenda est, ut per glo. in d. l. de pracio. quam ibi Bal. sequitur. quia una lex per aliam declaratur. l. sed & posteriorem. ff. de legib. & in §. capite tertio. insti. de. l. acqui. nam una lex recipit interpretationem ab alia lege. gl. notabilis, in auth. offeratur. C. de litis contesta. & l. sciendum. ff. qui satisfacere cogantur. Et eodem modo intelligendum est. d. c. maiores, & d. c. Acacius. quia in utroque capitulo loquitur conditor ipsorum de illis qui pertinaciter errori damnato communicauerunt, prout dixi ad responsionem. c. j. 24. q. j.

37 Ad. d. ꝑ. c. haeresis, dicendum est ex mente doctorum, quod intelligere sacram scripturam aliter quam Spiritus Sanctus docuit contingit dupliciter. Primo sine pertinacia, & iste intelligens sic non est haereticus, quia paratus est corrigi, ut in d. c. haec est fides. Secundo cum pertinaci adhaesione; & talis haereticus est, & haereticus appellari potest, & illud aduerbiu taliter, ex pone idest contrario modo, scilicet contra fidem & bonos mores. Iuxta illud ad Galatas. j. si quis aliud Euangelizauerit & c. anathema sit, aliud scilicet contrarium, & quod dicit tex. licet ab Ecclesia non recesserit, intellige corporaliter obseruando se ab ea, quia est occultus haereticus, nam forte sua haeresis cum sua pertinacia non innotescit Ecclesiae, & sic Ecclesia ignorat, uel si erat nota Ecclesiae, ipsa Ecclesia non potest eum expellere ob eius potentiam, & ideo tollerat, & hac ratione tollerabat Iulianum apostatam in c. Iulianus. 11. q. 3.

38 Ille ꝑ. tamen qui est haereticus semper recedit spiritualiter ab ecclesia, licet quo ad communionem corporaliter non discedat, ut probatur in c. inter haeresim. 24. q. 3. in fi. & haeresis dicitur etiam diuisio, ab hercisco quod est diuisio, ut dicit gl. in rubr. ff. familiae hercis. Immo etiam haeresis dicitur fornicatio spiritualis. c. idolatria. 28. q. j. scribitur in ca. quasi uit. de diuor.

39 Ad. c. ꝑ. j. de haereti. dum dicitur, dubius in fide infidelis est, ubi nulla fit mentio de pertinacia, potest dici, quod illud intelligitur de dubitante in fide christiana in uniuerso, hoc est, quia dubitat illam esse ueram, uel sanam, quam scit sanctam Ecclesiam tenere & praedicare, talis enim sic dubitantis manifesta est pertinacia, qua ostendit se non paratum corrigi per doctrinam quam dubitat esse ueram, cum nullus nisi per ueritatem corrigi ualeat, & quae dixi supra ad declarationem c. super quibusdam. de uerb. signi.

signi de p
primam q
in c. in
net, per
ter dubit
tantem
d. c. j. d.
re. de
quo an
illius de
ille non
stenfa
est con
in hoc
deri de
respon
tare de
nate, &
trame
quon
secus
re, p
uicari
facil
ideo
im. 2
fam
mo per
fili, p
tam d
ideo
ma
28. q. j.
9. p. 2
dicitur
dicitur
si con
de uerb.
signi.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

natur hoc nomen hæreticus ante uerbum, & ex hoc posset quis opinari, q̄ hæreticus sit subiectum, tamen secundum rei ueritatem hæreticus debet esse prædicatum, & id quod sequitur debet esse subiectum, & isto modo sub bono intellectu concedenda est uniuersalis formata ex uerbis Augustini, ita uidelicet, quicumque alicuius temporalis commodi, & maxime uanæ gloriæ, principatusque sui gratia, animo pertinaciter defendendi, nouas opiniones, uel falsas contra fidem gignit uel sequitur, est reputandus hæreticus, præterea q̄ nō sit diffinitio hæretici, hoc patet, quia dicit illum hæreticum, qui nouas opiniones gignit, cum etiā ille hæreticus est qui ueteres hæreses sequitur, ut puta hodie si quis damnatā Arrij hæresim sequeretur hæreticus esset censendus; unde nō solum qui nouas hæreses gignit, sed etiam qui ueteres imitatur hæreticus est c. j. iuncto. c. audiuimus. 24. q. j. Insuper si quis in sua sola credulitate contraheret hæresim male sentiendo de aliquo fidei articulo, licet nō faceret principatus uel lucri causa, etiam hæreticus esset. gl. in c. cogitationis. de pœni. dist. j. glo. communiter approbata in cle. j. de hæret. Bal. in l. si quis non dicam rapere. col. j. C. de Episc. & cle.

41 Ultimo flicet quis nouas gigneret hæreses uel ueteres sequeretur propter lucrum uel principatum uel aliam similem causam, & animo pertinaci defenderet, ipse tamen in corde suo teneret ueram credulitatem, nō esset in ueritate iste hæreticus coram Deo qui intuetur cor, sed grauissime peccaret. Verum est, q̄ a fidelibus, qui nō habent de interioribus animæ iudicare, reputandus erit hæreticus, & tanq̄ hæreticus fugiendus, & quamuis postea diceret se illas hæreses minime in corde tenuisse, sed pro assequendo aliquo temporali, uel pro aliquo uitando periculo se finxisse illas hæreses assereret, non esset ei credendum, sed erit ut hæreticus tenendus, sicut in simili habes in decisione Rote. Dccclxxv. incipien. Accusatus de hæresi, & faciunt quæ dicit Bar. in sua disputatione viij. incipiente. per Italiam.

42 Et ad prædicta addendum est, quod inquit. S. Tho. in 2. 2. quod illi q̄ hæresim contingunt de nouo, aliquod commodum temporale spectant, saltem principatum, uolunt enim habere sequaces, præterea hoc est commune omnibus hæreticis, quod ex superbia procedit, quæ est amor propriæ excellentiæ, q̄ a communi uita discedant, aut læuitate, aut peruersitate, ut in c. excommunicamus. §. adiicimus, de hæret. unde Greg. hæretici communem sententiam habere refugiunt, ne æquales cæteris ostendatur, & quædam noua semper exquirunt, quod dum alij nesciunt, de singularitate scientiæ gloriantur.

43 Postremo f dicendum est secundum Alex. de Ales, q̄ Augustinus non posuit

potest hoc
ad hoc
ego
fuerit
non
in
& 3. D.
cus,
quæ
uero
contra
itur

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

14

15

16

17

18

19

20

21

22

23

24

25

posuit hoc quasi essenziale sit hæretico, sed ponit id quod frequentius accidit, frequenter enim accidit quod hæretici hoc faciunt istis de causis, ex quo ergo Aug. in d. c. hæreticus non intendebat hæreticum diffinire, ut supra fuit ostensum multifarie, non est mirum si de pertinacia nullam fecit mentionem, quæ in diffinitione hæretici necessario requiritur, ut probatur in c. dicit Apostolus, quod est Augustini. 24. q. 3. ut late dixi supra in q. 2. & 3. Demum non obstat gl. in d. c. inter hæresim, quia licet excommunicatus, simoniacus, & similes dicantur hæretici, & pertinacia in eis non requiratur, tamē huiusmodi dicuntur hæretici largo sumpto uocabulo, nos uero loquimur in hac quæstione de hæretico propriissime sumpto, unde contrariis non obstantibus, habes quod ad constituendum hæreticum requiritur pertinacia uera uel a iure præsumpta, ut in d. q. 3.

S V M M A R I V M.

- 1 *Pertinacia hæretici conuincitur multis modis.*
- 2 *Pertinacia a iure præsumpta in hæretico.*
- 3 *Hæretici manifesti qui sint.*
- 4 *Hæreticus non excusatur si odio uel amore aut ambitione hæreticus factus est.*
- 5 *Ambitionis peccatum tripliciter potest contingere.*
- 6 *Metus mortis uel cruciatus excusat ab hæresi.*
- 7 *Vis præcisa excusat quem ab hæresi.*
- 8 *Metus mortis non excusat a peccato quo ad Deum.*
- 9 *Dauid comedens panes propositionis, & Sanson se ipsum occidens non peccauerunt.*
- 10 *Vis conditionalis sicut non impedit characterem, ita uidetur, ut etiam non impediatur hæresim contrahi, argumentatur subtiliter.*
- 11 *Idolatriæ uesci quid sit.*
- 12 *Pertinax hæreticus est qui dicit nouum, uel uetus testamentum esse falsum.*
- 13 *Hæretici Manichei uetus & partem noui testamenti respuebant.*
- 14 *Falsum Christus & apostoli dicere non potuerunt.*
- 15 *Laycus illiteratus excusatur ab hæresi, secus si sit theologus.*
- 16 *Pertinax hæreticus est qui dicit Ecclesiam uniuersalem errare uel errasse.*
- 17 *Ecclesia in ijs quæ sunt fidei errare non potest.*
- 18 *Concilium generale in ijs quæ sunt fidei errare non potest.*
- 19 *Papa determinans aliquid tanquam Papa circa fidem non potest errare.*
- 20 *Papa determinans aliquid in ijs quæ sunt fidei tanquam Papa cum assensu dominorum*

- dominorum Cardinalium errare non potest.
- 21 Papa seu concilium generale extra ea quae fidei sunt errare potest.
- 22 Ecclesia an errare possit in iis quae sunt facti.
- 23 Ecclesia an errare possit in iis quae sunt iuris.
- 24 Papae multi haeretici fuerunt non tanquam Papae sed tanquam homines.
- 25 Familiaritas cum haereticis non facit quem haeticum.
- 26 Idiota qui non tenetur credere explicitè fidem catholicam dicens Ecclesiam posse errare non est haeticus iudicandus.
- 27 Articulus fidei maior omnium est Ecclesiam sanctam non posse errare.
- 28 Concilium generale representat Ecclesiam, cui standum est.
- 29 Concilij generalis congregatio est multum utilis & necessaria Ecclesiae.
- 30 Haeticus pertinax est negans ea quae publice praedicantur in Ecclesia, putata quòd Christus non fuit crucifixus.
- 31 Scire quis praesumitur quae publice dicuntur.
- 32 Ignorantia an probetur per iuramentum.
- 33 Asserere non licet contrarium illius quod quis tenetur scire.
- 34 Rusticus non excusatur in iis quae publice praedicantur in Ecclesia.
- 35 Peritus errans in articulo fidei etiam non diuulgati pertinax haeticus est.
- 36 Haeticus non est qui paratus est corrigi de assertione contrarij alicuius articuli contenti in symbolo fidei quem uerisimiliter poterat ignorare.
- 37 Haeticus pertinax est qui negat articulum diuulgatum, etiam si sit paratus corrigi, admittitur tamen ad misericordiam si redierit.
- 38 Haeticus pertinax est qui negat assertionem aliquam catholicam quam antea fuerat confessus.
- 39 Opinio Bar. in l. eos. de fals. ff. quomodo intelligatur.
- 40 Ignorantia non potest allegari ab eo qui scmel asseruit aliquam assertionem catholicam, si postea illam neget.
- 41 Praesumptio uiolenta de haesi est contra illum qui primo asseruit assertionem catholicam, postea negauit.
- 42 Haeticus est asserens aliquid contra prophetas, Euangelistas, seu Epistolas Pauli.
- 43 Haeticus est qui sacrae scripturae aliquid abstulerit uel addiderit.
- 44 Primum & secundum genus catholicae ueritatis est, non distedere ab iis quae in sacra scriptura dicuntur, uel per relationem succedentium ab apostolis peruenerunt, licet in sacris scripturis non inueniantur inserta.
- 45 Multa omissa ab Euangelistis apostoli suppleuerunt facto uel uerbo, quae non reperiuntur scripta.
- 46 Ecclesiae auctoritas multum ualet, etiam quòd in sacra scriptura non inueniatur

47 De Hereticis
dicere.

48 Confessio
cum...

49 Haeticus
lum...

50 Veritas
...

51 Discretio
con...

52 Veritas
...

53 Haeticus
...

54 Haeticus
error...

55 Haeticus
veritas...

56 Episcopus
nisi...

57 Haeticus
...

58 Haeticus
...

59 Episcopus
con...

60 Haeticus
con...

61 Modus
...

62 Con...

63 Haeticus
...

64 Facto
...

65 Per...

66 Ad...

67 De...

68 De...

69 De...

70 Facto

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

tra eos procedant.

- 71 Defensor catholicae ueritatis quis est.
- 72 Haereticus pertinax est qui non uult se subijcere iudicio Ecclesiae.
- 73 Intellectus & practica. c. cum contumacia. de haereti. lib. 6.
- 74 Haereticus pertinax non est qui non cedit cuilibet dicenti suam propositio-
nem esse haereticam.
- 75 Nunciatio facta alicui non stringit si non fiat testibus uel scriptura.
- 76 Haereticus quis potest esse in foro conscientiae, sed non in foro Ecclesiae.
- 77 Haereticus si corrigatur a peccato, statim desistere debet, alias perti-
nax est.
- 78 Errantem ab errore debemus reuocare.
- 79 Haereticus pertinax est qui protestatur se nunquam reuocaturum, si ta-
men se reuocauerit, Ecclesiae reconciliatur.
- 80 Legem quis sibi non potest imponere quin liceat ab ea discedere.
- 81 Peccator si conuertatur, Deus ei miseretur.
- 82 Haereticus est pertinax qui prohibet catholicam ueritatem predicari.
- 83 Pertinax haereticus est qui nouos errores gignit.
- 84 Haereticus pertinax est qui iubet assertiones haereticas predicari & catho-
licas prohiberi.
- 85 Omittere & committere par delictum est in prosecutione haereticorum.
- 86 Haereticus est pertinax qui usque ad mortem perseuerat in errore, & non
fuit Ecclesiae reconciliatus.

TRIGESIMA QVAESTIO.

I Rigesimo + quæro qui sunt modi quibus potest aliquis de hæ-
resi accusatus de pertinacia conuinci, & ad prosecutionē hu-
ius quæstionis præsupponendum est quod dixi supra in q. 2.
hoc est, qd sit pertinacia, & quòtuplex est ptinacia. s. exterior
& interior, quo. p̄supposito, subnecto multos modos cōuincendi de hæ-
resi accusatū de pertinacia, & quis non erat mētis meæ enarrare modos
conuincendi aliquem de pertinacia, sed q̄ sola remissione essem conten-
tus, ut dixi supra. q. 3. nihilominus tamen quia plures alij modi occur-
runt. addendi positi a doctoribus, consentaneum duxi hos modos pertra-
ctare, prout breuiter commodiusque uidebitur.

2 PRIMVS + IGITVR - modus conuincendi de pertinacia accu-
satum de hæresi est ex iuris præsumptione, qn̄ a iure disponitur aliquē ut
haereticū dāmandū, ut patet in transeunte, uel redeunte ad ritus Iudæo-
rū, qui tanq̄ haeretici condēnantur in c. contra christianos, de hære. li. 6.

Item

DE AGN
Item si
paret. &
uenit d
purgatio
fulmine
citudo
super d
mum Ec
dus. c. e
dum de
raticō
francō
ditur in
natur, q
raucō
uocō
dum
ricō
retil
ces, q
est per
3. SEC
cia d
feliz
dem
relic
uel
dixi
fami
ad
re
que
g
f
p
h
d
t

Item si suspectus de fide citatur, ut de fide ueniat responsurus, & non cōparet, & excōicatus stetit in excōicatione per annum, tunc ut hæreticus uenit damnandus. c. cum contumacia, de hære. li. 6. Item si quis deficit in purgatione canonica sibi indicta ob suspicionem hæresis contra eum resultantem ex dictis testium, uel alias, ut hæreticus damnatur. c. inter sollicitudinem. de purga. cano. dixi plura circa hoc in meo consilio. xj. incip. super dubio. Itē si quis deprehensus fuerit in hæresi, & nolit redire ad gratiam Ecclesiæ, ut hæreticus traditur iudici seculari pēna debita castigandus. c. ad abolendam. in pri. uers. nisi continuo. de hære. Idem est censendum de eo qui est de hæresi suspectus, si ad arbitrium ep̄i iuxta considerationē suspicionis, qualitatēque personæ propriam innocentiam nō monstrauerit, ut in d. c. ad abolendam. §. qui uera. iuncta declaratione quæ traditur in c. excōicamus. §. qui autem. eo. tit. de hære. Item ut hæreticus dānatur, qui relabitur in hæresim abiuratam, uel aliā similem hæresim abiurauit. d. c. ab abolendam. §. illos quoque. c. super eo, & c. Accusatus. §. cū uero. eo. tit. li. 6. Item ut hæretici damnantur omnes illi qui comprehenduntur in. §. ille quoq; d. c. Accusatus. Idem dicendum est de illis qui in articulo mortis petierunt hæreticos cōsolatores. c. filij, uel hæredes, de hæreti. li. 6. ij enim qui ut hæretici damnantur præsumuntur a iure pertinaces, alias non damnarentur ut hæretici, quia de ratione formali hæretici est pertinacia, ut dixi supra. q. 2. & 3.

3 SECUNDVS † MODVS Conuincendi aliquem de pertinacia est, quando a iure appellatur hæreticus manifestus, quia alias non esset hæreticus, nisi esset pertinax. Et sunt manifesti hæretici, qui contra fidem catholicam publice prædicant, aut profitentur, seu defendunt hæreticorum errorem, uel qui coram prælatis suis conuicti sunt de hæresi, uel confessi, uel ab eis sententialiter condemnati de hæretica prauitate, ut est tex. in c. super quibusdam. §. j. de uerb. sig. de cuius intellectu plura dixi supra in proxima. q. unde cum quis facto uel uerbo monstrat se non firmiter credere fidē christianam esse ueram, & sanam, sed dubiam, uel ad scētam aliam se conuertit, faciens se circuncidi, uel Mahometum adorat, talis iudicandus est hæreticus manifestus sine ulteriori examine, & tāquam hæreticus pertinax condemnandus, ita dicunt Ochā, in suo dialogo, & Ioan. de Turre Crema. in tracta. de potestat. Papæ. li. 4. c. xvj.

4 Et hæc † locū habent et si quis fuerit ductus amore, uel odio, cupiditate, uel ambitione ad prædicta committendum, quia pp nihil horum debet quis crimen, maxime hæresis, perpetrare, pro quo facit. c. hæreticus est. 24. q. 3. ijs enim modis peruertitur iudicium humanum. ca. quatuor modis. xj. q. 3. amor nō excusat a delicto, ut de dante poculū amatorium

scribitur. l. 3. §. adiēctio. ff. ad. l. Corne. de Sicca. l. si quis aliquid. §. qui non-
 dū. ff. de poenis, licet nihil sit furore amoris uehemētius, quem refrenare
 philosophiæ est. §. illud quoq; uers. nouimus etenim. in aūth. quib. mod.
 natu. filij effi. legi. coll. 6. & in hoc errauerunt multi sapientes, ut Aristo-
 teles, & iuriscōsultus Appius Claudius, q̄ captus fuit amore cuiusdā uir-
 ginis. l. 2. §. & cum placuisset. ff. de ori. iur. salomonēt asiduitate & cō-
 uersatione mulierū adorauit idola, & eis tēplū ædificauit. i. salomō: 3 2.
 q. 4. unde philosophus. 7. eth. inqt. ira enim & cōcupiscentiā uenereorū
 manifeste & corpus transmutāt, & insanire faciunt, ut refert Albc. de Ro-
 sa. in l. unica. C. de sena. cons. claudiano. & odio alterius q̄s non debet p̄-
 grauari. l. si quis in suo. C. de inoff. test. c. nō debet. de re. iur. li. 6. & qui oc-
 cidit fratrem suum, & qui odit, & qui detrahit ei pariter homicida de mō-
 stratur. c. homicidarum. de pœ. dist. j. facit. c. homicidū, ea. dist. & Ioā. j.
 qui odit fratrem suum homicida est. cupiditatem intellige quæ consistit
 in præmio uel expectatione præmii. ca. 1. de re. iud. lib. 6.

5 Ambitio ⁊ aut̄ semper est peccatū, quod tripliciter cōtingit, unō mo-
 do, q̄n quis appetit honorē de excellentia quā non habet, secūdo, q̄n ho-
 norē cupit non referendo ad Deū. Tertio, q̄n honorē quem habet nō re-
 fert et̄ ad utilitatē aliorū, ut scribit. s. Tho. in 2. 2. q. 131. art. j. si ergo nō
 licet amore uel odio, cupiditate uel ambitione aliā crimina cōmittere,
 ut patet per prædicta, multo minus hoc crimē hæresis, quod est maximū
 peccatorum, ut tradit Card. de Turre Crema. in c. quid autē. 24. q. 3.

6 Sed in hoc ⁊ secundo modo conuincendi aliquem de prauitate hære-
 tica est aduertendū, q̄ accusatus de hæresi pōt est excusari ab hæresi, & a
 pertinacia, quo ad factum hæreticale in duobus casibus, primus est, si q̄s
 forsā captus ab infidelibus; uel hæreticis, metu mortis actum hæretica-
 lem commiserit, puta si pro morte euitanda quis adorauerit Mahome-
 tū, uel passus fuerit se circuncidi, uel ad ritus iudæorum, uel Mahometi
 trāsierit, uel redierit, licet peccatum mortale commiserit, excusandus est
 tñ ab hæresi, & pertinacia, hoc enim modo excusabatur Papa Marcelli-
 nus, nec fuit iudicatus hæreticus a concilio generali ad hoc congregato,
 licet ipse uoluntarie seipsum abdicauerit a Papatu. c. nunc autē. 21. di.
 prout tradit Deci. in consi. clj. maximi ponderis. col. 4. peccauit tamē ip-
 se Marcellinus mortaliter, quia fecit contra legem Dei exodi. ca. xx. ubi
 Deus loquens de sculptilibus, & imaginibus dicit, non adorabis ea, ſci-
 licet exteriūs, neque coles, scilicet interius, ut ibi exponit gloss. un-
 de peccatum est; idolis exteriorem, uel interiorem, cultum exhibere pro-
 pter quæcunque, prout late ego prosequutus sum hanc materiam. in rub.
 de hæret. lib. 6. q. 13. nu. 67. incipien. accedit &c.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

medit sine peccato panes propositionis. 1. Regū. c. 21. vbi licet non dicatur, q̄ de illis comederit Dauid, Christus tamen hoc declarauit Mathæi. 12. quia dicit præfatus Gerson Dauid habuisse ex reuelatione, ut comederet illos panes propositionis, ex quo laycos panes non habebat, sic est Sanson qui seipsum cum hostibus ruina domus oppresit excusatur ob diuinam inspirationem, ut inquit Augustin. de ciuitat. Dei. libro primo. capitulo. 21.

10. Et si † dicatur, q̄ sicut vis conditionalis non impedit impresionē characteris, ut in c. maiores. §. item quæritur. de baptismo, ita a contrario videtur dicendum, q̄ abnegatio fidei, & sic hæresis contrahatur ab illo qui metu conditionalis, uel causatiuo transit ad ritus paganorum, uel iudæorum, aut cultum idolorum, seu ad negandum fidem Christi, per regulā, cuius consensus in construendo requiritur eiusdem etiam in dissolucendo interuenire debet. in auth. contra si filii. C. de repudi. in l. nihil tam naturale. ff. de regu. iur. c. 1. extra eo. tit. Ad hoc dico, q̄ prædicta non habent locum in spiritualibus, quæ facilius construuntur, quàm destruantur, ut est tex. in c. inter corporalia. in princip. de translatio. & ideo matrimonium licet consensu contrahatur. c. cum locum. de sponsa. c. sufficit. 27. q. 2. tamen contrario consensu dissolui non potest, immo nullo modo, quia quos Deus coniunxit homo non separet. c. 2. de translatio. præ lato. capitu. ex parte. de conuersi coniugato. & idem est in baptismo, & ordine, in quibus character imprimitur. spiritualis, ideo contrarius consensus illum delere non potest, ut scribitur per glo. & docto. in ca. 1. de reg. iur. Præterea in casu d. §. item quæritur. idcirco non succurritur metum passo conditionalem, quia character ille est indelebilis, & ideo non posset ibi esse retro actio, nec debet, maxime cum sit coactus, & inuitus ad meliora, argu. eorum quæ notantur in c. cum dilectus, quod met. causa, ut scribitur. in d. §. item quæritur, quæ non militat in eo qui metu conditionalis abnegat fidem Christi, uel transit ad ritus alterius sectæ, quia cū non habeat errorem in intellectu, nec pertinaciam, non est dicendus hæreticus, nec ex quo non habet liberam operationem potest dici apostata, ut notatur in d. c. contra christianos, & satis probatur in l. 1. & 3. C. de apost. & sicut inuitatus ad deteriora potest restitui per actionem qd̄ met. causa. d. c. cum dilectus. ca. super hoc. de renuncia. quia scribit Ray. de penna forti. q̄ uox prætoris dicentis, quod metus causa gestum est ratum non habebō, de qua. in l. 1. ff. quod met. causa, est uox Dei, quam posuit in ore prætoris, refert Bal. in rubr. de contro. inuesti. in fi. & peccatum quod incurrit talis uim conditionalem passus, est forsan ex inconstancia quam habuit circa fidem.

11 Quia † potius moriendum est q̄ idolaticis uēsci. cap. sicut fatius. 32. q. 4. facit cap. si de area. 26. q. 2. scribit Card. de Turre Crema. in can. nunc autem. 21. distin. intellige dando honorem idolo, cui est immolatum, quia sic illis uēsci est idolatrare, quod est grande peccatum & magis uitandum quàm mors corporalis, quia ut inquit Phi. 3. ethi. ante est moriendum quàm turpe committendum. Propterea laudantur sancti martyres qui pro fide uicerunt regna cœlorum, qui pro Christo passi & mortui noluerunt idolis immolare, hæretorum. xj. & confessio fidei est necessaria ad salutem, pro loco & tempore, quando scilicet per dimissionem huius confessionis subtraheretur honor debitus Deo. Paul. ad Roma. x. corde creditur ad iusticiam, ore autem fit confessio ad salutem, scribit San. Thom. in 2. 2. quæst. 3. arti. 2. & Augusti. de Anco. in tractatu de potestate Papæ. q. v. art. 2. Si uero quis extra metum mortis aliquid assereret, uel faceret, quod esset hæreticum, etiam si diceret se credere & tenere quod sancta mater Ecclesia tenet & credit, ut hæreticus esset iudicandus. capitulo. contra Christianos, de hæretic. libro sexto. & late habetur in decisione Rotæ. Dccclxxv. incipiente Accusatus de hæresi.

12 TERTIVS † MODVS Conuincendi aliquem de pertinacia est, quando diceret aliquam partem noui uel ueteris testamenti falsum continere, uel a catholicis non esse recipiendam assereret, hic enim hæreticus pertinax esset cēsendus, & fuit unus de erroribus hæreticalibus Manicheorum, qui respuebant uetus testamentum, quod reprobatur in can. qui Episcopus. xxij. distinctio. patet etiam per Paul. ad Romanos 7. dicentem, de testamento ueteri, lex sancta, & mandatum sanctum, & iustum, & bonum, ergo lex uetus non debet respui tanquam mala.

13 Et licet † uetus testamentum non sit obseruandum secundum literam, quo ad legalia, quæ umbram futurorum continebant, sicut dicam in fra, uide in pontificali in coronatione Papæ, quando Iudæi ueniunt obviam ad Papam in monte Iordano, quibus Papa respondet, nihilominus est honorandum quo ad omnia contenta in eo, quantum ad authoritatē ueritatis, unde Christus in Euangelio, & Apostoli in Epistolis usi sunt frequenter testimonijs & authoritatibus legis, & prophetarum ad suam confirmandam ueritatem, ut patet sacram scripturam intuenti, unde isti manichei respuentes authoritatem, & ueritatem ueteris testamenti, Christo & apostolis qui uetus testamentū induxerunt in testimoniū ueritatis, quā prædicabāt, plene aduersabātur, & illos calūniari uidentur de fallis testimonijs, qđ impiū est, error eorū ostenditur ipiūs, quia scripturā, quā

Christus, qui ueritas est acceptat, & inducit in testimonium; illi stulti & hæretici respuunt. nūquid Christus dicit Ioan. 5. si credideritis Moyse, credetis utique & mihi, ille enim de me scripsit, item dicti manichei non recipiebant totum nouum testamentum, tanquam in aliqua sui parte falsum continens, ideo hæretici sunt iudicati, cum tota sacra scriptura uerum contineat, & in nulla sui parte falsum habeat, est enim candor lucis æternæ, speculum sine macula scilicet erroris uel falsitatis, & contra hos hæreticos inuchitur Aug. in lib. de moribus Ecclesiæ, inquit, dicere in sacra scriptura aliquod falsum contineri, quid hac uoce impudentius? quid scœlestius? nisi simulacrorum cultores Christi nomen odientes ista ausi sunt dicere.

14 Insuper † in nouo testamento, aut loquitur Christus, aut Apostoli, Christus cum sit ueritas & uita Ioan. 4. falsum dicere non potuit; Apostoli etiam non, cum Spiritu Sancto loqui fuerint, secundum illud Mathei. x. nō estis uos qui loquimini, sed Spiritus patris uestri qui loquitur in uobis, & Ioan. 16: cum uenerit ille Spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem, hinc beatus August. ad Hierony. scribens ait, Ego solis libris scriptorum, qui canonici appellantur didici hunc timorem, scilicet reuerentialem, honoremque deferre, ut nullus eorum scribendo errare audeam credere, ut habetur in capitulo. Ego solis. nona distinctione.

15 Postremo si nouum testamētum in aliqua sui parte falsitatem contineret, non maneret aliqua sui parte stabilis authoritas. c. si ad scripturas: distin. 9. sicut si aliquid falsitatis reperiretur in instrumento, totum redditur suspectum, nec ei creditur. l. 2. in fi. ff. de fide. instrum. Ab hoc modo conuincendi aliquem de hæresi & pertinacia excipitur laycus illiteratus uel simplex, qui nesciret quid per nouum, uel uetus testamentum importetur, & seductus ab alijs dicat nouum uel uetus testamentum, uel aliquam partem recipi non debere, firmiter tamen crederet totam fidem Ecclesiæ esse recipiendam. arg. c. dicit Apostolus. 24. q. 3. facit quod inqt Inn. in rubr. de Summa Tri. est ergo diligenter examinandus, & de ueritate informandus, & si post informationem debitam, non se corrigeret, esset, ut hæreticus pertinax iudicandus. arg. c. qui in Ecclesia. 24. q. 3. quia sacre scripturæ non posset subesse falsum ratione emanationis seu originis, quia ex reuelatione est, Spiritu enim Sācto inspirati loqui sunt Dei homines. 2. Pe. j. & Iob. 13. Spiratio Dei omnipotentis Dei est, & Eccle. primo, foris sapientiæ uerbū Dei in excelsis, tenētes ergo pertinaciter assertiones contrarias sacre scripturæ, in propria uerborū forma, siue contrariū ex sacra scriptura in necessaria seu formali cōsequētia deducatur, hære-

DE
hæretici
supra in
Theolog
obligat
de cub
dubitat
stament
ma parte
transit
donat
de leg
Fidelis
16 Q
dere
Eccle
a Ch
talis
fede
Card
natio
17
omnia
errare
comio
fide
re
uno
quod
man
lito
in
cum
dine
tine
in
dicit
re
per
re

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

- quamuis. xxj. dist. q. ubi sunt boni; ibi est Ecclesia Romana, ita dicit Abbas in cap. significasti. colum. 2. de electio. est ergo prima declaratio, q. iste modus intelligitur de uniuersali Ecclesia aliquid dicente uel statuente in iis quæ sunt fidei, q. errare non possit; Vnde credens uel asserens uniuersalem Ecclesiam errare uel errasse, de pertinacia conuincitur, sine ulteriori progressu, & in hoc uidentur omnes conuenire, quia talis credulitas uel assertio contradicit sacræ scripturæ aperte, & catholicæ ueritati prout latè dixi supra in q. v.
18. **SECUNDA + DECLARATIO** est, q. idē modus cōuincendi aliquem de pertinacia habet. locum si quis crederet aut assereret uniuersale concilium in ijs quæ sunt fidei errare posse, intelligendo de uniuersali concilio plenario. in quo cum Ecclesiæ patribus, Romanus pontifex eorum caput & princeps unanimi consensu, & auctoritate concurrat; & hoc concilium generale siue uniuersale plenarium errare non potest in ijs quæ fidei sunt, ut multis fundamentis probat Card. de Turre Crema. in sua summa Ecclesiæ. lib. 3. capitulo. 58. quicquid contra hoc senserit Ocham in suo dialogo. Quod potest ultra dicta per eum confirmari hoc medio, ille non potest errare in fide cuius assertio uel determinatio non potest reuocari in dubium, sed determinatio concilij generalis in materia fidei non potest in dubium reuocari. cap. maiores. 24. q. j. ubi dicitur non esse retractandum quod semel concilium generale statuit contra unamquamque hæresim, & melius hoc exprimitur in l. nemo. C. de Summa Trin. ergo &c. maior de se patet, & hoc sufficit, ut credendum sit, q. errare non possit. Item Ecclesia regitur Spiritu Sancto, qui est Spiritus ueritatis, hoc enim promisit Christus discipulis suis Ioan. 17. cum uenerit ille Spiritus ueritatis docebit uos omnem ueritatem; & ideo concilium generale in ijs quæ sunt fidei errare non potest, ut scribit Iacobus Alama. in 3. sententiarum. dist. 28. q. j. circa fi.
19. **TERTIA + DECLARATIO** est, q. ea quæ prædixi de uniuersali Ecclesia, uidentur etiam habere locum in decisis; & determinatis a summo pontifice tanquam pontifice circa ea quæ sunt fidei, in quorū decisione errare non potest, si aliquid ad fidem spectans determinaret auctoritate iudiciali, non autem personali, & hoc uidetur comprobari ex decreto Hieronymi in cap. Hæc est fides. 24. q. j. inquit, si hæc nostra confessio apostolatus tui iudicio comprobatur, quicumque me culpæ uoluerit, se imperitum, uel maluolum, uel etiam non catholicum, nō me hæreticum comprobabit, manifeste in ijs uerbis Hieronymus censet, q. ex approbata fidei confessione a Papa, aliquis obsistens non catholicus & sic hæreticus iudicatur, & ibi sic concludit Card. de Turre Crema. & pro-

probat in d. c. maiores. in principio, & hanc conclusionem multis fundamentis confirmat d. Card. Thomas de Vio, in ij. parte suæ apologiæ. cap. 13. & 14. ubi respondet fundamentis Ocham & aliorum contrariū sentientium. Sed quia aliqui nimis animose defendunt, quod non est necessario credendum determinatis a summo pontifice, ideo non audeo dicere, aliquem de hæresi & pertinacia conuinci, credentem uel asserentem summum pontificem cum suo collegio cardinalium in ijs quæ fidei sunt errare posse, putarem tamen esse ualde temerarium & castigatione dignum asserere contrarium, cum esset in depressionem tantæ maiestatis. arg. cap. j. de maledicis, cuius apex aut sanctum facit, aut sanctum inuenit. cap. non nos. 40. distin. Et dicunt aliqui, quod quando quæstio est de fide, huius materia est ad summum pontificem deferenda, non ut ferat sententiam, sed ut concilium congreget, & concilium indefectibiliter sententiabit.

20 EGO † TAMEN salua determinatione S. R. E. tenerem, semper standum esse determinationi summi pontificis circa ea quæ in causis fidei ipse authoritate sui officij, cum Reueren. dominorum Cardinalium senatu decideret, & non posset tantam sanctitatem in ijs errare, quia specialiter Petro eiusque successoribus dictum est a Christo, orauit pro te Petre ut non deficiat fides tua, ut in d. cap. maiores. intelligendo de errore iudiciali, secus de errore personali, quia ipse Papa hæreticus potest esse, & de hæresi damnari potest, prout multi pontifices hæretici fuerunt. c. si Papa. 40. distin. ubi, a nemine iudicandus est nisi deprehendatur a fide deuius, ut late tradit Deci. in consi. 151. maximi ponderis. colum. ij. & dixi in repetitione cap. j. de hæreticis. lib. 6. q. 16. & August. de Anch. in tract. de potestate Papæ. q. quinta. arti. j. scribit aliquid Abbas in c. significasti. colu. ij. de elect.

21 Si uero fessimus extra ea quæ fidem tãgunt & bonos mores, ut inquit Card. in c. Anastasius. xij. dist. concilium generale siue Ecclesia uniuersalis errare potest, sicut alias errauit super matrimonium contrahendū inter raptorem & raptam, & dictum Hieronymi melius sentientis fuit prælatum statuto concilij, ut probatur cap. placuit. 36. q. 1j. ubi a concilio generali apud Aquisgranum, erat prohibitum matrimonium inter raptorem & raptam, sed authoritas Hieronymi contrarium sentientis præualuit dictum matrimonium legitimum esse decernentis in cap. tria. ea. cau. & q. & hodie est approbatum dictum Hieronymi in c. cum causa, & cap. si. de rapt. & forsam innitebatur diuus Hieronymus authoritate sacre scripturæ super matrimonio raptoris & raptæ, & ideo fuit prælatum eius dictum determinationi dicti concilij generalis ut traditur in c. j. xx. dist.

Et

Et hoc habet locum, siue in concilio generali, siue in uniuersali Ecclesia, quia eadem est ratio, ut in ijs errare possit, ut dicit Deci. in d.c. significasti, col. ij. uersi. sed ista resolutio.

22. Præterea dicta uniuersalis Ecclesia siue concilium generale errare potest in ijs quæ consistunt in facto, puta excommunicando aliquem, qui non erat excommunicandus ex causa latenti, ut est tex. in c. a nobis. ij. de senten. excommunic. & ibi scribit Abbas. facit. c. j. de consti. libr. 6. & in hoc errore facti peritisimi falluntur, ut est glo. in l. 2. ff. de iur. & facti. igno. ita concludit Henri. Boich. & Fely. in dicto. capitulo. a nobis. & in cap. uenerabili. de testibus, ubi tradit an possit errare in canõizatione sanctorum.

23. Dicit tamen Henri. Boich. in d.c. a nobis, quod Ecclesia non potest errare in ijs quæ sunt iuris, & pro hoc allegat illud Luca. xij. Ego orauit pro te Petre, ut non deficiat fides tua, ut refertur in §. j. xx. dist. & in d. cap. maiores. in prin. de baptis. quæ authoritas, ut dixi, fuit intellecta in ijs quæ sunt fidei, prout omnes dicunt. Quod autem extendatur ad ea quæ sunt iuris, ad minus positiui, satis ambigendum est, per ea quæ dixi, quod concilium generale errauit super matrimonio raptoris & raptæ.

24. De Papa autem, considerando eius personam, non autem iudicalem potestatem, quod errare possit etiam in ijs quæ sunt fidei multis authoritatibus, & exemplis comprobari potest, ut proxime dixi allegando: d. ca. si Papa, fuerunt quidam multi, maxime pontifices, hæretici, Primus fuit Marcellinus, qui contra fidem errauit, idola adorando. c. nunc autem. 21. dist. & licet non errauerit in mente prauitati hæreticæ adhærendo, ex quo tamen facto negauit Christum, dum renuit se confiteri christianum, idolatriæ crimen commisit, non ideo tamen fuit hæreticus, nec pro hæretico iudicatus, quia de compulsionem apud concilium constabat. Nec obstat si dicatur quod ipse Marcellinus deposuerit se, uel renuntiauerit pontificatui, quia hoc non uidetur authenticum, Immo a die quo sub Diocletiano Imperatore capite truncatus est, eius Episcopatus uacauit, quod non fuisset, si ipse renuntiaisset, nam a tempore renuntiationis uacasset. c. j. de renuntia. lib. 6. cle. j. de renuntia. tradit Card. de Turre Cre. in d.c. nunc autem. art. 4. Secundo fuit hæreticus Liberius Papa, qui consensit perfidiæ Arrianæ, ut habetur in cronicis, nam primo fuit catholicus, & feruide contra Arrianos processit, & ob hoc Constantius Arrianus eum in exiliu misit & clerus de consensu eiusdem Liberij Fœlicem præshyterum in Papam ordinauit, qui amplius Arrianos expugnauit, in tantum ut Arriani Constantium rogarent, ut Liberius restitueretur tanquam eis magis fauoribilis, & sic Liberius reuocatus fuit, & Fœlix deictus, & quia Liberius Arria-

DE
 nis faueb...
 tanquam...
 sequitur...
 quod fuerit...
 tio, a...
 pudrar...
 nus, se...
 uit, &...
 occide...
 do dum...
 25. Et licet...
 reticis, n...
 nec se...
 ob fauor...
 incurru...
 tur ipse...
 tur quod...
 ab eo quod...
 Solutio...
 si stent...
 sius, &...
 & alij...
 uisio...
 pæterea...
 26. Quod...
 di de per...
 cite cred...
 tur cred...
 ad pri...
 dicitur...
 ratio...
 l...
 quod...
 a...
 quod...
 fuit...
 res...
 fuit...
 a...

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

registratur in d. c. maiores. de baptis. in prin. multi sunt illiterati, qui nunquam hoc audierunt, ideo non tenentur explicitè credere, & circa hæc dixi plura supra in d. q. 28. & tradit plura Innoc. in rubri. de Summa. Trini. & hæc dicta & dicenda sunt sub protestatione de qua in frontispicio huius operis.

27 Dicit tamen potest secundum Petrum Ximenii de Praxanò. in suo cōtutorio. capitulo. 142. quòd inter omnes articulos fidei, primus & maior, & maioris necessitatis est, credere uniuersalem Ecclesiam catholicam non posse errare, & ille tangitur in symbolo Apostolorum, cum dicitur, sanctam Ecclesiam catholicam, si enim ecclesia posset errare contra fidem iam non esset sancta, & sic iste articulus esset falsus, quòd est impossibile. est etiam iste articulus maior quàm cæteri, quia est sicut fundamentum, uel sicut principium respectu conclusionum, nam si quis erraret circa omnes articulos, & non erraret in isto de Ecclesia uniuersali, erit sanabilis, quia cum crederet Ecclesiam non posse errare, cum illa asserat sibi hoc, sequeretur necessario, quod deberet credere omnia esse uera, si tamen quis credat cæteros articulos, & istum negat, tota fides periret, quia si ego credo Ecclesiam uniuersalem potuisse errare, dubitabo an Euangelia sint uera, & dicam quod quando Ecclesia recepit ista quatuor Euangelia, & repulit alia, quod forte errauit, scilicet quia illa erant uera, hæc uero falsa, & sic de omnibus libris scripturæ sanctæ, & tunc tota fides catholica periret, non ergo manet fundamentum aliquod si non credamus Ecclesiam uniuersalem non posse errare. Dicendum est igitur, quod qui non credit ecclesiam non posse errare, non credit Christum, immo nihil credit de nouo, nec de ueteri testamento, nec intelligit, quid sit fides, nec unde ueniat certitudo eius, cum autem stet Ecclesiam non posse errare, tenebitur sequi eam in omnibus determinationibus suis, & erimus certi, quod sequendo eam, non erramus, unde sicut tenemur credere alios articulos fidei contentos in symbolo, sic pariter istum, scilicet Ecclesiam uniuersalem non posse errare in ijs quæ fidem & mores concernunt, quam concilium generale representat, & determinat dubia, quæ circa fidem emergunt.

28 Quia Ecclesia uniuersalis, prout est uniuersitas omnium christianorum per totum orbem dispersorum, nunquam conuenit ad aliquid de fide determinandum, nec de moribus, sed concilium generale conuenit, quod dictam uniuersalem ecclesiam representat, arg. l. municipes. & l. quod maior. ff. ad munici. glo. & doct. in l. aliud. §. refertur. ff. de regu. iuris. l. ciuitas. ff. si cer. pet. in c. cum omnes. de constitu. & istis conciliis generalibus dubia fidei terminantibus est standum. sicut quatuor Euangelia, & eodem honore uenerenda sunt, quia in ijs uelut in quadrato lapide sanctæ fidei

structura

structura

ius in casu

lis, quod

certum

Et sic

ra est

pat, ex

ubera

nerali

nerali

num con

Decisio

fis a

errare

re de

habita

Trin

30 Q

nacia

cunq

cum qu

uerba

uulgat

croctio

stido

se cr

gisse

bun De

& iur

indica

quz pa

11 Et

tan

pre

pre

hanc

hanc

DE AGNOSC. ASSERT. CATH. ET HAER. 200

structura confurgit, uti de quatuor conciliis generalibus testatur Gregorius in c. sicut. dist. 15. & non videtur maior ratio de illis quatuor conciliis, quam de aliis conciliis super causa fidei adunatis, ideo idem ius est censendum. l. illud. ff. ad l. acqui.

29 Et frequens ꝑ conciliorum celebratio agri dominici præcipua cultura est, quæ uerp: es, spinas, & tribulos, hæresim errorum & scismatum extirpat, excessus corrigit, deformata reformat, & uineam domini ad frugem uberrimæ fertilitatis adducit, ut habetur in c. frequens. de autoritate generalium conciliorum in pragma. sanctio. talis reformatio in concilio generali maturius conficitur, quia ibi quæ plures conuocantur, & omnes in unum conueniunt. c. canones. §. concilij uero. xv. dist. cum alijs, ut scribit Decius in consi. c. li. ante quæ perscruteris, col. 2. merito igitur attentis prædictis asserens dictum concilium generale in ijs quæ fidei, seu morum sunt, errare posse, dicendus est pertinax hæreticus, cum quilibet christianus scire debeat articulos contentos in symbolo fidei implicite, uel explicitè, habita differentia personarum, ut scribit Innoc. in c. firmiter de Summa, Trin. ut dixi supra in q. 28.

30 QUINTVS ꝑ EST MODVS conuincendi aliquem de pertinacia, si quis christianus capax rationis, & maxime intelligens, neget quancunque assertionem catholicam, quæ apud omnes catholicos & fideles cum quibus conuersatur tanquam catholica diuulgatur, & a prædicantibus uerba Dei publice prædicatur, sicut apud omnes catholicos publice diuulgatur, quod Christus fuit crucifixus, unde in omni Ecclesia ostenditur crucifixus, & prædicantes uerbum Dei hoc publice nunciant, & affirmant, & ideo si quis christianus inter christianos nutritus negaret Christum esse crucifixum, esset statim pertinax & hæreticus iudicandus, & quanto magis esset inter christianos conuersatus, & pluries intrasset ecclesias, & uerbum Dei a pluribus audiisset, & maiorem literaturam in sacra pagina & iure canonico haberet, tanto fortius esset statim pertinax & hæreticus iudicandus, & iste modus fundatur in hoc, quod nulli licet ignorare ea quæ publice fiunt.

31 Et sic non licet ignorare ea quæ publice diuulgantur, nunciantur & tanquam catholica prædicantur, quilibet enim præsumitur scire id quod est publice notum in ciuitate, uel loco. l. si tutor petitus. ubi Bar. notat. C. de peri. tuto. cle. unica. §. si. de conce. præben. & quilibet de prouincia præsumitur scire id quod est publice factum in parte prouinciæ. scribit Abbas in cap. j. col. 3. & ibi glo. de postula. præla. & non excusatur receptus bannitum propter ignorantiam, quando erat notorium in ciuitate, quod erat bannitus. secundum Bar. in l. omnes. C. de agri. & censi. lib. xj, Abbas

in c.

in c. cum in tua. qui. matri. accusa. p. s. sunt.

32 Et ad hoc procedit, quod si probetur publice notum, & non probetur absentia a loco, non probatur ignorantia per iuramentum ut notatur in c. praesumitur, & in c. ignorantia. de regu. iur. lib. 6. ut dicebat Bal. in quodam suo consilio de quo meminit Rota. cccclxliij. extra rotam petebatur, col. 2. licet alias ignorantia probetur per iuramentum. l. non omnes. §. a barbaris. ff. de re. milita. facit gl. in c. quod dicitis. xvj. dis. & tradita in c. quae in humani. l. 2. q. 2.

33 Si ergo tenetur aliquis, quia non licet, nec praesumitur ignorare, non licet contrarium asserere, quia asserens contrarium illius quod quis tenetur scire, & praesumitur scire in iis quae fidei sunt, haereticus iudicandus est, quia sicut assertio est haeretica quae continet dogma falsum veritati catholicae contrarium, sic asserens dogma falsum veritati catholicae contrarium est censendus haereticus, ut dixi supra. q. 6. unde iste sic asserens non potest ex simplicitate, nec ignorantia excusari, quia ignorantia iuris divini apud omnes promulgati non excusat in iis sine quibus nulla est salus, sicut ignorantia iuris naturalis. c. turbatur. §. notandum. j. q. 14. nam in iis par culpa est decipere vel decipi. capitulo. si cupis. xy. q. j. l. 2. C. de iur. & facti igno. cap. j. & cap. 2. de delict. puero. facit glo. in cle. eos. de consangu. & affi.

34 Et pro hoc dicit Augus. in enchiridion. longe tollerabilius est in iis quam a religione seiuncta sunt, mentiri, quam in iis sine quorum fide, & noticia Deus coeli non potest coli, & notatur in d. l. 2. quod etiam rustico erranti in iure quasi naturali non parcitur, & in delictis quae iure naturali prohibentur non excusat rusticitas, ut ibi notat Bal. & ad hunc effectum allegatur dicta. l. 2. per Bal. post Mart. sillanianum in l. j. C. de interd. matri. & ideo quamvis laycum solum oporteat credere articulos fidei implicite, id est credere verum esse quicquid credit Ecclesia catholica, ut dicit Inno. in c. firmiter, tamen quando articulus fidei est ita apud omnes divulgatus, ut nullus rationis capax possit illum ignorare, ut est in exemplo posito de Christo crucifixo, vel de simili, tunc asserens contrarium illius articuli est ut pertinax haereticus iudicandus,

35 Si vero saliquis qui tenetur credere explicite articulos fidei & distincte qui continentur in symbolo fidei credo in Deum, vel in quicumque vult. ut sunt praelati Ecclesiarum, & curam animarum tenentes, ut. c. 2. & pluribus aliis sequentibus. xvij. dist. ut dicunt Inno. & Hostien. in dicta rubri. & iste assereret, vel crederet contrarium alicuius articuli contenti in dicto symbolo, etiam non divulgati apud omnes, haereticus pertinax esset iudicandus, ut ex praedictis patet, quia eadem est ratio in istis sicut

DE ACNT
in illis...
gatio...
marum...
actio...
c. scientia...
36 Quod...
illorum...
symbolo...
estis...
continet...
reticito...
Apostolice...
no dicitur...
no dicitur...
peritiam...
asserent...
haereticus...
reticito...
est dubit...
loquunt...
stoles...
retur...
37 Si...
continet...
ex quo...
reper...
reticito...
rigor...
figura...
ut dicit...
trio...
dicitur...
de...
vult...
brevi...
et...
finit...
C...
...

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

illam præsumptionem, quam dixi, ex quo ille accusatus de hæresi cū christianis communiter conuersabatur, Ecclesias intrabat, & de ijs pertinentibus ad fidem christianam sepe audiuit prædicantes, alias autem foret dicendum si esset surdus a pueritia, seu infantia, uel nunquam fuisset conuersatus cum christianis, & prætenderet ignorantiam, & esset paratus corrigi, per prædicta.

38. **SEXTVS † MODVS** Cōuincendi aliquem de pertinacia est, si quis sciens aliquam assertionem catholicam in sacra scriptura, uel in determinatione Ecclesiæ contineri, & hoc probatur, quia illam legerit, uel confessus fuerit se legisse, uel illam publice prædicauerit, uel asseruerit publice, uel occulte, si postea contrarium asseruit, cum non sit uerisimile horum esse illum immemorem, uiolenta præsumptio est contra illum, quod scienter negat catholicam ueritatem, & ideo pertinax hæreticus est censendus, quamuis paratus sit corrigi, & hoc fundatur, quia erranti in ijs quæ fidei sunt, tunc est credendum quod paratus sit corrigi quando putant ignorantes deuiare a catholica ueritate, ut tunc hæreticus non censeatur. d. c. dicit Apostolus, & d. c. Hæc est fides, quod non est in proposito, nam ex quo semel asseruit catholicam ueritatem, non est credendum ei, si postea dicat illam se ignorasse, cum nimis indignum sit, ut quod unusquisque sua uoce dilucide protestatus est, id uellet infirmare, testimonioque proprio resistere. in authen. generaliter. C. de non nume. pecu. cap. per tuas, de proba. l. si quis iusiurandum. C. de rebus. credi. itaque standum est primæ assertioni, & non secundæ contra istum, ut non præsumatur ignorantia, præsertim, quia præsumptio est pro primo dicto, quoniam fundatur in testimonio sacrae scripturae.

39. Et in hoc † casu saluatur opinio. Bar. quam tenet in l. eos. ff. de falsis. & idem Bar. in consi. 86. incip. non creditur, ut notat Ludo. Roma. in consi. Dy. incip. cum idem testis, per tex. in d. c. per tuas, & in c. literas, de præsump. Andr. Sicu. in consi. 29. col. x. lib. j. Abbas in consi. liij. incip. uidetur. libr. j. facit quod inquit Abbas in cap. inquisitionis. §. tertio, & ultimo notabili, de accusatio. dixi late in consil. meo. xxviij. incipiente. Duo testes recensiti.

40. Præterea † qui asseruit aliquam assertionem catholicam, & postea asserit contrarium non est audiendus, si ignorantiam allegat, uti contraria allegans. l. j. C. de furtis. c. unico. in uerbo, omnibus, ut Ecclesia. bene. cap. pe. in fi. de offi. delega. lib. 6. & ideo censendus est scienter asseruisse contrarium ueritati catholice, quam prius agnouerat esse catholicam, prout præsupponitur in hoc casu, & iste est peior infideli. c. quidam, de apostata. ubi dicitur, minus malum existere, uia domini non agnoscere, quod post il-

lius

ius agnitionem
tis, melius est
retrosum
nis catholice
tis. l. fi. C. ad
nullus saluatur
memoria
cum
Anto. de Duran
de rescriptis
nem, & idem
ibi dicitur
cio. c. ad
faciam
41. Ex
altru
tionem
troduc
licam
sit per
ta cond
sumptio
a lege
nicat
stat, de
crimine
ne uolere
de firmo
de p
alij de
42. SEPTIM
cia
Sed
cedere
culam
felic
felic
en de
bi

lius agnitionem retroire, & h̄r̄ in 2. Epistola Petri canonica. c. j. inquiē-
tis. melius est enim eis non agnoscere uia iusticiae, quam post agnitionem
retrosum conuerti, nec uidetur q̄ allegari possit obliuio primae assertio-
nis catholicae ueritatis, quia nullus praesumitur immemor propriae salu-
tis. l. fi. C. ad. l. Iuliam repetu. quae consistit in unitate Ecclesiae, extra qua
nullus saluatur. c. firmiter. §. una. uero. de Summa. Trini. Et sicut factum
memorable, arduum & notabile non praesumitur a memoria excidere.
c. cum illorum. de senten. excom. quem ad hoc notat Abbas ibi col. 2. &
Anto. de Butr. in c. ab excommunicato. col. pe. in gl. super uerbo. certus,
de rescrip. ad cuius inuestigationem ipse tenebatur iuxta eius profesio-
nem, & ideo non praesumitur obliuio, etiam si fuisset factum alienum, ut
ibi dicit Anto. de Butr. ut no. gl. in uerbo ignorantia. in c. innotuit. de ele-
ctio. c. ad falsariorum. de crimi. falsi. dixi in consi. meo. 36. incip. ut satis-
faciam dubijs.

41 Et ideo † alias dicebam, q̄ erat praesumptio uiolenta contra eum qui
astruebat ignorantiam catholicae ueritatis, contra quam profiteretur asser-
tionem haereticam, quae praesumptio uiolenta est ex dispositione iuris in-
troduc̄ta, ut ex ijs quae dicta sunt praesumatur haec assertio contra catho-
licam ueritatem non ex ignorantia, sed ex certa scientia, & sic censendus
sit pertinax haereticus, & non inconuenit, q̄ ex tali praesumptione uiolen-
ta condemnetur, quia si bene uideris praedicta modo allegata, haec praes-
umptio uiolenta fundata super illa scientia huius assertoris, introducitur
a lege, & ab ea approbatur, & ideo iudex ex illa potest condēnare in om-
ni causa, etiam capitali, ut dicit Abbas in c. accedens, col. 2. uersi. nec ob-
stat, de accusat. per tex. in c. de hoc. de simonia, ubi quis condemnatur de
crimine grauisimo, & dicitur ille deficiens condemnari ex praesumptio-
ne uiolenta, secundum gl. quam Abbas facit singularem in c. insinatum,
de simo. cum alijs, ut tradit Fely. in ca. afferte, col. 4. uersi. sed ista limita.
de praesump. facit. c. cum contumacia, & c. accusatus. §. ille quoque, cum
alijs, de haereti. lib. 6.

42 SEPTIMVS † MODVS Conuincendi aliquem de pertina-
cia secundum aliquos est, cum quis sciēter negat doctrinam sanctorum,
Sed istius modi ueritas dependet ab illa quaestione, an obligemur de ne-
cessitate salutis tenere assertiones sanctorum, & licet huius dubij diffi-
cultatem ego tetigerim supra. q. 15. nihilominus ad propositum nostrū
forsan latius explicabo, & est aduertendum, q̄ non fiet sermo de scriptu-
ra sacri canonis, idest de dictis sanctorum comprehensis in Biblia, scili-
cet de sacris prophetis, & Euangelistis, & Epistolis diuorum Pauli, Iaco-
bi, Petri, Ioannis, & Iudae, & huiusmodi. De ijs est haec conclusio,

quòd hæc dicta sanctorum sint cãtholicæ ueritates & pro talibus tenenda, & credenda, & asserentes scienter contra illa sunt hæretici censendi, & assertiones etiam contrariæ sicut hæreticæ, siue sint contrariæ in propria uerborum forma, siue sint contrariæ deductis & contentis in sacra scriptura formali & necessaria consequentia; ut dixi supra. q. v.

43: Et ultra ꝑ̄ ibi dicta, hæc cõclusio uidetur probari authoritate Salomonis prouerbiorum. xxx. inquentis. omnis sermo Dei ignitus clipeus est omnibus sperantibus in se, nec addas quicquam uerbis illius, ne arguaris, inueniarisque mendax, & scribitur Deute. c. 4: non addetis ad uerbũ quod uobis loquor, nec auferetis ab eo, ex quibus patet, q̄ sicut de scriptura sacra nihil penitus est auferendum, ita nihil est penitus addendũ, tanquam necessarium ad salutem, hinc addentibus uel auferentibus aliqui ex scriptura diuina, Spiritus Sanctus per Beatum Ioannem Euangelistam in Apoch. ultimo. terribiliter comminatur dicens, si quis apposerit ad hoc super hoc, apponet super eum Deus plagas, quæ sunt in libro isto, & si quis diminuerit de uerbis prophetiæ libri huius, auferet Deus partem eius de libro uitæ, & de ciuitate sancta, quod etiam probatur authoritate Augustini. c. ego solis. 9. distin. inquentis. Ego solus scripturarum libris (qui canonici appellantur) didici hunc timorem, honoremque deferre, ut eorum nullum authorem aliquid errasse firmissime credam, si autem aliquid in eis inuenero, quod uideatur contrarium ueritati, nihil aliud quàm mendosum codicem esse, uel non esse assecutum interpretẽ, quod dictum est, uel minime me intellexisse non ambigam, idẽm dicit in c. quis nesciat. ead. dist. inquit enim, quis nesciat sanctam scripturam canonicam tam ueteris quàm noui testamẽti certis terminis suis contiueri, eamque posterioribus omnibus Episcoporum literis ita præponi, ut de illa omnino dubitari, & disceptari nõ possit, utrum uerum, utrum rectũ sit quicquid in ea scriptum esse constiterit, ex quibus clare patet, quòd canonicis qui in Biblia continentur, necesse est fidem adhibere: & ideo contrarium scienter sentientes hæretici sunt censendi.

44 Et ex ꝑ̄ hac conclusione infertur primum genus catholicæ ueritatis eorum, quæ in sacra scriptura dicuntur, uel quæ ex eis necessario argumento possunt inferri, a quibus non licet christiano dissentire. Secunda conclusio siue secundum genus catholicæ ueritatis est, eorum quæ ab Apostolis ad nos per succedentium relationem, uel per scripturas fidelium peruenerunt, licet in sacris scripturis non inueniantur inserta, nec ex solis eis possunt necessario argumento concludi, quibus fidem indubiam explicitam uel implicitam adhibere est necessarium ad salutem.

45 Hoc
lebra
nimus
pres
ur, &
ne rep
fore
cum
46 Et
ual
rum
rum
ad
cl
sus
salu
cer
omn
qu
apo
ter
fed
p
g
22
su
cu
uni
te
co
47 T
atur
cell
cõ
hor
p
lar

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

nesciat, ait, Episcoporum autem literas, quæ post confirmatum canone, uel scriptæ sunt, uel scribuntur, & per sermonem forte sapientio- rem, cuiuslibet in ea re peritioris, & per aliorum Episcoporum grauiorem authoritatem doctorisque prudentiam, & per concilia reprehendi licere, si quod in eis forte a ueritate est deuiatum. idem etiam in d. c. noli. 9. dist. loquens de scripturis posterioribus noui & ueteris testamenti, dicit, hoc genus literarum ab authoritate canonis distinguendum est, non enim sic leguntur tanquam ex eis ita testimonium proferatur, ut contra sentire non liceat, ubi forte aliter sapuerint, quæ ueritas postulat, Item idem August. in c. neque quorumlibet. 9. dist. inquit, neque quorumlibet disputationes; id est expositiones, secundum glo. quamuis catholicorum & laudatorum hominum uelut scripturas canonicas habere debemus, ut nobis non liceat (salua honorificentia quæ illis debetur hominibus) aliquid in eorum scriptis improbare, atque respuere, si forte inueniremus, quod aliter senserint, quæ ueritas habet diuino adiutorio, uel ab alijs intellecta, uel a nobis. insuper idem Augustinus de suis opusculis seu assertionibus in d. c. noli, inquit. noli meis literis, quasi canonicis scripturis inseruire, sed in illis, quæ non credebas, cum inuenieris incunctanter crede, in istis autem quod certum non habeas (nisi certum intellexeris) noli firmum tenere, præterea idem Augusti. confirmat in ca. negare. 9. dist. negare non possum nec debeo, sicut in ipsis maioribus est, ita esse multa, in tam multis Epistolis meis, quæ possunt iusto iudicio, & nulla temeritate culpari, ex quibus patet concludenter quod scriptis sanctorum & etiam Augustini non est necesse incunctanter adherere, ex quo inter scriptores Bibliæ non habentur, nam illud quod eadem facilitate contemnitur, & approbatur, ad fidem minimè catholicam spectat, & est quod esset uerum, non debet inter catholicas ueritates numerari, quia secundum Hieronymum loquentem de aliquibus scripturis, non eadem facultate contemnuntur, qua approbantur.

48 Et sic per prædicta possunt inferri duo correlaria, primum est, quod non eo ipso, quod aliquis sanctus aliquid opinatur, illud esse credendum, a cunctis fidelibus tanquam ueritati consonum approbandum est. ut probatur, sicuti dixi, in d. c. noli. c. negare. & c. neque, illi enim doctores, quæ tuncunque sancti sint, errare potuerunt, patet in sancto Augusti. qui sanctus existens plurima scripsit, & docuit contra catholicam ueritatem, quorum aliqua postmodum retrouit, ut patet in suis libris retractationum, & quia iste error non habebat pertinaciam annexam, non obuiauit illius sanctitati; quia, ut ipse alibi dicit, errare potero, sed hæreticus non ero. Secundum correlarium est, quod non omnibus sententijs quæ inueniuntur

DE
in
rendam
conuicta
donec
plura
dubium
19
prian
dori,
Eccle
fune
bitare
Eccle
rejun
ubina
datur
est
ritas
fentia
ad
Faut
in
et
hab
Siana
20
inf
nos
Aug
p
inde
hab
trac
bene
re
do
ce
Ep
be

in sanctorum opusculis iam per ecclesiam diuulgatis est firmiter adhærendum tanquam catholicæ ueritati, adeo quod aliter se enter contrarius conuincatur de pertinacia, & hoc multipliciter probatur a domino Guidone carmelita Episcopo Maioricensi. in suo tractatu de hæresibus, a quo plura ex infra dicendis transtulit in sua apologia. quæst. j. comes mirandulanus.

- 49 Dicunt tamen quod licet sanctorum doctorum scripta, scilicet beati Cypriani martyris, Gregorij, Augustini, Ambrosij, Hilarij, Hieronymi, Isidori, Prosperi, Bernardi, Anselmi, & cæterorum huiusmodi, legantur in Ecclesia, & cum debita reuerentia suscipiantur in Ecclesia, non tamen sunt sic firmæ authoritatis, ut eis contradicere non liceat, aut circa ea dubitare, ubi dicta eorum scriptura sacra non probantur euidenter, aut per Ecclesiam non determinantur, firmam aut indubiam ueritatem continere, unde præcise per dicta eorum non conuincitur opinio hæretici, nam ubi non est infallibilis ueritas ibi non est fides certa, ex qua firmiter credatur, cum fides certa infallibili ueritati innitatur. immo circa talia non est sensus infallibilis, nec indubius, nec adhæsiō, sed certa & infallibilis ueritas. Ex quo enim ibi certa ueritas, & indubia fides non est, ei semper assentitur cum dubio, & cum formidine falsi. ut dicit August. in Epistola ad Hieronymum, & xj. contra Faustum. c. 8. & c. 16. libr. contra eundem Faustum. c. 2. si scriptura inquit non continet infallibilem ueritatem, & in aliqua parte sui falsum inuenitur, non remaneret de ea certa fides qua ei firmiter credatur, & propter falsitatem in una sui parte tota suspecta habetur, & sic fides titubaret. Quia ut dicit Augusti. i. de doctrina christiana. cap. 7. titubat fides si sacrarum scripturarum uacillat authoritas.
- 50 Quod tamen in dictis sanctorum extra canonem Bibliæ non sit ueritas infallibilis quantum ad præsens attinet, ex dictis doctorum tres succurrunt probationes. Prima, quia ipsi de dictis suis dubitant, an in eis errauerunt uel non, unde August. in primo de Tri. c. 2. dicit, nec pigebit me sicubi hæsito quærite, nec pudebit me sicubi erro discere & subdit per aliquos August. in ca. 3. proinde quisquis hæc legit, ubi pariter certus est, pergat mecum, ubi pariter hæsitat quærat mecum, ubi errorem suum cognoscit, redeat ad me, ubi mecum, reuocet me, inquit ergo quisquis ergo cum legit, dicit hoc non bene dictum est, quoniam non intelligo, loquutionem meam reprehendat, non fidem, nonne diuus Augustinus se errantem corripuit? multa retractando, hinc ab Augustino editus est liber retractationum, in quo multa ab eo antea dicta damnat, & retractat, & forsitan (ut dicit Guido carmelita.) si plus uixisset, plura retractasset, qui li. j. de Trin. c. j. inquit. magis quod optabatur a quolibet reprehendi, quam siue ab errante, siue ab adulate laudari,

laudator enim & errans confirmat errorem, adulator uero allicit ad errorem, emendauit me ergo iustus in misericordia & arguet me oleum autem peccatoris non impinguabit caput meum, & quamuis (ut inquit dictus Guido.) Augustinus loquatur humiliter, loquitur tamen ueraciter, scilicet quod in libris suis aliquando errauerit, errareque potuerit, unde ipse August. secundo libro ad Vincentium inquit, negare non possum, nec debeo, sicuti in ipsis maioribus, & tam multis opusculis multa esse, quae possunt negari, & nulla temeritate reprehendi, & in lib. de uera Religione. c. 3. inquit, quicquid in libris meis erroris inuenitur, mihi, quicquid autem uerum, uni omnium remuneratori, & largitori Deo tribuatur, & ideo dicendum est, dicta Augustini non semper in omnibus continere in dubiam; aut infallibilem ueritatem, cum ipse in scribendo sua opuscula dubitet errauerit nec ne, & quod ipse August. de se dicit, de alijs etiam doctoribus dicendum est.

51 Secunda probatio sumitur a discordia quae est inter ipsos, discordia enim in scriptoribus testimonium est falsitatis, cum sit necesse, quod saltem unus discordantium falsum dicat, quia necessario altera pars contradictionis est falsa, & ideo Augusti. in lib. 18. de ciuitate Dei. c. xli. probat sacrae scripturae ueritatem ex mutua concordia scriptorum eius, in qua omnes concordant, & nullus ab alio discrepat, seu discordat, quod testatur sacrae scripturae indubiam & infallibilem ueritatem. Vero enim, teste philosopho, omne consonat, in alijs uero est discordia, discordant quippe doctores a doctoribus, discipuli a discipulis, & discipuli a doctoribus, quominus aut sit in dictis praedictorum doctorum dissensus extra canonicas scripturas, nemo, qui eorum libros legit, ambigit. Discordat quidem August. ab alijs doctoribus, circa intelligentiam operum sex dierum, quae alij ponunt, quod Deus fecit illa sex dierum opera secundum successionem temporis dierum. A quibus discordat August. qui ponit omnia simul facta, iuxta illud, qui uiuit in eternum creauit omnia simul, unde motus Augustinus numerat illos sex dies, non secundum successionem temporis, sed secundum distinctionem cognitionis Angelicae in uerbo, & eorum propria natura. Et tamen ex hoc non dicuntur illi, uel isti haeretici, hinc patet, quod una dictarum opinionum sit falsa, & per consequens dicta eorum non innituntur infallibili ueritati. Similiter discordant Hieronymus & Augustinus, quia Augustinus omnium Psalmorum authorem facit Dauid, quod Hieronymus negat. Item discordant super reprehensione, quam fecit Paulus Petro, an fuerit de mortali an ueniali. Item discordant in cessatione legalium, quando fuit facta, & sic unus alteri contradicendo fallum dicit, tamen non sequitur quod alter eorum sit censendus haeticus. - Item Hieronymus

DE ARNAL:
ronyinus
Samuel
quæstio
cordant
uini
dos, nec
eos quæ
fallit
fallit
finis
no. &
& tant
cordant
in De
in s
Deo
ipso
huius
lis, qu
sam
H. Hier
tunc
de
aliter
de
prom
quæ
itaque
mum
natio
cor
pos
d
dis
nem
d
e
ter
C

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

Hieronymus super Matheum dicit, hoc dictum psalmi, in omnem terram exiuit sonus eorum &c. & illud Christi, prædicabitur Euangelium hoc in uniuerso mundo, esse iam completum per Apostolos, Augustinus autem cui consentit Origenes super Matheum, tenet hoc nondum esse completum. Item Hieronymus super Epistolam ad Titum, tenet Angelos per multa secula ante mundum uisibilem extitisse, & Deo seruisse, quod & Ambrosius tenet in exameron, Augustinus autem super genesim tenet. quod simul in cælo empireo sunt creati. Item Hieronymus in prologo libri sapientiæ, tenet quod ille liber sit Philonis, & non sit computandus inter sacras scripturas, Augustinus autem in secundo retractationum. cap. 4. ostendit se quandoque tenuisse, quod fuerit editus a Iesu Sirach, quod ibi retractat, & licet non exprimat a quo sit editus, tamen in libro 2. de doctrina christiana. c. 8. enumerat illum inter libros sacros. Item Hieronymus in libro hæbraicarum quæstionum, dicit quod Deus antequam cælum & terram faceret paradysum antea condiderat, propter illud quod dicitur, plantauerat Deus paradysum a principio. Augustinus autem super Genesim ad litteram exponit, a principio, id est tertia die. Item Augustinus in libro de concordia Euangelistarum asserit totam negationem Petri factam fuisse in atrio & quæ dicta sunt, inde post Christum Iesum ad Caypham recipiendo dicta esse, Hieronymus autem super Matheum, uidetur tenere quod Petrus in atrio Caiphæ negauerit, cui Beda in Lucam consentire uidetur. Item Hieronymus super illud Abacuch, mundi sunt oculi tui, negat singulos Angelos præpositos singulis corporalibus creaturis. & Augustinus in 83. quæstione tenet quod sit, cui consentiunt Origenes, & Damascenus Et Hieronymus super illud Iosue, projicite & mittite in mare, dicit, quod licet propria manu perire ubi castitas periclitatur, Augustinus uero. in lib. j. c. 19. ubi supra de ciuitate Dei contrarium affirmat. Item Beatus Cyprianus de baptismo hæreticorum, assererat non esse apud hæreticos seu scismaticos baptismum Christi, quem Beatus Augustinus reprehendit, ut habetur in c. quomodo exaudit Deus, de consecra. distin. 4. traditur in c. si qui, a, pseudo. j. q. j. Multa quoque similia reperiuntur in quibus sancti doctores de fide inter se contraria scripserunt, & ideo non obligant ad firmiter credendum, Immo licet eis absque hæresis periculo contradicere, nisi fidei, aut scripturæ, aut determinatione Ecclesiæ approbentur, cum, ut dictum est, reperiantur inter se aduersari, & per consequens includere falsum, & testimonio Augustini, & aliorum doctorum comprobatur, quod eis non est necessario standum in ijs quæ in suis opusculis scripserunt ut late supra adduxi multas eorundem doctorum authoritates. in uers. tertia cōclusio. Ultra quæ addo quod dicit Anselmus lib. j. cur Deus homo, dicens

DE AGN

dicens de patre
quod mater
dear, non al
Deus nihil
solummodo
Epistolam
scripturam
linea dicitur
reprehen
di, neque b
rum tuor
discutere
tur inter
ira & nos
termino
1) Tem
sanctio
ritatis ex
Ego scilicet
tur, hanc
raste aut
rium
effect
se non a
uelle, p
omni er
tate, & u
nitate
uolunt
lis me
credere
certum
illi dicit
lesti
ego fr
mon
sue
the
ita

dicens de peccato, quod omnia quae dico sic uolo accipi, ut siquid dixerō, quod maior non confirmat authoritas, quamuis illud ratione probare uidear, non alia certitudine accipiatur, nisi quod interim mihi uideatur, donec Deus mihi melius reuelet, & sic Anselmus nonnulla tanquam probabilia solummodo dicere intendebat. Adde insuper quod inquit Hieronymus ad Epistolam Augustini. sic dicens, nec mireris si in tuis libris, & maxime in scripturarum expositionibus quae uel obscurissimae sunt, quaedam a recta linea discrepare uideantur, & hoc dico, non quod in operibus tuis quaedam reprehendenda iam censeam, neque enim lectioni horum unquam operam dedi, neque horum exemplariorum apud nos copia est, praeter soliloquiorum tuorum libros, & quosdam commentarios in psalmos, quos si uelle discutere, non dicam a me, qui nihil sum, sed a ueterum graecorum uidentur interpretationibus discrepare, sicut inter se ergo ipsi sancti doctores, ita & nos ab eis in multis, salua fide, & ueritate scripturarum & S.R.E. determinatione, dissentire possumus.

- 52 Tertia et probatio sumitur ex speciali prerogatiua sacrae scripturae & sanctionum uniuersalis Ecclesiae, quibus solis concedimus infallibilis ueritatis excellentiam, ut testatur August. in c. Ego solis. 9. dist. in quientis. Ego solis eis scriptorum, id est scriptoribus, qui iam canonici appellantur, hunc timorem, honoremque deferre, ut nullum eorum scribendo errasse audeam credere, aut si aliquid in eis offendero quod uideatur contra ueritatem, nihil aliud existimem, quam mendosum esse codicem, uel non esse assequutum interpretem, quod dictum est, uel me minime intellexisse non ambigam, & sequitur, nec te frater mi arbitror, sic libros tuos legi uelle, tanquam prophetarum, & apostolorum, de quorum scriptis, quod omni errore careant, dubitare nefandum est, & absit hoc a pia humilitate, & ueraci de temetipso cogitatione, & alibi Augustinus lib. 3. de Trinitate inquit, sane cum in omnibus literis meis non solum pium lectorem uolo nihil esse deditum, ita correctorem nolo sibi, & sicut illis dico nullis meis literis quasi scripturis canonicis inseruire. sed in illis, & quod non credebas, cum inueneris incunctanter crede, in istis autem literis, quod certum est non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmiter tenere, ita illi dico, noli meas literas, ex tua opinione, uel correctione, sed ex diuina lectione, uel inconcussa ratione corrigere, & in c. noli. 9. dist. inquit, noli ergo frater contra diuina tam multa, tam praecleara, tam indubitata testimonia colligere uelle calumniam ex episcoporum scriptis, siue nostrorum, siue Hylarij, siue Cypriani & Agryppini, nam hoc genus literarum ab authoritate canonum distinguendum est. Non enim sic leguntur tanquam ita ex eis testimonium proferatur, ut contra sentire non liceat, & in Epistola

Sola ad Fortunatum idem ait Augustinus neque quorumlibet disputatio-
nes quamuis catholicorum laudatorum hominum, uelut scripturas cano-
nicas habere debemus, ut nobis non liceat salua honorificencia quæ illis
debetur hominibus, aliquid in eorum scriptis improbare, atque respue-
re, & alibi August. in c. quis nesciat. 9. dist. inquit. quis nesciat canonicam
sanctam scripturam ueteris & noui testamenti certis suis terminis conti-
neri, eamque posterioribus omnibus Episcoporum literis ita præponi, ut
de illa omnino dubitari non possit, utrum uerum uel rectum sit, quicquid
in ea scriptum sit, uel constiterit esse. quod secus est dicendum de scrip-
tis sanctorum post canonem Bibliæ, ut supra dixi. Quinimmo moderni
doctores sæpe discedunt a dictis sanctorum. Inquit enim Robertus Ol-
chot, quòd sanctus uir Anselmus in multis fuit deceptus propter ignorã-
tiam logices, & Ochan de actibus hierarchicis nõ sentit cum Dionysio,
& Scotus in tertio sententiarum quasi destruit totum processum Ansel-
mi in libro cur Deus homo, & ita sæpe alibi inuenitur apud doctores no-
stros. Ijs ergo tribus probationibus existentibus, & alijs quæ induci pos-
sent, laculenter patet, dicta sanctorum doctorum non inniti infallibili
ueritati, cum in eis possit esse dubietas & falsitas, unde licet eis non con-
sentire, & improbare, ac reprehendere, & non credere eis sine periculo
hæresis.

- 53 Ex quibus ꝑ sequitur, q̄ iste septimus modus conuincendi aliquem de
hæresi & pertinacia non habet locum in eo qui sciēter negaret dicta san-
ctorum post canonem Bibliæ. Contra tamen prædicta facit. c. Sancta Ro-
mana Ecclesia. xv. dist. ubi recipiuntur seu approbantur ab Ecclesia mul-
ta opuscula sanctorum, ad hoc dicendum est, q̄ non omnia opuscula san-
ctorum, quantum ad omnia contenta in eis sunt per Ecclesiam approba-
ta, constat enim q̄ in libris Beati Augustini multa inueniuntur contraria
ueritati, quæ ipse postmodum reuocauit, & illa minime approbantur, &
sicut est de libris Beati Augustini ita est de libris multorum aliorum san-
ctorum, qui nequaquã quo ad omnia approbantur, omnes tamen libri san-
ctorum de quibus in d. c. approbantur quo ad omnia quæ nec per authori-
tatem, nec per alios sanctos correctæ sunt, Item si bene uideris dictum. c.
Sancta Romana Ecclesia, non utitur uerbo, approbamus, sed recipimus,
& quamuis recipiantur & legantur in Ecclesia, non tamen sic ut scriptu-
ra sacra, aut ut quatuor concilia, quibus non licet cõtradicere. c. sicut. xv.
dist. & ideo contradicens eis scienter non incurrit hæresim. Secus tamen
esset dicendum in ijs quæ per dictos sanctos scripta sunt de fide catholi-
ca, & damnatione hæreticorum, unde in hoc casu putarem hunc septi-
mum modum conuincendi aliquem de pertinacia aduersus eum qui
sciens

sciens conuincendi
late dixi supra
repetita, non
OCTAVI
est, si quis deno-
deniam, ser
rigere, nec
ratus conu-
tur aucto-
ecclesie. C
ut sancto-
& monita-
ei sum, de
q. 3. de
quomodo
non par-
lis debet
nume
niendo
prob
tes, de
55 Quod
uel acci-
tur face-
tica p
alico
tor, can-
tinor
uel us
aga
cad ab
famp
cip
tere
tuc
dant
rigi
2002
par

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

non credat iudici sic affirmanti circa dictam assertionem, uidetur ist^{us} reus iudicandus hæreticus pertinax per prædicta.

56 Aduertendum est tamen circa prædicta, quia hæc dicta doctorum uidentur intelligenda, quando Episcopus vel inquisitor patenter ostenderet illam assertionem, siue illum errorem esse contrarium veritati catholice, uel esse hæresim explicite damnatam, quia tunc ad mandatum episcopi, vel inquisitoris deberet ille reus reuocare, alias quod esset censendus pertinax hæreticus per prædicta, si uero Episcopus uel inquisitor hoc patenter non ostenderet, uidetur quod ad iussum Episcopi, vel inquisitoris non debeat suam assertionem reuocare, quia cum ad declarationem alicuius assertionis, An sit catholica uel hæretica agatur de expositione sacre scripturæ, ut dixi supra in q. x. in dicta expositione non præfertur qui maiori dignitate fulget, sed qui magis consona rationi dixerit, quo enim quisque magis ratione nititur, eo maioris authoritatis eius uerba esse uidentur, plurimi autem tractatorum sicut pleniori gratia Sancti Spiritus, ita ampliori scientia aliis præcellentes rationi magis adhæsisse probatur, unde nonnullorum pontificum constitutionibus, Augustini, Hieronymi, et que aliorum tractatorum dicta uidentur esse præferenda, uerba sunt tex. in c. j. xx. dist. unde a quibusdam dictis doctorum siue expositionibus non licet etiam summis pontificibus discedere in ijs quæ de fide sunt, aut de uniuersali statu Ecclesiæ, sed illa usque ad sanguinis effusionem defendere. c. sunt quidam 25. q. j. Et ideo licet sit Episcopus aut inquisitor qui corripit, cum ratione suæ dignitatis sua opinio non sit melior altera, non uidetur, quod iste correptus ad opinionem Episcopi uel inquisitoris debeat suam reuocare, quia aliud est causis terminum imponere aliud est scripturas sacras diligenter exponere, ut dicitur in d. c. j. Quinimmo probatur, quod doctores in ijs quæ fidei sunt Episcopis, & inquisitoribus sunt præponendi, unde correptus non uidetur quod debeat stare correptioni iudicis, nisi rationem sibi ostenderit, quod ita sit, ut probatur authoritate Petri in sua prima canonica. c. 3. qui scribens prælatis inquit, Dominum autem Christum sentite in cordibus uestris, parati semper ad satisfactionem omni poscenti uos rationem de ea fide quæ est in uobis. Et sic iudex quando corripit errantem debet laborare ostendere illi, quantum deuiet error ille a ueritate catholica, uel quia error ille explicite sit damnatus ab Ecclesia, uel aliis modis aduersetur ueritatibus catholicis, de quibus dixi supra in q. 4. quo legitime ostenso, si noluerit errorem suum reuocare contrarium ueritatibus catholicis, sine dubio hæreticus pertinax est censendus, & in ijs terminis uidetur mihi quod debet intelligi tex. in d. c. qui in Ecclesia. 24. quæstio. 3. quid autem iuris sit dicendum si illa assertio est hæresis implicita,

dia, ar
 in qua
 Quo
 itane, d
 errant
 iudicem
 tionem
 de qua
 iudicem
 & scilicet
 pium in
 itant, ad
 Pau, p
 num, &
 quod op
 18 Circa
 & legit
 & legit
 ueritati
 re, quia
 tari rep
 rans d
 Ioan. 19
 primi
 sum
 eius
 putari
 doct
 cathol
 foun
 in
 bus
 re
 foun
 re
 th
 itate
 itate
 tate

cita, an tenens illam pertinaciter debeat ut hæreticus puniri, dixi supra in quæstio. 8.

57. Quo ad secundum modum correptionis, prout pertinet cuilibet christiano, & socio, vel cuicunque alij nullam iurisdictionem habenti super errantem, dico nullam esse differentiam quo ad hoc inter corripientem iudicem, & alium quencunque, & si ostendatur sibi hæreticam esse assertionem quam affirmat, tenetur hæresim suam dimittere, hoc probatur in d. c. qui in Ecclesia. in quo non fit differentia aliqua inter iudicem & non iudicem, sed simpliciter dicit, si correpti ut sanctum, rectumque sapiant &c. sufficit ergo, ut corripiantur, qui morbidum aliquid prauumque sapiunt in Ecclesia Christi, & quod emendare nolint, defendereque persistent, ad hoc ut hæretici pertinaces censeantur, pro hoc facit, quod inquit Pau. primo ad Corinthios. 2. quod fides nostra non est in sapientia hominum, & sic non refert a quo homine ostendatur sibi per regulam fidei, quod opinio sua obuiat fidei catholicæ.

58. Circa secundum principale, qualis debeat esse correptio, ut sufficiens & legitima reputetur, respondeo, quod illa correptio censenda est sufficiens & legitima, qua aperte erranti ostenditur, quod assertio sua catholicæ obuiat veritati; ita quod iudicio intelligentium nulla possit tergiversatione negare, quin sibi sit sufficienter aperte ostensum, quod error suus catholicæ veritati repugnat, verbi gratia, si quis ex ignorantia Euangelij textum ignorans diceret quod milites fregerunt crura Christi, & sibi per text. Euangelij Ioan. 19. ostenderetur contrarium, vbi dicitur, venerunt ergo milites, & primi quidem fregerunt crura, & alterius qui crucifixus est cum eo, ad Iesum autem cum venissent, & viderunt eum iam inortuum, non fregerunt eius crura, sed vnus militum &c. hæc enim correptio debet sufficiens reputari, quia iudicio cuiuslibet intelligentis iste errans nulla posset euadendo tergiversatione negare, quin esset sibi aperte ostensum, quod assertio sua catholicæ obuiet veritati. Idem arbitror dicendum si sibi ostenderetur suum errorem esse hæresim explicite damnatam, vti potest exemplificari in multis decretalibus, concilijs generalibus, & extrauagantibus, in quibus sunt plures hæreses damnatæ, vt accidit casus de quodam prædicatore in hac vrbe valentina, qui concionando dixit, quod quando Christus existens in cruce fuit lancea percussus, erat adhuc viuus, quod est contrarium veritati Euangelicæ, vt in autoritate Diui Ioannis proxime allegata, & est hæresis damnata in cle. fidei catholicæ. de Summa. Tri. qui hac autoritate a me inquisitore sibi secreta ostensa, statim retrocesit ab illa assertionem hæretica, & non fuit reputatus hæreticus, quia ex ignorantia peccauerat: si quis etiam ex ignorantia dogmatizaret duas personas sicut

duas substantias fuisse in Christo, & sibi ostenderetur per textum sinodi ephesinæ, quæ est hæresis Nestorij ab eadem sinodo damnata, nulla posset tergiversatione negare, quòd non esset sibi aperte probatum, quòd assertio sua esset hæresis condemnata, & consequenter quæ ueritati catholicæ aduersatur, & ideo talis correptio esset sufficiens & legitima reputanda, & sufficiunt hæc exempla ad horum declarationem.

59 Sed quid facient domini Episcopi & inquisitores si ex ignorantia nesciunt has correptiones legitimas facere, consulo, ut Deo se committentes, qui ad hanc uocationem eos uocauit, etiam peritiores consulant, argu. in c. fin. ibi, de ipsorum consilio; de hæret. lib. 6. & in c. inter cætera. de offi. ordina. 111

60 **NONVS** † **MODVS** conuincendi aliquem de pertinacia, est, si quis præceptis, comminationibus, pœnis, præmiis, promissionibus iuratis, uel alio quouis modo molitur aliquem, uel aliquos arctare ad hæresim contrahendam, uel ad hæresim contractam pertinaciter defendendam hæreticus pertinax est censendus, quod probatur in ca. qui aliorum. 24. q. 3. ubi dicitur, quæ qui defendit aliorum errores multo magis damnableior est illis qui erant, quia non solum errat, sed etiam aliis offendicula erroris præparat, & confirmat, unde quia magister erroris est; non tantum hæreticus, sed etiam hæresiarcha dicendus est, iste enim quia talia facit, præbet authoritatem, & audaciam, & occasionem cuicumque peccandi, & ideo merito hæresiarcha appellatur, quod est princeps hæreticorum, ab archos græce, latinæ princeps. c. j. 21. dist. & glo. in uerbo mechanicis. in §. quod autem. in authen. de non alienan. rebus Eccle. colla. 2. notat. in rubri. C. de comi. & archiatris, lib. xj. si ergo qui defendit aliorum errores. i. hæreses, quia de ijs loquitur dictum. c. qui aliorum, dicitur hæresiarcha, in qua defensione non dicitur concurrere aliqua uiolentia; quia ille defensor sua sponte est in errore, multo magis est dicendus hæresiarcha, qui alios ad errorem per uolentiam præceptis, minis, aut pœnis, trahit ad hæresim, contra quem si uel cogentem uel suadentem lex civilis statuit pœnam capitis & confiscationis bonorum. l. eum qui. C. de apostatis. ibi. sine suasionem. facit. l. iudæi, C. de iudæis. & l. ij. C. ne sanctum baptis. iteretur.

61 i Sed aduerte quia hunc modum conuincendi de pertinacia intelligerem quando iste qui talia ageret, esset aliter hæreticus, & sic defenderet non solum errantem, sed etiam errorem, & sic debet intelligi. d. capi. qui aliorum, ut dixi supra. q. 29. & per hoc de pertinacia conuinceretur, & probatur in eodem tex. ibi, quia non solum errat, sed aliis offendicula erroris præparat, & sic non tantum hæreticus, sed etiam hæresiarcha dicendus est, alias non uideo quomodo posset dici hæresiarcha, si non est hæreticus,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

iudi. sine quoquo suffra. colla. 2. Et pro ijs dicit Petr. de Ancha. in cle. j. §. sane. de usu. in 2. not. q̄ ille qui asserit non esse peccatum exigere usuras, plus punitur quàm usurarius, quia ille hæreticus est, iste uero peccator. Saly. in l. j. colum. fi. C. de Summa. Trini. & fide catho. idem est dicendum, q̄ si quis dixerit fornicationem non esse peccatum, hæreticus dicitur. ca. ad nostrum. §. septimo. de hæreti. & idem est de alijs præceptis decalogi, ut si dixerit, furari, adulterari, concupiscere rem alienam, & huiusmodi non esse peccatum, hæreticus est, ut scribit. S. Tho. in quolibet. 3. arti. 12. & tamen talia agens, puta fur, adulter, fornicator, vel huiusmodi solum peccat mortaliter, & non est hæreticus, ut late dixi in rubr. de hære. lib. 6. in pri. q. colum. 3. cum sequenti, & sic plus punitur dicens, quàm faciens, ut tradit Ioan. de Ana. in c. qualiter & quando. 2. §. ad corrigendos, col. 3. uers. & ad solaciū sciatis, de accus. cum alijs, ut scribit Dec. in cap. j. de offic. delega. colum. x. in super arguendo a maiori, nam si id de quo magis dubitatur inest, & id quod minus, ut dicit gloss. in cap. cum incunctis, in gloss. in uerbo. multo magis, de electio. si ergo qui solum consentit errori alterius facit se cum illo culpabilem. c. qui consentit. xj. q. j. c. qui alios. de hæreti. & error cui non resistitur approbatur. c. error. 83. distin. multo magis qui alios compellit ad tenendam hæresim pertinaciter, quia dupliciter peccat, Primo, quia uidetur consentire illi errori. d. c. qui alios, Secundo, quia cogit alium quatenus in se est ad peccandum. cap. de homine; de celebra. missarum. l. eum qui. C. de aposta. cap. 1. de offic. delega.

- 65 DECIMVS † MODVS conuincendi aliquem de pertinacia & hæretica prauitate est, si quis cogat aliquem fidem catholicam abiurare, aut pœnis, uel præceptis ueritatem catholicam abnegare compellit, & huic modo possunt applicari plura ex ijs quæ diximus in nouo modo proxime præcedenti, nam qui cogit aliquem ueritatem catholicam abiurare, cogit illum hæresi contrariæ irreuocabiliter adherere.
- 66 Et hoc † probatur ex ui abiurationis, arguendo a contrarijs, cum contrariorum eadem sit disciplina, traditur in l. j. ff. de iis qui sui iur. sunt uel alie. nam sicut quis abiurando hæresim firmiter tenet ea quæ fidei sunt, & quæ ab Ecclesia determinantur, ut habetur in cap. Ego Berengarius, de pœni. distin. 2. ita e contrario dicendum est, q̄ qui abiurat catholicam ueritatem firmiter adheret hæresi ueritati catholicæ contrariæ. facit ad hoc. l. cœlicolarum. in fi. C. de iudæis. l. qui non facit. ff. de regu. iur. & ad hoc plura tradit Phi. Corneus in consi. 29. incip. dominus Baldus. libr. j. ex quo ergo ipse alium cogit ad hæresim pertinaciter tenendam, non uidetur dubium, quin ipse cogens sit ut hæreticus pertinax censendus, arg.

in d. m. l. i. de
na. de f. a. g. a. g.
67 VNDEC
quero quomodo
rat se qua
in p. p. p. p. p.
eo quod d. d. d.
ille loquitur
ro in ab. d. d.
68 Secun
cam, & d. d.
tholicam
colonia
frenes
quam
se tenet
reli, & p. p.
reant h. h.
non p. p. p.
liquor
ueram
effuso
n. n. n. n.
magis
temer
p. p. p. p.
plura
flagit
t. t. t. t.
su. d. d.
tona
c. c. c.
ne hab
ma. & p.
p. p. p. p.
p. p. p. p.
p. p. p. p.
p. p. p. p.
p. p. p. p.

in c. mulieres. de senten. excom. c. periculose. de pœni. d. st. r. c. si concubi
næ. de senten. excommunicat.

67. VNDECIMVS † MODVS est conuincendi de pertinacia quemquam, cum quis abiurasse reperitur catholicam ueritatem. Vel iurat se quamcunque assertionem, quæ est in rei ueritate hæretica tanquã in perpetuum seruaturum, iste modus habet duas partes. Prima est, de eo qui abiurat catholicam ueritatem, & difert a modo præcedenti, quia ille loquitur in cogente aliquem abiurare catholicam ueritatem, iste uero in abiurante:

68. Secunda † uero pars loquitur de tenente aliquam assertionem hæreticam, & dicit illam se tenturum siue seruaturum in perpetuum, sicut catholicam ueritatem, & in hanc secundam partem incidunt quàmplures colerici, qui in disputationibus excedunt metas recti sermonis, & tanquã frenetici prorumpunt in hanc insaniam, dicentes aliquam assertionem, quam conantur ueram ostendere, cum reuera sit hæretica, ut catholicam se tenturos & defensores, & talia dicentes conuincuntur manifeste de hæresi, & pertinacia, nisi statim ad se reuerantur, & emendent se, & pœniteant huius sermonis repentini, quia quicquid calore iracundiæ dicitur non prius ratum est quàm si perseverantia apparuerit iudicium affuisse. l. quicquid. ff. de regu. iur. & quæ ibi scribit Decius. & in casu quo perseverantia non affuerit, temeritatis non debet deesse pœna, ne deinde ita effuso sermone quis loquatur, ita q̄ non de hæresi, sed de temeritate punitur. argu. c. quod ait Loth. 15. q. 1. & in cap. inebriauerunt. 15. q. 1. ubi magis culpatur æbrietas, quàm incestus, sic in proposito magis puniatur temeritas quàm hæresis, ex quo non dicitur perseverantia, & est corrigi paratus, ut in cap. Hæc est fides. 24. q. 1. & ne Ecclesiæ matris nostræ disciplina deseratur, si forte quid duplicitatis pro humana fragilitate, in eodẽ flagicio incurrerit, pœnitentia aliqua est mulctandus. c. excommunicatorum. 24. q. v. facit cap. significauit, de pœni. & remissio. & sicut in casu. d. ca. excommunicatorum. illi interfectores illorum excommunicatorum idest hæreticorum bonam habuerunt uoluntatem. s. ad interficiendum illos hæreticos zelo Ecclesiæ, potuerunt tamen peccare intentione habendi illorum bona, secundum Hug. ut refert. d. Car. de Turre Crema. & sic q̄ propter hoc illis iniungitur pœnitentia, ita est in proposito, potuit enim esse q̄ iste assertor propositionis hæreticæ quæ pœnitet, tēnerat illam ut hæreticam, licet recedat. & dicat ita se incensum illam protulisse, & quod credebat illam catholicam, nihilominus pœnitentia congruens iniungenda est, ut in d. c. excommunicatorum.

69. Aduertendum † est circa proxime dicta, quia esset considerata qua-

litas assertionis, si est expresse damnata ab Ecclesia, & diuulgata, & si sibi tunc ostendatur, & non vult retrocedere, sed persistere in sua temeraria assertionē, an uero illa assertio sit hæretica, quia deducitur ex canone sacræ scripturæ, ex interpretatione Doctorum, prout supra ex deductis in hac quæstione potest colligi, quia temperanda esset istius assertentis pœna, uel exaggeranda consideratis præmissis. Item esset aduertendū an teneret illam assertionem hæreticam in ratione, hæreticæ, an in ratione catholicæ assertionis. Item ad mitigationem pœnæ est respiciendum ad iracundiam, si fuit talis quæ mentem assertentis alienauerit, an non, prout optimus iudex poterit perpendere, ut scribit Fely. in capi. dilecti. de exceptio. cum alijs, ut dicit Deci. in d. l. quicquid, itaque extare, hæc duo possunt simul, quòd excusetur ab hæresi, & quòd de temeritate puniatur, sicut in simili dicimus quem excusari de mendaciō; qui tamen a temeritate non excusatur, secundum Ocham citantem Augustinum, qui inquit, nemo mentiens iudicandus est qui dicit falsum, quod putat uerum, quia quantum est in ipso non fallit sed fallitur, non ita mendacij sed aliquando temeritatis arguendus est, qui falsa incaute credit, aut pro ueris habet, sic iurans seruaturum propositionem hæreticam, tanquam catholicam a mendacio poterit excusari, non autem a temeritate, & pro ea puniri potest, ut dixi. Fatendum est tamen, quòd si quis metu mortis aut duri cruciatus abiuraret catholicam ueritatē, uel totam fidem christianam, licet non excusetur a mortali peccato, ab hæresi tamen excusandus esset, ut dicit glo. ij. in cap. potest fieri. de pœni. distin. j. glo. si. in cap. non solum abnegat. xj. q. iij. vt. late dixi in capit. quoniam de hæreti. lib. vj. q. xv. & scribit Ocham in dialogo parte. j. lib. iij. cap. 5.

70 **¶ DVODECIMVS † MODVS** conuincendi aliquē de pertinacia est, si quis errans contra fidem persequitur, aut molestat, aut impedit catholicam ueritatem defendentes, aut hæreticam prauitatem impugnant, prout sunt inquisitores uel similes qui fidem defendunt, & hæreticos impugnant, ij sunt pertinaces hæretici reputandi. Et aduerte, quia in hoc modo dicitur, si quis errans contra fidem, nam si non esset errans contra fidem, sed forsan aliàs odio persequeretur prædictos ob amorem hæreticorum non esset iste persequens pertinax hæreticus iudicandus, sed fautor uel defensor hæreticorum, quia potest quis esse fautor hæreticorum absque eo, quòd sit hæreticus. cap. accusatus. §. si uero. de hæreti. lib. vj. & ij fautores ipso iure excommunicati sunt, ut in c. excommunicamus. §. credentes, de hæreti. uel saltem ut perturbator officij inquisitionis posset puniri, ut dicit Bonifacius in cle. multorum. de hære. i. notabili, & ideo signanter dicitur, si quis errans, &

nam

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

contumacia. de hæreticis li. 6. quia iste modus conuincendi errantem de pertinacia proprie habet locum in contumace, qui recusat subire iudiciũ Episcopi, uel inquisitoris, ad quorum quemlibet spectat & interest hæc crimina punire & inquirere. cap. inter sollicitudines. de purgatio. cano. in cap. excommunicamus. §. adijcimus. de hæreti. & toto titu. de hæreti. lib. 6. & in clementinis, unde seruato processu. d. c. cum contumacia. nõ com̃parens tanquam hæreticus condemnatur, Primo ergo requiritur q̃ sit suspectus de hæresi apud iudicem, Secundo q̃ citetur ut de fide respõdeat, Tertio si non comparet q̃ excommunicetur pro eo q̃ parere subterfugit, aut contumaciter se absentat, Quarto q̃ excommunicationẽ per annum animo sustineat pertinaci, quibus seruatis ex tunc iste contumax, uelut hæreticus condemnatur, iudicatur enim a iure hæreticus pertinax, & ideo ut hæreticus damnatur, quia contumacia, in causa præsertim fidei, suspicioni præsumptionem adijcit uehementem, & uehemens transit in uiolentiam, quæ inducta a iure est sufficiens ad condemnationem, ut traditur in glo. in d. c. cum contumacia. facit c. excommunicamus. §. qui autem. de hæreti. scribit Bellamera. in decisione sua Dclxxiiij. incip. contumax ut hæreticus, & de intellectu & materia. d. cap. cum contumacia, alibi dicam Deo duce.

74. DECIMVS QVARTVS † modus conuincendi errantem de pertinacia est, quando quis de errore ab aliquibus reprehensus, non uult de ueritate informari, Et in proposito uidentur duo casus considerandi, primus est, aut iste errans reprehenditur ab imperitis, uel peritis, & nulla authoritas ueritatis catholicæ ab illis adducitur contra suum errorem, uel si aducatur illa non concludit contra errantem, tunc si iste errans non audiat, uel acquiescere renuat, non est pertinax reputandus, quia nõ tenetur credere cuilibet asserenti aliquam positionem esse hæreticam uel catholicam, nisi illam talem esse ostendat, uel miraculo, uel testimonio sacre scripturæ, aut authoritate Ecclesiæ, seu concilij generalis, ut proxime dixi. Rubor est enim sine lege loqui. l. illam. C. de collatio. §. consideremus. in auth. de trien. & semi. colla. 3. & dicebat Scot. in 4. dist. 17. q. j. q̃ sicut turpe esset theologo dicere aliquid esse in Biblia, & nesciret ubi illud inueniretur, ita inconueniens esset canonistæ dicenti tale esse ex traditione uniuersalis Ecclesiæ, & illud non inueniret in canone, & non debet quis esse nimis credulus. l. j. §. j. ff. de eo per quem factum est. arg. in l. si id inquit. ff. quod falso tuto.

75. Inde † dicit Barto. in d. l. j. quòd si nuncias mihi aliquid quod faciam, uel quod denegem quo ad præiudicium meum, non tencor tibi credere, nisi me reddas certiozem, uel instrumentis, uel testibus. l. si quis inficiatus.

ciatus. ff. de postu. quem ibi Moderni sequuntur, additis pluribus similibus quæ ommitto per Bar. in l. doli mali. col. j. ff. de nouatio. Et dicit Per de Anchar. in consil. 361. pro declaratione trium quæstorum, quod si intimatio non est facta alicui sub scriptura authentica, aut ei non est lectus tenor scripturæ, non est inducta noticia, uel scientia, sic in proposito, quo ad conuincendum errantem de pertinacia, si non ostendatur ueritas suo errori contraria, non tenetur credere, adeo quod non credens non dicitur conuictus de pertinacia ad hoc quod pertinax hæreticus condemnetur in foro exteriori, licet postea illa assertio illius errantis tanquam hæretica damnaretur, ut sæpe dixi, ponendo exemplum in errore græcorum.

76 Quo ꝑ ad Deum uero & sic in foro conscientia non dubito hunc hæreticum esse pertinacem, quia in illo foro sola ueritas inspicitur, quia Deus neque fallit, neque fallitur, licet Ecclesia aliquando fallit, & fallitur, ut est tex. in cap. a nobis. de senten. excommunicata. in prin. & ideo dicitur quod conscientia est tribunal ueritatis, ut dicit Bald. in l. iusticia. ff. de iusti. & iur. quinimo dicitur sensus animæ cognoscentis bonum, & malum, ut dicit Bald. in auth. ad hæc. C. de usu. colum. 3. & consequenter incurrit iste in omnes pœnas quæ contra hæreticos statuuntur, excommunicationis scilicet & bonorum confiscationis, de quibus in c. excommunicamus. j. & 2. de hæreti. cap. cum secundum leges. eod. titu. libr. 6. cum similibus.

77- Secundus ꝑ uero casus est, quando iste errans reprehenditur a peritis, uel imperitis de errore eius, & ostenditur sibi ueritas catholica uno de tribus modis proxime dictis, uel alijs legitimis in iure statutis, & ipse errans non acquiescit, nec informari uult, tunc iste errans hæreticus pertinax celandus est, & iste est proprie modus conuincendi errantem de pertinacia, de quo loquimur hic. Ratio quare non facio differentiam in proposito inter imperitum & peritum hæc est, quia fides nostra non est in sapientia hominum sed. Dei, ut Paulus inquit. j. Corinthi. 2. & sic ad hoc ut errans teneatur deponere errorem non refert a quo homine perito uel imperito per regulam fidei ostendatur, quod opinio sua erronea est, & obuiat fidei orthodoxæ, seu alicui ueritati catholicæ, unde si post talem reprehensionem, & ostensionem ueritatis catholicæ reperiatur iste errans dictum errorem tenere uel uerum reputare uerbo uel scripto, seu in eo quomodolibet persistere, reputandus est hæreticus pertinax, nam quando errans in ijs quæ fidei sunt non est paratus corrigi, ut est iste, nec cauta sollicitudine ueritatem catholicam quærit, pertinax est hæreticus. ca. dicit Apostolus. 24. quæst. j. & cap. Hæc est fides. ea. q. sicut enim si quis per seipsum ueritatem inuenerit statim tenetur errorem dimittere, exē-

plō uenerabilis Anselmi qui in libro. j. cur Deus homo. capi. 18. inquit, certus sum si quid dico (quod sacrae scripturae absque dubio contradicit) quod falsum sit, nec illud tenere uolo si cognouero; sic pari ratione si per alium quemlibet de ueritate catholica informetur, tenetur errans errorem deponere, & ueritati catholicae adhærere, nam non uidetur maior ratio in uno, sicut in altero, ergo idem ius est statuendum. l. illud. ff. ad legem acqui.

78. Item † si quis alios errantes, cum reuocare potest, non reuocat, seipsum errare demonstrat. cap. qui alios, de hæreti. l. scientiam. ff. ad l. acqui. & error cui non resistitur approbatur. cap. error. 83. distinct. cap. feliciter. 80. distinct. multo magis errare demonstratur, quando ipse idem errans ipsum ab errore non reuocat, nolens a sapientibus informari, dicit enim Leo Papa, quid iniquius est, quam iniqua sapere, & sapientioribus doctioribusque non credere, sed in hanc sapientiam cadunt quicumque ad cognoscendam ueritatem aliquo impediuntur obscuro; non ad propheticas uoces, non apostolicas literas, non Euangelicas auctoritates, sed ad semetipsos recurrunt, & ideo magistri erroris existunt, quia ueritatis discipuli non fuerunt, registratur in capitulo. quid autem. 24. q. 3. merito ergo errans de pertinacia conuincitur, quando reprehensus ab alijs ueritatem sibi ostendentibus non uult informari.

79. DECIMVS QVINTVS † modus conuincendi aliquem de pertinacia est, quando errans uerbis; uel factis protestatur se assertionem suam (quæ hæretica est) minime reuocaturum, hæc enim protestatio firmam eius uoluntatem ostendit. l. qui in aliena. §. Celsus. ff. de acqui. hæredi. l. in concubinato. ff. de concubin. & non est paratus corrigi, ideo hæreticus pertinax est censendus. d. c. dicit Apostolus. dict. cap. Hæc est fides. cum alijs. Aduerte tamen, quod & si eius uoluntas sit pertinax, nihilominus tamen potest ab illa hæresi & pertinacia retrocedere, & retrocedens eo modo quo decet petens ueniam submitteñsque se ipsum correctioni sanctæ matris Ecclesiæ; ex quo est in primo lapsu, admittendus esset ad ueniam cum condemnatione ad carcerem perpetuum & bonorum confiscationem, & cum alijs pœnis quæ huiusmodi hæreticis redeuntibus infligi solent. c. ad abolendam. ca. excommunicamus. 2. §. si quis autem. de hæret. lib. 6.

80. Non † enim sibi potuit hanc legem irreuocabiliter imponere a qua non liceat sibi, si aliter est uisum, recedere, prout doctores in simili concludunt de testatore qui uoluit sibi præcludere uiam non faciendi secundum testamentum, ut late Bartol. scribit in l. si quis in principio. colum. quarta. uersicu. an sit aliquod remedium. ff. de legat.

3. d. d. c. e. b. l. e. e.
 quod in c. e. b. l. e. e.
 scrip. p. e. b. l. e. e.
 gans p. e. b. l. e. e.
 stitue. l. e. b. l. e. e.
 blici i. e. b. l. e. e.
 lega. i. e. b. l. e. e.
 Ho. b. e. b. l. e. e.
 re. D. & l. e. b. l. e. e.
 fil. 3. & l. e. b. l. e. e.
 Pr. a. e. b. l. e. e.
 ingen. e. b. l. e. e.
 be. u. e. b. l. e. e.
 no. ce. b. l. e. e.
 al. bi. l. e. b. l. e. e.
 o. pe. r. a. t. e. b. l. e. e.
 i. u. s. t. i. t. u. t. e. b. l. e. e.
 r. a. t. u. s. e. b. l. e. e.
 r. e. d. e. u. e. b. l. e. e.
 t. e. m. e. b. l. e. e.
 a. d. a. b. o. l. e. n. d. a. m. e. b. l. e. e.
 r. i. g. a. n. t. e. b. l. e. e.
 d. e. S. o. m. m. a. l. e. b. l. e. e.
 a. r. t. i. c. u. l. o. s. e. b. l. e. e.
 DECIMO
 t. e. m. e. b. l. e. e.
 s. c. r. i. p. t. u. r. e. b. l. e. e.
 c. a. t. h. o. l. i. c. a. e. b. l. e. e.
 s. o. r. u. e. r. a. t. e. b. l. e. e.
 r. e. f. a. r. t. i. c. u. l. o. s. e. b. l. e. e.
 c. o. r. r. i. g. i. t. e. b. l. e. e.
 f. o. r. m. a. t. e. b. l. e. e.
 n. a. c. i. s. e. b. l. e. e.
 p. l. u. r. i. t. e. b. l. e. e.
 DE
 a. l. i. q. u. a. e. b. l. e. e.
 u. o. c. a. t. e. b. l. e. e.
 g. e. n. e. r. a. l. e. b. l. e. e.
 u. e. r. a. t. e. b. l. e. e.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

84 DECIMVS OCTAVVS modus conuincendi aliquem errantem de pertinacia est, si ipse esset dominus alicuius ciuitatis, uel loci, uel Episcopus, aut quiuis alius potens, aut iudex, & concederet assertiones hæreticas publicari, seu iuberet illas uti catholicas teneri, & seruari, prohiberet et ueritates catholicas illis hæreticis assertionibus contrarias prædicari, de hæresi & pertinacia manifeste conuinceretur, & hoc satis probatur per proxime dicta fundamenta, cum non sit paratus corrigi, & quia impedit ueritatē manifestari, nec cauta sollicitudine quærit illā, icē si negligere, cū possumus perturbare peruersos, nihil aliud est q̄ fouere, nec caret scrupulo societatis occultæ, qui manifesto facinori desinit obuiare, & error cui non resistitur approbatur, ut in ca. error. 83. dist. multo magis dicitur quis fouere hæreticos, qui autoritatē in præmissis accommodat, cū maius sit peccatū cōmissionis, q̄ negligentia; nisi essemus in prælatis ut dicit gl. inc. j. de offi. deleg. quia in prælatis negligentia inducit peccatū mortale; ut dicit Abbas in c. peruenit. de deci. & gl. in ca. ea q̄ de officio archi. ut ego dixi in meo tractatu de secreto. nume. 245. facit. c. consentire. 83. dist. & nouerca eruditionis sit negligentia, ut in c. sequenti. eadē dist. quinimo peccatū commissionis & omissionis non differunt specie, Auarus enim aliena rapit, quod est peccatum commissionis, & sua non dat quibus dare debet, quod est peccatum omissionis, ut dicit: s. Tho. in prima. 2. q̄. 72. art. 6.

85 Præsertim in persecutione hæreticorū hæc duo delicta æquiparantur commissionis & omissionis, ut est tex. in cle. multorū quærela. §. uerum quia. de hæret. ubi notat Bonifacius, q̄ qui non facit quod facere debet delinquit, quia facere censetur aduersus ea quæ facienda sunt. l. qui nō facit. ff. de reg. iur. unde dicimus, q̄ simoniam committit qui pecuniā recipit, non faciendo quod facere dēt. c. nemo. de simo. præsertim quia in proposito dictus errans præbet consensum autoritatis, & ideo magis peccat q̄ faciens. c. qui aliorū. 24. q. 3. ut dicit gl. in d. c. j. de offi. deleg. præterea iste errans contemnit Ecclesiæ dogmata, & ideo excommunicationem incurrit, ut in c. si quis. 25. q. 2. ubi habetur. q̄ si quis dogmata, mandata, interdicta, sanctiones, uel decreta pro catholica fide, uel Ecclesiastica disciplina pro correctione imminent. ū uel futurorum malorū a sedis Apostolice præsule salubriter promulgata contempserit, anathema sit. facit. c. generali. 25. q. j. & applica hic q̄ dñr per Archi. Ioan. Andre. Domi. & alios in c. quicumque. de hæret. hb. 6. in materia fautoria hæreticorum.

86 DECIMVS NONVS & ultimus modus conuincendi aliquem de hæresi est, si quis errans contra apertam, diuulgatam, seu prædicatam ueritatem catholicam in Ecclesia, diu persistit in errore, uel usq̄ ad

DE AGN.

admonet
quem p
non p
titer
errata
ca. & p
algra
in
dicat
p
denat
los da
& error
quæ p
ignora
de j
p
liber
colu
quæ p
cipien
do, h
in
m
quæ p
m
Floren
re p

d mortem, hic est hæreticus pertinax, quia cum nouerit talem errorem quem ipse habet esse damnatum per Ecclesiam, per ignorantiam excusari non potest, cum magis per obstinatam maliciam persistere in errore videatur, & non immerito Ecclesia tales quos reperit contra catholicam veritatem in errore usque ad mortem perseuerasse, tanquam hæreticos iudicat, & punit, & est illos qui diu persistunt in dicto errore, nisi reuertantur ad gratiam Ecclesiae, quo casu abiurata hæresi ecclesiae reconciliantur, ut dicitur. ut officium. §. si uero aliquis. de hæret. lib. 6. & per hunc modum ego dicebam apostatas, iudayzantes, uel mahometantes, qui in errore persistunt ueritatem Euangelicam, esse pertinaces hæreticos, adeo quod ad illorum condemnationem non requiratur aliud nisi quod transierint, uel redierint ad illos damnatos ritus, quia hic reditus uel transitus includit in se pertinaciam in errore, ut satis probatur in c. contra christianos. de hære. lib. 6. ea enim uerba publice fiunt, praesertim quae fidei sunt, ignorare non licet, & ideo ignorantia in ijs quae sunt de iure naturali non excusat, ut dicit Cardi. in c. j. §. porro. de Summa Trin. & alibi dicitur, quod ignorantia iuris lata culpa est, ut dicit Bar. in l. quod metu. colu. 6. uersu. iuxta praedicta. ff. de positi. l. liberorum. ff. de ijs quae notantur in fa. tradit Alex. in consi. 76. uis. colu. 2. lib. 3. Abbas in c. cum in tua. qui matri. accusa. & ignorantia eorum quae publice fiunt non probatur per iuramentum, ut dicit Rota. 444. in principio extra rotam petebatur. cum alijs, ut dixi supra in ea. q. in quinto modo, licet alias ignorantia multum ualeat ad delicti exclusionem, ut scribit Fe. in c. 2. de exceptio. in prin. facit. c. apostolicę. de cleri. excommunica. in l. tra. & ad materiam huius quaestionis omnino uide quae scripsi supra in quaestione tertia. Et per haec ad laudem Dei imponitur finis huic quaestioni, in cuius examine sequutus sum Ocham, Ioannem Gersonem, Ant. Loren. & Cardinalem de Turre Crema. plurimis a me additis, quae facilius pio lectori poterunt innotescere.

S V M M A R I V M.

An Christus legem Mosaycam seruauerit.

Præcepta legis Mosaycae erant in triplici differentia.

Moralia præcepta obseruauit Christus.

Iudicialia præcepta obseruauit Christus.

Cerimonialia obseruauit Christus.

Christus quod non seruauerit legem Moysi argumentatur.

Christus quod obseruauit legalia probatur multis modis,

Christus curando infirmos in sabbato an illud uolauerit.

Christus

- 9 Christus an uiolauerit legem tollendo libellum repudij.
- 10 Christus an uiolauerit legem prohibendo usuram.
- 11 Christus an uiolauerit legem precipiendo inimicos diligere.
- 12 Cerimonialia Christus & Apostoli substulerunt, sed non ideo legem Mosaycam uiolauerunt.
- 13 Christus an substulerit distinctiones ciborum.
- 14 Christus non uenit soluere legem sed adimplere, declaratur.

TRIGESIMA PRIMA QVAESTIO.

1 Rigesimo primo Quæro. An Christus legem Mosaycam seruauit, & licet alias in rubr. de hæreticis. lib. 6. col. 290. tractauerim dubium, an Christus seruauerit legalia dictæ legis, nihilominus tamen quia ibi fuerunt plura ommissa ad declarationem huius dubij, hic latius explicabo sine repetitione eorum quæ ibi dicta sunt, & proficient hæc ad multa quæ tractantur in officio inquisitionis contra iudayzantes.

2 Sciendum est ergo, quod in dicta lege Mosayca, erant præcepta in triplici differentia, quædam enim erant præcepta moralia, quædam cerimonialia, quædam iudicialia, ut ex textu sacri canonis colligitur, quo ad moralia uidetur quod illa non obseruauerit, patet, quia cum præceptum de obseruatione sabbati morale sit quantum ad uacationem a corporalibus operibus, ipse sabbato curauit, Ioan. v. & sanato præcepit tollere lectulum suum in sabbato, Item iudicialia non uidetur impleuisse, quia mulierem deprehensam in adulterio, quæ in lege præcipiebatur lapidari impunitâ abire permisit, ut habetur Ioan. 8. Item cerimonialia de abstinencia ciborum in lege prohibitorum non uidetur obseruasse, quia dicitur Mathei. 15. quod intrat per os non coinquinat hominem. Sed in contrarium est ipsa ueritas incarnata, quæ inquit, non ueni soluere legem, sed adimplere. Mathei quinto. Et aduerte quia ut inquit Augustinus in libro contra Faustum, lex dupliciter impletur, uno modo, faciendo ea, quæ in ea scripta sunt, alio modo, implendo ea quæ per eam sunt promissa, impletur ergo lex uel cum fiunt quæ in ea præcepta sunt, uel cum exhibentur quæ prophetata sunt, quo ad primum modum implendi legem faciendo ea quæ in lege scripta sunt, sicut cæteri iudei, ut erant moralia iudicialia & cerimonialia.

3 Primo de moralibus dicendum est, quod hæc moralia perfecte Christus adimpleuit, & alios ad hæc obseruanda incitauit, Mathei nono inquit, si uis ad uitam ingredi serua mandata. Secundo dicta moralia obseruauit

DE
 leu implen
 ni circa ea
 cides, eis de
 chaberis
 ta quod
 soluo, sed
 pleo legem
 raut, quæ
 tione ip
 Tertio
 do, quæ
 enim obser
 dinata, qu
 quimonia
 Præcept
 misericord
 scilicet
 tholicis, ut
 tati fideli
 & istud
 meliorer
 do finit
 dem per
 specta uer
 ster suæ
 nis, sicut
 ca est
 primum
 tiz, quæ
 odenar
 ta, quæ
 seruand
 Præcept
 peria
 te erant
 ge & p
 na. Pr
 loan. 1
 leu

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

scribitur in Psal:44. unxit te Deus Deus tuus oleo leticiae, circumcissionem ipse adimpleuit primo in seipso incipiendo; secundo melius & efficacius & generalius instituendo sacramentum baptismi loco ipsius in quo confertur maior gratia; & est remedium tam uiris quam mulieribus, quaedam et ceremonialia pertinebant ad sacrificia, sicut immolatio agni paschalis, sacrificium, & similia, ista autem erant figuratiua unius perfecti sacrificij, scilicet Christi in cruce offerendi, & ideo ista impleuit Christus uno modo corporaliter patiendo, alio modo efficacius sacrificium, scilicet eucharistiam, instituendo. Quaedam autem ceremonialia pertinebant ad sacra & de talibus ei sunt praecipua prohibitiua, & ista adimpleuit Christus, quia dixit Petrus actuum. xj. immundum & commune nunquam introiuit in os meum, & multo fortius Christus hoc seruauit; & sic ista praecipua adimpleuit ea obseruando, & obseruationem meliorem declarando, per talem enim abstinentiam a corporalibus cibis significatur abstinentia a spiritualibus immunditiis, hanc autem munditiam instituit Christus in lege Euangelica quae est mundissima, & per consequens debuit cessare figuralis abstinentia, propter quod dicitur actuum. x. quod Deus purificauit, tu ne commune dixeris, quia nullus cibus coinquinat homines qui cum gratiarum actione percipitur, dimisit tamen Deus ordinationi Ecclesiae de aliquibus abstinentiis faciendis pro loco & tempore. Ex quibus patet quomodo Christus legem adimpleuit quantum ad obseruantiam praecipuorum legis Moysae.

- 6 - Sed circa praemissa uidetur considerandum, quod immo Christus soluit legem moysaica, & non adimpleuit siue non obseruauit omnia illius praecipua, quod uidetur patere, Primo quia si Christus non soluisset legem Moysi in praecipuis ceremonialibus & iudicialibus, necesse esset dicendum, quod adhuc illa manerent, nam si non esset soluta cur stare prohiberetur, ut. l. sancimus. C. de testam. Secundo, Christus soluit eam auferendo aliquid de praecipuis, ut patet in libello repudij quem Christus uetuit fieri, ut Mathe. quinto. Tertio licebat etiam secundum legem Moysi dari ad usuram extraneis, Christus autem uetuit dari nummum sine ulla spe usurae; Lucae 6. mutuum dantes nihil inde sperantes. Quarto licebat persequi inimicos secundum legem Moysi desiderio uindictae. numeri. 35. Christus uetuit etiam irasci. Mathei quinto. Quinto patet, quia Pau. ad Galatas quinto inquit; quod Christus nihil prodest eis qui circumciduntur, & quod euacuantur a Christo qui per legem putant se iustificari, & sic Christus fecit cessare istas ceremonias tanquam sibi repugnantes. Sed istud etiam patet circa distinctionem ciborum, quae erant ceremonialia legis Moysi secundum quam iudicabantur aliqua animalia munda ad cibum, & alia immunda, Leui.

xj. & Deute. 14. Christus uero ostendit Petro nullum cibum esse immundum, mittens de caelo in uisione uas magnum diuersis quadrupedibus plenum, quorum quaedam secundum legem erant immunda, & audita fuit uox loquentis ad Petrum, surge Petre, occide & manduca, & Petrus dixit absit a me, quia nunquam manducaui commune, & immundum, & uox respondentis iterum ad eum, quod Deus purificauit tu ne commune dixeris. actuum. x. & sic Christus soluebat hic legem Moyfi, faciendo nullum cibum esse immundum, sed concedendo generaliter uti omnibus cibus tamquam mundis, ipse ergo legem soluit, Apostoli etiam & tota Ecclesia in concilio generali soluit legem Moyfi, quia cum esset dubium inter aliquos, an legalia adhuc obligarent conuersos ad Christum, definitum est eos non esse obligatos, sed per solam Christi fidem posse saluari. actuum. 15. lex ergo Moyfi ablata est per Deum diffinientem tempus, & durationem eius, & dantem aliam legem per quam illa tolleretur, ut habetur Hieremias. 31. & Pau. ad Hæbreos. 8. & non obstat prædictis quod scribitur Mathei quinto, ubi inquit Christus ad iudæos, nolite putare quoniam ueni soluere legem, aut prophetas, non enim ueni soluere legem sed adimplere, quia hæc autoritas secundum aliquos non uidetur intelligenda, quod Christus per eam intellexerit, quod ipse uenit ad obseruationem præceptorum legis, quia lex Moyfi consistens in cerimonialibus, & iudicialibus totaliter periit, & sic soluta est quantum ad obseruationem, Christus ergo nihil aliud intellexit, nisi quod ipse non ueniebat ad euacuandum promissa legis, sed uenit ad implendum quæ promissa erant in lege, & prophetis, & hoc consonat litteræ, in quantum dicitur non ueni soluere legem, & prophetas, quia si intellexisset de solutione legis quæ est non obseruare, solum dixisset non ueni soluere legem, quia ibi sunt præcepta, quæ obseruari uel solum possunt, prophetæ autem promissiones continent, non autem mandata, ideo non possunt hoc modo solui, sed soluuntur prophetæ, si dicatur, quod promissa per prophetas nunquam euenient, implentur, si exhibeatur quod in eis promissum est, ergo de ista impletione Christus intellexit. Item consonat hoc uerbis subsequentibus, quia quando dixit, non ueni soluere legem, subiunxit, donec transeat caelum aut terra Iota unum aut unus apex non præteribit a lege donec omnia fiant, hoc autem necesse est intelligi de impletione promissorum, quia intelligendo impletionem de obseruantia mandatorum, quotidie implebatur lex a iudæis, qui eam obseruabant ad unguem. Item hoc consonat uerbis Christi Lucæ. 24. necesse est impleri omnia quæ dicta sunt in lege Moyfi, Prophetis, & Psalmis de me, & sic impletionem posuit pro completionem promissorum, & non pro obseruatione legis, & sic uidetur quod illa autoritas Christi, non ueni

ueni soluere sed adimplere, secundum intentionem Christi exponenda uidetur quia lex Moyſi continebat præcepta, & inter præcepta continebantur promiſſa, ad quæ lex ordinabatur, propter quæ obſeruabatur, & iſta poterant impleri, & in iis contradicit Epicoſopus Abulen. Nicolao de Lyra.

7 - Aduertendum eſt tamen, quia opinio Lyræ uidetur uerior, quod Chriſtus impleuit legem ueterem obſeruando illius præcepta, multo melius quàm cæteri iudæi, ut patet in circuncifione, eſu agni paſchalis, & cæteris ceremonialibus, & hoc conueniebat, ne iudæi haberent occasionem expellendi Chriſtum tanquàm non ſeruantem legem Moyſi a Deo ipsis traditam, prout ego late ſcripſi in rubrica de hæreticis. lib. 6. in quinto errore iudæorum. Et quo ad hoc poteſt dici, quod Chriſtus impleuit legem quantum ad promiſſa, promittens obſeruantibus illam meliora, lex enim moſayca promittebat ſolum bona temporalia, & tranſitoria, ſcilicet abundantiam & excellentiam temporalem, ut patet Deutero. 26. cuſtodias omnia præcepta eius, & faciet te excellentiorem cunctis gentibus, Sed Chriſtus obſeruantibus Dei mandata promiſit bona ſpiritualia, & æterna, ſcilicet gratiam in præſenti, quæ præcellit omnibus bonis temporalibus, & etiam gloriam in futurum, ut Mathei. 19. dicens; omnis qui reliquerit cætuplum accipiet, ſcilicet in præſenti, quia bona ſpiritualia quæ hic recipiuntur, intantum excellunt bona temporalia, ac ſi centenarius numerus paruo numero comparatur, & uitam æternam poſſidebit, ſcilicet in futuro, patet ergo quod Chriſtus adimpleuit legem quantum ad præcepta, & promiſſa. Tertio adimpleuit Chriſtus prophetias quæ principaliter loquuntur ſunt de Chriſto, & de aduentu eius, & de ijs quæ pertinent ad ipſum, & ideo adimpleuit prophetias naſcendo, conuerſando in mundo, & moriendo, & reſurgendo, & alia opera noſtræ ſalutis faciendo, propter quod imminente ſua paſſione dixit Lucæ. 24. oportet impleri ea quæ ſcripta ſunt in lege & prophetis & pſalmis de me, patet ergo quod Chriſtus adimpleuit legem quantum ad præcepta & promiſſa.

8 - Primo non obſtat quod Chriſtus curando infirmum ſabbato uidetur feciſſe contra legem, quia ſi licitum erat facere in die ſabbati ea quæ ad gloriam Dei pertinebāt, ſicut ornare templum, & ſacrificia offerre, & laudes diuinas dicere, & huiusmodi, multo fortius ſanare hominem miraculoſe ad oſtentionem diuinæ uirtutis erat licitum, & eadem ratione, quod ſanatus ſubito portaret lectum ſuum in die ſabbati, faciebat ad manifeſtationem miraculi, per hoc enim oſtendebatur, quod diuina uirtute erat ſic ſubito perfecte ſanatus, & quod erat ad priſtina opera plenarie reſtitutus. Præterea ſecundum S. Tho in prima. 2. q. 107. art. 2. per ea quæ Chriſtus fecit in ſabbato,

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL MEMBERSHIP

797,885 Books!
All you can read
for only
\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

licet esset permiffum ad refrenandum uxoricidium, & ob duriciam cordis iudæorum, non autem erat licitum fecundum communem opinionem catholicorum doctõrum, ut dicit Iyra Deutero. xxiiij. quem fequitur ibi Pau. Burge. de quibus fcribit. S. Tho. in 4. dift. 33. q. 2.

10 : Tertio ¶ quod dicitur de ufura non ualet, quia ufura licet fuerit permiffa in lege ueteri refpectu extranei, non tamen fuit licita, etiam refpectu extranei, feu alieni, quia datio ad ufuram eft contra legem naturæ, ut dicit Arifto. in quinto Ethicorum, & erat illicita cum extraneo fiue alieno, prout teftatur Propheta Dauid Pfal. 14. inquit, Domine quis habitabit in tabernaculo &c. fequitur, qui pecuniam fuam non dedit ad ufuram, abfolute loquitur, & nullum excipit, quia indefinita iuris æquipollet uniuerfali, unde in libro qui apud iudæos eft authenticus, exponitur illud, qui pecuniam non dedit ad ufuram, per glosam, etiam gentili, ut dicit Nico. de Ly. Deutero. 24. & eo. lib. c. 23. fuper illud non feneraberis fratri tuo ad ufuram pecuniam, nec fruges, nec quamlibet aliam rē, fed alieno, inquit iftud eft permiffio, non licentia, fed minus mali, ad euitandum maius. f. ne fratres fuos grauarent ufuris, & ideo Chriftus Lucæ. 24. inquit, mutuum date nihil inde fperantes, non prohibet illud quod non erat prohibitum, immo illud quod iam illicitum erat declarat efle illicitum, & ab eo præcipit abftinendum, quinimo dicit Vgo Car. in tex. Deuter. c. 23. q. illud, alieno, fuit additum a iudæis, & fic quod non erat in lege diuina, & ad prædicta uidenda funt quæ fcribit. S. Tho. in 2. 2. q. 78. arti. j. ad fecundum.

11 : Quarto ¶ circa odium inimicorum non habendum, dicendum eft qd iudæi in præceptis decalogi fola opera exteriora tenebant prohiberi, nõ motum animi, unde Iofephus. 12. antiquitatum reprobatur Polibium hiftoriographum perfarum dicentem, qd Antiochus ephiphanes mortuus fuerat in montibus mifere propterea qd uoluerat fpoliare templum Dianæ in perfide, dicens qd uoluntas mala non eft peccatum, nifi exeat in effectum, & eodem modo dicebant iudæi de hoc præcepto, non occides, quæ per hoc prohibetur occidendi factum & non occidendi propositum, & hoc eft quod dicit Chriftus, audiftis quia dictum eft antiquis &c. hoc eft, fic interpretantur præceptum hoc, fed hunc errorem excludit Saluator dicens, ego autem dico uobis, quia omnis qui irafcitur fratri fuo, & fic Chriftus non fubftulit legem in hoc, fed declarauit, fimile eft in alio qd habetur etiam apud Matthæum quinto, hoc eft, audiftis quia dictum eft antiquis, diliges proximum tuum, & odio habebis inimicum tuum, nam iudæi in hoc etiam errabant, ex hoc enim quod præceptum eft Leui. 29. diliges amicum tuum ficut teipfum, arguebant a contrario fenfu, ergo debe-

DE AU
debent
mo ex
eft, mal
beatitud
ra post
le inimic
piaris. E
corum
nao die
Quint
fublata
fequent
monia
S. Tho
Chriftu
niz dicit
quæ quæ
ad Colo
fi, aut
breos. x
nem re
fi Chri
turus, p
imple
quod d
fit, ref
fonant.
13. Seme
Thois
dific
ram
tibus
dicit
fioza
dion
14. Et h
uolue
legi, f
q. quæ

debemus odisse inimicum nostrum, sed hoc est falsum, quia omnis homo ex charitate diligendus est, in quantum ad imaginem Dei creatus est, mali uero homines quamdiu sunt in uia sunt in potentia ueniendi ad beatitudinem, & ideo licet eorum malicia sit odienda, ipsa tamen natura possibilis beatificari est diligenda, & hoc est quod Saluator dicit, diligite inimicos uestros &c. & sic intellige tex. c. cum in l. 23. q. 4. ne in eo decipiaris. Et ideo. S. Tho. in d. arti. 2. inquit, quod Christus circa odium inimicorum remouit falsum pharisaeorum intellectum, nos monens, ut persona odio non habeatur, sed culpa.

12 Quinto ¶ quantum ad circumcisionem & alias legis cerimonias, quae sublatae sunt per Apostolos, etiam quia finitum fuit tempus legis, & consequenter quod cessat, iam fuit ad hoc responsum supra, quod ideo haec cerimonialia cessant quia iam adimpletum est quod promittebant, ut dicit. S. Tho. in d. arti. 2. & per hoc non potest dici lex soluta, sed impleta, & sic Christus non soluit legem sed adimpleuit. Quinimo si hodie ille cerimoniarum durarent essent signa falsa. scilicet quia erant signa futurorum, id est eorum quae quondam fuerunt futura, nunc autem praeterita sunt, sic innuit Pau. ad Colo. 2. nemo ergo uos iudicet in cibo, aut potu, aut in parte diei festi, aut neomeniae, quae sunt umbra futurorum, ut idem dicit Pau. ad haebreos. x. umbram enim habet lex futurorum bonorum, non ipsam imaginem rerum. Et ad hoc propositum dicebat Augusti. in lib. contra Faustum, si Christus legem & prophetas non soluisset, adhuc promitteretur nasciturus, passurus, & resurrecturus, cum ideo magis haec non soluerit sed adimpleuerit, quia iam non promittitur nasciturus, passurus, resurrecturus, quod illa sacramenta personabant, sed annunciatum quod natus sit, passus sit, resurrexerit, quod haec sacramenta, quae nunc a Christianis aguntur, personant.

13 Sexto ¶ ad illud de distinctione ciborum dicendum est secundum. S. Tho. in d. arti. 2. quod Christus non mandauit quod tunc non obseruaretur illa distinctio ciborum, sed ostendit quod nulli cibi secundum suam naturam erant immundi, sed solum secundum figuram. Et sic patet, quod non obstantibus contrarijs supra aductis dicendum est conclusiue, quod Christus benedictus obseruauit legalia, & non soluit. Caetera uero quae circa hanc quaestionem essent dicenda dixi in d. rubr. de haeret. li. 6. in quinto errore iudeorum. uersu. quare ulterius. in 12. q.

14 Et hoc testimonio Christi confirmatur Matth. 5. dum inquit ad iudeos, nolite putare quoniam ueni soluere legem, aut prophetas, non ueni inquit soluere legem, sed adimplere, proponit disiunctiue, & eius responsio est disiunctiua est, quasi dicat non ueni soluere legem aut prophetas, sed adimplere, ad-

ARNAL: ALBER. EPIS. PACT: QVAEST:

impleuit legē illius præcepta seruando, adimpleuit prophetas illorū promissiones exequendo, & effectuando. s. nascendo, patiendo, resurgendo, & alia faciendo q̄ illi prophetarunt, quia, vt inquit Aug. quod prophetae uerunt prophetae, hoc & prædicarunt Apostoli, sic ergo Christus opera ueteris legis adimpleuit opere, quia circumcidi uoluit, & alia legalia obseruare, & quæ erant tempore illo obseruanda, secundum illud ad Galatas. 4. factum sub lege, & etiam doctrina tripliciter adimpleuit dicta præcepta. ut scribit. S. Tho. in dicto arti. 2. in corpore quæstionis, & hæc sufficiant de hac quæstione, protestatione repetita.

S V M M A R I V M.

- 1 Sabbati obseruantia erat cerimonialis.
- 2 Sabbatum a qua hora incipiebat secundum iudeos.
- 3 Sabbati obseruantia in quibus consistebat.
- 4 Luminarium accensio in die Veneris ad uesperam an sit ritus iudeorum.
- 5 Ritus quid sit.
- 6 Iudex aliquando se informat de consuetudine ex officio.
- 7 Luminarium accensio ad uesperam Veneris quæ fit a iudeis, & quæ fit a christianis in uespere Sabbato, an iure probetur.
- 8 Consuetudo consideranda est quando aliquid certi non habemus.
- 9 Sabbati uesperum festiuans propter sabbatum subsequens iudayzare dicitur.
- 10 Indiuidui partem faciens nihil facere uidetur.
- 11 Sabbati obseruantia innuit quod Christus non uenit, quod est hereticum.
- 12 Sabbati pars non est obseruanda.
- 13 Iudayzantes quare seruant partem sabbati & non totum sabbatum.
- 14 Peccatum consensus facit, licet extra non exeat.
- 15 Hæresis crimen hoc habet speciale ut sola cogitatio mentis puniatur.
- 16 Hæreticus credens quis dicatur.
- 17 Iudayzandi intentio ex pluribus colligitur iuris præsumptione.
- 18 Geminatus actus maiorem animi affectum ostendit.
- 19 Iudayzantes plerumque nutriunt filios suos in cerimonijs, & sæpe filij sequuntur eorum errores.
- 20 Familiaritas seu conuersatio cum hæreticis inducit suspicionem.
- 21 Familiaritas seu conuersatio cum malis adiuuat dubiam præsumptionem.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST. 7

siue cum duabus noctibus, siue cum una, semper nox subsequens sextam feriam siue diem ueneris, est de obseruantia Sabbati, in qua incipiebat Sabbatum subsequens.

3 Tertio ¶ est supponendum, q̄ obseruantia Sabbati consistebat in pluribus. Primum erat, q̄ nullum opus seruile facerent, & q̄ per diem Sabbati non succēderent ignem in habitaculis eorum, ut habetur Exodi. 35. Item non poterant colligere ligna in sabbato, nam talis præcipiebatur obrui lapidibus, numeri. 15. Item nec poterant ambulare ultra mille passus, ut dicit 1y. actuum j.

4 Iis suppositis ¶ est dicendum ad quæsitum, q̄ licet accensio luminariū non reperiatur esse de solemnitate sabbati, imino contraria, quia non licebat succendere ignem in die sabbati, Tamen quia accensio luminariū ultra solitum in dicta uespera, non est de consuetudine christianorum, talis hoc faciens, ut discedens a communi conuersatione fidelium uita, & moribus in suspensionem hæresis incidit. c. excōmunicamus. §. adiicimus. iuncta gloss. in uerbo moribus. de hæreti. & probatur in iuribus allegatis in dicta glo. & ibi Cardi. Florenti. ponit multa exempla de illis qui recedunt a uita & moribus fidelium, ut quia layci non profesii portant habitum regularem, uel incedunt nudo corpore uel pedibus, cum ex regula eis non conueniat, uel non uisitant Ecclesias, uel non audiunt uerbum Dei, non colunt diem dominicam, sed sabbatum, uel in meridi e comedunt cum lumine, uel abhorrent panis esum, uel de die dormiunt, & in nocte uigilant, sed proprie procedit tex. de deuiantibus a communi conuersatione in iis quæ sunt pertinentia ad fidem, & contra quemcunque ducentem uitam singularem, nisi constet de eius perfectione, præsumi potest, & inquiri debet, ut in dict. §. adiicimus, & ideo dico q̄ interrogandi sunt iudæi, an ipsi consueuerint in parasceue sabbati. i. in nocte sequenti diem ueneris accendere luminaria in eorum domibus pro solemnitate sabbati sequentis, & tunc constituto de iudæorum consuetudine, iste erit ritus illorum, & tunc talem accensionem luminariū faciens ad eorum iudæorum ritus dicetur rediisse, uel transisse, & ut hereticus esset puniendus. c. contra christianos. de hæreti. lib. 6.

5 Vbi ¶ Arch. exponit ritus idest mores, uel obseruationes. c. sæpe. 27. q. 1. lege. prophanos ritus. C. de paga. c. fin. de sacra. iterandis. c. prudentiam. §. cæterum. de offi. delega. c. fi. ibi mores & ritus, de baptismo. ritus enim festiuitatem siue solemnitatem significat, ut dicit glo. in rubr. ff. de ritu. sup. & aliquando capitur ritus pro lege, ut dicit Anto. de Butr. in c. fin. de diuor. c. ul.

6 ¶ Et inquisitor ¶ ad instantiam promotoris inquisitionis formatæ contra

DE ACNO

tra inquisitor
de huiusmodi
sic facit
se ab aliis
antiquis
Ezechiel
dominus
ad eorum
mane cor
Lira, q̄
Ioseph
& lampada
solennitate
bati sequenti
festiuitatem
mus, seruus
ne uel legi
q̄ textus
diei sequenti
spere diei
sabbati sequenti
ad uesperam
te sabbati
inquisitor
8 Ezechiel
quod sequenti
stipulatione
tionem
quod sequenti
Farrago
corum
betu
tionem
9 Quo
baptismo
ceterum
Mores
quod sequenti
inquisitor

tra inquisitū seu de hæresi accusatum potest uel ex officio informare se de huiusmodi consuetudine, ut in simili dicit Bar. in l. i. de Iuli. ff. de testi. sic faciunt auditores rotæ quando casus occurrit, quoniam informant se ab aliis, ut in deci. Rotæ incip. Papa mandauit. qui filii sint legit. in antiquioribus.

7 · Et hæc ꝑ accensio luminarium forsan sumpta est a tex. leui. xxiiii. ubi dominus præcepit filiis Israel ut offerrent oleū purissimum, ac lucium ad cōcinnandas lucernas &c. subdens, ponetq; Aaron a uespere usq; ad mane coram domino cultu rituq; perpetuo in generationibus, ubi dicit Lyrā, qꝫ in mane extinguebantur secundū aliquos, uel aliquæ secundum Iosephum, uel dici possit, qꝫ sicut christiani mundant domū in sabbato, & lampadas, illasq; accendunt cū ol. o puro lichimis nouis appositis, pro solēnitate diei dominicę sequentis, sic illi neophiti pro iocunditate sabbati sequentis dicta luminaria accendunt, qꝫ si hoc faciunt ut sabbatum festiuetur, iudayzare censendi sunt, iudayzare enim est, ut dicebat Anselmus, secundū. S. Tho. in iiii. distin. xi. arti. ii. aliquid facere hac intentione ut legalia obseruentur, quod factū christianorū consuetudine potius, q̄ textu sacri canonis cōprobatur, & tendit ad celebritatem dominicę diei sequentis, unde illa accensio luminarium & mundatio domus in uespere diei ueneris, ex quo non est de more christianorum, & est uespere sabbati subsequenti quod celebratur secundū iudæos a uespere usq; ad uesperā, Verisimile est qꝫ dicta accensio & mundatio fit ꝑ celebritate sabbati, & quod uerisimile & fieri plerūq; cōsuevit inspiciendū est. c. inspicimus. de regu. iur. lib. 6. & ibi in glo. l. in obscuris. ff. de reg. iur.

8 · Et quando ꝑ non constaret quid actū est, ad consuetudinem, uel ad id quod seruatur in regione in qua actum est, recurrendum est. l. semper in stipulationibus. ff. de reg. iur. nam quælibet dispositio recipit determinationem a consuetudine, ut dicit inno. in c. olim. de uerbo. signi. Abbas sequitur in c. certificari. de sepultu. cum aliis, ut tradit Fely. in ca. cum. M. Ferrariensis. col. 3. & 4. de consti. & principium & finis festorum iuxta eorum qualitatem & diuersarum regionum consuetudinem attendi debet. cap. quoniam, de feriis, & hæc de accensione luminarium & mundatione domus.

9 · Quo uero ꝑ ad cessationem ab opere seruili in uespere sequentis sabbati, & nō in ipsa die sabbati, dicendū est hunc cessantē iudayzare, quia cū dicta uespera sit pars diei sabbati, quæ ad solennitatem, iuxta legem Moyse, ut dixi, sequitur, qꝫ abstensio illa ab opere seruili est iudayzare, quod probatur autoritate Pauli ad Colo. 2. inquiētis, nemo uos seducat in cibo, uel potu, aut in parte diei festi, aut sabbatorū q̄ sunt umbra futu-

rorum, vbi dicit gl. interlinearis. i. de hoc q̄ nullā partē obseruetis, propterea dicebat Host. c. licet. de ferijs, q̄ in sabbato debemus magis laborare, q̄ in alijs diebus, ne uideamur iudayzare, & licet quo ad meritum assequendum non sufficiat partem diei festiuare, sed totam diē debeamus festiuare abstinendo nos ab opere seruili.

10 : Cum † attestante Augustino, si q̄spiam unā diē quadragesimæ ab abstinendo prætermiserit, totā quadragesimā violauit, & pp̄ modici tēporis cibū fructū laboris ammisit, cū hunc numerū integrū ieiunare debeamus. c. xl. de consec. dil. v. & inde fit. q̄ nihil v̄r̄ facere qui partē indiuidui facit, vt dicit gl. Cy. & Bal. in l. furiosum. C. qui test. face. poss. facit optimus tex. in l. si vnus. C. de test. c. missas. de conse. dist. j. & sic dies dominica debet tota feriari a uespere usq; ad uesperā. c. pronunciandū. de conse. dist. 3. Tñ si quis uesperē sabbati subsequēntis coluerit abstinens se ab opere seruili, sicuti iudæi faciunt, iudayzare censendus est, quia sabbatū colere v̄r̄, cū illa uespere sit pars sabbati, & partē sabbati colēs totū sabbatū colere v̄r̄. arg. l. vulgaris. ff. de furtis, canonizata. in c. vulgaris, de pœni. dist. j. ubi d̄r̄, q̄ qui tangit aurē alicuius totū corpustetigisse v̄r̄. facit. l. possideri. in prin. ff. de acqu. poss. vbi gl. inquit suuens inde arg. q̄ pro parte baptizatus pro toto corpore c̄scitur baptizatus, ut dicūt ē̄ doctores in c. debitū, de baptismo, ut est gl. in c. proprie. ad finē de pœ. dist. j. in c. vulgaris. de pœ. di. j. quia baptismus tendit ad emundationē animæ, quæ d̄r̄ tota in toto & in qualibet eius parte, vt dicit Bar. in l. stipulationes non diuidunt. in 3. app. ff. de verb. obl. & in l. si cui. ff. de seruitu. facit. c. nec quemq̄. de cōse. dist. 4. unde quia s̄m legē veterē, vt est dictū, uespere illa est de ratione solennitatis Sabbatinæ, sequitur, q̄ ex hoc sabbatū d̄r̄ solēnizari, quia semper inchoatio alicuius ordinatur ad consumationē ipsius, vt dicit. S. Tho. in 1. 2. q. 1. art. 6. in corpore quæstionis, nā ut dicebat Aristoteles. in 2. Phi. nō solū intellectus, sed ē̄ natura agit pp̄ finē.

11 : Et q̄ † hæc solēnizatio uespere ut partis diei sabbati sit damnabilis, & fugienda, patet per illud dictum pauli ad Colo. 2. iam allegatum. Inquentis, nemo uos seducat in cibo, ue potu, aut in parte diei festi, aut sabbatorum, quæ sunt umbra futurorum, eo ipso q̄ sabbatum obseruatur, uel pars ipsius, ut ibi in parte diei festi, innuitur, quod Christus non uenit sed q̄ futurus est, quod est hæreticum, nam ut sæpe dixi in hoc tractatu, & in rubr. de hæret. lib. 6. non promittitur amplius, secundum Augustinum contra Faustum, Christus nasciturus, passurus, & resurrecturus, quod illa sacramenta veteris legis personabant, sed annunciatur q̄ natus sit, passus sit, & resurrexit, quod hæc sacramenta quæ nunc a christianis aguntur personant. illa ergo uespere solēnizatio forsan dici pot-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

sanctum. distin. 6. & Mathei quinto scribitur, si quis uiderit mulierem ad concupiscendam eam, iam mechatus est in corde suo, statim ergo sequitur consensus in animo, contrahitur peccatum mortale, etiam antequam exprimatur facto uel signo, ut in d. c. si cui. & dicit Iacobus in prima Epistola sua, concupiscentia cum conceperit parit peccatum, peccatum uero cum consummatum fuerit generat mortem, facit capitulum. si propterea. de poeni. distinctio. j. ubi dicitur, si propterea non facis furtum quia times ne iudicaris, intus in corde fecisti, reus furti teneris, etiam si nil tulisti, quo ad Deum intellige. non quo ad hominem, cum rem non contrastrauerit, ut ibi dicit glo. in l. possideri. §. si rem. ff. de acqui. possess. facit. l. cogitationis. ff. de poenis.

15 Hoc tamen habet crimen heresis, ultra alia peccata, quia si illud innotuerit inquisitori confessione haeretici, aut alias, potest ab ipso inquisitore ipse haeticus puniri, ut dicit Bal. in l. si quis non dicam rapere. col. j. C. de Episco. & cleri. & hoc est in hoc crimine speciale, quia committitur intra ipsum in mente, nec est opus actu exteriori, quod secus est in alijs peccatis, nam qui perseuerant in morosa cogitatione & etiam in deliberatione mentis, isti puniuntur in foro poenitentiali, non autem iudiciali, ut dicit idem Bal. secundum Iaco. de Aret. in d. l. si quis non dicam rapere. col. si. quia in delictis puniendis iuris fori inspicimus passum, & cum ex delicto mentali, excepta haeresi, nullus patitur, & nemo offenditur, merito non punitur, ut in d. l. cogitationis. ff. de poenis, sequitur Fely. in c. j. col. 2. de praesumptio. scribit ad hoc aliqua ad propositum Francus in c. 2. de Summa Trini. in fi.

16 Ex praedictis fitigitur breuiter concludendum est, quod si quis habet intentionem seruandi legem Moyse, si sibi oportunitas adesset, eo quia credit illam adhuc durare, & obligare, haeticus est, uel uerius apostata quantumcunque foris nullam cerimoniam dictae legis seruaret, & iste dicitur haeticus credens. ut in capitulo. excommunicamus. §. credentes. de haereti.

17 Item si quis seruaret sabbatum uel alias cerimonias iudaeorum, & si de intentione formaliter non constaret, contra eum tanquam contra haeticum procedi potest, quia interpretatione siue iuris praesumptione intentio iudayzandi in illa obseruantia concurrat. c. contra Christianos. de haere. lib. 6. Item si quis seruauerit partem diei sabbatinæ seu uespere sequentis sabbatum, accendendo luminaria ultra solitum praeparata cum lichinis nouis, domum mundando, & abstinendo se ab opere seruili, si pluries reperiat hoc fieri, & si de intentione facientis non constet, idem censendum est sicut de illo qui totum sabbatum seruauit, ut apostata censeatur, per illud dictum Pauli ad Colosse. 2. saepe allegatum. per quod uide-

tur

ur p...
candem...

ret & r...
figura...

tempo...
18 Es...

citur...
narus...

ur ma...
ciunt...

plene...
non fac...

quia i...
te su...

geat...
bul...

19 Si...

rum...

sum...

gis...

tant...

ban...

con...

tion...

ur...

l. q...
elig...
cun...
Mat...
par...
log...
leg...
u...
in...
qu...
20 Es...
Arch...
que...
ge...

tur probari, quod idem censendum est de parte quod de toto; quo ad significandum rem futuram & non adimpletam, & sic quod lex uetus adhuc duret & non cesset, quod est hæreticum. cum superueniente ueritate debeat figura cessare, quia hæc omnia illis in figura contingebat. i. ad Corint. x. tempus enim illius legis erat figuratum, ut dicit ibi diuus Tho.

18 Et signanter et dixi, pluries reperiatur hoc fieri, quia ex bino actu inducitur assuetudo facti, ut dicit Bal. in l. 3. C. de Episco. audi. & actus geminatus inducit, seu demonstrat maiorem animi affectum, uel ibi præsumitur maior deliberatio, ut dicit Bal. in consilio scismatis. colu. antepe. faciunt tradita in l. cum scimus. C. de agri. & censi. li. xj. & in casu quo quis plene conuincitur de obseruantia huiusmodi cerimoniarum iudæorum, non facio uim an iste conuictus sit de gente iudæorum uel christianorū; quia iura non distingunt, quinimo hos hæreticos iudicat, quia qui de gente sunt iudæorū, & hos ritus obseruant, redire dicuntur, qui uero de alia gente, dicuntur transire, & ita & redeuntes & transeuntes pari passu ambulant. c. contra hæreticos. de hæreticis lib. 6.

19 Si uero et non plene quis conuincatur de hac obseruantia cerimoniarum, adessent tamen indicia, & alia ad dicta indicia, ad miniculum posset summi ex educatione facta a parentibus, qui solent filios suos docere legis ueteris cerimonias, & sicut eos in carne diligunt, sic eorum animas putant saluas fieri in dictæ legis obseruantia, in qua erronee salutem sperabant, & propterea iura sanciant filios christianos a iudæorum parentum consortio segregandos. cap. iudæorum. 28. q. 1. c. plerique. de consecratione distin. 4. & hoc ex eo prouenit, ne parentum erroribus inuoluerentur, ut in d. c. iudæorum. sæpe enim filij parentibus assimilari solent. arg. l. quisquis. C. ad legem iuliam maiesta. c. uergentis. de hæret. cuius ratio est, quia filij nascuntur ex sanguine patris infecto, ut dicebat Cy. in l. sancimus. C. de pœnis. facit. l. quod si nolit. §. si mancipia. ff. de edili edicto. c. Michael qui filii sunt legitimi. inde aliqui præsumuntur boni, quia de bonis parentibus oriuntur. §. si. in auth. de refere. colla. 2. sic econtra qui de malo genere sunt, mali præsumuntur, ut dicit glo. in l. cū unus. ff. de alimen. lega. & ex conuersatione cum aliquo habita quis talis esse præsumitur ut est tex. in sui ratione in c. Accusatus. §. ille quoque. de hæret. libr. 6. & in §. si uero is quidem. in auth. de monachis. colla. j. & in l. fin. §. ijs quoque. C. de sponsa.

20 Et ex tali conuersatione & familiaritate oritur suspicio, ut inquit Archi. in d. c. Accusatus. in prin. & probatur in c. inter. de purga. cano. quæ quidem conuersatio, & educatio cum testibus denunciatis auget suspicionem hæresis contra accusatum, nam iudex ex qualitate facti

& con-

& conditionis personarum capit coniecturam. l. utrum. ff. de dona. inter ui. & uxo. ut dicit Albertus de Gandino in tractatu de maleficijs. cap. de praesumptio. quia malorum conuersatio est malae uitae indicium. l. si plures. §. nec putet. ff. de adm. tuto. nam ex mala conuersatione bonus efficitur uiciosus: l. aediles. §. Pedius. ibi, aleator forte. ff. de aedili. aedicto. & ad hoc inquit philosophus; qualisquisque est, talium consortio delectatur, hinc dicebat Iaco. de Arenna. in l. q. si nolit. §. si mancipia. ff. de aedili. aedicto. q. quis praesumitur bonus uel malus ob paternam conuersationem; ut dicebat Bal. in consi. 95. regula iuris est, lib. j. q. confessio socij in crimine haeresis ex conuersatione simul iuncta facit indicium ad torturam, si conscientia iudicis hoc dictat, multum enim mouetur animus iudicantis ex conuersatione assidua, & cohabitatione cum haeretico, quia conuersantes praesumuntur scire adinuicem conditione & gesta. l. dominus horreorum. ff. locati. l. consensu. §. super. C. de diuor. ca. ueniens. de testibus: Bar. in l. si. col. 2. ff. de quaestio. cum alijs quae scripsi in consilio meo. 28. incipiente duo testes recensiti, uersi. quibus non obstantibus.

21. Vnde haec conuersatio seu educatio cum haeticis adminiculatur dubiae probationi, ut. l. ij. §. aetas. ff. de excusa. indicijsq; uel ad torturam, uel suspicionibus laeuis, uel uehementibus ad indicendam canonicam purgationem, ut patet ex praedictis, uel ad inquirendum, seu ad capturam denunciati, siue accusati, uel inquisiti.

22. Quae potest fieri etiam antequam constet plene de crimine, ut dicebat Angel. in §. audient. in auth. de defenso. ciui. colla. 3. & sic sufficit summaria cognitio, uel probabilis suspicio ad capiendum reum, ut dicit Bal. in l. quod euitandi. C. de condi. ob turpem. caus. immo captura ad finem torquendi non debet fieri nisi praecedentibus indicijs, ut dicit Bal. in l. si quis post. ff. de testa. super quibus iudex debet recipere informationem non citato reo, ne forte instruat reum de fuga. ut dicit Saly. in l. 2. C. de exhiben. reis. sequitur Fran. de Aret. in d. l. si quis, colu. 3. ubi examinat An reus in causa capitali statim debeat poni in carceribus, uide ibi. alibi latius hoc dubium explicabo, hic sufficit relatio, & ad praedicta plura tradit Pau. de Cast. in consi. 472. in causa capturae. cum sequenti. lib. j. & Ludo. Roma. in consil. 320. incipiente haec istorum, & an liceat incipere iudicium a captura. Bal. scribit in l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex.

23. Circa praedicta distinguendum est, q. dies multis modis capitur, ut late scribit. d. Iason. in l. more Romano. ff. de feriis. Fely. in c. consuluit. de officio delega. & Hostien. in c. 2. de feriis, Ad propositum tamen dicendum, q. solennitas diei dominiuae siue diei festi incipit a uespere usque

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

RANAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

- 5 *Hæreticus omnino occultus quis dicatur.*
- 6 *Hæreticus omnino occultus non videtur quòd sit dicendus excommunicatus, argumentatur.*
- 7 *Ecclesia non iudicat de occultis.*
- 8 *Excommunicandus non est quis pro sola uoluntate.*
- 9 *Lex non est facienda de actibus interioribus sed exterioribus.*
- 10 *Hæreticus occultus non est excommunicatus a iure uel ab homine secundum aliquos doctores.*
- 11 *Hæreticus omnino occultus est excommunicatus a iure, & excommunicari potest ab homine.*
- 12 *Verbum, quibuscunque, generale est, & neminem excipit.*
- 13 *Verbum, quibuscunque, non restringitur ad rationabiles, quando agitur de favore fidei & ne delicta remaneant impunita.*
- 14 *Quodcunque ligaueris super terram erit ligatum in cælis, declaratur optime.*
- 15 *Verbum, aliter sentire, positum in c. ad abolendam. in principio. de hære. quomodo intelligatur,*
- 16 *Ad uerificationem alternatiuæ sufficit alteram partem esse ueram.*
- 17 *Constitutio Ecclesiæ militantis aliquando ligat crimen omnino occultum ad pœnas suspensionis excommunicationis.*
- 18 *Ecclesia ligat excommunicatione omnino occultum licet de eo non iudicet.*
- 19 *Ecclesia excommunicat peccatorẽ occultũ, licet de peccato sibi non constet.*
- 20 *Peccator occultus ligatur ab Ecclesia, licet non iudicatur.*
- 21 *Hæresis est contagiosa, & hæretici sunt expellendi a locis sicut morbidi.*
- 22 *Hæresis est sicut caput serpentis.*
- 23 *L. merito ff pro socio. non habet locum ubi agitur de salute.*
- 24 *Episcopi & inquisitores debent esse solliciti in inquirendis hæreticis.*
- 25 *Excommunicatio est pœna grauis & medicina.*
- 26 *Ecclesia excommunicans hæreticum occultum non iudicat de illo, ut aliqui falso sibi persuadent.*
- 27 *Hæretici occulti bona ipso iure sunt confiscata, etiam in foro conscientie.*
- 28 *Peccatum occultum sciens debet procurare salutem proximi.*
- 29 *Hæreticus eo ipso quòd est hæreticus consentit in pœnam quæ hæreticis imponitur.*
- 30 *Hæreticum reconciliare spectat ad Papam uel eius delegatum.*
- 31 *Hæreticus occultus qui sibi dixit, uel alteri hæresim, excommunicatus est.*
- 32 *Hæreticus occultus per se est excommunicatus, & reprobatur opinio Gayetani & sequentium.*
- 33 *Vocabulorum perscrutatio contra fidem infructuosa est.*

DE AGNO
34 Ecclesia
35 Lex non
36 Hæreticus
37 Intellectus
38 Potestas
39 Hæreticus
40 Lex
41 Decretum
I
excom
hæreticus
primo
tus
me
de iudic
Ecclesia
duobus
Ecclesia
debet
ff. de
cuius
re in
iure
to, qu
nostr
fron
cland
ben
col
T
ben
tunc

- 34 *Ecclesia quando excommunicat hæreticum occultum non profert iudiciũ.*
 35 *Lex non profertur de interioribus ad puniendum.*
 36 *Hæreticus qui non sit excommunicatus non est dandus.*
 37 *Intellectus glo. in c. cum quis. de senten. exco. lib. 6.*
 38 *Potentia proxima actui habetur pro actu.*
 39 *Hæretici bona non occupantur nisi lata sententia super crimine.*
 40 *Lege imponente ipso iure confiscationem statim perditur dominium, quod predest quo ad fructus.*
 41 *Declaratio non requiritur in pœnis, quas delinquens ipso iure incurrit.*

TRIGESIMA TERTIA QVAESTIO.

Trigesimo tertio quæro. Circa præmissa ad tollendũ scrupulos aliquorum theologorum, a quibus sæpius super hoc consultus fui oportune hic quæritur.

- 1 An hæreticus omnino occultus sit ipso iure, seu ipso facto excommunicatus, ob excommunicationes papales, quæ excommunicant hæreticos quocunque nomine censeantur, ut in c. excommunicamus. in primo. & c. pe. de hæreti. c. nouerit. de sententia excommunicatio. & Latius habetur in bulla quæ in cœna domini singulis annis publicatur Romę, & dicitur processus generalis. ut dicit gl. relata ad tex. in cle. dudum. de iudiciis, in uerbo generalis.
- 2 Et licet occultum uariis modis accipiatur, ut quando scitur solum a duobus, uel tribus ut. l. eos. §. si quis autem. C. de appellatio. uel donec àb Ecclesia tolleratur. c. uestra. §. cæterum, de coha. cleri. uel mulie. & quod debet fieri publice, si fiat coram duobus testibus, dicitur occultum. l. 3. ff. de ritu nup. & etiam occultum est, quod non uenit ad noticiam eius cuius interest, quàmuis uenerit ad noticiam aliquorum. l. clam possidere. in prin. ff. de acqui. posse. Ludo. Ro. in l. non intelligitur. §. tacita. ff. de iure fisci. l. licitatio. ff. de public. & occultum dicitur quod fit sine decreto, quando decretum est necessarium. ut dicit Bar. in l. j. C. de prædi. mino. item occultum reputatur quando fit non seruata tela iudicij. c. inquisitionis. §. tertiæ. de accusa. facit glo. iuncto tex. c. Anastasius. 18. distin. de clandestino uero habetur in c. j. ut Ecclesia. bene. c. si tibi absenti, de præben. lib. 6. & in tit. de clandesti. desponsa. late scribit Deci. in l. singularia. colu. 3. ff. si certum. peta.
- 3 Tamen in proposito dubio capio omnino occultum quando quis habet hæresim in mente formatam, hoc est errorem in intellectu, & pertinaciam in uoluntate, prout est de ratione hæresis, & sic cum adhæsione, prout

prout copiose ego scripsi in rubr. de hæret. lib. 6. q. 1. & idem intelligo de dubitante in fide, qui habeat in se firmitatem animi, & quandam pertinaciam perseverans in illa dubitatione, de quo proprie dicitur, dubius in fide infidelis est, ut in c. j. de hæreti.

4 Secus si incidat in dubitationem ex primis motibus, quibus non assistit, sed resistit confirmando se fidei ecclesie, quia tunc patitur ex illa cogitatione, & resistendo meretur, & facit quod inquit Psal. 136. beatus qui tenebit, & allidet paruulos suos ad petram, petra autem est Christus, teste Paulo, nam quandoque quis prauis cogitationibus polluitur, & tunc proprie dicitur primi motus non sunt in hominis potestate, prout colligitur ex mente doctorum in d. c. j. Antoni. in 3. parte summæ. tit. 22. ca. v. §. decimo.

5 Et de hoc non loquimur; sed de illo qui habet hæresim realiter in mente, & sit taliter occultus seu mentalis hæreticus, ut non processerit in aliquod uerbum, seu opus exterius, nec etiam sibi soli loquendo aut occultissime scribendo, uel alteri quantumcunque fidelissimo reuelando, & propterea dicitur in themate dubij, omnino occultus, quod idem est, quod in omni casu occultum sit, ut dicit glo. in uerbo omnino in l. si cum exceptione. §. quatenus. ff. quod metus causa. c. ex parte. j. & ibi Fely. de offic. delega. Alex. scribit in l. præcibus. col. j. C. de impub. & aliis substi. unde in proposito omnino occultum capimus, quod nulla ratione probari potest, & de quo nullus loquitur, quia nescitur secundum Hostien. ut scribit Card. de Turre Crema. in c. manifesta. 2. q. 1.

6 HIS IGITUR præsuppositis, uidetur prima facie dicendum hæreticum omnino occultum non esse excommunicatum a iure, nec ab homine excommunicari posse. Quia Ecclesia non iudicat de occultis, ut dicit tex. in c. sicut tuis. in si. de simonia, sed de manifestis, secretorum enim cognitor & iudex est Deus. c. erubescant. 32. dist. & ibi glo. c. Christiana. 32. q. 5. nam si omnia in hoc seculo punirentur, locum diuina iudicia non haberent, quæ soli Deo reseruantur. Idem habetur in c. si quando. xv. q. vj. quando enim ueniet dominus latentia producet in lucem, & illuminabit abscondita tenebrarum, & consilia cordis manifestabit. c. si quis diuini. §. incerta. 30. q. 5. nec quis est excommunicandus, nisi conuictus. canonem. 2. q. 1.

7 Et alibi dicit tex. in c. consuluisti. 2. q. 5. quod occulta & incognita illi sunt relinquenda, qui solus nouit corda filiorum hominum, præ maxime hoc suadente, quia ex uoluntate, quæ non procedit ad actum non scandalizatur Ecclesia. c. Deus quibus. 24. q. 3. pro quo facit, quod si quis in animo suo ratam habuerit iniectionem manuum in clericum, ita quod de ipsa

DE
 rati
 est argu
 licentia
 fuit dicit
 peccat
 32. q. 5.
 non sicut
 8 In
 que co
 locat
 lum De
 33. dicit
 9 Acc
 testam
 minis
 extor
 tur, q
 tute
 fuit, p
 10 M
 cogit
 in uer
 uerba
 liqui
 man
 11. am
 cult
 cipit
 tiam
 fuit
 tam
 & co
 tem
 P
 dicit
 P
 tiam
 tiam
 P

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

lib.6.ex quibus uidetur ꝑ hæreticus omnino occultus non est a iure excommunicatus, & consequenter nec excommunicari possit, Aduerte tamen ꝑ Papa vel Episcopus potest impedire ne occultus omnino hæreticus absoluat ab hæresi, quia hæc prohibitio non est pœna sed adēptio iurisdictionis in quantuncunque occultis, ut dicit Cardi. de Vio in dicta apostil. quæ occasionem aliquibus saltem coloratam tribuerunt hæsitandi, sed de ijs dici potest quòd trepidauerunt timore ubi non erat timor.

- 11 PRAEDICTIS ꝑ Tñ non obstantibus, contrarium de iure puto uerius, terminis huius dubij cōsideratis, uidelicet ꝑ hæreticus oīo occultus est excommunicatus a iure, & ꝑ ab homine consequenter excōicari potest, prout hanc partem tenet gl. in uerbo, ipso iure, in cle. j. de hæreticam ibi sequitur Card. Petr. de Anchà. Ioan. de Imo. Abbas, & Bonifacius de Vitallinis, & gl. ordinaria. in c. j. 24. q. i. & ibi Car. de Turre Cre. §. post Archi. & pro hac conclusione sunt tex. in ca. excommunicamus, in j. de hæreti. & in ca. nouerint. de sent. excom. & in d. processu generali. in quibus generaliter excommunicantur omnes hæretici, ex quo ergo dicta iura generaliter loquuntur, generaliter debent intelligi, ut no. Bal. in l. in fraudem. §. si. ff. de test. mili. nec distinguit hæreticos manifestos ab occultis, ergo indistincte de omnibus hæreticis intelliguntur. l. de precio. ff. de publica. ubi Bal. & l. i. §. generaliter. ff. de leg. præstā. & in casibus nō exceptis nec specialiter determinatis fundatā habet intentionem ille qui regulam habet pro se, ut no. gl. in l. omnis diffinitio. ff. de reg. iur. & in rubri. eo. tit. li. 6. Bar. in l. quotiens. ff. si quis cautio. dicit, ꝑ res certa est quādo quis habet regulam pro se, cum aliis, ut scribit Deci. in l. i. col. 2. ff. de reg. iur. & pondera, ꝑ in d. c. excōicamus, cum aliis dicitur, excōicamus hæreticos quibuscunq; nominibus censeantur, nam hoc tamen distributum uniuersale est, nullam patiens exceptionē. c. solitæ. de mai. & obe.
- 12 Vnde ꝑ si quis acquisiuit feudum pro se & quibuscunque hæredibus propter illam dictionem uniuersalem, quibuscunque, ueniunt non solum filij & descendentes, sed et penitus extranei, ꝑ sic alteratur natura feudi. c. j. de feud. non habent. propriam naturā, ut inquit Bal. in l. j. 48. q. de rerum diuisio. Alex. in l. si patroni. in princ. ff. ad trebelli. ad id facit glo. nota. in l. si. uersi. per quancunque personam. C. qui legitimam personam non habet, ubi illa dictio, quancunque, nihil excipit, immo comprehendit etiam inhabiles, puta pupillum uel seruum. ad idem. l. promittendo. in princ. ff. de iu. dotium, iuncta glo. j. ad hoc nota. nam text. ibi dicit, omnes cuiuscunque conditionis & sexus, ꝑ non fit aliqua restrictio, nec aliqua exceptio, immo intelligitur siue clerici, siue layci sint, siue in potestate

testate sint siue non, ita dicit ibi glo. quæ solemnis est. Vnde cum excommunicentur hæretici quocunque nomine censeantur, & sic uniuersaliter loquendo intelliguntur hæretici, siue occulti, siue manifesti, siue sint arriani, siue lutherani, itaque generaliter omnes hæreticos comprehendit, ex quo per alias leges canonicas uel ciuiles occulti excōicati non reperiuntur excepti, nec rationabiliter excipiuntur, prout in optimo simili scribit Bal. in l. j. per illum tex. C. de fide instrumentorum.

13 Et esto ꝑ diceretur, ꝑ illa uniuersalis dictio, quocunque, deberet restringi ad habiles, hoc est ad hæreticos, qui probari possent hæretici, nō autem ad occultos omnino, qui probari nō possunt hæretici, cum de eis non sit uel nō habeatur opus exterius ut. l. ut gradatim. §. & si lege. ff. de mune. & hono. traditur in l. j. §. nuntiatio. ff. de ope. no. nuntiatio. tamen quia ex quo interest reipublicæ christianæ, ut tales hæretici comprimantur, etiam ꝑ reputentur inhabiles ratione deficientis probationis, dicti hæretici cōprehenduntur. facit ꝑ scribit Bar. in l. si quis in graui. §. utrū. uers. ij. quoque. ff. ad sillani. prout late scribit. d. las. in l. j. col. 3. uersic. j. moueor. C. de sacrosan. eccl. Decius in l. si. de regu. iur. prout est in proposito, quia agitur de puniendis hæreticis, seu uerius de manifestandis occultis hæreticis, quo casu dispositio quantuncunque stricta & pœnalis deberet extendi, sicut si esset lex fauorabilis, ex quo agitur ne delicta remaneant impunita, ut inquit Bar. in l. quemadmodū. C. de agrico. & censu. lib. xj. ut late scribunt moderni. in l. id quod. ff. de iuris om. iud. & d. las. in l. qui se patris. C. und. lib. col. 24. cum pluribus concordantibus, ut idē cumulat in repe. l. si is qui pro emptore. col. 35. uers. 6. pro hac parte. ff. de vsucap. pro empto. interest enim peccata & delicta hominum esse manifesta. l. eum qui nocentē. ff. de iniurijs. l. item uulneratus. ff. ad. l. acqui. c. ut famæ. de sent. excom. ideo officialis non debet criminosa celare, hæreticum præscitum, cle. multorum, de hæreti. c. nemo. de simo. in hoc præsertim crimine quod est contagiosum, ut dicit Cardi. in d. cle. multorum. §. uerum.

14 Facit ꝑ quia in potestate collata Petro a Christo per uerba, quodcunque ligaueris super terram erit ligatū & in cœlis, non distinguitur inter peccatū manifestum, & occultū. c. quodcunque. 24. q. 1. & Mathei. 16. & quia uniuersaliter loquutus est nihil excipit a iurisdictione Petri. ca. si romanorum. xix. dist. d. c. solitæ. de maio. & obed. & hanc auctoritatē exponens Inn. in c. quanto. de consue. inquit, quodcūq; ligaueris s. per uia cōstitutionis & p̄cepti, quia Papæ est obediendum in omnibus q̄ ad animā spectant, & finaliter concluditur in c. cū ad monasteriū, de statu mona. ꝑ in iis q̄ sunt iuris positiui, Papa pro uelle dispensat, de quo facit festū

Ant. de But. in c. 1. de consti. & sic Papa omnia potest ut Deus, excepto peccato. c. charitas. de pœni. dist. 2. ut scribunt And. Sicut. in consi. 1. ex sacris excellentiæ tuæ. col. 15. lib. j. ille enim hamus quem Christus iussit a Petro mitti in mare ut eum piscem qui prius ascenderet tolleretur ut habetur Mathe. 17. fuit iurisdictio collata Petro, in qua Petrus præfuit aliis, quia hamo idest ferro refecantur putridæ carnes, ut scribit Ambr. ca. est aliud. xxiii. quæst. prima. iuncta gloss. carnes enim putridæ sunt hæretici qui refecandi sunt ne gregem domini corrumpant. cap. refecandæ. 24. quæst. 3.

15. Accedit † quia in d. c. ad abolendam. in prin. est de mente & uoluntate summi pontificis excommunicare hæreticū ēt mentalem, seu omnino occultū, q̄ probatur ibi, in uerbo, aliter sentire aut docere, q. d. siue sit hæreticus mentalis, seu omnino occultus, q̄ per sentire, demonstratur, siue sit manifestus q̄ exprimitur in uerbo, docere, quia cū hæresis q̄hatur in mēte per errorem intellectus & pertinaciam in uolūtate, ut dixi in rubri. de hære. li. 6. q. 1. per illud sentire solā uoluntatē hæreticalem, sine exteriore opere iudicamus, ut probatur in d. c. ad abolendam. Et ad hunc effectū inducit hunc tex. gl. in c. cogitationis. de pœ. dist. j. nā eo ipso q̄ q̄s credit hæretico incidit in excommunicationes, ut ibi dicit gl. & pro hoc allegat. c. excōmunicamus. §. credentes. de hære. ubi canon punit cogitationis peccatū, patet quia repellitur ponderosus a promotione, & ponderosus est qui mente peccat, nec processit ad actū, ut est tex. in ca. hinc. §. ponderosus, 49. di. ut dicit glo. in d. c. cogitationis. Non concurrunt igitur defectus uoluntatis ecclesie excommunicantis dictos hæreticos occultos, nec defectus potestatis, cum latisima sit sibi attributa a Christo in d. auctoritate. quodcunque ligaueris super terram, erit ligatum & in cœlis, ut in locis supra citatis.

16 Prædicta † inductio confirmatur dictione illa alternatiua, aut, posita inter sentire, & docere, quæ diuersa significat l. qui absentem. l. exigendi. C. de proc. l. hæc uerba. §. ille aut ille. ff. de leg. 1. l. Quintus Mutius. ff. de aur. & argen. leg. Arch. in c. 2. de resti. in integ. li. 6. ad uerificationē alternatiuæ sufficit alterā partem esse ueram. c. in alternatiuis. de reg. iur. lib. 6. l. si ita quis stipulatus fuerit. ff. de uerb. ob. & ibi Alex. scribit, & Abb. in c. inter cæteras, & ibi late Deci. de rescri. Et sic ad hoc ut quis sit excōmunicatus sufficit sentire de sacramentis Ecclesie aliter quàm Ecclesia prædicat, ut in d. c. ad abolendam, nam ex quo illud sceleratissimum consiliū cepit, exinde quodā mō sua mēte punitus est. ut l. si. C. ad l. iuliam maie.

17. Accedit † quia constitutio Ecclesie militantis aliquando ligat crimē omnino occultum ad pœnas suspensionis, & excōicationis, quod probat in cle.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

sonam non procedat, ut pote excommunicatum, nisi sibi constiterit, tamen secundum rei ueritatem, si criminofus est, consequens est ut ligatus sit, non tamen pro ligato habetur, certum est enim quod crimen est materia sufficiens ob se uel propter quam criminofus est excommunicandus, uel suspendendus, iuxta c. ut animarum. de consti. lib. 6. c. ne in agro. §. quia uero, de statu mona. cum alijs, ubi ergo subditus illud crimen damnationis commisit quotuncunq; occulte, etiam in animo, si taliter committatur, ut est crimen haeresis, constat quod criminofus est, quod quod Ecclesia militans prout est fidelium congregatio, non iudicet eum pro ligato, ut dixi, nisi prius legitime constaret eum talem esse, pro quo optime facit. l. cum ad praesens. ff. si cer. peta. nam si hodie tibi promitto certum, si dominus Carolus imperator est hodie Bononiae, & pono quod sit (prout est) certe iudex non condemnabit me ad soluendum, licet iam sim obligatus, nisi postquam constiterit legitime quod imperator in hac die erat Bononiae, & tamen si in hac die erat Bononiae prout fuit conuentum, ego statim fui obligatus, quia materia erat subsistens ad obligandum, & ob hanc rationem Bonifacius de Vitallinis stat cum d. glos. in d. cle. 13. col. uersu. quinta conclusio.

20 Idem in effectu tenet Abba. inquit, quod constitutio militantis Ecclesiae ligat delinquentem quotuncunq; occulte delinquat, licet de tali nominatim non iudicet, sed habeat eum pro soluto, donec de uinculo constiterit, & transit cum d. gl. quam sequitur Adrianus sextus in 4. ubi tractat de sacramento confessionis, nam tunc dicitur quod Ecclesia non potest percipere, nisi ea quorum transgressorem punire potest. quia hoc uerum est si deficeret sibi iurisdictio. c. 2. de consti. li. 6. & l. si. de iuris. om. iud. sed de ijs quae sunt in animo potest cognoscere, si ea sibi constarent, ut in haeresi concludit Bal. in l. si quis non dicam rapere. col. j. & pe. C. de epis. & cleri. unde si non punit non est ex defectu iurisdictionis, sed ex defectu probationis non enim deficit Ecclesiae in ijs ius, sed probatio, unde Ecclesia potest precipere & prohibere actum in generali, per quod preceptum & prohibitionem includitur non solum actus publicus, qui per testes probari potest, sed etiam actus occultus qui potest probari per illius confessionem, ut dicit Petr. de Palude in 4. dist. 17. q. 2. arti. 2.

21 Et praemaxime haec habent locum in proposito, quia tractamus de haeresi extirpanda, est enim haeresis contagiosa, ut in d. cle. j. §. uerum. ubi inquit Cardi. post Laure. quia haeresis in modum lepra nedum suam posteritatem, immo circumstantes inficit, nisi statim caueatur. ar. c. uergentis. c. excommunicamus. §. credentes. de haeret. c. ressecandae. 24. q. 3. & haeticorum sermo sicut cancer serpit. j. ad Thi. 2. subito enim erradicanda sunt huius morbi mala semina, & principijs obstadum est, alias sero medicina paratur.

ratur.c.ad hęc.de rescr.c.mala consuetudo.8.dist.nam ut inquit in Me-
thamor.li j. Ouidius, immedicabile uulnus ense ressecandum est, ne pars
sincera trahatur, nam morbida facta pecus totum corrumpit ouile, idē
est q̄ hęretici sunt de ciuit.expellendi, ratio est quia inficiunt alios, &
generaliter dicitur, q̄ ubicunque est timor huiusmodi infectionis, uel si
milis, potest quis expelli de ciuitate.in auth.ut iusu.quod præsta.ab ijs.
in fine colla.2.scribunt Bal.& Pau.de Cast.in l.2.C.de summa Trini.si
enim infecti morbo corporali contagioso debent expelli de ciuitatibus
propter publicam utilitatem ne alios inficiant, ut dicunt Ludo. Rom.&
Alex.in l.casus.C.de testa.Cepo.in tit.de serui. rusti. prædi. sub rubri.de
pascuis.q.vj.quanto magis infecti morbo spiritali, cum anima præcio-
sior sit corpore.i.fancimus.C.de sacros.eccle. c. Matthæus.de simo: nisi
enim cito erradicetur amaritudinis radix tota plebs contaminata trista
bitur.c.j.xxj.q.iiij.

22 Hęresis † enim mentalis est sicut caput serpentis, quod nisi cōteratur,
Statim exiens uirus suum in alios infundet, ut iam a retro actis tempo-
ribus non sint exempla quærenda, cum moderniora tempora nos doce-
ant.Si enim dum cepit pestis lutherana partes Alemanix nubilare, illico
extincta fuisset, totum orbem non popularetur, inde dicitur q̄ in dubio
præsumendum est pro hęresi, saltem ad pœnitentiam salutarem iniun-
gendam.arg.c.literas, de præsump.Card.& Ioan.de Imo. in cle.j. §. ue-
rum.de hęreti.sicut & in aliis tangentibus periculum animæ. c. significa-
sti.2.de homi.tali enim casu delictū in dubio præsumitur, ut tutior uia
eligatur pro salute animæ.iux.glo.in c.iuuenis.de sponsa. ca.j.in uerbo
extimare.de scruti.facie.Abbas in c.ij.per illum tex.de obserua. ieiunio.
glo.fin.in c.consulti.de regularibus.c.constitutus.de religio.domi.

23 Et facit † q̄ in pulchra quæstione scribit Pet.de Ancha.in consi. 179.
circa finem.& expresse ibi dicit, q̄ regula.l.merito.ff.pro socio. non ha-
bet locum ubi agitur de salute animarum, & idem dicere. d.l. absentem.
in p̄i.in.ff.de pœnis, & de eo q̄ dicit Bar.in l.non solum. §. sed ut proba-
ri.ff.de operi.nou.nuncia. unde licet extrinsecus uideatur interpretatio
fieri in grauiorem partem, tamen ex quo salubrior est talis interpreta-
tio pro salute animæ, non uidetur procedere regula. d. l. merito, & d. l.
absentem.

24 Siquidem † præsides prouinciarum debent sacrilegos, latrones, plagia-
rios, & fures conquirere, ut malis hominibus prouincia careat, ut dicit
Iurisconsultus in l. congruit. ff. de officio præsidis, sic & multo magis,
Episcopi & inquisitores debent vulpeculas hęreticorum inquirere, ne
messem domini caudis suis adinuicem colligatis comburant, & hęc sol-
licitudo

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

licitudo illis incumbit. c. inter sollicitudines. de purga. canonica . iuncto. c. excommunicamus. in princ. de hæret. inde est, q̄ debent singulis annis bis aut semel suas diœceses circuire, hæreticos inquirentes. ut est text. quem male seruant domini Archiepiscopi & Episcopi in c. excommu- nicamus. §. ad ijcimus, de sent. excomm. quod aliter fieri uix potest, nisi fulminando censuras contra hæreticos, complices, eorumq; fauto- res, ut ad illorum notitiam deueniri possit, omnia enim licent sine qui- bus ad illud perueniri non potest. l. ij. ff. de iurisdict. omnium iudi. c. præ- terea. de offi. delega. sumus enim in ijs quæ tendunt in aliorum corru- ptionem & perniciem, & ideo illa scientes ad reuelationem compellen- di sunt, ut inquit S. Thom. in 2. 2. q. 70 arti. 1. ad 2.

25 Et licet † excommunicatio ex parte excommunicati sit maior pœna, quam quæ in Ecclesia detur, quod patet, quia est animaduersio gladii spi- ritualis, qui magis timendus est, quàm gladius temporalis, & propte- rea dicebat Augustinus, q̄ magis timenda est a quolibet excommunica- tio, quàm si feriretur gladio, si à feris deuoraretur, si à flammis exurere- tur, q̄ patet, quia scinditur membrum à corpore Christi, & sic efficitur membrum nullius ualoris, quod maxime timendum est, unde August. su- per Ioan. inquit, nihil debet magis formidare Christianus quàm separa- ri à corpore Christi, traditur enim Sathanæ, sicut hæretici de hæresi con- uicti ab Ecclesia traduntur potestati seculari, & dicit tex. in c. audi. xi. q. iii. q̄ omnis Christianus qui excommunicatur traditur Sathanæ, & sic- clare patet magnitudo pœnæ excommunicationis per effectus; qui tra- duntur ab omnibus canonistis & theologis. Tamen ex parte Ecclesiæ excommunicantis, dicta excommunicatio medicinalis est, & nō est mo- tifera nisi uolenti, qui enim excommunicat, non ideo excommunicat, ut excommunicatio sit causa mortis, sed medicinæ, ut spiritus excommuni- cati sit saluus in nomine domini. c. audi. xi. q. iii. c. corripiantur. xxiiii. q. iii. unde si hæc excommunicatio non contemnatur, medicinalis est se- corrigenti, sed nō se corrigenti est occasio mortis. Sic ergo occasio me- dicinæ est. i. pœnitentiæ, & ideo dicit tex. in c. cum medicinalis. de sen- ten. excom. lib. vj. cum medicinalis sit excommunicatio, nō mortalis, di- sciplinans non erradicans, dum tamen is in quem lata fuit, non contem- nat, ubi inquit Archi. q̄ dicta excommunicatio est medicinalis actiue, & passiuæ, & sic tam in proferente quàm in eo contra quem profertur, pro- ferens enim debet intendere ad medelam animæ, non in mortem, ut in d. ca. audi. excommunicatus uero si se exponit uento rebellionis, ut in c. tua. de homicidio, non medico sed sibi & duritiæ suæ imputabitur. c. postulasti. de homici. & si resipiscat, medicina animæ est, quia confusus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

Sicut igitur potest lex occultum hæreticum pœnâ priuationis bonorum ipso iure afficere, cum talis priuatio sit mera pœnâ, & inter pœnas hæreticis inflictas computetur, ut in d. c. uergentis, & in d. c. cum secundû, sic & multo magis poterit ipsum hæreticum occultum ipso facto q̄ est hæreticus excommunicare, cum hoc tendat ad illius salutem spiritualē, tucius spiritus saluus fiat, ut in d. c. audi. neue ouis scabiosa caulam gregis dominici inficiat, ut in d. c. reseccandæ.

28 Inde est quòd quando quis scit peccatum fratris occultum debet intendere ut fratris salus procuretur, etiã si sibi ipsi peccatû noceat, uel quãdo nociturum est aliis, & in scandalum multorum oriri posset, cum bonum multitudinis sit præferendum bono unius, in l. unica. §. hæc autē omnia. C. de cadu. tolle. & ideo prælatus debet inquirere ueritatem de facto, ut scandalum multitudinis cesset, uel per pœnam peccantis uel per eius excommunicationem, etiam si peccatum sit occultum simpliciter, ut scribit. S. Tho. quolibeto. 4. art. 12.

29 Accedit ad prædicta, quia hæreticus eo ipso quòd committit hæresim consentit in pœnam, & sic in ammissionē dominij, & in excommunicationē, ut dicit glo. in l. j. §. bestias. ff. de postulan. & in Epistola inter claras. §. licet. C. de Summa. Trinita. facit tex. in c. impares. 11. q. 3. Ex quibus sequuntur Sex conclusiones.

PRIMA, quòd si quis erraret in ijs quæ sunt fidei cum pertinacia in uoluntate quantuncunq; occultissime, est hæreticus, secundum omnes, & d. Tho. de Vio. in loco allegato hoc concedit, sicut est quod dicit Christus Matth. v. qui uiderit mulierem ad concupiscendum eam, iam mechatus est eam in corde suo.

SECUNDA Conclusio est, q̄ hæreticus omnino occultus perdit dominium rerum suarum, licet apprehensio fieri non possit nisi lata sententia super crimine hæresis a iudice ecclesiastico.

TERCIA Conclusio est, quòd hæreticus omnino occultus est ipso iure excommunicatus.

30 QUARTA † Conclusio est, q̄ absolutio in foro pœnitentia est reseruata summo pontifici, ut in extrauaganti Pauli secundi. incipie. & si dominici gregis. in uerbo criminum hæresis, nec prætextu quaruncunq; facultatum, etiam in fauorē fidei & cruciatæ concessarum, quis de hæresi potest absolueret aliquem qui de hoc crimine fuerit condemnatus, delatus, seu publice diffamatus, ut patet in extrauaganti Sixti quarti. incipie. & si dominici gregis, nisi sit delegatus Papæ, prout est inquisitor apostolicus. ut in c. ne aliqui. de hæreti. lib. 6. qui non obstantibus dictis extrauagantibus potest hæreticum redeuntem ad græmium sanctæ matris Ecclesiæ

clesiæ absoluerē, ut dicit Ioan. Andre. in c. ut officium inquisitionis. §. si uero. & ibi Domi. & Franc. ac Petrus de Ancha. sequitur. de hæreti. lib. 6.

QVINTA Conclusio est, quæ ex aliis conclusionibus sequitur, quod nullus potest ad plenum reconciliare hæreticum sine speciali licentia Papæ, secundum Hostien. quem refert Ioan. Andre. in capit. excommunicamus. primo, in uerbis finalibus. de hæreti. & ego de ijs plura scripsi super dubiis nuper exortis super intellectu. c. omnis utriusque sexus, de pœni. & remissio. carta. 27.

31 **SEXTA** † & ultima Conclusio est, in qua conueniunt omnes, quod hæreticus occultus si sibi hæresim dixerit, uel occultissime hæresim scripserit, uel alteri reuelauerit, siue in aliquod opus exierit, quantuncunq; nullatenus probari possit, nisi per eius confessionem, est ipso iure excommunicatus, quia dicunt ipsi domini Theologi, quod iste est hæreticus occultus per accidens, & iam est de foro ecclesiæ, ex quo hoc crimen subiacerit sensitivæ cognitioni, quàmuis testem uel testes non habeat. Vnde sequitur quod transiens seu rediens ad ritus, & obseruantias iudæorum, quibus occultissime, incurrit excommunicationem, quia iura loquentia de hæreticis habent locum in isto. ut in c. contra Christianos. de hæreticis lib. 6. iuncto. capitulo. excommunicamus. in i. eo tit. & in hoc uerum dicunt.

32 Sed in eo quod dicunt de omnino occulto hæretico, non procedit illorum opinio, ut non sit excommunicatus, quem appellant ipsi hæreticū occultum per se, quia ex sua ratione sibi uendicat non subesse cognitioni sensitivæ, a qua incipit humana cognitio, cum talis distinctio super hæretico occulto, non fundetur aliquo iure seu autoritate noui uel ueteris testamenti, cum sic deberet fundari. argu. in cap. qualiter & quando. ij. in prin. de accusatio. quinimo repugnat iuribus supra deductis. nam occultus per se, & occultus per accidens, qui sibi soli dixit hæresim, quo ad effectum æquiparantur, quia de ipsorum amborum hæresi non potest constare Ecclesiæ nisi per eorum confessionem, cum non subsit cognitioni sensitivæ alicuius, qui possit illam hæresim detegere, & paria sunt non esse, & esse & non apparere, ut. l. in lege & l. Rutilia Polla. ff. de contrahē. emptio & leges seu iura non debent imponi uerbis sed rebus. l. 2. in fin. C. communia de legatis.

33 . Nec horum uocabulorum prescrutatio fructuosa est maxime contra fauorem negotiorum fidei, arg. l. ij. in fi. C. de consti. pecunia. c. in fidei fauorem. de hæret. lib. 6. & nulla alia ad inquirendum crimina permittuntur quæ ad punishmentem illorum non sufficerent, traditur in l. congruit. ff. de offi. præsidis, Bal. in l. iubemus. C. de proba. Saly. in l. ea quidem. C. de accusa. Ange. in repeti. l. si uacantia. C. de bonis uacantibus. lib. x. præfer-

tim quando praelatus procedit ad salutem animarum. nota. in ca. ad no-
stram. de iure iuran. ut in proposito, ut in c. excommunicamus. §. ad i-
mus. de senten. excommunica. & ad delicta impedienda, ne sequatur con-
tagio in grege dominico, quo casu sine infamia praecedente potest fieri
inquisitio, ut dicit Inno. in c. j. de postula. praelato. sequitur Andre. Siculus
in consi. 64. scribitur libro Hæster. lib. j. Decius in c. cum non ab homine.
colu. 4. de iudiciis. quilibet enim in delicto committendo debet aliū cor-
rigere. glo. in c. 2. de hæret & clericus potest capi a layco sine incurso ex-
communicationis, ut obuietur delicto committendo, Abbas in d. c. cum
non ab homine, & in c. 3. de senten. excom. plura scripsi in tracta. de secre-
to. col. 17. unde extante tanto fauore fidei non est mirum, si occultus hæ-
reticus excommunicatus est, & excommunicari possit, tum ad salutē om-
nium, tum etiam ipsius hæretici, quia sicut quis uolentem se præcipitare
prohibere debet, ut in capitu. ipsa pietas. 23. q. 4. ita debet obuiare huic
peccato, facit tex. in l. si sacerdos. de offici. ordi. hoc enim crimen in diui-
nam maiestatem commissum in omnium iniuriam redundat. in l. Mani-
cheos. C. de hæret.

34 ET LICET † Quæ in contrarium fuerunt deducta, competēter
soluta uideantur, nihilominus ueniens ad indiuidua, dico q̄ non obstant
iura quæ dicunt Ecclesiam non iudicare de occultis, quæ iudicio diuino
reseruantur, ut in c. sicut tuis. de simonia, cum aliis, quia uerum est, q̄ Ec-
clesia non iudicat de occultis, sed in proposito non tractamus de iudicio,
in quantum in eò agitur de absoluendo, uel condemnando, quod est pro-
prium iudicij, quod constat ex actore, reo, & iudice, ut in c. forus. de uer-
borum signi. l. inter litigatores. ff. de iudicijs, & redditur in inuitum. ut. l.
inter stipulantem. §. Si Stichum. ff. de uerborum obli. & in quo iura par-
tium assertionem panduntur. l. si. C. li per uim & alio modo. & secundum
allegata & probata promulgatur sententia. l. illicitas. §. ueritas. ff. de offi.
præsidis. continens absolutionem uel condemnationem. l. in summa. ff. de
re iudi. l. præses. C. de senten. tractamus enim hic, an ligetur hæreticus oc-
cultus, & ut spiritus eius saluus fiat. & ut impediatur contagio gregis do-
minici, hoc enim a iure & ab homine fieri potest ut dictum est, nō enim
posset illum hæreticum iudicare, cum ignoret illius crimen, & cum in
hoc fallatur Ecclesia militās, illum excommunicatum habet pro soluto,
& nonnunquam solutum pro excommunicato, quia Deus solus scit cor-
da hominum, & ipse non fallitur, ut dicit tex. in d. c. a nobis enim. de sen-
ten. excommuni. & ideo Deus illum puniet, non autem Ecclesia, & sic ad
propositum nihil facit quod Ecclesia non iudicat de occultis, quia de iu-
dicio hic non agimus ut dixi, unde hæreticus in mente sua satis dicitur
conuictus

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS

Purchase full membership to immediately unlock this page

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

quia Ecclesia illum non habet pro excommunicato cum sibi de hoc non constet. & ideo bene dicitur quod non iudicat de occultis, unde dicta glossa magis facit pro nostra conclusione in qua dicimus haereticum occultum esse ligatum.

38- Nec facit quod sola voluntas quae non processit ad actum non scandalizat Ecclesiam, ut in d.c. Deus. & in d.c. qui studet, & quod cogitationis poenam nemo meretur, ut in d.c. cogitationis, cum alijs. quia dico quod peccatum haeresis non existit in opere exteriori, sed in mente contrahitur, ut saepius dixi, ut dicit glossa in d.c. cogitationis. & Bal. in d. l. si quis non dicam rapere, & licet si in opus exterius non exierit, non scandalizat Ecclesiam, tamen proximum est ut scandalizat, ex eo quia haeresis. prout dixi, serpit sicut cancer, & est contagiosa, & de facili exit in opus exterius, quia potentia proxima actui habetur pro actu. l. pe. & ibi no. Bal. ff. de testa. mi. ubi etiam dicit Bar. quod illud quod de proximo faciendum est, habetur pro facto. cum alijs, ut scribit. D. Iason. in l. diuortio. §. interdum. col. v. ff. solu. matri. & in l. j. in x. col. ff. de acqui. poss. Decius in c. pastoralis. §. quonia. ij. nota. de rescript. Do. Iaso. in l. naturaliter. §. nihil commune, col. 15. ff. de acqui. posse. moder. & ibi Decius in c. cum adeo. de rescri. & pro hoc allego optimum tex. in l. quaesitum. §. illud. ff. de lega. 3. propterea principiis obstandum est, ne ulterius progrediatur, ut patet in d.c. rescandae. Praeterea haereticus qui dixit sibi haeresim non scandalizat Ecclesiam, quia nullus hoc scit, nec sciri potest, nisi per suam confessionem, & tamen est excommunicatus, ut praedicti. d. Theologi fatentur, unde nihil facit scandalum in proposito criminis ad incursum excommunicationis, licet in alijs forsan hoc esset considerandum, prout loquitur glossa in d.c. studet, & d.c. dominus. & d. c. cogitationis. non habent locum in crimine haeresis; nam sola voluntate quis incidit in haeresim, & eo ipso quod quis credit haereticis incidit in excommunicationem. in c. excommunicamus. §. credentes. de haeret. ita formaliter loquitur glossa in d.c. cogitationis.

39- Demum non obstat. d.c. si. de haeret. in verbo manifeste, quia ille text. loquitur quo ad liberationem uassallorum a iuramento fidelitatis, & sic quo ad executionem poenarum statutarum contra haereticum, ut est in occupatione bonorum, quae non potest fieri nisi lata sententia per iudicem Ecclesiasticum, ut in c. cum secundum leges. §. confiscationis. de haeret. lib. 6. quia tunc dicitur quo ad hoc manifestum, ut scribitur in c. uestra. de cohabita. cleri. & mulie. seu manifestum hic dicitur quia habet uim sententiae, ut dicit Bar. & ibi Alex. in l. si constante. col. 12. uersicu. in quantum Bar. ff. solu. matri. Bar. in l. emptor. ff. de actio. empt. uel ideo dicitur manifestum, quia deprehensus est haereticus in crimine, quia sic ma-
nifestum

nifestum est incidisse in hæresim, prout tradit Bart. in l. furem. ff. de furtis. Abbas in c. tertio loco. de probat. & hæc deprehensio fit propria confessione, testibus, uel euidentiæ rei, ut dicit glo. in d. c. ad abolendam, & d. c. super quibusdam. necessario tamen hodie sententia debet præcedere hanc facti executionem. ut in d. c. cum secundum.

40 Sed quando lex imponit ipso iure pœnam, & trahit illa pœna secum executionem, ita quod in tali executione non requiritur actio facti, mediante ministerio iudicis, tunc ibi non requiritur aliqua sententia etiã declaratoria, quo ad talem effectum, ut dicit Bal. in l. quæ sub conditione. §. si. ff. de condi. insti. & sic quando lex ipso iure indicit confiscationem bonorum, statim commisso crimine perditur dominium sine aliqua declaratoria, quæ tunc requiritur quando ageretur ad translationem bonorum seu occupationem, ut scribit Domi. in c. fœlicis. in prin. col. 2. de pœnis. lib. 6. sequitur. d. Ias. in l. 3. §. quod autem, ff. quod quisque iuris. per d. c. cum secundum. quod est utile scire, quia fructus medio tempore perceptos non facit suos, & debent fisco restitui, ut in §. si. in auth. de incest. nuptijs. col. 3. immo in eis furtum committit priuatus, ut dicit Bal. in c. j. §. iniuria. col. 3. de pace iura. firma. & d. Iaso. in l. si urbana. col. pen. ff. de condi. indebi. & etiam quo ad alienata ab hæretico a die commissi criminis, quæ reuocantur per fiscum. l. Manicheos. C. de here. l. donationes. §. perfectæ. ff. de dona. scribitur in l. post contractum. ff. eod. tit.

41 Vnde ꝑ ad contrahendam excommunicationem occulte in hæretico occulto non requiritur sententia declaratoria, quia in pœnis quæ ipso iure contrahuntur non est necessaria dicta sententia, secundum Hostien. referente Ioanne Andre. in c. pro humani. in fi. de homicidio lib. 6. & ibi est tex. non uiolando literam, & tenet Ioan. Andre. in c. commissa. de electio. eod. lib. sequitur Domi. de sancto Gemi. in consil. 136. Dominicus Burgenfis. col. 2. excommunicatio enim secum trahit executionem, & illius denuntiatio seu declaratio non addit uinculum, ut est text. in cap. pastoralis. §. uerum. de appellatio. Denuntiatio enim est quædam declaratio quæ nihil noui tribuit. l. hæredes palam. §. siquid post. de testam. unde conclusiue dico, quod illa absolutio uasfallorum a iuramento fidelitatis, eo ipso quod dominus incidit in hæresim fit, delicto commisso, Sed illa allegari non potest nisi præcedente declaratoria sententia a iudice Ecclesiastico lata, ut in d. c. cum secundum, & sicut dicimus in bonis hæreticorum, quæ ipso iure confiscata sunt, commissa hæresi quantuncunque occulte, ut in c. ij. de præscriptio. lib. 6. quod illa occupari non possunt, nisi præcedente dicta declaratoria, ut in d. c. cum secundum. ut declarat Abbas in c. fin. de here. sic pari modo dicendum est in excommunicatione, quæ ab hæretico

heretico contrahitur ipso iure, quæ allegari non potest, quo ad euitationem, & alia iuris remedia, nisi ab Ecclesia declaretur, ut habetur in d.c. pastoralis. §. uerum.

Ex quibus patet hæreticum omnino occultum ipso iure excommunicatum esse non obstantibus quæ in contrarium allegata sunt, & per hæc cū Dei adiutorio eiusque Sanctissime genitricis, & uirginis Mariæ, absoluta est hæc quæstio, circa quam aliquantulum laboraui, ut satisfacerem Dominis Magistris in Theologia. Quorum correctioni hæc suppono.

S V M M A R I V M.

1. Testes duo sufficiunt in quocunque crimine ad condemnationem.
2. Testes duo sufficerent ad condemnationem hæretici si darentur, nominatè stium.
3. Testes tres hodie requiruntur ad condemnandum aliquem de hæresi.
4. Testes debent esse omni exceptione maiores ad condemnandum.
5. Testes omni exceptione maiores qui sint, de quibus iudex se debet informare, & si est spurius unus ex testibus.
6. Testes debent esse contestuales ad hoc ut plene probent aliquem actum indiuiduum.
7. Singularitas testium in quo consistit.
8. Fama cum unico teste in criminalibus non probat.
9. Testes singulares quando probant in crimine hæresis.
10. Testes singulariter deponentes de uarijs assertionibus hæreticis non probant aliquem hæreticum.
11. Testes non conuenientes in unum finem nihil ualent.
12. Testis audiuit unam assertionem ab eodem in uno loco, alter in alio, isti duo testes non sunt singulares.
13. Intellectus ad c. excommunicamus. §. cum uero accusatus. de hære.
14. Hæreticus in uno articulo fidei an uideatur hæreticus in omnibus alijs.
15. Hæresim unam abiurans & in alteram incidens censetur esse relapsus.
16. Testes recepti in generali inquisitione, siue in summario iudicio non probant in particulari nisi repetantur & reproducantur in plenario & particulari.
17. Testes recepti in generali inquisitione sunt repetendi in particulari post litem contestatam reo citato.
18. Testes recepti in generali inquisitione contra hæreticos sunt repetendi in particulari coram duobus personis religiosis.
19. Testes recepti in generali inquisitione non repetuntur in speciali, si

DE AGNO
hoc habet
20 Testes
secundum
21 Testes
sacra
22 Index
23 Inquisi
24 Respon
25 Testes
26 Intel
27 Alon
28 Lige
29 Man
30 Inquisi
31 Clau
32 Testes
33 Viti
34 Testes
35 Testes
36 Inquisi
37 Testes
38 Intel
39 Testes
40 Testes

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST. Q

- 41 Testis examinatus inter alios an noceat tertio qui non fuit citatus.
- 42 Testis examinatus in summario iudicio dicens contrarium in plenario statur secundo dicto non primo, secus in confessione.
- 43 Quomodo intelligatur doctrina Barto. in l. admonendi. in antepen. col. ff. de iure iuran.
- 44 Presumptio leuis uel quale quale prauidicium resultans ex testibus receptis inter alias personas ad quid prodest.
- 45 Presumptio & suspicio quomodo inter se differunt.
- 46 Suspicio quando dicatur leuis, quando uehemens; quando uiolenta.
- 47 Testis debet deponere de formalitate uerborum quando super uerbis est quaestio.
- 48 Accusatus de uerbis haereticalibus condemnari non potest si uerba habent duplicem intellectum, haereticum scilicet & catholicum.
- 49 Assertio si habet duplicem sensum, interrogandus est accusatus in quo casu intellexit.
- 50 Haereticus non est iudicandus quis ob propositionem ambiguam, licet illa prohiberi possit.
- 51 Intellectus decisionis Rota. Dccclxxvj. incipientis Accusatus.
- 52 Testes deponentes de uerbis debent deponere de credulitate dicentis.
- 53 Testis deponens de facto haereticali non debet deponere de credulitate facientis.
- 54 Testis non debet deponere in scriptis nisi factum esset multum implicitum.
- 55 Assertio haeretica debet probari a pluribus testibus quando publice dicitur publicata.
- 56 Iudex arbitrari debet quae suspicio oriatur contra illum asserentem propositionem haeticam, si illa non est plenè probata, ut illum inde possit punire aliquo ex pluribus modis hic expressis.
- 57 Suspicio etiam uehemens hominis temperat sententiam a poena naturali ipsius delicti.
- 58 Iudex debet inclinare potius ad mitiorem partem quam ad rigorem.
- 59 Iudex statuit poenam contra dicentem uerbum haeticum ad arbitrium.
- 60 In iudicio ferendo quid sit considerandum.

TRIGESIMA QVARTA QVAESTIO.

3

TRIGESIMO .quarto quæro, † quot testes requirantur de iure ad probandum aliquem dixisse propositiones haeticas, aut haesim commisisse, cōclusiue procedendo super dubio praedicto, Dico, q̄ licet in alijs criminibus puniendis duo testes

DE AC

Res sufficientes
iust. de bapt.
Abba in
ter. c. licet
testibus
stes in
caus. in
catio in
comman.
Verum
dicit lea
Petrus de
rum. de
vj. in
3. Quo
eos &
licet
res
res
hoc
bus
depon
magis
sing
si te
uen
Dico
qua
fieri
liber
pos
fieri
le
reg
de
res
ET

tes sufficiant regulariter, ut in homicidio, & alijs, ut dicit Bart. in l. 1. §. j. ff. de bo. poss. secundum tabulas, Ang. in consi. 14. incip. Nos Carolus. Abba. in c. quotiens. in notabilibus. de testi. sicut in alijs causis regulariter. c. licet uniuersis. c. in omni negotio, de testibus. l. ubi numerus. ff. de testibus, etiam si de crimine agatur contra summum pontificem, duo testes sufficiunt. in c. si præsul. 2. q. 5. ut scribit Decius in consi. c. incip. in causa inquisitionis. col. j. tamen in crimine hæresis fuit non modica altercatio inter scribentes, an tres testes requirantur. per. §. adijcimus. in c. excommunicamus, de hæreticis.

2. Verum † quicquid dicatur, communis opinio est, quod duo sufficiunt, ut dicit Ioan. de Ana. in d. §. adijcimus, ut tenent aperte Archi. Ioan. Andr. Petrus de Ancha. Domin. & Philip. Francus. in cap. ut officium. §. uerum. de hæretic. libr. sexto. prout ego late scripsi in ca. 1. de hæret. lib. vj. in xvj. q.

3. Quia † tamen specialibus statutis officij inquisitionis contra hæreticos & apostatas, detruncari uidetur defensio ob indistinctam suppressionem nominum testium, non seruata forma, seu distinctione. c. si. de hæretic. lib. 6. presumendo forsan semper imminere periculum ipsis testibus ob maximam multitudinem apostatarum & hæreticorum, qui habentes adinuicem caudas colligatas in ijs partibus nostris morantur, non seruatur illa opinio doctorum quod duo sufficiant, sed tres requiruntur, & hoc iure utimur, ne quis de tanto crimine truncata defensione solis duobus testibus damnetur, ut dicit Hostien. in summa de hæretic. §. qualiter deprehendatur. uersi. & tamen maxime quia aliquando testes sunt infames, excommunicati, & complices huius criminis. Et propterea dicebat singulariter Fran. de Areti. in c. fin. de testibus. in fi. quod in crimine hæresis si testes sunt criminosi, uel infames, etiam concurrentibus coniecturis uerisimilibus, prout considerat tex. in c. in fidei fauorem. de hæret. libr. 6. Duo testes non sufficerent, & sic seruaretur in hoc casu opinio Hostien. quam refert Ioan. Andr. in d. §. uerum, & facit pro eo iure quo utimur, sentit ergo quod si testes essent omni exceptione maiores, prout in criminalibus esse debent, ut in c. At si clerici. in prin. de iudi. sicut in casu hæresis posuit Ioannes Lup. in sua allegatione incip. casus super quo, duo testes sufficerent, & sic seruaretur communis opinio, adhuc tamen restaret illa diminutio defensionis respectu suppressionis nominum testium, cum regulariter nomina testium debeant publicari. ca. qualiter & quando. §. debet, de accusa. nisi in casu periculi testibus imminentis. cap. fin. de hæretic. lib. 6.

4. ET DATO † quod in casu duo testes sufficerent, plures tamen quali-

ARNALDUS ALBER. EPI S. PACT. QVAEST. Q

- tates debent concurrere ut fidem faciant .i. Prima est qd testes sint omni exceptione maiores, hoc est probatae uitae, & bonae opinionis, de inimicitia non suspecti, prout declarat Bal. in c. j. §. sacramentum, de confute. Et. feū. & tales testes in causis criminalibus requiruntur, ut dicit Bal. in l. si. col. 2. uer. sed dubitat. C. de prob. Iō. de Ana. in cōsi. 67. uisa relatione. refert Dec. in cōsi. 429. licet ī causis, & in dic. allegatione. casus sup quo.
- 5 **2.** Et maioritas ꝛ exceptionis in hoc consistit, ut nulla macula impingi possit. glo. & ibi Doctores in c. j. de consangu. & affi. adeo qd si unus ex dictis testibus esset spurius, & alter non omni exceptione maior, iuncti ambo non facerent plenam probationem, ut dicit Ludo. Ro. in l. admo. nendi. ff. de iure iur. quem sequitur Nico. de Vbaldis in tracta. de success. ab intest. col. 3. facit. c. si genus anglorum. lvi. dist. quia est infamis infamia facti, ut dicit Azo. C. de infamibus. in summa. circa principium. quē doctores ubique sequuntur. Et dicit Alex. in consi. xxv. circa primum. li. j. qd licet accusatus non obijceret contra testes crimina, & alias inhabilitates, iudex tamen ex officio potest se informare de conditione testis producti, an sit idoneus uel non ad finem inualidandi fidem illius. Bart. in l. 3. §. hoc iudiciū. ff. de dā. inf. idē Inn. in c. intimauit. c. inquisitionibus. de accus. ut tradit Alex. in d. §. hoc iudiciū. col. 4. uerf. itē in q̄tum, quod in hoc casu faciendū est, quia sunt plures testes illā qualitatem nō habētes.
- 6 **3.** **S E C V N D V M.** ꝛ quod requiritur est, ut dicti testes sint contextualuales siue contextuales, & non singulares, ex quo agitur de probandis actibus particularibus, & indiuiduis, ut est in proposito; nā agitur de probatione aliquarum conclusionum, quae haereticae asseruntur, ut patet in accusatione criminali data contra quendam accusatum. Nam licet dicatur ab aliquibus doctoribus scribentibus, qd testes singulares sufficiant, quādo agitur de probanda apostasia, seu aliquem transisse, seu rediisse ad ritus iudaeorum, ut puta quia unus testis dicit de obseruantia sabbati, alter de cultu paschatis, & sic ageretur de probando aliquem haeticū in genere, ut quia unus testis dicit, qd audiuit dici a Titio; qd Deus non est Trinus & unus, Alter qd uerbū diuinū nō est incarnatū, Tertius qd nō est futura uniuersalis resurrectio. &c. put de hoc fuit originale dictū Iac. But. in l. Arriani. C. de haeret. de cuius dicti ueritate fuit maxima altercatio inter Doctores antiquos & moder. ꝛ late ego examinaui in d. 16. q. Tñ ubi cūq; agitur de pbādis actibus particularibus nō sufficiūt testes singulares, ut dicit Saly. ī l. testiū. col. 3. uer. ego teneo. C. de testi. qd uerū est dicere nullū actū esse plene probatū, qd nulla propositio, saltē q haeretica sit, est plene pbata, & hoc firmat Bal. in c. cū oēs. de consti. col. v. uer. q̄rit collectarius, & Host. in summa de teste. §. diuersitates. dicit, qd si unus de

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

hæreticus, sed q̄ dixit propositiones hæreticas, quia quilibet testis est solus in qualibet propositione, & unus testis non probat. c. bonæ. de elect. c. cum dilecti, ad fi. de accusa. c. licet causam. de probat. Bal. in d. l. ob carmen. §. si. & per hoc est optimus tex. in l. eum qui ædes. ff. de usucapio, ubi de singularibus ad totum non procedit argumentum: l. solum. ff. de rei uendica.

11 Et dicit † singulariter Bal. in rub. de controuers. inuestituræ. q̄ si duo essent testes non conferentes in unum rei finem, qui eos produxit, non dicitur aliquem testem habere, & propter uarietatem testimonij nulla fides adhiberetur. dicto capitulo. licet causam. de testibus, & idem dicit Bal. & egregie in auth. rogati. uersi. quæro pone. C. de testi.

12 Si uero † una propositio ex p̄dictis q̄ esset hæretica, puta q̄ cursus celestes necessitant hominum uoluntates, esset audita a duobus testibus idoneis in diuersis locis, uidelicet unus audiuit illam propositionem a quodam Valentia, alter Barchinonæ; tunc etiam q̄ ageretur de una specie hæresis probanda, dicta species hæresis censetur probata per dictos testes singulares in prædicamento loci, eo quia in dicto casu locus non plurificat delictum. i. hæresim sæpius firmatam, recensitam, & continuatam, ut dicit Saly. in l. testium, col. pe. uersi. secus si ambo. C. de testibus, ratio potest esse ultra eum, quia crimen hæresis habet causam continuam seu successiuam, ut tangit Bar. in l. inficiando. §. infans. ff. de fur. Bal. in i. non ignorabit. C. ad exhiben. & quando agitur de præsumendo ex præterito ad præsens in actu successiuo, & unus testis dicit de primo tempore, qd̄ iungi potest cum tempore, de quo deponit alius testis, non uidetur quantum ad iuris intellectum hos testes esse singulares ad rem probandam, licet sint singulares in modo probandi. c. causam, de testibus, ut dicit Bal. in cons. xc. incip. principis cura. lib. 3. & in effectu hoc dicit Fely. in c. licet ex quadam. col. 4. uersi. secundo licet. de testibus.

13 NEC † OBSTAT si dicatur, q̄ licet hæreses sint diuersarum facierum, caudas tamen habent colligatas de uanitate conuenientes, ut habetur in utroque c. excommunicamus. in prin. de hæreti. & gl. alibi dicit q̄ hæreses sunt connexæ. in c. accusatus. §. eum uero, de hæret. li. 6. quam moderni dicunt singularem in l. si de certa. C. de transactio, & sic uidetur q̄ committens unam hæresim, uidetur omnes committere, & sic dicens unam propositionem hæreticam in uno loco, & dicens aliam in alio loco dicitur hæresim continuare propter illarum connexitatem. Sed ad hoc facilis est solutio, quia utrunque c. excommunicamus allegatum, nō dicit q̄ committens unam hæresim omnes committat, Sed quod respectu excommunicationis, quam hæretici incurrunt, sufficit quod hære-

hæreticus sit, quamuis nomē hæresis non sit expressum in illo canone, in quo excommunicatio fulminatur contra hæreticos, quia omnes sunt hæretici quibuscunque nominibus censeantur. Insuper dictum cap. excommunicamus loquitur respectu deceptionis, quam hæretici alijs ingerunt, nam omnes hæreses ad illum finem tendunt, ut dicit glo. in d. c. excommunicamus. in uerbo, conueniunt, nam uanitas & superbia sunt eorum fundamenta. c. hæreticus. 24. q. 3. ea propter dicebat Aug. omnes hæreses una mater genuit superbia.

14 Sed † quo ad credulitatem de qua nos loquimur, an dicatur hæresis continuata, ut si in unam hæresim quis consenserit, uideatur in omnes cōsentire, hoc non procedit, patet, quia quis posset credere articulis de incarnatione, passione, & alijs, & negare resurrectionem uniuersalem mortuorum, & esset hæreticus proprie, nam alias sequeretur quod apostata & hæreticus non distinguerentur, quod falsum est, nam apostata est qui in totum discedit a fide Christi, puta transiens, uel rediens ad ritus iudæorum, aut paganorum. in ca. contra christianos, de hæreti. lib. 6. hæreticus uero est qui in aliquibus articulis credit, in alijs discredat, prout omnes doctores sic diffiniunt, & probatur in l. 2. ibi, læui articulo. C. de hæret. & in rubr. C. de apostatis, & Inn. in c. j. de apostatis, late tradit. facit gl. in c. defleat. de reg. iur.

15 Nec † obstat gl. in d. §. cum uero, quia relata ad tex. loquitur in eo qui certam hæresim abiurauit, & postea relabitur, quia siue sit illa species hæresis abiurata, siue alia, in quam reincidat, relapsus iudicatur, quia in hæresim dicitur reincidere ut pœna relapsorum puniatur, ut in d. §. cum uero, & c. super eo. de hæreti. lib. 6. c. ad abolendam. §. illos quoque, de hæreti. Præterea dicta iura loquuntur quando constabat de uno uero lapsu in hæresim, merito incidens in uerum uel in præsumptionē hæresis a iure inductam relapsus iudicatur, ut in §. ille quoque. d. e. accusatus, de hæret. li. 6. sed in casu proposito de aliquo lapsu non constat, merito hæresis non censetur continuata per prædicationē diuersarum propositionum, quia quod non est ceptum continuatum dici non potest. l. ubi ceptum. ff. de iudi. Ex quibus patet qd testes singulares in proposito coniungi non possunt ad faciendam unam integram probationem.

16 TERTIVM † Requisitum est, ut testes recepti in generali inquisitione facta contra hæreticos reproducantur siue repetantur id est iterum examinentur in speciali inquisitione contra accusatum seu inquisitum, post ipsius responsionem iudicialiter factam suæ inquisitioni, seu accusationi, ut est theoricæ Bartol. in leg. final. in fin. ff. de questio. cum quo concordat Abb. in capitul. secundo. de testib. pro-

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

batur in l. si quis adulterium; in princip. ff. de adulteri. idem dicit Bartol. in l. maritus. colum. iij. ff. de quæstio. & Angel. de Perusio in leg. si uacantia. colum. x. uersicu. inuentis autem malefactoribus. C. de bonis uacan. libr. x. inquit, quòd testes examinati in prima inquisitione, examinari debent in secunda quia alias reus non posset ex primis attestationibus condemnari, cum testes deposuerint ipso non citato; & testimonium illorum est nullum in eius præiudicium. lege. si quando. C. de testibus. capitu. secundo. eodem titul. idem concludit Innocen. in capitu. bonæ memoriæ Magantino. colum. 2. de election. quem sequuntur ibi Anton. de Butr. Abbas, & Ioan. de Imol. & cum Innocen. transit Angel. in l. Diuus Adrianus. ff. de custo. reorum, pro quo facit textus. in cap. cum in tua, de testibus. & ibi Anton. de Butr. ubi probatur quòd testes recepti in summario iudicio non faciunt fidem in plenario, nisi repetantur & reproducantur, de quo text. latius infra loquitur, immo dicit Abba. colum. secunda. uersicul. sed est dubium, quòd uox illorum testium est nulla in plenario iudicio, & ibi respondet ad l. fina. C. de testib. & dicit Bald. in l. iubemus. colum. secunda. C. de probationib. quòd postquam iudex descendit ad inquisitionem specialem, citandus est reus, & iterato sunt producenda testimonia, quia prima non continent formam iudicij, & huius theoreticæ practicam ponit Salyc. in leg. final. uersicu. quæro ultimo. C. de quæstio. inquiring, quòd attestations receptæ super indicijs non nocent reo non citato, ut torqueri possit, per dict. l. si quando. Inde infert, quòd iudices cauti ante inquisitionem recipiunt informationem, quam in scriptis redigunt, ne postea testes dicant contrarium, & informatione habita formant inquisitionem, & si pœna sit corporalis citari faciunt inquisitum re, non uerbo, ne fugiat. l. nullus. C. de exhibe. reis, & postea faciunt ipsum respondere inquisitioni, & si neget, iterato examinant testes, eo citato, & in iudicium ueniente, & potest ipse, aut eius aduocatus interrogatoria facere. leg. si postulauerit. §. quæstionem. ff. de adulterijs, & eæ attestations, non primæ, præiudicant reo in totum si plene probant, uel quo ad torturam, si sufficientia sint indicia.

17 Et addit † Francis. Brunus in suo tracta. de indi. & tortu. colum. secunda. uersicu. item quæro, quòd testes ad hoc ut faciant indicium contra reum debent examinari post litem contestatam super speciali inquisitione, per d. l. si quis adulterium. & hanc practicam Saly. sequitur ad litteram Ang. de Aret. in tract. malcfi. in uerbo, fama publica, uersu. qualiter probetur indicium. Et alibi dicit Bal. in l. 3. §. si tibi decem. col. 2. uersicu. sed nanquid. ff. de condict. ob turpem. caus. q. testes recepti ad simplicem

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

maiori p̄iudicio. l. in seruatorū. ff. de penis. p̄ quo allegat Bar. in d. l. fi. & Inno. in d. c. bonæ, & ibi respondet ad. d. §. debet. super quo fundatur dictū Anto. de Butri. Et licet eius responsio sit uera, plus tamen mihi placet solutio Francisc. de Aret. quam dat ad. d. §. debet. pro excusatione dicti Ant. inquit enim, q̄ d. §. intelligi debet in bono sensu, de testibus qui recipiuntur super fama, itaque loquitur de testibus qui recipiuntur super fama in quorum receptione non citatur aliquis, quia hæc receptio est super generali inquisitione, & q̄ textus ille de talibus loquatur patet manifestè, nā loquitur de testibus receptis ante formatam inquisitionem specialem, & sic non de testibus super crimine, quia ibi non præsupponitur præcessisse inquisitio generalis, restat ergo q̄ fuerunt recepti super fama, ut patet in tex. ibi, dum dicit, ne per suppressionem nominum infamandi &c. ex quo præsupponitur, super quo deponebant testes, & hæc solutio uidetur uerior, & sic patet q̄ etiam in causa specialis inquisitionis debent recipi testes citato reo, & sic post negationem eorum quæ continentur in inquisitione, pro hoc facit tex. in l. Diuus. §. cum autem. ff. de offic. præsi. & sic in casu specialis inquisitionis non recipiuntur testes, nisi parte citata, secus in generali, ut puta super fama, ut per Bal. in d. l. congruit. & in d. §. in iuria, idē cōcludit Lud. Ro. in singulari suo. ccclxiiij. fuit unus ex uobis. & Ioan. de Imo. in consi. cxxxvij. uisa inquisitione, Albertus de Gan. in tracta. maleficiorum. in rubri. quomodo cognoscatur de maleficijs per inquisitionem. uersic. sed nunquid in introductione. Hyppo. de Marsiliis in l. j. in prin. colu. 2. ff. de quæstio. & in sua practica criminali. §. nunc autem. col. 13. Calde. in consi. 4. in tit. de accusatio. incipien. fuit formatam inquisitio.

21. **ALTERIUS + NON.** Obstat si dicatur dictam theoricā Bart. in d. l. fi. non habere locum in causa hæresis, quando nomina testium non traduntur inquisito, seu accusato in casu iuxta, c. fi. de hereti. lib. 6. prout hodie in ijs hispanis partibus generaliter & indistincte obseruatur in prosecutione inquisitionis contra hæreticos, ut nomina testium non tradantur, forsitan ex eo quia semper timetur periculum testibus, seu illud eis imminere creditur, ob multitudinem apostatarum seu hæreticorū, qui sunt in ijs partibus. Si ergo non reuelantur nomina testium, non est citandus reus ad uidendum illos iurare, quia per hoc haberet reus testium noticiā contra legis intentum, ut in individuo tenet Abbas in d. c. 2. de testibus. col. 4. uersicu. excipio ego a dicta regula. & idem dicit gloss. in capitulo. quoniam frequenter, ut lite non contestata, q̄ in causa hæresis recipiuntur testes lite non contesta. sequitur Speculator tit. de teste. §. nunc tractemus. uersu. xj. unde dicebat Petr. de Ancha. in consi. 277. ex prædicta facti

narratione.col.4.quòd in delicto hæresis, si ex publicatione testium possit periculù imminere, pnt testes in occulto recipi, adhibitis quibusdã uiris prouidis & honestis, & ualent attestationses, ac si parte citata recepti fuissent, ut est tex. in d. §. uerum, quod ipse extendit ad crimen læsæ maiestatis. pro quo facit glo. in l. Manicheos. C. de hæret. Alex. ad Bar. in l. si. ff. ad. l. iuliam maiesta. Francisc. de Aret. in l. pantonius. §. rei perduellionis. colu. j. ff. de acqui. hæc. Ad hæc dico, q̄ licet citatio uerbalis non sit decernenda contra reum in crimine hæresis, ad effectum uidendi iurare testes contra ipsum reproducendos, seu reexaminandos, cum illorum notitiam ipse habere non debeat, nec etiam litis contestatio sit necessario exigenda, cum in hoc crimine possit procedi summarie & de plano, & absque aduocatorum ac iudiciorum strepitu & figura. c. si. in prin. de hæret. lib. 6. iuncta cle. sæpe. de uerbo. sign. prout etiam est in crimine læsæ maiestatis, ut in extrauag. ad reprimendum. Tamen citatio personalis necessaria est illius contra quem inquiritur, præhabita aliquali informatione, seu iudiciis præcedentibus. ut dicit Bal. in l. & si certus. ff. ad sillania.

22 Potest t̄enim iudex in criminalibus incipere a captura. Ange. in l. item apud Labconem. §. quæstionem. ff. de iniuriis. Bal. in l. 2. C. de iis qui latro. & melius Saly. in l. nullus. C. de exhiben. reis, secus autem in ciuilibus causis, ut scribit Alex. in consil. 17. requisitus in causa. lib. primo. Hyppo. de Marsil. in singulari suo. 193. incipien. iudex sine iudiciis, Angel. in §. scientes. in auth. ut iudi. sine quoquo suffra. colla. ij.

23 Et post illam t̄realem citationem idest capturam debent necessario tradi ipsi reo seu legi capitula accusationis seu inquisitionis, in qua continetur crimen de quo inquiritur seu accusatur, ut in d. ca. qualiter. §. debet. de accusa. & Specu. in tit. de inquisitione. §. uiso igitur, uersicu. debet autem, & quamuis non sit in modum libelli, est tamen qualis qualis petitio, quæ requiritur in huiusmodi causis, quæ possunt summarie tractari, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, ut in d. cle. sæpe. §. uerum. & Bart. in extrauag. ad reprimendum. dicit hoc esse de iure naturali, quòd agens intentionem suam proponat, nam coram Salomone mulier dixit, filius meus uiuit, & filius huius mulieris mortuus est. capitulo. afferte, de præsump. ut inde iuxta petitionis formã possit sententia formari. l. ut fundus. ff. communi diuidundo. capitulo. licet Hely. de simonia. scribit Soc. in consil. 86. uiso processu. colu. j. libr. j. & tenori huius accusationis seu inquisitionis debet inquisitus respondere, negando uel confitendo cum iuramento, secundum aliquos, uel sine iuramento, prout late ad utrãque partem scribit Hyppo. de Marsi. in sua practica criminali. §. postq̄. in prin. & l. pe. ff. de quæstio. & habetur in capitulo. cum dilecti. de accusa. &

sa. & Specula. in tit. de inquisitione. §. uiso igitur. uerſi. inquisitores. n. 7
 24 Et hæc ꝑ responsio quæ exigitur per iudicem ab accusato fundatur in
 iure naturali, cum Deus dixerit Caim, ubi est frater tuus Abel? Genes. 4.
 & Adam peccantem uocauit Deus, ubi es? Gene. 3. unde cum hæc obser-
 uantia sit iuris naturalis, & sic non positiui, non censetur esse sublatum
 hoc ius per illud uerbum, & sine figura iudicij, quia illa responsio est ue-
 lut defensio, quæ tolli non potest. clementin. pastoralis. de re iudica. &
 Barto. in dicta. extrauagan. in uerbo, & figura, columna secunda. Lan-
 franc! pōst Cardina. in clement. sæpe. in uerbo, sine figura. de uerborum
 significatio. sic igitur hæc responsio, quàmuis non fiat formaliter, ut li-
 tem reus contestetur, æquiualeat tamen litis contestationi in ijs causis
 summarijs, quia, ut dicit Barto. in dicta extrauagant. articuli qui dantur
 in hoc iudicio habent uim litis contestatæ, præmaximè quia quando est
 datus promotor in inquisitione assumens telam inquisitionis cum eo est
 lis contestanda. ut dicit Hostien. in capitu. cum clamor. de testibus. & si
 nullus esset promotor inquisitionis, sed iudex ex officio procederet, fit
 quædam litis contestatio, quæ esset inter famam & responsionem fa-
 ctam, traditis capitulis inquisitionis. iuxta capitu. qualiter & quando. §.
 deber. de accusatio. ut late prosequitur Specula. in titu. de inquisitione. §.
 uiso igitur. uersiculo. si autem inquiritur, quem sequitur Abbas in capi-
 tu. quoniam frequenter. §. sunt & alij. ut lite non contestata. columna pri-
 ma. idem dicit Abbas in capitu. ueritatis. colu. 2. de dolo & contuma. pro
 quibus facit capitulum. cum dilectus. de purgatione canonica. ubi Ab-
 bas in quarto notabili, & Anto. de Butrio. in dicto. §. sunt & alij, ita con-
 cludit.

25 Accedit ꝑ quod inquit gloss. in uerbo, ciuilitè in dicto capitulo. quo-
 niam. in principio, quam omnes doctores sequuntur, quòd nunquam in
 criminalibus recipiuntur testes lite non contestata, quia ibi probationes
 debent esse strictissimæ. capitu. Epiphanium. quinta quæstione sexta. &
 l. fin. C. de probatio. præsertim in hoc crimine, in quo omnia genera pœ-
 nârum concurrunt, ut dicit Oldrad. in consilio. ccx. regularis habet tradi-
 tio, uel aliquid loco contestationis, ut est per responsionem accusati, seu
 inquisiti ad capitula inquisitionis. ut in dicto. §. debet, & est ratio, quia
 testes debent recipi in iudicio, sed ante litem contestatam non est iudi-
 cium, ut notatur in §. omnem ergo. in authen. de litigio. collatio. 8. cum
 litis contestatio sit caput & fundamentum iudicij, si reciperentur testes lite
 non contestata, procederetur sine capite & fundamento. capitu. cum Pau-
 lus. prima quæstione prima, ut dicit Andre. Siculus. in dicto capitulo. quo-
 niam frequenter. in principio. ut lite non contestata. remittens ad scri-

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

tionem, nec vim illius habere possunt; tum quia hæc responsio inquisiti ad monitiones iudicis fit sine iuramento, & tamen responsio inquisiti ad inquisitionem debet esse iurata secundum aliquos, ut supra dixi, & hoc iure utimur, tum etiam quia eæ monitiones sunt generales, non continentes crimina hæresis in individuo, & tamen capitula inquisitionis quæ traduntur inquisito & ad quæ tenetur ipse respondere debent continere in individuo crimina de quibus inquiritur, ut est infamia, debentque esse conformia attestationibus testium receptorum in generali inquisitione; ne sequatur ineptitudo, cogaturque inquisitus uagari in incerto, maxime, quia dicta testium sunt ei postea tradenda, hæc probantur in d. ca. qualiter, & quando. ij. §. debet. de accusatio. & scribit Spec. in tit. de inquisitione. §. uiso igitur. uerfi. debet autem.

28 Item ꝑ cum in hac inquisitione contra hæreticos & apostatas procedatur mediante promotore ad hoc specialiter deputato, cum ipso promotore inquisitionem lis est contestanda. d. c. cum dilectus. de purgatione canonis. secus si ex officio procederet inquisitor, quia cum ibi non sit, cum quo litem contestetur inquisitus, fiet litem quasi contestatio inter infamiam quæ tenet locum accusatoris, & ipsum inquisitum, ut dixit & scribit Abbas in d. c. qualiter & quando. col. 4.

29 Inde ꝑ sequitur, quod monitiones iudicis cum responsione inquisiti non inducunt vim litem contestatæ, ut post responsionem rei possint testes reproduci, siue reexaminari, tanquam lite iam contestata, iuxta theoreticam Barto. in d. l. si. cum aliis. requiritur igitur exhibitio capitulorum inquisitionis pro parte promotoris, & ex parte inquisiti responsio, & sic fiat litem contestatio, ut inde sequatur dicta reproductio, seu reexaminatio testium in forma iuris in causa hæresis coram religiosis personis. iuxta dictum. §. uerum. nec illæ monitiones sunt de necessitate in negotio inquisitionis, sed in casu denuntiationis, ut dicit Specul. in tit. de inquisitione. §. j. uerfi. sed nunquid. glo. & Fran. de Areti. in d. c. qualiter. & quando. in prin.

30 Nec ꝑ prædictus modus procedendi ut de substantialibus causæ alteratur ab illa facultate a iure data inquisitoribus hæreticæ prauitatis procedendi summarie, & de plano, sine strepitu & figura iudicij, ut in cap. fina. de hæreti. libro sexto. iuncta clemen. sæpe. de uerbor. significatio. & in dicta extrauaganti ad reprimendum. tum quia inquisitores ad hoc non astringuntur, sed illa uti possunt si uolunt, ut patet in dict. cap. fina. in uerbo, procedi possit simpliciter, & ibi hoc notat Domi. dicens, nota quod inquisitores non arctantur in negotio inquisitionis procedere summarie, sed relinquitur eorum potestati, ut dicit clemen. dispendio sam. de iudiciis.

diciis. iuncta. l. sæpe. & quæ ibi nota. ff. de officio. præsidis & l. non quicquid. ff. de iudiciis, tum etiam quia fundatur in iure naturali, ut dixi.

3¹. Et per clausulam, summarie & de plano & sine figura iudicij. censentur solum sublata quæ sunt introducta de iure positivo, non autem quæ sunt de iure naturali. ut probatur in dicta clemen. sæpe. & Soc. in consilio. 24. uisis & diligenter. colum. penulti. libro primo. & satis hoc sentit Innocen. in capitu. olim. de accusatio. colum. fina. & in j. colum. dicit, quod semper in inquisitionibus seruetur forma dicti. §. debet, & quæ sunt de iure positivo sunt acta iudicij & non acta causæ, prout sunt in proposito, ut singulariter scribit Archidiaco. in dict. capitu. indemnitatibus. in uerbo, & figura, sic ergo licet sit sublatum in causis hæreticalibus ut reo non tradantur nomina testium indistincte non seruata dispositione dicti. §. debet, nec illa quæ scribitur in dict. capitu. fin. §. j. de hæreti. libro sexto. ex causa periculi testibus imminentis, ut dixi, non tamen ex hoc censetur esse sublatum, ut testes non reproducantur seu reexaminentur post exhibita inquisito capitula inquisitionis & responsionem ab ipso datam, iuxta theoreticam Barto. in dict. l. fin. in fi. quam ut dixi omnes sequuntur. ut per Saly. in dict. l. fina. C. de quæstio. cum aliis, quæ tradit Ange. de Aret. in suo tracta. de maleficiis. in uerbo. fama publica. & Bonifacius idem dicit in tracta. de accusatio. & inquisi. colum. 8. & ita seruandum est, ut minus de rogetur iuri communi in quantum fieri potest, & non lædatur ius commune in totum, ut in simili dicit Ant. de Butr. in cap. cum dilectus. colum. 4. de consuetu. & etiam ne multiplicentur ex capite nostro Spetialia circa idem negocium, ut scribit Saly. post gloss. in l. j. C. de dotis promiss. & Bald. in l. conuenticulam. colum. 4. uersicu. item est argumentum. C. de Episcop. & cleri. Pau. de Castr. post Barto. in l. j. ff. solu. matrimo. Non obstat glo. cum illo. dicto. Specu. in d. cap. quoniam frequenter. quia intelligitur quando proceditur contra hæreticum defunctum, ut in ca. sane. ij. 24. q. 2. & ita loquitur. d. glo. & Specu. ita intelligitur. & Mari. Soc. sic concludit ubi sup. in xli. falle. & per hoc innuitur secus esse in hæretico uiuo prout nos loquimur.

3² PRAEDICTAM † Conclusionem de iterum examinandis, seu repetendis, aut reproducentis testibus in speciali inquisitione qui recepti fuerunt in generali, arbitror non habere locum, quando inquisitio specialiter esset facta contra certam personam uel collegium, quia hæc inquisitio uim habet accusationis, ut dicit Barto. in l. 2. §. si publico. colum. 4. uersiculo. quæro utrum. ff. de adulteriis, ut si inquiratur contra monachos super statu Ecclesiæ, uel contra potestatem super gestis in officio, nam talis inquisitio non est dicenda præparatoria, sed ad finem ultionis,

ut dicit Bald. in dicta. l. iubemus. uersiculo. secunda forma. C. de probatio. & alibi dicit Bald. in dicta. l. congruit, quod ex generali inquisitione non potest quis condemnari, nisi sit formata contra certam personam. & rationem ponit Bald. in capitulo primo. §. iniuria. colum. penulti. uersicu. pone. de pace iura. firmā. colum. x. quod ideo ex inquisitione generali non potest sequi condemnatio, quia non est fundata contra aliquem, & ideo debet sequi specialis, unde quando fit specialis inquisitio, non est aliud iudicium expetendum, postquam ergo ex aliqua dispositione peruenitur ad finem, de mediis per quæ alias perueniretur ad illum non est curandum. notant Abbas & moderni in capitu. quoniam contra falsam. in l. notabili. de probatio. Bald. in l. conuentulam. colum. 3. uersic. item formatur. C. de episcop. & cler. & pro hac limitatione adduco tex. in ca. ad petitionem. de accusatio. per quæ notant Abbas. Ioan. de Ana. & Francis. de Aret. quod quando inquisitio est formata contra certum collegium, vel certum genus personarum, in effectu uidetur formata contra quemlibet, & ideo repertus culpabilis ex priori tela iudicij venit puniendus, pro quo allegatur tex. in c. per inquisitionem. de electio. capitulo secundo. de confessis, unde concludit Abbas in dict. cap. ad petitionem, quod in huiusmodi inquisitione potest procedi ad impositionem poenæ, ex illis probationibus in illa receptis, nec est opus, ut illæ de nouo specialiter repetantur, sed satis est reum nominatim citare ut ueniat ad opponendum si quid opponere uult, & hæc inquisitio quæ fit contra certum genus personarum est proprie illa quæ fit in uisitatione audientiarum cancellariorum regnorum Hispaniarum, & testes recepti in hac generali inquisitione excessum, specialiter uero quoad personas non sunt reproducendi, seu iterum examinandi, sed ex eorum attestacionibus citato reo & defenso potest procedi ad condemnationem, quia est facta contra certum genus personarum, prout est collegium monachorum & similiarum, prout expresse tenet Bald. in repetitione Paduana. l. edita actio. colum. 8. uersicu. nono oppo. C. de eden.

33 Quæ uisitatio potius dici posset digestio officij, quia tunc officialis digerit, quod antea deglutiuit, ut dicit Bal. in consil. 178. præsupposito statuto. lib. j. m. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 16. 17. 18. 19. 20. 21. 22. 23. 24. 25. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 34. 35. 36. 37. 38. 39. 40. 41. 42. 43. 44. 45. 46. 47. 48. 49. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 56. 57. 58. 59. 60. 61. 62. 63. 64. 65. 66. 67. 68. 69. 70. 71. 72. 73. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100.

34 Si ergo quando fit inquisitio generalis contra certum genus personarum non fit reproductio testium, quia contra quemlibet uidetur facta, multo minus fieri debet dicta reproductio, quando specialiter est facta contra certam personam, ut in proposito, nam si id de quo minus uidetur inesse inest, & id quod magis. l. non debet cui quod plus. ff. de regu. iuris. Alberi. de Rosate in l. j. C. de negociis gestis. auth. multo magis, C. de sacrosan. ecclesi. ita arguit in indiuiduo Francis. de Aret. in dict. c. ad petitionem.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

giis. pro qua facit, quia informatio potest sumi a teste non iurato, ut notat gloss. in cap. 1. §. si duo, de pace tenenda. Alexan. in l. milites. C. de testamen. milita. ergo pariter parte non citata, ut notat Bald. in au-
 then. hodie. in princip. C. de iura. calum. & ad hoc facit quod inquit
 Barto. in l. admonendi, colum. antepe. uersi. quid si dicta testium: ff. de
 iur. iuran. ubi tenet, quod dicta testium contra unum faciunt semiple-
 nam probationem contra alium, dummodo examinari non possint, a-
 lias imputetur parti quare non facit illos examinari, & per hæc sic con-
 cludit Dec. in d. cap. 2. de testi. Veritas tamen est in contrarium, quod testis
 receptus in generali inquisitione, si non reexaminetur in speciali, non fa-
 cit aliquam probationem nec etiam indicium, etiam si essent mille te-
 stes, ex quo recepti sunt parte non citata, nec intentato crimine contra
 dictum inquisitum. l. si quando. C. de testi. cap. certa. 3. quæ. 9. ut scribit
 Francisc. de Aretio in consi. clxv. sicut Ioannes dicit. colum. 2. ut per Bar-
 to. in dict. l. si in si. & in l. maritus. colum. 2. ff. de quæstio. Ange. de Pe-
 ru. in l. si uacantia. colum. 12. C. de bon. uacan. libr. x. & Bald. in dict. l.
 congruit, pro quo facit tex. in dict. cap. 2. in uerbo nullius momenti, de
 testibus, iuncta. l. is qui ducenta. §. utrum. ff. de rebus dubijs, quem ad
 hoc ponderat Areti. ibi. colum. 1. dicens, quod si testis est examinatus
 parte non citata, dictum illius nullum facit indicium, ut per Bart. in dict.
 l. maritus, & Alexan. in consi. 41. habita. super contentis. lib. 2. simile est
 in cap. ordinarij. in fin. de offic. ordina. libr. 6. ubi exponit Archi. mo-
 menti, id est uigoris. l. cum ij. §. si in annos. ff. de transactio. l. 1. in fin. C.
 de communi seruo manumisso. Socy. in consi. 253. in causa domini
 Ioannis.

38 Non obstat. gloss. in dict. cap. cum olim, quæ non loquitur in in-
 dicio, sed in præsumptione, in ea enim præsupponitur, quod illi testes non
 fuerunt iurati, nec pars citata, & tamen dicit facere præsumptionem, ad
 quam dico, quia nos non loquimur an testes non iurati faciant præsum-
 ptionem, sed an testes parte non citata examinati faciant indicium;
 cum indicium sit minus quam semiplena probatio, ut dicit gloss. in l.
 cum probatio. ff. de probatio. & ipsum indicium est plus quam præ-
 sumptio hominis, quia præsumptio hominis est cognitio ex circumstan-
 tijs resultans. cap. ex studijs, de præsumptio. & indicium est quoddam
 intellectuale ueritatis eliciendæ ex aliqua singulari circumstantia. l. indi-
 cia. C. de rei uendica. scribit: Ioan. Calde. in repetitione. cap. uestra. co-
 lum. v. de cohabi. clerico. & mulie. Bald. in rubric. de probatio. præser-
 tim quando illud indicium sumitur ab uno teste deponente directe de
 crimine, ut dicit Bartol. in l. fina. colum. final. ff. de quæstio. Bald. in l.
 obser-

DE AGNOSC. ASSER. CATH. ET HAER. 1442

obseruare. column. 2. C. quorum appellat., non recipiā, dummodo ipse testis sit probatae uitae, non suspectus familiaritate, uel alia de causa. Bal. in cap. j. §. sacramentum. colum. 2. de consue. recti feudi, quod autem sit indicium plusquam praesumptio probatur in l. 2. §. aetas. ff. de excusat. tuto. in glo. de qua plura scripsi in praefato meo consilio in causa Serenissimae Reginae Angliae carta. 28. uersicu. octauo dispensatio hanc quidem satis comprehendi possunt ex diffinitione praesumptionis quam describit Specu. in titu. de praesumptio. colum. j. & ex diffinitione indicij quam ponit Bald. in l. non hoc. C. unde cognati. Vnde infero, quod non placet differentia quam dicit esse Bald. in d. §. aetas, inter indicium & praesumptionem; asserens indicium esse minus quam praesumptio. adducens notata per gloss. in d. l. cum probatio, in qua nullum uerbum fit de praesumptione, sed de semiplena probatione; quia ipsa sit maior indicio, ut proxime dixi, nisi intelligamus Bald. de praesumptione iuris. Sed pro nunc de differentia inter indicium & praesumptionem remitto me ad ea quae scribunt Jacob. Butri. & Cy. late in l. siue possidetis. C. de probatio. Flo. in rubri. ff. de probatio. & per Bal. in rubri. C. de probatio. Abba. in cap. quanto. de praesumptio. & in ijs non me determino.

39 Præterea † gloss. in dict. cap. olim, loquitur in ciuilibus, nos uero in criminalibus, in quibus efficacior probatio requiritur; ut l. fina. C. de probatio, Inde dicimus quod unus testis in ciuilibus facit semiplenam probationem, ut scribitur per glo. & omnes in l. in bonae fidei. C. de iure iuran. & in cap. ex insinuatione. de procura. cap. fina. de succe. ab intesta. cap. fin. de iure iuran. Dominus Iason in repetitione. l. admonendi. colum. 73. uersicu. uenio ad quartum. ff. de iure iuran. sed in criminalibus facit solum indicium unus testis, non autem semiplenam probationem, nisi alia indicia concurrant; ut dicit Cyn. in l. fina. C. de quaestio, & Alexand. in consi. lxxxix. uiso themate. colum. 1. lib. 3. licet gloss. in l. si quis. C. ad l. Iuliam maies. sentiat contrarium, de cuius ueritate tradunt ibi Cyn. Bald. & Saly. & Barto. in l. fina. C. fam. haereticum. & in l. maritus. ff. de quaestio, & scribitur in d. l. in bonae fidei, & per modernos in d. l. admonendi. & in l. j. §. idem Cornel. ff. de quaestio, Ludo. Rom. in consil. cccclj. quaedam mulier, illa ergo praesumptio adiuuare potest partem habentem pro se alia adinricula; indicia, seu probationes, & ita proprie loquitur. dict. gloss. in dict. cap. cum olim, & gloss. in dict. §. aetas, & sic loquitur Bald. in d. §. si duo, & Alex. in d. l. milites.

40 Nec facit † ad casum quod inquit Bal. in dict. athen. hodie. quia

uerum est q̄ si testis non debet iurare pars non est citanda ad uidendum illum iurare, puta quando testis debet declarare dictum suum, pro quo facit. l. hæredes palam. §. quid tamen. ff. de testamentis, sed in proposito testis iurare debet, & sine iuramento non est ei credendum. l. iur. iuran. C. de testibus, ex quo pars non remittit illud. c. tuis, de testibus, & Alex. in d. l. milites, in super dictum Bal. est dubitabile, prout scribit Fely. in d. c. 2. col. v. uersi. x. limito.

41 - Nec ꝑ obstat dictum Barto. in d. l. admonendi. inam licet approbetur ab Anto. de Butr. & Abba. in cap. si. de iur. iuran. & ibi Ioan. de Imo. & idem Anto. de Butr. dicat in c. quamuis. de re iudica ubi Abba. relinquit arbitrio iudicis; tamen dictum Barto. non est sine dubio. ut dicit Alex. de Imo. in l. saepe. colum. 35. ff. de re iudi. eo quia tertius contra quem testis non fuit productus non fuit citatus, ideo non debuit sibi nocere, cum nullius momenti sit. dict. l. si quando, & d. c. 2. unde sequitur, quod nullum facit indicium, ut dicit Barto. in d. l. maritus. Secundo de hoc uidetur casus clarus in ca. inter dilectos. §. porro, de fide instrumentorum, ubi habetur expresse quod attestaciones receptæ inter alias personas non nocent alijs, & ibi loquitur in facto antiquissimo, in quo non erat uerisimile testes illos examinatos uiuere, qui non possent iterum produci, & ad hoc ponderat illum Abbas ibi, & in ea causa in qua. colum. 2. de testibus; & quamuis illa sit allegatio partis, est tamen iuridica, & secundum illam iudicatibi Papa, & eam approbant ibi doctores, & est ratio, quia ad hoc non inducebantur illi testes, nec debet esse prior probatio quam causæ inchoatio, ut dicit Abbas in capit. ueniens. colum. v. de testibus. Tertio, probatio ordinaria, & iuramentum æquiparantur. l. sed si possessori. §. fina. uersicu. perinde. ff. de iur. iurand. sed iuramentum delatum non nocet alteri non deferenti. l. nam & postea. §. fina. ff. de iur. iuran. ergo nec probatio. Quarto pro hoc uidetur text. notabilis in cap. cum in tua. de testibus, & ibi Anto. de Butr. in 3. notabili, quod testes recepti in iudicio summario, etiam inter easdem personas, si non reproducantur in plenario, quia forsan mortui, non faciunt fidem in iudicio ordinario, secus si uiuerent, & iterum producerentur, ergo minus debent alijs nocere. scribit Ant. de But. in consi. 36. uisis punctis colum. j.

42 - Inde ꝑ est quod si attestatur testis in iudicio summario, & postea in plenario dixerit contrarium, standum est huic secundo dicto contra producentem; secus si contra ipsum testem ad sui dicti seu personæ reprobationem, ut dicit gloss. in capit. ueniens. secundo. in uerbo, pars, de testibus, quam ibi sequuntur Anto. de But.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

44. Et hæc. † læuis præsumptio, seu illud quale quale præiudicium prodeffet ad multos effectus, primo ad inquirendum, sicut dicimus de informatione recepta parte non citata super fama, ut dicit Inno. in c. j. de postu. prælat. ut in c. qualiter & quando. §. debet. de accusati. ut refert Aret. in d. c. 2. col. 2. de testibus, ut est casus singularis in l. de submersis, & ibi Bar. C. de naufragijs. lib. x. & l. Diuus. §. cum autem. ff. de offi. præsi. sicut uidemus q̄ ex testibus receptis in inquisitione generali, qui recipiuntur parte non citata deuenitur ad inquisitionem particularē, ut dicit Bartol. in l. 2. §. si publico. colum. 3. ff. de adulte. nec ad hoc obstaret. dict. ca. 2. in uerbo, nullius momenti, quia hæc uerba aliquando capiuntur pro paruo momento, ut in cap. pastoralis. in princip. de offic. delega. Secundo prodeffet ad coadiuandam probationem seu testes alios, ut proprie loquitur gloss. in uerbo fratrum. in dict. cap. cum olim. primo, & Alex. in dict. l. milites, & ad hoc facit gloss. in dict. §. si duo. in uerbo testimonium. Tertio prodeffet, quòd ubi est par, & æqualis probatio, præuālet illa probatio, quæ habet illam qualeni qualem præsumptionem adiunctam. cap. licet causam. de probationib. ut singulariter scribit Bald. in l. si duo patroni. in princip. ff. de iur. iurand. refert Fely. ca. cum dilecti. colum. penul. de accusatio. prout plura cumulat Francis. de Curte Senior in consil. lxxij. magnifice uir & excellens. col. 3. nam hoc uerbum, quale quale, non importat dimidiam, sed minus dimidia, lege apud La-beonem. §. prætor ait. ultimo. ff. de iniurijs.
45. Et quia † supra promiscue loquutus sum de præsumptione, & suspicionē, realiter tamen differunt, ut dicit Bald. in rubri. C. de probatio. & Specula. late in titu. de præsumptio. nam præsumptio euentiora indicia exigit, quàm suspicio, ut dicit Saly. in auth. si quis. C. de adulte. & ideo quis primo suspicatur deinde præsumit, ut dicit Saly. in l. quamuis. colum. 2. C. eod. titu. & Barto. plura scribit in d. l. admonendi, quæst. 2. & Alberi. de Rosat. in suo dictionario. in uerbo, præsumptio, & in uerbo suspicio.
46. Non ommitto † etiam modum cognoscendi quando quis dicatur læuiter suspectus, seu uehementer, aut uero uiolenter, nam si frequenter & facile contingit adesse, tunc grauis seu uehemens est suspicio, & hæc suspicio æquiparatur præsumptioni iuris, si uero hæc contingunt semper adesse, tunc uiolenta est suspicio quæ equiparatur præsumptioni iuris & de iure, quæ procedunt siue agatur de probando hominis uero actu, siue de probando animo, quæ sunt ex dictis & mente Bald. in l. non hoc. colum. fina. C. unde cognata. & possunt euidenter colligi ex ijs quæ dicit Barto. in l. admonendi. & applicando hæc ad nostri libelli ma-
teriam

teriam, tunc dici potest quis suspectus laeuiter de hæresi, quando hæc contingunt raro, seu contingenter, ut in aliquibus, & ille dicitur grauiter seu uehementer suspectus de hæresi, quando hæc contingunt frequenter ut in pluribus, ille uero dicitur uiolenter suspectus, quando hæc contingunt ut in omnibus, uel ut semper, & talem dicimus uiolenter suspectum; de quibus & eorum exemplis scribit late Ioan. de Gers. in 1. par. alpha. 14. in tract. de propositione circa materiam fidei. consideratione. 12. & late ego scripsi in ca. accusatus. in princip. de hæreti. libr. 6. quæ nota tu inquisitor, quia in tuo sacro officio passim & quotidie contingunt, & uidi plures doctores tam iuris quàm theologiæ in consiliis nostris cespitasse, & in labyrinthum erroris cecidisse, & me dicente in ueritatis semitam rediisse.

47 **QVARTVM** † Requisitum est, ut testes in probatione dictarum propositionum attestentur per eadem uerba formalia, & non per diuersa, quia de uerbis est quæstio, ideo illa sunt attendenda & ponderanda, ut dixi supra in prima propositione. facit lex. de iis. ff. de transactio. & ideo testes diuersi in formalitate uerborum non probant, ut scribit Domini. de sancto Gemi. in consil. cxxx. in causa prioris. colum. 3. & sic quando agitur de uerbis alicuius dispositionis uerba sunt consideranda. cap. porro. & cap. accepimus. de priuilegijs, & quòd non uariant in uerbis, ut dicit Anto. de Butr. in cap. nihil. de uerborum significatio. nec officium testis excedant de effectu uerborum iudicantes, ut in simili casu consuluit Oldrad. in consil. ccx. regularis habet traditio.

48 **QVINTVM** † Et ultimum requisitum est, quòd uerba propositionum de quibus reus accusatur, non habeant duplicem sensum, catholicum scilicet & hæreticum, sed solum sensum hæreticum, nam ex tantibus duobus sensibus propositionis, capiendus est sensus catholicus in fauorem rei, ut dixi supra in secundo dubio, nam non est quis censendus hæreticus ob uerba æquiuoca, quia ut dicebat Boetius, quod multipliciter intelligitur ueritas eius ignoratur, inde est, quod lex multipliciter intellecta non potest allegari ad decisionem causæ, ut dicit Barto. in l. in ambiguo. ff. de rebus dubiis. cum alijs quæ tradunt moderni in l. nec quidquam. §. ubi decretum. ff. de officio. proconsulis. & legati. colum. prima. hinc est quòd sicut. l. uel canon habens uarios intellectus non potest allegari ad decisionem causarum, ut dicit Barto. in dicta leg. in ambiguo. & Bald. in lege. secunda. colum. secunda. C. quando pro uoca. non est necesse. cum alijs, ut tradit Iaso. in l. captatorias. in fin. C. de testamen. sic pariter dicendum est quòd propter ambiguum pro-

positionem quis non debet damnari, quia ignorantia iuris obscuri habentis varios intellectus excusat quemlibet, ut dicit Cardinal. in clementina. final. in quarta. quæstio. de regula, ut per dictum Iaso. in d. l. captatorias.

49. VEL † DATO Duplici sensu dictarum propositionum constare debet ante condemnationem quòd in sensu hæretico intellexerit illas, aut aliquam illarum, ut patet in hæresi collitianorum & Florianorum. de quibus habetur in cap. quidam autem hæretici. §. collitiani. cum sequenti. §. xxiiiij. quæstio. 3. dicebant enim collitiani, Deum non facere mala, quæ uerba catholica sunt intelligenda de malo culpæ. & sunt hæretica intelligendo de malo pœnæ, & quia intelligebant in hoc sensu, sunt de hæresi damnati, alij uero Floriani dicebant contra Deum creasse mala, intelligendo de malo pœnæ, est catholica propositio, sed intelligendo de malo culpæ, est hæretica, & ideo etiam fuerunt damnati de hæresi, prout ibi declarat Cardi. de Turre. Crema. & sic sensus docentis requirendus est, qui haberi non potest nisi per eius confessionem, quia sic secreta cordis manifestantur. l. Fulcinus. §. quid sit latitare. in gloss. ex qui. caus. Bald. in l. si quis non dicam rapere. C. de Episcop. & cleric. pro quo facit. cap. cum contumacia. de hæretic. libr. sexto. & perscrutandum est prius, an sit delictum hæresis id de quo accusantur antequam condemnentur, & in ijs clariiores debent esse probationes. leg. fina. C. de probatio. quia in hoc crimine maius periculum uertitur quàm in alijs criminibus. scilicet, infamiæ, mortis, perditionis bonorum, ut dicit Oldrad. in consil. ccx. incipient. regularis habet traditio.

50. Et hæc † de plano procedunt ad damnandum quem de hæresi propter ambiguæ propositionis assertionem, nam constituto quòd eius mens sit catholica, & uerba patiantur sensum catholicum, non est censendus hæreticus; nam prout dixi, quod mitius est, hoc tenendum est, ne præsumamus delictum, secus si constaret de mente hæretica, damnandi sunt tales assertores, & ita proprie loquitur tex. in dict. cap. quidam autem. §. collitiani, & §. Floriani. Sed si agatur de prohibenda propositione, ne de cætero asseratur, sufficeret quòd sit ambigua habens sensum catholicum, & hæreticum, & sic est intelligendum, quod dicitur in libello errorum Parisiis condemnatorum. cap. 2. quia non solum a malo, sed ab omni specie mali abstinendum est. i. ad Thessal. quinto, ne intrent hæreses in Ecclesiam, nam serpunt sicut cancer. 2. ad Thimo. 2. quia hæretici a principio dicunt quædam uera, & utilia, sed cum audiuntur euomunt mortifera, hinc Ecclesi. 2. dicitur, a scintilla

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

- 53 Si uero ¶ essemus in facto hæretico ; ut in transitu seu reditu ad ritum iudeorum seu paganorum , tunc sufficeret accusatum conuinci de illo facto, quàmuis non de credulitate, ad hoc ut hæreticus damnetur, ad hoc soleo allegare. cap. contra christianos. de hæreti. lib. 6. secus tamen est in uerbis ; ut dixi, quia plus est facto, quàm uerbo delinquere. capitulo, Dilecti filij, ubi Deci. de appellationib. & l. Paulus. ff. rem ratam haberi.
- 54 Nec ¶ testimonium illorum recipiendum est, qui illud scriptum coram iudice tulerunt, ut dicit Ioannes de Imo. & Abbas in capit. de testibus, & ibi tradunt Andre. Siculus. & Felý. & Domi. in cons. 132. in causa prioris. colum. 2. etiam si illud legerint coram iudice, ut dicit Saly. in l. iurisiurandi. C. de testib. præsertim, quia factum non erat ita inuolutum & implicatum, quin memoria posset retineri ab ipsis testibus, ut dicamus scripturam fuisse necessariam, quo casu forsan posset procedere quod in contrarium sentit Bald. in d. l. iurisiurandi. sunt enim suspecti, graue enim est ab ijs inuidis & de inimicia suspectis iudicari, quare Chrysostomus uir sanctus noluit intrare iudicium concilij in quo erant eius inimici & emuli. capit. quod suspecti. 3. quæstio. 5. facit. c. ueniens. de testibus. l. iurisiuran. C. de testib.
- 55 Aduertendum ¶ est insuper, quod si assertio hæreticarum propositionum facta dicitur publice in populosa Ciuitate conueniente magna populi multitudine doctorum, & aliorum peritorum, debet probatio singularium propositionum fieri a pluribus testibus, quàm facta est. cum ex natura illius facti plures testes haberi potuissent, quo casu minus integri non admittuntur, secus si ex natura rei plures non possent haberi. c. peruenit. ij. & c. si. de testib. cogendis. & c. de cætero, de testib. Alexan. late tradit in consi. 64. incipien. uiso themate. lib. 4. & ego latius dixi in consilio meo. 28. incipien. duo testes recensiti. uersi. Secundo non obstat.
- 56 Maxime ¶ circa prædicta est considerandum quando quis denuntiatur dixisse seu prædicasse uerba hæreticalia seu sapientia hæresim, quæ suspicio oriatur ex prædictis contra dicentes, an sit læuis, probabilis, uel grauis, aut uehemens, cum in ijs iudex opinari possit, nam prout dicit Saly. in l. testium. colum. 4. uersiculo. ego teneo. C. de testibus, licet hæresis non sit probata plene nec semiplene per testes singulares, & sic quod non possit dici aut affirmari, illud sic dixisse, opinari tamen potest iudex, quod ita fuerit ut illi testes dicunt, arg. l. 3. §. eiusdem. in fin. ff. de testibus, ex qua suspitione & opinione, iunctis dictis testium, potest resultare iudiciu ad torquendum. l. fin. ubi tradit Barto. ff. de quæstio. uel uehemens suspicio ad indicendam purgationem canonicam, quæ propter unum ex tribus in dici potest, uidelicet uulgatam infamiam, graue scandalum, & uehementem

tem suspicionem ex dictis testium, ortam. capitu. inter sollicitudines, de purgatio. canoni. scribit Ludo. Roma. in consilio. 351. in proposito casu. & Ioan. de Imo. in l. is qui reus. colum. x. ff. de publi. iudiciis, aut ad puniendum, illud quasi extraordinarie. iuxta capitu. literas. de præsumptio. in qua extraordinaria punitione potest uenire abiuratio hæresis, ut a uehementer suspecto. ut in capitu. accusatus. in princip. de hæreti. libro sexto. & suspensio temporalis a prædicatione ad arbitrium superioris, ut in eo puniatur in quo est suspitio quòd peccauit. l. si aliquid. C. de suscepto. & archa. lib. x. Bal. in l. 2. §. miles. ff. de infami. Bar. in l. eadem. §. hac lege. ff. ad legem. iuliam. repet. traditur per Deci. in c. ut nostrum. de appellatione. facit. c. si quis præsbiter. 21. dist.

57 Et postquam dicta uehemens suspitio est hominis, non esset imponenda pœna delicti naturalis, sed temperanda est sententia, ut dicit Innocen. in capitu. quia uerisimile. de præsumptio. quod dictum pro notabili referunt moderni in cap. afferte. de præsumptio, Bald. in l. non est uerisimile. ff. quod metus causa. & in capitulo primo. in fin. quibus modis feu. amitta. l. eius. §. j. in fin. ff. de testa. Abba. in cap. auditis. penulti. colu. de præscriptio. Pau. de Castr. in consil. 249. incipien. uisa inquisitione. libro secundo. Anto. de Butr. & Abba. in cap. quanto. de præsumptio. in capitu. constitutus. de testi. Oldra. in consilio. 192. incipien. viso diligenter. idem uoluit Specu in titul. de præsumptio. §. species. uersiculo. in summa. Petr. de Ancha. in cap. semel malus. de regu. iur. libro sexto. & de intellectu illius dicti Innocen. in dict. cap. quia uerisimile. ego dixi in consi. meo. xj. incipiente. super dubio moto in consilio. uersicu. non obstat dictum Innocentij.

58 Et in hanc pœnam extraordinariam tanquam minorem ego me inclinarem, quia ubi agitur de uita hominis probationes debent esse clarissimæ, ut inquit Bald. in consi. cxcv. incipien. an uulnus fuerit mortale nec ne. lib. j. & pro ijs optime facit quod dicit Ludo. Roma. in l. j. §. hoc rescriptum. ff. ad silla. quòd si indicia non sunt purgata, reus potest puniri alia pœna, quam naturali, prout late scribit Cepol. in consi. 32. quidam rustici. colum. 8. uersicul. non obstat. & ratione suspicionis pœna statui potest, puta confiscationis, ut dicit Ange. per illum tex. in auth. de restitut. & ea quæ parit in xj. mense. §. unum. in uerbo suspitione colu. 3. & ex pœnitentia sibi iniungenda uidebitur an ambulet in luce, uel in tenebris, ut in d. c. literas.

59 Et hæc confirmantur ex ijs quæ dicit Andre. de Ysernia in capitulo primo. §. satisfactionem. de statu. contra liber. Ecclesie. in feu. quòd si qd i spiam dixerit uerbum hæreticum ex qualitate dicti & personæ statuet iudex

Idem poenam, quia cum puniendus sit, nec sit in iure poena expressa, arbitraria esse debet. capitu. de causis. de offi. delega. facit. l. i. C. si quis princip. maledixerit. sequitur Episcopus Squillacen. in tracta. contra haereti. cap. 19. & ante eos Hostien. hoc sentit in summa de haereti. §. qualiter deprehendatur. in fin. & dicit Sanctus Thom. in quoli. quinto. articu. 2. 5. quod si doctor falsam doctrinam doceat tenetur eam omnibus modis reuocare, & si inordinate procedendo aliquod damnum spirituale sequutum fuerit, tenetur contra hoc damnum remedium apponere, in quantum potest exponendo doctrinam suam, & sic patet de ultimo dubio.

60 Non omitto tamen, quod in iudicio ferendo circa praedictas propositiones, est considerandum, an scilicet in bonum sensum aut prauum sint capiendae, prout San. August. in libro de concordia Euangelistarum aduertit, illud Mathei exponens, nolite iudicare & non iudicabimini, inquit enim, hoc in loco nihil aliud percipi existimo, nisi ut de quibus dubium est, quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur, Quod ergo de ijs quae fiunt dicit. S. August. dictum pariter intelligamus de ijs quae dicuntur, & ita ad propositum nostrum sententiam tanti doctoris applicantes, concludamus, quod in ijs dictis quae possunt catholicum & haeticum sensum habere temerarium uidetur in haeticum iudicari, maxime ut condemnemus.

S V M M A R I V M.

- 1 Assertio quod Filius est maior Patre in diuinis est haeretica & damnata in concilijs.
- 2 Verisimile semper debet attendi, siue in testibus siue in alijs.
- 3 Euidencia rei superat omnem speciem probationis.
- 4 Testibus non deponentibus uerisimile fides non est adhibenda.
- 5 Probatio dubia non releuat.
- 6 Testis dicens uaria & contraria non potest concordari in uictoriam sed ad euitandum periurium.
- 7 Testes non debent deponere per eundem sermonem nisi agatur de formalitate uerborum.
- 8 Testes debent esse repetiti in particulari inquisitione, alias non probant.
- 9 Testis non repetitus, nec probationem, nec indicium facit.

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

hodie genuite, & sic ratione huius præsentis generationis filius Dei posset dici iunior, seu adolescentior natura Angelica, qua declaratione uisa dixerunt quatuor Theologi non obuiare illam catholicæ ueritati, quæ profecto non est laudanda, quia est nouus modus loquendi, & inusitatus apud bonos theologos, & præbet causam scandali, & sic uerisimile uideatur illum prædicasse, quia sensus mysticus sic conuenire uidebatur parabola, de qua erat sermo.

- 2 Quia ¶ experimentum uerorum sermonum est, ut concordent cum rebus sensatis, & uerisimilibus. l. milites. §. oportet. C. de quæstio. ut dicit Bald. in rubric. de probatio. colum. 2. & quod longe est a uerisimili est quædam falsitatis imago. cap. quia uerisimile. de præsumptio. Bald. in l. j. colum. 3. C. de seruis fugi. & data una maiori similitudine minor excluditur, ut dicit Bald. in l. siue possidetis. in fin. C. de probatio. testibus enim non dicentibus uerisimilia non debet fides adhiberi. Abbas notat in dict. cap. quia uerisimile. dict. l. 3. §. j. cum aliis quæ tradit Fely. in cap. auditis. de præscriptio. & ille intellectus est uerisimilis, qui subiectæ materiæ est aptior. l. quotiens idem sermo. ff. de regu. iur. & iuxta materiam intelligenda sunt uerba etiam per impropriationem uerborum. l. si uno. in prin. ubi Bar. ff. locati. etiam in materia in qua debet fieri stricta interpretatio ut tradit Alexan. in consi. 5. incipien. puto de iure. libr. 4. Quod autem ita dixerit accusatus, patet per dictum primi testis de dicta propositione deponentis, dum dicit, quod uolens accusatus declarare quomodo filius Dei erat adolescentior, & sic conformiter ad parabolam, dixit, quod filius Dei erat minor patre, quod profecto est ualde impertinens. Nam illa comparatio non fiebat de filio ad patrem, sed de fratre ad fratrem, hoc est ille senior, iste adolescentior, & sic repugnat materia huic comparationi, quia tota comparatio fiebat de natura Angelica ad filium Dei, ut dicit secundus testis, unde si uolebat comparare naturam angelicam ad filium, illam appellando filium seniore, & filium Dei iuniorem, ad quid diceret accusatus, quod filius Dei erat minor patre in diuinis? & sic non conuenit sensui naturali.

- 3 Et hæc est quædam demonstratio quæ fit per rei euidenciam superas. in gradu superlatiuo omnem speciem probationis, ut dicit Bald. in rubric. de probatio. idem dicit Ludo. Roma. in consi. 104. incipien. pater reuerende. in fin. ubi allegat. §. si institutio. de gradibus, & nulla legis uirtus potest excludere probationem quæ fit per rei euidenciam, ut dicit Bald. in rubric. C. de probatio. columna prima. allegat. l. inde Neratius. §. si. ff. ad l. aquilia. l. in confessionibus. ff. de interro. actio. ut late tradit Hypp. in l. si. C. de probatio. carta. 24. col. 2.

Et

DE AC

4 Et sic
hibent
in consi
Ancha
non uer
sio parti
tenij et
dicendo
Dei, ab
sit minor
ret quod
filio Dei
possi. ut
non poss
adhuc
cordat
5 Quæ
iuua. a
cum re
unico
multip
turi
Præter
senior
sedior
eius de
gend
6 Quæ
dicat
in cap
laco. E
probatio
tem. E
prie
ideo
7 A
quis
tef
fuerit

- 4 Et sic tambo testes peccant in deponendo uerisimile, quibus non est adhibenda fides, quia dictum eorum est suspectum de falso, ut dicit Alexan. in consil. 153. incipien. uisis narratis. colum. 4. libro. 5. & dicit Petrus de Ancha. in consil. 257. incipiente ex ordine contractum. colum. fin. quod non uerisimilibus iudex non debet dare fidem, inde est, quod etiam confessio partis, si non est uerisimilis, non facit probationem; nec nocet confidenti, ut dicit Bald. in l. si quis in hoc genus. C. de Episco. & cleri. Insuper dicti duo testes adinuicem uariant, nam primus testis loquitur de filio Dei, alter loquitur de Christo, & sic de humanitate Christi, quasi dicat quod sit minor patre secundum humanitatem in symbolo Athanasij, nec obstaret quod dicit de generatione æterna. & sic quod Christus intelligatur de filio Dei non incarnato, & ita quod concordentur dicta testium. si fieri posset. ut in cap. cum tu. de testibus. quia dico quod hæc concordia fieri non potest inter hos duos testes productos ex parte promotoris, quoad hoc ut accusato noceat, sed solum ad euitandum periurium, & si concordari possent per improprietatem uerborum.
- 5 Quia textus quo est dubia probatio, cum possit diuersimode intelligi non iuuat. cap. in præsentia. de probatio. tradit Ant. de But. & alij in dict. cap. cum tu. qui text. sic intelligitur. præsertim, quia dicti testes deponunt de unico actu, ut patet, & non de pluribus, etiam in dubio non præsumitur multiplicitas actuum. dict. cap. in præsentia. l. si. C. de rebus credi. notatur in l. ij. C. de bonorum posse. secundum tabulas. & in dict. capit. cum tu. Præterea dictus secundus testis in eo quod dicit de generatione æterna, sentit quod dictus accusatus loquebatur de Filio Dei respectu diuinitatis, sed in eo quod dicit de christo, loquebatur respectu humanitatis, & ita eius depositio redditur dubia & uaria, & nullatenus concordanda, intelligendo christum, idest Filium Dei non incarnatum.
- 6 Quia unus testis. dicens uaria & contraria nullo modo recipit concordiam ad uictoriam, sed ad pœnam periurij euitandam, ut dicit glo. notatur in cap. si testes. in princip. 4. q. 2 & in c. in nostra, ubi Ant. de But. de test. Iaco. Butri. in l. optimam, C. de contrahen. stipula. & l. cum ætare. ff. de probatio. Bald. in j. constitu. C. §. quibus. Ioan. de Imo. in l. inter stipulantem. §. j. ff. de uerbo. obliga. Tynda. in tracta. de testi. c. ultimo, & ita proprie loquitur tex. in l. eos. ff. de falsis; quem ad hoc ponderat ibi Barto. & ideo ijs testibus non est fides adhibenda.
- 7 Accedit quod licet testes non debeant deponere per eundem sermonem, quia eorum testimonium redderetur suspectum, ut notatur per Bar. in l. testium. §. ideoque. ff. de testi. Specu. in tit. de teste. §. nunc tractandum. uet sicu. cautiorem quoque. Ioan. Andre. in cap. nihil. de uerbor. significatio.

Bald. in l. testium. colum. 3. C. de testi. & Bald. in titu. de pace. constanz. in uerbo ultimo. Ange. in auth. ut iud. sine quoqu. suffra. in fin. colum. & tex. in l. ampliorem. §. in refutatoriis. C. de appellatio. & Alexan. in consil. 137. in causa & lite. colum. 2. libr. 2. & in consil. 47. incipi. abunde. colum. 2. libr. 2.

8 - in Tamen in hoc casu, ex quo agitur de taxandis uerbis propositionum, oportet, quod testes per eundem sermonem deponant, hæc est singularis doctrina Anto. de But. in cap. nihil. de uerbo. obligatio. ubi dicit, quod quando sumus in casu, quod uerba formaliter sunt recitanda per testes, debent ipsi concordare in cortice uerborum; unde si duo fuerunt producti ad probandum, quod Ticius instituit Seium heredem, & unus dicit scio quia audiui quod dixit testator Seium heredem instituo. & alius testis dixit, quod dixit Seius hæres sit, uidit determinatum, quod testes erant contrarij, & non probabant, quia recitabant uerba ab alio prolata, ideo debebant concordare in formalitate uerborum, idem dicit Anto. de But. in cap. cum Ecclesia §. nos igitur. de causa posse. & proprie. idem Bald. in cap. bonæ, primo, de electio. & illud dictum est notandum quando agitur de probandis uerbis formalibus, alias sufficeret concordare in eundem rei finem. l. qui sententiam. C. de pœnis. Bald. in l. j. & ij. C. de secundis tabulis, & sequitur Alexan. in d. consil. 47. cumque in proposito agatur de probandis uerbis formalibus prædicatoris, & unus dicat uerba uno modo, alter uero testis altero modo, non est eis credendum per prædicta.

9 - Postremo si unus ex testibus est repetitus seu reproductus in particulari inquisitione, & alter non, qui non est repetitus non facit ad probandum, nec ad iudicium, ut dicit Barto. in l. fin. ff. de quæstio. Saly. in l. fin. C. eod. tit. Ange. in tit. maleficiorum. in uerbo. fama publica præcedente. colum. 3. uersiculo. quæro qualiter probetur iudicium. Bald. in l. iubemus. 2. colum. uersu. item dixit. C. de probatio. Ange. in repetitio. l. si uacantia. x. colum. uersiculo. timentibus autem malefactoribus. C. de bon. uacan. Innocen. in cap. per inquisitionem. de electio. Abbas in cap. bonæ. j. in 4. colu. post Inno. de electio. Alexan. in consil. 65. incipien. habita super contentis. lib. j. & in consil. 179. incipien. in causa Angelorum colum. 3. Albertus de Gan. in tract. maleficiorum. in rubrica quomodo de maleficiis cognoscatur per inquisitionem. colum. 2. uersic. sed nunquid in introductione, ut dixi late in præcedenti quæstione. num. 37.

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

**All you can read
for only**

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

quam ad literam sequitur. And. de Yser. in tit. de statutis contra liber. Ecclesi. in feudis. §. satisfactionem, in cuius distinctionis progressu ad maiorem relucidationem materiae procedendum est per conclusiones; quam plurimis additis.

1 **PRIMA + CONCLUSIO** est, quod si quis dixerit seriose uerbum haereticum, puta quod fornicatio non sit peccatum, uel quod praelati non habent potestatem ligandi, atque soluendi, aut aliud simile uerbum repugnans ueritatibus catholicis in propria uerborum forma, uel deductis in necessaria consequentia ex dictis ueritatibus, prout de illis fuit dictum supra in v. q. & illa credit esse uera, & ea pertinaciter defendit, siue ipse sit huius haeresis author, siue haereticorum sectator, haereticus est censendus, & ut haereticus damnandus, ut habetur in c. qui in Ecclesia. 24. q. 3. iuncto. c. ad abolendam. §. praesenti. de haeretic. quia qui non credit Ecclesiae saluus esse non poterit, ut in symbolo Athanasij, nam oportet credere id, quod sancta mater Ecclesia credit, & quod doctores Ecclesiae non deuiantes ab ea determinant, & idcirco haereticus est, qui haec non credit, magister est erroris, qui non uult esse discipulus ueritatis, & huic non est communicandum, sed omnino est uitandus post primam & secundam monitionem. c. quid dicit autem, & c. dicit apostolus. 24. q. 3. prout ibi gl. & late declarat Aug. de Anco. in tracta. de potestate Papae q. 28. art. 4. in solutione primi argumenti, & Ioan. Lupus in allegatione in causa haeresis, incipien. casus super quo. colum. 3. & 4. Quae de facili procedunt, non solum quando illa uerba dicens confitetur se illa dixisse, & non uult se subijcere Ecclesiae, nec innocentiam suam ostendere ad arbitrium, ut in dict. §. praesenti, sed etiam procedunt, quando negat se illa dixisse, & conuincitur per testes & quia nus profiteatur se credere, quod sancta Ecclesia credit & confitetur, haec tamen professio sibi non prodest, si per eius confessionem seu per testes legitime conuincatur, seu per euentiam rei deprehendatur in haeresi, iuxta tradita per glo. in dict. §. praesenti. concurrentibus tamen illis quatuor necessariis, quae posui supra in 8. q. declarando decisionem Rotae. Dcccclxxiii. incipie. Accusatus de haeresi, ubi haec conclusio clarissime approbatur.

2 Itaque + ad iudicandum aliquem haereticum, sicut alios criminosos sufficit illum conuinci per legitimos testes, quamuis non sit confessus delictum, ut est casus in capitulo primo. §. publici latrones. de pace tene. l. Diuus. ff. de quaestio. Alterum ergo sufficit, uel sit confessus, uel conuictus. l. qui sententiam. C. de poenis. l. fina. C. de libera. causa. & ideo male faciunt iudices, qui conuictum ponunt ad quaestionem tormentorum, nam quod certum est in dubium non debet reuocari. l. sciant. C. de

C. de probatio l. nemo. C. de Summa. Trinit ad prædicta facit. capit. nos. in quenquàm. secunda quæstio. prima. l. obseruare. C. quorum appella. non recipi. nisi forsan ut tollatur remedium appellationis, ut ibi tradunt Bald. & alij, scribit Cepol. in consilio. lxxij. incipiente. primum dubium.

3 Aduertendum ¶ est circa prædicta, quòd illa habent locum, quando illa uerba hæretica continerent in se hæresim explicitam, ut hoc nulla tergiversatione possit negari, quin sit hæresis manifesta & ab Ecclesia damnata, puta contra articulos fidei, uel sacram scripturam, & ille assertor sit talis, qui illa scire debet, ut in eo non præsumatur ignorantia, quia in ijs ignorantia esset asinina, ut dicit Cardina. in cap. scisma. xxiiij. quæstio. j. prout late scripsi in rubric. de hæreti. lib. 6. quæstio. 12. colum. 391. & 225. unde merito talium uerborum assertor debet ut hæreticus damnari, ut scribit Hostien. in dict. §. qualiter. in fin. per. l. quicumque. C. de bæretic. & est argument. in l. milites agrum. §. irreuerens. ff. de remilitari. inde dicebat Cardinal. Zabarella in clement. j. §. porro. in fin. de Summa. Trinita. quòd ignorantia in iis quæ sunt de iure naturali non excusat, ius autem naturale est quod in lege, & Euangelio continetur. cap. humanum genus. prima. distinctio. facit. l. 2. C. de in ius uocando.

4 Si uero ¶ hæresis non esset explicita contenta in dictis uerbis inordinate prolatis, nec manifesta, nec etiam ab Ecclesia damnata, non esset ab Ecclesia damnandus, si est paratus se supponere ecclesiæ, & reuocare errorem suum, quando contrarium sibi ostenderetur, ut in d. ca. qui in Ecclesia. a contrario sensu. 24. quæst. 3. ut late per me fuit discussum in d. cap. quoniam. col. ccxii. uel si dicit ergo, & tunc non esset ut hæreticus damnandus, sed ad arbitrium iudicis scilicet Episcopi, uel inquisitoris puniendus, ut sentit Hostien. in dict. titu. de hæreti. §. quæ pœna. in fin. ex quo a lege, seu canone non est taxata pœna. arg. c. de causis. de offic. delegat.

5 Et idem ¶ censeo, quando in hoc casu nollet se subiicere Ecclesiæ, quia forsan teneret suam opinionem, tunc enim grauius esset puniendus quàm in casu proxime præcedenti, uel per cæcurationem, aut fustigationem, seu per pœnam pecuniariam ad arbitrium iudicantis citra pœnam hæretici, ut per d. c. de causis dixi.

6 Considerandum ¶ est etiam quòd quis potest in prolatione uerborum hæreticalium excusari prætextu ignorantia, puta si rusticus motus quadam ratione naturali dixerit, quòd in diuinis Pater est maior Filio, sicut uidemus in naturalibus, ductus errore, quia sic cre-

dit tenere Ecclesiam, dummodo non pertinaciter persistat in hac erronea opinione, non enim iste de hæresi puniri posset. uerba sunt Innoc. in c. firmiter. in fi. de Summa Trini. Cardi. Zaba. in clem. j. §. porro. colum. fin. de Summa. Trini. prout late dixi in d. cap. quoniam. col. ccxv. quia fides huius errantis est fides Ecclesiæ. c. damnamus, in fi. de Summa Trini. quæ uerba famosa Innocen. ultra alios doctores sequuntur Anto. de But. in d. rubr. Ioan. de Ana. Abbas, & Fely. in c. firmissime, de hæreti. ut late scribit Ioan. Lupus in d. allegatione, in fauorem cuiusdam rustici, q̄ dixerat duos esse Deos patrem scilicet & filium, pro quibus facit tex. in c. dicit Apostolus. 2. 4. q. 3. ubi habetur, q̄ paratus corrigi non est hæreticus damnandus, intelligendo prout dixi, de eo qui ignoranter hæretica uit, pro ijs faciunt, quæ dicit Anto. de Butr. in rubr. de Summa. Trini: col. pen. uersi. aduerte tamen, concludens, q̄ si detur ignorantia ex parte dicentis & determinantis se ad credulitatem Ecclesiæ, nec pertinaciter se defendentis, iste non incurrit hæresim, ex quo paratus est corrigi, cum non contradicat Ecclesiæ, ut in d. c. li quis sententiam. scribit. S. Tho. in 2. 2. q. xj. arti. 3. subdens, q̄ si errans ex ignorantia quærit se certificari, & certificatus statim reuertitur, non præuentus a iudice, non meretur aliquam pœnam.

7 Si uero † patitur se præueniri, & delictum est occultum, & absque aliqua resistantia paratus est redire ad Ecclesiam, non est puniendus ut hæreticus, sin autem delictum est notorium, & patitur se damnari, & postea uult redire, & ad huc recipitur, patietur tamen pœnam ordinariam impositam a iure aduersus illos qui ab hæresi redeunt ad Ecclesiam scilicet ad agendam pœnitentiam in carcere perpetuo. c. pe. de hæret. intelligendo de ignoranter errante in determinatis ab Ecclesia, ut antecedentia uerba Anto. de But. satis clare innuunt.

8 SECUNDA † CONCLUSIO est, q̄ si quis dixerit uerba hæretica continentia in se damnatam hæresim, & illa se dixisse fuerit confessus, qui non possit se excusare prætextu ignorantia, & illa crediderit esse uerâ, & redire uoluerit ad unitatem Ecclesiæ, subijciens se illius correctioni, non debet ut hæreticus damnari, per iura supra allegata, non euitabit tamen pœnam ordinariam carceris perpetui, & aliarum pœnarum censuram, quæ contra hæreticos redeuntés statutæ sunt. d. c. penul. quas ponit Ioan. de Ana. in c. excommunicamus. j. §. credentes. de hæreti. facit. l. j. C. si quis princi. maledix. dummodo reuocet errorem suum, ut scribit. S. Thom. quolibet. v. q. xxv. concludens quòd si doctor doceat falsam doctrinam, tenetur eam omnibus modis reuocare, maxime si ex ea spirituale damnum sequatur, & iste debet abiurare ex quo deprehensus

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue

arbitrio iudicantis imponenda uenit, ut traditur in cap. de causis. de offi. delegat. & Hostiens. sentit. in dict. §. quæ pœna. in fin. André. de Ysernia. in dict. §. satisfactionem, argument. dict. capitu. dicit, Apostolus, & abiurabit secundum gradum suspicionis. iux. c. accusatus. in prin. de hæreti. lib. 6.

11. QVARTA † Conclusio est, quòd si quis dixerit uerba hæretica ex læuitate, uel errore, non oportet credat uerba illa esse uera, puniendus est, non autem acriter, sicut in proxima conclusione, ex quo eum uere pœnitet, lubricum enim linguæ statim non est trahendum ad delictum. l. famou. ff. ad. l. Iuliam maiesta. Hostien. in dict. §. qualiter. in fi. imponenda est ergo huic pœnitentia læuis, ut iterato sit memor, per lasciuiam seu læuitatem talia uerba non proferre, maxime propter exemplum. argum. l. j. C. de emenda. propinquo. ut ipsius pœna sit metus multorum. l. j. C. ad. l. Iuliam pecu. clem. 1. de offic. ordina. metu enim pœnarum retrahuntur homines a malis. cap. sed & aliud. 45. distinct. cap. ita tamen. xxiii. quæst. 4. & diuus Paul dicebat prima ad Thimo. v. peccantem coram omnibus argue. ut cæteri metum habeant. Nec obstat tex. in dict. l. i. C. si quis. princi. maledi. dicens, quòd si quis principi maledixerit ex læuitate, illud est contemnendum. quasi dicat quòd illi est parcendum, quia dico illud habere locum in principe seculari, & sic in minori delicto ratione personæ, facit. l. Aut facta. §. persona. ff. de pœnis. Nos uero loquimur quando malum dicitur de Deo, cum grauius sit æternam, quàm temporalem lædere maiestatem, authen. Gazaros. C. de hære. cap. uergentis. de hæreti. cap. cum secundum leges, de hæret. lib. 6. nam ut dicit André. de Yser. in dict. §. mundani principes boni habent pro gloria parcere eis, qui ipsos principes offendunt, pro quo dicebat Seneca libr. 1. de clementia, nil gloriosus principe impune læso, non ideo hæc dicuntur quòd Deus uelit pœnas malefactorum pro sui satisfactione, quia bonorum nostrorum non eget. Psalm. xv. sed pro illo qui uerba inepta protulit, ut se corrigat, non enim uult mortem peccatoris, sed quòd uiuat & conuertatur. Ecclesi. 18. & gaudium est in coelis super uno peccatore pœnitentiam agente, Lucæ. 15. & ut refrenetur scandalum proximorum, quia uhe mundo ab scandalis, Matth. 18. & prout scribitur prouerbiorum. 18. pestilenti flagellato stultus sapientior erit, & alibi dicitur, stultus in culpa sapiens erit in pœna. cap. qui ea. 38. distinctio.

12. QVINTA † Conclusio est, quòd dicenti uerba hæretica, seu de hæresi suspecta ex insaniam, parcendum est, argumen. dict. l. i. quia afflictio non est danda afflictio. lege. Diuus. ff. de offic. præsid. & idem dicendum

dicendum cenſeo in ebrio, quia ebrietas mentis inducit exilium. c. a crapula, de uita & hone. cleri. & dicitur ebrius peccare per impetum ſcilicet. l. reſpiciendum. §. delinquunt. ff. de pœnis, & per uinum, & laſciuiam lapſis capitalis pœna remittenda eſt. l. omne delictum. §. per uinum. ff. de re milita. quia neſciunt quid loquantur, qui enim nimio uino indulgent, iacent ſepulti, ut dicitur in cap. ſane. xv. q. j qui eſt rotundus & ſingularis ſecundum Ludo. Roma. in l. j. ff. de uerbor. obligation. & ebrius iurans, & contraueniens iuramento non eſt per iurus. cap. unusquisque. xxii. q. 4.

13. Et ſuper ꝑ hoc dubio, an ebrius exiſtens in ebrietate delinquens debeat puniri. Barto. in dict. §. delinquunt. ſentit quòd debeat puniri, patet, quia delinquit, ut ibi in tex. ſed in l. aut facta. §. cauſa. ſentit contrarium, Ideo breuiter dicendum eſt ſecundum Ange. Areti. in tractatu maleficiorum. in uerbo ſcienter, dolose, ubi diſtinguit ſicut Bart. diſtinguit in dormiente in l. pœna parricidij. ff. ad. l. pompe. de parr. quòd ſi dormiens ſciebat hoc ſibi euenire, debebat dormire ſolus in camera, & ſi non fecit, eſt in culpa, ad inſtar putatoris qui non admonuit tranſeuntes. per l. ſi putator. ff. ad. l. Aquil. ſecus ſi neſciebat, quia dormiens æquiparatur furioſo. l. i. §. i. de aqui. poſſe. ſed furioſus non tenetur. l. inſans. ff. de ſiccariis. facti enim infelicitas excuſat eum furioſum. Melior tamen mihi uidetur diſtinctio. Ludo. Roma. in d. l. i. ff. de uerbo. obligatio. dicentis, aut quis peccauit in ſemetipſum in ebrietate exiſtens, & tunc ſine dubio illi eſt parcendum, puta ſeipſum vulnerando, uel interficiendo, ut in d. l. omne delictum. §. qui ſe vulnerauit, cum ſequenti. §. per uinum. ff. de re mili. ut patet in tit. ff. de bonis eorum qui mortem ſibi conſciuerunt. Aut furioſus peccauit in alterum uerbaliter, aut realiter; ſi uerbaliter, tunc parcendum eſt ei, ut in dict. l. prima. iuncta glo. in uerbo temulencia; ſi deliquit in hominem, ſecus in Deum, ut proxime dixi, ſi uero realiter, tunc dicendum eſt, quòd ſicut inſans delinquendo non punitur, ita nec ebrius, niſi pro læuitate, quia in ebrietatem ductus eſt, & ideo in totum hoc delictum non debet remanere impunitum, ut dicit Saly. in l. i. C. de ſiccariis. in ſi. per dict. §. delinquunt. §. qui ſe vulnerauit. in ſi. quia ſecundum Catonem, non eſt culpa uini, ſed culpa bibentis, pro hoc facit tex. in cap. inebriauerunt. ibi, qua propter culpandus eſt, & dict. cap. ſane; ibi, læuitatis damnantur authores. xx. quæſti. prima. ubi concluditur per gloſſ. ibi poſitas, quòd ebrius non excuſatur in totum propter ebrietatem, ad exemplum Loth, qui inebriauit ſe, & poſtea commiſit inceſtum cū duabus filiabus ſuis, qui non excuſatur in totum, prout ſcribit Cardi. poſt Diuum Hiero. & Lyram in dict. cap. inebriauerunt.

ARNAL. ALBER. EPIS. PACT. QVAEST.

briauerunt, & propterea dicit gloss. in d. cap. sane. in uerbo. uenia. quòd ebrius delinquens minori pœna. est puniendus, quàm si ex certa scientia peccasset, ubi dicebat Cardi. quòd factum ab ebrijs non imputatur eis, si non sentiant quid agunt, si uero sentiant, & discernant quod faciunt, quando sunt ebrij imputatur eis, sed minus, ut in d. cap. inebria uerunt, itaque non tanquam dolosus sed culposus puniendus est ebrius pro arbitrio iudicantis, ad instar illius qui commisit homicidium non per dolum, sed per culpam, ut arbitrio iudicantis puniatur, non autem lege Cornelia de siccarijs, ut dicit Angel. de Peru. in lege si cum sine. ff. de iniurijs. l. respiciendum. §. delinquent. ff. de pœnis. contra Bartol. ibi, cum alijs quæ scribit. d. Iason. in lege. prima. column. tertia. ff. de legibus.

- 14 Et † pro ijs facit quod inquit Bald. in leg. data opera. colum. 4. C. qui accusare non possunt, quòd si statutum imponit pœnã personalem pro homicidio, puta quòd occidens occidatur, nisi occidens occidat dolose, & ex proposito, non habet locum pœna statuti uel iuris communis, sed debet alias mitius puniri, prout late examinat Decius in consi. 9. incipien. & pro tenui facultate. Ebrietas enim est voluntaria insania, ut dicebat Seneca ad Lucillum, & Aristoteles. 3. problematum dicit, quòd ebrij delirant, facit. cap. luxuriosa. xxxv. distin. & propterea inquit Bald. in l. data opera. col. 2. uersi. do. Barto. quòd ebrius delinquens est in lata culpa, quia lata culpa est per ebrietatem delinquere. facit. l. omne delictum. §. penul. ff. de re milita. subdens, quòd ebrietas magna delictum attenuat, non autem in totum excusat, Parua uero ebrietas non minuit delictum, & habetur exemplum de Loth, quem inebriauerunt filia eius, & delictum per ebrietatem seu calorem læui mente turbata non tamen cum exilio mentis dicitur impetu factum, & non dicit tex. in d. §. delinquent. culpa, sed impetu. i. non appensate, & deliberate, sed inconsulte subito motu, Nam iste est minor dolus, quàm si cum deliberatione deliquisset.
- 15 Ad prædicta † facit quod dicit Paul. Cast. in l. j. C. ubi sena. uel clarif. si. quòd quando noctis tēpore potius ex lasciuia, quàm ex dolo, quidam proiecit lapidem, & percussit unum qui mortuus est, quòd debet puniri pœna pecuniaria, uel forte dari sibi bannum pro aliquo tempore, & sic punitur tanquam culposus, & non dolosus. sequitur. Cæpol. in l. si fugitiui. col. v. C. de ser. fugi. ad idem facit quod inquit Bar. in l. i. §. 1. & in l. lege. Cornel. ff. de sica. quòd in delictis, lata culpa non æquiparatur dolo. Dicebat etiam Bald. in rep. l. i. col. pe. C. unde ui. uer. extra quæritur, quòd pœna ebrii delinquentis non est pœna alleuianda, nisi tanta esset ebrietas, quæ induceret exilium mentis, ut habetur in d. cap. a crapula. concludendum est er-

THIS PAGE IS LOCKED TO FREE MEMBERS
Purchase full membership to immediately unlock this page

FORGOTTEN BOOKS

FULL

MEMBERSHIP

797,885 Books!

All you can read

for only

\$8.99/month

Continue

*Fair usage policy applies

tati in eo, qui dixit quod dormiens, uel furiosus, seu calore iracundiae di-
 xit uerba blasphema, seu haeretica; prout potest colligi theorica ex ijs
 quae dicit Alexan. & dominus Iason. post alios in l. j. §. adipiscimur. ff. de
 acquiten. possessio. Pet. de Ancha. & Imo, in clemen. si furiosus. de homi.
 Barto. in l. ut uim. ff. de iust. & iure. Ludor. Rom. in dicto. §. adipiscimur.
 text. & glo. in capit. cum concupiscentia. 15. q. 1. Floria. in l. si seruus ser-
 uum. §. si fornicarius. ff. ad. l. acquiliam, notatur in capi. sicut. de testibus.
 Et dicebat Vincentius de Hærcula. in d. §. adipiscimur, post Bar. quod li-
 cet dormiens nō puniatur ex delicto; punitur tamen ex culpa in qua fuit,
 si sciens defectum suum, quod in somniis solitus est surgere, & loqui, &
 facere, & non putauit, quod alicui nocere non possit ubi erat nescius sui
 defectus; puta quia non solebat sibi hoc contingere; & tunc nullo modo
 punitur, ut per Pet. de Ancha. in d. clemen. si furiosus, & sequuntur Alex.
 & Areti. in d. §. adipiscimur; dicebat etiam Cardi. Zaba. in clem. si furio-
 sus. q. 2. quod ebrius non excusatur a delicto, mitius tamen punitur per
 d. §. per uinum, de illis uero qui calore iracundiae dicunt uerba blasphem-
 ma, seu haeretica potest colligi optima theorica ex ijs, quae dicit dō. De-
 ti. in l. quod calore. ff. de regu. iur. prout in sequenti conclusione dicā; Ad-
 uertant tamen iudices semper ad d. c. excommunicatorum, & quae ibi scri-
 bunt doctores.

18 **SIXTA** **CONCLUSIO** est, de eo qui dixit uerba blasphem-
 ma, uel haeretica calore iracundiae, ludendo seu rixando: An sit haereti-
 cus uel suspectus de haeresi, quia late scripsi supra. 27. q. in hoc libro. non
 me extendo, & in consi. 54. incipiente. quidam fuit accusa. nu. xxii. Et pē-
 na quae contra tales statuenda est extraordinaria est, talis enim ludus non
 est permittendus per quem uenitur ad crimina. l. nam ludus. ff. ad. l. ac-
 quil. capitulo. continebatur. de homicidio. ubi glo. in c. j. de praesumptio-
 l. obligationum substantia. §. fin. ff. de actio. & obligatio: prout scribit De-
 ei. in consi. 9. incipie. pro tenui facultate. col. fi. quia licet ludus taxillorū de
 se a iure non reprobetur quia innititur fortunae, ut dicit S. Tho. in 2. 2. q.
 32. arti. 7. quem refert Dec. post Ioan. de Imo. in consi. 115. incipi. & pro
 tenui facultate. col. 2. quia casus dubius fortunae facit licitum illud, quod
 alias reprobatur. c. in ciuitate. & ca. nauiganti. de usu: tamen per accidens
 prohibitus est propter blasphemias quae dicuntur contra diuinam maie-
 statem, & sanctos ab istis ludentibus, praesertim perdentibus pecunias, ut
 habetur egregie per Bal. in c. clerici. 2. de vita. & hon. cleri. per auth. alea-
 rum usus. C. de religio. & sump. fune. nec sunt dicendi ludi ex quibus cri-
 mina oriuntur, ut in prohemio d. gestorum. in fi. per quem dicit ibi Bart.
 q. si ante statuto; q. repertus in crimine possit impune offendi, repertus in
 ludo

Ludo poterit impune occidi, quod dicitur esse notabile. Bal. in d. c. clerici. ubi multa dicit de ijs blasphemis seu maledicis ultra ea quæ traduntur in d. l. j. C. si quis principi maledi. & in tit. de maledicis. c. j. & ij. & qui peccat in ludo ab eo debent priuari ut puniantur in eo in quo deliquerunt. arg. l. si aliqd. C. de suscep. & archa. lib. x. poteris circa præmissa videre quæ dicuntur in directorio inquisitionis. q. 41. fol. 128. Ut autem scias quæ noviter statuta sunt contra hos maledictos blasphemos, statui hic inserere decretum Leonis Papæ. x. factum in concilio Lateranensi, sessione nona, fol. cxxxj. Anno Domini. M. D. xiiij. tertio nonas Maij, Pontificatus sui Anno. ij. cuius decreti tenor talis est.

STATVIMVS & ordinamus ut quicumque Deo palam seu publice maledixerit, contumeliosi sive atque obscenis verbis dominum nostrum Iesum Christum, vel gloriosam virginem Mariam genitricem expresse blasphemaverit, si munus publicum, iurisdictionemve gesserit perdat emolumenta annuum mensium pro prima & secunda vice dicti officij, si tertio deliquerit, illo eo ipso priuatus existat, si clericus vel sacerdos fuerit, eo ipso. quod de delicto huiusmodi fuerit convictus, etiam beneficiorum quæcunque habuerit, fructibus applicandis ut infra, unius anni mulctetur, & hoc sit pro prima vice qua blasphemus ita deliquerit, pro secunda vero, si ita deliquerit, & convictus (ut præfertur) fuerit, si unicum habuerit beneficium, eo priuetur, si autem plura, quod ordinarius maluerit, id amittere cogatur. Quod si tertio eius sceleris arguatur, & convincatur, dignitatibus & beneficiis omnibus, quæcunque habuerit eo ipso priuatus existat, ad eaque ulterius retinenda inhabilis reddatur, eaque libere impetrari & conferri possint, Laycus, vero blasphemans, si nobilis fuerit, poena xv. ducatorum mulctetur, & pro secunda vice. l. Fabricæ Basilicæ principis Apostolorum de vrbe applicandum, & alijs, ut infra deducitur, pro tertia, vero nobilitatem perdat. Si vero ignobilis atque plebeius fuerit, in carcerem detrudatur, quod si ultra duas vices publice blasphemans deprehensus fuerit, mitra infami per integram diem ante fores Ecclesiæ principalis mitratus stare cogatur, si vero pluries in hoc ipsum peccatum lapsus fuerit, ad perpetuos carceres, vel ad triremes damnetur ad iudicis deputatis arbitrium, in foro autem conscientie nemo blasphemie reus absque gravissima poenitentia seueri confessoris arbitrio iniuncta possit absolui. Qui vero reliquos sanctos blasphemaverit, arbitrio iudicis rationem personarum habituri mitius aliquanto puniri volumus. Statuimus etiam, ut seculares iudices qui contra tales blasphemie convictos non animaduerterint, eosque iustis poenis minime affecerint, quantum in eis fuerit, quasi eidem sceleri obnoxii, eisdem quoque poenis subijciantur, qui vero

in illis inquirendis, puniendisque diligentes, & seueri fuerint, pro qualibet uice decem annorum indulgentiam consequantur, & tertiam partem multæ pecuniariæ habeant. Quicumque uero blasphemantem audierint, eum uerbis acriter obiurgare teneantur, si citra periculum suum id fieri posse continget, eundemque deferre uel notificare apud iudicem ecclesiasticum, seu secularem intra triduum debeant. Quod si plures dictum blasphemantem simul audierint, singuli eum accusare teneantur, nisi forte omnes conuenerint, ut unus pro cunctis tali fungatur officio. Quos omnes in uirtute sanctæ obediæ hortamur, & monemus in domino ut pro diuini nominis reuerentia & honore in suis dominijs, & tertis præmissa omnia seruari, & exactissime exequi mandent, ac faciant, uberrimam ab ipso Deo tam boni ac pii operis mercedem habituri, similemque annorum decem indulgentiam ab apostolica sede consequuturi, cum tertia parte multæ, qua dictus blasphemans plectetur, quotiens tale scelus puniendum curauerit, quam quidem indulgentiam, & reliquam tertiam partem multæ accusatori blasphemi nomen deferenti similiter concedi & assignari volumus, aliis pœnis contra huiusmodi blasphemos per sacros canones expressis, nihilominus in suo robore manentibus.

Circa prædicta de dubbis potest dubitari. Primum est. pone quod quidam dixit uerba blasphema, & hæretica, & accusatus confitetur se dixisse, negat tamen intentionem seu malam credulitatem. Puta quia dixit fornicationem non esse peccatum, uel aliud uerbum hæreticum contrarium ueritati catholicæ, uel pluribus. An sit credendum ei circa intentionem uel bonam credulitatem, an uero sit præsumendum contra eum de mala intentione, seu præua credulitate. Et licet multa diffusius dici possent circa dubia prædicta, breuiter dico quod quando sumus in casu damnato de se & in propositione de per se hæretica non est credendum asserenti circa intentionem, dicendo quod non credidit talia uerba qualia confitetur dixisse, seu prædicasse, sed præsumptio hæresis militaret contra illum, sicque esset de hæresi suspectus. argu. text. in l. si non conuicij. C. de iniur. capitulo primo. de præsumptio. non enim intentio uerbis sed uerba intentioni deseruire debent. de uerborum significatione. capitulo. intelligentia. talia enim quæ non possunt bono animo dici non possunt interpretari nisi mala intentione. dicto capitulo primo. de regulis iuris. hinc dicit Sanctus Thom. 2. secundæ quæstione undecima. articulo secundo. circa medium. quod per uerba quæ quis loquitur suam fidem profitetur, & talis suspitio augetur uel minuitur secundum qualitatem personæ proferentis, & loci ubi prolata sunt, & quibus, & quotiens,

SAVE \$3,999,994

Did you know we sell
paperback books too?

To buy our entire catalog
in paperback would cost
over \$4,000,000

Access it all now for
\$8.99/month

*Fair usage policy applies

Continue